

EŞİTLİĞE ULAŞMAK VE AYRIMCILIKLA MÜCADELEDE GÜVENCELERİMİZ

İZLEME DEĞERLENDİRME RAPORLAMA

Avrupa Birliği Tarafından
Finanse Edilmektedir.

EŞİTLİĞE ULAŞMAK VE AYRIMCILIKLA MÜCADELEDE GÜVENCELERİMİZ

İZLEME DEĞERLENDİRME RAPORLAMA

Avrupa Birliği Tarafından
Finanse Edilmektedir.

Ankara 2022

EŞİTLİĞE ULAŞMAK VE AYRIMCILIKLA MÜCADELEDE GÜVENCELERİMİZ PROJESİ İZLEME DEĞERLENDİRME RAPORLAMA

Yazan

Doç. Dr. Nazan Kahraman

Editör

Av. Sema Kendirci Uğurman

Verilerin Derlenmesi

Büke Çelem

Proje Danışma Kurulu

Prof. Dr. Feride Acar

Gül Erdost

İlknur Üstün

Meltem Ağduk

Dr. Selma Acuner

Av. Sema Kendirci Uğurman

Proje Ekibi

Ayşen Karakulak

Ebru Hanbay Çakır

Nilgün Karacaoğlu

Mentörler

Büke Çelem

Dilşat Aktaş Karakaş

Av. Huriye Karabacak Danacı

Doç. Dr. Nazan Kahraman

Ş. Gaye Cön

Dr. Zeynep Göknıl Şanal

Türk Kadınlar Birliği

Tunus Caddesi Çim Apt. No:81/2 Kavaklıdere/Ankara

Telefon: 0.312 467 17 70

Faks: 0.312 467 93 05

E-posta: turkkadinlاربirligigm@gmail.com

www.turkkadinlاربirligi.org

Bu yayının tüm kullanım hakları Türk Kadınlar Birliğine aittir. Türk Kadınlar Birliğinin izni olmadan, kısmen de olsa, fotokopi vb. elektronik ve mekanik yöntemlerle çoğaltılamaz, kaynak kullanılarak yararlanılabilir.”

Basım Yeri:

Karınca Ajans

Dr. Mediha Eldem Sokak No: 56/1 Kızılay / Ankara

Telefon: 0312 431 54 83

E-posta: info@karıncaajans.net

www.karıncaajans.net

EŞİTLİĞE ULAŞMAK VE AYRIMCILIKLA MÜCADELEDE GÜVENCELERİMİZ

İZLEME DEĞERLENDİRME RAPORLAMA

Avrupa Birliği Tarafından
Finanse Edilmektedir.

Bu yayın Avrupa Birliğinin maddi desteği ile hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Trli Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW) ve Kadınlara Yönelik şiddet ve Ev İçi şiddetin önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin (İstanbul Sözleşmesi) Yaygınlaştırılması Projesi kapsamında sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliğinin görüşlerini yansıtmak zoruunda değildir”

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	11
KISALTMALAR	13
GİRİŞ	15
1. İZLEME ÇERÇEVESİ: AYRIMCILIKLA MÜCADELEDE	
GÜVENCELERİMİZ	21
1.1. Uluslararası Sözleşmeler	21
1.1.1. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW)	21
1.1.2. Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev içi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)	25
1.1.3. Diğer Uluslararası Düzenlemeler/Güvenceler	
1.1.3.1. Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu	30
1.1.3.2. Türkiye'nin Onayladığı Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmeleri	33
1.1.3.3. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme	34
1.1.3.4. Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismara Karşı Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi	35
1.1.3.5. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi	38
1.2. Ulusal Güvencelerimiz	39
1.2.1. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası	40
1.2.2. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu	41
1.2.3. 4857 Sayılı İş Kanunu	42
1.2.4. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu	43
1.2.5. Kadın İstihdamının Arttırılması ve Fırsat Eşitliğinin Sağlanmasına Dair 2010/14 Sayılı Başbakanlık Genelgesi	44
1.2.6. 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun	44
1.2.7. Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirlerle İlgili 2006/17 Sayılı Başbakanlık Genelgesi	48

2. İZLEME YAPILAN KURUMLAR.....	49
2.1. Belediyeler	49
2.2. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	52
2.2.1. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM).....	53
2.2.2. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Koordinasyon, İzleme ve Değerlendirme Komisyonu	55
2.3. Diyanet İşleri Başkanlığı	58
2.4. Üniversite	60
2.5. Baro.....	62
2.6. Diğer Kurumlar	63
2.7. İl ve İlçe İnsan Hakları Kurulları.....	65
3. YÖNTEM.....	67
3.1. Amaç	67
3.2. Kapsam ve Sınırlılıklar	71
3.3. Karşılaşılan Güçlükler	74
3.4. Veri Toplama ve Analiz Tekniği.....	76
4. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	77
4.1. AYRIMCILIK	77
4.1.1. BELEDİYELER	77
4.1.1.1. Belediyelerin Çalışanlarına Yönelik Faaliyetleri	77
4.1.1.2. Belediyelerin Topluma Yönelik Faaliyetleri	110
4.1.1.3. Yerel Eşitlik Eylem Planı	110
4.1.1.4. Belediyelerin Kadınların Toplumsal Hayata Aktif Katılımlarını Desteklemek İçin Yürüttüğü Faaliyetler	111
4.1.1.5. Kadınların Sosyalleşmesine Destek Sağlayan Belediyeler	121
4.1.1.6. Kadınların Kültürel Hayata Aktif Katılımını Destekleyen Belediyeler	129
4.1.1.7. Belediyenin Kadınların Sağlığını Geliştirmeye Yönelik Faaliyetleri.....	139
4.1.1.8. Belediyenin Topluma Yönelik Eğitim ve Farkındalık Faaliyetleri	148
4.1.1.9. Belediyelerin Kadınlara Hizmet Veren Birimleri ve Bu Birimlerin Faaliyetleri.....	164
4.1.1.10.Kadın Danışma/Dayanışma Merkezleri	176
4.1.1.11.Aile Danışma Merkezleri	185
4.1.1.12.Kadınlara Yönelik Sağlık Hizmet Birimleri	191

4.1.1.13. Belediyenin Kadınlara Yönelik Faaliyetler İçin Kullandığı Bütçe.....	196
4.1.1.14. Belediyelerin Kadınların Çalışma Hayatına Katılmalarını Destekleyecek Faaliyetleri.....	200
4.1.2. AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ	232
4.1.2.1. Ayrımcılıkla Mücadele Kapsamında Yürütülen Eğitim ve Farkındalık Faaliyetleri.....	233
4.1.2.2. Kadınların Çalışma Hayatında Sürdürülebilir Olmalarını Destekleyen Faaliyetler-Kadın Kooperatifleri	234
4.1.2.3. Kadınların Çalışma Hayatında Sürdürülebilir Olmalarını Destekleyen Faaliyetler-Kadın Kooperatifleri-Kreş ve Gündüz Bakımevleri.....	235
4.1.2.4. Yürütülen Faaliyetlerin Planlama ve Uygulama Süreçlerine Engellilerin Katılımı	235
4.1.2.5. Nafaka.....	236
4.1.2.6. Kadınların Hakları ve Başvuru Mekanizmaları	237
4.1.2.7. Kadınların Güçlenmesine Yönelik Mekanizmalar.....	237
4.1.3. İL VE İLÇE İNSAN HAKLARI KURULU	238
4.1.3.1. İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarının Oluşumu.....	239
4.1.3.2. İl ve İlçe İnsan Hakları Kurulları Çalışma Usul ve Esasları	239
4.1.3.3. İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarının Görevleri.....	241
4.1.4. ÜNİVERSİTE	242
4.1.4.1. Ayrımcılıkla Mücadele Kapsamında Yürütülen Faaliyetler	242
4.1.4.2. Kadınların Hakları ve Başvuru Mekanizmaları.....	244
4.1.4.3. Diğer	245
4.1.5. MÜFTÜLÜK.....	245
4.1.5.1. Aile ve Dini Rehberlik Bürolarının Kurumsal Yapısı ..	245
4.1.5.2. Aile ve Dini Rehberlik Bürolarının Faaliyetleri	246
4.1.5.3. Hizmetiçi Eğitim Planı	247
4.1.5.4. Aile ve Dini Rehberlik Bürolarının Kurumlara Yönlendirdiği Kişiler	248
4.1.5.5. Aile ve Dini Rehberlik Bürolarının İşbirlikleri	248
4.1.5.6. Kamu Kurum ve Kuruluşlarla İşbirliği	249
4.1.5.7. Sivil Toplum Kuruluşlarıyla İşbirliği	251

4.1.6. İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	249
4.1.6.1. Ayrımcılıkla Mücadele Kapsamında Yürütülen Faaliyetler	249
4.1.7. İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ	251
4.1.7.1. Ayrımcılıkla Mücadele Kapsamında Yürütülen Faaliyetler	251
4.1.7.2. Kadınların Hakları ve Başvuru Mekanizmaları.....	252
4.1.8. VALİLİK	252
4.1.8.1. Engelli Kadınların Temsili	253
4.1.9. KAYMAKAMLIK	253
4.1.9.1. Ayrımcılıkla Mücadele Kapsamında Yürütülen Faaliyetler	253
4.1.9.2. Kadınların Hakları ve Başvuru Mekanizmaları.....	254
4.1.10. BARO	255
4.1.10.1. Kadınların Hakları ve Başvuru Mekanizmaları.....	255
4.1.10.2. Nafaka.....	256
4.1.11. TİCARET İL MÜDÜRLÜĞÜ	257
4.1.12. İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ.....	258
4.1.13. İŞKUR	259
4.1.14. KOSGEB	260
4.1.15. SGK	260
4.1.16. ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ	260
4.1.17. SANAYİ VE TİCARET ODASI.....	261
4.1.18. ESNAF VE SANATKARLAR ODASI	263
4.1.19. VERGİ DAİRESİ.....	263
4.1.20. TİCARET BORSASI	263
4.1.21. KALKINMA AJANSI	264
4.1.22. JANDARMA	264
4.1.22.1. Kadınların Hakları ve Başvuru Mekanizmaları	264
4.1.23. İL GÖÇ İDARESİ	265
4.1.23.1. Kadınların Hakları ve Başvuru Mekanizmaları.....	265
4.1.24. HASTANE.....	266
4.1.24.1. Kadınların Hakları ve Başvuru Mekanizmaları.....	267
4.1.24.2. Diğer	268

4.2. ŞİDDET	268
4.2.1. BELEDİYELEER	268
4.2.1.1. Belediyelerin Şiddet Mağduru Kadınlara Yönelik Faaliyetleri	269
4.2.1.1.1. Kadın Sığınmaevi/Konukevi	269
4.2.1.1.2. Şiddet Mağduru Başvuru Birimi	272
4.2.1.2. Şiddeti Önlemeye Yönelik Faaliyetleri	280
4.2.1.2.1. Belediyelerin Şiddetle Mücadele Kapsamında Kadınlara Yönelik Faaliyetleri.....	280
4.2.1.2.2. Belediyelerin Şiddetle Mücadele Kapsamında Erkeklerle Yönelik Faaliyetleri	293
4.2.1.2.3. Belediyelerin Şiddetle Mücadele Faaliyetleri Konusunda Kurum ve Kuruluşlarla Yaptığı İşbirliği	302
4.2.1.2.4. Belediyelerin Şiddetle Mücadele Faaliyetlerinin Bütçesi	305
4.2.2. AİLE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜKLERİ	308
4.2.2.1. Şiddetle Mücadele Kapsamında Çalışanlara Yönelik Eğitimleri	308
4.2.2.2. ASH İl Müdürlüklerinin Şiddet Mağduru Sığınmacı/ Mülteci/Göçmenlere Yönelik Faaliyetleri.....	310
4.2.2.3. Şiddet Mağduru Kadınların Hakları ve Başvuru Mekanizmaları	310
4.2.2.4. Şiddeti Önlemeye Yönelik Toplumsal Bilinçlendirme ve Farkındalık Çalışmaları	310
4.2.2.5. Şiddetle Mücadele Konusunda Eğitim ve Farkındalık Faaliyetleri	311
4.2.2.6. Şiddet Mağdurlarına Yönelik Farkındalık ve Güçlendirme Çalışmaları	312
4.2.2.7. ŞÖNİM'in Cinsel Şiddet Mağduru Yetişkinlere Yönelik Hizmetleri	312
4.2.2.8. Şiddet Faillerine Yönelik Bilinçlendirme ve Farkındalık Çalışmaları	313
4.2.2.9. Konukevinin Kapasitesi	314
4.2.2.10. ŞÖNİM ve Konukevinin Kurumsal Kapasitesi	316
4.2.2.11. ŞÖNİM Başvuru ve Yararlanma	318
4.2.2.12. İlk Kabul Birimi Başvuruları	318
4.2.2.13. İlk Kabul Birimi Destek Kararları.....	319
4.2.2.14. ŞÖNİM Başvuruları.....	320

4.2.2.15. Tercüman Desteği	321
4.2.2.16. Konukevinden Yararlananlar.....	322
4.2.2.17. Başka Kurumlara Yönlendirme	324
4.2.2.18. Konukevinden Ayrılma ve Tekrar Başvuru	325
4.2.2.19. Konukevinden Ayrılma	325
4.2.2.20. Konukevi Sonrası İletişim ve İşbirliği.....	326
4.2.2.21. Tekrar Başvuru	327
4.2.2.22. ŞÖNİM'in Kurum ve Kuruluşlarla Veri Paylaşımı	327
4.2.2.23. STK'ler ile İşbirliği	328
4.2.2.24. Sosyal İnceleme/Araştırma Raporu	328
4.2.2.25. Pandemi Sürecinde Alınan Tedbirler.....	329
4.2.2.26. Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı kapsamında . Yürütülen Çalışmalar.....	329
4.2.3. MÜFTÜLÜK	330
4.2.3.1. Aile ve Dini Rehberlik Bürolarının Şiddetle Mücadele Kapsamındaki Faaliyetleri.....	330
4.2.3.2. Aile ve Dini Rehberlik Bürolarının İntihar ve Namus Cinayetleriyle Mücadele Kapsamında Gerçekleştirdiği Faaliyetler.....	331
4.2.3.3. Aile ve Dini Rehberlik Bürolarının Kurumlara Yönlendirdiği Şiddet Mağdurları	331
4.2.4. KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELE İLKORDİNASYON, İZLEME VE DEĞERLENDİRME KOMİSYONU.....	332
4.2.4.1. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl ve İlçe Koordinasyon İzleme ve Değerlendirme Komisyonlarının Çalışma Usul ve Esasları	332
4.2.4.2. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl ve İlçe Koordinasyon İzleme ve Değerlendirme	333
4.2.4.3. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele 4. Ulusal Eylem . Planı (2021-2025).....	334
4.2.5. BARO.....	334
4.2.5.1. 6284 Sayılı Kanunun Uygulanması	335
4.2.5.2. Adli Yardım Hizmetlerine Erişim.....	339
4.2.5.3. Cinsel Şiddetle Mücadele	345

4.2.6. MAHKEMELER	346
4.2.6.1. 6284 Sayılı Kanunun Uygulanması	346
4.2.7. BAŞSAVCILIK.....	351
4.2.7.1. 6284 Sayılı Kanunun Uygulanması	351
4.2.8. İL VE İLÇE EMNİYET MÜDÜRLÜKLERİ	352
4.2.8.1. 6284 Sayılı kanunun Uygulanması	352
4.2.8.2. Cinsel Şiddetle Mücadele.....	356
4.2.9. İL JANDARMA KOMUTANLIĞI.....	356
4.2.9.1. 6284 Sayılı Kanunun Uygulanması	356
4.2.10. ADLİ YARDIM VE MAĞDUR DESTEK HİZMETLERİ	357
4.2.10.1. Adli Yardım Hizmetlerine Erişim	357
4.2.11. SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ VE HASTANELER.....	357
4.2.11.1. Sağlık Müdürlüğü	357
4.2.11.2. Hastane.....	358
4.2.12. DİĞER	358
4.2.12.1. Flört Şiddeti	358
4.2.12.2. Şiddete İlişkin Farkındalık.....	358
4.3. KALIP YARGILAR VE ZARARLI UYGULAMALAR	359
4.3.1. EĞİTİM KURUMLARI	361
4.3.1.1. Kalıp Yarılar ve Zararlı Uygulamalarla Mücadele	361
4.3.2. AİLE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ	362
4.3.2.1. Kalıp Yarılar ve Zararlı Uygulamalarla Mücadele	362
4.3.3. BELEDİYELER	363
4.3.3.1. Çocuk Yaşta Erken ve Zorla Evliliklerle Mücadele	363
4.3.4. MÜFTÜLÜKLER	366
4.3.5. İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ	367
4.3.6. TABİP ODASI.....	367
4.3.7. MAHKEMLER.....	367
4.3.7.1. Ağır Ceza Mahkemeleri	368
4.3.7.2. Aile Mahkemeleri	368
4.3.7.3. Asliye Hukuk Mahkemeleri	368
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	369
KAYNAKÇA.....	375
EKLER	381

Önsöz

Türk Kadınlar Birliği, 1924 yılında eşitlik, özgürlük ve katılım mücadelesini hayata geçirmek için kurulduğunu açıklamasından tam 98 yıl sonra bugün yine” eşitlik olmazsa şiddetin ortadan kalkması mümkün değildir ve gerçek demokrasiye de ulaşamaz” demekte ve bu anlayışla da mücadelesini sürdürmektedir.

Devletin bir insanlık suçu olan kadına yönelik şiddeti ortadan kaldırmak ve bu suçun işlenmesini önlemekle yükümlü olduğunu da dile getirmekte, doğal olarak ilgili tüm tarafların devlete bu görevini durmaksızın hatırlatmasına da öncülük etmektedir.

Devletin bu konudaki ihmali ve eksikliği izlenmekte ancak güçlü bir kamuoyu desteği için de söz konusu hakların bilinmesi, savunulması ve uygulanması talebinin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Türk Kadınlar Birliği, ayrımcılığın ortadan kaldırılması ve şiddetin önlenmesi için zorunlu olan eşitliğin sağlanması mücadelesinde kadınlara çok önemli güvenceler sağlayan uluslararası sözleşmeler ve ulusal yasaların herkes tarafından öğrenilmesi ve yaygınlaşması görevini de en geniş şube ağına sahip olması ve ülke üzerinde her yere ve her kadına ulaşabilme imkanlarını da seferber ederek üstlenmiştir.

Bu çerçevede BM Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi’nin (CEDAW) 2000’li yıllardan itibaren her dört yılda bir uygulamalarının izlemesi ve raporlanmasının ilk ve en önemli örneklerinden birisi olan gölge raporların yazımına halen önderlik etmeyi sürdürürken, 2014 yılında yürürlüğe giren “Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi” nin (İstanbul Sözleşmesi) de Anayasamızın 90. Maddesinden aldığı güçle çok önemli bir destek kazandırdığını o tarihten itibaren açıklamaya ve tanıtımı için de öncülüğe başlamıştır.

35 ilde ve 30 ay boyunca CEDAW ve İstanbul Sözleşmesinin yaygınlaştırılması projesini 1 Ocak 2020 tarihinde başlatan Türk Kadınlar Birliği, hem ağır pandemi koşullarının zorluklarını yaşamış hem de 2021 tarihinde tek taraflı ve hukuka aykırı bir irade beyanı ile İstanbul Sözleşmesinin güvencesinden mahrum bırakılmaya çalışılan kadınlara yılmamaları için güç vermeye ve bilgi aktarmaya devam etmiştir.

Ayrıca Projeyi biraz daha genişletmek ve yeni bilgilerle güçlendirmek için yeni planlamalar yapılarak üç yıla yakın sürede, şiddetle mücadelede evrensel ölçütleri ortaya koyan bu sözleşmenin temel ilkelerini anlatmaktan ve yol gösterici hükümlerinden vazgeçmeksizin CEDAW Genel Tavsiye 35 ve 33 ile zenginleşen, ulusal mevzuatın en güçlü şiddetle mücadele yasası olan 6284 sayılı yasanın da eklenmesi sağlanarak proje olağanüstü bir başarı ile tamamlanmıştır. Bu büyük projenin hayata geçmesinde katkısı ve yol arkadaşlığı olan Türk Üniversiteli Kadınlar Derneğinin varlığı da çalışmalara en büyük güç katan etkilere birisi olmuştur.

Buna ek olarak, bu projenin kazançlarından birisi de böylesi zor dönemlerde bilginin ve bilgilendirme ve yönlendirme konusunda özellikle sivil toplum kuruluşlarının varlıklarının öneminin belirlenmesi olmuştur.

Eşitliğe Ulaşmak ve Ayrımcılıkla Mücadelede Güvencelerimiz projesi ile 35 ilde ulaşılan, yerelde örgütlü üç yüze yakın sivil topluma, kamu yetkililerine, ulusal ve yerel medyaya, tüm kurum ve kuruluşlara ve hatta tek tek her kadına, hakları ve mevcut yasal güvenceleri tanıtılmaya ve anlatılmaya devam edilmiş, şiddetle mücadelede asla yalnız ve çaresiz olunmadığı 30 ay boyunca anlatılmıştır. Yapılanlar ve yapılması gerekenler konusunda izlenen ve raporlanan tüm bu çalışmalar ayrımcılığın ortadan kaldırılması ve şiddetle mücadelede yol gösterici deneyimlerle zenginleşmiştir.

Ülke düzeyinde büyük bir katılım ve işbirliği ile hayata geçen, bir ekip çalışmasının eşsiz örneğini oluşturan bu projenin bitiminde, şiddetsiz bir dünyayı yeniden var etmenin mümkün olduğuna, eşitliğe ve özgürlüğe ulaşmak için herkesin görev ve sorumluluğunun bilincinde olması gerektiğine, işbirliklerinin çoğalttığı umudun başarılarla taçlanacağına somut sonuçları da bu kitapta anlatıldı.

Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, bu yaygınlıkta etki alanına sahip bu büyük projeye verdiği destekle, Türk Kadınlar Birliğinin ülke üzerinde yıllardır sürdürdüğü eşitlik ve şiddetle mücadelesinde onu daha da güçlendirmiştir.

Derneğimiz adına katkısı ve emeği olan herkese teşekkür ediyoruz.

Av. Sema Kendirci UĞURMAN
Türk Kadınlar Birliği Genel Başkan

Kısaltmalar

AB:	Avrupa Birliği
ASHB:	Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
BM:	Birleşmiş Milletler
TKB:	Türk Kadınlar Birliği
CEDAW:	Birleşmiş Milletler Kadına Karşı Her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılması sözleşmesi
TÜKD:	Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği
OECD:	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı
TÜİK:	Türkiye İstatistik Kurumu
ILO:	Uluslararası Çalışma Örgütü
Lanzarote Sözleşmesi:	Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismara Karşı Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi
İstanbul Sözleşmesi:	Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi
GREVIO:	Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddet Uzmanlar Gurubu
STK:	Sivil Toplum Kuruluşları
KSSGM:	Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü
KSGM:	Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü
TCK:	Türk Ceza Kanunu
TBMM:	Türkiye Büyük Millet Meclisi
6284 sayılı kanun:	Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun
4320 sayılı kanun:	Ailenin Korunmasına Dair Kanun
KHK:	Kanun Hükmünde Kararname
ŞÖNİM:	Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezi
İŞKUR:	Türkiye İş Kurumu
HEM:	Halk Eğitim Merkezi
YÖK:	Yüksek Öğretim Kurulu
TÜBAKKOM:	Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu
KADES:	Kadın Destek Uygulaması

UN Women:	Birleşmiş Milletler Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kadının Güçlendirilmesi Birimi
SGK:	Sosyal Güvenlik Kurumu
KOSGEB:	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
ÇSGB:	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
UNİCEF:	Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
CEİD:	Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği
KADER:	Kadın Adayları Destekleme Derneği
AÇEV:	Anne Çocuk Eğitim Vakfı
MEB:	Milli Eğitim Bakanlığı
T&C:	Toplumsal Cinsiyet
ÇYDD:	Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği
KİKAP:	Karadeniz İlleri Kadın Platformu
ORMEK:	Ordu Büyükşehir Belediyesi Meslek Ve Sanat Eğitimi Kursları
EDMEK:	Edirne Meslek Edindirme Kurs Merkezi
AKAGİM:	Ataşehir Kadın Girişimcilik Merkezi
NİLSEM:	Nilüfer Belediyesi Sürekli Mesleki Eğitim Merkezi
KETEM:	Kanser Erken Teşhis Tarama ve Eğitim Merkezi
EV-KAD:	Ev Kadınları Derneği
ELDER KDM:	Kadın El Emeği Derneği Kadın Dayanışma Merkezi
YEDAM:	Yeşilay Danışmanlık Merkezi
TKDK:	Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu
IOM:	Uluslararası Göç Örgütü
KOOP-DES:	Kooperatiflerin Destek Programı
CİMER:	Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi
UYAP:	Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi
UNFPA:	Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu
CMK:	Ceza Muhakemesi Kanunu

Giriş

Dünya nüfusunun yarısını oluşturan kadınlar, yürütülen kadın hakları mücadelesine ve ulusal ve uluslararası birçok düzenlemeye rağmen toplumsal hayata aktif olarak katılma konusunda erkeklerin gerisinde kalmışlardır. Yirminci yüzyılın insan haklarını evrensel ortak değer olarak gören ve tüm insanların ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal ya da başka herhangi bir düşünce, ulusal ya da toplumsal köken gibi farklılıklar nedeniyle haklarından mahrum kalamayacağını belirten İnsan Hakları Evrensel Bildirgesine¹ rağmen kadınlar, insan olmaktan kaynaklanan haklarını erkekler kadar kullanamamışlardır. Birincil sorumlulukları ev üzerinden tanımlanan kadınlar, bakım sorumlulukları nedeniyle eğitim ve çalışma hayatı başta olmak üzere toplumsal yaşamın hiçbir alanına yeterince katılamamışlardır.

Tarihin farklı dönemlerinde farklı özellikler gösterse de feminist mücadele, kadınların cinsiyetleri nedeniyle maruz kaldıkları eşitsizlik ve ayrımcılığın temelini, liberal siyasal teorisinin merkezini oluşturan kamusal alan/özel alan ayırımına dayandırmaktadır (Biricikoğlu, 2020: 23). Başlangıçta kadının anne ve eş olarak eve ait olduğu düşüncesi, işin kamusal dünyası ile evin özel dünyasını birbirinden ayıran Sanayi Devrimi gibi tarihsel değişimlerin eşliğinde akılcılığın kamusal alanla, akıldışılık ve ahlakın özel alan ve kadın ile özdeşleştirildiği bir anlayışa dönüşmüştür (Donovan, 2014: 25). Dolayısıyla kadın hakları savunucuları ve hatta feministlerin öncülleri için asıl mücadele alanı da kamusal alanı erkek ve özel alanı kadınla özdeş tutan bu yaklaşıma yönelik olmuştur. Bu noktada toplumsal hayatı düzenleme işleviyle devletin işlevişi önem kazanmaktadır.

Kamusal ve özel alan ayırımında devletin rolü ve daha da önemlisi kadınların erkeklerle eşit şartlara sahip olabilmeleri için devletten beklentiler, kadın hakları mücadelesinin günümüzde de en önemli alanlarından birisidir. Bu-

1 İnsan haklarının tanınması ve korunması açısından öncü bir metin olan Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 2. maddesine göre, "Herkes, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal ya da başka herhangi bir düşünce, ulusal ya da toplumsal köken, servet, doğuş veya başka herhangi bakımdan ayırım gözetilmeksizin bu Bildiride ilan olunan tüm haklardan ve özgürlüklerden yararlanabilir." (Aybay, 2006: 12).

nun nedeni, kadın ve erkek arasında cinsiyet temelinde yapılan ve kamusal ve özel alan ikiliği üzerinden sürdürülen bu ayrım, en önemli aktörlerden birisinin devlet olmasıdır. Kadınlar, devletten kadın oldukları için uğradıkları ayrımcılığı ve şiddeti ortadan kaldıracak tedbirleri almasını ve uygulamasını; eşit bireyler ve vatandaşlar olarak, toplumsal, siyasal, ekonomik tüm alanlarda erkeklerle eşit haklara ve şartlara sahip olmalarını temin etmesini beklemektedir. Kadın hakları savunucuları, aktivistler ve feministler ile Avrupa Konseyi ve Birleşmiş Milletler gibi uluslararası veya ulusüstü yapılar da devletlerden kadın erkek eşitliğinin sağlanması ve kadınların erkeklerin gerisindeki ikincil konumlarının aşılması yönünde inisiyatif almalarını beklemektedir. Bunu gerçekleştirmek için devletlerin kendilerine koydukları hedeflerden birisi, sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasıdır. Türkiye'nin de aralarında bulunduğu BM üyesi 193 ülke, barışının sağlanması, yoksulluğun ortadan kaldırılması ve eşitlikçi, katılımcı, demokratik, insan haklarına, çevreye, doğaya, gelecek nesillerin yaşam haklarına saygılı bir kalkınmanın gerçekleştirilmesi konusunda 17 hedef üzerinde uzlaşmıştır. Türkiye diğer birçok BM üyesi ülke gibi 2030 yılına kadar bu amaçlarda ciddi ilerleme hedeflemektedir. Bu hedefin gerçekleşmesi için ise kamu kurumları, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarına oldukça fazla sorumluluk düşmektedir. Sürdürülebilir Kalkınma 2021 Raporu'na göre Türkiye 165 ülke arasında 70. sırada yer almaktadır. Raporda, Türkiye'nin hedeflerine ulaşabilmek için, toplumsal cinsiyet eşitliği, insana yakışır iş ve ekonomik büyüme, sanayii, yenilikçilik ve altyapı, eşitsizliklerin azaltılması, barış ve adalet başlıkları başta olmak üzere çalışmalarını hızlandırması gerektiği belirtilmektedir (Sachs, et al, 2022).

Türkiye'de sadece işgücü istatistiklerine bakmak bile, hedeflerin gerçekleşmesi için çok çaba sarf edilmesi gerektiğini göstermektedir. Türkiye, 2021 verilerine göre OECD ülkeleri içinde %37,3 oranı ile kadınların işgücüne katılımının en düşük olduğu ülkedir. OECD-38 ortalamasının % 64,8 olduğu göz önüne alındığında, Türkiye'de kadınların çalışma hayatındaki durumu hakkında daha net bir fikir edinilebilir (OECD, 2022). TÜİK 2021 işgücü piyasası verilerine göre ülkemizde kadınlar erkeklerin oldukça gerisindedir. İşgücüne katılım oranı erkeklerde %70,3 ve kadınlarda % 32,8; istihdam oranı erkeklerde %62,8 ve kadınlarda %28; işsizlik oranı erkeklerde %10,7 ve kadınlarda % 14,7'tür. (TÜİK, 2022a: 101). Ayrıca

yine TÜİK 2021 Toplumsal Cinsiyet İstatistiklerine göre ülkemizde, büyükelçilerin %26,5'i, milletvekillerinin % 17,4'ü, yükseköğretimde görevli profesörlerin %32,4'ü, şirketlerde üst düzey ve orta kademe yöneticilerin % 19,3'ü kadındır (TÜİK, 2022b).

Sürdürülebilir kalkınma hem kalkınma amaçları açısından hem de süreçteki bütün unsurların bir aradalığına dayanan bütüncül bir yaklaşımla yönetilebilir. Toplumun tüm kesimlerinin ve özellikle cinsiyetleri nedeniyle ayrımcılığa uğrayan kadınların yasal ve fiilî olarak eşitlikten yararlanmalarını destekleyen metinlerin bu yaklaşımdaki etkisi oldukça önemlidir. Bu noktada Türkiye için Anayasa başta olmak üzere ulusal mevzuat ve Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW), Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi), Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Pekin Deklarasyonu ve Eylem Planı, Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismara Karşı Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (Lanzarote Sözleşmesi) başta olmak üzere uluslararası sözleşmeler hayati öneme sahip yol göstericilerdir. Eşitliği sağlamak ve ayrımcılıkla mücadeleyi önceleyen gerek ulusal mevzuatlar ve gerekse de uluslararası sözleşmelerin ortak noktası, kadınların erkeklerle eşit haklara sahip olmasını temin etmektir. Devletlerin yükümlülüğü kamu kurum ve kuruluşları aracılığıyla ulusal mevzuat ve uluslararası sözleşmelerin uygulamasını sağlamak iken, sivil toplum kuruluşlarının sorumluluğu da uygulamaya destek vermek ve bu uygulamayı izlemektir.

Tam da bu noktadan hareketle, Türkiye'de ayrımcılıkla mücadele ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması konusunda kamu kurum ve kuruluşlarının hizmet sunumları için yaklaşım, planlanma, uygulama ve değerlendirme aşamalarında nerede olduklarını gözlemlemenin önemi ortaya çıkmaktadır. Türkiye'nin ilk ve en büyük kadın sivil toplum kuruluşu olan Türk Kadınlar Birliği (TKB), hak mücadelesinde "güvencelerimiz" olarak adlandırdığı ulusal mevzuat ve uluslararası sözleşmelerin uygulanmasını, doğrudan hizmetin sunulduğu yerel düzeyden başlamak üzere izleme, değerlendirme ve savunuculuğu kendine görev edinmiştir. Bu bağlamda TKB'nin yürüttüğü faaliyetlerden birisi, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonunun desteği ile yürüttüğü "Eşitliğe Ulaşmak ve Ayrımcılıkla Mücadelede Güvencelerimiz Projesi"dir. Proje, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı yasaların uygulanması anlamı-

na gelen kamu politikaları ve kurumsal yapılanmaların eşitlik yaklaşımıyla oluşturması, kadınların kamu mallarına, hizmetlerine ve kaynaklarına tam erişimlerinin sağlanması gerektiği varsayımından hareket etmektedir. Bunların ne derece gerçekleştiğini görebilmek, ikincil mevzuatlar, eşitlik yaklaşımıyla sunulan hizmetler, kadınların bu hizmetlerden yararlanma seviyelerini ortaya çıkarmakla mümkün olacaktır.

Bu amaçla proje kapsamında Türk Kadınlar Birliğince 2020-2022 yılları arasında 35 ilde yürütülen izleme ile eşitliğe ulaşmak ve ayrımcılıkla mücadelede önemli güvenceler sağlayan uluslararası sözleşmelerin, kamu hizmetlerinin sunumunda ne derece içselleştirildiği bu el kitabında irdelemeye çalışılmıştır. Projenin uygulandığı iller yedi bölgeye ayrılmış ve her bir bölgenin sorumluluğu mentorlara verilmiştir. Mentorlar ilk olarak proje faaliyetlerine destek verecek Sivil toplum Kuruluşlarının belirlenmesine yönelik yapılan haritalandırma çalışmasına destek vermiş, ardından da savunuculuk ve izleme çalışmalarını yürütülmesinde aktif olarak görev almışlardır. Söz konusu tarih aralığı, aynı zamanda küresel salgın koşullarının yaşandığı bir dönem olduğundan proje faaliyetlerinin önemli bir kısmı uzaktan ve dolayısıyla çevrim içi gerçekleştirilmiştir. Yüz yüze karşılaşmanın mümkün hale gelmesiyle birlikte, bölge toplantıları, il etkinlikleri ve kamu farkındalık toplantıları illere gidilerek yüz yüze gerçekleştirilmiştir.

Projenin ve izlemenin gerçekleştiği zaman aralığında Türkiye'nin toplumsal yapısına yansıyan siyasî iklimi anlamamıza yardımcı olacak birkaç gelişmeden (gerileme) söz etmek faydalı olacaktır. Bunlardan ilki, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından yürütülen sürdürülebilir kalkınma hedefleri içinde yer alan “toplumsal cinsiyet eşitliği” ifadesinin “cinsiyet eşitliği” olarak değiştirilmesidir. İkincisi, Devlet tarafından hazırlanarak ekonomi, sağlık, eğitim, ulaşım, sosyal güvenlik, adalet, vb. konularda gelişme ve kalkınmayı hedefleyen ve kamuda uygulanacak siyaseti belirleyen 11. Kalkınma Planı'nın (2019-2023) hiçbir bölümünde toplumsal cinsiyet eşitliği ifadesinin yer almamış olmasıdır. Aynı şekilde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının koordinasyonunda hazırlanan Kadına Karşı Şiddetle Mücadele 4. Ulusal Eylem Planında da “toplumsal cinsiyet” ifadesine yer verilmemiştir. Aynı Eylem Planında İstanbul Sözleşmesi ifadesine yer verilmezken, sıkça atıf yapılan 6284 ile de sözleşmesinin bağı kurulmamıştır. Son olarak proje yürütülürken, 20 Mart 2021 tarih 31429 sayılı Resmi Ga-

zete’de yayımlanan, Cumhurbaşkanı tarafından imzalanan kararnamede yer alan 3718 sayılı karar ile Türkiye Cumhuriyeti adına 11/05/2011 tarihinde imzalanan ve 10/12/2012 tarih ve 2012/2816 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanan “Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile içi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye ilişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi”nin Türkiye Cumhuriyeti bakımından feshedilmesine karar verilmiştir.

Bu kitap, proje kapsamında gerçekleştirilen izlemeyi konu almaktadır. Dört bölümden oluşan çalışmanın ilk bölümünde TKB’nin, hak ve cinsiyet temelli çalışmaların temel dayanağı ve ayrımcılıkla mücadeleyi mümkün kılan önemli güvenceler olarak nitelendirdiği ve projenin ana temasını oluşturan uluslararası sözleşmeler ve ulusal mevzuata değinilmiştir. Ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler olarak, CEDAW, İstanbul Sözleşmesi, Avrupa İnsan hakları Sözleşmesi, Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu, Lanzarote Sözleşmesi ve Türkiye’nin onayladığı Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Sözleşmelerinden söz edilmiştir. Ulusal güvenceler başlığında ise Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Medeni Kanun, Türk Ceza Kanunu, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanundan söz edilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde, proje kapsamında izlenen kamu kurum ve kuruluşları hakkında bilgi verilmiştir. Söz konusu kurum ve kuruluşların ayrımcılıkla mücadele ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasındaki sorumlulukları ele alınmıştır. Bu bölüm bize kurum ve kuruluşlara yönelik gerçekleştirilen izlemenin gerekçesini belirtmektedir. Yöntem başlıklı üçüncü bölümde izlemenin amacı ve önemi, izlemenin kapsam ve sınırlılıkları, izleme sürecinde karşılaşılan sorunlar, veri toplama ve analiz yöntemlerinden söz edilmiştir. Son bölümde ise izlemeden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. İzleme bulguları, ayrımcılığın önlenmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması, şiddetle mücadele ve kalıp yargılar ve zararlı uygulamalar olmak üzere üç tema altında ele alınmıştır.

1. İzleme Çerçevesi:

Ayrımcılıkla Mücadelede Güvencelerimiz

1.1. Uluslararası Sözleşmeler

Bu başlık altında ayrımcılıkla mücadele kapsamında Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere değinilmiştir. CEDAW, İstanbul Sözleşmesi, Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu, Lanzarote Sözleşmesi ve Türkiye'nin Onayladığı ILO Sözleşmeleri kısaca özetlenmeye çalışılmıştır.

1.1.1. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW)

CEDAW, kadınlara yönelik her türlü cinsiyet ayrımcılığını ortadan kaldırmak ve aynı zamanda kadın haklarını korumak amacıyla yasal standartları bir araya getiren bağlayıcı nitelikli en temel uluslararası hukuk aracıdır. Prof. Dr. Feride Acar'ın 'kadınların insan haklarının küresel anayasası' olarak nitelendirdiği sözleşme, kadınların kanun karşısında eşitliğinin sağlanması ve toplumsal hayatın her alanında erkeklerle eşit durumda olma ilkesini benimsemişti (Acar, 2000). Kadınlar için toplumsal hayatın her alanında eşitliği temin etmenin en önemli koşulu olan her alanda kadınlara karşı ayrımcılığın yok edilmesini sağlamak ise, kadınlarla erkekleri ayrıştırıcı, geleneksel ve kültürel davranışları değiştirebilmek için tedbir almayı zorunlu kılmaktadır.

CEDAW, 1979 yılında kabul edilmiş ve 1981 yılında yürürlüğe girmiştir. Türkiye 1986 yılında Sözleşme'ye o tarihte Türk Medeni Kanunu'nda Aile Hukuku'ndaki eşitsiz hükümlerin varlığı nedeniyle bazı çekinceler koyarak taraf olmuştur. Bu tarihsel sürece kadar kadın haklarının geliştirilmesi amacıyla çeşitli düzenlemeler hayata geçirilmiştir. İnsan Hakları Evrensel Beyanname, Kadının Statüsü Komisyonu, Kadınların Vatandaşlık Bağlarına Dair Sözleşme, Evlilikte Rızaya İlişkin Sözleşme ve Kadın Hakları Bildirgesi 1979 yılına kadar yaşanan gelişmelerdir.

Sözleşmenin detaylarına geçmeden önce belirtilmesi gereken husus, kadınların cinsiyetleri nedeniyle ayrımcılığa uğramalarının ulusal değil, küresel

bir sorun olduğunu ortaya koyan CEDAW'ın, Türkiye'nin iç hukuk sisteminde, "aile hukuku" ve "evlilik hukuku" konuları başta olmak üzere kadın-erkek eşitliğini sağlamaya yönelik önemli değişikliklerin yapılmasına destek olduğudur (Özdamar, 2009: 95).

CEDAW, amaç bakımından kadın ve erkek eşitliği doğrultusunda yürürlükte olan uluslararası mevzuatların hükümlerine ek olarak kadına yönelik ayrımcı yaklaşımları ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır. Kadına özel yer verilmiş olması, bu sözleşmeyi kendini önceleyen düzenlemelerden ayırmaktadır (Özkan, 2017: 548). Kadınların cinsiyetleri dolayısıyla uğradıkları tüm ayrımcılıkları ortadan kaldırmayı amaçlaması ve kadın haklarını korumaya yönelik standartlar belirlemesi nedeniyle uygulamadaki en üst metindir. Kadın ve erkek arasındaki eşitsizliklerin toplumsal sebepleri olduğunu belirten sözleşmede, kadınların maruz kaldıkları ayrımcı yaklaşımların tür ve çeşitlerinin tespit edilmesi gerektiğinin ve aynı zamanda bunların farklı ve özel olduğunun altı çizilmektedir (Özçelik, 2016: 317-340). Kadınların kanun önünde eşitliğini savunan sözleşme, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini çözmeyi hedeflediğinden eşit bir hayatın kurulmasını sağlamaya yönelik bir metindir (Cusack, 2013:126).

Öte yandan Sözleşme'de açıkça belirtilmeyen kadına karşı şiddet konusu, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Komitesi'nin genel tavsiyeleri ile gündeme alınmıştır. Bunlardan, biri, "taraf Devletlerin kadınları aile içinde, iş yerinde veya toplumsal hayatın herhangi bir düzeyinde kendilerine yönelik her türlü şiddetten korumak amacıyla hareket etmesini gerektirdiğini" belirterek "kadına yönelik şiddet vurgusu yapan 1989 tarihli 12. Tavsiye'dir. Komite, 1992'de "taraf Devletlerin sundukları tüm raporların, kadınlara yönelik ayrımcılık, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve insan hakları ve temel özgürlüklerin ihlali arasındaki yakın ilişkiyi yeterli derecede yansıtmadığı kararına varmış" ve 19 No.lu genel tavsiye yayınlamıştır². "Kadına yönelik şiddet" konulu 19 No.lu Genel Tavsiye'de cinsiyete dayalı şiddet; "kadınların, erkeklerle eşit olarak hak ve özgürlüklerini kullanmalarını ciddi şekilde engelleyen bir ayrımcılık biçimi" olarak tanımlarken, şiddetin ayrımcılık yönü ile ele alınmıştır. Şiddeti, "bir kadının

2 <http://www.turkkadinlاربirligi.org/tr/kurumsal/31/CEDAW%20TAVS%20C4%B0YE%20KARARLARI>

sırf kadın olduğu için maruz kaldığı ve artan oranlarda bütün kadınları etkileyen şiddet” şeklinde toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti içerir biçimde ifade eden Komite, bu tavsiye ile kadınların ailede, toplumda veya devlet yoluyla şiddete maruz kalmasına ilişkin, sözleşmede özellikle belirtilmeyen birçok hakkı kapsamı içine almıştır (BM, 2017:1; Güneş, 2021:1756). Komite, dünya genelinde kadına yönelik ev içi şiddet, cinsel saldırı ve özellikle kadın cinayetlerindeki artışın belirginleşmesi nedeniyle, 19 No.lu Tavsiye’sinin 25. Yılında Taraf Devletlere kadına yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin önlenmesine ivme kazandırmayı amaçlayan bir yönlendirmeye ihtiyaç duymuş ve 35 No.lu Genel Tavsiye’yi çıkarmıştır (BM, 2017:2).

35 No.lu Genel Tavsiye taraf devletlere, toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin izlenmesi için failleri de kapsayacak şekilde bir sistem kurulması gerektiğini belirtir: “kadına yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin bütün türleri, çıkarılan koruma kararlarının sayısı ve türü, şikâyetlerin reddedilme ve geri çekilme oranları, kovuşturma ve mahkûmiyet oranları ve ek olarak vakaların ortadan kalkması için ayrılan süre hakkında düzenli bir biçimde bilgi toplamak, analiz etmek ve şikâyet sayıları ile ilgili istatistiki veriler yayınlamak için bir sistem kurmak.”tır (BM, 18). Tavsiye’de öne çıkan bir diğer önemli husus, şiddete ilişkin verilerin ayrımcılığın kesişen türleri gözetilerek hazırlanması ve mağdur ve faile ilişkin sosyo-demografik özelliklerinin belirlenmesine ilişkindir. Bu Genel Tavsiye, taraf devletlere bir tür şiddet haritası önermektedir. Ayrıca şiddete ilişkin verilerin analizinin koruma sürecindeki başarısızlıkların tespitini olanaklı kılması ve daha ilerici önleyici tedbirlerin geliştirilmesini sağlayacak şekilde olması gerektiğini belirtir (BM, 18).

Kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti, kadınların erkeklere kıyasla ikincil konumlarını ve basmakalıp rollerini kalıcı hale getiren temel sosyal, siyasi ve ekonomik araçlardan biri olarak gören 35 No.lu Genel Tavsiye ile sözleşme, “şiddeti” sıradan bir hak ihlali yaklaşımı ve kağıt üzerinde kalan kanun önünde eşitlik ilkelerinden ziyade gündelik hayata etki eden somut çözüm önerilerinin uygulanması gereken bir sorun olarak ele alması bakımından devletlere toplumsal değişim ve dönüşümün zorunlu olduğunu ima etmektedir (Kaypak, 2016:305). Sözleşme, yukarıda vurgulandığı gibi BM nezdinde oluşturulduğu için usul olarak küresel ve kadınların insan ve birey olarak sahip olduğu haklara vurgu yaptığı için evrensel bir metindir.

Sözleşme, kadınların uğradıkları hak ihlallerini oldukça yaygın bir düzlemde ele almakta ve toplumsal hayatın her alanındaki hak ihlallerini detaylı olarak tanımlamaktadır. Kadınların hem yönetim erki ve dolayısıyla kurumlarla ilişkilerinden doğan ayrımcılık, hem de kişisel ve/veya aile ilişkileri üzerinden uğradıkları ayrımcılıkları detaylı bir şekilde tanımlayan sözleşme, kadınların kamusal ve özel alanda maruz kaldıkları ayrımcılıklara odaklanmaktadır. Bu odaklanma ayrıca devletlere, kadını mevcut ve olası ayrımcılıklar nedeniyle insani olarak koruma ve kollama görevi değil, eşitlik ve hak temelli bir yaklaşımla zihniyet dönüşümlerini de gerçekleştirecek şekilde inisiyatif alma görevi vermektedir. Sözleşme, imza atan tüm devletlere olduğu gibi Türkiye Cumhuriyeti devletine de kadına karşı ayrımcılık konusunda planlama, uygulama ve kontrol etme süreçlerinde doğrudan sorumluluk vermektedir. Devletin kadınları mevcut ve olası ayrımcılığa karşı insani anlamda koruma ve kollama yerine, onları eşit birey ve vatandaş olarak kabul etmeleri gerektiğini belirtmektedir. Türkiye'nin de 1986'da taraf olduğu Sözleşme, taraf devletlere kadınların sosyal, kültürel, siyasi ve ekonomik hayatlarında karşı karşıya kaldıkları ayrımcılıkların önlenmesi, eşitliğin sağlanması bakımından uluslararası standardın yakalanabilmesi için politikalar, stratejiler ve kurumsal çözüm önerileri üretme konusunda sorumluluk yüklemektedir.

Bu nedenlerle kadınların toplumsal hayatın her alanında uğradıkları ayrımcılıkla mücadele etmek adına kamu kurumlarının faaliyetlerini izlemeyi amaçlayan bu projenin de temel aldığı ilk sözleşme CEDAW'dır. Devletin kurumlar aracılığıyla ayrımcılıkla nasıl ve ne kadar mücadele ettiği, kamu kurumlarının tüm iş ve işlemlerinde eşitlikçi bir yaklaşımın ne ölçüde sürdürüldüğü proje kapsamında oluşturulan göstergeler aracılığıyla izlenmeye çalışılmıştır.

Birleşmiş Milletler nezdinde küresel bir sözleşme olan CEDAW'ın yanı sıra söz edilmesi gereken ikinci sözleşme Avrupa Konseyi üyesi ülkeler tarafından kabul edilen ve İstanbul Sözleşmesi adıyla bilinen "Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev içi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi"dir.

1.1.2. Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev içi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)

Avrupa Konseyi 1993 tarihli 3. Bakanlar Konferansı'nda kadına yönelik şiddetin, temel hak ve özgürlüklere zarar verdiği kabul edilmekle birlikte, 2002 yılına kadar kadına karşı şiddet kavramını insan hakları kapsamında ele almış ve kadını şiddetten koruyacak özel düzenlemelere yer vermemiştir (Karinca, 2008:45). Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin 2002 tarihli Tavsiye Kararı, kadına karşı şiddet "cinsiyete dayalı, kadınlara fiziksel, cinsel ya da psikolojik zarar veya sıkıntı veren ya da vermeye yol açabilecek her türlü şiddet fiilini ya da tehdidini ifade eder" şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanımlamanın yanı sıra Sözleşme, "kamusal ya da özel alanda karşılaşılan baskı veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakmayı" da içerecek şekilde şiddete dair örnekler de vermiştir. Buna göre, fiziksel ve ruhsal saldırı, istismar, ırza geçme, evlilik içi veya evlilik dışı tecavüz olayları da dâhil aile içinde maruz kalınan şiddet, kadına karşı şiddet olaylarına örnek olarak gösterilmiştir (Güngör, 2012:251). Sözleşmenin detaylarına geçmeden belirtilmesi gereken hususlardan birisi, Sözleşme'nin, Konsey nezdinde kadına yönelik şiddeti engellemede yetersiz kalan tedbirler nedeniyle devletleri önlem almaya zorlayacak bağlayıcı bir sözleşmeye duyduğu ihtiyaçtan doğmuş olmasıdır (Parlak Börü, 2017:55). Bir diğer husus da Sözleşme'nin hazırlık aşamasında Avrupa Konseyi Genel Sekreterliğinin oluşturduğu uzman grubunda yer alan Prof. Dr. Feride Acar'ın sürece verdiği katkıdır. Sözleşme'nin uzman denetim grubu GREVIO'nun da ilk başkanı olarak görev yapan Acar, sözleşmenin ilk adımlarından başlayarak imzalanmasına kadar geçen sürede çok önemli bir rol oynamıştır.

Sözleşme, 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da imzaya açılmış ve 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye'nin Avrupa Konseyi Başkanlığını yürüttüğü dönemde ve İstanbul'da imzaya açıldığı için İstanbul Sözleşmesi olarak adlandırılmıştır. Avrupa Konseyi üyesi 47 devletten 45'inin imzaladığı, 33'ünün onayladığı sözleşmeyi, Türkiye ilk imzalayan ve ilk onaylayan devlettir. İstanbul Sözleşmesi'nin yürürlüğe girmesinin ardından 20 Mart 2012'de Sözleşmeden temel alan 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Kanun, Ulusal mevzuatlar bölümünde ele alınacaktır.

Sözleşme, “kadına karşı şiddet”, “ev içi şiddet”, “toplumsal cinsiyet”, “kadınlara karşı toplumsal cinsiyete dayalı şiddet” gibi tanımlamalar yapmıştır. Öncelikle Sözleşme, kadına yönelik şiddetin, tarihsel eşitsiz güç ilişkilerinden kaynaklandığını belirterek şiddetin kaynağının toplumsal cinsiyet eşitsizliği olduğunu kabul etmektedir. Toplumsal cinsiyet ise, belli bir toplumun kadınlar ve erkekler için uygun gördüğü sosyal olarak inşa edilen roller, davranışlar, etkinlikler ve yaklaşımlar olarak tanımlanmaktadır (m.3). Sözleşme şiddeti, “ister kamu ister özel yaşamda meydana gelsinler, söz konusu eylemlerde bulunma tehdidi, zorlama veya özgürlüğün rastgele bir biçimde kısıtlanması da dahil olmak üzere, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik zarar ve acı verilmesi sonucunu doğuracak toplumsal cinsiyete dayalı tüm şiddet eylemleri” olarak tanımlamaktadır (m.3). Kadın ve erkek arasındaki eşitsiz güç ilişkisinin yapısal bir durum olduğunu referans alan sözleşme, kadına yönelik şiddetin kaynağını ayrımcılıktan aldığını ve şiddetin sonuç olduğunu, dolayısıyla şiddetle değil ayrımcılıkla mücadele etmek gerektiğini belirtir. İstanbul sözleşmesi, toplumsal cinsiyet tanımı yapan ilk uluslararası sözleşmedir (Akçabay vd. 2019: 21). İstanbul Sözleşmesi, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet biçimlerinden olan ev içi şiddeti, kadına yönelik şiddetten ayrı tanımlamıştır (Çamurcu, 2021: 73). Ev içi şiddet (domestic violence) “eylemi gerçekleştiren, mağdurla aynı ikametgâhı paylaşmakta olsun veya olmasın veya daha önce paylaşmış olsun veya olmasın, aile içinde veya aile biriminde veya mevcut veya daha önceki eşler veya birlikte yaşayan bireyler arasında meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik şiddet eylemleri” olarak tanımlanmaktadır.

İstanbul Sözleşmesi’nde “mağdur” ve “kadın” kavramlarının da açıklığa kavuşturulmuş olması önemlidir. Şiddet eylemlerine maruz kalanlar “mağdur” olarak ifade edilmiş, “kadın” ifadesi, 18 yaşından küçük kızları da kapsayacak şekilde tanımlanmıştır (m.3). Mağdur kadınların 18 yaşından küçük olabileceğinin belirtilmesi, şiddete maruz çocukların haklarını korumak açısından güçlü bir dayanak olmuştur (Tekçe, 2019: 19).

Sözleşme’nin *Giriş* bölümünde, kadınların daha fazla şiddet mağduru olmalarının altı çizilmekle birlikte erkeklerin ve özellikle çocukların da şiddete maruz kaldığı ve dolayısıyla da tüm şiddet mağdurlarının korunacağı belirtilmiştir. Bir başka ifadeyle şiddet mağduru tüm erkekler ve kadınlar, genç, yaşlı, evli, bekâr fark etmeksizin Sözleşme’nin kapsamına alınmıştır. Sözleş-

me ayrıca, “mağdur” tanımlamasını, çoklu ayrımcılık üzerinden tanımlamaktadır: “Cinsiyet, toplumsal cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi görüş, ulusal veya sosyal menşe, mülkiyet, doğum, cinsel tercih/yönelim, toplumsal cinsiyet kimliği, yaş, sağlık durumu, medeni durum, göçmen ya da mülteci olma, yaş, engel veya diğer bir durumunun bulunmasına bakılmaksızın” tanımlanmaktadır (m. 4). Bu durum, yaşanan savaşlar nedeniyle hak ihlaline uğrayan ve yerinden olan/edilen bireylerin göç ettiği bir coğrafya olan Türkiye gibi ülkelerin çoklu ayrımcılıkla mücadele etmeleri için oldukça önemli bir yol göstericidir.

Sözleşme ayrıca taraf devletlere, kamu kurumları ve STK’lara şiddetle mücadele ve şiddeti önlemeye ilişkin bütüncül politikalar, tedbirler ve programların uygulanması için mali ve beşeri kaynak tahsisi görevi verir (m.8). Özellikle şiddetle mücadele alanında çalışan STK’larla işbirliği ve yürütülen çalışmaların teşvik edilmesi, desteklenmesi, şiddetle mücadelenin toplumsal tabana yayılması bakımından önemlidir. Sözleşmede bir diğer önemli husus, taraf devletleri şiddetin nedenleri ve etkilerine ilişkin araştırmaları desteklemek ve bunları kamuoyuyla paylaşmak görevi verirken; ayrıca Sözleşmenin uygulanmasına yönelik alınan önlemlerin etkinliğini incelemek amacıyla yapılan çalışmaları destekleme görevi vermesidir (m.11).

Sözleşme, örf ve adetlerin, geleneklerin ve her türlü uygulamanın ortadan kaldırılması için sosyal ve kültürel değişimi sağlamak göreviyle toplumda şiddet konusunda toplumda var olan kalıp yargılar ve zararlı uygulamalarla mücadele etmek ve gerekli zihniyet değişimini/dönüşümünü sağlamak görevi vermektedir. (m.12).

Özetle İstanbul Sözleşmesi, taraf devletlere, şiddeti önlemek, bütün mağdurları şiddete karşı korumak, failer için caydırıcı olacak şekilde kovuşturma, kamu kurumları, yerel yönetimler ve STK’lar arasında gerekli işbirliğini sağlama görevlerini vermektedir. Bu noktada sivil toplum kuruluşlarına düşen görev ise hem Sözleşmenin uygulanmasında kendi sorumluluklarını yerine getirmek hem de sözleşmenin uygulanması konusunda baskı unsuru oluşturmaktır. Türk kadınlar Birliği bu noktadan hareketle, ayrımcılıkla mücadele etmeyi hedefleyen diğer uluslararası sözleşmeleri izliyor olduğu gibi, 2015 yılından itibaren İstanbul Sözleşmesi’nin de uygulanmasını izlemeyi amaç edinmiş ve bu proje kapsamında da gerçekleştirdiği izleme sürecine dahil etmiştir.

Öte yandan izleme süreci devam ederken siyasal iktidar tarafından Cumhurbaşkanlığı kararı ile 20 Mart 2021’de Türkiye’nin İstanbul Sözleşmesi’nden imzasını geri çektiği açıklanmıştır. Hem bu karar hem de bu karara giden süreçte oldukça olumsuz bir kampanyanın yürütüldüğünü belirtmek gerekir³. Amacı şiddeti önleme, şiddetle mücadele etme ve şiddet mağdurlarını koruma olan bir sözleşmeden çekilmenin gerekçesinin toplumsal koşulların Sözleşmeye ihtiyaç duyulmayacak şekilde değişmiş ve dönüşmüş olması beklenir. Oysa Türkiye’de kadına yönelik şiddet artmaya devam etmektedir.

İstanbul Sözleşmesi’ne karşı çıkışın nedenleri başında “toplumsal cinsiyet” kavramı” gelmektedir⁴. Sözleşme’nin gizli amaçları olduğu, yaradılışın değil, toplumun belirlediği cinslerden söz eden bu kavramın çok tehlikeli olduğu ve “kurgulanmış cinsler” arasında ayrımcılığı yasakladığı iddia edilmiştir. Bu iddia Sözleşme’nin en fazla eleştirildiği ikinci bir iddiayı da gündeme getirmektedir. Bu da, Sözleşmenin Batının seküler dünyasına ait “cinsel yönelim”/ “cinsel tercih” gibi kavramlarla Türk ve Müslüman aile yapısına uygun olmadığı ve şiddet bahanesiyle aileleri yıkmaya çalıştığına ilişkindir⁵. Sözleş-

3 Bu kampanyayı yürütenler arasında, Büyük Birlik Partisi, Saadet Partisi, Yeniden Refah Partisi, Hür Dava Partisi gibi siyasal partiler; *Yeni Akit*, *Yeni Şafak* gibi gazeteler; Ensar Vakfı, İlim Yayma Cemiyeti, Özgür-Der, Anadolu Platformu Derneği, **İnsan ve Medeniyet Hareketi**, **Aksa Eğitim ve Dayanışma Vakfı**, **İstikamet Vakfı**, **Medeniyet İlim Kültür Eğitim ve Dayanışma Vakfı** ile **Umrın Kültür ve Dayanışma Hareketi** gibi sivil toplum kuruluşları yer almıştır.

4 Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkan Yardımcısı Numan Kurtulmuş, İstanbul Sözleşmesine neden karşı olduklarını şöyle belirtmektedir: “Bu metnin içerisinde iki tane önemli husus var dikkat çekmemiz gereken ve bizimle asla uyuşmayan, bunlardan birisi toplumsal cinsiyet meselesi bir de cinsel yönetim yönelim tercihi. Şimdi bunlar ve başka şeyler de var ama bu iki meselemin demin konuştuğumuz çerçevede tam da bu LGBT vesaire gibi unsurların marjinal unsurların ekmeğine yağ sürülecek kavramlar olduğu ya da onların arkasına sığınarak faaliyet yapabilecekleri alanlar oldu görülüyor.” (Paksoy, 2020) İstanbul Sözleşmesine karşı çıkanlardan Hukuk Vakfı Başkanı Muharrem Balcı da karşı çıkışının gerekçesini şöyle ifade etmiştir: “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği”, öyle bizim saf politikacılarımızın veya yeşil feministlerimizin anladığı gibi bir samimi insancıl proje değil, Sünnetullah’a karşı çıkış ve yeniden insanlığı dizayn projesidir. Bir başka deyişle, kadın haklarını öne çıkararak, sinsi bir ifsad hareketi ile karşı karşıyayız.” (Balcı, 2019: 28).

5 Bir grup Sivil Toplum Kuruluşu Türkiye’nin bir an önce İstanbul Sözleşmesi’nden çıkması gerektiğine ilişkin bir bildiri yayınlamıştır. Bildiride şu ifade-

meye karşı geliştirilen olumsuz kampanyanın bir ayağında da Sözleşme esas alınarak hazırlanan 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun vardır. Sözleşmeye getirilen tüm eleştirilerden bu kanun da nasibini almıştır.

Kadın örgütleri, sanatçılar, akademisyenler ve iş dünyası⁶ gibi toplumun bilim, sanat, ekonomi ve siyaset çevrelerinde gelen yoğun desteğe rağmen Türkiye Sözleşme’den imzasını çekmiştir. Bu noktada ayrıca belirtilmesi gereken husus, Toplumun hemen her kesiminden Sözleşmeyi savunan bireylerin Facebook, Instagram ve Twitter gibi sosyal medya platformlarında yürüttükleri kampanyadır. Türkiye’nin en büyük dijital aktivizm hareketi olarak değerlendirilebilecek ölçüde yaygın bir şekilde yürütülen kampanya, kadın hareketinin tarihinde önemli bir uğrak olarak yerini almıştır.

Türkiye, 20 Mart 2012’de *Resmî Gazete*’de yayımlanarak iç hukukun bir parçası haline getirdiği Sözleşme’nin, dokuz yıl sonra, 20 Mart 2021 tarihli *Resmî Gazete*’de Cumhurbaşkanı kararıyla imzasını çektiğini açıklamıştır. Barolar, Sivil Toplum Örgütleri ve bazı siyasi partiler, Cumhurbaşkanı kararının iptali için Danıştay’a dava açmışlar fakat iptali sağlayamamışlardır.

Türkiye’de kadına yönelik şiddetle mücadelenin koordinasyonunu sağlayan Aile Sosyal Hizmetler Bakanlığı Şiddetle Mücadele Eylem Planlarının dayanağı olan ilk cümlelerinde söz edilen İstanbul Sözleşmesi, kamu kurumlarının bütün metinlerinden çok acele bir şekilde silinmiştir.

ler yer almaktadır: “Bahse konu düzenlemeler yapılırken örf, adet, dini kültür ve medeniyet değerlerimiz yok sayılmış hatta bunlara cephe alınmış, haklı bir tepki olarak şiddet karşılığı üzerinden hareket edilerek aile yapısı ile kadın-erkek kimlik ve ilişki biçimlerinin altı oyulmuş, türedi/sapkın kimlikler ve ilişki biçimleri doğallaştırılarak neslin ve ırzın ifsat edilmeye çalışıldığı göz ardı edilmiştir.” (STK’lardan Ortak Bildiri, 2020).

- 6 Türkiye’nin önde gelen iş dünyası ve girişimcilerinin oluşturduğu TÜSİAD, 22 Temmuz 2020’de bir basın açıklaması yaparak Sözleşmeden çıkılmaması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca basın açıklamasını Sözleşmeyi savunanları desteklediğini sloganı ile başlatmış ve bitirmiştir: “İstanbul Sözleşmesi, Türkiye ve dünya kadınlarına verilmiş bir söz, güçlü bir taahhüttür. Bu sözden caymayalım. Şiddet uygulayanları cesaretlendirmeyelim. İstanbul Sözleşmesi yaşatsın.”(TÜSİAD, 2020).

1.1.3. Diğer Uluslararası Düzenlemeler/Güvenceler

1.1.3.1. Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu

İlki 1975'te Meksika'da toplanan Dünya Kadın Konferansları, kadın haklarının tanınması, yerel ve uluslararası standartların belirlenmesi konusunda oldukça önemli organizasyonlardır. Konferansların ikincisi, 1980'de Kopenhag (1980), üçüncüsü Nairobi (1985) ve dördüncüsü de 1995'te Pekin'de gerçekleştirilmiştir. Sivil toplum kuruluşlarının da dâhil olmasıyla ev içi şiddet, yoksulluk, boşanma gibi yerel sorunların uluslararası platforma taşınmasına aracılık eden bu konferanslar, kadının insan haklarının küresel düzeyde görünür olmasına ve çok daha önemlisi bu alanda söylemin değişmesine aracılık etmiştir. Bu değişim, kadının destek ve yardımın nesnesi değil, kalkınmanın temel ve eşit öznesi olarak algılanmaya başlamasıdır (Ackerly & D'Costa, 2005: 12).

Kadın konferansları ve Pekin Deklarasyonu'na geçmeden önce bir hususun belirtilmesi gereklidir. BM, İkinci Kadın Konferansı'ndan bir yıl önce (1979) CEDAW Sözleşmesini kabul etmiştir. Sözleşme, 53 ülkenin imzası ile yürürlüğe girmiştir. Dolayısıyla bundan sonraki süreç aynı zamanda devletleri, kadınlara karşı ayrımcılığın ortadan kaldırılması ve önlenmesi konusunda somut adımlar atmakla yükümlü kılan CEDAW'ın gölgesinde ilerlemiş ve doğrudan ya da dolaylı olarak CEDAW'a katkı sağlamıştır.

Öte yandan sözleşmeler gibi bağlayıcılığı olmayan, sadece çözüm önerileri sunan uluslararası konferanslar, kadın hakları konusunu dünya gündemine taşıması ve "eşitlik" konusunda uluslararası normlar oluşturmayı kolaylaştırması nedeniyle CEDAW'ın daha fazla sayıda devlet tarafından benimsenmesi ve onaylanmasına katkı sağlamıştır (Wotipka & Ramirez, 2004: 39). Konferansların bir diğer önemli etkisi, cinsiyet eşitliğinin ilke olarak benimsenmesi ve evrensel düzeyde tanınmasına yaptığı katkıdır (Kriakos, 2003). Meksika'da, ilk kez kadın sorunlarına yönelik çözümler üretecek ulusal ve uluslararası mekanizmalar oluşturma çağrısı yaparken; Kopenhag Konferansı eşitliği, sadece yasal eşitlik değil; haklarda, sorumluluklarda eşitlik ve kalkınmaya aktif birer aktör olarak katılma fırsatlarında eşitlik çağrısı yapmıştır. (Erşen, 2006: 40-42). Nairobi'de ilk defa kadınların toplumun tüm alanlarına katılması sadece "hak" değil aynı zamanda "gerekliklik" olarak değerlendirilirken; Pekin'de, dünyanın her yerindeki kadınların günlük ha-

yatında önemli gelişmeler sağlayacak nitelikte kararlar alınmıştır (Kriakos, 2003: 4-5). O ana kadar yapılan kadın konferanslarının en büyüğü olan Pekin Konferansı'nda, toplumun yeniden yapılandırılması ve cinsiyet eşitliğini sağlamayı amaçlayan Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu isimli iki belge kabul edilmiştir. "Pekin+" diye de anılan bu belgeleri kabul eden devletler, kadın eşitliği kavramını tüm kurumlarına, politikalarına, karar alma ve uygulama mekanizmalarına uygulayarak toplumu yeniden yapılandırma yükümlülüğünü kabul etmiştir. Öte yandan Pekin +, sadece devletleri değil, uluslararası topluluklar, hükümet dışı kuruluşlar ve Sivil Toplum Kuruluşlarını da alınan kararların uygulanması noktasında göreve çağırmaktadır (BM, 1995: 14). Harekete geçilmesi gereken kritik alanlar, yoksulluk, eğitim, sağlık, şiddet, ekonomi, silahlı çatışma, karar alma mekanizmalarına katılım, kadının insan hakları, medya, çevre, kız çocukları ve toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlayacak ulusal mekanizmalar olmak üzere on iki başlıkta belirlenmiştir (BM, 1995:5-9). Kadınların toplumsal hayatın her alanına katılımını sağlamayı amaçlayan bu öncelikler içinde en dikkat çekici olanlardan birisi "şiddet"tir. Eylem Platformu, devletlere şiddetin önlenmesi için sorumluluk yüklemiştir. Eylem Platformu bu kritik alanlar ile ilgili olarak devletleri kendi haline bırakmamış ve her bir başlıkla ilgili olarak hem planlama ve hem de sorumlu kurum/kuruluşları da belirlemiştir. (Erşen, 2006: 48). Eylem Platformu ayrıca bu öncelik alanlarına ilişkin planlamanın hükümetler, uluslararası örgütler, kadın örgütleri, diğer toplumsal örgütler, özel sektör, sendikalar, vb. nezdinde yapılması gerektiğini belirtmiştir⁷. Hükümetler de ilk kez bu Konferansta, ulusal politikalarında yapacakları değişikliklere, atacakları adımlara dair, kendilerini bağlayıcı taahhütlerde bulunmuş ve kararlara ilişkin ulusal planlar hazırlamıştır (Hacımirzaoğlu, 2001: 13). Oluşturulduğu 1995'ten itibaren beş yıllık aralıklarla toplanan Eylem Platformu, Deklarasyon'un uygulanma biçimleri ve kadınların kazanımlarını değerlendirmekte ve devletlere raporlar sunmaktadır.

Eylem Platform'u, Eylem Planının uygulanması için, hükümetlere detaylı yol haritası çizmiş, kadının ilerlemesine yönelik ulusal mekanizmaların ha-

7 Pekin Eylem Planı toplumun yasama organları, üniversiteler, araştırma kurumları, meslek kuruluşları, sendikalar, kooperatifler, yerel gruplar, kadın örgütleri, medya, dini gruplar, gençlik örgütleri ve kültürel gruplar gibi yaygın ve kurumsal aktörlerin etkin desteği ve katılımı teşvik edilmesi gerektiğini belirtmiştir (KSSGM, 2003: 116).

rekete geçirilmesi, kurumlar arası ve kurum içi işbirliklerinin en üst düzeyde yürütülmesi, kadınların bu sürece katılımının sağlanması gerektiği belirtilmiştir. Bu noktada bir diğer önemli husus, tüm kurumsal yapılar dışında Eylem Platformu’nun halk desteğinin de alınması gerektiğidir. Bunun için önerilen araçların başında ise kitle iletişim araçları gelmektedir (KSSGM, 2003: 116).

Eylem Planı, kadının insan haklarının, uluslararası sözleşmelerde belirtildiği şekilde tanınmadıkça, etkin bir şekilde korunmadıkça ve medeni yasa, ceza yasası, iş ve ticaret yasaları gibi ilgili tüm ulusal yasalar tarafından uygulanmadıkça, sadece isim olarak var olacağını belirtmektedir (KSSGM, 2003: 86-87). Eylem Planı, bir adım daha giderek, yasa ve uygulamalarda eşitliği sağlamak ve ayrımcılığı önlemeyi stratejik hedef olarak benimsemiş ve cinsiyete dayalı ayrımcılık yapan bütün yasaları iptal ederek, adaletin uygulanmasında cinsiyete ilişkin önyargıları kaldırmayı gerçekleştirilecek faaliyetler arasında saymıştır (KSSGM, 2003: 91-92).

Pekin Eylem Planı, doğrudan ve dolaylı olarak CEDAW’ı referans göstermektedir. CEDAW’ın “kadınla erkek arasında eşitlik” kavramına uluslararası bir standart getirdiğinden hareketle, mevcut uygulamaların bu eşitliği sağlamaya engel teşkil ettiği ima edilmiştir (KSSGM, 2003: 10). Aradan geçen beş yıldan sonra, Eylem Planının uygulanmasını değerlendirmek ve yeni tedbirleri belirlemek için BM Genel Kurulu’nca 2000 yılında düzenlenen oturumda, cinsiyetçi yasaların varlığını koruduğu ve cinsiyete dayalı ayrımcılığın hala büyük bir engel olduğu belirtilmiştir. Ayrımcılığı ortadan kaldırmak için STK’ların ve erkeklerin önemi vurgulanırken, toplumsal cinsiyet eşitliğinin temel politika alanlarına ve programlarına yerleştirilmesi gerektiği belirtilmiştir (Erşen, 2006: 49-50). Pekin sürecinin CEDAW’ın uygulanmasına olumlu bir etkisi de taraf devletlerin sözleşmeye koydukları çekincelere, diğer taraf devletlerin yaptığı itirazların sayısında görülen artıştır (Neuwirth, 2005: 44). Ayrıca Pekin Platformuna yüksek düzeyde ve fazla sayıda katılım, CEDAW’ın bilinirliğini artırmıştır (Erşen, 2006:53).

Türkiye, Pekin Eylem Platformu’nu uygulamayı taahhüt eden 189 ülkeden biridir. Platformun belirlediği öncelik alanlarından sekizini kabul eden Türkiye’nin bu alandaki taahhütlerinden birisi de CEDAW’a koyulan çekincelerin kaldırılması ve iç hukukta CEDAW ve Pekin Deklarasyonu’na uygun

düzenlemelerin yapılmasıdır. CEDAW’a koyulan çekinceler, 1999’da kaldırılmış, Medeni Kanun, Türk Ceza Kanunu ve İş Kanunu’ndaki düzenlemeleri de süreç içinde gerçekleştirmiştir.

1.1.3.2. Türkiye’nin Onayladığı Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmeleri

Birleşmiş Milletlerin çalışma yaşamındaki uzman kuruluşu Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Birinci Dünya Savaşı’ndan sonra kurulmuştur. Çalışma hayatının üç temel aktörü olan hükümet, işçi ve işveren temsilcilerinin bir arada olduğu bir BM kuruluşudur (<https://www.ilo.org/ankara/about-us/lang--tr/index.htm>). Bu yapıya bağlı olarak, çalışma standartlarını belirlemek, çalışanların haklarını gözetmek, işveren ve işçi arasındaki ilişkileri düzenleyerek hak kayıplarının engellemeyi misyon edinen ILO’nun birincil hedefi, kadınlara ve erkeklere, özgürlük, eşitlik, güvenlik ve saygınlık koşullarında insana yakışır ve üretken işler bulma fırsatları sağlanmasıdır (Koç, 2000:4). Kadınların çalışma hayatındaki ikincil konumu ile mücadele eden İLO, kadın-erkek eşitliğini sağlamak için “bütün erkek ve kadınlar için insana yakışır iş” sloganı ile hareket etmektedir (<https://www.ilo.org/ankara/areas-of-work/equality-discrimination/lang--tr/index.htm>). Türkiye, ILO’nun kadın-erkek eşitliğini sağlayan ve kadın istihdamını teşvik eden 100, 111, 122 ve 142 sayılı sözleşmelerini imzalamıştır.

Çalışma yaşamında kadın ve erkekler arasındaki eşitliği sağlamayı amaçlayan erken tarihli İLO Sözleşmelerinden birisi, 100 No.lu Eşit Ücret Sözleşmesi’dir. ILO tarafından 6 Haziran 1951’de kabul edilen Sözleşme, Türkiye’de 19 Temmuz 1967’de yürürlüğe girmiştir. Sözleşme, eşit değerdeki iş için ücretlerin belirlenmesinde cinsiyet ayrımı yapılmaması gerektiğini belirtir (ILO, 100 No.lu Sözleşme). Taraf devletlerin, ücretlerin belirlenmesinde aynı değerdeki işlerde cinsiyet ayrımı yapılmaksızın eşit bedellerin tespiti için gerekli tedbirleri alması ve bu kapsamda ücret eşitliği ilkesini bütün çalışanlara hâkim kılmak bakımından gerekli düzenlemelerin yapılması öngörülmüştür (Tüzünkan, 2016: 317).

111 Sayılı İş ve Meslek Bakımından Ayrımcılık Hakkında Sözleşme:

Çalışma hayatında ayrımcılığı engellemeyi amaçlayan ve Türkiye'nin imzaladığı bir diğer Sözleşme, Ayrımcılık (iş ve meslek) hakkında 111 sayılı ILO Sözleşmesi'dir. ILO'nun 4 Haziran 1958'de kabul ettiği Sözleşme'nin Türkiye'de yürürlüğe girdiği tarih, 19 Temmuz 1967'dir. Sözleşme, iş ve meslek alanında "ayrımın İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde belirtilen hakları ihlâl ettiğini" kabul etmiştir. Sözleşme, iş ve meslek edinmede ırk, cinsiyet, din, dil, inanç, ideoloji ve etnisite gibi eşitliği yok edici her türlü ayrımcılığı yasaklamıştır (ILO, 111 No.lu Sözleşme). Ayrıca taraf devletlere, işe girişte olduğu gibi, mesleğin sürdürülmesi sırasında da eşitliği geliştirmeye yönelik bir politika uygulayacakları belirtilmiştir.

122 No.lu Sosyal Güvenlik (Asgari Standartlar) Sözleşmesi:

Çalışma hayatında ayrımcılıkla ilgili bir diğer sözleşme, 122 sayılı İstihdam Politikası Sözleşmesi'dir. ILO'nun 17 Haziran 1964'te kabul ettiği Sözleşme, Türkiye'de 13 Aralık 1977'de yürürlüğe girmiştir. Sözleşme, taraf devletlere, işin seçilmesi ve her işçinin kendisine elverişli bir işte çalışması için gerekli nitelikleri kazanmasını; çalıştığı işte, ırk, renk, cinsiyet, din, ideoloji, etnisite gibi ayrımcı unsurlara bakılmaksızın niteliklerini ve yeteneklerini kullanmasını sağlama görevi vermiştir (ILO, 122 No.lu Sözleşme).

1.1.3.3. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme

Çocuğa ve çocukluğa bakış açısı, toplumlar ve kültürler arasında farklılık göstermektedir. Bu farklılık ise çocuğun aileye ekonomik katkısı, ebeveynlerin yaşlanınca çocuklar tarafından bakılacağına düşünülmesi ve çocuğun toplumun ve kültürün taşıyıcısı olarak görme gibi birçok unsur etrafında oluşmaktadır. Çocukların ayrı birer bireyler olarak haklara sahip oldukları ise özellikle geleneksel toplumlarda göz ardı edilebilen bir durumdur.

Çocuk hakları, tüm çocukların doğuştan sahip olduğu, eğitim, sağlık, barınma, fiziksel, psikolojik veya cinsel sömürüye karşı korunma gibi haklarının tanımlanmasında kullanılan evrensel bir kavramdır (Güçlü, 2016:9). Çocuk haklarının dünya üzerinde resmi olarak geçerlilik kazanması, Birleşmiş

Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi aracılığıyla olmuştur. Sözleşme, çocuk hakları temel insan hakları çerçevesinde gelişmiştir. Bu durum Sözleşme'nin önsüzünde, bireylerin eşit ve devredilemez haklarının, dünyada özgürlük, adalet ve barışın temeli olduğunun kabulüyle kendini göstermektedir. Dünyanın farklı bölgelerinde güç koşullar altında yaşanan çocukların varlığına vurgu yapan Sözleşme, çocuğun doğu öncesinde olduğu gibi doğum sonrasında da korunması, özellikle gelişmekte olan ülkelerde çocukların korunmasını ve bu konuda işbirliği yapılmasını öngörmektedir.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilen Sözleşme, Türkiye tarafından 14 Eylül 1990'da imzalanmış, 4 Mayıs 1995 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir.

Sözleşme'nin en belirleyici hükmü, on sekiz yaşına kadar tüm bireyleri çocuk olarak saymasıdır (md.1). Taraf devletlere çocuklar için Sözleşme'de çocuklara tanınan tüm hakların uygulanması için sorumluluk verirken, tüm iş ve işlemlerde çocuğun üstün yararına vurgu yapılmaktadır. Çocuğun yaşam hakkına vurgu yapan Sözleşme, bu hakkında korunması için taraf devletlerin sorumluluğunun altını çizer (md. 6).

Sözleşme, çocuğun kendini ilgilendiren her konuda görüşlerini serbestçe ifade etme (md.12), düşünce, vicdan ve din özgürlüğü hakkı, dernek kurma ve barış içinde toplanma özgürlüğü (md. 14), kitle iletişim araçlarını kullanma (md.17) gibi birçok hakkı olduğuna vurgu yaparak, taraf devletleri bu hakların kullanılması konusunda sorumlu kılmaktadır.

1.1.3.4. Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismara Karşı Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi

Lanzarote Sözleşmesi, çocukların cinsel şiddetten korunmasına odaklanan ilk bölgesel anlaşmadır. 2007 yılında Lanzarote, İspanya'da kabul edilmiş, 2010 yılında yürürlüğe girmiştir ve tüm Avrupa Konseyi Üye Devletleri tarafından imzalanmıştır (Lanzarote Sözleşme Rehberi:2). Çocuğun yüksek yararı hukuki prensibini esas alan Lanzarote Sözleşmesi aşağıdaki alanları kapsamaktadır (Berghan, 2014:8-11):

- Önleyici ve koruyucu önlemler;
- Mağdur çocuk ve ailesine yardım;
- Müdahale programları ve çocuk cinsel istismarı suç faillerine yönelik önlemler;
- Çocuk cinsel istismarı ve sömürüsünü cezai suç haline getirme,
- Soruşturma ve kovuşturma süreçlerini çocuk dostu hale getirme;
- Hüküm giymiş cinsel suç faillerinin bilgilerini kayıt ve muhafaza etme;
- Uluslararası işbirliği;
- Bir izleme mekanizması.

Sözleşme çocuğu, “18 yaşından küçük herhangi bir birey”; mağduru ise “cinsel sömürü veya cinsel istismara maruz kalan herhangi bir çocuk anlamına gelecektir” şeklinde tanımlamıştır (md. 3). Sözleşme, mağdurların “cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya diğer görüşler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlıkla bağlantı, mülk, doğum, cinsel eğilim, sağlık durumu, özürlülük” gibi durumlarının sözleşme hükümlerince belirlenen haklarından yararlanmalarına engel olamayacağını belirtmektedir (md.2). Yani sözleşme taraf devletlerin, mağdurların haklarını kullanmaları konusunda ayrımcılık yapamayacağını güvence altına almıştır.

Sözleşmenin amacı, çocukların cinsel sömürüsü ve istismarını engellemek ve bunlarla mücadele etmek; cinsel sömürü ve istismara maruz çocuk mağdurların haklarını korumak; bunun için ulusal ve uluslararası işbirliği geliştirmektir. Bu amaca yönelik olarak Sözleşme taraf devletlerden, çocuklara karşı cinsel sömürü ve istismarı ortadan kaldırmaya yönelik olarak, taraf devletlere önleme, koruma, kovuşturma ve ulusal ve uluslararası işbirliğini içeren bütüncül bir yaklaşım talep etmektedir (Bkz. Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi).

Sözleşmenin önleme yaklaşımı, çocuklar, çocuklarla düzenli temas eden sektörler, meslekler, bireyler ve topluma yönelik faaliyetleri içermektedir. Bunlardan ilki, eğitim, sağlık, sosyal koruma, yargı ve yasaları uygulama ile ilgili sektörlerde ve spor, kültür ve eğlence faaliyetleri alanlarında çocuklarla düzenli temas eden meslekler ve bireylerin, çocukların korunması ve

haklarına ilişkin farkındalıklarının geliştirilmesine yöneliktir (md. 5). İkinci olarak çocukların cinsel sömürü ve cinsel istismar riskleri ile kendilerini koruma yolları konusunda eğitim almalarının sağlanmasına yöneliktir. Bu noktada ebeveynlerle işbirliği yapılması, cinsellik eğitimi ve bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı konularına dikkat çekilmiştir (md. 6). Bir diğer önleyici faaliyet, çocuklara yönelik cinsel sömürü ve cinsel istismar olguları ve bunlara ilişkin önleyici tedbirlere ilişkin kamu farkındalık faaliyetleri yürüterek toplumsal bilinç oluşturmaktır (md.8). Ayrıca Sözleşme, Taraf Devletlerden çocukların cinsel sömürü ve cinsel istismarını önlemeye yönelik politikaların oluşturulması ve uygulanması için gerçekleştirilen faaliyetlere, çocuklar, özel sektör kuruluşları, medya ve sivil toplum kuruluşların katılımını sağlamalarını ister (md.9).

Sözleşmenin koruma yaklaşımı, çocuğun yüksek yararına uygun olarak korunmasını öngörmektedir. Bu kapsamda faaliyetlerden birisi, mağdurlar, mağdurların yakın akrabaları ve bunların bakımından sorumlu kişilere gerekli desteği sağlayacak etkili sosyal programların oluşturmasıdır (md. 11). İkincisi, çocuklarla çalışan meslek mensuplarının çocuğa yönelik cinsel sömürü ve istismarın yetkililere bildirilmesini sağlayacak sistemin kurulmasıdır (md. 10) Bir diğeri, gizliliğe sadık kalarak telefon veya internet yardım hatları gibi bilgilendirme hizmetlerinin kurulmasını teşvik edecek ve destekleyecek yasal ve diğer tedbirlerin alınmasıdır (md. 13). Ayrıca taraf devletlerin mağdurların psiko-sosyal yönden iyileşmeleri için gerekli tedbirleri almalarını ve bu tedbirleri alırken de çocuğun görüş, ihtiyaç ve kaygılarının göz önünde bulundurmasını ister. (md. 14).

Sözleşmenin kovuşturma yaklaşımı, soruşturma ve ceza kovuşturmalarının çocukların yüksek menfaatlerine uygun, çocuğun hak ve çıkarlarını korumaya yönelik bir biçimde, gereksiz gecikmeler yaşanmadan başlatılması ve sürdürülmesini öngörmektedir (Md. 30).

Sözleşme taraf devletlerden, çocukların cinsel sömürü ve cinsel istismarını önlemek, bunlarla mücadele etmek, mağdurları korumak ve mağdurlara yardım etmek ve suçların soruşturulması bağlamında işbirliği talep etmektedir. Bir başka ifadeyle taraf devletler, çocukların cinsel sömürü ve cinsel istismarı bağlamında, önleme, koruma ve kovuşturmaya yönelik işbirliği yapacaklardır.

Sözleşme, “bir yetişkinin bir çocukla cinsel eylemlerde bulunmasını” suç olarak kabul etmektedir. Sözleşmeye göre, “bir çocuk ulusal yasalarda belirlenen cinsel olgunluk yaşına erişmiş olsa bile, eğer yetişkin zorlama, güç veya tehdit kullanırsa veya yetişkin güven duyulan konumunu, yetkisini veya nüfuzunu suistimal ediyorsa veya özellikle savunmasız bir çocuktan faydalaniyorsa bu durum hala cinsel istismardır. Bu, para (vaadi) karşılığı veya herhangi bir başka bedel veya çıkar karşılığında bir çocuğun fuhuşa katılmak için çalıştırılması, zorlanması veya sebep olunması durumunda ortaya çıkan her türlü çocuk cinsel sömürü biçimidir.”(md.19). Ayrıca Sözleşme, bir yetişkinin bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak, çocuklara cinsel amaçlarla ısrarla buluşma talebinde bulunmayı suç olarak kabul etmektedir. (md. 23).

Özetle Lanzarote Sözleşmesi taraf devletlerden, çocukların korunması, çocuk haklarına saygı duyulması, çocukların görüşlerine ve ihtiyaçlarına cevap verilmesi ve çocukların kendilerini nasıl koruyacaklarının öğretilmesini beklemektedir.

1.1.3.5. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

Türkiye’nin de üye olduğu Avrupa Konseyi, hukukun üstünlüğü, çoğulcu demokrasi, azınlık hakları ve ırkçılık, yabancı düşmanlığı, hoşgörüsüzlüklerle mücadeleyi amaç edinmiştir. Avrupa düzeyinde ayrımcılık yasağı, başta Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (1950) olmak üzere, Avrupa Sosyal Şartı (1961) ve Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı (1996), Evlilik Dışı Doğan Çocukların Hukuki Statüsüne İlişkin Avrupa Sözleşmesi (1975), Bölgesel ve Azınlık Dilleri Avrupa Şartı (1992) ve Ulusal Azınlıkların Korunması İçin Çerçeve Sözleşmesi’nde (1995) yer almıştır (Yücel 2016: 60-61).

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 10 Aralık 1948’de ilan edilen İnsan Hakları Evrensel Bildirisi’ni temel alan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, insan haklarının korunması ve geliştirilmesini hedeflemektedir. Sözleşmenin hak ve özgürlükleri, yaşam hakkı; işkence yasağı, kölelik ve zorla çalıştırma yasağı; özgürlük ve güvenlik hakkı; adil yargılama hakkı; kanunsuz ceza olmaz ilkesi; özel ve aile hayatına saygı hakkı; düşünce, vicdan ve din özgürlüğü; ifade özgürlüğü; toplantı ve dernek kurma özgürlüğü; evlen-

me hakkı; etkili başvuru hakkı ve ayrımcılık yasağıdır. Daha sonra çıkarılan ek protokoller, bu hakların kapsamını genişletmiştir. Sözleşme'nin 14. Maddesi, hak ve özgürlüklerden yararlanmanın, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya toplumsal köken, ulusal bir azınlığa aidiyet, servet, doğum başta olmak üzere herhangi başka bir duruma dayalı hiçbir ayrımcılık nedeniyle engellenemeyeceğini belirtmektedir (Council of Europe).

Sözleşme'nin 1'inci maddesi, taraf devletlerin Sözleşme'de yer alan hak ve özgürlükleri yetki alanlarındaki bireylere sağlamakla yükümlü olduklarını belirtirken, bu yükümlülüğün nasıl yerine getirileceği devletlere bırakmıştır. Bu noktada Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları, bireylerin Sözleşme'nin garanti altına aldığı hak ve özgürlüklerin kullanılmasında önemli bir yaptırım aracıdır. Eşinden gördüğü şiddet nedeniyle Türkiye'de defalarca savcılığa başvuran ve eşinin saldırısı ile öldürülen annesi nedeniyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvuran Nahide Opuz davası, Mahkeme'nin Sözleşme hükümlerinin uygulanmasını sağlamak bakımından bir örnektir. Mahkeme, aile içi şiddet nedeniyle vatandaşını koruyamadığı gerekçesiyle Türkiye'yi mahkum etmiştir.

1.2. Ulusal Güvencelerimiz

Ülkemizde kadınların vatandaş olmalarını ve toplumsal hayata katılmalarını destekleyecek çok sayıda reform ve yasal düzenleme yapılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasını takip eden yıllarda Atatürk İlke ve İnkılaplarının yanı sıra ilk yasal düzenlemelerden birisi, 1924 yılında kabul edilen, eğitimi tek sistem altında toplayarak kadınlara erkeklerle eşit eğitim imkânları sağlayan Tevhid-i Tedrisat Kanunu'dur. Türkiye'de kadınlar açısından en önemli kazanım, 1926'da kabul edilen Medeni Kanun'dur. Cumhuriyet Türkiye'sinin çağdaş bir toplum yaratma amacıyla yürürlüğe koyduğu Medeni Kanun, kadınları erkeklerle eşit bireyler haline getirmiştir. Erkeğin çok evliliği ve tek taraflı boşanmaya ilişkin düzenlemeler, kadınlara boşanma hakkı, velayet hakkı ve mallar üzerinde tasarruf hakkı tanınması Medeni Kanun'un kadınlar ve erkekler arasında eşitliğin sağlanması bakımından en

önemli düzenlemeleridir⁸. Hakların kullanımı ve toplumsal hayatın her alanında eşitliğin çerçevesi için bakılması gereken ilk düzenleme temel hak ve özgürlüklerin tanımlandığı anayasa metnidir.

1.2.1. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası

Türkiye Cumhuriyeti anayasaları arasında insan hakları bakımından ilk defa ayrıntılı düzenlemeler ve devletin temel nitelikleri arasında “insan haklarına dayanan devlet” ifadesine yer veren 1961 Anayasası’dır. Ayrıca kanun önünde cinsiyetin eşitlik açısından bir ayrımcılık unsuru olamayacağı belirtilmiştir (Ülger, 2015: 34). Anayasanın Eşitlik maddesinde (Md.12), “Herkes, dil, ırk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep ayrımı gözetilmeksizin, kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.” hükmü yer almaktadır (1961 Anayasası).

1982 Anayasası’nın Anayasa’nın İktisadi ve Sosyal Haklar bölümünde yer alan “Ailenin Korunması” başlıklı 41. maddede 2001 yılında yapılan değişiklikle “ve eşler arasında eşitliğe dayanır.” İbaresini eklenmiş ve “Aile Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır.” şeklinde düzenlenmiştir. Aynı yıl vatandaşlık hakkına ilişkin 66. maddeden, Türk vatandaşlığının düzenlenmesi ile ilgili eşitsizlik içeren “Yabancı babadan ve Türk anadan olan çocuğun vatandaşlığı kanunla düzenlenir.” hükmü çıkarılmıştır.

1982 Anayasası’nın “kanun önünde eşitlik” başlıklı 10. Maddesi, kadın örgütlerinin yoğun mücadelesi sonucunda, kadın erkek eşitliğine yer verecek şekilde 2004 yılında, değişikliğe uğramıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına göre “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

8 Bu noktada kurulduğu günden bu güne kadınların eşit birer vatandaş olarak haklarını elde etmeleri ve bu hakları üst seviyede kullanmaları için mücadele eden Türk Kadınlar Birliği’nin çabalarından da söz etmek gerekir. Dernek 1927’de seçimlerden önce, tüzüğüne kadınların siyasi haklar kazanmasını sağlamaya yönelik bir madde eklemiştir (Göksel, 1984: 229). Birlik Başkanı Nezihe Muhiddin, “İnkılapları doğuran hamlelerdir. Bu hamlelerimize her seçimde devam edeceğiz ve nihayet bu hakka bizler de her vatandaş gibi katılacağız. Kanunlar sosyal hayatın ihtiyaçlarına intibak eder.” diyerek görüşünü açıklamıştır (Caparol, 1982: 692).

Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür.” (m.10). Aynı maddenin ikinci fıkrasında 2010 yılında yapılan değişiklikle de “Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz.” cümlesi eklenmiştir.

Anayasa’da 2004 yılında yapılan bir başka değişiklik, uluslararası sözleşmelerin kanunlar karşısında üstün konumunu belirlemeye yöneliktir. Anayasa’nın 90. maddesine; “Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası anlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası anlaşma hükümleri esas alınır.” hükmü eklenmiştir (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası). Bu hüküm CEDAW, İstanbul Sözleşmesi ve Lanzarote Sözleşmesi gibi temel hak ve özgürlüklerle ilgili olan uluslararası sözleşmelerin iç hukukun üstünde olduğunu göstermektedir.

1.2.2. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu:

Türk Kadınlar Birliği tarafından 1970’li yıllarda gündeme getirilerek ve daha sonra Aile Hukukunda eşitsiz hükümlerin değiştirilmesi mücadelesini başlattığı Türk Medeni Kanunu, kadın-erkek eşitliğini gözeten ve cinsiyet ayrımcılığına son veren bir anlayışla 2002 yılında yürürlüğe girmiştir. Bu noktada eski ve yeni kanunlar arasında temel farklardan birisi yasanın dilinin eşitlikçi bir dile dönüştürülmüş olmasıdır., Eski medeni kanunda hakim söylem olan “karı”, yeni medeni kanunda yerini “kadın” ifadesine; “karı” ve “koca” ise “eş” ifadesine bırakmıştır. Yasada evlilik yaşı eşitlenmiş kadın ve erkek için 17 olmuştur. Ayrıca evlilik birliği, aile konutunun seçimi, eşlerin evlilik birliğinin giderlerine katılma yükümlülüğü ve mal rejimi gibi konularda, önemli düzenlemeler yapılmıştır.

Eski Medeni Kanun’un 152. Maddesinde “Koca, birliğin reisidir. Evin intihabı karı ve çocukların münasip veçhile iâşesi, ona aittir.” şeklinde ifade edilen aile reisliği kavramı, kaldırılmış ve Aile hukuku düzenlemesinde tümüyle eşlerin birlikte karar alması ve evlilik birliğini eşit temsiline uygun yaklaşım benimsenmiştir. Yeni Medeni Kanun’da kadın erkek eşitliğinin sağlanması amacına yönelik bir düzenleme de konut seçimine ilişkindir. Kanun’un Evliliğin Genel Hükümleri Bölümünde, “Eşler oturacakları konutu

birlikte seçerler. Birliği eşler beraberce yönetirler” hükmü yer almaktadır (md. 186).

Medeni Kanun’daki bir diğer yeni ve önemli hüküm, mal rejimine ilişkindir. Bu hüküm, evlilik sona erdiğinde, eşlerin evlilik birliği içinde edindikleri malların eşit paylaşımına dair bir düzenleme içermektedir.

Bir diğer düzenleme, oturulacak konutun seçimidir. Bu durum, Medeni Kanun’da, “Eşler oturacakları konutu birlikte seçerler. Birliği eşler beraberce yönetirler. Eşler birliğin giderlerine güçleri oranında emek ve malvarlıkları ile katılırlar.” (md. 186) şeklinde ifade edilmiştir. Bu süreçte, örgütlü kadın hareketinin mücadelesinin çok önemli olduğunu belirtmek gerekir.

1.2.3. 4857 Sayılı İş Kanunu

Ülkemizde çalışma hayatının üç temel aktörü, işçi, işveren ve devletin iş ilişkilerindeki görev ve sorumluluklarını tanımlayan 4857 Sayılı İş Kanunu, konumuz açısından çalışma hayatını düzenlemesi ve hak ihlallerini önlemesi bakımından önemlidir. Kanun, 10 Haziran 2003 tarihli ve 25134 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Kanun Uluslararası Çalışma Örgütü’nün ve Avrupa Birliği’nin normları esas alınarak hazırlanmıştır. (TÜRK-İŞ, 2009).

Kanun’un ayrımcılıkla mücadele ve eşitliğin sağlanması bağlamında öne çıkan düzenlemelerden ilki, “Eşit davranma ilkesi” başlığında ele alınmıştır. Burada, iş ilişkisinde dil, ırk, cinsiyet, siyasal düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep gibi unsurlar üzerinden ayrımcılık yapılamayacağı belirtilmiştir. Ayrıca aynı maddede, cinsiyetin işin yapılması ve ücretin belirlenmesi hususunda bir ayrımcılık sebebi olamayacağı belirtilmiştir (Md 5). Bu kapsamda bir diğer düzenleme, “Feshin geçerli sebebe dayandırılması” başlığında belirtilen, iş akdinin feshinde geçerli olmayan nedenler arasında, “İrk, renk, cinsiyet, medeni hal, aile yükümlülükleri, hamilelik, doğum, din, siyasi görüş ve benzeri nedenler” sayılmıştır (Md. 18).

İş Kanunu’nda şiddetle mücadele kapsamında değerlendirilebilecek kısım ise “İşçinin haklı nedenle derhal fesih hakkı” başlığındadır. Burada işyerinde “cinsel taciz” kanun kapsamına alınmış ve işverenin işçiye cinsel tacizde bulunması, işçinin haklı fesih gerekçeleri arasında sayılmıştır (md. 24).

Dolayısıyla 4857 sayılı İş Kanunu, iş sözleşmesinin yapılması, iş ilişkisinin sürdürülmesi, ücretlendirme ve iş ilişkisinin sona erdirilmesinde eşitlik ilkesine vurgu yapmıştır.

1.2.4. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu

Ülkemizde kadın hareketinin en büyük başarılarından biri olan Türk Ceza Kanunun değiştirilmesi uzun ve zorlu bir süreçtir. 1980’li yılların sonunda başlatılan kadına yönelik şiddet konusunda kamuoyunu ve ülkeyi yönetenleri muhatap alan eylemler (dayağa hayır yürüyüşleri, mor iğne kampanyaları vs.) ve lobi çalışmaları, şiddete dikkat çekmek ve giderek farkındalık yaratmak için geniş bir zemin oluşturmuştur.

1996 yılında Türk Kadınlar Birliğinin başlattığı “Yasalar Önünde Tam Eşitlik” Kampanyası ile de git gide çoğalan ve güçlenen kadın kuruluşlarının örgütlü mücadelesinin çatısı oluşturulmuştur. Bu örgütlülük, ilk başarısını, devletin kadına yönelik şiddetin varlığını kabul ettiğini gösteren ve önlemlerini içeren 4320 sayılı “Ailenin Korunması Kanununun yürürlüğe girmesi ile elde etmiştir.

Yine 1970 li yıllarda Türk Kadınlar Birliğinin dile getirdiği Türk Ceza Kanunundaki eşitsiz hükümler ve kadının bu yasadaki konumunun yoğun bir biçimde tartışmaya açılması da bu kampanya döneminde yenilenmiştir.

Bu mücadeleyi sürdüren kadın örgütleri TCK Kadın Platformu adı altında birleşerek bu yasada değişmesini istedikleri maddeler ve yeni düzenlemeleri de içeren talepleri ile ilgili, kurumlar ve TBMM de etkin lobi faaliyetlerine hız vermişlerdir.

Değişen tüm yasaların içinde en büyük değişim TCK ile hayata geçmiş ve önceki yasa sisteminde toplumun ve ailenin malı sayılan kadının, artık birey olarak kabulü ve düzenlemelerin bu anlayışla hayata geçmesi sağlanmıştır. Yasalar Önünde Tam Eşitlik mücadelesinde kazanılan bu tarihsel farklılık kadın örgütlerinin başarısıdır. Örneğin; daha önce “Adabı umumiye ve nizamı aile aleyhinde cürümler” başlığı altında düzenlenen cinsel suçlar, kişilere karşı suçlar ana başlığı altında ve cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar alt başlığı ile yer almaktadır. Bu başlık cinsel dokunulmazlığa yönelik her türlü suç u ayrıntılı olarak ele almakta, ceza öngörmekte ve devamında da cinsel saldırı

suçu evlilik birliği içinde de şikayete bağlı bir suç olarak tanımlanmaktadır. Eski ceza kanununda evli kadın ile kızları farklı korumaya alan ve asıl amacı evlilik kurumuna ayrıcalık getiren hüküm ortadan kaldırıldı, en önemlisi mağdurla evlenen tecavüzcünün cezadan kurtulabilmesine son verildi. TCK Kadın Platformunun talep ettiği birçok olumlu maddenin yasada yer almasının yanı sıra namus cinayetlerine indirim öngören düzenlemelerin yürürlükten kaldırılması ve nitelikli adam öldürme başlığında “Töre saikiyle işlenmesi halinde” ibaresi ile yer alması sağlanmıştır.

1.2.5. Kadın İstihdamının Arttırılması ve Fırsat Eşitliğinin Sağlanmasına Dair 2010/14 Sayılı Başbakanlık Genelgesi

Bu Genelge, yayımlandığı süreçte oldukça önemli görülmüş ve siyasal iktidarın kadın istihdamının artırılması konusunda attığı en önemli adımlardan birisi olarak değerlendirilmiştir. Aradan geçen on yıl içinde Genelgenin birçok hükmünün uygulanmasından vazgeçilmiştir. Bu nedenle burada sadece Genelge’nin aktif olarak uygulanmakta olan ve sivil toplumu çalışma hayatının aktörlerinden birisi olarak gören düzenlemesine yer verilmiştir.

Genelge, kadınların sosyo-ekonomik konumlarının güçlendirilmesi, toplumsal yaşamda kadın erkek eşitliğinin sağlanması, sürdürülebilir ekonomik büyüme ve sosyal kalkınma amaçlarına ulaşılabilmesi için kadınların istihdamının artırılması amacıyla yayımlanmıştır.

Genelge’nin çalışma yaşamında kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik tedbirlerinin en önemlilerinden birisi, sivil toplumla diyalogun güçlendirilmesine yöneliktir. Genelge’de bu durum şöyle ifade edilmiştir: “İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları çalışmalarında kadın-erkek fırsat eşitliğini gözeterek ve bu kurullara ”kadın” konusunda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarından bir temsilcinin katılımı sağlanacaktır.”(md. 8). Bu hüküm ile hemen tüm illerde STK’lar İl istihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarına davet edilerek sürece katkı sağlamaları sağlanmıştır.

1.2.6. 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun

Uluslararası alandaki gelişmelerin Türk hukukuna da önemli yansımaları olmuştur. Bunlardan birisi, aile içi şiddeti düzenlemeye yönelik olarak 1998

yılında kabul edilen 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'dur. Kanun, şiddet mağduru kadınları korumak için yapılması gerekenleri düzenleyen ve şiddetin önlenmesinde devletin yükümlülüğünün altını çizen ilk hukuksal metindir. Kanun, şiddetle mücadele eden aktivist ve sivil toplum kuruluşlarının beklentisi olan, ev içi şiddeti önleme yasası olarak değil, Ailenin Korunmasına Dair Kanun olarak yürürlüğe girmiştir. Şiddeti, aileden bir bireyin diğer bireye yönelik fiziki, sözel ve duygusal kötü davranışı olarak tanımlayan, hakaret ve ihmal gibi şiddet unsurlarını kapsamına almayan 4320 sayılı kanun, her hangi bir aile bireyi tarafından yapılan şiddeti değil, sadece eşlerden biri tarafından yapılan şiddeti konu edinmiştir (Erdem, 2007: 55). Ayrıca Kanun, şiddeti tam ve kesin olarak ortadan kaldırmayı değil, şiddete maruz kalan bireyi bir an önce bu şiddetten kurtarmayı amaçlamıştır. Şiddeti ortadan kaldıracak tedbirler, şiddete maruz kalan bireyin talepleriyle gerçekleştirilecektir (Erdem, 2007: 57). Söz konusu Kanun'da, 2007'de 5636 sayılı kanun ile yapılan değişiklik sonrası, sadece eşler tarafından değil, diğer aile bireyleri tarafından da uygulanan şiddet kanun kapsamına alınmıştır. 4320 sayılı kanun, 2012 yılında yürürlüğe giren 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Bir ayrımcılık biçimi olarak kadına yönelik şiddetin tarihi oldukça eski olmasına rağmen, şiddetle mücadeleye yönelik oluşturulan toplumsal farkındalığın ve bu amaçla hazırlanan ulusal ve uluslararası mevzuatın tarihi oldukça yenidir. "Şiddeti daha sınırlı bir çerçevede bedene karşı kuvvet uygulama eylemi olarak (Allan, 2004: 221) ya da geniş bir çerçevede, kişi haklarının ihlal edilmesi olarak (Garver Newton, 1972: 224) tanımlayabiliriz. Öte yandan "şiddet" kavramının ne olduğu ve çok daha önemlisi, neyin şiddet olarak kabul edildiği de çok önemlidir⁹. Şiddet konusunda toplumsal algıyı etkileyen en önemli hususlardan birisi, toplumdaki cinsiyet rolleri ve toplumsal yapıdır. Toplumsal hayatın en önemli belirlenimi olan bu durum, kimin/kimlerin şiddet mağduru ve kimin/kimlerin şiddet faili olmasıyla da yakından ilgilidir. Türkiye gibi erkek değerlerinin egemen olduğu ataerkil bir toplum yapısında şiddet mağdurlarının genellikle kadınlar ve şiddet faillerinin de erkekler olduğunu söylemek yanlış olmaz.

9 "Şiddet kavramına ilişkin detaylı bir tartışma için Bkz. Dursun, 2011.

OECD ülkeleri içerisinde hayatlarının bir döneminde en az bir kere erkeklerin fiziksel ve cinsel şiddetine maruz kalan kadın oranının en yüksek olduğu ülke % 38 ile Türkiye ve onu %37 ile Kolombiya izlemektedir. Dünyanın en gelişmiş ülkelerinden birisi olan Amerika %36 ile üçüncü sıradadır. Tabloda en dikkat çekici veriler, demokrasi indeksi ve yaşam standartları en yüksek ülkelerden¹⁰ Norveç'te %27, Yeni Zelenda'da %35 ve Finlandiya'da %35'tir¹¹.

Öte yandan ataerkil toplum yapısı nedeniyle toplumdaki ikincil ve erkeğe bağımlı konumları ve eve bağımlı bireyler olarak evin çocuk, yaşlı ve engelli bireyleri üzerinden bakım sorumluluğu yüklenen kadınların en fazla şiddet görme biçimleri aile içi veya ev içi şiddettir. Ailenin veya ilişkilerin mahremiyeti nedeniyle şiddetin aile içinde çözülmesi veya eşler arasında kalması gereken bir durummuş gibi algılanması da aile içi şiddeti çözümsüz bir hale getirmektedir. Aile içi şiddetin yaygınlığı, koruma, kovuşturma, en önemlisi de önleme yaklaşımlarının gözden geçirilmesi ve bu konuda geniş tabanlı uygulamalar yapmayı zorunlu kılmaktadır. Bu noktada atılacak adımların ne kadar önemli olduğunu gösteren araştırmalardan birisi, Hacettepe Üniversitesi tarafından 2014 yapılan Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmasıdır. Araştırma, her 10 evlenmiş kadından neredeyse 4'ü eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmıştır. (Kaptanoğlu vd, 2015:83).

Yine bu araştırma, kadınların uğradıkları bu şiddetle mücadele etme, yakın çevrelerinden veya devletten destek isteme konusunda çok aktif olmadıklarını göstermektedir. Araştırmaya göre eşinin/birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış kadınların yüzde 44'ü maruz kaldıkları şiddeti kimseye ve hiçbir kuruma anlatmamışlardır (Kaptanoğlu vd, 2015:153). Maruz kaldıkları şiddeti, kamu kurumlarıyla paylaşan kadınların oranı ise %11'dir. Bir başka ifadeyle şiddet mağduru kadınların %89'u yaşadıkları şiddet için kamu kurum ve kuruluşlarına başvurmamışlardır. (Kaptanoğlu vd, 2015:162).

10 <https://www.eiu.com/n/campaigns/democracy-index-2021/>

11 OECD (2022), Violence against women (indicator). doi: 10.1787/f1eb4876-en (Accessed on 24 August 2022)

Sadece bu çalışmanın sonuçları bile Türkiye’de şiddet ve özellikle aile içi şiddet konusunda bütünsel politikalar üretmenin ve toplumun tüm kesimleriyle birlikte çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Kadına yönelik şiddet toplumda var olan toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin bir sonucu olarak, erkeğin kadın üzerinde tahakküm kurmasının ve kadını baskı altına almasının yollarından birisidir. Bu yüzden, kadına yönelik şiddetle mücadele ve kadın erkek eşitsizliğinin ortadan kaldırılması sorunuyla, eşzamanlı olarak toplumsal tabana yayılan bir mücadele gereklidir. Devletin sivil toplum öncülüğünde yürütülen çalışmalara aktif olarak katılması ve gerekli yasal düzenlemeleri yapması oldukça önemlidir. Sivil toplum kuruluşlarının bir başarısı olarak nitelendirilebilecek 6284 sayılı kanun bu noktada oldukça önemlidir.

6284 sayılı kanun, 4320 Sayılı Kanun’un eksikliklerini gidermek ama aslında Avrupa Birliği uyum sürecinde yapılması gereken düzenlemeler sebebiyle ve kanun metninde de belirtildiği gibi İstanbul Sözleşmesi’ni esas alarak çıkarılmıştır (md.1). Yasa tasarısı hazırlandığında adı “Kadın ve Aile Bireylerinin Şiddetten Korunması Yasa Tasarısı” iken Meclis’e sevk edilirken adı değiştirilmiş ve “Ailenin Korunmasına ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Tasarısı” haline getirilmiştir.

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetin ayrıntılı bir şekilde tanımlanmış ve şiddeti cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ve kadının insan haklarını ihlal eden bir tutum olarak kabul etmiştir (md. 2),

Kanun, kadın ve çocuklar başta olmak üzere şiddet mağduru veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan tüm aile bireyleri ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurlarını korumak ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla çıkarılmıştır (md.1). Kanunda bulunan “şiddete uğrama tehlikesi” ibaresi kadını şiddet oluşmadan koruma yaklaşımıdır ve bu yaklaşımın uygulanması da koruyucu tedbir kararıdır. Ayrıca tedbir kararı verme yetkisinin mülki amire verilmiş olması da Kanun kapsamındaki önemli düzenlemelerden birisidir.

Bu kanun kapsamında getirilen en önemli düzenlemelerden birisi de Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin kurulması ve merkezlerin 7 gün 24 saat esasına göre çalışacak olmasıdır. (md.2). Ayrıca merkezlere şiddete ilişkin detaylı veri toplama görevinin verilmesi, şiddetin görünür olmasının sağ-

lanması ve bu konuda oluşturulacak politikalar için girdi sağlama ihtimali bakımından önemlidir. (md. 15).

Bir diğer önemli husus ise bu kanun kapsamında açılacak davalarda Aile Sosyal Hizmetler Bakanlığının müdahil olmasıdır. (md. 20). Uğradıkları ya da uğrama ihtimali oldukları şiddet nedeniyle yasal süreç yaşayan bireylerin bakanlık üzerinden devletin yanlarında olduğunu bilmeleri oldukça önemlidir. Kanunda ayrıca şiddetle mücadele konusunda sivil toplum ile iş birliği yapılması gerektiği belirtilmiştir. (md.5).

6284 sayılı kanun yukarıda da belirtilmeye çalışıldığı gibi kadına yönelik şiddetle mücadeleye bütüncül mekanizmalar getirmesi bakımından önemlidir. Kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplumun işbirliği halinde yürüteceği bu mekanizmaların ne kadar uygulandığı ise sürekli izlenmesi ve gelişen ihtiyaçlara göre yenilerinin belirlenmesi açısından çok önemlidir.

1.2.7. Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirlerle İlgili 2006/17 Sayılı Başbakanlık Genelgesi

Ulusal mevzuatımız içerisinde, devletin şiddetle mücadele adına yaptığı en önemli düzenlemelerden birisi, 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesidir. Genelge giriş kısmında, “töre cinayetini” kadına yönelik öldürme olayı olarak tanımlayan Genelge, kadın ve çocuklara yönelik şiddet konusunda acil önlem alınması gerektiğini belirtmektedir. Bu önlemlerin alınması ve hayata geçirilmesi noktasında kamu kurum ve kuruluşları ile birlikte sivil toplum örgütlerini de sorumluluk verilmiştir. Çocuğa ve kadına yönelik şiddet konusunda koruyucu ve önleyici tedbirler ayrı olarak belirlenmiş ve bu tedbirler için sorumlu kurumların yanı sıra işbirliği yapılacak kurum ve kuruluşlar, STK’larla birlikte belirlenmiştir.

Genelge, kadına yönelik şiddet konusundaki çözüm önerilerinin yaşama geçirilmesi konusunda kadın Statüsü Genel Müdürlüğü’ne yasal, kurumsal, eğitsel ve kültürel alanlara yönelik ve toplumsal cinsiyet bakış açısıyla bir plan hazırlanması görevi vermiştir. “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2007-2010” bu Genelge doğrultusunda hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur (KSGM, 2012).

2. İzleme Yapılan Kurumlar

“Eşitliğe Ulaşmak ve Ayrımcılıkla Mücadelede güvencelerimiz Projesi” kapsamında yukarıda da belirtildiği gibi, yerelde faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşlarına yönelik bir izleme yapılmıştır. Bu kamu kurum ve kuruluşları, tüm bireylerin kamu hizmeti aldığı bu kurumlar, yerel yönetim birimlerinden belediyeler (büyükşehir, il, ilçe), kamu kurumu niteliğindeki meslek örgütlerinden olan ve hukukun gelişmesine en önemli katkısı sağlayan barolar ve yürütmenin yereldeki temsilcileri olan il müdürlükleridir. Örgütler kendi faaliyet alanları bağlamında izleme temasına göre seçtikleri kamu kurum ve kuruluşlarını seçmiştir. Dolayısıyla burada görevleri mevzuat kapsamında ele alınan kamu kurum ve kuruluşları, izlemeye yer alanlarla sınırlandırılmıştır. Büyükşehir, il ve ilçe belediyeleri, belediyeler başlığında; yürütmenin taşra teşkilatını oluşturan il müdürlüklerinin her biri bağlı olduğu bakanlık veya merkez teşkilatı bağlamında ve baro ise genel olarak ele alınmıştır.

2.1. Belediyeler

Belediyeler, karar organları yerleşim yerinde yaşayanlar tarafından seçilen ve yine bu yerleşim yerinde yaşayanların ortak yerel gereksinimlerini karşılamakla görevli olan kamu tüzel kişiliğe sahip yerel yönetim birimleridir (Sanal, 2007: 125). Merkezi yönetimle kıyaslandığında belediyeler, halk ile yakın ve çoğu zaman da yüz yüze iletişim nedeniyle sorunların tespiti ve çözümünde başarılı ve etkilidirler. Coğrafi yerinden yönetim ilkesiyle faaliyetlerini yürüten belediyeler, bireylerin yaşadıkları yere ait ve kendilerini yakından ilgilendiren ve hatta gündelik hayata dair sorunların çözümünü doğrudan deneyimlemelerinin bir aracıdır. Kendilerine kanunla verilen yetkiyle yerel işleri, yerel nüfusun çıkarları doğrultusunda yürüten belediyeler, mali özerklik içinde kendi iş ve işlemlerini merkezi yönetimin müdahalesi olmadan kendi karar organlarıyla yönetirler.

5393 Sayılı Belediyeler Kanununa göre “Herkes ikamet ettiği beldenin hemşehrisedir”. Hemşehrilerin, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilendirme ve belediye idaresinin yardımların-

dan yararlanma hakları vardır. (m. 13). Dolayısıyla belediyelerin hizmetleri, korunmaya muhtaç olan çocuklar, gençler, yaşlılar, engelliler, göçmenler, azınlıklar, kadınlar, tek ebeveynli aileler ve yoksullar gibi dezavantajlıları da içine alacak şekilde toplumun tüm kesimlerini kapsamak zorundadır. Siyasal, toplumsal ve ekonomik koşullara bağlı olarak ihtiyaçların değiştiği, çeşitlendiği ve çözüme yönelik beklentilerin arttığı günümüz dünyasında belediyelerin toplumun ortaklaşmış ve farklılaşmış taleplerini aynı ölçüde karşılaması gerekmektedir. Geçmişte sorumlu olduğu yaşam birimlerinde fiziki ve teknik altyapı hizmetlerini yerine getirmesi beklenen belediyelerden günümüz koşullarında, sosyal, kültürel, ekonomik ve eğitsel gibi alanlarda; yükümlülükler, sorumluluklar üstlenmesi ve hizmet üretmesi beklenmektedir (Es ve Menteşe, 2018: 532). Bunu yapabilmenin en önemli yollarından birisi, toplumsal cinsiyet eşitliği yaklaşımını politika ve stratejileri, plan ve uygulamaları ve kendi örgüt yapılarında temel almasıdır. Bu hem eşitliğe dayalı bir toplumun en önemli koşullarından birisidir hem de yerel yönetimlerin halkın güven ve desteğini sağlayarak, katılımcı, demokratik, halkın dilek, istek ve önerilerine dayalı hizmet sunmak olarak tanımlanabilecek varlık nedenini ortaya koymasıdır (Henden ve Henden, 2005, s. 50). Öte yandan Belediyeler Kanununa göre, “Belediye, hemşehriler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması konusunda gerekli çalışmaları yapar. Bu çalışmalarda üniversitelerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, sivil toplum kuruluşları ve uzman kişilerin katılımını sağlayacak önlemler alınır (Md 13).

Belediyelerin karar ve yürütme faaliyetlerinde toplumun tüm kesimlerini ne derece kapsadığı ve kanunda belirtildiği gibi sivil toplum kuruluşları başta olmak üzere kurum ve kuruluşları süreçlerine ne kadar dahil ettiği, demokrasi ile doğrudan ilgilidir. Demokrasinin iki temel unsurunun özgürlük ve eşitlik olduğu akılda tutulduğunda, demokrasinin temin edilmesinde belediyelerden beklentilerin artması olağan bir durumdur (Hill, 1974:23). Özgürlüklere saygı duyan bir belediyecilik yaklaşımının bireylerin yaşamak istediği gibi yaşamasını, olmak istediği kişi gibi olmasını sağlamak; eşitlikçi bir belediyecilik yaklaşımının da bireyler arasında ayırım yapılmaması, herkese eşit muamele edilmesi ve siyasal süreçlere katılım konusunda bütün toplum üyelerinin eşit derecede hak sahibi olmasını benimsemesi gerekir. Bu noktada belirtilmesi gereken bir durum, belediyelerin demokrasiyi içselleştirme kapasitelerinin toplumdaki demokratik kültür ile doğrudan ilgili

olduğudur. Bu ilişkinin kurulabilmesinin nedeni, John Stuart Mill'in belirttiği gibi, yerel yönetimlerin demokrasinin kurulması ve yerleşmesi için okul görevi görmesinden kaynaklanmaktadır (Wickwar, 1970:23-25).

Öte yandan farklılıkların giderek arttığı, bireylerin kendilerine dayatılan türdeş toplum olma idealinden uzaklaştığı günümüz dünyasında, kimliklerin giderek farklılaşması, azınlıklar, göçmenler, alt uluslar, inanç grupları, çevrecileri vs. tüm kimliksele farklılıklar, "bu halimizle biz de varız" söylemi ile kendilerine bir alan açmayı başarmıştır (Ersanlı vd., 2008: 9-15). Bu alan açma deneyiminin toplumsal hayata yansması ise demokrasi standartlarının değişmesi ve dönüşmesi şeklindedir. Tüm demokratik kazanımların, özellikle toplumsal, siyasal, kültürel, etnik, dinsel, vb. referanslar temelinde birbirlerinden ayrıışan toplumsal gruplara, bu grupların farklı kimliklerine, bu kimliklerin pratik ifadesi olan yaşam tarzlarına da yaygınlaştırılmasını esas alan bir kavrayışa yönelim söz konusudur. Toplum içerisindeki tüm farklılıklar, kamusal alanda kendi kimlikleriyle var olabilmek ve hatta farklılıklarıyla birlikte siyasal karar alma süreçlerine katılabilmek talebinde bulunmaktadırlar (Keyman, 2000: 20).

Dolayısıyla bireylerin yaşadıkları yer ile kurdukları ilişkinin giderek farklılaşması, belediyelerin eylem ve söylemlerinde demokrasiyi içselleştirmesi, her türlü talebe cevap verecek şekilde kapasitesini geliştirmesi gerekmektedir. Bu noktada ülkemizden belediyelerin de imzacı olduğu çerçeve metinlerden birisi, Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi'nin CEDAW'ın 25. Yıldönümünde hazırladığı Avrupa Yerel Yaşamda Kadın Erkek Eşitliği Şartı'dır. Şart'ın altı ilkesi şöyledir:

1. Kadın erkek eşitliği temel haktır.
2. Kadın erkek eşitliği için çoklu ayrımcılıkların ve dezavantajların göz önünde bulundurulması sağlanacaktır.
3. Kadın ve erkeklerin karar mekanizmalarına dengeli katılımları demokratik toplumun önkoşuludur.
4. Toplumsal cinsiyet kalıplarının (kalıp-yargılarının) tasfiye edilmesi kadın erkek eşitliğinin sağlanmasında temel önem taşımaktadır.
5. Yerel ve bölgesel yönetimlerin tüm faaliyetlerine toplumsal cinsiyet bakış açısının yerleştirilmesi kadın erkek eşitliğinin ilerletilmesi için gereklidir.
6. Eylem planları ve programlarına kaynak ayrılması kadın erkek eşitliğinin ilerletilmesi için gereklidir.

Konsey bu ilkelerin hayata geçirilebilmesi için öncelikle, kadın-erkek eşitliğinin demokrasinin temel koşulu olduğunu ve dolayısıyla da kadınların

siyasal ve toplumsal hayatın tüm alanlarına erkeklerle eşit katılımlarının zorunlu olduğunun kabul edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Demokratik bir toplumda kadınların bilgi, beceri, deneyim ve yaratıcılıklarının görmezden gelinemeyeceğini belirten Konsey, belediyelerin eşitliği sağlamak için tüm faaliyetlerde sivil toplum başta olmak üzere tüm kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve danışma mekanizmalarının geliştirilmesinin zorunluluğunu vurgulamıştır. Konsey, kalıp yargılarla mücadelede hem çalışanların tutum ve davranışlarını değiştirmeye ve davranış standartları belirlemeye yönelik faaliyetler ile toplumsal cinsiyet kalıp yargılarının kadın-erkek eşitliğinin gerçekleştirilmesinde yarattığı zararlı etkiye dair farkındalık yaratma faaliyetlerinin ve kampanyaların yürütülmesi gerektiğini belirtmiştir¹².

Sonuç olarak kadına yönelik her türlü ayrımcılıkla mücadele etme çabasında olan her hangi bir eylemlilik halinin yansıması olarak ve hem de belediyelerin ayrımcılıkla mücadele etme çabalarının görünür olmasına aracılık etmek amacıyla proje, belediyeleri izleme kapsamına almıştır. Kamu hizmetlerinin sunumunda, vatandaşla birebir temasta bulunan yönetim birimleri yerel yönetimlerdir. Bu anlamda; halkın taleplerinin, bölgeye/yöreye özgü dönemsel veya sürekli ihtiyaçların tespitini yapabilecek birimler olan belediyeler gerek vatandaşın ihtiyaçlarını karşılama gerekse merkezî yönetime veri tabanı sağlama konusunda sorumlu birimlerdir.

2.2. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

Türkiye’de kadınlara karşı ayrımcılığı önlemek, kadının insan haklarını korumak ve geliştirmek, kadınların toplumsal hayatın tüm alanlarında hak, fırsat ve imkânlardan eşit biçimde yararlanmalarını sağlamak görevi 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’na verilmiştir¹³ (KHK 633:md. 1). Bakanlık bu görevleri projeler ve ulusal

12 https://www.tbb.gov.tr/Tr/icerik_cemr-avrupa-yerel-yasamda-kadin-erkek-esitligi-sarti_304

13 Aile Sosyal Hizmetler Bakanlığı’nın kısa zamandaki uzun tarihçesine kısaca bakmak Türkiye’de kadına karşı ayrımcılıkla ilgili yaklaşımın ne kadar savrulduğunu görmek bakımından faydalı olacaktır. Türkiye’de kadın erkek eşitliğinin devlet çatısı altında örgütlenmesi sürecinde ilk oluşum, Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planında öngörüldüğü şekliyle 1987’de Devlet Planlama Teşkilatı bünyesinde dezavantajlı kesimlerden birisi olan kadın konusunda çalışmalar

eylem planları aracılığıyla yürütmektedir. Bu kapsamda ASHB, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı (2008-2013), Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2018-2023) ve 2007 yılından itibaren de Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planları hazırlamaktadır. Bakanlığın bu Eylem Planlarına ilişkin tartışmaya geçmeden önce şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin bir biçimde uygulanmasına yönelik politikaların bir sonucu olarak oluşturan Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezleri'nin (ŞÖNİM) faaliyetlerinden söz etmek gerekmektedir.

2.2.1. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM)

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve şiddetle mücadelede kurumlar

yürütmek üzere “Kadına Yönelik Politikalar Danışma Kurulu” kurulmasıdır (KSGM, 2008: 5). Bir kamu kurumu olarak teşkilatlanma ise ailenin bütünlüğünün korunması, güçlendirilmesi ve sosyal refahın artırılması için çalışmalar yürütmek üzere; 1989 yılında 396 sayılı KHK ile Başbakanlığa bağlı olarak kurulan Aile Araştırma Kurumudur. Ardından CEDAW ve Üçüncü Dünya Konferansı'nda kabul edilen “Kadının İlerlemesi İçin Nairobi İleriye Yönelik Stratejileri” kapsamında kadın konusunda politikalar oluşturmak ve uygulamak üzere bir örgütlenmenin gerçekleştirilmesi hükmü çerçevesinde 20 Nisan 1990 yılında 422 sayılı KHK ile Başbakanlığa bağlı olarak Kadının Statüsü ve Sorunları Başkanlığı kurulmuştur (KSGM, 2008: 5). Başkanlığın amacı, “Türk kadınının eğitim seviyesini yükseltmek, tarım, sanayi ve hizmetler kesiminde ekonomik hayata katılımını artırmak, sağlık, sosyal ve hukuki güvenliğini sağlamak ve böylece kadının statüsünü genel olarak geliştirmek üzere eşitlik içinde sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasi alanlarda hak ettiği statüyü kazandırmak”tır (KHK/422: md.3). Kurum, 25 Ekim 1990 tarih ve 3670 sayılı kanunla Genel Müdürlük olarak yeniden yapılandırılarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına, 24 Haziran 1991'de de tekrar Başbakanlığa bağlanmıştır. Genel Müdürlük, 6 Kasım 2004'te 5251 sayılı Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile yeniden yapılandırılmıştır (KSGM, 2008: 6). 8 Haziran 2011 tarihinde Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı kapatılmış ve yerine Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı kurulmuştur. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçiş süreci kapsamında 2018 yılında 703 sayılı KHK ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı birleştirilerek Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı oluşturulmuştur. 21 Nisan 2021 Tarihli ve 31461 Sayılı Resmi Gazete yayınlanan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Kurulması ile Kamu Personel İşlemlerinin Yürütülmesine İlişkin Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı kurulmuştur.

arası koordinasyonun sağlanması ve kurumsal yapıların oluşturulması amacıyla Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezleri'nin (ŞÖNİM) açılmasını zorunlu kılmıştır. Bu merkezler, şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği yerlerdir. İlk olarak 14 ilde pilot uygulama olarak açılan merkezler, süreç içinde 81 ile yaygınlaştırılan ŞÖNİM'ler yedi gün yirmi dört saat esası ile çalışmaktadır.

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği'nin kapsayıcı bir şiddet ve şiddet mağduru tanımlaması yaptığı söylenebilir. Şiddet, kişiye, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar veren veya vermesi muhtemel her türlü tutum ve davranış; şiddet mağduru, şiddete doğrudan veya dolaylı olarak maruz kalan veya kalma tehlikesi bulunan ve şiddetten etkilenen veya etkilenme tehlikesi bulunan kişi; şiddet faili ise şiddet uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişidir (md. 3).

ŞÖNİM, şiddet mağdurları, şiddet failleri ve şiddetin önlenmesi ve verilen tedbir kararlarının etkin olarak uygulanmasının izlenmesi olmak üzere üç kategoride destek hizmeti sunmaktadır. Şiddet mağduru ile ilgili hizmetleri, mağdurun hakları ve destek alabileceği kurumlar, ekonomik, psikolojik ve sosyal destek ile kişiye ilişkin sosyal araştırma raporunun hazırlanması ve tedbir kararının etkileri gibi konulardadır. Şiddet faili ile ilgili olarak sosyal inceleme raporu, tedbir kararının sonuçları, tutum ve davranış değiştirmeyi hedefleyen eğitim ve rehabilitasyon hizmetleri, bağımlılıkla mücadele ve meslek edindirme kurslarına yönlendirme gibi konulardadır. Şiddetin önlenmesi ve verilen tedbir kararlarının etkin olarak uygulanmasının izlenmesi kapsamında ise, tedbir kararlarının sicilini tutmak, korunan kişiye verilen barınma, geçici maddi yardım, sağlık, adli yardım hizmetleri ve diğer hizmetlerin koordinasyonunu sağlamaktır. (6284, madde 15).

ŞÖNİM'in gerek önleyici ve koruyucu tedbir kararlarının uygulanması ve gerekse de şiddetle mücadele amacıyla sivil toplum başta olmak üzere kurum ve kuruluşlarla ilişkisi çok önemlidir. Mevzuatın kendisine koordinasyon görevi verdiği ŞÖNİM, yerelde şiddetle mücadelenin yürütücü gücüdür. Bu nedenle kurumsal kapasitesi yeterli olmalıdır. Ayrıca yaşanan yerde şiddete ilişkin bilgilere sahip olan ŞÖNİM, şiddetle mücadele kapsamında

alınacak tedbirlerin ve özellikle toplumsal farkındalık yaratmanın itici gücüdür. Özellikle yerelde adli, idari ve kolluk kuvvetleriyle yürüttüğü işbirliğine sivil toplumu katacak mekanizmaları geliştirmesi hayati öneme sahiptir.

ŞÖNİM'in görevlerinden birisi de Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Koordinasyon, İzleme ve Değerlendirme Komisyonu'nun sekreteryasını yürütmektir. Proje kapsamında tüm illerde izlenen iki ortak izleme konusundan birisi olan bu komisyon, yerelde kadına yönelik şiddetin en üst seviyede ele alındığı mecralar olması bakımından çok önemlidir.

2.2.2. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Koordinasyon, İzleme ve Değerlendirme Komisyonu

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Koordinasyon, İzleme ve Değerlendirme Komisyonu, 17 Mart 2016 tarih ve 17 Mart 2016 Tarihli ve 29656 Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik kapsamında oluşturulmuştur. Komisyonun kuruluş amacı, şiddetle mücadele kapsamında sunulan hizmetlerin etkin bir şekilde yürütülmesini ve uygulamadaki sorunların giderilmesini sağlamaktır (ŞÖNİM Yönetmelik, madde 8). Valinin veya yardımcısının başkanlığında toplanan Komisyonun üyeleri. Büyükşehirlerde büyükşehir belediye başkanı veya genel sekreter ya da sosyal hizmetler daire başkanı, diğer illerde belediye başkanı veya yardımcısı, İl Jandarma Komutanı, İl Emniyet Müdürü, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürü, İl Millî Eğitim Müdürü, İl Sağlık Müdürü, Göç İdaresi İl Müdürü, İl Nüfus ve Vatandaşlık Müdürü, İl Sosyal Yardımlaşma Dayanışma Vakfı Müdürü, ŞÖNİM ve Konukevi Müdürleridir. Ayrıca ihtiyaca göre görüşlerine başvurmak için Cumhuriyet Başsavcılığı ile diğer kamu kurum ve kuruluşları, üniversite ve STK temsilcileri davet edilmektedir (madde, 9). Cumhuriyet Başsavcılığı, üniversite ve STK temsilcilerinin doğal üye olarak belirlenmemesi ve ihtiyaca göre Komisyon'a davet edilmeleri şiddetle mücadelenin bütüncül yürütülmesi açısından düşündürücüdür. Bununla birlikte STK temsilcileri ve özellikle TKB'nin bu komisyonlarda aktif olarak yer almaktadır. Komisyon, şiddetle mücadele kapsamında yürütülen hizmetlerin koordinasyonunun yanı sıra şiddet alanında toplanan verileri değerlendirerek, bu alanda çalışmalar yapmak, şiddetle mücadele konusunda önerileri değerlendirmek gibi görevleri yerine getirmektedir.

Ayrıca, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik, komisyonların başkanın çağırısı veya üyelerden birinin talebi dışında altı ayda bir düzenli olarak toplanmasını öngörmüştür. Çalışmalarını bu şekilde sürdüren komisyonların, 2022’de yayımlanan Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele 2022 Yılı Faaliyet Planı’nın “Şiddete sıfır tolerans anlayışının tüm plan, program ve politikalara yerleştirilmesi” hedefi kapsamında üç ayda bir toplanması öngörülmüştür (KSGM, 2022: 10). Bu kapsamda Komisyonlar üç ayda bir toplanmaya başlamıştır.

Yukarıda da belirtildiği gibi, Eşitliğe Ulaşmak ve Ayrımcılıkla Mücadelede Güvencelerimiz Projesi kapsamında Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Koordinasyon, İzleme ve Değerlendirme Komisyonları için projenin yürütüldüğü 34 ilde Valilikler üzerinden izleme gerçekleştirilmiştir.

Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planları

Bu eylem planlarından ilki, aile içinde kadına yönelik her tür şiddetin ortadan kaldırılması için gerekli önlemlerin tüm tarafların işbirliği ile uygulamaya konulmasını amaçlayan Birinci Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2007-2010)’dır. Eylem Planının ilk hedefi toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik aile içi şiddetle mücadeledir. Bunu gerçekleştirmek için toplumsal farkındalık ve zihinsel dönüşümü öngören Plan, bu sürecin ilgili kurum ve kuruluşların işbirliği içinde yürütülmesini hedeflemektedir. Ayrıca aile içi şiddet mağdurlarına yönelik koruyucu ve tedavi edici hizmetlerin yürütülmesi de planın hedefleri arasındadır (Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü, 2007: 36). Bu Eylem Planında en dikkat çekici hususlar, toplumsal cinsiyet eşitliğinin hedefler arasında sayılması ve metin içerisinde geniş yer almasıdır.

Bu Eylem Planının süresinin dolması nedeniyle ilgili kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve üniversitelerin kadın araştırmaları merkezlerinin katkısıyla İkinci Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2012-2015) hazırlanmıştır. Birinci Eylem Planının hedefleri, bu Eylem Planında da yer almaktadır. Plan ek olarak şiddet uygulayan ve uygulama ihtimali olanlara yönelik sağlık hizmetlerini hedefleri arasına almıştır (KSGM, 2012: 20).

Üçüncü Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planının (2016-2020) amacı, “kadına yönelik her türlü şiddet ve ev içi şiddetin önlenmesi ve şiddet mağdurlarının etkin korunması için tüm taraflarla işbirliği içerisinde gerekli önlemlerin alınması ve uygulanmasıdır” (KSGM, 2016: 54). Eylem Planı’nın en dikkat çekisi hususlarından birisi, İstanbul Sözleşmesi başta olmak üzere taraf olunan uluslararası sözleşmelerin planının hazırlanmasında göz önünde bulundurulmasıdır¹⁴ (KSGM, 2016: 48).

Dördüncü Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2021-2025)’nin amacı, “Şiddete sıfır tolerans ilkesi ile kadına yönelik her türlü şiddeti önlemek”tir (KSGM, 2021: 44). Eylem Planı’nın hedefleri ise, mağdurların adalete erişimi, Şiddete sıfır tolerans anlayışının tüm plan, program ve politikalara yerleştirilmesi, koruyucu ve önleyici hizmetlerin etkin sunulmasına yönelik kurumsal kapasitenin geliştirilmesi, şiddetle mücadele için toplumsal farkındalık ve duyarlılığın artırılması, sistematik, güvenilir ve karşılaştırılabilir verilerin toplanması ve istatistiklerin üretilmesidir (KSGM, 2021: 45). Eylem Planı’nın daha önceki eylem planlarından amaç, hedef ve dayanaklar bakımında farklılaştığı görülmektedir.

Bu farklılıklardan birisi, daha önceki Eylem Planlarının amaç ve hedefleri arasında yer alan “toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması” ifadesinin bu eylem planında yer almamasıdır. Ayrıca Eylem Planının hiçbir yerinde toplumsal cinsiyet ifadesi de geçmemektedir. KSGM’nin 2007 yılında Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı (2008-2013) hazırladığı da göz önünde bulundurulduğunda sadece Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planları ile sınırlı olamayan kamu otoritesinin eşitliği sağlamak ve ayrımcılıkla mücadelede temel bir yaklaşım değişikliği gösterdiği söylenebilir.

Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planları açısından bir diğer farklılık, İkinci ve Üçüncü eylem Planlarının dayanakları arasında sayılan Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)’nden hiç söz edilmemesidir. Bir

14 Eylem Planı’nda ayrıca Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması ve 6284 sayılı Kanun’un Uygulanmasına Yönelik Etki Analizi Araştırması sonuçları ile TBMM tarafından gerçekleştirilen “Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu Raporu ve bir önceki Eylem Planının etki analizi sonuçları göz önünde bulundurulmuştur (KSGM, 2016: 48).

diğer farklılık, Eylem Planının diğer planlardan farklı olarak şiddete ilişkin verilerin toplanmasını hedefleri arasına koymasındır.

Aile Sosyal Hizmetler Bakanlığının kadına yönelik şiddetle mücadele amacıyla yürüttüğü bir başka çalışma, 2019'da yürürlüğe koyduğu Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Koordinasyon Planı'dır. Plan, Milli Eğitim, İçişleri ve Adalet bakanlıklarının yanı sıra plana destek veren diğer kurum Diyanet İşleri Başkanlığıdır. Proje kapsamında Müftülük Aile ve Dini Rehberlik Büroları üzerinden izleme yapılan Diyanet İşleri Başkanlığı'nın kadına yönelik şiddetle mücadeledeki konumuna bakmak faydalı olacaktır.

2.3. Diyanet İşleri Başkanlığı

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki 633 Sayılı Kanun'a göre Başkanlığın görevlerinden birisi, hizmet birimleri aracılığıyla "Aile, kadın, gençlik ve toplumun diğer kesimlerine yönelik dinî konularda aydınlatma ve rehberlik yapmak"tır (md. 7). Başkanlık din konusunda toplumun aydınlatılmasının, "hem toplumun İslam dinine ait inanç, ibadet ve ahlak ilkeleri hakkında doğru bilgiye ulaşmasını, hem de sosyal problemler karşısında dinin birleştirici ve onarıcı bir manevi destek kaynağı olarak topluma sunulmasını içerdiğini" belirtmektedir (Diyanet İşleri Başkanlığı, 2015: 41).

Diyanet İşleri Başkanlığı, şiddeti aile bağlarını zayıflatarak birliği ve dirliği tehdit eden en ciddi tehlikelerden birisi olarak görmekte ve şiddetten en fazla etkilenen kesimin kadınlar olduğunu belirtmektedir (5). Kadına karşı şiddetin strese karşı öğrenilmiş bir tepki olduğunu belirtilmekte ve şiddet konusunda düşünce kalıplarının davranışlar kadar önemli olduğu vurgulanmaktadır (Diyanet İşleri Başkanlığı, 2015: 28-29). Şiddeti besleyen zihin kalıpları ise değer algısı ve dolayısıyla karşıdakini değersiz görme, kadının erkeğin zihnindeki ikincil konum, erkeği özne ve kadını nesne olarak bir başka ifadeyle erkeği malik ve sahip, kadını ise mülk ve beden olarak görme eğilimi ve erkeğin kadının namusundan sorumlu olduğuna ilişkin zihinsel kalıptır (Diyanet İşleri Başkanlığı, 2015: 30-36). Bu noktada görevini, "dinin "yanlış onaylayıcı bir referans" olarak kullanılmasını önlemek olarak belirleyen Diyanet İşleri başkanlığı (Diyanet İşleri Başkanlığı, 2015: 42),

Kur'an'ın cinsiyetçi bir dilinin olmadığını, bireylerin eylem ve davranışlarının, namus gibi kavramların cinsiyetle açıklanamayacağını, İslam dininin temel hakların kullanılması konusunda cinsiyet ayrımı yapmadığını belirtir (Diyanet İşleri Başkanlığı, 2015). Ayrıca Kurum, “yasalar önündeki eşitliğin sosyal hayata yeterince yansımaması ve toplumsal bir cinsiyet adaletinin sağlanamamasının” nedeninin ahlak kaybıyla açıklanacağını söyler (Diyanet İşleri Başkanlığı, 2015: 6).

Kadına yönelik şiddetle ilgili olarak kurum kuruluşlarla işbirliği içinde çok fazla faaliyet yürütmektedir. Bunlardan birisi, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının koordinasyonuyla 2019'da yürürlüğe koyulan Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Koordinasyon Planıdır (2020-2021).

Koordinasyon Planı'ndaki (2020-2021) hedeflerden birisi, “Kadına yönelik şiddetle mücadelede Diyanet İşleri Başkanlığı görev alanı kapsamında gerekli tedbirlerin alınması”dır. (Plan, 28). Bu hedef bağlamında belirlenen faaliyetler ise temelde iki başlıkta toplamıştır. Bunlardan birisi, kadına yönelik şiddet ve erken yaşta ve zorla evliliklerle mücadele ile ailenin korunması ve aile içi şiddetin önlenmesidir. Kadına yönelik şiddet ve erken yaşta ve zorlu evlilikler konusunda Başkanlığın alt hedefleri, halka yönelik yürütülen farkındalık artırma faaliyetleri sürdürülmesi, bu konuda eğitim almamış 5.000 din görevlisine yönelik eğitim verilmesi ve erkeklerin farkındalıklarının artırılması için 10 ilde ‘Baba Okulu’ seminerlerinin gerçekleştirilmesidir. Ayrıca yine bu hedef kapsamında şiddeti doğuran zihin kalıplarıyla mücadele etmek için doğru dini bilgilerle halkın aydınlatılması sağlanacaktır. Ailenin korunması ve aile içi şiddetin önlenmesi için ise yürütülmekte olan üç projeye vurgu yapılmıştır. Bunlardan “Temel Aile Bilinci Eğitimi” ve “Ailenin Korunması ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesinde Toplumsal Farkındalığın Sağlanması” projeleri kapsamında cami, kahvehane gibi mekânlarda yaygınlaştırılarak sürdürülecektir. “Huzurlu Aile, Güçlü Toplum, Güvenli Gelecek Projesi kapsamındaki “Evliliğe İlk Adım” seminerleri Müftülük ve Belediyelere nikâh için başvuran çiftlere yönelik yaygınlaştırılacaktır (ASHB, 2019: 28). Ailenin korunması ve aile içi şiddetin önlenmesi hedefiyle ilgili ise, “Aile İçi Şiddetin Önlenmesinde Dinî Referanslar” eğitiminin Er-erbaşlara, polis ve bekçi adayları, infaz koruma memurları ve Kur'an Kurslarında eğitim gören 250.000 kadına verilmesi sağlanacaktır. Bu eğitimlerin İŞKUR ve Belediyelerin Meslek Edindirme Kurslarında verilmesi için işbirliği yapı-

lacaktır. Vaaz ve hutbelerde kadın ve çocuk dokunulmazlığı ele alınacaktır. “Ailede mahremiyet istiyorum” temalı eğitim Kur’an Kurslarında eğitim gören 60.000 öğrenciye verilecek ve bu konuda medya aracılığıyla farkındalık oluşturulacaktır (ASHB, 2019: 29).

Ayrıca bu planda diğer tüm ilgili Kuruluşlara olduğu gibi Diyanet İşleri Başkanlığına da “Ailenin korunması ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi politikalarına yön vermek, vaka yönetim süreçlerini geliştirmek üzere ilgili tüm kurumlar tarafından cinsiyet, ilişki durumu, yaş, yerleşim yeri vb. kriterlerde tasnife imkân verecek biçimde veri toplanması ve derlenmesi sağlanması” görevi verilmiştir (ASHB, 2019: 33).

Diyanet İşleri Başkanlığının şiddetle mücadele ve ayrımcılığın önlenmesi konusundaki bu faaliyetlerini izlemek, hem faaliyetler hakkında bilgi sahibi olmayı sağlayacak ve hem de faaliyetlerin görünür kılınmasına katkı sağlayacaktır. Bu nedenle Diyanet İşleri Başkanlığı’nın yerelde hizmet veren Aile ve Dini Rehberlik Büroları Proje kapsamında izlenmiştir.

2.4. Üniversite

Bilginin üretildiği ve dağıtıldığı mekanlar olarak üniversiteler, toplumsal değişim ve dönüşümün en önemli araçlarındandır. Evrensel bilginin üretildiği, üniversite öğrencilerine aktarıldığı ve topluma sunulduğu bu kurumsal yapılar, bilimi, medeniyeti, tekniği ve teknolojiyi temsil etmelerinin yanı sıra demokrasi ve insan haklarının içselleştirildiği ve topluma yaygınlaştırıldığı yerlerdir. Üniversitelerin özgür düşüncenin öğretildiği mekanlar mı yoksa kamu hizmetlerini yerine getirecek “memur” yetiştirme mekanları mı olduğu şeklindeki tartışmanın tarihsel kökenleri oldukça eskidir (Reed, 2004). Bu tartışmanın şekillendirdiği ikili bakış açısı, üniversitelerin özerkliğini de etkilemektedir. Böylesi bir tartışmaya girmeden, üniversitelerin her iki durumda da demokrasi ve insan hakları gibi kavramları içselleştirme düzeyleri ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması konusundaki yaklaşım ve uygulamaları önemlidir. Toplumsal cinsiyet yaklaşımının gücü ve etkisinin, toplumsal pratikler, aile, devlet ve okul başta olmak üzere çok çeşitli kurumsal yapılara yerleşmesine ve doğallaşmasına bağlı olduğu düşünüldüğünde, üniversite özelinde eşitsizlik ve ayrımcılığa dair pratiklerin üretimi ve uygulanmasının kilit bir öneme sahip olduğu görülmektedir (Tuncer, 2019: 174).

Üniversitelerde, öğrencilere ayrımcılıktan kaçınma eşit muamele, öğrenme ortamları ve kurumsal yapının tamamında eşitlikçi bir dilin kullanımı, seçilen eğitim materyallerinin toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik olması ve en önemlisi de eğitim verenlerin toplumsal cinsiyet eşitliği yaklaşımını benimsemiş olmaları gerekmektedir.

Ayrıca üniversitelerin üretim pratikleriyle kendilerinden beklenen eşitlik yaklaşımına sağladıkları katkının kendi içlerinde çoklu meslekler ve iş yapma biçimlerinin hâkim olduğu bir organizasyon olduğu akılda tutulmalıdır. Acker'e göre, bir organizasyonda cinsiyet temeline ilişkin algılamaların yapılanması şu şekilde oluşmaktadır: İş, ücret ve hiyerarşi gibi konularda cinsiyete dayalı ayrımcılıkların varlığı; semboller, imajlar, metaforlar yaratılarak organizasyondaki cinsiyet farklılıklarının doğrulanması; kadınların ve erkeklerin kendi aralarında oluşturdukları ittifakların ve dışlamaların organizasyonunun somut bir parçası haline gelmesi; işyerinde cinsiyete uygun davranışların belirlenmesi ve çalışanlara yönelik fırsat ve görevlendirmelerin cinsiyet temelli yapılacağına bilinmesi (Acker 1992, Akt. Temel vd., 2006: 31).

Delaysıyla üniversitelerin bir kurum olarak yapı ve işleyişinde toplumsal cinsiyet eşitliği yaklaşımının olup olmaması veya ne derece geliştiği oldukça önemlidir. Sadece nicel verilere bakıldığında bile akademinin erkek egemen bir yapıya sahip olduğu söylenebilir. Türkiye'de üniversitelerdeki öğretim elemanlarının cinsiyet dağılımına bakıldığında cinsiyete ilişkin belirgin bir farklılık görülmektedir. Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) Ağustos 2022 verilerine göre, üniversitelerde görevli 32519 Profesörün, 10826'sı; 20907 Doçentin 8448'i; 41710 Doktor öğretim üyesinin 19134'ü; 37993 Öğretim görevlisinin 19342'si; 50692 Araştırma görevlisinin 26517'sinin kadın olduğu görülmektedir (YÖK, 2022).

Ülkemizde "tüm yükseköğretimi düzenleyen ve yükseköğretim kurumlarının faaliyetlerine yön veren kurum"¹⁵ olarak YÖK'ün, üniversitelerde toplumsal cinsiyet eşitliğini geliştirmeye yönelik olarak gerçekleştirdiği en önemli faaliyet, Mayıs 2015'te "Yüksek Öğretim Kurulu Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Tutum Belgesi"ni yürürlüğe koymasıdır. Dayanağını CEDAW,

15 YÖK kanunu için Bkz. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2547.pdf>

İstanbul Sözleşmesi ve Anayasa'nın 10. Maddesinden alan Tutum belgesi, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini temel bir problem olarak kabul etmiştir (Tutum Belgesi, 2015). Bir süre uygulanan ve toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin dersler, seminerler, konferanslar konulup, bilgilendirme toplantılarının yapılması gibi oldukça önemli faaliyetler içeren Tutum Belgesi, YÖK Başkanı tarafından “Toplumsal değerlerimize uygun değil” (...) “Tutum Belgesi’nde, ‘Toplumsal cinsiyet eşitliği’ kavramı çıkarılarak güncelleme yapılmasına ilişkin çalışmalar son aşamasına gelmiş olup yakında üniversitelerimizde duyurulacaktır.” Açıklamasıyla fiili olarak yürürlükten kaldırılmıştır (Birgün, 2019). BU kararla YÖK’ün toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik, en azından içinde “toplumsal cinsiyet” ifadesi olan herhangi bir çalışması bulunmamaktadır.

Üniversitelerin ayrımcılıkla mücadele kapsamında değerlendirilebilecek bir diğer faaliyeti, kadın çalışmalarıdır. Kadın çalışmaları konusunda yürütülen faaliyetlerden birisi, akademisyenlerin yönetim kurulunu oluşturduğu uygulama araştırma merkezleridir. Bunlardan ilki İstanbul Üniversitesi bünyesinde kurulan Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi’dir. Üniversitelerin kadın çalışmaları konusunda yürüttüğü bir diğer çalışma da üniversitelerin sosyal bilimler enstitülerine bağlı olarak açılan kadın çalışmaları ana bilim dallarıdır (Alptekin, 2011: 39). Bu birimlerden ilki de 1993 yılında kurulan İstanbul Üniversitesi Kadın Araştırmaları Ana Bilim Dalı’dır. Her iki faaliyet için de: belirtilmesi gereken husus, siyasal iktidarın ayrımcılıkla mücadele ve eşitliğin sağlanması konusunda sahip olduğu yaklaşım ve dilin bu birimleri doğrudan etkilediğidir. Son dönemde kurulan uygulama ve araştırma merkezleri ve lisansüstü anabilim dallarının hem isimlerinde ve hem de faaliyetlerinde ailenin merkeze alındığı görülmektedir. Kurulan birimlerin çoğunun adında “aile” ifadesinin yer aldığı bu savı destekler niteliktedir.

2.5: Baro

Barolar, Türkiye’de kadın haklarının gelişmesinde en önemli kurumsal yapılarıdır. Barolar, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması, ayrımcılığın ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda hem yasal sürecin takipçisi hem de yerelde bu konuda sivil toplum kuruluşları ve kamu kurum kuruluşları

tarafından yürütölen faaliyetlerin destekçisidir. Kadın hakları, ayrımcılık ve şiddet konulu hemen tüm çalışmalara destek veren Barolar, konuya ilişkin kamu farkındalığının oluşmasına aracılık ettikleri gibi kamu kurumları başta olmak üzere tüm kurum ve kuruluşların kurumsal kapasitelerin gelişmesine de yardımcı olmaktadır.

Türkiye Barolar Birliği, 1999’da kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına destek vermek amacıyla Türkiye Barolar Birliği Kadın Hukuku Komisyonu (TÜBAKKOM)’u kurmuştur. TÜBAKKOM, kadının insan haklarına ilişkin ulusal ve uluslararası düzenlemelerin hayata geçirilmesi, kadının insan hakları mücadelesinde kadınların haklarını öğrenmeleri için gönüllü danışmanlık verilmesi ve kamuoyu desteğini almak için çalışmalar yapılmasını amaçlamaktadır (TÜBAKKOM Yönergesi, 2011). Bu çalışmalar, barolar bünyesinde kurulun merkez, kurul ve komisyonlar aracılığıyla yürütölmektedir. Baroların kadın ve çocuklarla ilgili kurduğu merkez, kurul ve komisyonlar oldukça aktif çalışmaktadır¹⁶.

Baroların yürüttüğü en önemli faaliyetlerden birisi de 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun”un uygulanması kapsamında verilen adli yardım hizmetidir. Şiddet mağduru kadınların başvurularını avukat aracılığıyla yapmalarının

Kanun’un etkinliğini ve kadın açısından yararına artıracakđ düşünöldüğünde baroların bu konudaki rolleri daha da önem kazanmaktadır. Bu nedenle barolar projede yapılan izlemenin önemli bir parçası olmuştur.

2.6. Diğer Kurumlar

Tüm kamu kurumları, Anayasa başta olmak üzere mevcut mevzuat gereğince, hizmet sunumunda eşitlik ilkesine uymak zorundadır. Kurumların temel faaliyet alanlarında bu eşitliği nasıl sağladıkları ve sürdürölebilir bir şekilde nasıl hizmet sundukları önemlidir. Teorik olarak tüm kamu kurumları, Tür-

16 Türkiye Barolar Birliği başkan yardımcısı, TÜBAKKOM 14. Genel Kurul Toplantısı açış konuşmasında, Avukat Sibel Suiçmez de bu durumu, “Kadın hakları komisyonunun heyecanı hiç dinmiyor. Hatta o mücadelecı ruhu artarak devam ediyor. Kimse kusura bakmasın, barolardan çocuk ve kadın hakları komisyonlarını çekip alın hiçbir şey kalmaz” şeklinde ifade etmiştir.

kiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ve ulusal yasalara uygun olarak hizmet sunumunda ayrımcılıkla mücadele ve eşitliğinin temini konusunda yükümlüdür. Bu yükümlölük gereğince kurumlar hizmet sunumunda farklı veya benzer olan tüm talepleri dikkate almaları gerekmektedir.

Yukarıda özetlenen kamu kurumları dışında, izleme yapılan diğer kamu kurumları Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı il teşkilatlarıdır. Ayrıca Ticaret Borsası, Organize Sanayi Bölgesi, Kalkınma Ajansı ve Meslek örgütleri de izlenen kuruluşlar arasındadır. Bu kurum ve kuruluşlar, ulusal mevzuat ve uluslararası sözleşmelerin kendilerine verdikleri görev ve sorumluluklar doğrultusunda ayrımcılıkla mücadele ve eşitliğin sağlanması konusunda faaliyetlerini yürütmektedir.

Bunlardan Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı, 2019 yılı Kasım ayı itibariyle yürürlükte olan “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Koordinasyon Planını (2020-2021) yürüten kurumlardır. Bu kurumlara temelde 6284 sayılı kanunun uygulanması bağlamında sorumluluk verilmiştir.

Söz konusu Plan dahilinde Adalet Bakanlığı, 6284 sayılı Kanunun etkin uygulanması, bu kanun kapsamında verilen tedbirlerin değerlendirilmesi ve Aile Mahkemesi Hakimlerine ve Aile İçi Şiddet Suçları Soruşturma Bürolarında görev yapan Savcılara yönelik “6284 sayılı Kanunun Uygulamaları” konusunda seminer verilmesi gibi faaliyetleri yürütmesi gerekmektedir.

İçişleri Bakanlığı, ise 6284 sayılı kanun uygulanması için gerekli tedbirleri almak, Kadın Destek Uygulamasının (KADES) yaygınlaştırılması, yasal sorumluluğu altında bulunan belediyeler tarafından konukevi açılmasına yönelik çalışmalar yürütölesi gibi faaliyetler gerçekleştirecektir.

Milli Eğitim Bakanlığı, şiddetle mücadele farkındalığını artırmak için, saygı, sevgi ve hoşgörü kültürünün gelişmesini sağlayacak unsurları müfredata entegre etmek, Aile içi şiddet ve çocuğa yönelik şiddet/ihmal ve istismarla etkin mücadele amacıyla öğretmenlere eğitim verilmesi gibi faaliyetler yürütecektir.

Sağlık Bakanlığı'na, 6284'ün uygulanması, Cinsel istismar mağdurlarına yönelik Çocuk İzlem Merkezi sayısının ve niteliğinin artırılması, Öfke kontrolüne yönelik olarak bağımlı ya da bağımlılık riski olan kişilere destek verilmesi, erişkin cinsel şiddet mağdurlarına özel hizmet modeli oluşturulması, konukevinde kalan kadınlara destek verilmesi gibi görevler verilmiştir.

Öte yandan tüm kamu kurumlarının ayrımcılık mücadele ve şiddetin önlenmesi kapsamında yürütmekte oldukları faaliyetlerin çerçevesini siyasal iktidarın belirlediği gerçeğinden uzaklaşmamak ve Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere rağmen kurumlardan daha özelliikli hizmetler beklemenin çok iyimser bir yaklaşım olduğunu belirtmek gerekir. Ayrıca toplumun ayrımcılık ve şiddetle mücadele konusunda sahip olması gereken eşitlik yaklaşımının belirleyeni ve taşıyıcısı olan bu kurumların, toplumun şiddete ilişkin söyleminden bağımsız olmadığını da vurgulamak gerekir.

2.7. İl ve İlçe İnsan Hakları Kurulları

İnsan haklarının korunmasını sağlamak ve ihlallerini önlemek amacıyla 11 Şubat 2000 tarih ve 24218 sayılı Resmi Gazete ile illerde, "İnsan Hakları İl Kurulları", ilçelerde de "İnsan Hakları İlçe Kurulları" kurulmuştur. Kurullar, 23 Kasım 2003 tarih ve 25298 sayılı *Resmi Gazete*'de yayınlanan İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarının Kuruluş, Görev ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik doğrultusunda yeniden yapılandırılmıştır. Yeni düzenlemede Kurulların görevleri daha detaylı olarak belirtilirken, "her türlü ayrımcılığın önlenmesi için gerekli çalışmaları yapmak" ifadesiyle kurullara açıkça ayrımcılıkla mücadele görevi verilmiştir (md. 9). Bir diğer husus, Kurullara, "İnsan hakları ihlal iddialarını incelemek ve araştırmak" görevi verilmiş ve "İnsan Hakları Başvuru Kutuları", "telefon", "elektronik posta" gibi başvuru yolları açıkça belirtilmiştir (md. 10).

Ayrıca yeni düzenleme ile kurullardaki sivil toplumun katılımı artırılmıştır. Daha önce "Sivil toplum kuruluşlarından Vali tarafından çağrılacak üyeler," ifadesi, İl Kurulu için "Sivil Toplum Kuruluşlarından başvuranlar arasından valilik tarafından belirlenecek en az üç temsilciden" (md. 5), İlçe Kurulu için sivil toplum kuruluşlarından başvuranlar arasından kaymakamlık tarafından belirlenecek en az iki temsilciden, oluşur" (md. 6) şekline getirilmiştir.

Ayrımcılığa veya hak ihlaline uğradığını düşünen veya kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili şikâyeti olan bireyler, İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarına dilekçe, telefon, elektronik posta veya şehrin farklı yerlerine yerleştirilen İnsan Hakları Başvuru Kutuları aracılığıyla veya sözlü olarak İnsan Hakları Danışma ve Başvuru Masası'na iletmektedir. Bu başvurular, ayda bir illerde Vali, ilçelerde Kaymakam başkanlığında toplanan Kurullarda görüşülerek karara bağlanmaktadır.

3. Yöntem

3.1. Amaç

Bu çalışmanın amacı, Türk Kadınlar Birliğinin, AB Delegasyonunun desteğiyle yürüttüğü “Eşitliğe Ulaşmak ve Ayrımcılıkla Mücadelede Güvencelerimiz Projesi” kapsamında kamu kurum ve kuruluşlarına yönelik yapılan izleme süreci ve izleme sonuçlarını detaylı olarak ele almaktır. Bu amaç doğrultusunda çalışmanın konusunu, söz konusu proje kapsamında yapılan izleme çalışması oluşturmaktadır.

Proje kapsamında yapılan izlemenin temel amacı, eşitliğin sağlanması ayrımcılığın ve şiddetin önlenmesi için Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerin ve ulusal mevzuatın referans verdiği eşitlik yaklaşımının, kamu kurum ve kuruluşlarının karar alma mekanizmalarında, politika ve stratejilerinin belirlenmesinde, faaliyetlerinin yürütülmesinde ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliklerinde ne derece yer aldığını irdelemektir. Bu temel amacın yanı sıra izlemenin genel amaçları şöyle sıralanabilir:

- Uluslararası sözleşmelerin güvence altına aldığı “eşitlik” yaklaşımının kamu kurum ve kuruluşları tarafından ne derece içselleştirildiğinin gözler önüne serilmesi.
- Sözleşmelerin referans verdiği ayrımcılığın ortadan kaldırılacağı ve eşitliğin sağlanacağı bir toplum tasavvurunun kamu kurum kuruluşları tarafından nasıl algılandığı ve iş süreçlerine nasıl yansıtıldığını ve çok daha önemlisi, kamu kurum ve kuruluşların bu toplum tasavvuruna giden yolda aldıkları mesafenin ne kadar olduğunun anlaşılması.
- İzleme temaları, izleme göstergeleri ve izlenecek kurum ve kuruluşların tespit etmelerinin sağlanmasıyla, yereldeki hak ve cinsiyet temelli örgütlerin izleme kapasitelerinin artırılması.
- Yerel örgütlerin uluslararası sözleşmelerin uygulanmasının sağlanması süreci için izlemeyi önemli bir araç olarak benimsemelerine yardımcı olunması.
- Yereldeki hak ve cinsiyet temelli örgütlerin uluslararası sözleşmeler konusundaki kapasitelerine katkı sağlanması.

- Yerel örgütlerin hak ve cinsiyet temelli çalışmalarındaki savunuculuk kapasitelerinin geliştirilmesine katkı sağlanması.
- Örgütlerin faaliyet gösterdikleri yerlerde hak ve cinsiyet temelli yaşanan sorunları sistemli bir şekilde izleme yaklaşımıyla ele almalarına destek olunması.
- Örgütler için projenin yürütüldüğü diğer il veya bölgelerdeki örgütlerle karşılaşma fırsatı yaratılarak, deneyim paylaşımı ve birlikte öğrenme süreçlerine katkı sağlanması.
- İzleme ve diğer proje faaliyetleri aracılığıyla yereldeki örgütler ve kamu kurum/kuruluşları arasında iletişim ve işbirliği mekanizmalarının güçlendirilmesi.

Bu ana amaç ve genel amaçlar doğrultusunda, bölge mentorları tarafından hak ve cinsiyet temelli çalışan sivil toplum kuruluşlarına yönelik bir haritalandırma çalışması yapılmıştır. Belirlenen örgütler ile iletişime geçilerek, proje hakkında bilgi verilmiş ve proje faaliyetlerine katılmaya davet edilmişlerdir. Daveti kabul eden 163 örgüt ile izleme süreci başlamıştır.

İzleme sürecinin başında örgütler, bölge mentorları ile proje uzmanlarının da desteğini alarak uzun soluklu ve çevrimiçi bir dizi masa başı çalışması yapmıştır. Masa başı çalışma, her bir örgütle ayrı, ilde izleme yapan tüm örgütlerle, bölgede aynı temada ve aynı kuruma yönelik izleme yapan örgütlerle olmak üzere farklı bağlamlarda gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmalarda, izleme yapan örgütler, ayrımcılıkla mücadele, şiddetin önlenmesi ve eşitliğin sağlanması bağlamında yaşadıkları yerdeki en önemli sorunları tespit ederken, izleme temalarını ve izleme yapacakları kamu kurum ve kuruluşlarını da kendileri belirlemişlerdir. Bir başka ifadeyle örgütler, seçtikleri tema ve alt tema bağlamında, seçtikleri ilgili kamu kurum ve kuruluşunu izlemişlerdir.

Örgütlerin seçtikleri izleme temaları, “kalıp yargılar ve zararlı uygulamalar”, “şiddet”, “politik katılım ve temsil”, “eğitim”, “çalışma yaşamı”, “sağlık”, “kadına yönelik şiddetle mücadele il koordinasyon izleme ve değerlendirme komisyonları” ve “il insan hakları kurulları” olmak üzere 7 başlıkta toplanmıştır. Veri toplama aşamasında kullanılan bu temalar, raporlama aşamasında kurumlardan gelen cevaplar da göz önünde bulundurularak bir

araya getirilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda politik katılım ve temsil, eğitim, çalışma yaşamı ve sağlık temalarında yapılan izlemelerin ayrımcılık ve toplumsal cinsiyet eşitliği konularında yapılması nedeniyle, bu temalar il insan hakları kurulları da eklenerek tek bir tema haline getirilmiştir. Bu tema, “ayrımcılığın önlenmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması” temasıdır. İkinci olarak, kadına yönelik şiddetle mücadele il koordinasyon izleme ve değerlendirme komisyonları başlığı da “şiddetle mücadele” temasının bir alt teması olarak değerlendirilmiştir. Üçüncü tema ise “kalıp yargılar ve zararlı uygulamalar” olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla izleme “ayrımcılığın önlenmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması”, “şiddetle mücadele” ve “kalıp yargılar ve zararlı uygulamalar” olmak üzere üç ana temada toplanmıştır. Bu üç ana tema temanın altında belirlenen alt temalar/izleme başlıklarının bazıları şöyledir:

1. Ayrımcılığın Önlenmesi ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanması

- Ayrımcılıkla mücadele kapsamında yürütülen eğitim ve farkındalık faaliyetleri
- Kadınların çalışma hayatında sürdürülebilir olmalarını destekleyen faaliyetler-kadın kooperatifleri
- Kadınların çalışma hayatında sürdürülebilir olmalarını destekleyen faaliyetler-kreş ve gündüz bakımevleri
- Ayrımcılıkla mücadele kapsamında yürütülen faaliyetlerin planlama ve uygulama süreçlerine engellilerin katılımı
- Nafaka
- Kadınların hak ihlali gerekçesiyle başvuruları için geliştirilen mekanizmalar
- Kadınların güçlenmesine yönelik mekanizmalar
- Yerel yönetimlere bağlı kadın dayanışma merkezlerinin sayı ve nitelik olarak yeterliliği
- Pandemi öncesi ve içinde mahkemeye yansıyan kadına yönelik şiddet davaları

2. Şiddetle Mücadele

- Şiddetle mücadele kapsamında çalışanlara yönelik eğitimleri
- ASH il müdürlüklerinin şiddet mağduru sığınmacı/mülteci/göçmenlere yönelik faaliyetleri
- Şiddet mağduru kadınların hakları ve başvuru mekanizmaları
- Şiddeti önlemeye yönelik toplumsal bilinçlendirme ve farkındalık çalışmaları
- Şiddetle mücadele konusunda eğitim ve farkındalık faaliyetleri
- Şiddet mağdurlarına yönelik farkındalık ve güçlendirme çalışmaları
- ŞÖNİM'in cinsel şiddet mağduru yetişkinlere yönelik hizmetleri
- Şiddet faillerine yönelik bilinçlendirme ve farkındalık çalışmaları
- Konukevlerinin kapasitesi
- ŞÖNİM ve konukevinin kurumsal kapasitesi
- ŞÖNİM- başvuru ve yararlanma
- ŞÖNİM- tercüman desteği
- Konukevi-yararlanıcılar
- ŞÖNİM- başka kurumlara yönlendirme
- Konukevinden ayrılma ve tekrar başvuru
- ŞÖNİM-tekrar başvuru
- ŞÖNİM'in kurum ve kuruluşlarla veri paylaşımı
- ŞÖNİM'in STK'lar ile işbirliği
- Şiddetle mücadele ulusal eylem planı kapsamında yürütülen çalışmalar
- Pandemi sürecinde alınan tedbirler

3. Kalıp Yargılar ve Zararlı Uygulamalar

- Çocuk yaşta erken ve zorla evlilikler
- Kadınların hakları ve başvurabilecekleri mekanizmalar hakkında bilgilendirilmesi

Bu üç ana tema ve alt temalar bağlamında örgütler, kendi bulundukları il ve ilçelerde hizmet veren kurumları ardından da izleme göstergeleri, izleme yöntem ve araçlarını belirlemiştir.

Bu noktada tespit edilen izleme araçları, Kurum/kuruluş yetkilileriyle yüz yüze görüşme ve 9/10/2003 tarihli ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununu kapsamında dilekçe ile başvuru şeklinde belirlenmiştir. Örgütler kamu kurum ve kuruluşlarından randevu alarak ziyaret gerçekleştirmişler. Proje yürütülürken tüm dünyayı etkisine alan Covid 19 Pandemisi nedeniyle kadın çalışmalarında öncelikle tercih edilen yüz yüze görüşme metodu, zaman zaman asgariye indirilmiş, uygulanan yasal önlemler çerçevesinde kişisel korunma tedbirleri alınarak devam etmiştir. Gerçekleştirilen izleme süreci ve çok daha önemlisi izlemenin sonuçlarına odaklanan bu çalışma, birkaç açıdan önemlidir. Uzaktan çalışmayı mümkün ve hatta zorunlu hale getiren küresel salgın, kadının ev içindeki yükünün artırmış, kadın ve erkek arasındaki eşitsizliği belirginleştirmiştir. Ayrıca, kısıtlı hareket, sosyal ve fiziksel izolasyon ve karantina tedbirleri ile artan ekonomik ve sosyal sorunları daha da derinleştirerek toplumsal cinsiyete dayalı şiddet de katlanarak artmıştır (UN Women, 2020). Dolayısıyla projenin birçok faaliyeti gibi izleme süreci de Pandemi koşullarında, iletişimin son derece kısıtlı olduğu bir ortamda gerçekleşmiştir.

3.2. Kapsam ve Sınırlılıklar

Türk Kadınlar Birliğinin, AB Delegasyonunun desteğiyle Ocak 2020-Ekim 2022 arasında yürüttüğü projeye Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği de proje ortağı olarak destek vermiştir. Proje İstanbul, Edirne, Kırklareli, Tekirdağ, Iğdır, Kocaeli, Sakarya, Bolu, Bilecik, Bursa, İzmir, Manisa, Eskişehir, Çanakkale, Muğla, Antalya, Isparta, Denizli, Aydın, Kahramanmaraş, Adana, Hatay, Gaziantep, Mardin, Ordu, Trabzon, Gümüşhane, Erzurum, Amasya, Konya, Nevşehir, Kayseri, Karaman, Mersin ve Ankara olmak üze-

re 35 ilde uygulanmıştır. Projenin uygulandığı illerden Ankara dışında kalan 34 ilde izleme çalışması yapılmıştır. Bu 34 ilde faaliyet gösteren örgütler, kendi faaliyet alanları ve bulundukları yöredeki en temel sorun alanına göre izleyecekleri kamu kurum ve kuruluşlarını seçmiştir. Bu seçim sonucunda izlenmeye karar verilen kurumlar şunlardır: Belediye, ASH İl Müdürlüğü, Müftülük, Baro, İl Sağlık Müdürlüğü, Hastane, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Halk Eğitim Merkezi, Üniversite, Ticaret İl Müdürlüğü, İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Aile Mahkemesi, Ağır Ceza Mahkemesi, Asliye Hukuk Mahkemesi, Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlüğü, İl emniyet Müdürlüğü, İl Göç İdaresi Müdürlüğü, İŞKUR İl Müdürlüğü, SGK İl Müdürlüğü, KOSGEB Müdürlüğü, Tabip Odası, Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü, Esnaf Sanatkarlar Odası, Türkiye Mimarlar Mühendisler Odası, Kalkınma Ajansı, Organize Sanayi Bölgesi, Valilik, Kaymakamlık, Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu, Ticaret Borsası, Vergi Dairesi.

Bu kurumlardan ilk sırayı belediyeler almaktadır. İlk izlemede 38 örgüt tarafından 37, ikinci izlemede 50 örgüt tarafından 71 belediye izlenmiştir. Her iki izlemde de yer alan belediyelerde dikkate alındığında tüm izleme sürecinde 52'si ilçe ve 16'sı büyükşehir olmak üzere toplam 76 belediye izlenmiştir. Bu belediyeler şöyledir:

Büyükşehir belediyeleri: Bursa Büyükşehir Belediyesi, İzmir Büyükşehir Belediyesi, Muğla Büyükşehir Belediyesi, Antalya Büyükşehir Belediyesi, Aydın Büyükşehir Belediyesi, Adana Büyükşehir Belediyesi, Ordu Büyükşehir Belediyesi, Trabzon Büyükşehir Belediyesi, Erzurum Büyükşehir Belediyesi, Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi, Eskişehir Büyükşehir Belediyesi, Denizli Büyükşehir Belediyesi, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi, Hatay Büyükşehir Belediyesi, Mersin Büyükşehir Belediyesi, Manisa Büyükşehir Belediyesi.

Belediyeler: Edirne Belediyesi, Bilecik Belediyesi, Isparta Belediyesi, Gümüşhane Belediyesi, Nevşehir Belediyesi, Bolu Belediyesi, Çanakkale Belediyesi, Amasya Belediyesi.

İlçe belediyeleri: Beşiktaş Belediyesi, Şişli Belediyesi, Ataşehir Belediyesi, Maltepe Belediyesi, Pendik Belediyesi, Kadıköy Belediyesi, Uzunköprü Belediyesi, Lüleburgaz Belediyesi, Malkara Belediyesi, İzmit Belediyesi, Nilüfer Belediyesi, Bornova Belediyesi, Urla Belediyesi, Marmaris Belediyesi, Menteşe Belediyesi, Kuşadası Belediyesi, Efeler Belediyesi, Bodrum Bele-

diyesi, Milas Belediyesi, Fethiye Belediyesi, Muratpaşa Belediyesi, Kepez Belediyesi, Acıpayam Belediyesi, Babadağ Belediyesi, Baklan Belediyesi, Bekilli Belediyesi, Beyağaç Belediyesi, Bozkurt Belediyesi, Buldan Belediyesi, Çal Belediyesi, Çameli Belediyesi, Çardak Belediyesi, Çivril Belediyesi, Güney Belediyesi, Honaz Belediyesi, Kale Belediyesi, Sarayköy Belediyesi, Serinhisar Belediyesi, Tavas Belediyesi, Merkezefendi Belediyesi, Pamukkale Belediyesi, Seyhan Belediyesi, Çukurova Belediyesi, İskenderyn Belediyesi, Altınordu Belediyesi, Beşikdüzü Belediyesi, Ortahisar Belediyesi, Mezitli Belediyesi, Yenişehir Belediyesi, Toroslar Belediyesi, Tarsus Belediyesi, Akdeniz Belediyesi.

İkinci en çok izlenen kurum, ASH İl Müdürlükleridir. İlk izlemede 26 örgüt tarafından 20 ve ikinci izlemede 34 örgüt tarafından 28 ASH İl Müdürlüğü izlenmiştir. Her iki izlemede de yer alan ASH İl Müdürlükleri dikkate alındığında tüm izleme sürecinde toplam 31 ASH İl Müdürlüğü izlenmiştir.

Bu üç ana tema ve alt temalar bağlamında ilk izleme sürecinde 186 izleme yapılmış ve 32 farklı hizmet alanında 184 kurum, ikinci izlemede 177 izleme yapılmış ve 19 farklı hizmet alanında 194 kurum izlenmiştir. İzlemede ortak izleme başlığı altında 30 ilde İl ve İlçe İnsan Hakları Kurulları, 29 ilde de Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Koordinasyon, İzleme ve Değerlendirme Komisyonları için izleme yapılmıştır. Bu izlemelerde proje ekibi tarafından hazırlanan soru formu kullanılmıştır.

Kişisel veriyi, Kişisel Verilerin Korunması Kanununda belirtildiği şekliyle, “Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi” (md. 3) olarak tanımladığımızda, izleme kapsamındaki sorulardan hiç birisinde doğrudan ya da dolaylı olarak kişisel veri talep edilmemiştir. Verilerin toplanmasında, yaş, cinsiyet, meslek, eğitim durumu, engellilik, göçmen olma gibi değişkenler kullanılmıştır.

Projede gerçekleştirilen izlemenin çerçevesini, seçilen tema ve alt temaya bağlı olarak kamu kurum ve kuruluşlarının faaliyetlerinde yıllar itibarıyla değişme ve gelişmeye ilişkin veri toplama oluşturmaktadır. Örgütler izleme zaman aralığını, kendi faaliyet alanları, seçilen tema ve alt tema, odaklandıkları kurumların hizmet alanlarının özelliklerine ve kurumların izleme sorularına cevabına göre belirlemiştir. Bu nedenle izleme sürecinde bazı örgütler ilk izlemede faaliyetin söz konusu yılda gerçekleşip gerçekleşmediğini, ikinci izlemede belirlenen yıllarda süreklilik kazanıp kazanmadığını sormuştur.

Bazı örgütler de izlemenin çerçevesini oluşturan kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı gibi makro planların tarih aralığına göre izleme yapmıştır. Bunun dışında izleme sürecinde genel olarak belirlenen tarih aralığı 2019, 2020 ve 2021 yıllarını kapsayacak şekildedir. Bir başka ifadeyle izlemede en yaygın izleme, 2019 (1 Ocak-31 Aralık), 2020 (1 Ocak-31 Aralık) ve 2021 (1 Ocak-31 Aralık) yıllarını kapsamaktadır. İlk izleme dilekçeleri Nisan 2021 itibariyle verilmeye başlanmıştır. Örgütler, kamu kurum ve kuruluşlarının dilekçelere cevap verip vermediklerine ilişkin bilgiyi veya cevap verilmiş ise gelen cevapları bölge mentorları aracılığıyla proje ekibine iletmişlerdir. Projenin izleme çalışmasını bir savunuculuk faaliyeti olarak görmesi nedeniyle, kamu kurum ve kuruluşlarının cevap vermemesi, bir takım gerekçelerle soruları cevaplandıramayacağını belirtmesi de bir izleme verisi olarak değerlendirilmiştir.

3.3. Karşılaşılan Güçlükler

İzleme sürecinde karşılaşılan en önemli güçlük, Covid 19 Pandemisi nedeniyle yaşanan olumsuz koşullardır. Projenin tüm faaliyetlerinde olduğu gibi izleme süreci için de bir tehdit olan bu durum, kısa bir süre içinde fırsata çevrilmiş ve izleme süreci başarıyla yönetilmiştir. Daha önce karşılaşılmayan ve hatta karşılaşma ihtimali olmayan Pandemi koşullarına karşın mevcut durum gözden geçirilerek hızlı bir planlanma yapılmıştır. Zaman zaman sokağa çıkma yasağının yaşandığı, hastalık nedeniyle karantinaların uygulandığı süreçte izlemeye ilişkin faaliyetler çevrim içi olarak gerçekleştirilmiştir. Projeye destek veren örgütlerden çevrimiçi deneyimi daha az olanlar için bu süreç, dijital okuryazarlıklarına olumlu katkı sağladığından kurumsal kapasitelerinin desteklendiği söylenebilir. Ayrıca çevrimiçi çalışmanın, çalışma zamanı ve süresi konusunda sağladığı esneklik, örgütlerle farklı zamanlarda ve daha uzun saatler çalışma imkânı vermiştir.

Bir diğer güçlük, projenin temel aldığı uluslararası sözleşmelerden birisi olan İstanbul Sözleşmesiyle ilgili olarak yaşananlardır. Hükümet tarafından İstanbul Sözleşmesi ile ilgili oldukça olumsuz bir kampanya başlatılmış ve Cumhurbaşkanı kararı ile 20 Mart 2021’de Türkiye’nin İstanbul Sözleşmesi’nden imzasını geri çektiği açıklanmıştır. Bu süreç izleme için yapılan haritalandırma çalışmasına denk geldiğinden örgüt kültürünün zayıf olduğu

bazı illerde örgütlerin projeye katılım konusunda isteksiz davranmalarına ve hatta projeden çekilmelerine neden olmuştur. Cumhurbaşkanının sözleşme ile ilgili çekilme kararından sonra, siyasal iktidarın Sözleşmeyi bir tehdit olarak görmekten vazgeçmesi tavrı, bazı örgütlere de gözlemlenmiştir. Ayrıca bu süreçten sonra proje faaliyetlerinde Sözleşmenin tam adının kullanılması ile yine bazı örgütlerin “İstanbul Sözleşmesi” tedirginliğinden uzaklaşmaları sağlanmıştır. Bu süreçte, söz konusu örgütlerin desteğinde ciddi bir artış gözlemlenmiştir. Sözleşme’den çekinilmesiyle oluşan tedirginlik bu süreçte söz konusu örgütlerde yeni bir heyecan yaratmış ve birlikte hareket etme isteği canlanmış, projeyi sahiplenmelerinde ve desteklerinde ciddi bir artış gözlemlenmiştir. Öte yandan İstanbul Sözleşmesiyle ilgili hükümet tarafından yürütülen ve kamuoyunun gündemini uzun bir süre meşgul eden olumsuz kampanya, projeye destek veren örgütlerin mücadele gücünü artırmıştır. Hatta bu olumsuz gelişme, Sözleşmenin daha ayrıntılı olarak ele alınmasını, anlaşılmasını bilinmesini sağlamıştır. Dolayısıyla Proje için olumsuzluktan olumluluğa doğru hızla akan bir süreç yaşanmıştır. Proje kapsamında oldukça geniş bir alanda yapılan izleme çalışması, pandeminin olumsuz koşullarından etkilenen hak ve cinsiyet temelli çalışmaların sayılı örneklerinden birisi olmuştur.

İzleme sürecinde karşılaşılan bir diğer güçlük, kamu kurum ve kuruluşlarının izleme araçlarından birisi olan dilekçelere cevap verme veya sorulan soruları cevaplama konusunda gösterdikleri isteksiz tutumdur. Bunu aşmak için örgütler, ilgili kurum ve kuruluşla (Pandemide yaşanan olumsuz koşullara rağmen önce yüz yüze veya telefonla görüşme gerçekleştirmiş; proje ve izleme süreci hakkında bilgi verilerek kendilerinden destek istenmiş ve ardından da soru formlarını içeren dilekçeleri teslim etmişlerdir. İzlemeye alınan çoğu kendilerine verilen dilekçelere cevap vermelerine rağmen, yöneltilen sorulara cevap vermemişlerdir. Yukarıda da belirtildiği gibi kamu kurum ve kuruluşlarından izleme sürecinde doğrudan veya dolaylı olarak kişisel veri talep edilmemiştir. Buna rağmen özellikle Aile Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri ve Müftülüklerin kişisel verilerin korunması nedeniyle sorulara cevap veremeyeceklerini belirtmeleri, karşılaşılan bir diğer güçlük olarak belirtilmelidir.

3.4. Veri Toplama ve Analiz Tekniği

İzleme sürecinde yukarıda da belirtildiği gibi veri toplama aracı olarak soru formu kullanılmıştır. Soru formlarında yer alan sorular için örgüt temsilcilerinin dosya ve doküman incelenmesi şeklinde gerçekleştirdikleri masa başı izleme; kamu kurum ve kuruluş temsilcileriyle yaptıkları yüz yüze görüşme ve kişisel dilekçe hakkı bağlamında kamu kurum ve kuruluşlara ilettikleri dilekçeler olmak üzere üç ayrı yöntemle veri toplanmıştır. Veri toplamak amacıyla kullanılan soru formları, yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış olarak hazırlanmıştır. Soru formlarına ilişkin örnekler, Ek 1’de sunulmuştur. Ayrıca bazı örgütler, izledikleri temaya bağlı olarak seçtikleri sınırlı sayılardaki örneklem üzerinden anket uygulamıştır. Nicel verileri içeren soru formlarında basit ve sade bir şekilde hazırlanan sorularda izlenen hizmete dair ilgili mevzuatta belirtilen hususlar şıklar halinde belirtilerek formun doldurulması istenmiştir. Bu şekilde hazırlanan formlardan elde edilen veriler kıyaslamaya izin vermesi açısından konularına göre tabloladıştırılmıştır. Nitel verileri toplamak için hazırlanan soru formlarında ise “kim”, “ne zaman”, “nasıl” gibi soru ekleri kullanılarak açık uçlu sorular hazırlanmıştır. Bu sorulardan elde edilen veriler, aynı alt temalarda bir araya getirilmeye çalışılmıştır. Bulguların sunulması aşamasında, sadece belediyelerin hangileri olduğu belirtilmemiş, diğer tüm kurum ve kuruluşların ismi gizli tutularak, sadece “kurum” ifadesi kullanılmıştır. İzlemeye ilişkin veriler, temalar ve alt temalar bağlamında aşağıda sunulmuştur.

4. Bulgular ve Tartışma

Yukarıda da belirtildiği gibi izlemenin bulguları, belirlenen ana temalar bağlamında oluşturulan başlıklarda sunulmuştur. Kurumlarda elde edilen veriler, izleme tema ve alt temalarına göre ayrılmıştır. Dolayısıyla aynı örgütün aynı soru formunda farklı konularda yaptığı izlemeler, ilgili alt temada belirtilmiştir. Bulguların sunumunda en fazla izlenen belediyeler gelmektedir.

4.1. AYRIMCILIK

4.1.1. BELEDİYELER

4.1.1.1. Belediyelerin Çalışanlarına Yönelik Faaliyetleri

Kamu hizmetlerinin sunumunda üç önemli aktör vardır. Bunlar, hizmeti alan vatandaş, hizmetin alındığı kurum/kuruluş ve hizmeti sunan kamu görevlisidir. Kamu görevlilerinin işe alım ve görevde yükselme süreçlerinde nitelik ve yeterliliği temel alan bir yaklaşım olarak liyakat sistemi kamu hizmetlerinin etkin ve verimli sürdürülebilmesi için hayati öneme sahiptir. Ayrıca keyfiliği ve kayırmacılığı ortadan kaldıran bu sistem, kamu hizmeti vermek isteyen bireyler arasında ayrımcılığı da engelleyecektir. Bu sistemin kurulması ve işlerlik kazandırılması, hizmetin gerektirdiği şartları taşıyan tüm bireylerin, objektif kriterlerle belirlenmiş bir yarışma süreci ile seçilmesiyle mümkündür.

Öte yandan ülkemizde kamuda çalışanların sadece %25'inin kadın olduğu ve bu oranla Türkiye'nin OECD ülkeleri içinde kamuda kadın istihdamının en düşük ülke konumunda¹⁷ olduğu göz önünde bulundurulduğunda, sadece belediyeler değil, tüm kamu kurumlarında işe alım ve liyakat süreçlerinde cinsiyet temelli bir ayrımcılığın varlığı belirginleşmektedir. Bu noktada kamu kurum ve kuruluşlarının işe alım ve görevde yükselme süreçlerinde uyguladıkları prosedürlerin neler olduğu, kadın istihdamının az olmasının nedenleri ve çok daha önemlisi kadın istihdamının artırılması yönünde çabaların mevcut olup olmadığı akla gelen sorulardır. Ayrıca TÜİK 2021 verilerine göre ülkemizde iş arayan kişilerin diğer iş arama yöntemlerini

17 Kamuda ve Genel İşler İşkolunda İstihdam Raporu, 2022:3. <https://www.genel-is.org.tr/inceleme-rapor,3,2851>

kullanmakla birlikte %86'sının "eş dosta ricada bulunduğu" verisi¹⁸, kamu hizmeti sunan belediyelerde işe alım stratejilerinden birisi olarak "referans" yönteminin sorgulanmasını zorunlu kılmaktadır.

Bu nedenle "Eşitliğe Ulaşmak ve Ayrımcılıkla Mücadelede Güvencelerimiz Projesi" kapsamında kamuda istihdamın %15'ini sağlayan Belediyelerin¹⁹ izlenmesi önem kazanmaktadır. Belediyeleri çalışanlara yönelik "ayrımcılık" temasında izleyen örgütler, işe alım ve liyakat sistem/stratejilerini, çalışanlarına yönelik ödüllendirme sistemlerini ve kadın çalışanlarını artırmaya yönelik faaliyetlerini irdelemişlerdir. Bu temada bir diğer izleme konusu da belediyelerin kurumsal kapasitesinin artırılmasının yollarından birisi olan hizmet içi eğitim programlarıdır. Bu noktada çalışanlara yönelik olarak ayrımcılıkla mücadele ve şiddetin önlenmesi bağlamındaki eğitimler, önemli bir konu olarak gündem gelmektedir. Ayrıca bu temada belediyelerin çalışanlara yönelik ekonomik, sosyal ve kültürel destekleri de sorgulanmıştır. Çalışan memnuniyetinin hizmet kalitesini artıracak ön kabulünden hareketle yapılan bu izleme çalışanlara yönelik ayrımcılık temasının son izlemesidir.

İşe Alım ve Liyakat Stratejileri

Belediyelerin işe alım ve liyakat sistemleri/stratejileri konusunda 18'i ilçe ve 7'si büyük şehir olmak üzere toplam 37 belediye izlenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 1'de sunulmuştur.

18 TÜİK, 2021. İş aradıkları kanala göre işsizler. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=İşgucu-İstatistikleri-2021-45645>

19 Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe başkanlığı 2021 istatistiklerine göre, kamuda çalışan 4.877.270 kişiden, 725.334'ü belediyelerde istihdam edilmektedir. (Kamu Sektörü İstihdam Sayıları 2021) <https://www.sbb.gov.tr/kamu-istihdami/>

Tablo 1. Belediyelerin İşe Alım ve Liyakat Sistemlerinin/Stratejilerinin Dağılımı

İzlenen Belediyeler	İşe Alım ve Liyakat Sistemlerinin/Stratejileri ²⁰		
	2019	2020	2021
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	S,U	S,U	S,U
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Y,S,R	Y,S,R	Y,S,R
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Y	Y	K
Nevşehir Belediyesi	Y	Y	C
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Y, S	Y, S	Y, S
Çanakkale Belediyesi	S	S	S
Edirne Belediyesi	Y, S	Y, S	Y, S
Gümüşhane Belediyesi	Y	Y	Y
Ataşehir Belediyesi	ÇSGB	ÇSGB	ÇSGB
Şişli Belediyesi	R	Y, S	Y, S
Uzunköprü Belediyesi	S	S	S
Lüleburgaz Belediyesi	Y,M,M	Y,M,M	Y,M,M
Malkara Belediyesi	Y, S	Y, S	Y, S
İzmit Belediyesi	Y,S,D	Y,S,D	Y,S,D
Bornova Belediyesi	R	R	R
Seyhan Belediyesi	S,R	S,R	S,R
Beşikdüzü Belediyesi	Y	Y	Y
Ortahisar Belediyesi	A	A	A
Akdeniz Belediyesi	Y	Y	Y
Mezitli Belediyesi	S,R,M	S,R,M	S,R,M
İzmir Büyükşehir Belediyesi	C	C	C
Manisa Büyükşehir Belediyesi	C	C	C
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	C	C	C
Aydın Büyükşehir Belediyesi	C	C	C
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	C	C	C
Adana Büyükşehir Belediyesi	C	C	C
Hatay Büyükşehir Belediyesi	C	C	C
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	C	C	C
Bilecik Belediyesi	C	C	C
Bolu Belediyesi	C	C	C
Amasya Belediyesi	C	C	C
Beşiktaş Belediyesi	C	C	C
Kadıköy Belediyesi	C	C	C
Maltepe Belediyesi	C	C	C
Pendik Belediyesi	C	C	C
Nilüfer Belediyesi	C	C	C
Altınordu Belediyesi	C	C	C

20 Öncelikle çalışmanın tamamında olduğu gibi cevap vermedi (C) olarak belirlenmiştir. İşe alım ve liyakat strateji/sistemlerinde Yazılı Sınav (Y), Sözlü Sınav (S), Referans (R), olarak belirlenmiş; Kurumlardan Diğer başlığında gelen cevaplar, da şu şekilde kısaltılmıştır: Uygulamalı (U), Merkezi Atama (M), ÇSGB Usul ve Esaslarına Göre (ÇSGB), Liyakat (L), Kura (K), Alım yapılmadı (A), Direkt Alım (D) şeklinde kısaltılmıştır

Belediyelerin İşe Alım ve Liyakat Sistemi/Stratejilerinin sorgulandığı Tablo 1 incelendiğinde, 2019 yılı için 36, 2020 ve 2021 yılları için ise 37 belediyenin izlendiği görülmektedir. Belediyelerden 17'si, 2019, 2020 ve 2021 yıllarında hangi yöntemi kullandıklarına ilişkin bilgi vermemiştir. Bu belediyeler, İzmir Büyükşehir Belediyesi, Manisa Büyükşehir Belediyesi, Eskişehir Büyükşehir Belediyesi, Aydın Büyükşehir Belediyesi, Hatay Büyükşehir Belediyesi, Erzurum Büyükşehir Belediyesi, Bilecik Belediyesi, Bolu Belediyesi, Amasya Belediyesi, Beşiktaş Belediyesi, Kadıköy Belediyesi, Maltepe Belediyesi, Pendik Belediyesi, Nillüfer Belediyesi ve Altınordu Belediyesi'dir. Nevşehir Belediyesi 2019 ve 2020 yılları için cevap verirken, 2021 yılı için cevap vermemiştir. Dolayısıyla 2021'de işe alım ve liyakat sistemi hakkında bilgi vermeyen belediye sayısı 18'dir. Cevap veren belediyelerden Ortahisar Belediyesi her üç yılda da personel alımı yapmadığını belirtmiştir.

İşe alım ve liyakat için sınav yöntemini kullanan belediye sayısı 16'dır. Bu belediyelerden Ordu Büyükşehir Belediyesi, Mersin Büyükşehir Belediyesi, Edirne Büyükşehir Belediyesi, Lüleburgaz Belediyesi, Malkara Belediyesi, Şişli ve İzmit Belediyesi olmak üzere 7'si hem yazılı hem sözlü sınav yaptığını belirtmiştir.

Belediyelerden Akdeniz Belediyesi, Nevşehir Belediyesi, Beşikdüzü Belediyesi ve Gümüşhane Belediyesi, sadece yazılı sınav yöntemini kullanırken, Çanakkale ve Uzunköprü Belediyeleri sadece sözlü sınav yöntemini kullanmışlardır. Yazılı sınav yöntemini 2019 ve 2020 yıllarında kullanan Trabzon Büyükşehir Belediyesi 2021'de "kura" yöntemini kullandığını belirtmiştir.

Referans yöntemini kullanan belediyeler, Mezitli Belediyesi, Seyhan Belediyesi, Bornova Belediyesi, Şişli Belediyesi ve Ordu Büyükşehir Belediyesi'dir. Bunlardan Bornova Belediyesi her üç yılda da sadece "referans" yöntemini kullanırken; Şişli Belediyesi 2019'da "referans" yöntemini kullanılmıştır. Ordu Büyükşehir Belediyesi, her üç yılda da yazılı ve sözlü sınavın yanı sıra referans yöntemini kullanırken, Sözlü sınavın yanı sıra referans ile işe alım ve liyakat sistemini gerçekleştirmiştir.

Ataşehir Belediyesi, her üç yıl için de "ÇSGB" cevabını vermiştir. Belediye çalışanlarının çalışma biçimi ve statülerinin çeşitliliği nedeniyle bu cevap belediyenin İŞKUR işe yerleştirme mevzuatı veya 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'na atıf yapması şeklinde yorumlanabilir. Yazılı ve sözlü sınavın yanı

sıra “diğer” yöntemi kullanan belediyelerden Lüleburgaz “Merkezi atama” ve Mezitli belediyesi de “direk atama” cevaplarını vermişlerdir.

Belediyelerin personel politikalarıyla ilgili ikinci başlık, çalışanlara yönelik ödüllendirme sistemlerinin olup olmaması ve bu sistemlerin cinsiyet ayrımcılığı yapmadan eşitlik yaklaşımına uygun olarak yürütölüp yürütölmediğidir. Belediyelerin çalışanlarına yönelik ödüllendirme sistemlerinin olup olmama durumlarını gösteren Tablo 2 aşağıda sunulmuştur.

Tablo2. *Belediyelerin Çalışanlarına Yönelik Ödüllendirme Sistemlerinin Olup Olmama Durumları*

İzlenen Belediyeler	Yıllar		
	2019	2020	2021
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Çanakkale Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Ortahisar Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Akdeniz Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Malkara Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet
İzmit Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Nevşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Edirne Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Gümüşhane Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Ataşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Uzunköprü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Lüleburgaz Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Bornova Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Seyhan Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Beşikdüzü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Mezitli Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Şişli Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Adana Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bilecik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Beşiktaş Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Maltepe Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Nilüfer Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Altınordu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Manisa Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Hatay Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Tablo 2 Belediyelerin çalışanlarına yönelik ödüllendirme sistemlerinin olup olmama durumlarını göstermektedir. Bu konuda toplam 37 belediye izlenmiştir. Belediyelerden 16'sı bu konuda sorulan soruya her üç yıl için cevap vermemiştir. Bu durum içinde 7 büyükşehir belediyesinin de olduğu bu belediyelerde sistemli bir ödüllendirme etkin ve sistemli bir ödüllendirme yaklaşımı ve uygulamasının olmadığını düşündürmektedir.

Cevap veren 21 belediyeden sadece 5'i her yıl için çalışanlarına yönelik ödüllendirme sistemi olduğu belirtmiştir. Malkara ve İzmit Belediyeleri ise 2019 ve 2020 yılları için bir sistemlerinin olmadığını, 2021'de ise olduğunu belirtmiştir. Tablo genel olarak değerlendirildiğinde, izlenen belediyelerin %80'inden fazlasında çalışanlara yönelik bir ödüllendirme sisteminin olmadığı görülmektedir. Bu durumun, çalışan memnuniyetini ve hizmet sunum kalitesini doğrudan etkilediği düşünülebilir. Ayrıca Tablo, izlenen her üç yıl için de belediyelerin ödüllendirme sistemlerine ilişkin yıllar içinde bir iyileşme yapılmadığını göstermektedir.

Çalışanlarına yönelik ödüllendirme sistemi olan belediyelerin, ödül alan personellerinin cinsiyet dağılımı Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Belediyelerde Ödül Alan Personelin Cinsiyet Dağılımına ilişkin veriler

Ödüllendirme Sistemi Olan Belediyeler			
	2019	2020	2021
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi ²¹	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Çanakkale Belediyesi ²²	Kadın:140 Erkek:519 Toplam:659	Kadın:140 Erkek:498 Toplam:638	Kadın:136 Erkek:495 Toplam:631
Ortahisar Belediyesi	Belirtilmemiş	Kadın:2 Erkek:28 Toplam:30	Kadın:4 Erkek:10 Toplam:14
Akdeniz Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Malkara Belediyesi	Sistem yok	Sistem yok	Kadın:3 Erkek: 3 Toplam:6
İzmit Belediyesi	Sistem yok	Sistem yok	2021 sonunda başladı

21 Belediye “sayı belirleyemiyoruz” cevabını yazılı olarak belirtmiştir.

22 Belediye ödül alan personel sayısı olarak toplam çalışan personellerinin sayısını belirtmiştir.

Tablo 3, çalışanlarına yönelik ödüllendirme sistemi olan belediyelerin sistemi kullanarak ödüllendirdikleri personelin cinsiyet dağılımını göstermek için hazırlanmıştır. Tabloda görüldüğü gibi ödüllendirme yapılan personel sayısını paylaşan üç belediye, Çanakkale Belediyesi ve Ortahisar Belediyesi ve Malkara Belediyesi'dir. Öncelikle Çanakkale Belediyesinin verdiği sayılar, 2019²³, 2020²⁴ ve 2022²⁵ yılları faaliyet raporları incelendiğinde, cinsiyet dağılımına göre toplam çalışan sayıları olduğu görülmektedir. Ortahisar Belediyesi'nde 2020 yılında ödüllendirme yapılan personelin neredeyse tamamının erkek olduğu; 2021 yılında ise ödül alan toplam personel sayısının bir önceki yıla göre yarı yarıya azalmasına rağmen kadınların arttığı görülmüştür. Ödüllendirme sisteminde eşit bir yaklaşımın görüldüğü Malkara Belediyesi'nde ödüllendirilen kadın ve erkek sayısı eşittir. Yine Tabloya göre, İzmit Belediyesi ödüllendirme sistemini 2021 yılı sonunda başlatmıştır. Son olarak Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi, "sayı belirleyemiyoruz" ifadesini kullanarak ödül alan çalışanlarına ilişkin veri paylaşmamıştır.

Belediyelerin Kadın Çalışan Sayısını Artırmaya Yönelik Stratejileri

Bu alt temada belediyelere kadın çalışan sayılarını artırmaya yönelik stratejilerinin olup olmadığını ve varsa bu stratejilerin neler olduğu sorulmuştur. Bu temada 2019 yılı için 41, 2020 yılı için 42, 2021 yılı için 38 belediye izlenmiştir Belediyelerin kadın çalışan sayısını artırmaya yönelik stratejilerinin olup olmadığını gösteren Tablo 4 aşağıdadır.

23 Çanakkale Belediyesi 2020 Faaliyet Raporu, (2019: 22). <https://www.canakkale.bel.tr/file/332/slINUHzYIdEZ5XrQUeMup4loAUc5oEk4.pdf>

24 Çanakkale Belediyesi 2020 Faaliyet Raporu, (2020: 20). <https://www.canakkale.bel.tr/file/396/Xl7bIVy4qP4X5O4lQenbn17VfOMk43Bl.pdf>

25 Çanakkale Belediyesi 2020 Faaliyet Raporu, (2021: 203). <https://www.canakkale.bel.tr/file/449/W8MDTDcj4zdFGGrKE7ILSpIpWhY3GU4an.pdf>

Tablo 4. Belediyelerin Kadın Çalışan Sayısını Artırmaya Yönelik Stratejilerinin Varlığı

İzlenen Belediyeler	Stratejinin Olup Olmama Durumu		
	2019	2020	2021
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Cevap yok
Antalya Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	İzlenmedi
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Edirne Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Şişli Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Uzunköprü Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Ortahisar Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Mezitli Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Tarsus Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Muratpaşa Belediyesi	Evet	Evet	İzlenmedi
İzmit Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
Ataşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Evet
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Malkara Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Bornova Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Beşikdüzü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Akdeniz Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Nevşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Çanakkale Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Gümüşhane Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Adana Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Manisa Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Hatay Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bilecik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Beşiktaş Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Maltepe Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Lüleburgaz Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Nilüfer Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Altınordu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Seyhan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kepez Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Çukurova Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi

Belediyelerin kadın çalışan sayısını artırmaya yönelik stratejilerinin olup olmadığını gösteren Tablo 4 incelendiğinde, 2019 yılı için izlenen 42 belediyeden 21'i, 2020 yılı için izlenen 42 belediyeden 21'i ve 2021 yılı için izlenen 38 belediyeden 19'u kendilerine sorulan soruya cevap vermiştir. Tabloya göre, 2019 ve 2020 yılları için 11, 2021 yılı için 9 belediyenin kadın çalışan sayısını artırmaya yönelik bir stratejisi vardır. Bir başka ifadeyle 2019 ve 2021 yılları için izlenen belediyelerin yaklaşık beşte birinde ve cevap veren belediyelerin ise yarısına yakınında; 2020 yılı için ise izlenen belediyelerden yaklaşık dörtte birinde, kadın çalışan sayısını artırmaya yönelik strateji bulunmaktadır.

Kadın çalışan sayısını artırmaya yönelik stratejileri olduğunu belirten İzmir Büyükşehir Belediyesi, Antalya Büyükşehir Belediyesi, Mersin Büyükşehir Belediyesi, Edirne Büyükşehir Belediyesi'ne ait stratejiler ise şöyledir:

Her üç yıl için izlenen fakat 2019 ve 2020 yılları için cevap veren İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin kadın çalışan sayısını artırmaya yönelik stratejilerinin çerçevesini belirleyen faaliyetleri, Belediye Meclisinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu, cinsiyet temelli veri analiz çalışması ve toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme'nin tüm kuruma yaygınlaştırılması konusundaki çalışmalarıdır. Belediye ayrıca şu bilgiyi vermiştir: "Belediyemizce personel ve taşeron firmalar aracılığıyla yapılan işçi alımlarında, toplumumuzda erkek egemen alanlar olarak belirlenen şoförlük, park bahçe işçileri, zabıta, itfaiye, makinist vb. alanlara kadın personel alımı yapılmakta olup toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı istihdam örneği ile cinsiyetler arası fırsat eşitliği desteklenmektedir". Öte yandan bu bilgiler, yine belediyenin verdiği cevaba referansla, belediye çalışanlarının %83'ünün erkek ve %17'sinin kadın olduğu göz önünde bulundurularak değerlendirilmelidir.

Sadece 2019 ve 2020 yılları için izlenen ve her iki yıl için de kadın çalışan sayısını artırmaya yönelik bir stratejisi olduğunu belirten Antalya Büyükşehir Belediyesi: "Kadın erkek eşitliğini sağlamak için, "çalışanlar arası cinsiyet ayrımı yapılmamaktadır (...) Genel Sekreter kadın, 7 daire başkanı kadın, itfaiye eri 6 kadın işe başladı. Seralarda 10 kadın çalışmaktadır. Ulaşım AŞ'de 6 kadın şoför çalışmaktadır". Bu ifade yine belediyenin kendi cevabında yer alan yönetim kademesinde çalışanların %21'inin kadın ve %79'unun erkek olduğu bilgisiyle birlikte değerlendirilmelidir.

Her üç yıl için izlenen ve cevap alınan Mersin Büyükşehir Belediyesi çalışan kadın sayısını artırmaya yönelik 2019 ve 2021 yıllarına ait hedeflerini belirtmiştir. Belediye, 2019 yılı için kadın çalışan sayısını %18’ ve 2021 yılı için ise %23’e çıkarmayı hedeflemiştir.

Her üç yıl için de izlenen ve üç yılda da kadın çalışan sayısını artırmaya yönelik bir stratejisinin olduğunu belirten Edirne Büyükşehir Belediyesi, Stratejik Plan hazırlanırken toplumsal cinsiyete duyarlı bütçelemeyi göz önünde bulundurmaktadır.

Her üç yıl için de kadın çalışan sayısını artırmaya yönelik stratejisi olduğunu belirten Şişli Belediyesi, 2019 yılında herhangi bir açıklama yapmazken, 2020 için “Özellikle kadın yönetici sayısı artırılmasına çalışılmaktadır”; 2021 için ise “Alınan personelde kadın yönetici önceliklendirilmektedir” açıklamalarını yapmıştır.

Her üç yıl için stratejisinin olduğunu belirten Uzunköprü Belediyesi, strateji ile ilgili açıklamada, “İşin niteliği ve gerekliliğine göre kadın istihdamı sağlanmaktadır” bilgisini vermiştir.

Her üç yıl için de stratejisi olmadığını belirten Bornova Belediyesi, belediyenin kadın erkek fırsat eşitliği komisyonu olduğunu belirtmiştir.

Her üç yıl için de izlenmesine rağmen 2019 ve 2020 yıllarına cevap veremeyen ve sadece 2021 yılında stratejisi olduğunu belirten Ataşehir Belediyesi, “kadın istihdamı, şoför ve park bahçeler konusunda önerilerde bulunulacaktır” ifadesine yer vermiştir.

İzlendiği 2019 ve 2020 yıllarında kadın çalışan sayısını artırmaya yönelik stratejisinin olduğunu belirten Muratpaşa Belediyesi, “Eşitlik Masası” uygulamasını bu strateji ile ilişkilendirmiştir.

Her üç yıl için stratejisi olan bir diğer belediye Mezitli Belediyesi, “işe alım ve atamalarda pozitif ayrımcılık yapıldığını” ve 2021 yılı Nisan ayında Belediye Meclisi’nde toplumsal cinsiyete duyarlı bütçelemenin oybirliği ile kabul edildiğini belirtmiştir. Yine her üç yıl için stratejisi olan Tarsus Belediyesi “personelin %50 kadın olması kararı alındı” açıklamasını yapmıştır.

Cevap vermeyen Çukurova Belediyesi: “Belediyemiz 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu, 5393 Sayılı Yasa ve 4857 Sayılı Yasa çerçevesinde personel

iş ve işlemlerini yürütmekte olup; İstihdam söz konusu olduğunda herhangi bir cinsiyet ayrımcılığı gözlemlenmemektedir.” açıklaması yapmıştır.

İzlendiği üç yıl için 2019’da bir stratejisi olmayan İzmit Belediyesi, açıklama olarak, “Kadınların her alanda başarılı olacağına inandığımızdan her türlü pozisyonda değerlendirmeye alıyoruz” notunu eklemiştir. Stratejisinin olduğu 2020 yılına, bu stratejinin bir göstergesi olarak bir uygulama örneği vermiş ve “Örneğin ağır vasıta sürücüsü olarak çalışan kadınları kurumumuzda değerlendirdik” demiştir. Aynı belediye kadın çalışan sayısını artırmaya yönelik stratejisinin olduğu bir diğer yıl 2021 için ise, “Kurumumuzda değerlendirmeler devam etmektedir” cevabını vermiştir.

Belediyenin Çalışanlara Yönelik Eğitim Faaliyetleri

Bu alt temada belediyelerin çalışanlarına yönelik eğitim faaliyetleri izlenmiştir. Bunun için önce belediyelere öncelikle ayrımcılık, şiddet, toplumsal cinsiyet eşitliği, yasal düzenlemeler gibi konuların hizmet içi eğitim planında yer alıp almadığı sorulmuştur. Bunun için belirlenen beş eğitim konusu diğer seçeneği de eklenerek belediyelere sunulmuştur. Eğitimler, “yasal düzenlemeler (6284 ve uluslararası sözleşmeler vb.)”, “toplumsal cinsiyet eşitliği”, “insan hakları”, “kadına yönelik şiddet”, “ayrımcılık” ve “diğer” şeklinde numaralandırılmıştır. Ayrıca bu alt temada söz konu eğitimleri veren belediyelere eğitime katılan personelin cinsiyet dağılımına göre sayısı; eğitim planlarını hazırlayanların cinsiyet dağılımları ve meslek profilleri ile eğitimlerin planlanmasında ASH İl Müdürlüğü ve Sivil Toplum Kuruluşlarıyla işbirliği yapıp yapılmadığı konuları yer almaktadır. Bu alt temada 12’si büyükşehir olmak üzere 2019 ve 2020 için 38 ve 2021 yılı için 37 belediye izlenmiştir. Bu izlemenin verileri Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Belediyelerin Hizmet İçi Eğitim Planında Eşitlik ve Ayrımcılığa Dair Konuların Yer Alıp Almama Durumu

Belediyeler	Hizmet İçi Eğitim Planında Yer Alıp Almama		
	2019	2020	2021
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Nevşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Edirne Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Gümüşhane Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Maltepe Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Malkara Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Nilüfer Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Bornova Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Seyhan Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Ortahisar Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Akdeniz Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Mezitli Belediyesi	Evet	Evet	Evet
İzmit Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Cevap yok
Ataşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Adana Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Evet
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Evet	Hayır	Evet
Altınordu Belediyesi	Evet	Hayır	Hayır
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Evet	Cevap yok	Cevap yok
Şişli Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
Çanakkale Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Uzunköprü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Lüleburgaz Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Beşikdüzü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
İsparta Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Manisa Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Hatay Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bilecik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Beşiktaş Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Tablo 5 incelendiğine, 2019 yılı için izlenen 38 belediyeden 20'si, 2020 yılı için izlenen 38 belediyeden 19'u ve 2021 yılı için izlenen 37 belediyeden 20'sinin hizmet içi eğitim planında eşitlik ve ayrımcılığa dair konular yer almaktadır.

İzlenen üç yılda da eşitlik ve ayrımcılığa dair konuların hizmet içi eğitim programlarında yer aldığını belirten 15 belediye vardır. Bu belediyeler, Aydın Büyükşehir Belediyesi, Trabzon Büyükşehir Belediyesi, Erzurum Büyükşehir Belediyesi, Nevşehir Belediyesi, Mersin Büyükşehir Belediyesi, Edirne Belediyesi, Gümüşhane Belediyesi, Maltepe Belediyesi, Malkara Belediyesi, Nilüfer Belediyesi, Bornova Belediyesi, Seyhan Belediyesi, Ortahisar Belediyesi, Akdeniz Belediyesi, Mezitli Belediyesi ve Ataşehir Belediyesi'dir.

Bu alt tema için yöneltilen soruya cevap veren belediyelerden, İzmir Büyükşehir Belediyesi, cevap verdiği 2019 ve 2020 yıllarında bu eğitimlerin hizmet içi eğitim planında yer aldığını belirtmiştir. Adana Büyükşehir Belediyesi, soruya cevap verdiği 2021 yılında, aynı şekilde Tekirdağ soruya cevap verdiği 2019 yılında bu eğitimlerin hizmet içi eğitim planında yer aldığını belirtmiştir. Her üç yıl için soruya cevap veren Ordu Büyükşehir Belediyesi 2019 ve 2021 yıllarında, Altınordu Belediyesi sadece 2019 yılında ve Şişli Belediyesi de 2020 ve 2021 yıllarında bu eğitimlerin hizmet içi eğitim planında yer aldığını belirtmiştir.

Isparta belediyesi, Manisa Büyükşehir Belediyesi, Eskişehir Büyükşehir Belediyesi, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi, Hatay Büyükşehir Belediyesi, Bolu belediyesi, Amasya Belediyesi, Bilecik Belediyesi, Kadıköy Belediyesi, Pendik Belediyesi ve Beşiktaş Belediyesi bu konuda cevap vermemiştir.

Eşitlik ve ayrımcılığa dair konuların hizmet içi eğitim programlarında yer aldığını belirten belediyelere verilen eğitimlerin konuları sorulmuştur. Bunun için eğitimler 1-Yasal düzenlemeler (6284 ve Uluslararası Sözleşmeler vb.), 2-Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, 3-İnsan Hakları, 4-Kadına Yönelik Şiddet, 5- Ayrımcılık ve 6-Diğer olmak üzere altı başlıkta toplanmıştır. Belediyelerden çalışanlarına verdikleri eğitimleri seçmeleri ve bunun dışındakileri de "diğer" başlığında belirtmeleri istenmiştir. Belediyelerin belirtilen konularda gerçekleştirdikleri eğitimleri yapıp yapmadıklarına dair bilgileri içeren Tablo 6 aşağıda sunulmuştur.

Tablo 6. Belediyelerin Eşitlik ve Ayrımcılığa Dair Konularda Verdikleri Eğitimler ve Bu Eğitimlerden Yararlanan Çalışanların Cinsiyet dağılımı

Belediyeler	Faaliyetler	2019	2020	2021
	Yapıldı mı?	Evet	Cevap yok	Cevap yok
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Eğitimler ve katılımcı sayısı	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
	Katılımcıların cinsiyet dağılımı	Kadın:70 Erkek:121 Toplam:191	Cevap yok	Cevap yok
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Yapıldı mı?	Evet	Evet	Cevap yok
	Eğitimler ve katılımcı sayısı	Şiddet, Diğer ²⁶	Şiddet, Diğer	İzlenmedi
	Katılımcıların cinsiyet dağılımı	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Yapıldı mı?	Evet	Evet	Evet
	Eğitimler ve katılımcı sayısı	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
	Katılımcıların cinsiyet dağılımı	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Adana Büyükşehir Belediyesi	Yapıldı mı?	Cevap yok	Cevap yok	Evet
	Eğitimler ve katılımcı sayısı	Cevap yok	Cevap yok	-Yasal düzenlemeler:- -T&C eşitliği:10 -Şiddet:40 -Ayrımcılık:25 -Diğer ²⁷ :38
	Katılımcıların cinsiyet dağılımı	Cevap yok	Cevap yok	Kadın: 94 Erkek: 26 Toplam: 120
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Yapıldı mı?	Evet	Hayır	Evet
	Eğitimler ve katılımcı sayısı	-T&C eşitliği -Şiddet	Cevap yok	-T&C eşitliği -Şiddet
	Katılımcıların cinsiyet dağılımı	Kadın: 116 Erkek: 42 Toplam: 158	Cevap yok	Kadın:59 Erkek:90 Toplam: 149

²⁶ İçerik belirtilmemiştir.

²⁷ Eğitim içeriği, “çocuk hakları, çocuk koruma, mülteci hukuku” dur.

Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Yapıldı mı?	Evet	Evet	Evet
	Eğitimler ve katılımcı sayısı	-Şiddet -Diğer	-Diğer	-Diğer
	Katılımcıların cinsiyet dağılımı	Şiddet:200 Diğer ²⁸ : 1729	Diğer: 799	Diğer: 1646
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Yapıldı mı?	Evet	Evet	Evet
	Eğitimler ve katılımcı sayısı	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
	Katılımcıların cinsiyet dağılımı	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Nevşehir Belediyesi	Yapıldı mı?	Evet	Evet	Evet
	Eğitimler ve katılımcı sayısı	Cevap yok	Cevap yok	-T&C: 120 -İnsan hakları: 120 -Şiddet:120 -Ayrımcılık: 120
	Katılımcıların cinsiyet dağılımı			Kadın: 50 Erkek: 70 Toplam: 120
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Yapıldı mı?	Evet	Evet	Evet
	Eğitimler ve katılımcı sayısı	Cevap yok	-T&C: 252 -Ayrımcılık: 38 -Diğer ²⁹ :14	- T&C ³⁰ :10 -İnsan hakları:173 -Şiddet: 173 -Ayrımcılık: 38 -Diğer ³¹ : 13
	Katılımcıların cinsiyet dağılımı	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Edirne Büyükşehir Belediyesi	Yapıldı mı?	Evet	Evet	Evet
	Eğitimler ve katılımcı sayısı	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
	Katılımcıların cinsiyet dağılımı	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Gümüşhane Belediyesi	Yapıldı mı?	Evet	Evet	Evet
	Eğitimler ve katılımcı sayısı	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
	Katılımcıların cinsiyet dağılımı	Kadın:50 Erkek:250 Toplam:300	Kadın:50 Erkek:300 Toplam:350	Kadın:50 Erkek:400 Toplam:450

28 İçerik belirtilmemiştir.

29 Eğitim içeriği, “okuryazarlık eğitici eğitimi” ve katılımcı sayısı: 9 kişi; “hayat dolu buluşmalar eğitici eğitimi” dir. Bu eğitimlere sırasıyla 9 ve 5 kişi katılmıştır

30 Toplumsal cinsiyet eğitici eğitimi

31 Mahremiyet eğitici eğitimi

Maltepe Belediyesi	Yapıldı mı?	Evet	Evet	Evet
	Eğitimler ve katılımcı sayısı	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
	Katılımcıların cinsiyet dağılımı	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Malkara Belediyesi	Yapıldı mı?	Evet	Evet	Evet
	Eğitimler ve katılımcı sayısı	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
	Katılımcıların cinsiyet dağılımı	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
İzmit Belediyesi	Yapıldı mı?	Hayır	Evet	Evet
	Eğitimler ve katılımcı sayısı	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
	Katılımcıların cinsiyet dağılımı	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Nilüfer Belediyesi	Yapıldı mı?	Evet	Evet	Evet
	Eğitimler ve katılımcı sayısı	-T&C eşitliği	-T&C eşitliği	T&C eşitliği
	Katılımcıların cinsiyet dağılımı	100	50	32
Bornova Belediyesi	Yapıldı mı?	Evet	Evet	Evet
	Eğitimler ve katılımcı sayısı	-T&C eşitliği	Cevap yok	Cevap yok
	Katılımcıların cinsiyet dağılımı	150	Cevap yok	Cevap yok
Seyhan Belediyesi	Yapıldı mı?	Evet	Evet	Evet
	Eğitimler ve katılımcı sayısı	-6284 ve CEDAW	Cevap yok	Cevap yok
	Katılımcıların cinsiyet dağılımı	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Ortahisar Belediyesi	Yapıldı mı?	Evet	Evet	Evet
	Eğitimler ve katılımcı sayısı	Cevap yok	Cevap yok	Şiddet
	Katılımcıların cinsiyet dağılımı	Cevap yok	Cevap yok	Kadın:30 Erkek:20 Toplam:50
Akdeniz Belediyesi	Yapıldı mı?	Evet	Evet	Evet
	Eğitimler ve katılımcı sayısı	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
	Katılımcıların cinsiyet dağılımı	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Mezitli Belediyesi	Yapıldı mı?	Evet	Evet	Evet
	Eğitimler ve katılımcı sayısı	Yasal düzenlemeler	Yasal düzenlemeler	-Yasal düzenlemeler -T&C eşitliği -İnsan hakları -Şiddet
	Katılımcıların cinsiyet dağılımı	Cevap yok	Pandemi nedeniyle çevrimiçi	-Yasal düzenlemeler: - -T&C eşitliği:90 -İnsan hakları:250 -Şiddet:150
Ataşehir Belediyesi	Yapıldı mı?	Cevap yok	Evet	Evet
	Eğitimler ve katılımcı sayısı	Cevap yok	-T&C eşitliği -Şiddet	-T&C eşitliği -Şiddet
	Katılımcıların cinsiyet dağılımı		-T&C eşitliği:261 -Şiddet: 220	-T&C eşitliği: 700 Şiddet: 150
Şişli Belediyesi	Yapıldı mı?	Hayır	Evet	Evet
	Eğitimler ve katılımcı sayısı		- T&C eşitliği - İnsan hakları - Şiddet - Ayrımcılık	- T&C eşitliği - İnsan hakları - Şiddet - Ayrımcılık
	Katılımcıların cinsiyet dağılımı		Cevap yok	Cevap yok
Altınordu Belediyesi	Yapıldı mı?	Evet	Hayır	Hayır
	Eğitimler ve katılımcı sayısı	-T&C eşitliği -Şiddet -Diğer: Kadın sağlığı	Cevap yok	Cevap yok
	Katılımcıların cinsiyet dağılımı	199	Cevap yok	Cevap yok

Belediyelerin çalışanlarına eşitlik ve ayrımcılıkla ilgili konularda verdikleri eğitimlere ilişkin olarak hazırlanan Tablo 6 genel olarak incelendiğinde, en fazla eğitim “toplumsal cinsiyet” konusunda verilmiştir. Tüm belediyelerde izlenen üç yıl içinde, 2019’da 4, 2020’de 5 ve 2021’de 8 olmak üzere toplam 17, toplumsal cinsiyet eğitimi verilmiştir. İkinci sırada yer alan “şiddet” konusunda 2019’da 4, 2020’de 3 ve 2021’de 8 olmak üzere toplam 15 eğitim verilmiştir. Üçüncü sıradaki “ayrımcılık” konusunda 2020’de 2 ve 2021’de 4 olmak üzere toplam 6 eğitim verilmiştir. Her ikisi de toplam 5 defa verilen “yasal düzenlemeler” 2019’da 2, 2020’de 1 ve 2021’de 2 defa ve “insan hakları” da 2020’de 1 ve 2021’de 4 defa olmak üzere 5 defa verilmiştir.

Eğitimlerin verildiğini belirtmelerine rağmen, eğitim konuları ve katılımcı sayıları hakkında hiçbir bilgi vermeyen belediyeler, Maltepe Belediyesi, Malkara Belediyesi, İzmit Belediyesi, Akdeniz Belediyesi, Aydın Büyükşehir Belediyesi, Erzurum Büyükşehir Belediyesi, Edirne Belediyesi'dir. Bunlardan İzmit Belediyesi, eğitimlere "her müdürlükten iki personelin katıldığı" bilgisini vermiştir.

Eğitim konuları ve katılımcı sayılarını diğerlerine göre daha detaylı veren belediyelerden Mersin Büyükşehir Belediyesi ve Ataşehir Belediyesi bu eğitimleri 2020 ve 2021 yıllarında, Adana Büyükşehir Belediyesi ve Mezitli Belediyesi de 2020 yılında yapmışlardır.

Tabloda dikkat çeken husus, eğitim konuları hakkında bilgi vermemekle birlikte her yıla ilişkin katılımcı sayısı paylaşan Gümüşhane Belediyesi'dir. Bilgilerin personel sayısı ile kıyaslanarak teyit edilmesi amacıyla erişim sağlanan tek kaynak, 2019 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu'dur³². Bu rapora göre belediyenin 2019 yılında toplam 345 personeli vardır. Dolayısıyla belediye, çalışanlarının neredeyse tamamına bu eğitimleri vermiştir. Ayrıca bu sayılar yıllar itibarıyla da artmıştır.

Eğitimleri yapmasına rağmen içerik ve katılımcı sayılarıyla ilgili fazla detay vermeyen Seyhan Belediyesi, eğitimlerle ilgili şöyle bir değerlendirme yapmıştır: "Belediye personeline cinsiyet eşitsizliği ile ilgili anket çalışması yapılmış olup; %90'ı hiç ayrımcılığa uğramadıklarını ve herhangi bir toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimine ihtiyaç duymadıklarını ifade ettiler."

İzlenen belediyelerde bu eğitimleri hazırlayanların cinsiyet dağılımını göstermek için Tablo 7 hazırlanmıştır.

32 2019 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu, 2020:3. <https://www.sayistay.gov.tr/reports/download/3177-gumushane-belediyesi>

Tablo 7. Belediyelerin Eşitlik ve Ayrımcılığa Dair Konularda Eğitim Planı hazırlayan Çalışanlarının Cinsiyet Dağılımı

Büyükşehir Belediyesi	2019	2020	2021
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Kadın: 3 Erkek:0 Toplam: 3	Cevap yok	Cevap yok
Adana Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Kadın: 3 Erkek: 1 Toplam: 4
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Kadın: 2 Erkek:0 Toplam: 2	Cevap yok	Kadın: 2 Erkek:0 Toplam: 2
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Kadın: 2 Erkek:1 Toplam: 3	Kadın: 2 Erkek:1 Toplam: 3	Kadın: 2 Erkek:1 Toplam: 3
Nevşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Kadın:2 Erkek:1 Toplam:3
Edirne Belediyesi	Hepsi kadın	Cevap yok	Cevap yok
Gümüşhane Belediyesi	Kadın: cevap yok Erkek: cevap yok Toplam: 5	Kadın: cevap yok Erkek: cevap yok Toplam: 5	Kadın: cevap yok Erkek: cevap yok Toplam: 5
Ataşehir Belediyesi	İzlenmedi	Kadın: 6 Erkek:1 Toplam: 7	Kadın: 4 Erkek:1 Toplam: 5
Şişli Belediyesi	Kadın: 2 Erkek:1 Toplam: 3	Kadın: 2 Erkek:1 Toplam: 3	Kadın: 2 Erkek:1 Toplam: 3
İzmit Belediyesi ³³	Eğitim yok	Cevap yok	Cevap yok
Nilüfer Belediyesi	Kadın:2 Erkek:0 Toplam:2	Kadın:2 Erkek:0 Toplam:2	Kadın:4 Erkek:0 Toplam: 4
Bornova Belediyesi	Kadın:3 Erkek:0 Toplam:3	Kadın:3 Erkek:0 Toplam:3	Kadın:3 Erkek: 0 Toplam:3
Altınordu Belediyesi	Kadın:2 Erkek: 1 Toplam: 3	Yapılmadı	Yapılmadı
Ortahisar Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

³³ Kurum bu eğitimlerin hazırlama ve uygulamasında görev alan personelin cinsiyet dağılımına ilişkin şu bilgiyi paylaşmıştır: “Eğitimlerde cinsiyet ayrımı yapılmamaktadır”.

Akdeniz Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Mezitli Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Maltepe Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Malkara Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Seyhan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Tablo 7 incelendiğinde, eşitlik ve ayrımcılık konusundaki eğitimlerin yapıldığını belirtmesine rağmen hazırlayanların cinsiyeti hakkında bilgi veremeyen 10 belediye vardır. Cevap veren belediyelere bakıldığında ise söz konusu eğitimleri hazırlayanların genellikle kadınlar olduğu görülmektedir.

Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi, Ordu Büyükşehir Belediyesi, Nilüfer Belediyesi, Bornova Belediyesi'nde ve sayı belirtmemekle birlikte Edirne Belediyesi'nde eğitim programını hazırlayan çalışanların tamamı kadındır. Programları hazırlayanlara ilişkin cinsiyet belirtmeyen tek il, Gümüşhane'dir.

Bu çalışanların meslek profillerine ilişkin dağılımı görmek amacıyla hazırlanan Tablo 8 aşağıdadır.

Tablo 8. *Belediyelerin Eşitlik ve Ayrımcılığa Dair Konularda Eğitim Planı Hazırlayan Çalışanlarının Meslek Profillerinin Dağılımı*

Belediyeler	2019	2020	2021
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Psikolog	Cevap yok	Cevap yok
Aydın Büyükşehir Belediyesi ³⁴	Cevap yok	Cevap yok	1. Sosyolog 2. Psikolog 3. Sosyal Çalışmacı
Adana Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	1. Sosyolog 2. Sosyal çalışmacı 3. Bio İstatikçi 4.Tıp 5. Avukat 6. Psikolog
Ordu Büyükşehir Belediyesi	1.Sosyal Çalışmacı 2.Psikolog	Cevap yok	1.Sosyal çalışmacı 2.Psikolog
Nevşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Belirtilmemiş
Araşehir Belediyesi	İzlenmedi	Cevap yok	1.Psikolog 2.Kadın Çalışmaları Uzmanı 3.Sosyolog 4.Sosyal Çalışmacı
Maltepe Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Şişli Belediyesi	1. Çocuk ve Gençlik Çalışmaları Uzmanı 2. Psikolojik Danışman 3. İktisat	1. Çocuk ve Gençlik Çalışmaları Uzmanı 2. Psikolojik Danışman 3. İktisat	1. Çocuk ve Gençlik Çalışmaları Uzmanı 2. Psikolojik Danışman 3. İktisat
Nilüfer Belediyesi	1.Sosyolog:1 2.Psikolog:1	1.Sosyolog:1 2.Psikolog:1	1.Sosyolog:1 2.Psikolog:2 3.Sosyal çalışmacı: 1
Seyhan Belediyesi	1- Sosyolog 2- Psikolog 3- Hemşire 4- Avukat	1- Sosyolog 2- Psikolog 3- Hemşire 4- Avukat	1- Sosyolog 2- Psikolog 3- Hemşire 4- Avukat
Altınordu Belediyesi	1.Sosyal çalışmacı 2.Psikolog	Yapılmadı	Yapılmadı

34 Kurum, çalışanlara yönelik eğitimlere ilişkin yukarıdaki sorulara cevap vermemesi-ne rağmen burada eğitimi hazırlayanların meslek profillerine ilişkin bilgi vermiştir.

Mezitli Belediyesi ³⁵	1. Akademisyenler 2. Avukatlar	1. T&C Uzmanı 2. Avukatlar 3. Akademisyenler	1. T&C Cinsiyet Uzmanı 2. Avukatlar 3. Akademisyenler
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Manisa Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Edirne Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Gümüşhane Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bornova Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Ortahisar Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Akdeniz Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
İzmit Belediyesi	Eğitim yok	Cevap yok	Cevap yok
Malkara Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Eşitlik ve ayrımcılık ile ilgili eğitimleri hazırlayanların meslek profillerini gösteren Tablo 8 incelendiğinde, eğitim programını hazırlayanların meslek profilinde psikolog, sosyolog ve sosyal çalışmacıların öne çıktığıdır. Eğitim faaliyetleri yürütmelerine rağmen, planlamayı yapan çalışanların meslek profilleri hakkında bilgi vermeyen 12 belediye vardır.

Tablo 8, çalışanların cinsiyet dağılımını gösteren Tablo 7 ile birlikte değerlendirildiğinde ise iki belediye dikkat çekmektedir. Bunlardan birisi, eğitimleri hazırlayan toplam 4 çalışan belirten Adana Büyükşehir Belediyesi'nin 6 farklı meslek belirtmesidir. Bir diğeri de eğitimlere ilişkin bilgi vermemesine rağmen, eğitimi hazırlayanların meslek profil bilgisini veren Aydın Büyükşehir Belediyesi'dir. Son olarak İzmit Belediyesi, eğitimlerin hazırlanması ve uygulanmasından sorumlu olan uzmanların meslek bilgilerini belirtmek yerine, personeller için “yüzde yüz uzman” ifadesini kullanmıştır.

Bu eğitimlerin planlanma ve uygulama süresinde kurum ve kuruluşlarla işbirliğini sorgulayan iki tablo aşağıdadır. Bunlardan Tablo 9 belediyelerin söz konusu eğitimler için ASH İl Müdürlüğü ile işbirliği yapıp yapmadığını sorgulamak için hazırlanmıştır.

³⁵ Mezitli Belediyesi, meslek profili bilgisine her üç yıl için STK temsilcilerini de eklemiştir. Burada sadece belediye çalışanları sorulduğu için bu bilgi doğrudan tabloya eklenmemiştir.

Tablo 9. *Belediyelerin Eşitlik ve Ayrımcılığa Dair Konularda Yürüttükleri Eğitim İçin ASH İl Müdürlükleriyle İşbirliği Durumları*

Belediyeler	2019	2020	2021
Nilüfer Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Altınordu Belediyesi	Evet	Eğitim yok	Eğitim yok
Mezitli Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Seyhan Belediyesi	Evet	Hayır	Hayır
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Adana Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Evet
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Gümüşhane Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Bornova Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Şişli Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
İzmit Belediyesi	Eğitim yok	Hayır	Hayır
Ataşehir Belediyesi	İzlenmedi	Hayır	Hayır
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Cevap yok	Cevap yok
Neşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Hayır
Ortahisar Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Akdeniz Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Maltepe Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Malkara Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Manisa Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Edirne Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Eğitimler konusunda ASH İl Müdürlükleriyle işbirliğinin sorgulandığı Tablo 9 incelendiğinde, belediyelerin 2019 yılında 9'unun, 2020 yılında 10 ve 2021'de 8 belediyenin bu konuda cevap vermediği görülmektedir. Tablo ayrıca ASH İl Müdürlükleriyle işbirliğinin son derece sınırlı olduğunu göstermektedir. Yerelde şiddet ve ayrımcılık konusundaki çalışmaların yürütücüsü ve koordinasyonunu sağlayan ASH İl Müdürlüğü ile 2019 yılında 6, 2020 yılında 3 ve 2021 yılında 5 belediye işbirliği yapmıştır.

İzlenen belediyelerden Erzurum Büyükşehir Belediyesi, Gümüşhane Belediyesi, Bornova Belediyesi, Aydın Büyükşehir Belediyesi, Ordu Büyükşehir Belediyesi, Şişli Belediyesi olmak üzere 6 belediyenin üç yılda da ASH

İl Müdürlüğü ile işbirliği yapmadığı görülmektedir. Ayrıca bu belediyelere ek olarak İzmit ve Ataşehir belediyeleri 2020 ve 2021 yıllarında, Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi 2019 ve Nevşehir Belediyesi de 2021’de işbirliği yapmadığını belirtmiştir.

Belediyelerin bu eğitimlerin planlanma ve yürütülmesinde STK’lar ile işbirliklerinin sorgulandığı Tablo.10 aşağıdadır.

Tablo 10. *Belediyelerin Eşitlik ve Ayrımcılığa Dair Konularda Yürüttükleri Eğitim İçin STK’larla Yaptıkları İşbirliği*

Belediye	İşbirliği Durumu ve İşbirlikleri		
	2019	2020	2021
Adana Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	1- Hayata Destek Derneği 2-Çukurova Üniversitesi 3- Adana Barosu Kadın Hakları Merkezi 4- UNİCEF 5-TAPV
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Mersin Büyükşehir Belediyesi	1.CEİD 2.Kadın Platformu 3.KADER 4. Günebakan	1.Muamma 2. CEİD 3. Kadın Platformu 4. Günebakan 5. KADER 6-İnsan Hakları Derneği	1.Mimoza 2. CEİD 3. Kadın Platformu 4. Günebakan 5. KADER 6. İnsan Hakları Derneği
Ataşehir Belediyesi	İzlenmedi	1-AÇEV 2-TAPV 3- MEB	1-İBB Kent Konseyi 2-Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği
Şişli Belediyesi	1. Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği 2. Mor Çatı 3. Yuva Derneği 4. Kaos GL	1. Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği 2. Mor Çatı 3. Yuva Derneği 4. Kaos GL	1. Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği 2. Mor Çatı 3. Yuva Derneği 4. Kaos GL
İzmit Belediyesi	Eğitim yok	Belirtilmemiş	1-ÇYDD 2--Kent konseyi
Nilüfer Belediyesi	Evet Belirtilmemiş	Evet Belirtilmemiş	Evet Belirtilmemiş

Seyhan Belediyesi	1- Adana Barosu Kadın Hakları Merkezi 2- TAPV	1-Adana Barosu Kadın Hakları Merkezi	1-Adana Barosu Kadın Hakları Merkezi
Altınordu Belediyesi	Cevap yok	Yapılmadı	Yapılmadı
Ortahisar Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	KİKAP
Mezitli Belediyesi	Mezitli Kent Konseyi ve bileşenlerinin oluşturduğu STK'lar	Mezitli Kent Konseyi ve bileşenlerinin oluşturduğu STK'lar ile	Mezitli Kent Konseyi ve bileşenlerinin oluşturduğu STK'lar ile
Çanakkale Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Manisa Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Hatay Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Edirne Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bilecik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Nevşehir Belediyesi	Eğitim yok	Eğitim yok	Eğitim yok
İsparta Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Gümüşhane Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Beşiktaş Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Maltepe Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Uzunköprü Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Malkara Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Akdeniz Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bornova Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Tablo.10 incelendiğinde, şiddet ve ayrımcılık konusundaki eğitimlerle ilgili olarak STK'larla en fazla işbirliği yapan belediyeler, Mersin Büyükşehir Belediyesi, Mezitli Belediyesi, Şişli Belediyesi ve Seyhan Belediyesi'dir. Bunlardan Şişli Belediyesi eğitimlerin yapılmadığını belirttiği 2019 yılında da STK'larla işbirliği yaptığını belirtmiştir. Altınordu Belediyesi de 2019 yılında eğitimlerin yapılmadığını belirtmesine rağmen bu eğitimlerin planlanması ve uygulanmasında STK'lar ile işbirliği yaptığını belirtmiştir.

Ayrıca Adana Büyükşehir Belediyesi, eğitim yapılan 2021'de işbirliklerini belirtmiş Ataşehir Belediyesi, izlendiği ve eğitim yapıldığını belirttiği 2020 ve 2021'e dair işbirliklerini belirtmiştir.

Yine tabloya göre, çalışanlarına bu eğitimlerin verildiğini belirtmelerine rağmen bazı belediyelerin STK'larla işbirliği yapmadığı görülmektedir. Bu belediyeler, Aydın Büyükşehir Belediyesi, Trabzon Büyükşehir Belediyesi, Erzurum Büyükşehir Belediyesi, İzmir Büyükşehir Belediyesi, Edirne Belediyesi, Gümüşhane Belediyesi, Maltepe Belediyesi, Malkara Belediyesi, Bornova Belediyesi, Akdeniz Belediyesi'dir.

İzmit Belediyesi, 2020'de eğitim yapıldığını belirtmesine rağmen işbirliğini belirtmemiştir. Nilüfer işbirliği yaptığını belirtmiş ama kimlerle yaptığını belirtmemiştir. Çanakkale Belediyesi eğitim yapmadığı gibi işbirliği de yapmamıştır.

STK'larla en fazla işbirliği yapan belediye Mersin Büyükşehir Belediyesi, 2019'da 4 ve 2020 ve 2021 yıllarında 6 STK ile işbirliği yapmıştır. Onu 2021'de 5 STK ile Adana Büyükşehir Belediyesi izlemektedir. Şişli Belediyesi de STK'lar ile en fazla işbirliği yapan belediyelerdendir.

Belediyelerin Çalışanlarını Sosyal, Kültürel ve Sanatsal Olarak Desteklenmesine Yönelik Faaliyetleri

Belediye çalışanlarının sosyal, kültürel ve sanatsal olarak desteklenmesi, belediyelerin hizmet sunum kalitesi açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle yapılan izleme sonuçları önemlidir. Bu alt temada 2019 yılı için 37, 2020 yılı için 38 ve 2021 yılı için de 37 belediye izlenmiştir. İzlemenin sonuçlarını gösteren Tablo.11 aşağıda sunulmuştur.

Tablo 11. *Belediyelerin Sosyal, Kültürel ve Sanatsal Faaliyetler Konusunda Çalışanlarını Destekleme Durumları*

Belediye			
	2019	2020	2021
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Evet Kadın: 230 Erkek: 114 Toplam: 344	Evet Kadın: 56 Erkek: 24 Toplam: 70	Evet Kadın: 210 Erkek: 80 Toplam: 290
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Nevşehir Büyükşehir Belediyesi	Evet Kadın: 30 Erkek: 100 Toplam: 130	Evet Kadın: 50 Erkek: 100 Toplam: 150	Evet Kadın: 50 Erkek: 100 Toplam: 150
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Çanakkale Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Gümüşhane Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Maltepe Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Lüleburgaz Belediyesi	Evet Kadın: 11 Erkek: 8 Toplam: 19	Evet Kadın: 8 Erkek: 7 Toplam: 15	Evet Kadın: 10 Erkek: 8 Toplam: 18
Uzunköprü Belediyesi	Evet Kadın: 25 Erkek: 53 Toplam: 78	Evet Kadın: 20 Erkek: 45 Toplam: 65	Evet Kadın: 30 Erkek: 57 Toplam: 87
Malkara Belediyesi	Evet	Evet	Evet
İzmit Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Bornova Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Seyhan Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Beşikdüzü Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Ortahisar Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
Akdeniz Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Mezitli Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Ataşehir Belediyesi	İzlenmedi	Evet	Evet
Tarsus Belediyesi ³⁶	Evet	Evet	İzlenmedi

36 Belediyenin kadın çalışanları, 25 Kasım ve 8 Mart tarihlerinde izinli sayılıyor.

Adana Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Evet Kadın:5 Erkek:2 Toplam:7
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Manisa Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Hatay Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Beşiktaş Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Altınordu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Edirne Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bilecik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Şişli Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Nilüfer Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Tablo.11 incelendiğinde izlenen ve cevap veren belediyelerin tamamının çalışanlarını sosyal, kültürel ve sanatsal faaliyetler konusunda desteklediklerini olduğu görülmektedir. Tabloya göre cevap veren belediyelerde sadece Ortahisar Belediyesi 2019 yılı için bir desteğinin olmadığını söylemiştir. Buna rağmen bu destekten yararlanan personel sayısını belirten belediyelerin sayısı son derece azdır. Belediyelerin kendi sundukları ya da başka kurumlar tarafından sunulan sosyal, kültürel ve sanatsal faaliyetlere çalışanlarının katılımını desteklediklerine ilişkin cevabı sayılarla belirten beş belediye vardır. Bunlardan, Ordu Büyükşehir Belediyesi, Nevşehir Belediyesi, Lüleburgaz Belediyesi, Uzunköprü Belediyesi her üç yıl için katılımcı sayısını verirken, Adana Büyükşehir Belediyesi sadece 2021 için bu sayıları belirtmiştir. Son olarak belediyelerden sadece Ortahisar Belediyesi, çalışanlarına destek sağlamadığı ve 2019 yılında bunun nedeninin Pandemi olduğunu belirtmiştir.

Belediyenin sanatsal, kültürel ve sosyal desteklerinden yararlanan çalışanların cinsiyetleri açısından tabloya bakıldığında, Ordu Büyükşehir Belediyesi'nde bu desteklerden yararlanan kadın çalışanların, erkek çalışanların yaklaşık iki katı olduğu görülmektedir. Lüleburgaz Belediyesi'nde destek-

lerden yararlanan personellerin cinsiyet dağılımı birbirine yakındır. Erkek çalışanların kadın çalışanlardan daha fazla yararlandığı belirtilen belediyeler, Nevşehir Büyükşehir Belediyesi ve Uzunköprü Belediyesi'dir. Nevşehir Büyükşehir Belediyesinde sosyal, kültürel ve sanatsal faaliyet konusunda desteklenen erkek çalışanlar kadın çalışanların yaklaşık üç katı, Uzunköprü Belediyesi'nde ise yaklaşık iki katı kadardır.

Belediyenin Çalışanlara Yönelik Ekonomik Destekleri

Çalışanların iş motivasyonu ve dolayısıyla hizmet kalitesinin artırılmasına doğrudan etki eden bir diğer husus, belediyelerin çalışanlarına sağladıkları ekonomik desteklerdir. Bu konuda 2019 için 35, 2020 ve 2021 yılları için 36 belediyeye yönelik gerçekleştirilen izlemenin sonuçlarını gösteren Tablo 12 aşağıdadır.

Tablo 12. *Belediyelerin Çalışanlarına sağladığı ekonomik bu desteklerden yararlananların cinsiyet dağılımı*

Ortahisar Belediyesi	Kadın:150 Erkek:350 Toplam: 500	Kadın:150 Erkek:350 Toplam: 500	Kadın:150 Erkek:350 Toplam: 500
Adana Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Kadın:5 Erkek:2 Toplam:7
Ataşehir Belediyesi	İzlenmedi	Cevap yok	Kadın: 916 Erkek: 1795 Toplam: 2711
Gümüşhane Belediyesi	Sayı belirtilmemiş	Sayı belirtilmemiş	Sayı belirtilmemiş
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Destek yok	Destek yok	Destek yok
Uzunköprü Belediyesi	Destek yok	Destek yok	Destek yok
Seyhan Belediyesi	Destek yok	Destek yok	Destek yok
Altınordu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Beşikdüzü Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Akdeniz Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Mezitli Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
İzmit Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Nilüfer Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Manisa Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Hatay Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bilecik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Beşiktaş Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Maltepe Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Tablo.12 incelendiğinde Malkara Belediyesi dışındaki belediyelerde ekonomik destekten yararlanan erkek çalışan sayılarının kadın çalışan sayılarından büyük oranda fazla olduğu görülmektedir.

37 Bu sayılar belediye personel sayıları

2019 için izlenen 35 belediyeden 1'i cinsiyet dağılımını belirtmemiş olan 10 belediyenin çalışanlarına yönelik ekonomik desteklerden yararlananların sayısını verdiği görülmektedir. Bu sayı 36 belediyenin izlendiği 2020 yılında yine 10 ve 36 belediyenin izlendiği 2021 yılında 11 olarak görülmektedir. Diğerlerine göre daha sınırlı sayıda personelin desteklediği belediyeler, Nevşehir Belediyesi, Lüleburgaz Belediyesi, Malkara Belediyesi ve Adana Büyükşehir Belediyesi'dir. Daha fazla sayıda personelin desteklendiğini belirten belediyelerin verdikleri katılımcı sayıları Faaliyet Planlarına göre belediye personel sayılarına yakın yada eşittir. Dolayısıyla bu veriler, hali hazırda belediyelerde çalışan kadın sayısının erkek sayısından az olduğunu teyit etmektedir.

Bu belediyelerin personellerine sağladıkları destekler ise şöyledir:

- Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi, Memur ve Sözleşmeli personel için, sosyal denge tazminatı, (ulaşım yardımı, giyim ve çocuk yardımı) ve sürekli işçi ve şirket personeli için yemek, ulaşım, giyim, çocuk, yakacak yardımı olarak belirtmiştir.
- Adana Büyükşehir Belediyesi, ücretsiz servis hizmeti, yakacak yardımı, yemek yardımı, eğitim yardımı, kıyafet yardımı olarak belirtmiştir.
- Ordu Büyükşehir Belediyesi, yol, yemek, yakacak, çocuk yardımı, sosyal denge tazminatı olarak belirtmiştir.
- Trabzon Büyükşehir Belediyesi, servis, okul, kumanya yardımı şeklinde belirtmiştir.
- Nevşehir Belediyesi, ücretsiz servis desteği sağladığını belirtmiştir.
- Mersin Büyükşehir Belediyesi, ücretsiz servis, teknik personel kıyafet yardımı şeklinde belirtmiştir.
- Edirne Belediyesi, yemek, kıyafet, okul yardımı ve servis hizmeti olarak belirtmiştir.
- Çanakkale Belediyesi, kıyafet, yemek ve servis hizmeti olarak belirtmiştir.
- Gümüşhane Belediyesi, yol, yemek, giyim olarak belirtmiştir.
- Ataşehir Belediyesi, kıyafet, yemek, servis ve çocuk yardımı olarak belirtmiştir.

- Beşiktaş Belediyesi, yol, yemek, çocuk ve yakacak yardımı olarak belirtilmiştir.
- Şişli Belediyesi, kadınlar gününde kadın personellere destek, eğitim harç yardımı, dini bayramlar, 1 Mayıs ikramiyesi, Mayıs ayı kıyafet yardımı olarak belirtmiştir.
- Lüleburgaz Belediyesi, kıyafet, yol, yemek, yakacak, birleştirilmiş sosyal yardım şeklinde belirtmiştir.
- Malkara Belediyesi, kıyafet, yemek ve okul yardımı olarak belirtmiştir. Ayrıca belediye tüm çalışan işçilerin ilköğretim, ortaöğretim ve üniversitede öğrenim gören çocuklarına her yıl Ekim ayında eğitim yardımı yaptığını belirtmektedir.
- Bornova Belediyesi, erzak, ikramiye ve giysi yardımı şeklinde belirtmiştir.
- Beşikdüzü Belediyesi, kıyafet yemek ve okul yardımı olarak belirtmiştir.
- Ortahisar Belediyesi, kıyafet yemek, servis ve okul yardımı şeklinde belirtilmiştir.
- Akdeniz Belediyesi, okul yardımı ve ücretsiz servis olarak belirtmiştir.
- Mezitli Belediyesi, yemek yardımı, ücretsiz servis ve bayram ikramiyesi olarak belirtmiştir.

Bu ifadeler değerlendirildiğinde, belediyelerin çalışanlarına yönelik olarak uyguladıkları desteklerin genellikle aynı konularda olduğu görülmektedir. Şişli Belediyesi'nin "1 Mayıs ikramiyesi", Malkara Belediyesi'nin "ilköğretim, ortaöğretim ve üniversitede öğrenim gören çocuklarına her yıl Ekim ayında eğitim yardımı" farklı olarak belirtmektedir.

Yukarıda da belirtildiği gibi, "Eşitliğe Ulaşmak ve Ayrımcılıkla Mücadelede Güvencelerimiz Projesi" belediyeye yönelik izlemeye, kamu hizmetlerinin sunumunda belediye çalışanları ve hizmet alan vatandaşları temel aktör olarak gören bir yaklaşımla hareket etmiştir. Bu bağlamda "ayrımcılık" temasındaki izlemenin bir diğer ayağı beledilerin topluma sundukları hizmetlerdir. Bu nedenle bir sonraki bölümde bu izlemeye yönelik sonuçlar ele alınacaktır.

4.1.1.2. Belediyelerin Topluma Yönelik Faaliyetleri

Belediyelerin topluma yönelik faaliyetlerinin irdelendiği bu alt temada, eşitliğin sağlanması ve ayrımcılıkla mücadele amacıyla belirlenen göstergeler bağlamında bir izleme gerçekleştirilmiştir. Bu temada ilk olarak yerel Eşitlik Eylem Planı'nın varlığı sorgulanmıştır. İkinci olarak da belediyelerin kadınlar başta olmak üzere topluma yönelik faaliyetleri izlenmiştir. Kadınların toplumsal hayata katılımı, kadın sağlığını geliştirmeye yönelik çabalar, belediyenin topluma yönelik yürüttüğü eğitim faaliyetleri, kadınlara hizmet veren birimler, kadınlara yönelik faaliyetlerin bütçesi ve kadınların çalışma hayatına katılımlarını desteklemek amacıyla yürüttüğü faaliyetler incelenmiştir.

4.1.1.3. Yerel Eşitlik Eylem Planı

Bu noktada sorulan ilk soru yerel eşitlik eylem planının varlığına ilişkindir. İzlenen 38 belediyeden 23 belediye bu soruya cevap vermiştir. Bu belediyeler: Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi, Aydın Büyükşehir Belediyesi, Ordu Büyükşehir Belediyesi, Trabzon Büyükşehir Belediyesi, Erzurum Büyükşehir Belediyesi, Mersin Büyükşehir Belediyesi, Nevşehir Belediyesi, Edirne Belediyesi, Çanakkale Belediyesi, Gümüşhane Belediyesi, Ataçehir Belediyesi, Beşiktaş Belediyesi, Şişli Belediyesi³⁸, Uzunköprü Belediyesi, Lüleburgaz Belediyesi, İzmit Belediyesi, Nilüfer Belediyesi, Bornova Belediyesi, Efeler Belediyesi, Beşikdüzü Belediyesi, Ortahisar Belediyesi, Akdeniz Belediyesi, Fethiye Belediyesi'dir.

Bu belediyelerin verdikleri bilgiler doğrultusunda, Yerel Eşitlik Eylem Planı olan belediyeler şunlardır:

- Trabzon Büyükşehir Belediyesi
- Mersin Büyükşehir Belediyesi
- Nevşehir Belediyesi

38 Şişli Belediyesi Yerel Eşitlik Eylem Planının 2021 itibarıyla hazırlamış fakat izleme sürecinde henüz faaliyete geçirememiştir. Şişli Belediyesi 2021 Yılı faaliyet Planı, 2022:152. <https://webapi.sisli.bel.tr/file/c1b0963f-17c2-4537-a152-388300aa24f2.pdf>

- Gümüşhane Belediyesi
- Edirne Belediyesi
- Ortahisar Belediyesi
- Beşiktaş Belediyesi
- Bornova Belediyesi

Dolayısıyla izlenen belediyelerden 2'si büyükşehir ve 3'ü ilçe olmak üzere, 8 belediyenin Yerel Eşitlik Eylem Planı vardır.

4.1.1.4. Belediyelerin Kadınların Toplumsal Hayata Aktif Katılımlarını Desteklemek İçin Yürüttüğü Faaliyetler

Ayrımcılık temasında ikinci başlıkta belediyelerin kadınların toplumsal hayata katılımlarını desteklemek için faaliyetlerinin olup olmadığı sorulmuştur. Bunun için ilk olarak önceliklendirilen başlıklar üzerinden belediyenin kadınların toplumsal hayata katılım konusundaki rolleri incelenmiştir. Ardından belediyelerin bu amaçla kadınlara hizmet veren birimleri ve yine kadınlara yönelik kültürel faaliyetleri incelenmiştir.

Belediyelerin kadınların toplumsal hayata aktif katılımını destekleyip desteklemedikleri ilk izlenen konudur. Bu konuda yapılabilecek izlemenin sonuçları, hangi belediyelerin kadınların toplumsal hayata aktif katılımını desteklediğini göstermiştir.

4.1.1.4.1 Kadınların Toplumsal Hayata Aktif Katılımını Destekleyen Belediyeler

Kadınların toplumsal hayata aktif katılımını sağlamak amacıyla faaliyet yürüten belediyelerin tespit edilmesi için izlenen belediyelere, bu konuda bir faaliyetleri olup olmadığı sorulmuştur. Belediyelerden gelen cevapların yer aldığı Tablo.13'te aşağıda sunulmuştur.

Tablo 13. *Belediyelerin Kadınların Toplumsal Hayata Aktif katılımını Desteklemek Amacıyla faaliyetlerinin Olup Olmama Durumları*

Büyükşehir Belediyesi	Faaliyet Yürütüp Yürütmeme		
	2019	2020	2021
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Neşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Edirne Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Çanakkale Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Gümüşhane Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Maltepe Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Uzunköprü Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Lüleburgaz Belediyesi	Evet	Evet	Evet
İzmit Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Nilüfer Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Bornova Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Efeler Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Beşikdüzü Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Akdeniz Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Fethiye Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Ataşehir Belediyesi	İzlenmedi	Evet	Evet
Malkara Belediyesi	Evet	İzlenmedi	İzlenmedi
Tarsus Belediyesi	Evet	Evet	İzlenmedi
Toros Belediyesi	Evet	Evet	İzlenmedi
Şişli Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
Yenişehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Altınordu Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Ortahisar Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Evet	Evet
Beşiktaş Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Evet
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Manisa Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Haray Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bilecik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Seyhan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Mezitli Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Tablo.13 incelendiğinde öncelikle 2019 ve 2020 yılları için 41, 2021 yılı için 39 belediyenin izlendiği görülmektedir. Bu belediyelerden 2019 yılı için 15, 2020 yılı için 16 ve 2021 yılı için 12 belediye kadınların toplumsal hayata aktif katılımını desteklemek için herhangi bir faaliyet yürütüp yürütmedikleri sorusuna cevap vermemiştir. Cevap veren belediyelerden 2019 için 23, 2020 için 26, 2021 için 25 belediye bu konuda faaliyet yürüttüklerini belirtmişlerdir. İzlenen üç yılda da kadınların toplumsal hayata aktif katılımını desteklemek amacıyla faaliyet yürütmeyen tek belediye, Altınordu Belediyesi'dir. Şişli Belediyesi ve Ortahisar Belediyesi ise sadece 2019 yılında bu konuda bir faaliyet yürütmemiştir. Ortahisar Belediyesi bu durumun nedenini, Pandemi süreciyle ilişkilendirmiştir. Öte yandan Pandemi koşullarının en yoğun olduğu 2020 yılında daha fazla belediyenin kadınların toplumsal hayata aktif olarak katılımlarını desteklemek amacıyla faaliyet yürüttükleri görülmektedir.

4.1.1.4.2. Kadınların Toplumsal Hayata Aktif Katılımını Destekleyen Belediyelerin Faaliyetleri

Belediyelerin kadınların toplumsal hayata katılımlarını desteklemek için yürüttükleri faaliyetlerin neler olduğunu göstermek amacıyla hazırlanan tablo aşağıda sunulmuştur. Bunun için belediyelere önceliklendirilen faaliyetler başlıklar "diğer" seçeneği de eklenerek sunulmuştur. Bu başlıklar şöyledir:

- 1- Cadde ve sokak ışıklandırması
- 2- Otobüs/dolmuş durak aralarında inme
- 3- Otobüs/dolmuş/tren duraklarının izlenmesi
- 4- Yoksul mahallelere yönelik ücretsiz taşıma
- 5- Kadın Kooperatifleri ya da kadın örgütlerine mekan tahsis
- 6- Sahibi kadın olan işyerlerine vergi, fatura vb. konularda indirim uygulaması
- 7- Diğer

Belediyelerden bu faaliyetlerin hangisi/hangilerini yürüttüklerini ve ayrıca bunların dışında bir faaliyetleri varsa belirtmeleri istenmiştir. Belediyelerden gelen cevapların sunulduğu Tablo 14 aşağıda aşağıdadır.

Tablo 14. *Belediyelerin Kadınların Toplumsal Hayata Aktif Katılımını Desteklemek Amacıyla Yürüttükleri Faaliyetler*³⁹

Büyükşehir Belediyesi	2019	2020	2021
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	1, 2, 3	1, 2, 3, 5
Ordu Büyükşehir Belediyesi	1, 7	4, 7	4, 7
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	1, 2, 3, 4, 5, 6	1, 2, 3, 4, 5, 6	1, 2, 3, 4, 5, 6
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	1, 2, 3, 4	1, 2, 3, 4	1, 2, 3, 4
Nevşehir Belediyesi	1	1	1
Edirne Belediyesi	7	7	7
Çanakkale Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Gümüşhane Belediyesi	Faaliyet yok	1, 2, 3, 5, 6	1, 2, 3, 5, 6
Maltepe Belediyesi	4, 5	4, 5	4, 5
Şişli Belediyesi	Faaliyet yok	5	4,
Uzunköprü Belediyesi	1, 2, 3, 5	1, 2, 3, 5	1, 2, 3, 5
Lüleburgaz Belediyesi	1, 2, 3, 5	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5
İzmit Belediyesi	5	5	5
Nilüfer Belediyesi	5	5	5
Bornova Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	1, 5
Efeler Belediyesi	1, 5	1, 5	1, 5
Beşikdüzü Belediyesi	5	5	5
Ortahisar Belediyesi	Faaliyet yok	7	7
Akdeniz Belediyesi	5	5	5
Fethiye Belediyesi	1, 5	1, 5	1, 5
Ataşehir Belediyesi	İzlenmedi	5	5
Malkara Belediyesi	7	İzlenmedi	İzlenmedi
Tarsus Belediyesi	7	7	İzlenmedi
Toroslar Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Yenişehir Belediyesi	1, 5	1, 5	1, 5
Mersin Büyükşehir Belediyesi ³⁹	Cevap yok	7	7
Beşiktaş Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Evet-belirtmemiş

Tablo 14 genel olarak incelendiğinde en fazla faaliyet, “kadın kooperatifleri ya da kadın örgütlerine mekan tahsis başlığında yürütülmüştür. Toplam 40 defa yürütülen bu faaliyetin yıllar itibarıyla dağılımı 2019’da 11, 2020’de 14

³⁹ Kurum burada belirttiği “üretici kadın stantları” faaliyetini aynı zamanda “istihdam” konusunda yapılan izlemde belirtmiştir.

ve 2021’de 15’tir. Belediyelerin ikinci sırada en fazla yürüttükleri faaliyet, “cadde ve sokak ışıklandırması”dır. Bu faaliyet, 2019’da 9, 2020’de 10 ve 2021’de 11 olmak üzere 30 defa yürütülmüştür. Üçüncü sırada yer alan iki faaliyetin her biri 16 defa yürütülmüştür. Bunlar, “otobüs/dolmuş durak aralarında inme” ve “otobüs/dolmuş/tren duraklarının izlenmesi”dir ve yıllar itibarıyla de gerçekleşme durumları 2019’da 4, 2020’de 6 ve 2021’de 6 olmak üzere aynıdır. Dördüncü sıradaki “yoksul mahallelere yönelik ücretsiz taşıma” faaliyeti, 2019’da 3, 2020’de 5 ve 2021’de 6 olmak üzere 14 defa gerçekleştirilmiştir. Son sıradaki “sahibi kadın olan işyerlerine vergi, fatura vb. konularda indirim uygulaması” faaliyeti 2019’da 1, 2020’de 2 ve 2021’de 2 olmak üzere 5 defa gerçekleştirilmiştir. Bu faaliyeti her üç yılda Trabzon Büyükşehir Belediyesi ve 2020 ve 20221 yıllarında Gümüşhane Belediyesi gerçekleştirmiştir.

Yine Tabloya göre, her üç yılda da en fazla faaliyeti gerçekleştiren belediye, Trabzon Büyükşehir Belediyesi’dir. Belediye önceliklendirilen altı faaliyeti de yürüttüğünü belirtmiştir.

Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi ve Çanakkale Belediyesi, bir önceki tabloda da sunulduğu gibi her üç yılda da izlenen konuda faaliyet gerçekleştirdiğini belirtmesine rağmen, faaliyetler hakkında bilgi vermemiştir. Aynı şekilde Bornova Belediyesi de faaliyet olduğunu belirtti 2019 ve 2020 yıllarına ait faaliyet detayı vermemiştir.

Ordu Büyükşehir Belediyesinin 2019 için “diğer” başlığında üç faaliyet belirtmiştir. Bunlar sırasıyla, el çarşılarında kadınların ürünlerini pazarlama fırsatı; ORMEK kurs ve etkinlikleri ve kadın sebze üreticilerine 1.625.000 fidan dağıtımıdır. Belediyenin 2020 ve 2021 yıllarında “diğer” başlığında belirttiği iki faaliyet, 2019 yılına ait ilk iki faaliyetidir.

Edirne Belediyesi’nin 2019, 2020 ve 2021 yılları için “diğer” başlığında belirttiği iki faaliyet, ücretsiz olarak yürütülen diyetisyenlik ve psikolojik danışma hizmetleri ile kişisel gelişim ve meslek edindirme eğitimleridir.

Pandemi nedeniyle 2019’da kadınların toplumsal hayata katılımını desteklemek amacıyla faaliyet yürütmediğini belirten Ortahisar Belediyesi’nin 2020 ve 2021 yıllarında yürüttüğü tek faaliyet “diğer” başlığındaki meslek edindirme kurslarıdır.

Malkara Belediyesinin izlendiği 2019 yılına ait kadınların toplumsal hayata katılımını desteklemek amacıyla yürüttüğü tek faaliyet “diğer” başlığında belirtilen, kadın emeği yerel ürünler pazarıdır.

Tarsus Belediyesi’nin izlendiği 2019 ve 2020 yıllarına ait tek faaliyeti, “diğer” başlığında ele alınan kadın kooperatifi kurulmasıdır. Belediye önce kooperatifin kurulmasına destek olmuş, ardından da bu kooperatife ortak olmuştur.

Mersin Büyükşehir Belediyesi’nin cevap verdiği 2020 ve 2021 yılındaki tek faaliyeti “diğer” başlığında belirttiği, üretici kadın stantlarıdır.

Ayrıca Trabzon Büyükşehir Belediyesi, faaliyetlerden “kadın kooperatifleri ya da kadın örgütlerine mekan tahsisi” başlığında her üç yıl için bir açıklama yaparak: “şu anda inşaatı devam eden İstihdam ve Kadın Yaşam Merkezi bünyesinde kadın örgütleri için yer bulunmaktadır” ifadesine yer vermiştir. Gümüşhane Belediyesi, herhangi bir faaliyet yürütmediği 2019’da planlama yapıldığını belirtmiştir.

Son olarak tabloda dikkat çeken husus, belediyelerin kadınların toplumsal hayata katılımlarını desteklemek amacıyla yürüttükleri faaliyetlerin yıllar içinde değişim göstermediğidir. Aydın Büyükşehir Belediyesi ve Lüleburgaz Belediyesi dışındaki tüm belediyelerde her üç yıldaki faaliyetler aynıdır. Bu iki belediyeden Aydın Büyükşehir, 2021’de ve Lüleburgaz da 2020’de faaliyetlerine yeni bir ekleme yapmıştır.

4.1.1.4.3. Kreş/Gündüz Bakımevi ve Yaşlı Bakımevi Hizmeti Sunan Belediyeler

Kadınların toplumsal hayata aktif katılmalarını destekleyen en önemli faaliyetlerden birisi, bakım sorumluluklarına destek olmaktır. Bu noktada belediyelerin kreş, gündüz bakımevi ve yaşlı bakımevi gibi hizmetleri sunmaları çok önemlidir. Bu konuda yapılan izlemenin sonuçlarını gösteren Tablo 15 aşağıda sunulmuştur.

Tablo 15. *Belediyelerin Kadınların Toplumsal Hataya Aktif Katılımlarını Desteklemek Amacıyla Kreş, Gündüz Bakımevi, Yaşlı Bakımevi Gibi Hizmetleri Sunma Durumları*

Belediyeler	2019	2020	2021
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Çanakkale Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Maltepe Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Şişli Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Uzunköprü Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Lüleburgaz Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Tarsus Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Bornova Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Evet	Evet
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Evet
Beşiktaş Belediyesi	Evet	Evet	Evet
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Evet
Akdeniz Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Ataşehir Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
Edirne Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet
Efeler Belediyesi	Evet	Hayır	Evet
İzmit Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet
Nilüfer Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet
Bilecik Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Gümüşhane Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Nevşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Altınordu Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Beşikdüzü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Ortahisar Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Fethiye Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Çukurova Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Manisa Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Hatay Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Mezitli Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Seyhan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Tablo 15 incelendiğinde bu alt temada 2019 ve 2020 yılları için 40, 2021 yılı için ise 39 belediye izlendiği görülmektedir. İzlenen belediyelerden 2019'da 15'i, 2020'de 14'ü ve 2021'de de 13'ü bu soruya cevap vermemiştir. Soruya 2019 yılı için cevap veren 23 belediyeden 12'si, 2020 yılı için cevap veren 25 belediyeden 14'ü ve 2021 yılı için cevap veren 28 belediyeden 20'si kadınların toplumsal hayata aktif katılımlarını desteklemek amacıyla kreş, gündüz bakımevi ve yaşlı bakımevi gibi hizmetler verdiklerini belirtmiştir. Alt temaya yıllar açısından bakıldığında en fazla faaliyetin 2021'de, en az faaliyetin de 2019'da olduğu görülmektedir.

Ayrıca, ikinci izlemeye cevap vermeyen İzmir, ilk izlemede kendisine sorulan bu soruya cevap vermemekle birlikte, diğer başka sorulara verdiği cevapta 2021'de faaliyete geçen bir masal evi birimi olduğunu belirtmiştir.

İzlenmediği 2021 dışındaki iki yıla cevap vermeyen Çukurova Belediyesi, şu açıklamayı yapmıştır: “Çukurova Belediyesi personelleri memur, sözleşmeli ve işçi kadrolarının yasal yükümlülüklerince tüm sosyal ve ekonomik haklardan faydalanmaktadır.”.

Trabzon Büyükşehir Belediyesi, kreş ve gündüz bakımevi gibi çocuklara yönelik faaliyetler konusunda cevap vermemiş fakat yaşlı bakım evleri bulunmamakla birlikte, üç yıl için de yaşlılara yönelik bir hizmetten söz etmiştir. Bu hizmet, Belediye, Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı'na bağlı Sosyal Hizmetler Şube Müdürlüğü bünyesinde verilen evde bakım ve sıcak yemek hizmetidir.

Belediyelerin kadınlara yönelik olarak sundukları bu hizmetlerin neler olduğu ve yararlananların sayısını göstermek için hazırlanan tablo 16 aşağıda sunulmuştur.

Tablo 16. Belediyelerin Çocuk ve Yaşlılara Yönelik Hizmetleri ve Bu Hizmetlerden Yararlanan Sayıları

Belediyeler	Faaliyet olup olmama durumu		
	2019	2020	2021
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	1- Gündüz bakımevi: 37 2-Kreş: 50 3- Yaşlı yaşam merkezi	1- Gündüz bakımevi: 37 2- Kreş: 50 kişi 3- Yaşlı yaşam merkezi	1- Kreş: 50 3- Yaşlı yaşam merkezi
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Yaşlı destek programı: 100	Yaşlı destek programı: 100	Yaşlı DESTEK PROGRAMI: 100
Çanakkale Belediyesi ⁴⁰	1-Kreş (2): 276 2-Altın yıllar yaşam merkezi:679 kadın	1-Kreş (2): 271 2-Altın yıllar yaşam merkezi:705 kadın	1-Kreş (2): 235 2-Altın yıllar yaşam merkezi:723 kadın
Şişli Belediyesi	1-Alzheimer gündüz bakımevi 2-Kreş ve gündüz bakımevi (9)	1-Alzheimer gündüz bakımevi 2-Kreş ve gündüz bakımevi (9)	1-Alzheimer gündüz bakımevi 2-Kreş ve gündüz bakımevi (9)
Uzunköprü Belediyesi	Gündüz bakımevi: 45	Gündüz bakımevi: 45	Gündüz bakımevi: 45
Lüleburgaz Belediyesi	Kreş: 100	Kreş: 100	Kreş: 120
Tarsus Belediyesi ⁴¹	Kreş ve gündüz bakımevi (1)	Kreş ve gündüz bakımevi (2): 96	Kreş ve gündüz bakımevi (2): 100
Bornova Belediyesi	Çocuk oyun ve aktivite merkezi: 284	Çocuk oyun ve aktivite merkezi: 452	Çocuk oyun ve aktivite merkezi: 1220
Ataşehir Belediyesi	Hizmet yok	1-Ataevi 2-Oyunevi 3-Kreşler Yararlanıcı: 178	1-Ataevi 2-Oyunevi 3-Kreşler Yararlanıcı: 255
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Kreş:216	Kreş: 501
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Çocuk gelişim merkezi
Beşiktaş Belediyesi	Kreş ve Gündüz Bakımevi (4): :266	Kreş ve Gündüz Bakımevi (4): 268	Kreş ve Gündüz Bakımevi(4):220
İzmir Büyükşehir Belediyesi ⁴²	1-Masal Evi (4) 2-Anaokulu (5) 3-Çocuk gençlik merkezi (8) 4-Çocuk keşif atölyeleri	1-Masal Evi (4) 2-Anaokulu (5) 3-Çocuk gençlik merkezi (8) 4-Çocuk keşif atölyeleri	1-Masal Evi (9) 2-Anaokulu (5) 3-Çocuk gençlik merkezi (8) 4-Çocuk keşif atölyeleri

40 Belediye, Altın yıllar yaşam merkezinden yararlanan erkek sayıları da 2019 için 255, 2020 için 265 ve 2021 için de 272 olarak belirtmiştir.

41 Belediye “her mahalleye bir kreş” projesi kapsamında yeni kreşler açmayı sürdüreceğini belirtmiştir.

42 Belediye bu konudaki sorulara ikinci izlemeye cevap vermemesine rağmen, ilk izlemeye örnek verdiği hizmetler, 2019,2020 ve 2021 faaliyet planlarında teyit edilerek eklenmiştir. <http://www.izmir.bel.tr/tr/Dokumanlar/23/43?Arama=faaliyet%20rapor>

Akdeniz Belediyesi	1- Oyun odaları ve kreşler	1- Oyun odaları ve kreşler	1- Oyun odaları ve kreşler
Edirne Belediyesi	Hizmet yok	Hizmet yok	Kreş: 64
Efeler	1- Gündüz bakımevi: 34	Hizmet yok	1- Gündüz bakımevi: 19
İzmit Belediyesi	Hizmet yok	Hizmet yok	1- Çocukeyi: 49 2-Alzheimer yaşam merkezi: 35 kadın
Nilüfer Belediyesi	Faaliyet yok	Hizmet yok	1-Alzheimer merkezi:3 2-Huzurevi:33 kadın
Bilecik Belediyesi	Hizmet yok	Kreş	Kreş
Çukurova Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi

Tablo 16 kadınların toplumsal hataya aktif katılımlarını desteklemek amacıyla kreş, gündüz bakımevi, yaşlı bakımevi gibi hizmetleri verdiğini belirten belediyelerin hangi hizmetleri sunduklarını ve bu hizmetlerden yararlanan sayısını göstermektedir. Bir başka ifadeyle tablo, bir önceki tabloda, belirtilen kapsamda hizmet verdiğini söyleyen belediyelere yöneliktir.

Tablo incelendiğinde öncelikle kadınların toplumsal hayata katılımını desteklemek için çocuk ve yaşlılara yönelik hizmet sunduğunu belirten belediyelerden Mersin Büyükşehir Belediyesi ve 2019 yılı için, Aydın Büyükşehir Belediyesi ve Çukurova Belediyesi de 2019 ve 2020 yılları için hizmet bilgisi vermemişlerdir.

Tablo ile ilgili olarak belirtilmesi gereken bir diğer husus, Akdeniz ve Ataşehir belediyelerinde olduğu gibi bazı belediyelerin yararlanıcı sayılarını belirtmemiş veya Erzurum Büyükşehir Belediyesi'nde olduğu gibi cinsiyete göre ayırmamış olduklarıdır.

Tabloya genel olarak bakıldığında, belediyelerin çocuklara yönelik hizmetlerinin yaşlılara yönelik hizmetlerinden fazla ve çeşitli olduğu görülmektedir. Bu anlamda öne çıkan belediye, İzmir Büyükşehir Belediyesi'dir.

Ayrıca Pandemi koşullarının bu hizmetleri etkilediği de söylenebilir. Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi, gündüz bakımevinin 2020 yılında Pandemi nedeniyle kapattığını belirtirken, Bornova Belediyesi 2020 yılı bilgisinin yanına "Pandemi" notunu düşmüştür.

Tabloda yer alan bilgilerin dışında belediyelerden bu alt temada gelen bilgiler şöyledir:

Trabzon Büyükşehir Belediyesi, inşaatı devam eden İstihdam ve Kadın Yaşam Merkezi bünyesinde çocuklara yönelik kreş ve oyun alanları kurulması planlandığını belirtmiştir.

Akdeniz Belediyesi, belirttiği oyun odaları ve kreşlerin mesleki eğitim alan kursiyerlerin çocuklarının kurs esnasında yararlandığı birimler olduğunu ifade etmiş fakat tüm çalışanlara yönelik kreşler ve gündüz bakımevleri hakkında bilgi vermemiştir. Ayrıca belirtmiş olduğu hizmetlerden yararlanan çocuk sayısı hakkında da bilgi vermemiştir.

Efeler Belediyesi, gündüz bakımevinde sürekli olarak hizmet alan çocuk ve annelerin yansıra, gün içinde annelerin geçici süre (birkaç saat) çocuklarını bırakacak şekilde bir hizmet sunduklarını buna da “nöbetçi kreş” adını verdiklerini belirtmiştir.

Ataerkil bakışa açısının çocuk, yaşlı ve hatta engelli aile bireylerinin bakım sorumluluklarını kadınlar üzerinden tanımlamasının, kadınların toplumsal hayata katılımının önündeki en büyük engellerden birisi olduğu bir gerçektir⁴³. Dolayısıyla belediyelerin bu bireylere yönelik hizmetleri hem bakıma muhtaç bireyler açısından hem de toplumun bu bireylerin bakım sorumluluğunu yüklediği kadınlar açısından çok önemlidir.

4.1.1.5. Kadınların Sosyalleşmesine Destek Sağlayan Belediyeler

Belediyelerin kadınlara yönelik öne çıkan hizmetlerinden birisi de kadınların bir araya gelerek sosyalleşmelerine destek sağladıkları merkez ya da mekanlardır. Bu nedenle bir sonraki alt temada bu durum irdelenmek amacıyla izlenen 39 belediyeye ilişkin bilgiler yer almaktadır. Tablo 17 belediyelerin kadınların sosyalleşmelerine imkan tanıyan merkezlerinin varlığını göstermek için hazırlanmıştır.

43 TÜİK 2021 işgücü istatistiklerine göre, işgücüne dahil olmayan kadın nüfusunun %45'i ev işleriyle meşguldür.

Tablo 17. Belediyelerin Sosyalleşmesine Destek Sağlayan Merkezleri

Büyükşehir Belediyesi			
	2019	2020	2021
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Nevşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Kayseri Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Edirne Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Çanakkale Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Gümüşhane Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Ataşehir Belediyesi	Cevap yok	Evet	Evet
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Evet	Evet
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Evet
Maltepe Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Şişli Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Uzunköprü Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Lüleburgaz Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Altınordu Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Nilüfer Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Bornova Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Akdeniz Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Mezitli Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Ortahisar Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
İzmit Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet
Efeler Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet
Beşiktaş Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet
Fethiye Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Beşikdüzü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Manisa Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Hatay Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bilecik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Seyhan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Tablo 17 incelendiğinde, izlenen 39 belediyeden, 2019 yılı için 14 belediye, 2020 yılı için 12 belediye ve 2021 yılı için de 11 belediye bu konuda bir hizmeti olup olmadığı konusunda cevap vermemiştir. Cevap veren belediyelerden kadınların bir araya gelerek sosyalleşmelerine imkan sağlayan bir veya daha fazla merkezinin olduğunu belirten sayısı, 2019 için 18, 2020 için 21 ve 2021 için 25'tir. Merkezlerinin olmadığını belirten belediye sayısı ise 2019 için 7, 2020 için 6 ve 2021 için 3'tür.

Ayrıca cevap veren 39 belediyeden 18'inin izleme yapılan üç yıl için bu merkezlere sahip oldukları görülmektedir. Bu belediyelerde 6'sı Tekirdağ, Ordu, Trabzon, Erzurum, Kayseri ve Çanakkale olmak üzere büyükşehir; 9' ise Maltepe, Şişli, Uzunköprü, Lüleburgaz, Altınordu, Nilüfer, Bornova, Akdeniz ve Mezitli olmak üzere ilçe belediyeleridir.

Yapılan izlemede belediyelerin sahip olduğu bu merkezlerin sayıca fazla ve çeşitli olması nedeniyle, tek bir tabloda belirtmek yerine, her bir belediyenin merkezi ayrı olarak gösterilmiştir. Belediyelerin sahip olduğu bu merkezler belirtilen yararlanıcı sayılarıyla şöyledir:

-Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi

2019	2020	2021
1-Kadın Danışma Merkezi (3):1637 - Süleymanpaşa Kadın Danışma Merkezi - Çorlu Kadın Danışma Merkezi - Çerkezköy Kadın Danışma Merkezi	1-Kadın Danışma Merkezi (3): 421 - Süleymanpaşa Kadın Danışma Merkezi -Çorlu Kadın Danışma Merkezi -Çerkezköy Kadın Danışma Merkezi 2- Mahalle Konağı: 50	1-Kadın Danışma Merkezi (3): 284 - Süleymanpaşa Kadın Danışma Merkezi -Çorlu Kadın Danışma Merkezi -Çerkezköy Kadın Danışma Merkezi 2-Mahalle Konağı: 50

-Ordu Büyükşehir Belediyesi

2019	2020	2021
1-El Emeği Çarşısı: 158 2- ORMEK: 11.110	1-El Emeği Çarşısı: 243 2- ORMEK: 7.896	1-El Emeği Çarşısı: 100 2- ORMEK: 5008 3-Davet Girişimcilik Merkezi: 243

Ordu Büyükşehir Belediyesi, meslek kurs merkezini, kadınların sosyalleşmelerine destek olmak amacıyla kurulan merkezlerden birisi olarak göstermiştir.

-Erzurum Büyükşehir Belediyesi

2019	2020	2021
1-Kadın ve Engelli Koordinasyon Merkezi: 250	1-Kadın ve Engelli Koordinasyon Merkezi: 250	1-Kadın ve Engelli Koordinasyon merkezi: 250

Erzurum Büyükşehir Belediyesi üç yılda da hizmet veren bu birimin kadın yararlanıcı sayısını belirtmemiştir.

-Nevşehir Belediyesi

2016	2020	2021
1-Kadın Çalışmaları ve Eğitim Merkezi:174	1-Kadın Çalışmaları ve Eğitim Merkezi:139	1-Kadın Çalışmaları ve Eğitim Merkezi:136

-Kayseri Büyükşehir Belediyesi

2019	2020	2021
1-İlçe Sosyal yaşam Merkezleri (15 ilçede)	1-İlçe Sosyal Yaşam Merkezleri (15)	1-İlçe Sosyal Yaşam Merkezleri (15 ilçede)

Kayseri Büyükşehir Belediyesi, üç yılda da hizmet veren 15 merkezin kadın yararlanıcı sayılarını belirtmemiştir.

-Mersin Büyükşehir Belediyesi

2019	2020	2021
Belirtmemiş	Silifke Gazi Çiftliği Etkinlik Merkezi: 102	1-Silifke Gazi Çiftliği Etkinlik Merkezi: 60 2-Mevlana Kadın Çocuk Atölyesi:74 kadın 3-Tarsus Kadın çocuk bilim atölyesi: 33 kadın 4-Ötüken Etkinlik Merkezi: 35 kadın

Mersin Büyükşehir Belediyesi, 2019 yılına ait bilgi vermemiştir.

-Edirne Belediyesi

2019	2020	2021
1-Özgecan Kadın Merkezi: 1044 2-Zübeyde Hanım Kadın Merkezi: 2095 3-Yaşam Merkezi: 156 4-Mor Ev: 36 5-EDMEK: 37 6-Dr Fatma Şakir Memik Kadın Merkezi: 1581	1-Özgecan Kadın Merkezi: 1360 2-Zübeyde Hanım Kadın Merkezi: 2225 3-Yaşam Merkezi: 184 4-Mor Ev: 38 5-EDMEK: 37 6-Dr Fatma Şakir Memik Kadın Merkezi: 1425	1-Özgecan Kadın Merkezi: 1420 2-Zübeyde Hanım Kadın Merkezi: 2321 3-Yaşam Merkezi: 192 4-Mor Ev: 38 5-EDMEK: 37 6-Dr Fatma Şakir Memik Kadın Merkezi: 1498

Edirne Belediyesi mesleki eğitim merkezinin, kadınların sosyalleşmelerini sağlamak amacıyla kurulan merkezlerden birisi olarak göstermiştir.

-Çanakkale Belediyesi

2019	2020	2021
1-Esenler Sosyal Yaşam Evi: 497 2-Barbaros Sosyal yaşam Evi: 550 3-Troya Sosyal yaşam Evi:383	1-Esenler Sosyal Yaşam Evi: 460 2-Barbaros Sosyal yaşam Evi: 298 3-Troya Sosyal yaşam Evi:383	Tüm sosyal yaşam evlerinden yararlanan kadın sayısı: 477 (pandemi nedeniyle faaliyete ara verildiği için)

Çanakkale Belediyesi'nin belirttiği bütün yararlanıcılar kadındır.

-Ataşehir Belediyesi

2019	2020	2021
Cevap vermedi	1-Ataevleri: 950 2-AKAGİM: 129 3-Emekli Kültür Evi: 30 4-Kültür Merkezleri: 7000	1-Ataevleri: 460 2-AKAGİM: 262 3-Emekli Kültür Evi: 34 4-Kültür Merkezleri: 6000

Ataşehir Belediyesi'nin 2020 ve 2021 yılları için belirttiği merkezlerin yararlanıcı sayısının cinsiyet dağılımı yoktur.

-Beşiktaş Belediyesi

2019	2020	2021
Birim yok	Birim yok	Kadın Dayanışma ve Yaşam merkezi: 200

Beşiktaş Belediyesi, kadınların sosyalleşmelerine destek olmak amacıyla faaliyet gösteren 2019 ve 2020 yıllarında bir merkez olmadığını belirtmiştir.

-Maltepe Belediyesi

2019	2020	2021
Maltepe Kadın Danışma ve Sosyal Yaşam Merkezleri	Maltepe Kadın Danışma ve Sosyal Yaşam Merkezleri	Maltepe Kadın Danışma ve Sosyal Yaşam Merkezleri

Maltepe Belediyesi üç yılda da faaliyet gösterdiğini ifade ettiği merkezin yararlanıcı kadın sayısını belirtmemiştir.

-Şişli Belediyesi

2019	2020	2021
Mahalle Evleri	Mahalle Evleri	Mahalle Evleri

Şişli Belediyesi mahalle evlerine ilişkin yararlanıcı kadın sayısı belirtilmemiştir.

-Uzunköprü Belediyesi

2019	2020	2021
Kadın Faaliyet Evi:30	Kadın Faaliyet Evi Pandemi nedeniyle kapalı	Kadın Faaliyet Evi Pandemi nedeniyle kapalı

Uzunköprü Belediyesi, merkezin Pandemi nedeniyle 2020 ve 2021 yıllarında kapalı olduğunu belirtmiştir.

-Lüleburgaz Belediyesi

2019	2020	2021
Lüleburgaz Yıldızları Kadın Akademisi	Lüleburgaz Yıldızları Kadın Akademisi	Lüleburgaz Yıldızları Kadın Akademisi

Lüleburgaz Belediyesi, Yıldızlar Kadın Akademisi'nin faaliyetlerinden yararlanan kadın sayılarını belirtmemiştir.

-İzmit Belediyesi

2019	2020	2021
Merkez yok	Merkez yok	İzmit Kadın Girişimciler Merkezi: 50

-Nilüfer Belediyesi

2019	2020	2021
Kadın ve Çocuk Akademisi: 1967 kadın	Kadın ve Çocuk Akademisi: 1217 kadın	Kadın ve Çocuk Akademisi: 560 kadın

-Bornova Belediyesi

2019	2020	2021
Çamdibi Kadın Danışma Merkezi:183	Çamdibi Kadın Danışma Merkezi:329 (Pandemi- telefon ve zoom)	Çamdibi Kadın Danışma Merkezi:390

Bornova Belediyesi, üç yılda da hizmet veren merkezin çalışmalarının Pandemi nedeniyle telefon ve çevrimiçi platformlar aracılığıyla gerçekleştirildiğini belirtmiştir.

-Efeler Belediyesi

2019	2020	2021
Merkez yok	Merkez yok	1-Zafer mahallesi Hanımevi 2-Çeştepe Mahallesi Hanımevi

Efeler Belediyesi, 2021’de faaliyete geçen iki merkezinin yararlanıcı sayısını “günlük ortalama 50 kadın” olarak belirtmiştir.

-Altınordu Belediyesi

2019	2020	2021
Belirtilmemiş	Aile Danışma Merkezi	- Aile Danışma Merkezi

Altınordu Belediyesi, birimin adını ilk izlemede Aile Danışma Merkezi, ikinci izlemede Kadın ve Aile Danışma Merkezi olarak belirtmiştir.

-Ortahisar Belediyesi

2019	2020	2021
Merkez yok	Kaymaklı Gençlik Eğitim Merkezi:	Kaymaklı Gençlik Eğitim Merkezi:

Ortahisar Belediyesi, kadınların sosyalleşmelerine destek olan merkez olarak gençlik eğitim merkezini göstermiş ve buradan yararlanmış olan genç kadınların sayısını belirtmemiştir.

-Akdeniz Belediyesi

2019	2020	2021
Mahalle evleri:3180 kadın	Kültür Sanat Evleri: 980 (Ocak-Mart) Pandemi nedeniyle hizmet vermedi	Kültür Sanat Evleri: 2954

Akdeniz Belediyesi, Kültür Sanata Evleri yararlanıcıların cinsiyet ve  ocuk-yetişkin olma durumlarına ilişkin bilgi vermemiştir.

-Mezitli Belediyesi

2019	2020	2021
1-Davultepe Aktif Yaş Alma Merkezi 2-Gülbahar �zmen Aktif Yaş Alma Merkezi 3-�rg� Evi 4-Sanat �arşısı 5-Down Kafe 6-Kadın �retici Pazarları 7-Aratos Spor Tesisleri 8-Gönüllü Evleri 9-Kadın Danışma Merkezi 10-Mezitli Kent Konseyi ve STK Merkezi	1-Davultepe Aktif Yaş Alma Merkezi 2-Gülbahar �zmen Aktif Yaş Alma Merkezi 3-�rg� Evi 4-Sanat �arşısı 5-Down Kafe 6-Kadın �retici Pazarları 7-Aratos Spor Tesisleri 8-Kadın Danışma Merkezi 9-Mezitli Kent Konseyi ve STK Merkezi	1-Davultepe Aktif Yaş Alma Merkezi 2-Gülbahar �zmen Aktif Yaş Alma Merkezi 3-�rg� Evi 4-Sanat �arşısı 5-Down Kafe 6-Kadın �retici Pazarları 7-Aratos Spor Tesisleri 8-Mezitli Kent Konseyi ve STK Merkezi 9-Mezitli Kültür Merkezi

Kadınların sosyalleşmeleri için çok fazla sayıda birim ve merkeze sahip olan Mezitli Belediyesi, merkezlerin yararlanıcı kadın sayıları hakkında bilgi vermemiştir.

 zlemeye cevap veren her bir belediye için ayrı ayrı verilen bilgiler bir arada değerlendirildiğinde, bazı belediyelerin merkezlerden yararlanan kadın sayılarını belirtmedikleri görünmektedir. Bunlar: Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Lüleburgaz Belediyesi, şişli Belediyesi, Maltepe Belediyesi, Ortahisar Belediyesi, Altınordu Belediyesi, Efeler Belediyesi,

Pandeminin çalışmalarını etkilediği belediyelerden Bornova Belediyesi, faaliyetleri telefon ve  evrimi i ortamlarda yürütmüştür. Pandemi nedeniyle faaliyetlerine arar veren belediyelerden Akdeniz Belediyesi 2020,  anakkkale Belediyesi 20221 ve Uzunköprü Belediyesi de 2020 ve 2021 yıllarında hizmet vermemiştir.

4.1.1.6. Kadınların Kültürel Hayata Aktif Katılımını Destekleyen Belediyeler

Belediyelerin kadınlara yönelik hizmetleri içinde izlenen bir diğer konu, kadınların kültürel hayata aktif katılımını desteklemek amacıyla yürüttükleri

faaliyetlerdir. Bu amaçla izlenen 39 belediyeden elde edilen verileri gösteren Tablo 18 aşağıdadır.

Tablo 18 *Belediyelerin Kadınların Kültürel Hayata Aktif Katılımlarına Destek Olmak Amacıyla Hizmet Sunma Durumları*

Büyükşehir Belediyesi			
	2019	2020	2021
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Nevşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Edirne Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Gümüşhane Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Maltepe Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Şişli Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Uzunköprü Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Lüleburgaz Belediyesi	Evet	Evet	Evet
İzmit Belediyesi	Evet	Hayır (Pandemi)	Evet
Nilüfer Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Akdeniz Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Mezitli Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Fethiye Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Bornova Belediyesi	Evet	Cevap yok	Evet
Ataşehir Belediyesi	Cevap yok	Evet	Evet
Efeler Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet
Beşikdüzü Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet
Ortahisar Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Evet	Hayır (Pandemi)	Evet
Altınordu Belediyesi	Evet	Evet	Cevap yok
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Cevap yok
Manisa Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Hatay Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bilecik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Seyhan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Beşiktaş Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Tablo 18 incelendiğinde kadınların kültürel hayata aktif katılımın destekleyen faaliyetler konusunda izlenen 38 belediyeden, 2019 ve 2020 için cevap vermeyen belediye sayısının 13, 2021 yılı için ise 14 olduğu görülmektedir. Yine tabloya göre, cevap verenlerden bu konuda faaliyet yürüten belediye sayısı, 2019 yılında 22, 2020 yılında 21 ve 2021 yılında 24 'tür. İzlenen üç yıl bir arada değerlendirildiğinde cevap veren belediyelerden üç yılda da faaliyeti olan bir belediye yoktur. İki yıl faaliyet yürütmeyen iki belediye Beşikdüzü ve Efeler belediyeleridir. Son olarak 20221'de faaliyet yürütmeyen belediyelerden ikisi, Trabzon Büyükşehir Belediyesi ve İzmit Belediyesi, bunun nedeninin Pandemi koşulları olduğunu belirtmişlerdir.

Belediyelerin kadınların kültürel hayata aktif katılımını desteklemek amacıyla yürüttüğü faaliyetlerin neler olduğu ve bu faaliyetlerin kadın katılımcı sayılarına ilişkin sonuçlar aşağıda sunulmuştur. Sayı ve çeşitliği fazla olan bu faaliyetler belediyeler üzerinden ayrı ayrı sunulmuştur.

-Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi

2019	2020	2021
1-8 Mart Emekçi kadınlar Günü Etkinlikleri: 185 kadın 2-Kadın sağlığı Eğitim Programları, Yararlanıcı Sayısı: 40 kişi	- Marmara Adası Turu: 1000 kişi	1-Kadın Çalışmaları Atölyesi:11 kadın 2-Çocuk Etkinlikleri Grubu: 7 kadın 3- Özel sektör için T&C Eğitim Programı: 90 kadın Marmara Adası Turu: 1200 kişi

Tekirdağ Büyükşehir Belediyesinin belirttiği kültürel faaliyetlerden bir kısmında kadına yararlanıcı sayısı belirtilmemiştir.

-İzmir Büyükşehir Belediyesi

2019	2020	2021
1-Kent ve körfez turları 2-Özel günlerde etkinlikler 3-Tiyatro topluluğu	1-Kent ve körfez turları 2-Özel günlerde etkinlikler 3-Tiyatro topluluğu	1-Kent ve körfez turları 2-Özel günlerde etkinlikler 3-Tiyatro topluluğu

İzmir Büyükşehir Belediyesi, kadınların toplumsal hataya aktif katılımlarını desteklemek amacıyla yürüttüğü faaliyetler ve yararlanıcı kadın sayıları hakkında çok detaylı bilgiler vermemiştir.

-Aydın Büyükşehir Belediyesi

2019	2020	2021
Spor faaliyetleri	Spor faaliyetleri	Spor faaliyetleri

Aydın Büyükşehir Belediyesi, kadınların toplumsal hataya aktif katılımlarını desteklemek için yürüttükleri faaliyetlerden ve faaliyetlerden yararlanan kadın sayıları hakkında detaylı bilgi vermemiştir.

-Erzurum Büyükşehir Belediyesi

2019	2020	2021
1-Sanat merkezi: Her gün farklı dalda sinema, tiyatro, konser gibi faaliyetler 2-Kadın ve Engelli Eğitim hizmetleri 3-Gezi Programları: Her yıl farklı organizasyon	1-Sanat merkezi: Her gün farklı dalda sinema, tiyatro, konser gibi faaliyetler 2-Kadın ve Engelli Eğitim hizmetleri 3-Gezi Programları: Her yıl farklı organizasyon	1-Sanat merkezi: Her gün farklı dalda sinema, tiyatro, konser gibi faaliyetler 2-Kadın ve Engelli Eğitim hizmetleri 3-Gezi Programları: Her yıl farklı organizasyon

Erzurum Büyükşehir Belediyesi, kadınlara yönelik olarak yürüttüğü her yıl yürüttüğü üç faaliyeti oldukça genel bir şekilde belirtmiş ve yararlanıcı kadın sayılarını da paylaşmamıştır.

-Nevşehir Belediyesi

2019	2020	2021
1-Konser 2-Tiyatro	1-Konser 2-Tiyatro	1-Konser 2-Tiyatro

Nevşehir Belediyesi, her yıl gerçekleştirdiği iki faaliyetin yararlanıcı sayılarını belirtmemiştir

-Mersin Büyükşehir Belediyesi

2019	2020	2021
1-Tarsus Gençlik Kampı: 7351 kadın 2. Etkinlik Sanat Merkezi 27 kadın	1.Doğa Bizi Çağırıyor 1555 kadın 2.Fotograf Kursları 21 Kadın 3.Tarsus Gençlik Kampı 2270 kadın 4.Kadın ve Çocuk Atölyeleri	1.Mahalle Buluşmaları 1250 Kadın 2.Doğa Bizi Çağırıyor 5093 Kadın 3.Fotograf Kursları 573 Kadın 4.Tarsus Gençlik Kampı 18040 5.Kadın ve Çocuk Atölyeleri 3851 6. Etkinlik Sanat Merkezi 194

Mersin Büyükşehir Belediyesi, kadınlara yönelik olarak düzenlediği kültürel faaliyetlerin yararlanıcı kadın sayılarını belirtmiştir. Ayrıca belediyenin faaliyetleri, yıllar içinde çeşitlenerek artmıştır.

-Edirne Belediyesi

2019	2020	2021
1-Festivaller, 2-Satış Pazarları	1-Festivaller, 2-Satış Pazarları	1-Festivaller, 2-Satış Pazarları

Edirne Belediyesi, faaliyetleri ve yararlanıcı sayıları hakkında detaylı bilgi vermemiştir.

-Çanakkale Belediyesi

2019	2020	2021
1-Sosyal Yaşam evleri 2-Atölye çalışmaları 3-Kent gezileri Toplam:4140 kişi	1-Sosyal Yaşam evleri 2-Toplam sayı:1269 kişi (Pandemi)	1-Sosyal Yaşam evleri 2-Toplam sayı:477 kişi (Pandemi)

Çanakkale Belediyesi, 2019'da üç ve diğer yıllarda ikişer faaliyet yürütmüştür. Tüm faaliyetler için toplam katılımcı sayılarını veren belediye, 2020 ve 2021 yıllarında Pandemi nedeniyle bazı etkinliklerin gerçekleştirilemediğini belirtmiştir.

-Gümüşhane Belediyesi

2019	2020	2021
Kadınlar Pazarı	Kadınlar Pazarı	Kadınlar Pazarı

Gümüşhane Belediyesi, işgücü piyasası ve istihdam ile ilgili olduğu düşünülen faaliyetini burada belirtmiştir. Ayrıca katılımcı kadın sayıları da belirtilmemiştir.

-Maltepe Belediyesi

2019	2020	2021
Geziler, etkinlikler, organizasyonlar	Geziler, etkinlikler, organizasyonlar	Geziler, etkinlikler, organizasyonlar

-Şişli Belediyesi

2019	2020	2021
1. Ahşap Boyama, Seramik, Takı, Resim, Çini, Amugurimi vs kursları 2. Yabancı dil kursları 3. Astroloji, Felsefe kursları 4. Fotoğrafçılık kursları	1. Ahşap Boyama, Seramik, Takı, Resim, Çini, Amugurimi vs kursları 2. Yabancı dil kursları 3. Astroloji, Felsefe kursları 4. Fotoğrafçılık kursları	1. Ahşap Boyama, Seramik, Takı, Resim, Çini, Amugurimi vs kursları 2. Yabancı dil kursları 3. Astroloji, Felsefe kursları 4. Fotoğrafçılık kursları

İzlenen üç yılda da aynı faaliyetleri gerçekleştiren Şişli Belediyesi'nin oldukça geniş bir faaliyet yelpazesi vardır. Belediye, katılımcıların sayı ve cinsiyet dağılımını belirtmemiştir.

2019	2020	2021
1-Kadın Emek Pazarı 2-Folklor Ekibi 3-Spor, müzik ve resim kursları Yararlanıcı: 224	1-Kadın Emek Pazarı 2-Folklor Ekibi 3-Spor, müzik ve resim kursları Yararlanıcı: 78	1-Kadın Emek Pazarı 2-Folklor Ekibi 3-Spor, müzik ve resim kursları Yararlanıcı: 157

Uzunköprü Belediyesi, kadınların kültürel hayata aktif katılımını desteklemek amacıyla çeşitli faaliyetler yürütmektedir. Yararlanıcı sayılarını da belirten Belediye, en fazla kadına 2019 yılında ulaşmıştır.

-Lüleburgaz Belediyesi

2019	2020	2021
1. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü 2. Koro çalışmaları 3. Hobi amaçlı atölyeler, hobi bahçeleri 4. Kooperatif çalışmaları 5. KOSGEB eğitimleri 6. Paramı yönetiyorum eğitimi 7. Kadın Liderler Buluşması 8. Kadın davul-ritim grubu 9. Lüleburgaz Kadın Trompet Grubu 10. 100 Ses Kadın Korusu 11. Geleceğin Yıldız Girişimcileri Eğitimi 12. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Eğitimleri 13. Girişimcilik Eğitimleri 14. İstanbul Sözleşmesi'nin Bölge Toplantısı 15. Tiyatro gösterileri 16. Şiir Söyleşileri 17. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Atölyeleri 18. Kent Konseyi Çalışmaları 19. Emek Pazarı 20. Mahallemizi Birlikte Temizliyoruz- Mahalle buluşmaları 21. 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü 22. Mutlu Kadın, Mutlu Aile, Mutlu Kent Toplantılar	1. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü 2. Kooperatif çalışmaları 3. Kent Konseyi Çalışmaları 4. 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü 5. "Dünya Emekçi Kadınlar Günü" anma programı 6. Kadın davul-ritim grubu 7. Emek Pazarı	1. Mahallemizi Birlikte Temizliyoruz- Mahalle buluşmaları 2. Kooperatif çalışmaları 3. Kent Konseyi Çalışmaları 4. 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü 5. Tiyatro gösterileri 6. Emek Pazarı

Lüleburgaz Belediyesi, kadınların toplumsal hayata katılımlarını desteklemek amacıyla yürüttüğü faaliyetleri belirtmiştir. Özellikle 2019’da çok fazla sayıda gerçekleşen faaliyetlerin hiçbirinde katılımcı sayısı belirtilmemiştir. Öte yandan Belediye bu faaliyetler arasında amacı doğrudan “istihdam” ve “kadına yönelik şiddetle mücadele” vb olanları da saymıştır.

-İzmit Belediyesi

2019	2020	2021
1-Kültür Gezileri: Belirtilmemiş ⁴⁴	Hayır-pandemi	1-Kadın festivali 2-Durhasan Köyü Lavanta Hasadı

İzmit Belediyesi kadınlara yönelik kültürel faaliyetler olarak toplumun tamamına yönelik olarak gerçekleştirilen faaliyetlerdir ve katılımcı sayıları belirtilmemiştir. Belediye 2019’da Pandemi nedeniyle faaliyet yürütememiştir.

-Nilüfer Belediyesi

2019	2020	2021
1-NİLSEM Kursları: 22892 kadın	1-NİLSEM Kursları:7271	1-NİLSEM Kursları: Belirtilmemiş

Nilüfer Belediyesi sürekli eğitim merkezi bünyesinde sürdürülen mesleki eğitim faaliyetlerini, kadınlara yönelik kültürel destek faaliyeti kapsamında ele almıştır. Bu eğitimlerden yararlanan kadın sayısı sadece 2019’da belirtilmiştir.

⁴⁴ Bu geziler, belediyenin tüm halka yönelik olarak gerçekleştirdiği ve toplam 18.345 kişinin katıldığı etkinliklerdir. Kadınlara ilişkin bir bilgi mevcut değildir. <https://www.enkocaeli.com/haber/2954055/izmitten-eskisehire-turlar-devam-ediyor>

-Akdeniz Belediyesi

2019	2020	2021
1-Eğitim ve seminerler 2-Geziler 3-Konserler 4-Sosyal atölyeler	1-Eğitim ve seminerler 2-Geziler 3-Konserler 4-Sosyal atölyeler	1-Eğitim ve seminerler 2-Geziler 3-Konserler 4-Sosyal atölyeler

-Fethiye Belediyesi

2019	2020	2021
1-Kültürel gezileri 2-El emeği stantları 3-Sinema, konser	1-Kültürel gezileri 2-El emeği stantları 3-Sinema, konser	1-Kültürel gezileri 2-El emeği stantları 3-Sinema, konser

Fethiye Belediyesi, her yıl için üç aynı faaliyeti bu kapsamda belirtmesine rağmen, yararlanıcı sayılarından söz etmemiştir.

-Bornova Belediyesi

2019	2020	2021
1-Tiyatro topluluğu (Şiddet mağdurlarının oluşturduğu): 15 2-Sergi ve gezi: 400	Cevap yok	1-Vapur körfez gezisi: 90 kadın 2-Yoga günleri

Bornova Belediyesi, faaliyet olup olmadığı yönündeki soruya 2020 yılı için cevap vermediğinden burada faaliyet detayı sorgulanmamıştır. Faaliyet yürüttüğü 2019 yılında yürüttüğü iki faaliyete ilişkin katılımcı sayılarını verirken, 2021 yılında yürüttüğü iki faaliyetten birisini katılımcı sayısını vermiştir.

-Ataşehir Belediyesi

2019	2020	2021
Cevap yok	1-Ataevi gezileri 2-Kültür merkezleri	Cevap yok

Araşehir Belediyesi, 2019 ve 2021 yıllarına ait bir bilgi vermemiş, 2020 yılında gerçekleştirdiği iki faaliyetin de katılımcı sayısını belirtmemiştir.

-Efeler Belediyesi

2019	2020	2021
Faaliyet yok	Faaliyet yok	1-Kadınlar için Yabancı dil eğitimi (İngilizce): 280

Efeler Belediyesi, 2019 ve 2020 yılında kadınların kültürel olarak desteklenmesi amacıyla faaliyet yürütmemiş ve 2021’de de 280 kadının yararlandığı yabancı dil kursunu gerçekleştirmiştir.

-Beşikdüzü Belediyesi

2019	2020	2021
Faaliyet yok	Faaliyet yok	-Tohum Takası Şenliği -Kadın Emeği Pazarı

Beşikdüzü Belediyesi 2021 yılında kadınların kültürel olarak desteklenmesi amacıyla yürüttüğü faaliyetlerinin katılımcı sayılarını belirtmemiştir.

-Ortahisar Belediyesi

2019	2020	2021
Faaliyet yok	1-El sanatları Sergisi 2.Resim sergisi	1-El sanatları Sergisi:

Ortahisar Belediyesi 2020 ev 2021 yıllarında kadınlara yönelik olarak gerçekleştirdiği kültürel destek faaliyetlerinin katılımcı sayılarını belirtmemiştir.

-Trabzon Büyükşehir Belediyesi

2019	2020	2021
Belirtilmemiş	Faaliyet yok -Pandemi	Uçurtma Şenliği-Sayı yok

Trabzon Büyükşehir Belediyesi 2020 yılında pandemi nedeniyle gerçekleştirmediği faaliyetlerini 2021’de yapmıştır. Çocuklara yönelik olarak gerçekleştirilmiş gibi görünen bu faaliyetten yararlanan kadın sayısı da belirtilmemiştir.

-Altınordu Belediyesi

2019	2020	2021
Meslek kursları	Meslek kursları	cevap yok

Altınordu Belediyesi, kadınların toplumsal hayata aktif katılımlarını desteklemek amacıyla yürüttüğü faaliyetler olarak mesleki eğitim kurslarını göstermiştir.

-Ordu Büyükşehir Belediyesi

2019	2020	2021
Meslek kursları	Meslek kursları	cevap yok

Ordu Büyükşehir Belediyesi, kadınların toplumsal hayata aktif katılımlarını desteklemek amacıyla yürüttüğü faaliyetler olarak mesleki eğitim kurslarını göstermiştir.

Son olarak kadınların kültürel olarak desteklenmesi amacıyla faaliyet yürüttüğünü belirten belediyelerden birisi olan Mezitli Belediyesi, kadınlara yönelik kültürel destek faaliyetleri yürüttüğünü belirtse de herhangi bir faaliyet detayı vermemiştir.

4.1.1.7. Belediyenin Kadınların Sağlığını Geliştirmeye Yönelik Faaliyetleri

Belediyelerin kadınlar için önemli bir diğer hizmeti sağlık konusundadır. Kadınların mevcut sağlık hizmetlerine erişim kadınların cinsel ve üreme sağlığında hayati öneme sahiptir. Belediyelerin toplumsal cinsiyete duyarlı ve farklı ihtiyaçları gözeterek şekilde sağlık hizmeti planlaması ve sunması kent yaşamı açısından hayati öneme sahiptir. Bu konuda yapılan izlemde

ilk olarak belediyelerin kadın sağlığını geliştirmeye yönelik faaliyetlerinin olup olmadığı sorularak, bu konuda hizmet veren belediyeler tespit edilmeye çalışılmıştır. Ardından kadınlara sağlık hizmeti sunan belediyelerin hizmetleri incelenmiştir.

4.1.1.7.1. Kadın Sağlığını Geliştirmeye Destek Olan Belediyeler

Belediyelerin kadın sağlığına destek olup olmadığına ilişkin yapılan izlemelerde 2019 ve 2020 için 41, 2021 için 40 belediyeye erişim sağlanmıştır. Buna izlemenin sonuçları Tablo 19 sunulmuştur.

Tablo 19. *Belediyenin Kadınların sağlığını Geliştirmeye Yönelik Faaliyetlerinin Olup Olmaması Durumu*

Belediyeler	2019	2020	2021
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Edirne Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Gümüşhane Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Maltepe Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Şişli Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Lüleburgaz Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Fethiye Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Nilüfer Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Kepez Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Efeler Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Muratpaşa Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Antalya Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	İzlenmedi
Nevşehir Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet
Çanakkale Belediyesi	Evet	Evet	Hayır
Beşiktaş Belediyesi	Evet	Hayır	Evet
Uzunköprü Belediyesi	Evet	Hayır	Evet
Akdeniz Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet
İzmit Belediyesi	Evet	Hayır	Evet
Ataşehir Belediyesi	Cevap yok	Evet	Evet
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Evet	Hayır	Hayır
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır

Ordu Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Beşikdüzü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Altınordu Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Ortahisar Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Manisa Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Hatay Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Seyhan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bilecik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bornova Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Mezitli Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Tablo 19 incelendiğinde 2019 yılı için izlenen 41 belediyeden 15'inin, 2020 için izlenen 41 belediyeden 14'ünün ve 2021 yılı için izlenen 40 belediyeden de 13'ünün cevap vermediği görülmektedir.

Yine tabloya göre, kadınların sağlığını geliştirmek için hizmet veren belediye sayısı, 2019'da 19, 2020'de 17 ve 2021'de 20'dir. Kadın sağlığı konusunda hizmet veren belediye sayısının en fazla olduğu yıl 2021, en az olduğu yıl da 2020'dir. Bu durumun ülkemizin yaşadığı Pandemi koşullarıyla yakından ilgili olduğu düşünülmektedir.

Belediyelerden kadın sağlığını geliştirme amacıyla hizmetlerini izlenen üç yılda kesintisiz devam ettiren, 8'i ilçe belediyesi olmak üzere 13 belediye vardır. Bunlar: İzmir Büyükşehir Belediyesi, Trabzon Büyükşehir Belediyesi, Erzurum Büyükşehir Belediyesi, Edirne Belediyesi, Gümüşhane Belediyesi, Maltepe Belediyesi, Şişli Belediyesi, Lüleburgaz Belediyesi, Fethiye Belediyesi, Nilüfer Belediyesi, Kepez Belediyesi, Efeler Belediyesi'dir. Ayrıca izlenen üç yıl içinde kadın sağlığına yönelik herhangi bir faaliyet yürütmeyen belediyeler, Aydın Büyükşehir Belediyesi, Ordu Büyükşehir Belediyesi, Altınordu Belediyesi, Beşikdüzü Belediyesi ve Ortahisar Belediyesi'dir.

Sonuç olarak yapılan izlemede, 2019'da 19, 2020'de 17 ve 2021'de 20 belediyenin kadın sağlığını geliştirmeye yönelik hizmetler sunduğu tespit edil-

miştir. Bu hizmetlerin neler olduğu ve kadınların bu hizmetlerden yararlanma düzeyleri hizmet sunan her bir belediye üzerinden sunulmuştur.

4.1.1.7.2. Kadın Sağlığını Geliştirmeye Destek Olan Belediyelerin Hizmetleri

Kadınların sağlığını geliştirmek amacıyla belediyelerin sundukları hizmetler ve bu hizmetlerin yararlanıcı sayıları şöyledir:

Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi

2019	2020	2021
Kadın Sağlığı Eğitim Programları: 40; Çorlu ve Süleymanpaşa ilçelerinde 13 hafta süren eğitim programlarından 40 kadın yararlandı	Hizmet sunulmamıştır	Hizmet sunulmamıştır

Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi, 2020 ve 2021 yıllarında kadın sağlığını geliştirmek için bir hizmet vermediğini belirtmiş, 2019'da ise kadın sağlığı eğitim programları uygulamıştır. Çorlu ve Süleymanpaşa ilçelerinde 13 hafta süren bu eğitim programının yararlanıcı sayısı belirtilmiştir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi

2019	2020	2021
1- Kadın sağlığı eğitimi 2-Nefes egzersizleri ve güvenli yer çalışması 3-Kadın bedeni ve üreme sağlığı eğitimi	1- Kadın sağlığı eğitimi 2-Nefes egzersizleri ve güvenli yer çalışması 3-Kadın bedeni ve üreme sağlığı eğitimi	1- Kadın sağlığı eğitimi 2-Nefes egzersizleri ve güvenli yer çalışması 3-Kadın bedeni ve üreme sağlığı eğitimi

İzmir Büyükşehir Belediyesi, izlenen 2019 ve 2020 yıllarında kadınlara yönelik üç hizmetten söz etmiştir. Eğitim odaklı bu hizmetlerden yararlan kadın sayısı belirtilmemiştir.

Antalya Büyükşehir Belediyesi

2019	2020	2021
1-Evde Sağlık Hizmetleri	1-Evde Sağlık Hizmetleri	İzlenmedi

Antalya Büyükşehir Belediyesi, kadın sağlığına yönelik olarak sunduğu bazı hizmetlerden örnekler vermiş ve evde bakım hizmeti üzerinde durmuştur. Bu hizmet kapsamında ise, hasta, yaşlı, yatalak durumdaki kişilere muayene, hemşirelik hizmeti, hasta nakil hizmeti, banyo vb hizmetler verdiğini belirtmiştir. Hizmetlerden yararlanan kadın sayısı Ocak 2018-31 Aralık 2020 arasında 3506 olarak belirtilmiştir.

Trabzon Büyükşehir Belediyesi

2019	2020	2021
1-Sağlık kuruluşuna sevk	1-Sağlık kuruluşuna sevk	1-Sağlık kuruluşuna sevk

Trabzon Büyükşehir Belediyesi, kadınların sağlığını geliştirmek için kadınların sağlık kuruluşlarına sevk konusunda hizmet vermektedir. Bu hizmetlere ilişkin herhangi bir bilgi sunulmamıştır.

Nevşehir Belediyesi

2019	2020	2021
Cevap yok	1.Diyetisyen:33	1.Diyetisyen:224

Nevşehir Belediyesi, 2019 yılında kadın sağlığını geliştirmek amacıyla verdiği hizmetler hakkında bilgi vermemiş, 2020 ve 2021 yılları için yararlanıcı sayılarını da belirttiği diyetisyen hizmeti sunmuştur.

Mersin Büyükşehir Belediyesi

2019	2020	2021
Cevap yok	Cevap yok	1-Beslenme danışmanlığı: 156 2-Egzersiz danışmanlığı: 105 3-Psikolojik danışmanlık: 87

Mersin Belediyesi, kadın sağlığını geliştirmek amacıyla yürüttüğü hizmetler hakkında 2019 ve 2020 yılları izlemelerine cevap vermemiş, 2021’de yararlanıcı sayısını da belirttiği  hizmet sunmuştur.

Edirne Belediyesi

2019	2020	2021
1.Psikolojik danışmanlık Eğitimi 2.İlk Yardım Eğitimi 3.Kadın Sağlığı Eğitimleri	1Diyetisyenlik hizmeti 2.Psikolojik danışmanlık Eğitimi 3.İlk Yardım Eğitimi 4.Kadın Sağlığı Eğitimleri	1Diyetisyenlik hizmeti 2.Psikolojik danışmanlık Eğitimi 3.İlk Yardım Eğitimi 4.Kadın Sağlığı Eğitimleri

Edirne Belediyesi, kadın sağlığını destek olmak amacıyla 2019’da verdiği  hizmete 20 yılında itibaren bir hizmet daha eklemiştir. Belediye hizmetten yararlanan kadın sayılarına ilişkin bilgi vermemiştir.

anakkale Belediyesi

2019	2020	2021
1-Eğitim ve bilgilendirme toplantıları:115 kadın	1-Eğitim ve bilgilendirme toplantıları:65 kadın Pandemi	Pandemi nedeniyle yapılmadı

anakkale Belediyesi, kadın sağlığını geliştirmek için 2019 ve 2020 yıllarında eğitim ve bilgilendirme toplantıları gerçekleştirmiştir. Pandemi nedeniyle 2021’de veremediği bu hizmetin 2020 yılında yararlanan sayısının bir ncel-ki yıla göre az olmasını da Pandemi koşullarıyla ilişkilendirmiştir.

Gümüşhane Belediyesi

2019	2020	2021
1-Evde bakım hizmeti:60	1-Evde bakım hizmeti:58	1-Evde bakım hizmeti:63

Gümüşhane Belediyesi, kadın sağlığını desteklemek amacıyla evde bakım hizmeti vermiştir. Hizmetten yararlana sayısı kadın erkek ayırıştırılmamıştır.

Ataşehir Belediyesi

2019	2020	2021
Cevap yok	1-Kadın sağlığı eğitimi: 300	1-Kadın sağlığı eğitimi: 35 2-Sağlık kontrolü (Mamagrofı): 85

Ataşehir Belediyesi, cevap vermediği 2019 yılı dışında diğer iki yılda kadın sağlığı eğitimi düzenlemiş ayrıca 2021’de kadınlara sağlık kontrolü hizmeti sunmuştur. Verdiği hizmetlerin yararlanıcı sayıları belirtilmiştir.

Beşiktaş Belediyesi

2019	2020	2021
1-Kadın sağlığı Eğitimi Programı	Faaliyet yok	2-Kadın sağlığı sohbetleri

Beşiktaş Belediyesi, 2020’de bir faaliyet gerçekleştirmemiş, 2020 yılında “eğitim” ve 2021’de “kadın sağlığı sohbetleri” gerçekleştirmiştir. Bu faaliyetlerin yararlanıcı sayıları belirtilmemiştir.

Maltepe Belediyesi

2019	2020	2021
Eğitim ve Paneller	Eğitim ve Paneller	Eğitim ve Paneller

Maltepe Belediyesi, kadın sağlığını geliştirmek amacıyla kadınlara yönelik olarak izlenen üç yılda da “eğitim ve paneller” düzenlemektedir. Yararlanıcı sayılarının belirtilmediği bu hizmetin içeriğinde, kadın sağlığı, ve hijyen, ilkyardım, kanser farkındalığı, anne-bebek sağlığı ve beslenmesi vb. konular yer almaktadır.

Şişli Belediyesi

2019	2020	2021
1-Kadın Doğum Polikliniği: 3000	1-Kadın Doğum Polikliniği: 2850	1-Kadın Doğum Polikliniği: 3000

Şişli Belediyesi, kadınlara doğum polikliniği hizmeti sunmaktadır. Yararlanıcı sayılarının 2020’de azaldığı bu poliklinik izlenen üç yılda da hizmet vermiştir.

Uzunköprü Belediyesi

2019	2020	2021
1-Jimnastik, aerobik, step ve pilates kursu:205	1-Çölyak hastaları için gıda ve tekerlekli sandalye desteği: 18	1-Çölyak hastaları için gıda ve tekerlekli sandalye desteği: 18

Uzunköprü Belediyesi, kadın sağlığını geliştirmeye destek olmak için izlenen üç yılda hizmet sağlamıştır. Yararlanıcı sayılarının da verildiği bu hizmetler, 2019’da farklı, diğer iki yıl aynıdır.

İzmit Belediyesi

2019	2020	2021
1-Gebe Eğitimi: 20	Faaliyet yok-pandemi	2-Gebe Eğitimi: 44

İzmit Belediyesinin kadın sağlığını geliştirmek için verdiği hizmet, “gebe eğitimi”, 2020 yılında Pandemi nedeniyle yapılamamıştır. Bu hizmetin 2019 ve 2021 yararlanıcıları belirtilmiştir.

Lüleburgaz Belediyesi

2019	2020	2021
1. Sporla iç içe yaşam 2. Tenis Kursları 3. Yüzme Kursları 4. Kadın Basketbol Turnuvaları 5. Çocuk Gelişiminde Anne-Baba Tutumları 6. Tüp Bebek Semineri	1. Sporla iç içe yaşam 2. Tüp Bebek Semineri 3. Gençler ve Kadınlarda Ürolojik Hastalıklar semineri	1. Sporla iç içe yaşam 2. Tenis Kursları 3. Kadın Basketbol Turnuvaları

Lüleburgaz Belediyesi, 2019'da verdiği altı hizmetin üçünü 2020 ve 2021 yıllarında vermemiştir. Ayrıca belediye hizmetlerden yararlanan kadın sayılarını belirtmemiştir.

Nilüfer Belediyesi

2019	2020	2021
Kadın sağlığı eğitimleri: 1307	Kadın sağlığı eğitimleri:514	Kadın sağlığı eğitimleri: 357

Nilüfer Belediyesinin kadın sağlığı ile ilgili verdiği hizmetler, yararlanıcı sayılarıyla birlikte sunulan eğitimlerdir. Bu eğitimlerden yararlanan kadın sayıları, yıllar içinde azalmıştır.

Muratpaşa Belediyesi

2019	2020	2021
1-Eğitim ve seminerler: 511 2-Dezavantajlı kadınlar için KETEM'e erişim (randevu ve taşıma):209	1-Eğitim ve seminerler: 511 2-Dezavantajlı kadınlar için KETEM'e erişim (randevu ve taşıma):209	1-Eğitim ve seminerler: 511 2-Dezavantajlı kadınlar için KETEM'e erişim (randevu ve taşıma):209

Belediyenin kadın sağlığını geliştirmek amacıyla verdiği iki hizmet, izlenen üç yıl için de aynıdır. Bu hizmetlerden yararlanan kadın sayıları, 31 Mayıs 2021 itibariyle toplam olarak verilmiştir.

Kepez Belediyesi

2019	2020	2021
1-Kanser tarama-HPV: 2718 2-Kanser tarama-mamografi: 476	1-Kanser tarama-HPV: 862 2-Kanser tarama-mamografi: 617	1-Kanser tarama-HPV: 1259 2-Kanser tarama-mamografi: 1752

Kepez belediyesi kadın sağlığına yönelik faaliyetlerini ve yararlanıcı sayılarını detaylı olarak belirtmiştir. İzlenen üç yılda da aynı hizmetleri vermiştir. Belediyenin bu kapsamda verdiği “kanser taraması-HPV” hizmetinden yararlanan kadınların sayılı 2020 yılında diğer yıllara göre daha azdır.

Efeler Belediyesi

2019	2020	2021
Kadın Hastalıkları eğitim, seminer ve panel	Kadın Hastalıkları eğitim, seminer ve panel	Kadın Hastalıkları eğitim, seminer ve panel

Efeler Belediyesi, kadın sağlığına yönelik hizmetlerini, “kadın hastalıklarıyla ilgili yüz yüze veya çevrimiçi eğitim, panel ve seminer” şeklinde belirtmiş ve her bir programın yararlanıcısı da “her bir program için ortalama 400 kadın” olarak belirtmiştir.

Akdeniz Belediyesi

2019	2020	2021
Faaliyet yok	Faaliyet yok	Mamografi: 180

Akdeniz Belediyesi, 2019 ve 2020 yıllarında kadın sağlığına yönelik bir faaliyet yürütmemiş, 2021 yılında ise yürüttüğü tek faaliyet olan sağlık taraması kapsamındaki hizmetinden yararlanan kadın sayılarını belirtmiştir.

Fethiye Belediyesi

2019	2020	2021
Yöntem ve bilgilendirme eğitimleri	Yöntem ve bilgilendirme eğitimleri	Yöntem ve bilgilendirme eğitimleri

Fethiye Belediyesi, kadın sağlığını geliştirmek amacıyla izlenen üç yılda da sürdürdüğü eğitim programının yararlanıcı sayılarını belirtmemiştir.

Kadın sağlığına yönelik faaliyet yürüttüğünü belirtmesine rağmen bu faaliyetleri hakkında bilgi vermeyen tek belediye Erzurum Büyükşehir Belediyesi'dir.

4.1.1.8. Belediyenin Topluma Yönelik Eğitim ve Farkındalık Faaliyetleri

Belediyelerin kadınları da kapsayacak şekilde topluma yönelik olarak faaliyetlerinin hizmet sunumu ve hizmet alanların memnuniyeti açısından öne-

mine yukarıda değinilmiştir. Bu noktada eşitliğin sağlanması ve ayrımcılıkla mücadele edilmesi için belediyelerin topluma yönelik olarak gerçekleştirdikleri eğitim ve farkındalık faaliyetleri önemlidir. Ayrıca eğitimlerin katılımcılarının cinsiyet dağılımı ve eğitimlerin planlanması ve uygulanmasında işbirliği yapılan kurum ve kuruluşlar da diğer önemli hususlardır. Belediyelere yapılan izlemede bu hususlar incelenmiştir. Proje kapsamında yapılan izlemenin aynı zamanda savunuculuk faaliyeti olarak görülmesinden dolayı şiddet ve ayrımcılıkla ilgili eğitim konuları önceliklendirilerek belediyelere sunulmuş ve hangisi/hangilerini gerçekleştirdikleri sorulmuştur. Önceliklendirilen eğitim başlıklarının, belediyelerin aynı konuda çalışanlarına yönelik eğitim faaliyetleri ile aynı olmasına dikkat edilmiştir. Başlıklar: 1-Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, 2-İnsan Hakları, 3-Şiddet, 4-Ayrımcılık, 5-Yasal düzenlemeler (6284 ve uluslararası sözleşmeler), 6-Diğer olarak belirlenmiştir.

İlk olarak belediyenin topluma yönelik olarak gerçekleştirdiği eğitimlerin konusu incelenmiştir. Bu alt temada 2019 ve 2020 yılı için 43, 2021 yılı için 38 belediyenin izleme sonuçlarını gösteren Tablo 20 aşağıda sunulmuştur.

Tablo 20. Belediyelerin Şiddet ve Ayrımcılıkla İlgili Olarak Topluma Yönelik Gerçekleştirdiği Eğitimleri

Büyükşehir Belediyesi			
	2019	2020	2021
Ordu Büyükşehir Belediyesi	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	1, 2, 3, 4, 5, 6	1, 2, 3, 4, 5, 6	1, 2, 3, 4, 5, 6
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5
Edirne Belediyesi	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5
Gümüşhane Belediyesi ⁴⁵	1, 2, 3, 4	1, 2, 3, 4	1, 2, 3, 4
Beşiktaş Belediyesi	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5
Maltepe Belediyesi	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5
Şişli Belediyesi	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5
Lüleburgaz Belediyesi	1, 2, 3, 4, 5, 6	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5
İzmit Belediyesi	1,3	1,3	6

45 Kurum ilk izlemede 2019 ve 2020 yılları için topluma yönelik bu eğitimlerin planlama aşamasında olduğunu ve başka kurum ve kuruluşların eğitimlerine destek verdiklerini belirtmelerine rağmen ikinci izlemede bu eğitimleri verdiklerini belirtmişlerdir.

Nilüfer Belediyesi	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5
Efeler Belediyesi	1, 2, 3, 4, 6	1, 2, 3, 4, 6	1, 2, 3, 4, 6
Seyhan Belediyesi	1, 2, 3, 4, 5, 6	1, 2, 3, 4, 5, 6	
Akdeniz Belediyesi	1, 3, 5, 6	1, 3, 5, 6	1, 3, 5, 6
Mezitli Belediyesi	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5, 6
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Yapılmadı	1	1, 2, 3, 4, 5, 6
Bilecik Belediyesi	3	3	Cevap yok
Çanakkale Belediyesi	1, 2, 3, 4, 5	1,2	Yapılmadı
Uzunköprü Belediyesi	2, 3, 4, 5	Yapılmadı	Yapılmadı
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	1, 2, 3, 4, 5, 6	Yapılmadı	1, 2, 3, 4, 5
Altınordu Belediyesi	1,3	Yapılmadı	Yapılmadı
Beşikdüzü Belediyesi	Yapılmadı	Yapılmadı	Hayır
Ortahisar Belediyesi	Cevap yok	6	6
Tarsus Belediyesi	Cevap yok	5	İzlenmedi
Kayseri Büyükşehir Belediyesi	3,6	3,6	İzlenmedi
Toroslar Belediyesi	3, 4, 6	3, 4, 6	İzlenmedi
Marmaris Belediyesi	3, 4, 6	3, 4, 6	İzlenmedi
Karaman Belediyesi ⁴⁶	Hayır	Hayır	İzlenmedi
Nevşehir Belediyesi	Cevap yok	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5
Fethiye Belediyesi	Cevap yok	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5
Bornova Belediyesi	1, 2, 3, 4, 5	Cevap yok	1, 2, 3, 4, 5
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	1, 3	1, 3
Ataşehir Belediyesi	Cevap yok	Yapılmadı	1, 3, 5
İzmir Büyükşehir Belediyesi	1, 2, 3, 4, 5, 6	1, 2, 3, 4, 5, 6	Cevap yok
Manisa Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Hatay Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Tablo 20 incelendiğinde, 2019 yılı için izlenen 43 belediyenin 15'i, 2020 yılı için izlenen 43 belediyenin 10'u ve 2021 yılı için izlenen 38 belediyenin 11'i topluma yönelik olarak şiddet ve ayrımcılıkla ilgili bir eğitim faaliyeti yürütmediklerini belirtmişlerdir. Söz konusu eğitimleri izlenen üç yıl içinde

⁴⁶ Kurum izlemeye tek cevap vermiştir: “Kadına yönelik şiddetle ve ayrımcılıkla mücadele kapsamında farkındalık ve eğitim çalışması yapılmamıştır.”

hiç yapmayan belediye yoktur. Yıllar itibariyle bakıldığında ise 2019'da 3, 2020'de 5 ve 2021'de 2 belediyenin şiddet ve ayrımcılıkla ilgili olarak topluma yönelik bir eğitim faaliyeti yapmadığı görülmektedir.

Tabloya göre izlenen üç yılda şiddet ve ayrımcılıkla ilgili konularda topluma yönelik eğitim faaliyeti düzenleyen belediye sayısı 10'dur. Bunlar: Ordu Büyükşehir Belediyesi, Trabzon Büyükşehir Belediyesi, Erzurum Büyükşehir Belediyesi, Edirne Belediyesi, Beşiktaş Belediyesi, Maltepe Belediyesi, Şişli Belediyesi, Lüleburgaz Belediyesi, Nilüfer Belediyesi ve Mezitli Belediyesi'dir. Ayrıca önceliklendirilen konu başlıklarının tamamında eğitim düzenleyen belediye sayısı 2019'da 15, 2020'de 14 ve 2021'de 15 olarak görülmektedir.

Yapılan eğitimlerin önceliklendirilen başlıklara göre dağılımı ise şöyledir: En fazla eğitim, "şiddet" başlığındadır. İzlenen üç yılda bu başlıkta toplam 68 eğitim yapılmıştır. İkinci sırada toplam 63 defa yapılan "toplumsal cinsiyet eşitliği" izlemektedir. Üçüncü sırada 57 eğitime konu olan "insan hakları" gelmektedir. Dördüncü sırada 55 eğitim programında yer alan "ayrımcılık" başlığı gelmektedir. Belirlenen başlıkların sonuncusu "yasal düzenlemeler (6284 ve uluslararası sözleşmeler)" konusunda 50 eğitim verilmiştir. Ayrıca belediyeler üç yıl içinde "diğer" başlığında toplam 25 eğitim programında yer almıştır.

Belediyelerin diğer başlığında belirttikleri eğitimler şunlardır:

1-Tekirdağ Belediyesi

2019	2020	2021
1-Kadın sağlığı 2-Akran zorbalığı 3-Bağımlılıkla mücadele		

2-İzmir Büyükşehir Belediyesi

2019	2020	2021
	1-Kadının insan hakları 2-Hayat dolu buluşmalar programı 3-Anne destek programı 4-Kadın sağlığı eğitimi 5-Ayrımcılık atölyeleri 6- Erkek sağlığı eğitimi 7-Çocuk yaşta erken ve zorla evlilikler hukuki ve psikolojik boyutları 8-Kadına yönelik şiddetle mücadele mekanizmaları ve başvurulacak yerler 9-Flört şiddeti ve güvenli ilişkiler eğitimi	1-Kadının insan hakları 2-Hayat dolu buluşmalar programı 3-Anne destek programı 4-Kadın sağlığı eğitimi 5-Ayrımcılık atölyeleri 6- Erkek sağlığı eğitimi 7-Çocuk yaşta erken ve zorla evlilikler hukuki ve psikolojik boyutları 8-Kadına yönelik şiddetle mücadele mekanizmaları ve başvurulacak yerler 9-Flört şiddeti ve güvenli ilişkiler eğitimi

3-Trabzon Büyükşehir Belediyesi

2019	2020	2021
Üniversiteye hazırlık Destekleme ve Yetiştirme kurları	Üniversiteye hazırlık Destekleme ve Yetiştirme kurları	Üniversiteye hazırlık Destekleme ve Yetiştirme kurları

4-Kayseri Büyükşehir Belediyesi

2019	2020	2021
	1-Ailede mahremiyet 2-Öfke kontrolü	1-Ailede mahremiyet 2-Öfke kontrolü

5-Mersin Büyükşehir Belediyesi

2019	2020	2021
		1- Okuryazarlık eğitici Eğitimi 2- Hayat dolu buluşmalar

6-Ataşehir Belediyesi

2019	2020	2021
		1-Çocuk hakları

7-Lüleburgaz Belediyesi

2019	2020	2021
1-İstanbul Sözleşmesi tanıtım Atölyesi 2-5 Aralık kadın hakları günü bölge toplantısı 3-8 mart mahallelerde kadın hakları söyleşi		

8-İzmit Belediyesi

2019	2020	2021
1- Kadın hakları	1- Kadın hakları	1- Kadın hakları

9-Marmaris Belediyesi

2019	2020	2021
1-Kadın hakları 2-8 Mart ve 25 Kasım'da söyleşi, konferans	1-Kadın hakları 2-8 Mart ve 25 Kasım'da söyleşi, konferans	

10-Efeler Belediyesi

2019	2020	2021
1-Yabancı dil 2-İlk yardım 3-İş güvenliği 4-Sivil savunma 5-Sağlık	1-Yabancı dil 2-İlk yardım 3-İş güvenliği 4-Sivil savunma 5-Sağlık	1-Yabancı dil 2-İlk yardım 3-İş güvenliği 4-Sivil savunma 5-Sağlık

11-Seyhan Belediyesi

2019	2020	2021
1-Yerel yönetimler ve toplumsal cinsiyet perspektifinden kadın çalışmalarının güçlendirilmesi toplantısı 2-Hayat Dolu Buluşmalar Programı 3-Anne Destek Programı 4-Ayrımcılık atölyeleri		

12-Ortahisar Belediyesi

2019	2020	2021
	1-Aile Hukuk Rehberi (Evlilik öncesi eğitim programı)	1-Aile Hukuk Rehberi (Evlilik öncesi eğitim programı)

13-Akdeniz Belediyesi

2019	2020	2021
1-Kadın hakları 2-Çocuk ihmal ve istismarı	1-Kadın hakları 2-Çocuk ihmal ve istismarı	1-Kadın hakları 2-Çocuk ihmal ve istismarı

14-Mezitli Belediyesi

2019	2020	2021
		1-T&C eşitliliği eğitici eğitimi 2-Şiddetle mücadelede erkeğin katılımı

15-Toroslar Belediyesi

2019	2020	2021
1-Ebeveynlere Yönelik Mahremiyet Eğitimi (4 oturum) 2-Flört Şiddeti Atölyesi (5 oturum şeklinde), 3-Çocuk ve Çocuk İstismarı Semineri(10 oturum) 4-Mahremiyet Eğitimi (5 oturum) 5-Engelleri aşıyoruz, Online Platformda Buluşuyoruz” Etkinliği	1-15 Ekim Meme Kanseri Farkındalık Günü Etkinliği 2-Ebeveynlere Yönelik Mahremiyet Eğitimi (4 oturum) 3-Flört Şiddeti Atölyesi (5 oturum şeklinde) 4-Çocuk ve Çocuk İstismarı Semineri(10 oturum) 5-Şiddet Türleri 6-25 Kasım Uluslararası Şiddetle Mücadele Günü etkinliği 7-Mahremiyet Eğitimi (5 oturum)	

Belediyeler tarafından ayrımcılık ve şiddetle ilgili konularda topluma yönelik olarak gerçekleştiren faaliyetlerin katılımcı sayılarını gösteren Tablo 21 aşağıdadır.

Tablo 21. *Belediyelerin Şiddet ve Ayrımcılıkla İlgili Olarak Topluma Yönelik Gerçekleştirdiği Faaliyetlerin Cinsiyet Dağılımına Göre Katılımcı Sayıları*

Belediyeler		2019	2020	2021
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi		1, 2, 3, 4, 5,6	Hayır	1, 2, 3, 4, 5
	Katılımcı	Kadın:225 Erkek: Belirtilmemiş Toplam: 225		Kadın:108 Erkek: Belirtilmemiş Toplam: 108
Aydın Büyükşehir Belediyesi		Cevap yok	1,3	1,3
	Katılımcı	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Ordu Büyükşehir Belediyesi		1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5
	Katılımcı	Kadın:200 Erkek: Belirtilmemiş Toplam:200	Kadın:50 Erkek: Belirtilmemiş Toplam:50	Kadın:300 Erkek:260 Toplam:560
Trabzon Büyükşehir Belediyesi		1, 2, 3, 4, 5, 6	1, 2, 3, 4, 5, 6	1, 2, 3, 4, 5, 6
	Katılımcı	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Kadın: Belirtilmemiş Erkek: Belirtilmemiş Toplam:505
Erzurum Büyükşehir Belediyesi		1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5
	Katılımcı	Kadın:1000 Erkek: Belirtilmemiş Toplam:1000	Kadın:1000 Erkek: Belirtilmemiş Toplam:1000	Kadın:1000 Erkek: Belirtilmemiş Toplam:1000
Nevşehir Belediyesi		Cevap yok	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5
	Katılımcı		Kadın:130 Erkek: Belirtilmemiş Toplam:130	Kadın:132 Erkek: Belirtilmemiş Toplam:132
Kayseri Büyükşehir Belediyesi		3,6	3,6	İzlenmedi
	Katılımcı	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	
Mersin Büyükşehir Belediyesi		Faaliyet yok	1	1, 2, 3, 4, 5, 6
	Katılımcı		Kadın:20 Erkek: 232 Toplam:252 ⁴⁷	Kadın:208 Erkek: 25 Toplam:130 ⁴⁸

47 Bu eğitimin konusu toplumsal cinsiyet eşitliğidir.

48 Mersin Büyükşehir Belediyesi'nin önceliklendirilen her bir başlık için katılımcı sayısı şöyledir: Paket program olduğu düşünülen İnsan hakları, şiddet ve yasal düzenlemeler başlıkları için 23 erkek ve 150 kadın olmak üzere toplam 173 katılımcı belirtilmiştir. Toplumsal cinsiyet eşitliği: 10 kadın, hayat dolu buluşmalar: 5 kadın, okuryazarlık eğitici eğitimi: 7 kadın ve ayrımcılıkla mücadele: 36 kadın ve 2 erkektir.

Edirne Belediyesi		1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5
	Katılımcı	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Bilecik Belediyesi		3	3	Cevap yok
	Katılımcı			
Çanakkale Belediyesi		1, 2, 3, 4, 5	1,2	Yapılmadı
	Katılımcı	Kadın:93 Erkek:22 Toplam: 115	Kadın:65 Erkek:15 Toplam: 80	Yapılmadı
Gümüşhane Belediyesi ⁴⁹		1, 2, 3, 4	1, 2, 3, 4	1, 2, 3, 4
		Kadın:350 Erkek:36	Kadın:450 Erkek:60	Kadın:500 Erkek:48
Karaman Belediyesi ⁵⁰		Hayır	Hayır	İzlenmedi
	Katılımcı	Faaliyet yok	Faaliyet yok	
Ataşehir Belediyesi		Cevap yok	Yapılmadı	1, 3, 5
	Katılımcı			1800 kişi ⁵¹
Beşiktaş Belediyesi		1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5
	Katılımcı	Kadın:120 Erkek:20 Toplam: 140	Belirtilmemiş ⁵²	Kadın:300 Erkek:24 Toplam: 324
Maltepe Belediyesi		1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5
	Katılımcı	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Şişli Belediyesi		1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5
	Katılımcı	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Uzunköprü Belediyesi		2, 3, 4, 5	Faaliyet yok	Faaliyet yok
	Katılımcı	Kadın:500 Erkek:400 Toplam:900		
Lüleburgaz Belediyesi		1, 2, 3, 4, 5, 6	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5
	Katılımcı	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
İzmit Belediyesi		1,3	1,3	Diğer
	Katılımcı	Kadın:30 Erkek:0 Toplam: 30	Kadın:50 Erkek:0 Toplam: 50	Kadın:52 Erkek:0 Toplam: 52

49 Kurum ilk izlemede 2019 ve 2020 yılları için topluma yönelik bu eğitimlerin planlama aşamasında olduğunu ve başka kurum ve kuruluşların eğitimlerine destek verdiklerini belirtmelerine rağmen ikinci izlemede bu eğitimleri verdiklerini belirterek katılımcı sayılarını da vermiştir.

50 Kurum izlemeye tek cevap vermiştir: “Kadına yönelik şiddetle ve ayrımcılıkla mücadele kapsamında farkındalık ve eğitim çalışması yapılmamıştır.”

51 Katılımcıların cinsiyet dağılımı belirtilmemiştir.

52 Beşiktaş Belediyesi, Pandemi nedeniyle çevrimiçi yaptıkları bu eğitimlere ilişkin katılımcı sayısı veremeyeceğini belirtmiştir.

Nilüfer Belediyesi		1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5
	Katılımcı	Toplam:1307	Toplam: 514	Toplam:506
Bornova Belediyesi		1, 2, 3, 4, 5	Cevap yok	1, 2, 3, 4, 5
	Katılımcı	Toplam: 230		Toplam: 241
Marmaris Belediyesi		3, 4, 6	3, 4, 6	İzlenmedi
	Katılımcı	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	
Efeler Belediyesi		1, 2, 3, 4, 6	1, 2, 3, 4, 6	1, 2, 3, 4, 6
	Katılımcı ⁵³	Kadın:400 Erkek:250 Toplam: 650	Kadın:400 Erkek:250 Toplam: 650	Kadın:400 Erkek:250 Toplam: 650
Seyhan Belediyesi		1, 2, 3, 4, 5, 6	1, 2, 3, 4, 5, 6	
	Katılımcı			
Altınordu Belediyesi		1,3	Yapılmamış	Yapılmamış
	Katılımcı	Kadın:116 Erkek:42 Toplam: 158		
Beşikdüzü Belediyesi		Hayır	Hayır	Hayır
	Katılımcı	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Ortahisar Belediyesi		Cevap yok	6	6
	Katılımcı		Kadın:1 Erkek:0 Toplam: 1	
Akdeniz Belediyesi		1, 3, 5, 6	1, 3, 5, 6	1, 3, 5, 6
	Katılımcı	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Mezitli Belediyesi		1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5, 6
	Katılımcı	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Tarsus Belediyesi		Cevap yok	5	İzlenmedi
	Katılımcı			
Toroslar Belediyesi ⁵⁴		3, 4, 6	3, 4, 6	İzlenmedi
	Katılımcı ⁵⁵	Toplam:168	Toplam: 168	
		Cevap yok	1, 2, 3, 4, 5	1, 2, 3, 4, 5
Fethiye Belediyesi			Kadın:15 Erkek:1 Toplam16:	Kadın:25 Erkek:5 Toplam:30
İzmir Büyükşehir Belediyesi ⁵⁶		1, 2, 3, 4, 5, 6	1, 2, 3, 4, 5, 6	Cevap vermedi
	Katılımcı	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	

53 Efeler Belediyesi verdiği katılımcıların her bir program için ortalama olduğunu belirtmiştir.

54 Belediyenin 2019 ve 2020 yıllarına ilişkin verileri ortaktır.

55 Toroslar belediyesi 2019 ve 2020 yılları için aynı katılımcı sayısını verdiği eğitimlerin detayı şöyledir: Şiddet Türleri: 12, 15 Ekim Meme Kanseri Farkındalık Günü Etkinliği:40, Flört Şiddeti Atölyesi: 56, Mahremiyet Eğitimi:48,Engelleri aşyoruz, Online Platformda Buluşuyoruz” Etkinliği:12

56 Belediye, eğitimlerin katılımcı sayılarıyla ilgili olarak son üç yılda toplam 15550 kişi olarak belirtmiştir

Tablo 21 incelendiğinde, izlendiği ve cevap vererek eğitim yaptığını belirtmesine rağmen, Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Trabzon Büyükşehir Belediyesi ve Edirne Belediyesi katılımcı sayısı belirtmemiştir. Efeler Belediyesi ise katılımcı sayısını ortalama olarak belirtmiştir.

4.1.1.8.1. Belediyelerin Topluma Yönelik Eğitim Faaliyetlerini Yerine Getirmeme Nedenleri:

Şiddet ve ayrımcılık konularında eğitim yapmayan belediyelere, bu durumun nedeni sorulduğunda, 6 belediye Pandemi koşullarını gerekçe olarak sunmuşlardır. Bu belediyeler: Trabzon Büyükşehir Belediyesi, Ataşehir Belediyesi, Uzunköprü Belediyesi, Altınordu Belediyesi, Ortahisar Belediyesi, Çanakkale Belediyesi'dir. Ayrıca, Mersin Büyükşehir Belediyesi hizmet binasının yeni kurulmasını ve Beşikdüzü Belediyesi de bütçe yetersizliğini gerekçe göstermiştir. Diğer belediyeler bu soruyu yanıtsız bırakmıştır.

Belediyelerin topluma yönelik faaliyetlerinin bir diğer önemli unsuru işbirlikleridir. İşbirliği konusu, içinde savunuculuk barındıran ve STK'lar tarafından yapılan bir izleme sürecinin en önemli sorgulamalarından birisidir. Bu nedenle toplumsal hayatın derinlerine nüfuz etmiş şiddet ve ayrımcılık meselesinin belediyeler tarafından önemsenmesi kadar hayati olan durum, bu hususlardaki mücadeleyi ilgili kurum ve kuruluşların desteğini alarak yapmasıdır. Beledilerin olası işbirliklerinin görünür olduğu mecralar ise topluma yönelik faaliyetlerdir. Bu nedenle izlemede belediyelere şiddet ve ayrımcılık konusundaki faaliyetlerin planlaması ve uygulanmasında işbirliği yapılıp yapılmadı ve yapılıyorsa hangi kurumlarla işbirliği yapıldığı sorulmuştur. Bu durumu gösteren Tablo.22 aşağıda sunulmuştur.

Tablo 22. *Belediyelerin Şiddet ve Ayrımcılıkla İlgili Olarak Topluma Yönelik Gerçekleştirdiği Faaliyetlerde İşbirliği Yapıp Yapmama Durumları*

Büyükşehir Belediyesi			
	2019	2020	2021
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Evet	Faaliyet yok	Evet
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Evet	Hayır	Evet

Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Kayseri Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	İzlenmedi
Edirne Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
Bilecik Belediyesi	Evet	Evet	Cevap yok
Çanakkale Belediyesi	Evet	Evet	Hayır
Gümüşhane Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Karaman Belediyesi	Faaliyet yok	Faaliyet yok	İzlenmedi
Beşiktaş Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Maltepe Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Şişli Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Uzunköprü Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Lüleburgaz Belediyesi	Evet	Evet	Evet
İzmit Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Nilüfer Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Efeler Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Altınordu Belediyesi	Evet	Hayır	Hayır
Beşikdüzü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Akdeniz Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Mersin Belediyesi	Cevap yok	Evet	Evet
Fethiye Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
Nevşehir Belediyesi	Cevap yok	Evet	Evet
Ataşehir Belediyesi	Cevap yok	Evet	Evet
Bornova Belediyesi	Hayır	Cevap yok	Hayır
Ortahisar Belediyesi	Hayır	Evet	Cevap yok
Mezitli Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Manisa Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Hatay Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Seyhan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Tablo 22 incelendiğinde bu alt temada 2019 ve 2020 yıllarında 41, 2021 yılında ise 39 belediyenin izlendiği görülmektedir. Belediyelerden 2019 için 17'si, 2020 için 15'i ve 2021 için de 16'sı şiddet ve ayrımcılıkla ilgili olarak

topluma yönelik faaliyetleri gerçekleştirirken kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapıp yapılmadığı sorusuna cevap vermemiştir. Cevap veren belediyelerden 2019 için 18'i, 2020 için 21'i ve 2021 için de 19'u işbirliği yaptığını belirtmiştir. Dolayısıyla en az işbirliği 2019 ve en fazla işbirliği de 2020'de yılında gerçekleşmiştir. Söz konusu faaliyetleri gerçekleştirirken ilgili kurum ve kuruluşlarla hiç işbirliği yapmayan belediye Beşikdüzü Belediyesi'dir.

Belediyelerin şiddet ve ayrımcılıkla ilgili konularda hangi kurum ve kuruluşlarla hangi konularda işbirliği yaptığını gösteren Tablo 23 aşağıda sunulmuştur.

Tablo 23 *Belediyelerin Topluma Yönelik Hizmetler Konusunda İşbirliği Yaptığı Kurum ve Kuruluşlar*

Belediyeler	İşbirliği Yapılan Kurum ve Kuruluşlar		
	2019	2020	2021
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi ⁵⁷	1-TASPV 2-Süleymanpaşa Belediyesi 3-Zübeyde Hanım Huzurevi	Faaliyet yok	Çerkezköy Belediyesi
Ordu Büyükşehir Belediyesi	1- İl Tarım Orman Müd 2- Arıcılık Uyg. Araş Enst.	1-Altınordu HEM	1-Altınordu HEM 2- Ticaret Odası 3- Ticaret Borsası 4- Sanayi Teknoloji İl Müd. 5-Ordu Üniversitesi 6-İl Tarım Orman Müd
Trabzon Büyükşehir Belediyesi ⁵⁸	Detay yok	Pandemi	Detay yok

57 Tekirdağ Belediyesi işbirliklerini konularına göre belirtmiştir. Belediye, 2019 yılında, kadın sağlığı eğitimi konusunda, Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı, Çorlu Sosyal Dayanışma Merkezi, Süleymanpaşa Belediyesi ile işbirliği yapmıştır. 8 Mart Etkinlikleri (Aile içi İletişim) için Hayrabolu Belediyesi ile ve kadına yönelik şiddet ve T&C konusunda, Zübeyde Hanım Huzurevi ile işbirliği yapmıştır. Belediye 2021 yılında ise kadın çalışmaları atölyesi ve çocuk etkinlikleri için Çerkezköy Belediyesi ile işbirliği yapmıştır.

58 Trabzon Büyükşehir Belediyesi faaliyet yürüttüğü 2019 ve 2021 için “tüm kamu kurum ve kuruluşlar, tüm kadın sivil toplum kuruluşları” ifadesinin kullanmıştır.

Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Atatürk Üniversitesi	Atatürk Üniversitesi	Atatürk Üniversitesi
Nevşehir Belediyesi	Cevap yok	1-ASH İl Müd. 2-Kapadokya Kadın Dayanışma Derneği 3-YEDAM 4-Nevşehir barosu	1-ASH İl Müd. 2-Kapadokya Kadın Dayanışma Derneği 3-YEDAM 4-Nevşehir barosu
Kayseri Büyükşehir Belediyesi	1-Emniyet Müdürlüğü 2-Müftülük 3-Adliye 4-Milli Eğitim Müd.	1-Emniyet Müdürlüğü 2-Müftülük 3-Adliye 4-Milli Eğitim Müd.	İzlenmedi
Mersin Büyükşehir Belediyesi ⁵⁹	Faaliyet yok	1.İYOP-AÇEV 2.HDB- AÇEV 3.Mersin Üniversitesi 4. CEİD	1. Sabancı Üniversitesi 2. NOTİ DANIŞMANLIK
Bilecik Belediyesi	1-ASH İl Müd 2- Kapadokya Kadın Dayanışma Demeği	1-ASH İl Müd 2- Kapadokya Kadın Dayanışma Demeği	Cevap yok
Gümüşhane Belediyesi	1-Baro 2- İl Tarım Orman Müd 3-Ticaret İl Müd.	1-Baro 2- İl Tarım Orman Müd 3-Ticaret İl Müd.	1-Baro 2- İl Tarım Orman Müd 3-Ticaret İl Müd.
Beşiktaş Belediyesi	1.Kadının İnsan Hakları Yeni Çözümler Derneği 2.TAPV 3.AÇEV 4.Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği	1.Kadının İnsan Hakları Yeni Çözümler Derneği 2. TAPV 3. AÇEV 4.Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği	1.Kadının İnsan Hakları Yeni Çözümler Derneği 2. TAPV 3. AÇEV 4.Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği 5.Öğrenme Meraklıları
Uzunköprü Belediyesi	İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	İşbirliği yok	İşbirliği yok
Lüleburgaz Belediyesi	1. Kent Konseyi 2. TKB 3. Üniversite 4. Baro	1. Kent Konseyi 2. TKB 3. Üniversite 4. Baro	1. Kent Konseyi 2. TKB 3. Üniversite 4. Baro
İzmit Belediyesi	Kocaeli Barosu Kadın Hakları Merkezi	Kocaeli Barosu Kadın Hakları Merkezi	Kocaeli Barosu Kadın Hakları Merkezi

59 Mersin Büyükşehir Belediyesi, 2020 yılında toplumsal cinsiyet eşitliği ve farkındalık konusunda, AÇEV ile İşlevsel Yetişkin Okuryazar Programını, AÇEV ile Hayat Dolu Buluşmalar Programını yürütmüş ve Mersin Üniversitesi ile cinsiyet eşitliği izleme eğitici eğitimi konusunda CEİD ile işbirliği yapmıştır. Belediye, 2021'de toplumsal cinsiyet eğitici eğitimi için NOTİ DANIŞMANLIK ile aile içi şiddet konusunda Sabancı Üniversitesi ile işbirliği yapmıştır.

Nilüfer Belediyesi	TAPV	TAPV	1-TAPV 2-Sabancı Üniversitesi 3-İnsanca Yaşam ve Demokrasi Toplum Derneği 4-Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu
Efeler Belediyesi ⁶⁰	1-Efeler Kent Konseyi 2-Kadın STK'lar	1-Efeler Kent Konseyi 2-Kadın STK'lar	1-Efeler Kent Konseyi 2-Kadın STK'lar
Altınordu Belediyesi ⁶¹	ASH İl Müdürlüğü	İşbirliği yok	İşbirliği yok
Beşikdüzü Belediyesi	İşbirliği yok	İşbirliği yok	İşbirliği yok
Ortahisar Belediyesi	İşbirliği yok	ASH İl Müd	Cevap yok
Akdeniz Belediyesi	1-ASH İl Müdürlüğü 2-İlçe Emniyet Müd.	1-ASH İl Müdürlüğü 2-İlçe Emniyet Müd.	1-ASH İl Müdürlüğü 2-İlçe Emniyet Müd.
Fethiye Belediyesi	İşbirliği yok	1-Fethiye Kent Konseyi 2-Fethiye Dayanışma Derneği (FKDD) 3-Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	1-Fethiye Kent Konseyi 2-Fethiye Dayanışma Derneği (FKDD) 3-Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Ataşehir Belediyesi	Cevap yok	1- Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği 2-Gedik Üniversitesi	1- Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği 2-Gedik Üniversitesi
Edirne Belediyesi	Cevap yok	1.Rana Kaplan Akademi 2.İl Göç İdaresi	1.Rana Kaplan Akademi 2.İl Göç İdaresi
Maltepe Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Şişli Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Mezitli Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

60 Belediye kadınlar için yaptığı etkinlik ve organizasyonlarda kadın STK'larla işbirliği yaptığını belirtmiş fakat bu STK'ların hangileri olduğunu belirtmemiştir.

61 Altınordu Belediyesi 2019 yılında ASH İl Müdürlüğü ile yaptığı işbirliğinin eğitim temelli olduğunu belirtmiştir.

Manisa Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kahramanmaraş	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Hatay Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Seyhan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Tablo 23 incelendiğinde, topluma yönelik hizmetleri fazla olan belediyeleri işbirliği yaptığı kurum ve kuruluşlar daha fazla sayıda ve daha çeşitlidir.

Ayrıca belediyelerin izleme soru formunda belirttiği hususlar tabloyu destekleyecek şekilde göz önünde bulundurulduğunda, Belediyeler işbirliklerini belirtmekle birlikte işbirliği nedenini belirtmemişlerdir. İşbirliği konusunu işbirliği yapılan kurum ve kuruluşlarla bircilikte belirten belediler, Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi, Mersin Büyükşehir Belediyesi, Altınordu Belediyesi'dir. Efeler Belediyesi işbirliği konusunu belirtmekle birlikte STK adını vermemiştir.

Bir sonraki izleme alt teması belediyelerin kadınlara hizmet sunan birimleridir. Yukarıda genel olarak yürütülen hizmetler incelenmiş ve belediyelerin sundukları hizmetler hakkında genel bir bilgi sahibi olunmuştur. Bir sonraki bölümde, belediyelerin yukarıda belirtileneler dahil kadınlara sundukları hizmet için oluşturdukları birimler ve bu birimlerin faaliyetleri incelenecektir.

4.1.1.9. Belediyelerin Kadınlara Hizmet Veren Birimleri ve Bu Birimlerin Faaliyetleri

Bu alt temada belediyelerin kadınlara hizmet sunan birimleri ve bu birimler aracılığıyla yürütülen faaliyetler incelenecektir. Bu kapsamda Eşitlik Birimi ve/veya Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Birimi, Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü, Kadın Danışma/Dayanışma Merkezi, Aile Danışma Merkezi, Sağlık Birimi gibi birimler faaliyetleriyle birlikte ele alınacaktır.

4.1.1.9.1. Eşitlik ve/veya Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Birimi

Bu alt temada ilk izleme belediyelerin Eşitlik ve/veya Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Birimlerinin olup olmaması, var ise yürüttüğü faaliyetleri incelemiştir. Bunun için hazırlanan Tablo 24 aşağıda sunulmuştur.

Tablo 24. Belediyeleri Eşitlik Birimlerinin Olup Olmama Durumları

Belediyeler	Birim ve Cinsiyete göre yararlanıcı sayısı		
	2019	2020	2021
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Adana Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Beşiktaş Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Şişli Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Nilüfer Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Bornova Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet ⁶²
Nevşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Ataşehir Belediyesi	Hayır	Evet ⁶³	Evet
Edirne Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet
Maltepe Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Evet
Mezitli Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Evet
Antalya Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Kayseri Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	İzlenmedi

62 Birim yeni kurulmuştur

63 Temmuz 2020'de kurulmuş

Çanakkale Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Gümüşhane Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Uzunköprü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Lüleburgaz Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
İzmit Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Muratpaşa Belediyesi ⁶⁴	Hayır	Hayır	Hayır
Altınordu Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Beşikdüzü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Ortahisar Belediyesi ⁶⁵	Hayır	Hayır	Hayır
Efeler Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Akdeniz Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Tarsus Belediyesi	Hayır	Hayır	İzlenmedi
Toroslar Belediyesi	Hayır	Hayır	İzlenmedi
Yenişehir Belediyesi	Hayır	Hayır	İzlenmedi
Fethiye Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır ⁶⁶
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Karaman Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kepez Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bilecik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Seyhan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Manisa Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Hatay Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Tablo 24 incelendiğinde, bu alt temada 2019 ve 2020 yılları için 47 ve 2021 yılı için 42 belediyenin izlendiği görülmektedir. İzlenen belediyelerden 2019 ve 2020 yılı için 16 ve 2021 yılı için 15 belediyenin cevap vermediği görülmektedir. Cevap veren belediyelerden 2019 için 8'i, 2020 için

64 Eşitlik Birimi kurma çalışmaları devam etmektedir ve Eşitlik masası var

65 Belediye Eşitlik Birimi ve/veya Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Birimi olmamakla birlikte, “yerel eşitlik masa temsilciliği” olduğunu belirtmiştir.

66 Belediye bu soruya “Evet” cevabı vermekle birlikte, Eşitlik Birimi ve/veya Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Birimine ilişkin hazırlıklarının devam ettiğini belirtmiştir.

9'u ve 2021 için de 13'ü bünyelerinde Eşitlik ve/veya Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Birimi olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum belediyelerdeki Eşitlik ve/veya Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Birimlerinin yıllar içinde arttığını göstermektedir. Belediyelerin hizmet veren Eşitlik/Toplumsal Cinsiyet Eşitliği birimlerin yararlanıcı sayıları ise şöyledir:

Tablo 25 Belediyelerin Yararlanıcı Sayılarına Göre Eşitlik Birimleri

Büyükşehir Belediyesi		Birim ve Cinsiyete göre yararlanıcı sayısı		
		2019	2020	2021
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Eşitlik Birimi	Evet	Evet	Evet
	Yararlanıcı Sayıları	İzlenmedi	İzlenmedi	İzlenmedi
Adana Büyükşehir Belediyesi	Eşitlik Birimi	Evet	Evet	Evet
	Yararlanıcı Sayıları	İzlenmedi	İzlenmedi	İzlenmedi
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Eşitlik Birimi	Evet	Evet	Evet
	Yararlanıcı Sayıları	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Beşiktaş Belediyesi	Eşitlik Birimi	Evet	Evet	Evet
	Yararlanıcı Sayıları	50	Belirtilmemiş	100
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Eşitlik Birimi	Evet	Evet	Evet
	Yararlanıcı Sayıları	198	1231	1821
Şişli Belediyesi	Eşitlik Birimi	Evet	Evet	Evet
	Yararlanıcı Sayıları	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Nilüfer Belediyesi	Eşitlik Birimi	Evet	Evet	Evet
	Yararlanıcı Sayıları	626	696	827
Bornova Belediyesi	Eşitlik Birimi	Hayır	Hayır	Evet ⁶⁷
	Yararlanıcı Sayıları	Birim yok	Birim yok	Belirtilmemiş
Nevşehir Belediyesi	Eşitlik Birimi	Evet	Evet	Evet
	Yararlanıcı Sayıları	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Ataşehir Belediyesi	Eşitlik Birimi	Hayır	Evet ⁶⁸	Evet
	Yararlanıcı Sayıları	Birim yok	Belirtilmemiş	1780
Edirne Belediyesi	Eşitlik Birimi	Hayır	Hayır	Evet
	Yararlanıcı Sayıları	Birim yok	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Maltepe Belediyesi	Eşitlik Birimi	Cevap yok	Cevap yok	Evet
	Yararlanıcı Sayıları	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Mezitli Belediyesi	Eşitlik Birimi	Cevap yok	Cevap yok	Evet
	Yararlanıcı Sayıları	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş

Tablo 25 incelendiğinde Eşitlik Birimi olan belediyelerden yararlanıcı sayılarına ilişkin bilgi veren sadece, Mersin Büyükşehir Belediyesi, Nilüfer Bele-

67 Birim yeni kurulmuştur

68 Temmuz 2020'de kurulmuştur

diyesi ve Ataşehir Belediyesi'dir. Bunun yanı sıra belediyelere bu birimlerden yararlanan kadın sayılarını “engelli”, “göçmen”, “şiddet mağduru” gibi özelliklerine göre vermeleri istenmiştir. Tablo, belediyelerin yararlanıcı kadın sayılarını bu şekilde vermediğini göstermektedir.

4.1.1.9.2. Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü

Belediyelerin kadınlara hizmet sunan bir diğer birimi, Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğüdür. Kitabın önceki bölümlerinde de sözü edildiği gibi günümüzde kamu kurum ve kuruluşlarının yapılanmasında “kadın” kimliği, “aile” kavramıyla birlikte ele alınmasının bir sonucu olarak, kadınlara hizmet sunan birimler “aile ve kadın” ifadesiyle adlandırılmaktadır. Belediyelerde de aynı şekilde devam bu yaklaşım nedeniyle soru formunda doğrudan “kadın ev Aile Hizmetleri Müdürlüğü” ifadesi benimsenmiştir.

Belediyelerin Kadın ve Aile Hizmetlerine ilişkin izleme sonuçlarını gösteren Tablo 26 aşağıda hazırlanmıştır. Bu izlemede 2019 için 43, 2020 için 44 ve 2021 için 41 belediye izlenmiştir.

Tablo 26. *Kadın ve Aile Müdürlüğü Olup Olmama Durumlarına Göre Belediyeler*

Belediyeler	Kadın ve Aile Hizmet Müdürlüğü Olup Olmama		
	2019	2020	2021
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
İzmir Büyükşehir Belediyesi ⁶⁹	Evet	Evet	Evet
Antalya Büyükşehir Belediyesi ⁷⁰	Evet	Evet	Evet
Nevşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Edirne Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Beşiktaş Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Maltepe Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Bornova Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Muratpaşa Belediyesi	Evet	Evet	Evet

69 Birim adı, Kadın Çalışmaları Şube Müdürlüğü'dür.

70 Birimin adı, Aile ve Toplum Hizmetleridir.

Altınordu Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Akdeniz Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Tarsus Belediyesi	Evet	Evet	İzlenmedi
Adana Büyükşehir Belediyesi ⁷¹	İzlenmedi	Evet	Evet
Yenişehir Belediyesi	Evet	Evet	İzlenmedi
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet
İzmit Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
Ataşehir Belediyesi	Cevap yok	Evet	Evet
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Çanakale Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Şişli Belediyesi	Hayır	Hayır	Cevap yok
Uzunköprü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Lüleburgaz Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Nilüfer Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Efeler Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Beşikdüzü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Ortahisar Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Mezitli Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Toroslar Belediyesi	Hayır	Hayır	İzlenmedi
Fethiye Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Manisa Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Hatay Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bilecik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Gümüşhane Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Seyhan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Belediyelerin Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü benzeri birimleri olup olmadığını gösteren Tablo 26 incelendiğinde 2019 yılında izlenen 43 belediyenin 13', 2020 yılında izlenen 44 belediyenin 18'i ve 2021 yılında izlenen 41 belediyenin 17'si bu soruya cevap vermemiştir. Bu konuda geri dönüş ya-

71 Birimin adı, Kadın ve Aile Hizmetleri daire Başkanlığı'dır.

pan belediyeler için tabloya bakıldığında, Kadın ve Aile Hizmetleri benzeri birimlerin, 2019'da 14, 2020'de 18 ve 2021'de 17 olduğu görünmektedir. Birim sayısında 2021'de görünen azalmanın nedeni, 2019 ve 2021'de Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü olan Tarsus Belediyesi ve Yenişehir Belediyesi'nin 2022'de izlenmemiş olmasıdır.

Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüklerinin hizmet sunmak için bünyelerinde kurdukları birimler ve bu birimlerin sunduğu hizmetler, yararlanıcı kadın sayılarıyla birlikte aşağıda gösterilmiştir.

1- Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi

	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
Müdürlüğe Bağlı Birimler/Faaliyetler			
1-Kadın Danışma Merkezi	1637	421	295
2-Özel Çerkezköy Gündüz Bakımevi	37 çocuk	36 çocuk	-
3-Toplumsal Erkinlikler	225	-	240
4-Kadın ve Atölye çalışması	-	-	11 kadın

Tekirdağ Belediyesi, müdürlük bünyesinde dört birim üzerinden hizmetleri detaylandırmıştır. Belediyenin 2019 yılında yürüttüğü faaliyetler, Kadın Danışma Merkezi, Özel Çerkezköy Gündüz Bakımevi aracılığıyla gerçekleşen faaliyetler ve toplumsal etkinliklerdir. Belediye, 2020 yılında Kadın Danışma Merkezi, Özel Çerkezköy Gündüz Bakımevi aracılığıyla faaliyetler yürütmüştür. Son olarak 2021 yılında Kadın Danışma Merkezi faaliyetleri ve toplumsal etkinliklere ek olarak kadın ve atölye çalışması gerçekleşmiştir. Faaliyetlerin her biri için katılımcı sayıları belirtilmiştir.

2- İzmir Büyükşehir Belediyesi

	Yararlanıcı Sayıları			
Müdürlüğe Bağlı Birimler/Faaliyetler	2019	2020	2021	Toplam
1-Sığınmaevi (2)	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	239 kadın ve 250 çocuk
2-Kadın Danışma Merkezi	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	5986 kadın
3-Anahtar Merkezi Eğitim Atölyeleri	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	15550 kişi	15550 kişi
4- Kent ve Körfez Turları	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	21657 kadın
5-Özel gün Etkinlikleri	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	33360 kadın

İzmir Büyükşehir Belediyesi, müdürlük bünyesindeki 2 Sığınmaevi, Kadın Danışma Merkezi, Anahtar Merkezi Eğitim Atölyelerinin yanı sıra kent ve körfez turları düzenlemiş ve özel günlerde (25 Kasım, 8 Mart, 11 Ekim, Anneler günü vb.) etkinlikler düzenlemiştir. Faaliyetlerin ve katılımcıların yıllara göre dağılımını vermemiştir.

3- Aydın Büyükşehir Belediyesi

	Yararlanıcı Sayıları		
Müdürlüğe Bağlı Birimler/Faaliyetler	2019	2020	2021
1-Kadın misafırhanesi	Birim yok	Cevap yok	Yararlanıcı belirtilmemiş
2-Çocuk gelişim merkezi	Birim yok	Cevap yok	Yararlanıcı belirtilmemiş
3-Otizm destek merkezi	Birim yok	Cevap yok	Yararlanıcı belirtilmemiş
4-Kadın konukevi	Birim yok	Cevap yok	Yararlanıcı belirtilmemiş

Aydın Büyükşehir Belediyesi, 2020 yılında kurulan Müdürlük bünyesinde 4 merkez ile yürüttüğü faaliyetler ve yararlanıcı sayıları hakkında bilgi vermemiştir.

4- Trabzon Büyükşehir Belediyesi

Müdürlüğe Bağlı Birimler/ Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
Aile Danışmanlığı	Birim yok	Birim yok	Kadın: 85 Erkek:7 Toplam: 92

Trabzon Büyükşehir Belediyesi, Müdürlük bünyesindeki Aile danışmanlığı biriminin faaliyetlerini detaylı olarak belirtmemiştir. Birimden yararlanan kadın ve erkek sayıları cinsiyete göre verilmiştir.

5- Nevşehir Belediyesi

Müdürlüğe Bağlı Birimler/ Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-Kadın ve çocuklara dair çalışmalar	Yararlanıcı belirtilmemiş	Yararlanıcı belirtilmemiş	Yararlanıcı belirtilmemiş
2-Projeler	Yararlanıcı belirtilmemiş	Yararlanıcı belirtilmemiş	Yararlanıcı belirtilmemiş
3-25 Kasım ve 8 Mart etkinlikleri	Yararlanıcı belirtilmemiş	Yararlanıcı belirtilmemiş	Yararlanıcı belirtilmemiş
4-Aile Danışma merkezi	Yararlanıcı belirtilmemiş	Yararlanıcı belirtilmemiş	Yararlanıcı belirtilmemiş
5-Kadın Çalışmaları Merkezi	Yararlanıcı belirtilmemiş	Yararlanıcı belirtilmemiş	Yararlanıcı belirtilmemiş

Nevşehir Belediyesi müdürlüğe bağlı olarak hizmet veren Kadın Çalışmaları Merkezi ve Aile Danışma Merkezi'nden söz etmiştir. Müdürlüğün kadın ve çocuklara dair faaliyetler, projeler ve özel gün etkinlikleri düzenlediğini belirtmiştir. Belediye yıllara göre faaliyetleri ve bu faaliyetlerin yararlanıcılarını belirtmemiştir.

6- Mersin Büyükşehir Belediyesi

Müdürlüğe Bağlı Birimler/Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-KadınDanışma Merkezi	198	807	842
2-Etkinlik Sanat Merkezi	7	48	85
3.Kadın Sığınma Evi	214	196	187
4- Doğa Bizi Çağırıyor ve Kırsal Mahalle Buluşması	2587	1370	1579
5-Silifke Gazi Çiftliği	-	102	266
6- Online Terapi	-	548	2489
7-Yönlendirici Hukuki Danışmanlık	-	180	282
8-Otogar Kadın danışma merkezi	-	33	460
9-Kadın Üretici Stantları	-	20	2448
10-Atgirmez Kadın Çocuk Atölyesi	-	24	34
11-Terapi Merkezi	-	1712	448
12-Ötüken Kadın Çocuk Atölyesi	-	-	35
13- Tarsus Kadın ve Çocuk bilim Atölyesi	-	-	33
14-Hayat Dolu Buluşmalar	-	-	-
15-Mevlana Kadın Çocuk Atölyesi 108	-	-	108
16-Evimiz Atölye	--	-	804

Mersin Büyükşehir Belediyesi, müdürlük bünyesindeki merkezleri ve yürütülen faaliyetleri yararlanıcı kadın sayılarıyla birlikte belirtmiştir. Bunlardan Kadın Danışma Merkezi, Etkinlik Sanat Merkezi, Kadın Sığınmaevi olmak üzere üç merkez izlenen üç yılda da faaliyetlerini sürdürmüş ve bunlara ek olarak belediye yine üç yılda Doğa Bizi Çağırıyor ve Kırsal Mahalle Buluşmasını gerçekleştirmiştir. Belediye ayrıca 2019 yılında Silifke Gazi Çiftliği, Online Terapi, Yönlendirici Hukuki Danışmanlık, Otogar Kadın danışma merkezi, Kadın Üretici Stantları, Atgirmez Kadın Çocuk Atölyesi ve Terapi Merkezi aracılığıyla hizmetlerini yürütmüştür. Belediye 2021 yılında hayat dolu buluşmalar dışındaki yukarıda belirtilen tüm merkezler aracılığıyla belirtilen tüm faaliyetleri gerçekleştirmiştir. Her bir faaliyet için yıllara göre katılımcı sayıları belirtilmiştir.

7- Ataşehir Belediyesi

Müdürlüğe Bağlı Birimler/Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-Kadın Sığınmaevi	Cevap yok	18	-
2- Ataşehir Kadın Girişimcilik Merkezi	Cevap yok	129	2622
3- Ataevleri ve Emekli Kültür Evleri	Cevap yok	64	-
4-Engelli Merkezi	Cevap yok	-	
5-Toplumsal Eşitlik Birimi	Cevap yok	-	1800
6-Kadın Dayanışma Merkezi	Cevap yok	-	14

Ataşehir Belediyesi, 2019 yılında müdürlükle ilgili bir bilgi vermemiştir. Bunlardan Ataşehir Kadın Girişimcilik Merkezi, 2020 ve 2021 yıllarında hizmet vermiştir. Kadın Sığınmaevi ve Ataevleri ve Emekli Kültür Evleri 2020 yılında faaliyet göstermiştir. Belediyenin 2021’de hizmet veren birimleri, Kadın Dayanışma Merkezi ve dışında Ataşehir Kadın Girişimcilik Merkezidir. Belediye her bir yıl için hizmetlerden yararlanan kadın sayısını belirtmiştir.

8- İzmit Belediyesi

Müdürlüğe Bağlı Birimler/Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-İzmit Belediyesi Mesleki Eğitim Merkezi	Birim yok	2020’de kuruldu	Belirtilmemiş
2-İzmit Belediyesi Kadın Girişimciler Merkezi	Birim yok	2020’de kuruldu	50 kadın
3-Farkındalık çalışmaları	Birim yok	2020’de kuruldu	Belirtilmemiş

İzmit Belediyesi, 1 Aralık 2020 itibariyle kurulan müdürlük bünyesinde Mesleki Eğitim Merkezi ve Kadın Girişimciler Merkezinin çalışmaları dışında farkındalık çalışmaları yürütülmektedir. Belediye sadece İzmit Belediyesi Kadın Girişimciler Merkezinin 2021 yılına ait yararlanıcı kadın sayısını belirtmiştir.

9- Bornova Belediyesi

Müdürlüğe Bağlı Birimler/Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-Psikolojik Danışmanlık	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
2-Çocuk Oyun ve Aktivite Merkezleri	Belirtilmemiş	-	Belirtilmemiş
3-Kadınlara Yönelik Kurslar	Belirtilmemiş	-	Belirtilmemiş
4-Kadınlara Yönelik Geziler	Belirtilmemiş	-	Belirtilmemiş
5-Eğitimler	Belirtilmemiş	-	Belirtilmemiş

Bornova Belediyesi, izlenen üç yıl içinde belirttiği beş merkezin faaliyet gösterdiğini belirtmiştir. Bunlardan Çocuk Oyun ve Aktivite Merkezleri ve Kadınlara Yönelik Kurslar, Kadınlara Yönelik Geziler ve eğitimler 2019 ve 2021 yılında gerçekleştirilmiştir. Belediye merkez veya faaliyetlere ve yararlanıcı sayılarına ilişkin bilgi vermemiştir.

10- Muratpaşa Belediyesi

Müdürlüğe Bağlı Birimler/Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-Kadın Danışma Merkezi	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
2- Kadının Güçlenmesi Eylem Planı	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
3- Kurs ve seminerler	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş

Muratpaşa Belediyesi, müdürlük bünyesinde faaliyet gösteren Kadın Danışma Merkezi olduğunu ve ayrıca müdürlüğün ve Kadının Güçlenmesi Eylem Planı ve kurs ve seminer faaliyetleri gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Söz konusu faaliyetlere ve yararlanıcı sayılarına ilişkin bilgi verilmemiştir.

11- Akdeniz Belediyesi

Müdürlüğe Bağlı Birimler/Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-Psikolojik Destek	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
2-Eğitim ve Seminer	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
3-Farkındalık çalışmaları	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
4-Evde temizlik ve kişisel bakım hizmeti	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
5-Hoş geldin bebek hizmeti	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
6-Sosyal saha taramaları ve ziyaretleri	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
7- Çocuk Oyun odası ve kütüphanesi	-	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
8- Sosyal yardım	-	Belirtilmemiş	-
9-ONKOBÜS: Onkoloji hastaları ulaşım	-	-	Belirtilmemiş

Akdeniz Belediyesi, Müdürlüğün yürüttüğü 9 faaliyeti belirtmiştir. Bu faaliyetlerden, Psikolojik Destek, Eğitim ve Seminer, Farkındalık çalışmaları, Evde temizlik ve kişisel bakım hizmeti, Hoş geldin bebek hizmeti, Sosyal saha taramaları ve ziyaretleri izleme yapılan 2019, 2020 ve 2021 yıllarında verilmektedir. Çocuk Oyun odası ve kütüphanesi, 2020 ve 2021 yıllarında; sosyal yardımlar, 2020 yılında ve Onkoloji hastaları ulaşım hizmeti 2021 yılında verilmiştir. Bu faaliyetlerin yararlanıcı kadın sayıları belirtilmemiştir.

12- Edirne Belediyesi

Birimler	Hizmetler	Yararlanıcı sayısı (2019, 2020, 2021)
Zübeyde Hanım Kadın Merkezi	1-Çocuk ve kadın aktivite 2-Eğitim 3-Kişisel bakım 4-Psikolojik danışmanlık 5-Sağlıklı beslenme 6-Girişimci desteği	Belirtilmemiştir.
Dr. Fatma Şakir Memik Kadın Merkezi		
Yaşam Merkezi		
Meslek Edindirme Kurs Merkezi		
Mor Ev Kadın Atölyesi		
Türk Kültürü El Sanatları Üretim ve Geliştirme Merkezi		

Edirne Belediyesi, Aile Hizmetleri Müdürlüğü bünyesindeki birimleri ve bu birimler aracılığıyla yürüttüğü faaliyetleri genel olarak belirtmiş ve yararlanıcı sayılarına da yer vermemiştir.

Belediyelerin kadınlar için hizmet sunan bir başka önemli birimi Kadın Danışma/Dayanışma Merkezleridir. Bu merkezlerin faaliyetlerini irdeleyen izleme sonuçları bir alt başlıkta sunulmuştur.

4.1.1.10. Kadın Danışma/Dayanışma Merkezleri

Belediyelerin Kadın Danışma/Dayanışma Merkezlerine ilişkin faaliyetleri bu alt temada ele alınmıştır. Bu merkezler konusunda iki farklı izleme verisi mevcuttur. Bunlardan birisi, izleme kapsamındaki illeri genel olarak kapsayan ve aynı veya birbirine yakın sorularla yapılan izleme sonuçlarıdır. Diğeri ise Muğla Büyükşehir Belediyesi ve ilçelerine ilişkin izlemedir. Bu iki izleme, iki ayrı balıkta ele alınmıştır.

4.1.1.10.1. Belediyelerin Kadın Danışma/Dayanışma Merkezlerinin Faaliyetleri

Belediyelerin kadınlar için hizmet sunan bir başka önemli birimi Kadın Danışma/Dayanışma Merkezleridir. Bu merkezlerin faaliyetlerini irdeleyen izleme sonuçları aşağıda sunulmuştur. İlk olarak belediyelerin Kadın Danışma/Dayanışma Merkezlerine sahip olup olmam durumları Tablo 27’de sunulmuştur.

Tablo 27. *Belediyelerin Kadın Danışma/Dayanışma Merkezleri Olup Olmama Durumları*

Belediyeler	Kadın Danışma/Dayanışma Merkezleri Olup Olmama		
	2019	2020	2021
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Maltepe Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Nilüfer Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Bornova Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Edirne Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Karaman Belediyesi ⁷²	Evet	Evet	İzlenmedi

72 Kadın ve Aile Danışma Merkezi

Muğla Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Menteşe Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Milas Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Toroslar Belediyesi ⁷³	Evet	Evet	İzlenmedi
Tarsus Belediyesi	Hayır	Evet ⁷⁴	İzlenmedi
Şişli Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
Ataşehir Belediyesi	Cevap vermedi	Hayır	Evet
Bodrum Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet
Beşiktaş Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet
Aydın Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Nevşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Kayseri Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	İzlenmedi
Çanakkale Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Gümüşhane Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Uzunköprü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Lüleburgaz Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
İzmit Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Efeler Belediyesi ⁷⁵	Hayır	Hayır	Hayır
Beşikdüzü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Ortahisar Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Akdeniz Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Mezitli Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Yenişehir Belediyesi	Hayır	Hayır	İzlenmedi
Fethiye Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Altınordu Belediyesi	Cevap Yok	Cevap Yok	Cevap Yok
Manisa Büyükşehir Belediyesi	Cevap Yok	Cevap Yok	Cevap Yok
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Cevap Yok	Cevap Yok	Cevap Yok
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Cevap Yok	Cevap Yok	Cevap Yok
Hatay Büyükşehir Belediyesi	Cevap Yok	Cevap Yok	Cevap Yok
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	Cevap Yok	Cevap Yok	Cevap Yok
Bilecik Belediyesi	Cevap Yok	Cevap Yok	Cevap Yok

73 Kadın ve Çocuk Danışma Birimi

74 Kadın Yaşam Destek ve Dayanışma Merkezi

75 Belediye 2020 ve 2021 yıllarına “evet” cevabı vererek, Kadın Dayanışma Merkezi olarak, Kadın Aile ve Çocuk Psiko-sosyal Destek merkezlerini refere etmiştir. Bu birim, başka bir soruda (soru 14) zaten sorulmuş ve cevaplanmıştır. Bu nedenle cevap, “hayır” olarak kabul edilmiştir.

Bolu Belediyesi	Cevap Yok	Cevap Yok	Cevap Yok
Amasya Belediyesi	Cevap Yok	Cevap Yok	Cevap Yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap Yok	Cevap Yok	Cevap Yok
Pendik Belediyesi	Cevap Yok	Cevap Yok	Cevap Yok
Seyhan Belediyesi	Cevap Yok	Cevap Yok	Cevap Yok

Tablo 27 incelendiğinde öncelikle 2019 ve 2020’de 47, 2021’de 42 belediyenin izlendiği görülmektedir. Bu belediyelerden 2019 için 22’si, 2020 için 23’ü ve 2021 için de 26’sı bu konudaki izlemeye cevap vermiştir. Tabloya göre, belediyelerin verdikleri cevaplar doğrultusunda 2019 yılında 12, 2020 yılında 14 ve 2021 yılında 14 belediyenin Kadın Danışma/Dayanışma Merkezi olduğu görülmektedir. Yine tabloya göre, danışma/dayanışma merkezlerinin sayısının 2021 yılı ile aynı olmasının nedeni, merkeze sahip olan belediyenin 2021’de izlenmemiş olmasıdır.

Kadın danışma Merkezi aktif olarak faaliyet gösteren belediyelerden bu merkezler aracılığıyla yürüttüğü faaliyetlerin izlenen yıllar itibariyle katılımcı sayıları aşağıdadır. Faaliyet detayları hakkında bilgi veren 7 belediyeye ilişkin bilgiler ayrıntılı olarak ifade edilmeye çalışılmıştır. Belediyelerin bu faaliyetlerinin birbirinden farklı olması ve yararlanıcı sayılarıyla ilgili bilgilerin düzenli bir şekilde verilmemiş olması nedeniyle veriler belediyeler üzerinden tek tek açıklanmıştır.

1- Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi

	Yararlanıcı Sayıları		
Faaliyetler	2019	2020	2021
1-Danışmanlık hizmeti	1637	421	284
2-Toplumsal Erkinlikler	225	-	240

Tekirdağ Belediyesi, 2019 yılında danışmanlık ve toplumsal etkinlikler başlığında faaliyet yürütmüş; 2020 yılında sadece danışmanlık hizmeti yürütmüştür. Belediye 2021 yılında ise danışmanlık hizmeti, atölye çalışmaları ve toplumsal etkinlikler yürütmüştür.

2- İzmir Büyükşehir Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları			
	2019	2020	2021	Toplam
1-Danışmanlık hizmeti- hukuki	Belirtilmemiştir	Belirtilmemiştir	Belirtilmemiştir	158
2-Danışmanlık hizmeti- psikolojik	Belirtilmemiştir	Belirtilmemiştir	Belirtilmemiştir	1035
3- Danışmanlık hizmeti-Sosyal yönlendirme	Belirtilmemiştir	Belirtilmemiştir	Belirtilmemiştir	4793
4-Eğitim ve farkındalık çalışmaları	Belirtilmemiştir	Belirtilmemiştir	Belirtilmemiştir	Belirtilmemiştir
5- Toplumda var olan kurum ve hizmetlere kolayca ulaşmalarını ve meslek edinmelerini sağlamak	Belirtilmemiştir	Belirtilmemiştir	Belirtilmemiştir	Belirtilmemiştir

İzmir Büyükşehir Belediyesi merkezin yürüttüğü faaliyetleri ve yararlanıcı sayılarını 2019, 2020 ve 2021 yıllarını kapsayacak şekilde belirtmiştir. Ayrıca eğitim ve farkındalık çalışmaları ile Toplumda var olan kurum ve hizmetlere kolayca ulaşmalarını ve meslek edinmelerini sağlamak konusunda yürüttükleri faaliyetler için katılımcı sayısı belirtmemiştir.

3- Mersin Büyükşehir Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-Yönlendirme	198	-	-
2-Terapi	-	1712	-
3-Online Terapi	-	548	2489
4-Terapi Merkezi	-	-	448
5-Yönlendirici Hukuki danışmanlık	-	180	282
6-Yönlendirme	-	33	460

Mersin Büyükşehir Belediyesi, 2019 yılında yönlendirme; 2020 yılında Terapi merkezi, Online Terapi, Yönlendirici Hukuki Danışmanlık; 2021 yılında Online terapi, Terapi Merkezi, Yönlendirici Hukuki Danışmanlık, Yönlendirme hizmetlerini vermiştir.

4- Beşiktaş Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-Farkındalık çalışmaları	Birim yok	Birim yok	Belirtilmemiş
2-Psiko-sosyal, hukuki destek	Birim yok	Birim yok	Belirtilmemiş

Beşiktaş Belediyesi 2021 yılında faaliyete geçen Kadın danışma Merkezinin iki temel faaliyetinden söz etmiş ve bunların da yararlanıcı kadın sayılarını belirtmemiştir.

5- Şişli Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-Tecümanlık desteği	Birim yok	Belirtilmemiş	Göçmen: 7 Şiddet mağduru: 105 Engelli: 1
2- İşitme engellilere işaret dili desteği	Birim yok	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
3-Sosyal destek	Birim yok	11 (1 çocuk)	105
4-Psikolojik destek	Birim yok	3	29 (6 çocuk, 3 kadın)
5-Hukuki destek	Birim yok	11	35
6-İş Bulma desteği	Birim yok	Belirtilmemiş	2
7-Konaklamam desteği	Birim yok	Belirtilmemiş	4
8-Aşevi desteği	Birim yok	Belirtilmemiş	4
9-Ayni/nakdi yardım	Birim yok	Belirtilmemiş	27

Şişli Belediyesi, faaliyet gösterdiği 2020 ve 2021 yıllarında ilişkin bilgiler vermiştir. Toplam 9 faaliyet sıralayan belediye, belediyeye başvurarak sosyal destek alan 105 kişiye aynı zamanda psikolojik ve hukuki desteğin yanı sıra iş bulma, konaklama, yemek ve ayni/nakdi yardımı yapıldığını belirtmiştir. İzlenen belediyeler içinde kadın danışma merkezlerine yapılan başvuruların yararlanıcı sayılarının “engelli”, “göçmen” ve “şiddet mağduru gibi” kırıntımlarla verildiği tek belediye olan Şişli Belediyesi, tercümanlık desteğini de İngilizce, Fransızca, Arapça, Farsça, Kürtçe ve Ermenice olmak üzere 6 dilde sağlamaktadır. Ayrıca Belediye, Türkiye’de ilk kez, sadece belediyelerin dahil olduğu ve örgütlediği bir kadın danışma merkezleri ağı oluşturmuştur. . Oluşturulan ağın İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve 9 ilçe belediyesinden

toplam 29 kadın üyesi bulunmaktadır. Ayrıca belediye bu merkezden, şiddete maruz kalan veya kalma riski bulunan engelli, yaşlı, göçmen, sığınmacı, mülteci veya herhangi bir azınlığa mensup, LGBTİ+ kadınlar ve çocukların destek aldığını belirtmiştir.

6- Nilüfer Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-Psiko-sosyal destek	626	696	827

Nilüfer Belediyesi Kadın Danışma Merkezi, izlenen üç yılda da psiko-sosyal destek faaliyeti yürütmüştür. Bu faaliyetten yararlanan sayısı cinsiyet ayrımı yapılmadan belirtilmiştir.

7- Tarsus Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-Psikolojik destek	-	Belirtilenmemiş	-
2-Hukuksal destek	-	Belirtilenmemiş	-
3-Sosyal destek	-	Belirtilenmemiş	-

Tarsus Belediyesi kadın danışma/dayanışma merkezi tarafından 2020 yılında verilen 3 faaliyeti belirtirken, faaliyetin yararlanıcı sayılarını belirtmemiştir.

4.1.1.10.2 Kadın Danışma/Dayanışma Merkezlerinin Yapı ve İşleyişi

Kadın danışma/dayanışma merkezlerinin yapı ve işleyişine yönelik olarak yapılan izleme Muğla Bölgesi ve aslında Muğla ili ile sınırlıdır. Bu bölgede izlemeye destek veren örgütlerin hazırlamış olduğu soru formuyla yapılan bu izleme sadece 5 kadın danışma/dayanışma merkezine yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Bunlar, Muğla Büyükşehir Belediyesine bağlı Fethiye ve Bodrum kadın danışma merkezlerinin yanı sıra Milas Belediyesi Kadın Da-

yanışma Merkezi, Bodrum Belediyesi Kadın Dayanışma Merkezi, Menteşe Belediyesi Kadın Dayanışma Merkezi'dir. Bu izlemenin sonuçları aşağıda sunulmuştur.

1.Kadın Danışma Merkezlerinin Kuruluş Tarihleri:

Bu merkezlerden Muğla Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı Bodrum Kadın Danışma Merkezi ve Fethiye Kadın Danışma Merkezi, Ekim 2019'da kurulmuştur. Menteşe Belediyesi Kadın Danışma Merkezi 25 Kasım 2016; Bodrum Belediyesi Kadın danışma merkezi, 8 Mart 2021 ve Milas Belediyesi Kadın Danışma merkezi ise 25 Kasım 2020'de kurulmuştur.

2. Kadın Danışma Merkezlerinde Çalışanların Uzmanların Mesleklere Göre Sayısı:

Uzmanlar	Muğla Büyükşehir Belediyesi Bodrum Kadın Danışma Merkezi	Muğla Büyükşehir Belediyesi Fethiye kadın Danışma Merkezi	Menteşe Belediyesi	Bodrum Belediyesi	Milas Belediyesi
Sayısı	2 kişi	2 kişi	2 kişi	4 kişi	1kişi ⁵¹
Meslek Profili	1-Psikolog 2-Sosyolog	1-Psikolog 2-Sosyolog	1-Psikolog 2-Sosyolog	1-Psikolog 2-Sosyal çalışmacı	1-Aile Danışmanı

İzlenen kadın danışma merkezlerinde en az uzman istihdam edilen Milas Belediyesi Kadın Danışma Merkezi'dir. Ayrıca bu uzmanların belediyeye bağlı olarak başka hizmet birimlerinde de görev aldığı belirtilmiş olduğundan insan kaynağı açısından bu merkezlerin desteklenmesi gerektiği belirlenmektedir.

76 Ayrıca bir psikolog ve bir psikiyatrist Milas Belediyesi Kadın Danışma Merkezi'ne gönüllü destek vermektedir.

3- Kadın Danışma Merkezlerinin Konumu:

İzlenen kadın danışma merkezlerinin hepsi kadınların erişim sağlayabilmesi için merkezi konumda ve adliye veya kolluk kuvvetlerine yakın binalardadır. Muğla Büyükşehir Belediyesine bağlı hizmet veren Bodrum ve Fethiye kadın danışma merkezleri, belediyeye bağlı sosyal hizmetler biriminde ve dolayısıyla belediye binası içinde; Menteşe Belediyesi Kadın danışma merkezi sivil bir binada; Bodrum ve Milas kadın danışma merkezleri ise belediye binasının dışında olmakla birlikte kamu binalarında hizmet vermektedir. Bu birimlerin belediye içinde veya kamu binalarında hizmet vermesi, başvuranların mahremiyeti açısından olumsuz bir durum olarak değerlendirilebilir.

Başvuran kadınların mahremiyeti açısından bir diğer önemli husus, güvenlik personeli ve güvenlik kamerası bulunma durumudur. Merkezlerden Milas Belediyesi Kadın danışma Merkezi, güvenlik kamerası ve/veya güvenlik personeli barındırmaktadır. Menteşe ve Bodrum kadın danışma merkezlerinde ise her ikisi de bulunmamaktadır. Muğla Büyükşehir Belediyesine bağlı Bodrum ve Fethiye kadın danışma merkezlerinin bu hususta bir cevabı olmadığından değerlendirme yapılamamaktadır. Bu durum yine başvuran kadınların mahremiyeti açısından olumsuz bir durum olabilir. Ayrıca Menteşe Belediyesi kadın danışma Merkezi hariç diğer merkezlerde başvuruda kadınlar, başvuru esnasında ilgili kişiler dışında personelle karşılaşabilmektedir.

4-Kadın Danışma Merkezlerinin Bütçesi:

İzlenen 5 kadın danışma merkezlerinden hiç birisinin özel bir bütçesi yoktur. Bu durum, belediyelerin kadınlara yönelik tüm faaliyetlerinde olduğu gibi merkezler açısından da olumsuz bir durumdur.

5-Kadın Danışma Merkezlerinin Görünürlüğü:

İzlenen 5 kadın danışma merkezine ilişkin tanıtım ilgili belediyeler tarafından yapılmış ve ilgili kurumlara merkez hakkında bilgi verilmiştir. Öte yandan bu tanıtım ve bilgilendirme yapılırken, merkeze ait afiş, billboard ve el ilanı gibi tanıtım araçlarından yararlanılmamıştır.

6- Merkezlerin Faaliyetleri:

	Muğla Büyükşehir Belediyesi Bodrum Kadın Danışma Merkezi	Muğla Büyükşehir Belediyesi Fethiye Kadın Danışma Merkezi	Menteşe Belediyesi Kadın Danışma Merkezi	Bodrum Belediyesi Kadın Danışma Merkezi	Milas Belediyesi Kadın Danışma Merkezi
Faaliyetler	1-Psikolojik destek	1- Psikolojik destek	1-Psikolojik destek 2-Hukuki destek 3-Sosyal destek 4-İŞKUR'a yönlendirilme 5-Ayni/nakdi yardım	1-Psikolojik destek 2-Hukuki destek 3-Sosyal destek	1-Psikolojik destek 2-Hukuki destek 3-Sosyal destek
Toplam Başvuru sayısı	19	34	25	104	160
Şiddet mağduru başvuru sayısı	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	25	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş

Merkezlerden Muğla Büyükşehir Belediyesi Bodrum Kadın Danışma Merkezi ve Muğla Büyükşehir Belediyesi Fethiye Kadın Danışma Merkezi'nde başvuran kadınlara sadece psikolojik destek hizmeti sunulmaktadır. Mentеше Belediyesi Kadın Danışma Merkezi'nde başvuran kadınlara psikolojik, hukuki ve sosyal desteğin yanı sıra iş arama ve bulma amacıyla İŞKUR'a yönlendirme ve belediye tarafından sağlanan ayni ve nakdi yardımlar bulunmaktadır. Milas Belediyesi Kadın Danışma Merkezi'nde, başvuran kadınlara psikolojik, hukuki ve sosyal destek sağlanmaktadır. Başvuran kadın sayısının en yüksek olduğu merkez, Milas Belediyesi Kadın Danışma Merkezi'ne en az başvuru da Muğla Büyükşehir Belediyesi Bodrum Kadın Danışma Merkezi'ne yapılmıştır. Merkezlere şiddet mağduru başvuran sayısının belirtildiği tek merkez, Mentеше Belediyesi Kadın Danışma Merkezi'dir. Bu aynı zamanda toplam başvuru sayısını da ifade etmektedir. Diğer merkezler şiddet mağduru başvuru sayısını belirtmemiştir.

4.1.1.11. Aile Danışma Merkezleri

Bu alt temada belediyelerin ailelere yönelik faaliyetlerinin yürütüldüğü, aile danışma merkezleri incelenmiştir. Bu merkezlerin izlemem kapsamında alınmasının nedeni, belediyelerin kadınlara yönelik hizmetleri bu birim aracılığıyla da sunmalarındır. Belediyelerin aile danışma merkezlerine ilişkin olarak 20119 ve 2020 yılları için 42 ve 2021 yılı için 41 belediye izlenmiştir. Bu izlemeye ilişkin veriler, Tablo 28’de sunulmuştur.

Tablo. 28 Belediyelerin Aile Danışma Merkezlerinin Olup Olmama Durumları

Belediyeler	Aile Danışma Merkezleri Olup Olmama		
	2019	2020	2021
Trabzon Büyükşehir Belediyesi ⁷⁷	Evet	Evet	Evet
Edirne Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Maltepe Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Şişli Belediyesi	Evet	Evet	Evet
İzmit Belediyesi ⁷⁸	Evet	Evet	Evet
Muratpaşa Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Altınordu Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Mezitli Belediyesi ⁷⁹	Evet	Evet	Evet
Kayseri Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	İzlenmedi
Bornova Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet
Muğla Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
Menteşe Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
Uzunköprü Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
Nevşehir Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
Akdeniz Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet ⁵⁵
Aydın Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır

77 İzleme soru formunda Aile Danışma Merkezi olmadığı belirtilmesine rağmen kurumun resmi internet sitesinde “Aile, Çocuk ve Kadın Danışma Merkezi”nin hizmet verdiği belirtilmektedir. Bkz.. <https://www.trabzon.bel.tr/fck-sayfalar.aspx?id=4297>

78 Belediyedeki birimin adı “Aile Rehberlik Merkezi”dir.

79 Belediyenin 2019 ve 2020 yıllarında faaliyet gösteren Kadın Danışma Merkezi ve 2022’de de Kadın ve Çocuk Danışma Merkezi vardır.

80 Adı “Kadın ve Aile Danışma Merkezi”

Ordu Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Çanakkale	Hayır	Hayır	Hayır
Gümüşhane	Hayır	Hayır	Hayır
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Lüleburgaz Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Nilüfer Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Efeler Belediyesi ⁸¹	Hayır	Hayır	Hayır
Beşikdüzü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Ortahisar Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Fethiye Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Ataşehir Belediyesi	Cevap yok	Hayır	Hayır
Beşiktaş Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bilecik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Manisa Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Hatay Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Seyhan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

İzlenen belediye sayısı, 2019 ve 2020 yıllarında, 42; 2021 yılında, 41 belediye izlenmiştir.

81 Kurum Kadın Aile ve Çocuk Psiko-sosyal Destek merkezlerini, Aile Danışma merkezi olarak belirtmiş. Bu merkezler soru 14'te yer alacak

Belediyelerden, 2019'da 15'i; 2020 ve 2021 yılları için ise 14'ü cevap vermemiştir. İzlemede geri dönüş yapan belediyelerden bünyelerinde Aile Danışma Merkezi olduğunu belirten belediye sayısı, 2019 için 9, 2020 ve 2021 için 13'tür. Son iki yılın sayılarının eşit olmasının nedeni, bünyesinde Aile Danışma Merkezi bulunan Kayseri Büyükşehir Belediyesi'nin 2021 yılı için izlenmemiş olmasıdır.

Aile Danışma Merkezlerinde Yürütülen Faaliyetleri

1-Muğla Büyükşehir Belediyesi

	Yararlanıcı Sayıları		
Faaliyetler	2019	2020	2021
1-Psikolojik destek	Belirtilmemiş	53	Belirtilmemiş

Muğla Büyükşehir Belediyesinin Aile Danışma merkezi faaliyetlerine ilişkin tek cevabı 2020 yılında gerçekleştirilen ve 52 kişinin yararlandığı psikolojik destek hizmetidir. Yararlanan kadın sayısı ayrıca belirtilmemiştir. Diğer iki yıla ait faaliyetlere ilişkin bilgi mevcut değildir.

2-Nevşehir Belediyesi

	Yararlanıcı Sayıları		
Faaliyetler	2019	2020	2021
1-Psikolojik destek	Birim yok	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
2-Hukuksal destek	Birim yok	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
3-Diyetisyen hizmeti	Birim yok	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
		Toplam: 50 kadın	Toplam:311 kadın

Nevşehir Belediyesi'nin 2020 ve 2021 yıllarında hizmet veren Aile Danışma Merkezi birim her iki yılda da aynı faaliyetleri gerçekleştirmiştir. Psikolojik, hukuksal desteğin yanında diyetisyen hizmeti sunan birimin her bir hizmet için yararlanıcı kadın sayı belirtilmemiş fakat her iki yılda da bu hizmetlerden yararlanan toplam kadın sayısı belirtilmiştir.

3-Kayseri Büyükşehir Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-Bireysel görüşme	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
2-Aile Eğitimleri	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
3-Aile Seminerleri	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
4-Şiddet faili ve mağduru ile görüşme eğitimleri	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
5-Bağımlılıkla mücadele eğitimleri	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
6- Şiddetle mücadele konulu tiyatro gösterisi	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
7- Aile Akademisi eğitimleri	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
8-Apartman ziyaretleri	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
9-Özel gün etkinlikleri	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş

Kayseri Büyükşehir Belediyesi, merkezin faaliyetlerini genel olarak belirtmiş, izleme 2019, 2020 ve 2021 yıllarında gerçekleşen faaliyetler ve bunların yararlanıcılarının cinsiyet dağılımına ilişkin bilgi vermemiştir. Belediye-nin belirttiği etkinliklerin detayı şöyledir:

1-Bireysel Görüşme: 2018-2020 yılları arasında aile içi şiddet sebebiyle başvuran 4.003 kişiye 9082 bireysel görüşme yapılmıştır.

2-Aile Eğitimleri: 2018-2020 yılları arasında 23.061 kişiye Aile İçi İletişim, Eşler Arası İletişim, Kadına Yönelik Şiddet, Öfke kontrolü, Aile Bütçesi vb. konularda eğitim verilmiştir.

3-Aile Seminerleri: Öfke Kontrolü, Aile İçi İletişim, Stresle Başa Çıkma konularında 54 seminerde 5.563 cezaevi çalışanı, hükümlüsü ve denetimli serbest eğitim verilmiştir.

4-Şiddet faili ve mağduru ile görüşme eğitimleri: 2019-2020 yıllarında Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele ile Failye ve Mağdurla Görüşme Uygulamaları konusunda 1.253 emniyet personeline eğitim verilmiştir

5-Bağımlılıkla mücadele eğitimleri: Şiddetin alt yapısını oluşturan etmenlerden sigara, alkol, uyuşturucu madde, teknoloji gibi çeşitli bağımlılıklarla ilgili olarak 307 kursiyere eğitim verilmiştir. Ayrıca İl Müftülüğü çalışanlarına bağımlılıkla mücadele eğitimi verilmiştir

6-Şiddetle mücadele konulu tiyatro gösterisi: Kadına yönelik şiddete vurgu yapmak amacıyla 550 kişilik salonda tiyatro oyunu sahnelenmiştir.

7-Aile Akademisi eğitimleri: 2016-2020 döneminde toplam 23 dönem 1051 kişinin katıldığı Aile Akademisi eğitimleri yapılmıştır. (Aile içi iletişim, bireysel öfke kontrolü, ailede mahremiyet, sosyal medyanın aile üzerindeki etkisi, akraba ilişkileri)

8-Apartman ziyaretleri: Aile içi iletişim, öfke kontrolü konularında 239 apartman ziyareti yapılmıştır

9-Özel gün etkinlikleri: Özel günlerde kadınlar için muhtelif programlar düzenlenmiştir. (8 Mart, Anneler Günü, Aile Haftası, Engelliler Haftası vb.)

4-Edirne Belediyesi

	Yararlanıcı Sayıları		
Faaliyetler	2019	2020	2021
1-Aile danışmanlığı	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
2-Bireysel danışmanlık	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş

Edirne Belediyesi, Aile Danışma Merkezi'ne ilişkin izlenen üç yılda da yürütülen iki d-faaliyet belirtmiştir. Faaliyetlerin yararlanıcı sayıları hakkında bilgi verilmemiştir.

5-Şişli Belediyesi

	Yararlanıcı Sayıları		
Faaliyetler	2019	2020	2021
Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
	Toplam 30	Toplam 18	Toplam 17

Şişli Belediyesi Aile Danışma Merkezi faaliyetlerini belirtmemiş fakat her bir yıl için kadın ve erkek toplam yararlanıcı sayılarını yazmıştır.

6-İzmir Büyükşehir Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-Palyatif danışmanlık	Belirtilmemiş	-	Belirtilmemiş
2- Çocuk danışmanlığı	Belirtilmemiş	-	Belirtilmemiş
3- Aile Danışmanlığı	Belirtilmemiş	-	Belirtilmemiş
4- Bireysel danışmanlık	Belirtilmemiş	-	Belirtilmemiş
5-Diyetisyen hizmeti	-	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş

İzmir Büyükşehir Belediyesi, Aile danışma Merkezi, izlenen üç yıla ilişkin faaliyetleri belirtmiştir. Yararlanıcı sayılarını belirtmediği bu faaliyetlerden Palyatif danışmanlık,-Çocuk danışmanlığı, Aile Danışmanlığı ve Bireysel danışmanlık hizmetleri 2019'da; Diyetisyen hizmeti ise 2020'de gerçekleşmiştir. İzlenen son yıl 2021'de ise belirtilen tüm faaliyetler sunulmuştur.

7-Menteşe Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-Psikolojik destek	Birim yok	Belirtilmemiş	İzlenmedi
2- Hukuki destek	Birim yok	Belirtilmemiş	İzlenmedi
3-Sosyal destek	Birim yok	Belirtilmemiş	İzlenmedi
4- İŞKUR'a yönlendirme	Birim yok	Belirtilmemiş	İzlenmedi
5-Belediye yardımları	Birim yok	Belirtilmemiş	İzlenmedi

Menteşe Belediyesi, 2020 yılında faaliyete geçen Aile Danışma Merkezi'nde yürütülen faaliyetleri yararlanıcı sayıları olmadan belirtmiştir. Bu alt temaya ait 2021 yılı izlemesi yapılmamıştır.

8-Akdeniz Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-Psikolojik danışmanlık	Birim yok	Birim yok	Belirtilmemiş
2- Aile danışmanlığı	Birim yok	Birim yok	Belirtilmemiş
3-Sosyal destek	Birim yok	Birim yok	Belirtilmemiş
4- Eğitimler	Birim yok	Birim yok	Belirtilmemiş
5-Sosyo-kültürel faaliyetler	Birim yok	Birim yok	Belirtilmemiş

Akdeniz Belediyesi, Aile Danışma Merkezi'nin faaliyet gösterdiği tek yıl 2021 için izlenmiştir. Birimin faaliyetleri belirtilmiş fakat yararlanıcı sayısı verilmemiştir.

9-Mezitli Belediyesi

	Yararlanıcı Sayıları		
Faaliyetler	2019	2020	2021
Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
			88 kadın ve çocuk

Mezitli Belediyesi sadece 20221 yılına ait merkezden yararlanan kadın ve çocuk sayısını belirtmiştir. Faaliyetler hakkında bir bilgi verilmemiştir.

4.1.1.12. Kadınlara Yönelik Sağlık Hizmet Birimleri

Bireyler için en temel haklardan olan sağlık hakkının kullanılması, sağlık hizmetlerinden yararlanma ve en önemlisi de bu hizmetlere erişimle mümkündür. Belediyelerin toplumdaki dezavantajlı grupları gözeterek şekilde sağlık hizmeti sunması, sosyal devlet anlayışının bir unsurudur. Bu nedenle bu alt temada belediyelerin kadınlara yönelik sağlık hizmeti sunan birimleri izlenmiştir. Belediyelerin kadınlara yönelik hizmet sunan birimlerine ilişkin olarak izlenen 41 belediyenin sonuçları Tablo 29'da sunulmuştur.

Tablo 29. Belediyelerin Kadınlara Sağlık Hizmeti Sunan Birimlerinin Olup Olmama durumları

Belediyeler	Sağlık Birimi Olup Olmama Durumu		
	2019	2020	2021
Antalya Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Maltepe Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Kepez Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Mezitli Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Ataşehir Belediyesi	Cevap yok	Evet	Evet
Nevşehir Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
Efeler Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır

Gümüşhane Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Çanakale Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Şişli Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Uzunköprü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Lüleburgaz Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
İzmit Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Nilüfer Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Beşikdüzü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Ortahisar Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Akdeniz Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Fethiye Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Malkara Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Manisa Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Hatay Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Edirne Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bilecik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Beşiktaş Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bornova Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Altınordu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Muratpaşa Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Seyhan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Tablo 29 incelendiğinde izlenen 42 belediyeden, 2019 için 19, 2020 ve 2021 yılları için 18 belediye izlemeye cevap vermiştir. Cevap veren belediyelerden kadınlara yönelik bir sağlık birimi olan belediyelerin sayısı 2019 için 5, 2020 için 7 ve 2021 için 8'dir. Belediyelerden 5'inin izlenen üç yılda da kadınlara yönelik hizmeti sunan birimlerinin olduğu görülmektedir. Bu belediyeler, Antalya Büyükşehir Belediyesi, Mersin Büyükşehir Belediyesi, Gümüşhane Belediyesi, Maltepe Belediyesi, Kepez Belediyesi ve Mezitli Belediyesi'dir.

Tablo 29'a göre kadınlara sağlık hizmeti sunan birimlere sahip olan belediyelerin bu birimlerinin neler olduğu ve hangi hizmetleri sunduğuna ilişkin bilgiler aşağıda verilmiştir. Sadece sağlık birimi olan belediyelere ilişkin sonuçlar için Tablo 30 hazırlanmıştır.

Tablo 30. *Yararlanıcı Sayılarına Göre Belediyelerin Kadınlara Sağlık Hizmeti Sunan Birimleri*

Belediyeler	Birim Adı	Hizmetler	Yararlanıcı sayıları		
			2019	2020	2021
Antalya Büyükşehir Belediyesi	Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Kadın Sağlığı Danışma Merkezi	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Kadın: 1928 Engelli: 540 Göçmen: 326
Maltepe Belediyesi	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Şişli belediyesi	Sağlık İşleri Müdürlüğü	Poliklinik ve laboratuvar hizmetleri	3000 kadın	3000 kadın	3000 kadın
Kepez Belediyesi	Kadın Doğum Polikliniği	Poliklinik hizmeti	3772	2900	6439
Mezitli Belediyesi	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Ataşehir Belediyesi	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Cevap yok	8541	10623
Nevşehir Belediyesi	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Birim yok	33 kadın	224 kadın

Tablo 30 incelendiğinde, kadınlara sağlık hizmeti sunan birimleri olduğunu belirten belediyelerin bu faaliyetlere ilişkin detaylı bilgiler vermediği görülmektedir. Yararlanıcı sayısını detaylı olarak veren tek belediye Mersin Büyükşehir Belediyesi'dir. Kadınlara sağlık hizmeti sunan birimleri olmasına rağmen, birim adı, yürütülen faaliyetler ve yararlanıcı sayısı konusunda hiçbir bilgi veremeyen belediyeler, Maltepe ve Mezitli belediyeleridir.

Ayrıca Malkara Belediyesi kadınlara yönelik sağlık hizmeti sunan birimleri olmamasına rağmen, kadınların sağlığını geliştirmek için Belediye Akademisi'nde 350 kadına psikolojik destek sağladıklarını belirtmiştir.

Belediyelerin burada belirtilen birimlerden başka kadınlara yönelik bir birimlerinin olup olmadığı ve varsa faaliyetleri bundan sonraki izleme konusunu oluşturmaktadır. İzlenen 39 belediyenin verilerinin sunulduğu tablo 31 aşağıda sunulmuştur.

Tablo 31. Belediyelerin Kadınlara Hizmet Sunan Diğer Birimleri

Belediyeler	2019	2020	2021
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Cevap yok
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Edirne Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Ortahisar Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Nilüfer Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Bornova Belediyesi	Evet	Cevap yok	Cevap yok
Efeler Belediyesi ⁸²	Cevap yok	Cevap yok	Evet
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet
Ataşehir Belediyesi ⁸³	Hayır	Hayır	Hayır
Gümüşhane Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Bursa Büyükşehir Belediyesi ⁸⁴	Hayır	Hayır	Hayır
Nevşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Mezitli Belediyesi ⁸⁵	Hayır	Hayır	Hayır
Uzunköprü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Beşikdüzü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Akdeniz Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bilecik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

82 Belediyenin sadece kadınların çalışacağı -Tarımsal Ürün Fabrikası kısa süre içinde faaliyete geçecektir. Bununla birlikte burada sorulan kadınlara yönelik hizmet sunan birimlerdir, kadınların üretim yaptığı birimler değil.

83 Ataşehir Belediyesi'nin burada belirttiği merkez, Kadın danışma Merkezi'dir. Bu merkez başka bir izleme temasında izlendiğinden ve burada farklı bir birim sorulduğundan burada değerlendirilmemiştir.

84 Kurum, Kadın İletişim Merkezi biriminin kurulması için çalışmaların devam ettiğini belirtmiştir.

85 Belediye, Topluma yönelik hizmetlerin sorgulandığı soru 4'te "Kadınların bir araya gelerek sosyalleşmelerine destek sağladığınız kadın merkezi ya da buna benzer mekanlar var mıdır?" sorusuna verdiği cevapları tekrar burada da belirttiğinden, burada değerlendirilmemiştir.

Altınordu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Fethiye Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Manisa Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Hatay Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Manisa Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Seyhan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Beşiktaş Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Maltepe Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Şişli Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Lüleburgaz Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
İzmit Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Tablo 31 incelendiğinde izlenen 39 belediyenin 2019 için 23 ve 2020 ve 2021 için 24 belediyenin bu konuda cevap vermediği görülmektedir. İzlemeye cevap veren belediyelerden kadınlara yönelik hizmet sunan farklı bir biriminin olduğunu söyleyen belediye sayısının 2019'da 7, 2020'de 6 ve 2021'de 7 olduğu görülmektedir. Belediyelerin belirttiği bu birimlere ilişkin bilgiler için Tablo 32 sunulmuştur.

Tablo 32. Belediyelerin Kadınlara Hizmet Sunan Diğer Birimleri

Belediyeler	Kadınlara Hizmet Sunan Diğer Birimleri		
	2019	2020	2021
İzmir Büyükşehir Belediyesi	1-T&C Eşitliği Komisyonu	1-T&C Eşitliği Komisyonu	Cevap yok
Ordu Büyükşehir Belediyesi	1-El Emeği çarşıları	1-El Emeği çarşıları	1-El Emeği çarşıları
Trabzon Büyükşehir Belediyesi ⁸⁶	Hayır	Hayır	1-Atölyeler 2-Öğren Üret ve Sat Alanları

⁸⁶ Belediye 2021 yılı için belirttiği bu birimleri, Trabzon Botanik Parkta yeni istihdam alanları içinde oluşturmuştur.

Edirne Belediyesi	1- Kadın Merkezi (7 tane) 2- Satış Alanı (3 tane) 3- Meslek Ed-indirme Kurs Merkezi (1 tane) 4- Kişisel Gelişim Merkezi (1 tane)	1- Kadın Merkezi (7 tane) 2- Satış Alanı (3 tane) 3- Meslek Ed-indirme Kurs Merkezi (1 tane) 4- Kişisel Gelişim Merkezi (1 tane)	1- Kadın Merkezi (7 tane) 2- Satış Alanı (3 tane) 3- Meslek Edindirme Kurs Merkezi (1 tane) 4- Kişisel Gelişim Merkezi (1 tane)
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	1-Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü	1-Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü	1-Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü
Nilüfer Belediyesi	1-Kent Konseyi Kadın Meclisi	1-Kent Konseyi Kadın Meclisi	1-Kent Konseyi Kadın Meclisi
Bornova Belediyesi	1-Spor merkezi	Cevap yok	Cevap yok
Efeler Belediyesi ⁸⁷	Cevap yok	Cevap yok	1-Hanımevi
Ortahisar Belediyesi	1-Kadın Danışma Merkezi Çağrı Hattı	1-Kadın Danışma Merkezi Çağrı Hattı	1-Kadın Danışma Merkezi Çağrı Hattı

Tablo 32 incelendiğinde, kadınlara yönelik farklı hizmet birimlerine ilişkin en fazla bilgiyi Edirne Belediyesi sunmuştur. Tabloda en dikkat çekici hizmetler, Ortahisar Belediyesi, Kadın Danışma Merkezi Çağrı Hattı uygulaması ve İzmir Büyükşehir Belediyesi, T&C Eşitliği Komisyonu'dur. Çanakkale Belediyesi'nin belirttiği Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü, sadece kadınlara hizmet sunan ya da en azından bunun için oluşturulmuş biri birim gibi görünmemektedir.

4.1.1.13. Belediyenin Kadınlara Yönelik Faaliyetler İçin Kullandığı Bütçe

Belediyelerin yukarıda sayılan tüm bu hizmetleri yürütmek için ayrılmış bir bütçesinin olup olmadığı önemli bir durumdur. Hali hazırda faaliyetlerin yürütüldüğü müdürlüklerin bütçesinden veya “temsil ve ağırlama” gibi bütçe kalemlerinden karşılanan bütçenin belediyelere sorulması, hm izlemenin bütünlüğüne hem de savunuculuk faaliyetine katkı sağlayacaktır. Belediye-

⁸⁷ Belediyenin sadece kadınların çalışacağı -Tarımsal Ürün Fabrikası kısa süre içinde faaliyete geçecektir. Bununla birlikte burada sorulan kadınlara yönelik hizmet sunan birimlerdir, kadınların üretim yaptığı birimler değil.

lerin kadına yönelik faaliyetleri için ayrılmış bir bütçesinin olup olmadığına ilişkin olarak hazırlanan Tablo 33 aşağıda sunulmuştur.

Tablo 33. Belediyelerin Kadınlara Sunduğu Hizmetler İçin ayrılmış Bir Bütçelerinin Olup Olmama Durumları

Belediyeler	Bütçe olup olmama durumu		
	2019	2020	2021
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Nevşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Edirne Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Beşiktaş Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Lüleburgaz Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Bornova Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Akdeniz Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Mezitli Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Fethiye Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
Ataşehir Belediyesi	Cevap yok	Evet	Evet
İzmit Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
Adana Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
Antalya Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Çanakkale Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Gümüşhane Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Şişli Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Uzunköprü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Muratpaşa Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Kepez Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Beşikdüzü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Ortahisar Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Toroslar Belediyesi	Hayır	Hayır	İzlenmedi
Kayseri Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	İzlenmedi
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Manisa Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Hatay Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bilecik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Karaman Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Maltepe Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Nilüfer Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Seyhan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Altınordu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Tablo 33 incelendiğinde 2019 ve 2020 için 44, 2021 için 42 belediyenin izlendiği görülmektedir. Kadınlara yönelik hizmetler ayrılmış bir bütçesinin olup olmadığına ilişkin soruya üç yıl için de cevap vermeyen belediye sayısı 18'dir. Bunlardan, 2019 için cevap veren 26 belediyeden 10'u, 2020 için cevap veren 27 belediyeden 14'ü, 2021 için cevap veren 25 belediyeden 15'inde kadınlara yönelik hizmetler için ayrılmış bir bütçesinin olduğunu belirtmiştir.

Belediyelerin bu bütçelerinin toplam bütçe içindeki payını göstermek için hazırlanan Tablo 34 aşağıdadır. Dolayısıyla tabloda sadece ayrılmış bir bütçesinin olduğunu belirten belediyelere yer verilmiştir.

Tablo 34. Belediyelerin kadınlara Yönelik Hizmetler İçin ayırdıkları Bütçenin Toplam Bütçe İçindeki Payı

Belediyeler	Bütçenin toplam bütçe içindeki yeri		
	2019	2020	2021
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Nevşehir Belediyesi	%0,004	%0,024	%0,007
Edirne Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Beşiktaş Belediyesi	196.500	457.674	686.000
Lüleburgaz Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bornova Belediyesi	%30	%30	%30
Akdeniz Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Mezitli Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Fethiye Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
Ataşehir Belediyesi	Cevap yok	Evet	Evet
İzmit Belediyesi	Bütçe yok	% 0,2	% 0,51
Adana Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Tablo 34 incelendiğinde, kadanalara yönelik faaliyetleri için bütçeleri olduğunu belirten belediyelerin, genel olarak bu bütçenin genel bütçe içindeki payını belirtmediği görünmektedir. Söz konusu bütçenin genel bütçe içindeki yerini belirten belediyeler, İzmit ve Nevşehir Belediyeleridir. Beşiktaş Belediyesi, oran yerine harcama miktarını belirtmiştir.

Ayrıca belediyelerin bütçe konusundaki cevapları şöyledir:

Edirne Belediyesi, kadınlara yönelik bütçenin genel bütçe içindeki payını belirtmemiş, cevap olarak , “Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğümüzün Bütçesinin %70 kadın çalışmaları için ayrılmış ve kullanılmaktadır” ifadesini kullanmıştır.

Fethiye Belediyesi, “matbu ya da nisbi bir oran belirtilmemiştir” ifadesine yer vermiştir.

Uzunköprü Belediyesi, “faaliyetlerin niteliğine göre çeşitli bütçe kalemleri kullanılmakta ve değişim göstermektedir” cevabını vermiştir.

Fethiye Belediyesi, “Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğümüzün Bütçesinin %70’i kadın çalışmaları için ayrılmış ve kullanılmaktadır” ifadesini kullanmıştır.

Beşiktaş belediyesi bütçenin genel bütçe içindeki yerini değil, her yıl yapılan harcamaların miktarını belirtmiştir.

Fethiye belediyesi, “oran yok” ifadesini kullanmıştır.

Kadınlara yönelik hizmetler için ayrı bir bütçesinin olmadığını belirten Trabzon Büyükşehir Belediyesi, kadınlara yönelik faaliyetlerin 2019 ve 2000 yıllarında Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı bütçesinden karşılandığını, 2021’den itibaren de Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı Kadın ve Aile Şube müdürlüğü bütçesinden karşılanması için çalışmaların sürdürüldüğünü belirtmiştir.

4.1.1.14. Belediyelerin Kadınların Çalışma Hayatına Katılmalarını Destekleyecek Faaliyetleri

Ülkemizde toplumsal hayatın her alanında olduğu gibi işgücü piyasasının katılım ve istihdam konusunda kadınlar erkeklerin oldukça gerisindedir. Kadınlar için bu durumun ortadan kaldırılması için uygulanacak bütüncül politikalarla ilgili detaylı bir tartışmaya girmeden, en azından kadınların işgücü piyasasının gerektirdiği niteliklere sahip olmaları için yeterliliklerinin artırılması, işgücü piyasasına ilişkin etkin danışmanlık sistemlerinin uygulanması ve yukarıdaki bölümlerde belirtildiği gibi kendilerine atfedilen bakım sorumluluklarına destek olunması gerekmektedir. Bu hizmetlerin planlanma ve uygulanmasında da farklı çalışma biçimleri göz önünde bulundurulmalıdır. Kadınların gelir getirici bir işte ücret karşılıklı çalışma, kendi işlerini kurma, kooperatif kurulması veya mevcut kooperatiflerin güçlendirilmesi aracılığıyla sürdürülebilir üretim yapılına kurulması, ev eksenli çalışanların da emeğinin görünür olmasına destek olmak gibi konularda desteklenmesi gerekmektedir. Bu noktada belediyeler, kadınların çalışma hayatına katılmalarını desteklemek konusunda önemli kurumsal yapılardır. Kadınların çalışma hayatına aktif katılımlarının ve çalışma hayatı içinde sürdürülebilir olmalarının sağlanması noktasında belediyelerin faaliyetleri izlenmiştir.

4.1.1.14.1. Belediyelerin İstihdamla İlgili Birimleri

Belediyelerin istihdam odaklı sosyal hizmet verebilmelerinin unsurlarından birisi, kurumsal yapılanmalarında bu hizmetlere yer vermeleridir. Belediyelerin istihdamla ilgili hizmetlerinin meslek kursları üzerinden belirginleştiği düşünüldüğünde, bireylerin ihtiyaç ve beklentilerini gözeten hizmetlerin çeşitlendirilmesi gerektiği açıktır. Bunun için ilk yapılması gerekenlerden birisi, bireylerin başvuru yapabilecekleri ve kendi yetkinlik ve ihtiyaçları doğrultusunda yönlendirilmelerini sağlayacak bir birimden hizmet almaları önemlidir. Bu doğrultuda belediyelere ilk olarak bireylerin hizmet alabileceği istihdam ofisi benzeri yapılanmalarının oluşup oluşmadığı, varsa hangi isimle hizmet verdiği ve söz konusu birimlerin yararlanıcı sayıları sorulmuştur. Buna ilişkin olarak 37 belediyeye yönelik yapılan izlemenin sonuçları, Tablo 35’te sunulmuştur.

Tablo 35. Belediyelerin Yararlanıcı Sayılarına Göre İstihdam Ofisleri

Belediyeler	Birim	Yararlanıcı sayısı		
		2019	2020	2021
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	Kariyer Ofisi	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Kariyer Merkezi	2947	3944	4579
Bornova Belediyesi	Altın Bilezik	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Efeler Belediyesi	Kariyer Merkezi	Birim yok	Birim yok	1059 kadın
Nilüfer Belediyesi	Belirtilmemiş	2070	4037	9279
Akdeniz Belediyesi	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Ataşehir Belediyesi	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	450	431
İzmit Belediyesi	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Birim yok	Birim yok	Birim yok	Birim yok
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Birim yok	Birim yok	Birim yok	Birim yok
Edirne Belediyesi	Birim yok	Birim yok	Birim yok	Birim yok
Gümüşhane Belediyesi	Birim yok	Birim yok	Birim yok	Birim yok
Şişli Belediyesi	Birim yok	Birim yok	Birim yok	Birim yok
Uzunköprü Belediyesi	Birim yok	Birim yok	Birim yok	Birim yok
Lüleburgaz Belediyesi	Birim yok	Birim yok	Birim yok	Birim yok
Beşikdüzü Belediyesi	Birim yok	Birim yok	Birim yok	Birim yok
Ortahisar Belediyesi	Birim yok	Birim yok	Birim yok	Birim yok
Mezitli Belediyesi	Birim yok	Birim yok	Birim yok	Birim yok
Fethiye Belediyesi	Birim yok	Birim yok	Birim yok	Birim yok
Tekirdağ Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Manisa Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Eskisehir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Hatay Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bilecik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Beşiktaş Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Maltepe Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Seyhan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Altınordu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Tablo 35 incelendiğinde izlemeye cevap veren 20 belediyeden bünyesinde istihdam ofisi bulunduğunu belirten belediye sayısının 2019 ve 2020 yılları için 8, 2021 yılı için 9 olduğu görünmektedir. Bu belediyelerden 4’ü istihdam birimlerinin ismini vermiştir. Bunlar Çanakkale Büyükşehir Belediyesi, Mersin Büyükşehir Belediyesi, Bornova Belediyesi ve Efeler Belediyesi’dir. İstihdam birimi olduğunu belirten fakat adını belirtmeyen Nilüfer Belediyesi ve Ataşehir Belediyesi yıllara göre yararlanıcı sayılarını da belirtmiştir. Bünyesinde istihdam ofisi bulunmadığını belirten belediye sayısı, 2019 ve 2020 yıllarında 12 ve 2021 yılında ise 11’dir. Yıllar arasındaki bu farkın nedeni, Efeler Belediyesi’nin istihdam biriminin 2021’de faaliyete geçmesidir.

Belediyelerin izleme soru formuna yaptıkları açıklamalar ve tablodaki verilerin, belediyelerin faaliyet raporlarıyla karşılaştırılması sonucunda bazı hususlarda açıklama yapmak faydalı olacaktır. İlk olarak, Nilüfer Belediyesi, İstihdam hizmetleri veren biriminin yararlanıcı sayılarını vermekle birlikte ismini belirtmemiştir. Bununla birlikte yararlanıcı sayıları burada belirtilenlerden farklı hizmet veren İş ve Meslek Edindirme Bürosu adıyla faaliyet gösteren bir birimi mevcuttur. (Bkz. Nilüfer Belediyesi 2021 Yılı Faaliyet Raporu) .

İkinci olarak, Ataşehir Belediyesi ile ilgilidir. Ataşehir Belediyesi istihdam ofisinin adını belirtmemekle birlikte 2020 ve 20221 yıllarına ait yararlanıcı sayılarını belirtmiştir. Bunun yanı sıra belediyenin yararlanıcı sayıları burada belirtilenlerden farklı birimleri mevcuttur. Ataşehir Meslek Edindirme Merkezi (ATAMEM) ve Ataşehir Kadın Girişimcilik Merkezi (AKAGİM) bunlardandır (Bkz. Ataşehir Belediyesi 2021 Yılı Faaliyet Raporu).

Son olarak, Erzurum Büyükşehir Belediyesi, bünyesinde istihdam ofisi olduğunu belirtmekle birlikte, belediyenin işgücü piyasasına yönelik hizmetleri Erzurum Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları (ESMEK) üzerinden yürütmektedir. Ayrıca belediye 2021 yılı Faaliyet Raporu’na göre, ulusal bir hibe programından yararlanarak Engelli Sosyal Gelişim ve İstihdam Destek Merkezi kurmak üzere bir proje yürütmektedir (Bkz. Erzurum Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu).

Özetle bu alt temada yapılan izlemeye cevap veren belediyelerin istihdam ofisi veya buna benzer hizmet veren birimlerinin çok sınırlı olduğu söylenebilir. Bu birimlerin yaygınlaştırılması ve bireylerin ihtiyaçlarına göre güç-

lendirilmesi, belediyelerin istihdam ile ilgili faaliyetlerinin katma değerini artıracaktır.

4.1.1.14.2. Belediyelerin Kadın İstihdamını Desteklemeye Yönelik Faaliyetleri

Belediyelerin istihdamı desteklemek bağlamında yürüttükleri faaliyetlerin başında bireylerin istihdam edilebilirliklerini desteklemek gelmektedir. Ülkemizdeki tüm belediyelerin istihdam odaklı hizmetlerini genellikle meslek kursları düzenleyerek gerçekleştirdikleri göz önünde bulundurulduğunda, detayları aşağıda iletilen izlemenin hem belediyelerin faaliyetlerinin görünür kılınması hem de çalışma hayatı ile ilgili olarak kendilerinden beklenen faaliyetlere ilişkin savunuculuğu destekleyecektir. Özellikle kadınların işgücü piyasası ile ilişkilerinin sürdürülebilir kılınması için bu durum çok önemlidir. Kadınların iş arama ve iş başvurusu konularında güçlendirilmesi, meslek kurslarıyla yetkinliklerinin artırılması kadar önemlidir.

Bu bağlamda belediyeler ilk olarak, kadınların iş arama ve iş bulmalarına destek olmak amacıyla yürüttükleri faaliyetlere ilişkin olarak izlenmiştir. Belediyelere sunulan soru formunda faaliyetler “diğer” başlığı da dâhil edilerek önceliklendirilmiştir. Bu önceliklendirme için oluşturulan başlıklar şöyledir:

1. Meslek Edindirme Kursları düzenleme, 2. İş aramaya destek olma (CV oluşturma, mülakat teknikleri, vb konularında eğitim), 3. İş başvurusu yöntemleri hakkında bilgilendirme, 4. Diğer

Belediyelerden kadınların işgücü piyasasına girişleri ve işe yerleştirilmeleri için verdikleri hizmetleri işaretlemeleri istenmiştir. 56 belediyenin izlendiği bu alt temaya ilişkin bulgular, Tablo 36’da sunulmuştur.

Tablo 36. Belediyelerin Kadınların İş Aramak/İş Bulmalarına Destek Olmak Amacıyla Yürüttüğü Faaliyetler

Belediyeler	Faaliyetler		
	2019	2020	2021
Antalya Büyükşehir Belediyesi	1	1	1
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	1, 2, 3	2, 3	2, 3
Ordu Büyükşehir Belediyesi	1	1	1
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	1	1	1
Nevşehir Belediyesi	1	1	1
Mersin Büyükşehir Belediyesi	2, 3	1, 2, 3	1, 2, 3, 4
Maltepe Belediyesi	1, 2, 3	1, 2	1, 2
Şişli Belediyesi	1, 2, 3	1, 2	1, 2
Lüleburgaz Belediyesi	1	1	1
Akdeniz Belediyesi	1	1	1
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	1, 2	1	1, 2
Malkara Belediyesi	1	1	İzlenmedi
Izmit Belediyesi	1, 2, 3	1, 2, 3	1, 2, 3
Nilüfer Belediyesi	2, 3	2, 3	2, 3
Urla Belediyesi	1, 2, 3, 4	1	1, 2, 3, 4
Muratpaşa Belediyesi	1	1	1
Kepez Belediyesi	1	1	1
Seyhan Belediyesi	1	1	1
Çukurova Belediyesi	1, 2, 3	1, 2, 3	1, 2
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	1	1	1
Ortahisar Belediyesi	1	1	1
Gümüşhane Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Beyağaç Belediyesi	2, 3	2, 3	İzlenmedi
Çameli Belediyesi	1	1	İzlenmedi
Pamukkale Belediyesi	1	1	İzlenmedi
Tavas Belediyesi	2, 3	2, 3	İzlenmedi
Altınordu Belediyesi	1	Cevap yok	Cevap yok
Uzunköprü Belediyesi	Hayır	Hayır	İzlenmedi
Beşikdüzü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Denizli Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bilecik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Mezitli Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Araşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Beşiktaş Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

İskenderun Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Acıpayam Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Babadağ Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Baklan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Bekili Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Bozkurt Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Buldan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Çal Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Çardak Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Çivril Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Güney Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Honaz Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Kale Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Merkezefendi Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Sarayköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Serinhisar Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi

Tablo 36 incelendiğinde, 2019 ve 2020 için 56, 2021 için 34 belediye izlenmiştir. Bu belediyelerden 2019 için 26; 2020 için 27 ve 2021 için 12 belediye cevap vermemiştir. Dolayısıyla belediyelerden 2019 için 28; 2020 için, 27 ve 2021 için 20 belediye cevap vermiştir. Cevap veren belediyelerden 2019 için 26, 2020 için 25 ve 2021 için 20 belediyenin kadınların iş arama ve iş bulmalarına destek olacak faaliyetler yürütmektedir. Cevap veren belediyelerden Gümüşhane ve Beşikdüzü'nün izlenen üç yıl için Uzunköprü Belediyesi'nin ise izlendiği 2019 ve 2020 yılı için kadınların iş arama ve bulmalarına destek olacak bir faaliyeti yoktur.

Tablo belediyelerin önceliklendirilen başlıklar üzerinden kadınların iş arama ve bulmaya yönelik faaliyetlerinin dağılımı açısından incelendiğinde, ilk sırada “1. Meslek Edindirme Kursları düzenleme,” faaliyeti vardır.

1-Meslek edindirme kursları, 2019'da 22, 2020'de 21 ve 2021'de 18 olmak üzere toplam 61 defa düzenlenmiştir.

2-İş aramaya destek olma (CV oluşturma, mülakat teknikleri, vb konularında eğitim) faaliyeti: Bu faaliyet, 2019'da 11, 2020'de 9 ve 2021'de 9 olmak üzere toplam 29 defa gerçekleştirilmiştir.

3.İş başvurusu yöntemleri hakkında bilgilendirme faaliyeti gelmektedir. Bu faaliyet belediyeler tarafından, 2019'da 10, 2020'de 7 ve 2021'de 5 olmak üzere toplam 22 defa gerçekleştirilmiştir. Son olarak dördüncü sırada olan

“4.Diğer” başlığında, 2019 yılında 1 ve 2021 yılında 2 olmak üzere, 3 faaliyet gerçekleştirilmiştir.

Bu faaliyetlerin yararlanıcı sayılarını belirten Tablo 37 aşağıda sunulmuştur.

Tablo 37. Belediyelerin Kadınların İş Araması/bulmasına Yönelik Faaliyetlerinin Yararlanıcı Sayıları

Belediyeler	Faaliyetler	Yararlanıcı kadın sayıları		
		2019	2020	2021
Antalya Büyükşehir Belediyesi	1.Meslek edindirme kursları	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	1.Meslek edindirme kursları	200	Faaliyet yok	Faaliyet yok
	2.İş aramaya destek	50	250	165
	3.İş başvurusu yöntemleri	170	195	300
Ordu Büyükşehir Belediyesi	1.Meslek edindirme kursları	1110	7896	5008
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	1.Meslek edindirme kursları	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Nevşehir Belediyesi	1.Meslek edindirme kursları	174	139	136
Mersin Büyükşehir Belediyesi	1.Meslek edindirme kursları	Faaliyet yok	3	191
	2.İş aramaya destek	2947	3944	4579
	3.İş başvurusu yöntemleri			
	4/1-Üretici Kadın Standı	Faaliyet yok	Faaliyet yok	165
	4/2: Makrome	Faaliyet yok	Faaliyet yok	79
	4/3: Evimiz Atölye	Faaliyet yok	Faaliyet yok	572
Maltepe Belediyesi	1.Meslek edindirme kursları			
	2.İş aramaya destek	429	583	1436
	3.İş başvurusu yöntemleri			
Şişli Belediyesi	1.Meslek edindirme kursları	Cevap yok	Cevap yok	130
Lüleburgaz Belediyesi	1.Meslek edindirme kursları	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Akdeniz Belediyesi	1.Meslek edindirme kursları	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	1.Meslek edindirme kursları	619	304	206
	2.İş aramaya destek	36	Faaliyet yok	Cevap yok
Malkara Belediyesi	1.Meslek edindirme kursları	170	95	İzlenmedi
Izmit Belediyesi	1.Meslek edindirme kursları			
	2.İş aramaya destek	21277	9069	4750
	3.İş başvurusu yöntemleri			
Nilüfer Belediyesi	2.İş aramaya destek	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
	3.İş başvurusu yöntemleri	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Urla Belediyesi	1.Meslek edindirme kursları	109	20	30
	2.İş aramaya destek	71	Faaliyet yok	49

	3.İş başvurusu yöntemleri	71	Faaliyet yok	49
	4.Diğer: e-ticaret ve girişimcilik	210	Faaliyet yok	30
Muratpaşa Belediyesi	1.Meslek edindirme kursları	31 Mayıs 2021'e kadar toplam 378		
Kepez Belediyesi	1.Meslek edindirme kursları	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Seyhan Belediyesi	1.Meslek edindirme kursları	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Çukurova Belediyesi	1.Meslek edindirme kursları	2600	3800	5000
	2.İş aramaya destek			Faaliyet yok
	3.İş başvurusu yöntemleri			
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	1.Meslek edindirme kursları	1218	350	822
Ortahisar Belediyesi	1.Meslek edindirme kursları	217	59	92
Beyazıt Belediyesi	2.İş aramaya destek	30	50	İzlenmedi
	3.İş başvurusu yöntemleri	20	30	İzlenmedi
Çameli Belediyesi	1.Meslek edindirme kursları	40	40	İzlenmedi
Pamukkale Belediyesi	1.Meslek edindirme kursları	140	240	İzlenmedi
Tavas Belediyesi	2.İş aramaya destek	2, 3	2, 3	İzlenmedi
	3.İş başvurusu yöntemleri	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Altınordu Belediyesi	1.Meslek edindirme kursları	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Tablo 37 incelendiğinde, belediyelerin gerçekleştirilen faaliyetleri belirttikleri fakat yararlanıcı kadın sayılarında eksiklikler görünmektedir. Gerçekleştirdiği faaliyetlere ilişkin yararlanıcı kadın sayılarını hiç belirtmeyen belediyeler, Altınordu Belediyesi, Kepez Belediyesi, Seyhan Belediyesi, Nilüfer Belediyesi, Lüleburgaz Belediyesi, Akdeniz Belediyesi, Erzurum Büyükşehir Belediyesi ve Antalya Büyükşehir Belediyesi'dir.

Muratpaşa Belediyesi, izlenen üç yılda da gerçekleştirilen meslek edindirme kurslarına ilişkin 31 Mayıs 2021'e kadar olan toplam yararlanıcı sayısını belirtmiştir. Mersin Büyükşehir Belediyesi, 2019, 2020 ve 2021 yıllarında iş aramaya destek olma ve iş başvurusu yöntemleri hakkında bilgilendirme faaliyetlerinin yararlanıcı sayılarının toplam olarak vermiştir. Maltepe Belediyesi belirtilen üç faaliyeti de üç izlenen üç yılda gerçekleştirmiş fakat katılımcı sayılarını her bir faaliyet için değil, toplam olarak vermiştir.

Çanakkale 2020 meslek edindirme ve 2021 iş aramaya destek faaliyetleri için Pandemi ifadesinin kullanmıştır. Urla Belediyesi, 2020 yılındaki meslek edindirme faaliyetinin yararlanıcı sayısının az olmasının nedenini Pandemi ile ilişkilendirmiştir. Menteşe Belediyesi de 2020 yılında faaliyet gerçekleştirmemesinin nedeninin Pandemi koşulları olduğunu belirtmiştir.

Belediyelerden “diğer” başlığında faaliyet yürüten Mersin Büyükşehir Belediyesi ve Urla Belediyesi”dir. Mersin Büyükşehir Belediyesi’nin bu kapsamda belirttiğı üç faaliyet 2021 yılına, Urla Belediyesi’nin ise 2019 ve 2021 yıllarına aittir. Her iki belediyede “diğer” başlığında belirttikleri faaliyetlerin yararlanıcı sayılarını vermiştir.

4.1.1.14.3. Belediyelerin Kadın Girişimciliğini Desteklemeye Yönelik Faaliyetleri

Kadınların çalışma hayatında sürdürülebilir olmasının sağlanması noktasında belediyelere yönelik yapılan bir diğer izleme konusu, kadın girişimciliğidir. Belediyelerin kadınlara kendi işlerini kurma, geliştirme ve sürdürülebilir kılma noktasında hangi destekleri verdikleri, bu alt temadaki izlemenin çerçevesini oluşturmaktadır. İzleme için belediyelere önce kadın girişimciliğini destekleme yönünde bir faaliyetleri olup olmadığı ardından bu faaliyetler hakkında bilgi vermeleri istenmiştir. Bu faaliyetleri gerçekleştirdiğini belirten belediyelere, bu faaliyetlerin neler olduğu, her bir faaliyetten yararlanan kadın sayısı, belediye hizmetlerinde yararlanarak kendi işini kuran kadın sayısı ve bu faaliyetlerin planlanma ve uygulanmasında işbirliği yapılan kurum ve kuruluşların kimler olduğu sorulmuştur. İlk olarak kadın girişimciliği desteklemek amacıyla yürütölen faaliyetler incelenmiştir. Tablo 38 belediyelerin kadın girişimciliğini destekleyen bir faaliyetleri olup olmadığını göstermek için hazırlanmıştır.

Tablo 38 *Belediyelerin Kadın Girişimciliğini Destekleyen Bir Faaliyetlerinin Olup Olmama Durumları*

Belediyeler	Faaliyet Olup Olmama Durumu		
	2019	2020	2021
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Nevşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet

Seyhan Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Çukurova Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Maltepe Belediyesi	Evet	Evet	Evet
İzmit Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Nilüfer Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Urla Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Ortahisar Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Akdeniz Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Mezitli Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Beyazaç Belediyesi	Evet	Evet	İzlenmedi
Çameli Belediyesi	Evet	Evet	İzlenmedi
Tavas Belediyesi	Evet	Evet	İzlenmedi
Şişli Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet
Lüleburgaz Belediyesi	Evet	Hayır	Evet
Çardak Belediyesi	Hayır	Hayır	İzlenmedi
Pamukkale Belediyesi	Hayır	Hayır	İzlenmedi
Beşikdüzü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Gümüşhane Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Bilecik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Altınordu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Denizli Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Ataşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Beşiktaş Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
İskenderun Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Acıpayam Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Babadağ Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Baklan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Bekili Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Bozkurt Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Buldan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Çal Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Çivril Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Güney Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Honaz Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Kale Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Merkezefendi Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Sarayköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Serinhisar Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi

Tablo 38 incelendiğinde, 2019 ve 2020 yılları için 50, 2021 yılı için 31 belediyenin izlendiği görülmektedir. İzlenen belediyelerden 2019 ve 2020 yılı için 26 ve 2021 yılı için 12 belediyenin cevap vermediği görülmektedir. Dolayısıyla tabloya göre, izlenen ve cevap veren belediyelerden 2019 ve 2020 yılı için 24 ve 2021 yılı için 19 belediye cevap vermiştir. Tabloya göre cevap veren belediyelerden kadınların kendiışlerinin kurmalarına destek olmak için faaliyet yürütenlerin sayısı, 2019'da 19, 2020'de 18 ve 2021'de 17'dir.

Kadın girişimciliğini desteklemeye yönelik faaliyet yürüten belediyelere, bu faaliyetlerin neler olduğu aşağıda sunulmuştur.

Tabloda dikkat çeken hususlardan birisi, izlemeye cevap veren neredeyse bütün belediyelerin kadın girişimciliğini desteklemeye yönelik faaliyetlerinin olduğunu belirtmeleridir. İzlemeye olumlu cevap veren belediyelerden 2021 yılı için Gümüşhane Belediyesi ve Beşikdüzü Belediyesi'nin kadın girişimciliğini destekleyen bir faaliyeti bulunmamaktadır. İzlenen belediyelerde kadın girişimciliğine önem verilmesi ve faaliyet yürütölmesi sadece kadınlar değıl tüm toplum açısından olumlu bir durumdur. Kadınlara yönelik girişimcilik destek faaliyeti yürüten belediyelere bu faaliyetlerin neler olduğu sorulmuştur. Bu soru için hazırlanan soru formunda belediyelerin kadın girişimciliğı konusundaki faaliyetleri önceliklendirilerek, sıralanmış ve "diğer seçeneğı de eklenerek belediyelere sorulmuştur. Önceliklendirilen başlıklar şöyledir:

1-Eğitim, 2 Pazarlama, 3-Satış, 4-İş geliştirme, 5-Teknoloji, 6-Medya kullanımı, 7-İşbirliğı mekanizmaları, 8-Network (Ağ), 9- Mentorluk, 10-Mevzuat, 11-Güçlenme, 12-Markalaşma, 13-Ürün geliştirme, 14-Diğer

İzleme kapsamında belediyelerden yürüttükleri faaliyetleri seçmeleri ve yararlanıcı sayılarını belirtmeleri istenmiştir. Burada belirtilen başlıkların dışında yaptıkları faaliyetleri de yine yararlanıcı sayılarıyla birlikte belirtmeleri istenmiştir. Konuya ilişkin Tablo 39 aşağıda sunulmuştur.

Tablo 39. Belediyelerin Kadın Girişimciliğini Desteklemek İçin Yürüttüğü Faaliyetler

Belediyeler	Faaliyetler		
	2019	2020	2021
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	1, 6, 13	12	1, 5, 6, 12, 14
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	1	1	1
Nevşehir Belediyesi	1	1	1
Mersin Büyükşehir Belediyesi	1, 3, 5, 6, 11, 13, 14	1, 3, 5, 11, 14	Cevap yok
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	1, 3, 10, 11	3	1, 3, 10, 11
Seyhan Belediyesi	1, 3, 6, 13	1, 3, 4, 13	1, 2, 4, 13
Maltepe Belediyesi	1, 2, 3, 4, 7, 11, 12, 13	1, 2, 3, 4, 7, 11, 12, 13	1, 2, 3, 4, 7, 11, 12, 13
İzmit Belediyesi	3	3	3
Nilüfer Belediyesi	1	1	1
Urla Belediyesi	1, 2, 3, 7	1, 2, 3, 7	1, 2, 3, 7
Çukurova Belediyesi	1, 4, 6, 13	1, 4, 6, 13	1, 4, 6, 13
Ortahisar Belediyesi	14	Cevap yok	Cevap yok
Akdeniz Belediyesi	1	1	1
Mezitli Belediyesi	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 13	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 13	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 13
Beyazaç Belediyesi	1,4, 6, 11	1,4, 6, 11	İzlenmedi
Çameli Belediyesi	3, 6, 11, 12	3, 6, 11, 12	İzlenmedi
Tavas Belediyesi	1	1	İzlenmedi
Lüleburgaz Belediyesi	1, 2, 3, 4, 5, 6,7, 8, 9, 10, 11, 12	Faaliyet yok	1

Tablo 39 incelendiğinde, faaliyeti olduğunu belirten belediyelerde 16'sı hangi faaliyetleri gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir. Bunlar, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi, Erzurum Büyükşehir Belediyesi, Nevşehir Belediyesi, Mersin Büyükşehir Belediyesi, Çanakkale Büyükşehir Belediyesi, Seyhan Belediyesi, İzmit Belediyesi, Nilüfer Belediyesi, Urla Belediyesi, Çukurova Belediyesi, Akdeniz Belediyesi, Mezitli Belediyesi, Beyazaç Belediyesi, Çameli Belediyesi, Tavas Belediyesi ve Lüleburgaz Belediyesi'dir.

Öte yandan belediyelerden izleme soru formu aracılığıyla alınan bilgiler ışığında, yararlanıcı sayılarını genel olarak belirtmedikleri görülmektedir. Bu soru formlarındaki bilgiler, tabloyu desteklemek için kullanıldığında, faaliyet gerçekleştirdiğini belirtmesine rağmen Ordu Büyükşehir Belediyesi 2019, 2020 ve 2021 yılları için, Mersin Büyükşehir Belediyesi 2021 yılı için ve Ortahisar Belediyesi 2020 ve 2021 yılları için faaliyet detayı vermedikleri görülmektedir.

Gerçekleştirdiği faaliyetler ilişkin yararlanıcı sayılarını belirten belediyeler, Erzurum, Mersin, Ortahisar ve İzmit belediyeleridir. Bunlardan Erzurum Büyükşehir Belediyesi ve İzmit Belediyesi izlenen üç yıl için de yararlanıcı sayısını belirtmiştir. Mersin Büyükşehir Belediyesi, 2020 ve 2021 için yararlanıcı sayısını belirtirken, Ortahisar Belediyesi 2019 için yararlanıcı sayısını belirtmiştir. Bu belediyelerin yararlanıcı sayılarına bakıldığında, İzmit Belediyesi her yıl için gerçekleştirdiği “satış” başlığından yararlanan kadın sayısını belirttiği görülmektedir. Bu sayı 2019 için 825, 2020 için, 297 ve 2021 için 1299’dur. Toplam yararlanıcı sayısını belirten Mersin Büyükşehir Belediyesi’nin ise 2020 faaliyetlerinden yararlanan sayısının 192 ve 2021 faaliyetlerinden yararlanan sayısını ise 3448 olduğu görülmektedir.

Ayrıca belediyelerin kadın girişimciliği konusunda Mersin Büyükşehir Belediyesi, 2019 yılında belirlenen konularda yaptığı altı desteğin dışında da “diğer” başlığında, “Okuma yazma, hayat dolu buluşmalar, dikiş, makrome ve oyuncak yapımı” gibi etkinliklerin yürütüldüğünü belirtmiştir. İzmit Belediyesi’nin izlenen üç yıl için gerçekleştirdiği “satış” başlığındaki faaliyeti, kadınlara sağladığı “el emeği satış standı”dır. Bu faaliyetten yararlananların sayısı belirtilmiştir. Belediyelerin bu faaliyetlerinden yararlanarak kendi işini kuran kadın sayılarının izlendiği bir diğer başlıkta gelen cevaplar için Tablo 40 aşağıda sunulmuştur:

Tablo 40. *Belediyelerin Kadın Girişimciliğini Desteklemek İçin Yürüttüğü Faaliyetlerden Yararlanarak Kendi İşini Kuran Kadın Sayıları*

Belediyeler	Kendi İşini Kuran Kadın Sayısı		
	2019	2020	2021
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Kendi işini kuran yok	Kendi işini kuran yok	Kendi işini kuran yok
Ordu Büyükşehir Belediyesi	50	50	300
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	3	20	50
Nevşehir Belediyesi	Kendi işini kuran yok	Kendi işini kuran yok	Kendi işini kuran yok
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Kendi işini kuran yok	1	9
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Seyhan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Maltepe Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
İzmit Belediyesi	Kendi işini kuran yok	Kendi işini kuran yok	Kendi işini kuran yok
Nilüfer Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Urla Belediyesi	40	Kendi işini kuran yok	30
Çukurova Belediyesi	26	42	81
Ortahisar Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Akdeniz Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Mezitli Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bey ağaç Belediyesi	1	Kendi işini kuran yok	İzlenmedi
Çameli Belediyesi	2	2	İzlenmedi
Tavas Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Lüleburgaz Belediyesi	Cevap yok	Faaliyet yok	Cevap yok

Tablo 40 incelendiğinde, belediyelerin kadın girişimciliğini desteklemek için yürüttüğü faaliyetlerden yararlanarak kendi işini kuran kadınlar ilişkin bilgi veren belediye sayısı, 7'dir. Bunlar, Ordu Büyükşehir Belediyesi, Erzurum Büyükşehir Belediyesi, Mersin Büyükşehir Belediyesi, Urla Belediyesi, Çukurova Belediyesi, Bey ağaç Belediyesi ve Çameli Belediyesi'dir. Bunlardan Ordu Büyükşehir Belediyesi, Erzurum Büyükşehir Belediyesi, Çukurova Belediyesi ve Çameli Belediyesi faaliyet yürüttükleri yıllara ilişkin olarak kendi işini kurarak girişimci olan kadınların sayılarını paylaşmıştır.

İzlenen üç yılda da kadın girişimciliğini desteklemek için faaliyetler yürütmesine rağmen, bu faaliyetlerden yararlanarak kendi işini kuran kadınlara

rın olmadığını belirten belediyeler, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi, Nevşehir Belediyesi ve İzmit Belediyesi'dir. Ayrıca Mersin Büyükşehir Belediyesi 2020 yılında, Urla Belediyesi ve Beyağaç Belediyesi 2021 yılında faaliyetlerinden yararlanmasına rağmen kendi işini kuran kadın olmadığını belirtmiştir.

Kadınların kendi işlerini kurmaları amacıyla faaliyet yürüten belediyelerden, Çanakkale Belediyesi, Seyhan Belediyesi, Maltepe Belediyesi, Ortahisar Belediyesi, Akdeniz Belediyesi, Mezitli Belediyesi 2019, 2020 ve 2021 yılları için; Tavas belediyesi izlendiği 2019 ve 2020 yılı için; Lüleburgaz Belediyesi de faaliyet yürüttüğü 2019 ve 2021 için cevap vermemiştir.

Tabloda en dikkat çekici hususlardan birisi, bir önceki tabloda kadınların kendi işini kurmak için yürüttüğü faaliyetleri belirtmeyen Ordu Büyükşehir Belediye'sinin bu faaliyetlerden yararlanarak kendi işini kurduğunu belirttiği kadınların sayısıdır. Bu sayı 2019 ve 2020'de 50, 2021'de 300 olarak belirtmiştir. Belediyenin izleme soru formunda özellikle tarımsal kalkınmayı destekleme faaliyetlerinin bir sonucu olarak değerlendirilebilecek bu sayılar, söz konusu yıllara ait faaliyet raporlarından teyit edilememiştir. Öte yandan bu durumun Türkiye'de sadece belediyeler değil, ilgili tüm kuruluşlarca kadın girişimciliğini desteklemek amacıyla yürütülen faaliyet içinde oldukça önemli bir yer tuttuğunu söylemek gerekir. Bir diğer husus, bir ilçe belediyesi olan Çukurova Belediyesi'nin izlenen üç yılda katlanarak artan kadın girişimci sayısıdır. Bu sayı 2021'de 81 olmuştur. Her iki belediyenin de kadın girişimciliğini desteklemek amacıyla yürüttüğü faaliyetler örnek model olarak detaylı olarak incelenmeli ve yaygınlaştırılmalıdır.

Belediyelerin bu faaliyetleri yürütürken ilgili kurum ve kuruluşlarla yaptıkları işbirliğini sorgulamak için yapılan izlemeye ilişkin sonuçlar, Tablo 41'de sunulmuştur.

Tablo 41. Belediyelerin Kadın Girişimciliğini Desteklemek Amacıyla Yürüttükleri Faaliyetlerde İşbirliği Yaptığı Kurum/Kuruluş ve STK'lar

Belediyeler	İşbirliği Yapılan Kurum ve Kuruluşlar		
	2019	2020	2021
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	1-İl Milli Eğitim 2-HEM	1-İl Milli Eğitim 2-HEM	1-İl Milli Eğitim 2-HEM
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	1-KOSGEB 2-İŞKUR 3-TKDK
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	1-İŞKUR 2-HEM	1-İŞKUR 2-HEM	1-İŞKUR 2-HEM
Nevşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Mersin Büyükşehir Belediyesi	1-AÇEV 2- MEB 3-Mersin Üniversitesi 4- İl Milli Eğitim 5-IOM 6-İl Göç İdaresi 7-Mülteci Dernekler 8-Aile Sosyal Hizmetler İl Müd 9-ŞÖNİM 10- Raoul Wallenberg Enstitüsü 10-Şoförler Odası	1-Esnaf ve Sanatkarlar Odası 2-Mersin Barosu 3-Halk Eğitim 4-Kooperatifler 5- Baro Kadın Hakları Merkezi 6-Mülteci Dernekleri 7-Mersin Üniversitesi	1-Kariyer Merkezi 2-İŞKUR
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	1-ELDER KDM 2-TKB 3-Türk Anneler Derneği 4-Girişimci Kadınlar Derneği 5-SS Çanakkale Üretim ve Pazarlama Kooperatifi 6-Pazarcı kadınlar	1- ELDER KDM 2-TKB 3-Türk Anneler Derneği 4-Girişimci Kadınlar Derneği 5-SS Çanakkale Üretim ve Pazarlama Kooperatifi 6-Pazarcı kadınlar	1- ELDER KDM 2-TKB 3-Türk Anneler Derneği 4-Girişimci Kadınlar Derneği 5-SS Çanakkale Üretim ve Pazarlama Kooperatifi 6-Pazarcı kadınlar
Seyhan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Çukurova Belediyesi	1-Gülen Yüzler kadın Kooperatifi	1-Gülen Yüzler kadın Kooperatifi	1-Gülen Yüzler kadın Kooperatifi

Maltepe Belediyesi	1-KOSGEB 2-İŞKUR 3-HEM	1-KOSGEB 2-İŞKUR 3-HEM	1-KOSGEB 2-İŞKUR 3-HEM
İzmit Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Nilüfer Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Urla Belediyesi	1-İzmir Büyükşehir 2-HEM 3-Üniversite 4-STK 5-Kooperatif 6-Kaymakamlık	1-İzmir Büyükşehir 2-HEM 3-Üniversite 4-STK 5-Kooperatif 6-Kaymakamlık	1-İzmir Büyükşehir 2-HEM 3-Üniversite 4-STK 5-Kooperatif 6-Kaymakamlık
Ortahisar Belediyesi	1- HEM	1- HEM	1- HEM
Akdeniz Belediyesi	1-Türkiye İsrافی Önleme Vakfı	1-Türkiye İsrافی Önleme Vakfı	1-Türkiye İsrافی Önleme Vakfı
Mezitli Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Beyagaç Belediyesi	1- HEM	1- HEM	İzlenmedi
Çameli Belediyesi	1-Çameli Üreten kadınlar Derneği 2-Çameli yerel Eylem Grubu Derneği	1-Çameli Üreten kadınlar Derneği 2-Çameli yerel Eylem Grubu Derneği	İzlenmedi
Tavas Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Şişli Belediyesi	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Lüleburgaz Belediyesi	1-Kırklareli Üniversitesi 2-Kent Konseyi 3-Trakya Kalkınma Ajansı 4-Kadın Kooperatifi	Faaliyet yok	1-Kırklareli Üniversitesi 2-Kent Konseyi 3-Kadın Kooperatifi

Tablo 41 incelendiğinde, kadınların kendi işini kurmaları amacıyla faaliyet yürüten belediyelerden herhangi bir yılda kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmayan 3 belediye vardır. Bunlardan İzmit Belediyesi izlenen tüm yıllar için Ordu Büyükşehir Belediyesi ve Nevşehir Belediyesi, 2019 ve 202 yılları için kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmadığını belirtmiştir. Yine tabloya göre kadınların kendi işlerinin kurmaya yönelik faaliyetler yürüten belediyelerden 4'ü işbirliği konusunda cevap vermemiştir. Bunlar, Tavas Belediyesi, Mezitli Belediyesi, Nilüfer Belediyesi, Seyhan Belediyesi'dir.

Belediyelerin kadın girişimciliği konusundaki faaliyetlerini yürütürken en fazla işbirliği yaptıkları kurum, Halk Eğitim Merkezi'dir. Tabloya göre belediyelerden 6'sı HEM ile 17 işbirliği yapmıştır. Bu belediyeler, Kahramanma-

raş Büyükşehir Belediyesi, Erzurum Büyükşehir Belediyesi, Maltepe Belediyesi, Urla Belediyesi, Ortahisar Belediyesi, Beyağaç Belediyesi'dir.

Tabloya göre kadınların kendi işini kurmasına destek faaliyetleri yürüten belediyelerden 5'i STK'lar ile işbirliği yapmamaktadır. Bu belediyeler, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi, Ordu Büyükşehir Belediyesi, Erzurum Büyükşehir Belediyesi, Maltepe Belediyesi, Ortahisar Belediyesi'dir. Yine tabloya göre, kadın girişimciliğini desteklemek için yürütülen faaliyetlerde STK'lar ile işbirliği yapan 7 belediyenin olduğu görülmektedir. Bunlar, Mersin Büyükşehir Belediyesi, Çanakkale Büyükşehir Belediyesi, Çukurova Belediyesi, Urla Belediyesi, Akdeniz Belediyesi, Çameli Belediyesi, Lüleburgaz Belediyesi'dir.

Tablonun gösterdiği bir başka husus, belediyelerin kadınların kendi işlerinin kurmak amacıyla yürüttükleri faaliyetlerde, işgücü piyasasının temel aktörlerinden birisi olan İŞKUR ile sınırlı seviyede işbirliği yaptığıdır. Tabloya göre söz konusu faaliyetler için İŞKUR ile işbirliği yapan belediye sayısı 4, işbirliği sayısı da 8'dir. Benzer bir durum göre ülkemizde sadece kadınların değil, tüm bireylerin kendi işlerini kurmaları ve geliştirmeleri için yürütülen faaliyetlerin temel aktörü olan KOSGEB ile işbirliği hususunda söylenebilir. Tabloya göre KOSGEB ile işbirliği yapan sadece iki belediye vardır. Bunlardan Ordu Büyükşehir Belediyesi, 2021 yılındaki faaliyetleri için, Maltepe Belediyesi ise izlenen üç yıldaki faaliyetleri için KOSGEB ile işbirliği yapmıştır.

4.1.1.14.4. Belediyelerin Kadın Kooperatiflerini Desteklemeye Yönelik Faaliyetleri

Kadınlar, çalışma hayatında görünür olmalarının araçlarından birisi de kooperatiflerdir. Kooperatifler, kadınların ekonomik ve sosyal olarak güçlenmeleri sağlayacak ve aynı zamanda karar alma süreçlerinde söz sahibi oldukları bir örgütlenme biçimidir. Özellikle kırsal alanlarda ücretsiz aile işçisi konumunda çalışan kadınların kendi ürettiği üründen elde edilen gelirdeki payı son derece azdır. Belediyelerin hizmet verdikleri bölgelerde kadın kooperatifleri konusundaki çabaları, üreten kadınların çalışma hayatına girmelerine destek sağlamaktadır. Bu nedenle belediyelerin kadınlara yönelik sunduğu

hizmetlerden birisi olarak kadın kooperatifleriyle ilişkileri ve kadınlara kooperatifçilik konusunda sunduğu destekler izlenmiştir.

Belediyelerin kadın kooperatiflerine yönelik faaliyetlerinin olup olmadığına yönelik olarak 2019 ve 2020 yıllarına ait olarak 55 ve 2021 yılına ait olarak 36 belediye izlenmiştir. Bu belediyelere ilişkin izleme sonuçları Tablo 42’de sunulmuştur.

Tablo 42. Belediyelerin Kadın Kooperatiflerini Destelemeye Yönelik Faaliyetleri Olup Olmama Durumları

Belediyeler	Faaliyet Olup Olmama		
	2019	2020	2021
Antalya Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Akdeniz Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Mezitli Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Nevşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Seyhan Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Muratpaşa Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Urla Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Çukurova Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Altınordu Belediyesi	Cevap yok	Evet	Cevap yok
Beyazaç Belediyesi	Evet	Evet	İzlenmedi
Çameli Belediyesi	Evet	Evet	İzlenmedi
Lüleburgaz Belediyesi	Evet	Hayır	Evet
Ortahisar Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet
Gümüşhane Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet
Şişli Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet
İzmir Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
Döşemealtı Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Evet	Hayır	Hayır
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Nilüfer Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Beşikdüzü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet
Çardak Belediyesi	Hayır	Hayır	İzlenmedi
Pamukkale Belediyesi	Hayır	Hayır	İzlenmedi
Tavas Belediyesi	Hayır	Hayır	İzlenmedi

Maltepe Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Denizli Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bilecik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Ataşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Beşiktaş Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
İskenderun Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kepez Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Konyaaltı Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Acıpayam Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Babadağ Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Baklan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Bekli Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Bozkurt Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Buldan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Çal Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Çivril Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Güney Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Honaz Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Kale Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Merkezefendi Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Sarayköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Serinhisar Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi

Tablo.42 incelendiğinde kadın kooperatifleri desteklemeye yönelik bir faaliyetin olup olmadığı konusunda cevap vermeyen belediye sayısı 2019 için 28, 2020 yılı için 27 ve 2021 yılı için 14'tür. Yine tabloya göre, kadın kooperatiflerini desteklemeye yönelik faaliyet yürüten belediye sayısı, 2019'da 14, 2020'de 15 ve 2021'de 17'dir. Buna uygun olarak herhangi bir faaliyet yürütmeyen belediye sayısı ise 2019 ve 2020'de 13, 2021'de 5'tir. Bu durum, belediyelerin kadınların kooperatifleri konusunda kendilerinden beklenen çabayı sarf etmediklerini göstermektedir.

Tablo 42'de gösterildiği şekilde kadın kooperatiflerine yönelik faaliyet yürüttüğünü belirten, yani cevabı "evet" olan belediyelere, bu faaliyetlerin neler olduğu sorulmuştur. Bunun için belediyelere kadın kooperatiflerinin güçlenmesine yönelik faaliyetlerin belirlendiği bir faaliyet listesi sunulmuş

ve hangilerini gerçekleştirdikleri sorulmuştur. “diğer” seçeneğinin de eklendiği bu faaliyetler şöyle sıralanmıştır

1-Eğitim; 2-Pazarlama; 3-Satış; 4-İş geliştirme; 5-Teknoloji; 6-Medya kullanımı; 7-İşbirliği mekanizmaları; 8-Network (Ağ); 9-Mentorluk; 10-Mevzuat; 11-Güçlenme; 12-Markalaşma; 13-Ürün geliştirme; 14-Diğer

Bu sorgulamaya ilişkin veriler, Tablo 43’te sunulmuştur.

Tablo 43. Belediyelerin Kadın Kooperatiflerine Yönelik Faaliyetleri

Belediyeler	Faaliyet		
	2019	2020	2021
Antalya Büyükşehir Belediyesi	4	1, 4, 11	1, 3, 4, 6, 7, 11
Akdeniz Belediyesi	3	3	3
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Mezitli Belediyesi	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 12, 13	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 14	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 14
Nevşehir Belediyesi	1	1	1
Seyhan Belediyesi	1, 2, 3, 6, 13, 14	Cevap yok	Cevap yok
Muratpaşa Belediyesi	1, 2, 3, 4, 5, 9, 11, 12, 13	1, 2, 3, 4, 5, 9, 11, 12, 13	1, 2, 3, 4, 5, 9, 11, 12, 13
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	1, 2,6, 7, 1, 11	1, 2,6, 7, 1, 11	1, 2,6, 7, 1, 11, 12
Gümüşhane Belediyesi	Faaliyet yok	Faaliyet yok	2, 3, 6
Urla Belediyesi	1, 2, 3, 7, 8, 9,	1, 2, 3, 7, 8, 9,	1, 2, 3, 7, 8, 9,
Çukurova Belediyesi	1, 2, 3, 4, 5, 13	1, 2, 3, 4, 5, 13	1, 2, 3, 4, 13
Altınordu Belediyesi	Cevap yok	1	Cevap yok
Beyagaç Belediyesi	2, 4, 6	2, 4, 6, 13	İzlenmedi
Çameli Belediyesi	1	1	İzlenmedi
Lüleburgaz Belediyesi	1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13	Faaliyet yok	1
Ortahisar Belediyesi	Faaliyet yok	Faaliyet yok	9
Şişli Belediyesi	Faaliyet yok	Faaliyet yok	1
İzmit Belediyesi	Faaliyet yok	Cevap yok	3, 14
Döşemealtı Belediyesi	Faaliyet yok	1, 2, 3, 4, 11, 12, 13	1, 2, 3, 4, 11, 12, 13
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	2, 3, 4, 11	Faaliyet yok	Faaliyet yok
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	1, 2, 3, 4, 5, 12

Tablo 43 incelendiğinde kadın kooperatiflerini desteklemeye yönelik faaliyet yürüttüğünü belirtmesine rağmen, 3 belediye faaliyetleri hakkında bilgi vermemiştir. Bunlardan Ordu Büyükşehir Belediyesi izlenen üç yıl için, Seyhan Belediyesi 2020 ve 2021 için ve Altınordu Belediyesi 2019 ve 2021 için faaliyetlerini belirtmemiştir.

Belediyelerin “diğer” başlığında verdiği faaliyetler şöyledir: Mezitli Belediyesi, 2020 ve 2021 yıllarında kent tarımı konusunda faaliyet yürütmüştür. Seyhan Belediyesi, 2019 yılında, üretici kadınlar pazarı faaliyeti gerçekleştirmiştir. Urla Belediyesi, 2019’da yer sağlama faaliyeti yürütmüştür. İzmit Belediyesi 2021’de atölye desteği sağlamıştır.

Ayrıca bazı belediyeler faaliyetlerle birlikte yararlanıcı kadın sayılarını da belirtmiştir. Bu bilgiler şöyledir: İzmit Belediyesi’nin satış başlığında verdiği destek olan Sanat Sokağı ve atölye desteğinden 50 kadın yararlanmıştır. Altınordu Belediyesi’nin 2020 yılında düzenlediği eğitimden “34-40 kadın”⁸⁸ yararlanmıştır. Ortahisar Belediyesinin 2021’de gerçekleştirdiği mentorluk desteğinden 36 kadın yararlanmıştır. Muratpaşa Belediyesi’nin 2019’da gerçekleştirdiği eğitimden 30 kadın, 2020’de sağladığı satış desteğinden 40 kadın ve 2021 yılında sağladığı satış desteğinden de 50 kadın yararlanmıştır. Döşemealtı Belediyesi’nin 2020 ve 2021 yıllarında gerçekleştirdiği faaliyetlerden de her yıl için 100 kadın faydalanmıştır.

Belediyelerin kadın kooperatiflerinin desteklenmesine yönelik faaliyetlerinde yaralanan kooperatif sayılana ilişkin olarak Tablo 44 aşağıda sunulmuştur.

88 Belediye eğitime katılanların tam sayısını belirtmemiştir. Bu ifade belediyeye aittir

Tablo 44. *Belediyelerin Kadın Kooperatiflerine Yönelik Faaliyetlerinden Yararlanan Kadın Kooperatifi Sayıları*

Belediye	Faaliyetlerden Yararlanan Kooperatif Sayıları		
	2019	2020	2021
Antalya Büyükşehir Belediyesi	1	4	6
Akdeniz Belediyesi	2	2	2
Ordu Büyükşehir Belediyesi	8	8	13
Mezitli Belediyesi	2	2	2
Nevşehir Belediyesi	Yararlanan yok	Yararlanan yok	Yararlanan yok
Seyhan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	7
Muratpaşa Belediyesi	1	3	3
Çanakale Büyükşehir Belediyesi	2	Cevap yok	3
Gümüşhane Belediyesi	Faaliyet yok	Faaliyet yok	3
Urla Belediyesi	2	2	3
Çukurova Belediyesi	1	1	1
Altınordu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Beyazaç Belediyesi	1	1	İzlenmedi
Çameli Belediyesi	Yararlanan yok	Yararlanan yok	İzlenmedi
Lüleburgaz Belediyesi	1	Faaliyet yok	1
Ortahisar Belediyesi	Faaliyet yok	Faaliyet yok	1
Şişli Belediyesi	Faaliyet yok	Faaliyet yok	1
İzmir Belediyesi	Faaliyet yok	1	1
Döşemealtı Belediyesi	Faaliyet yok	Cevap yok	Cevap yok
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	1	Faaliyet yok	Faaliyet yok
Mersin Büyükşehir Belediyesi	7	7	8

Belediyelerin kadın kooperatiflerine yönelik hizmetlerinden yararlanan kooperatif sayılarını gösteren Tablo 44 incelendiğinde, Altınordu Belediyesi'nin izlemem yapılan üç yıl için, Seyhan Belediyesi'nin 2019 ve 2020 yılı için, Döşemealtı Belediyesi'nin 2020 ve 2021 yılları için cevap vermediği görülmektedir. Yine tabloya göre, faaliyetlerinden yararlanan Seyhan Belediyesi'nin izleme yapılan üç yılda, Çameli Belediyesi'nin de 2019 ve 2020 yıllarında faaliyetlerinden yararlanan kooperatif yoktur.

Tabloya göre ayrıca Kadın kooperatiflerinin faaliyetlerinden en fazla yararlandığı belediye, Ordu Büyükşehir Belediyesi, Mersin Büyükşehir Belediyesi ve Seyhan Belediyesi'dir. Ordu Büyükşehir Belediyesi'nin faaliyetlerinden

yararlanan kooperatif sayısı 2021’de 13’tür. Yine aynı yıl Mersin Büyükşehir Belediyesi hizmetlerinde yararlanan kadın kooperatifi sayısı 8 ve Seyhan Belediyesi hizmetlerinde yararlanan kadın kooperatifi sayısı da 7’dir.

Belediyelerin kadın kooperatifine yönelik hizmetlerinden yararlanarak kurulan kadın kooperatifi sayılarını gösteren Tablo 45 aşağıda sunulmuştur.

Tablo 45. *Belediyelerin Kadın Kooperatiflerine Yönelik Faaliyetlerinden Yararlanarak Kurulan Kadın Kooperatifi Sayıları*

Belediye	Faaliyetlerden Yararlanılarak Kurulan Kooperatif Sayıları		
	2019	2020	2021
Antalya Büyükşehir Belediyesi	Kurulmadı	2	Kurulmadı
Akdeniz Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Mezitli Belediyesi	2	2	2
Nevşehir Belediyesi	Kurulmadı	Kurulmadı	Kurulmadı
Seyhan Belediyesi	Kurulmadı	Cevap yok	Cevap yok
Muratpaşa Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	1	Cevap yok	3
Gümüşhane Belediyesi	Kurulmadı	Kurulmadı	1
Urla Belediyesi	1	Kurulmadı	Kurulmadı
Çukurova Belediyesi	Kurulmadı	Kurulmadı	Kurulmadı
Altınordu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Beyazıt Belediyesi	Kurulmadı	Kurulmadı	İzlenmedi
Çameli Belediyesi	2	2	İzlenmedi
Lüleburgaz Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Ortahisar Belediyesi	Faaliyet yok	Faaliyet yok	Cevap yok
Şişli Belediyesi	Faaliyet yok	Faaliyet yok	1
İzmit Belediyesi	Kurulmadı	Kurulmadı	1
Döşemealtı Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	1	Faaliyet yok	Faaliyet yok
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Kurulmadı	1	1

Tablo 45 incelendiğinde, en fazla kooperatif 2021’de kurulmuştur. Dokuz kooperatifin kurulduğu 2021’de 3 kooperatife Çanakkale Büyükşehir Belediyesi, 2 kooperatif Mezitli Belediyesi ve diğerleri de Gümüşhane, Şişli ve İzmit Belediyelerinin faaliyetleri sonucunda kurulmuştur. Diğer iki yılda kurulan kooperatif sayısı aynıdır. Bunlardan 2020’de kurulanlar, 2’si Antalya Büyükşehir Belediyesi, 2’si Mezitli Belediyesi, 2’si Çameli Belediyesi

hizmetlerinden yararlanılarak kurulan kooperatiflerdir. Mersin Büyükşehir Belediyesi faaliyetlerinden yararlanarak kurulan kooperatif sayısı da 1'dir. Kurulan kadın kooperatif sayısının 7 olduğu 2019'da kooperatiflerden 2'si Mezitli Belediyesi, 2'si Çameli Belediyesi ve diğerleri de Çanakkale Büyükşehir Belediyesi, Urla Belediyesi ve Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi'nin faaliyetleri sonucunda kurulmuştur.

Kurulan kadın kooperatifi sayısı hakkında bilgi veremeyen belediyeler, 2019'da 6, 2020'de 8 ve 2021'de 8'dir. Dolayısıyla belediyelerin kadın kooperatiflerinin kurulmasını desteklemeye yönelik çabalarının gözden geçirilmesi gerektiği söylenebilir. Hayatın her alanında sürekli üreten kadınların ürettikleri emeğin görünür olmasını sağlayan en önemli mekanizmalardan birisi olduğu ve yerel yönetimlerin bu konuda yürüteceği/yürüteceği faaliyetlerin katma değerinin çok yüksek olduğunun bir kez daha altı çizilerek bir başka görünmeyen emek olarak ev eksenli kadınlarla ilgili izleme sonuçlarını görmek konunun bütünsel değerlendirmesi açısından ufuk açıcı olacaktır.

4.1.1.14.5. Belediyelerin Ev Eksenli Çalışan Kadınlara Yönelik Faaliyetleri

Kadın emeğinin en görünmez olduğu alanlardan birisi ev eksenli çalışmadır. Ev eksenli çalışma, sosyal güvenlik koşullarında yoksun, güvencesiz ve emek yoğun bir çalışma biçimidir. İşgücü piyasasının aktörleri kadar yerel yönetimlerin de bu emeğin görünür olması için yürüteceği çabalar, kadınların işgücü piyasasında kayıtlı bir şekilde yer almalarına destek verecektir. Bu noktada izleme başlıklarından birisi belediyelerin ev eksenli çalışan kadınlara ilişkin hizmetleridir. Ev eksenli çalışan kadınların belediye ile ilişkiler ve aslında belediyelerin ev eksenli çalışma biçimini tanıyıp tanımadıkları, ev eksenli çalışan kadınlara destek verip vermediklerinin ortaya konulması bu izlemenin en önemli amacıdır. Bu nedenle belediyelere başvuran ev eksenli kadınlar, belediyenin bu kapsamda verdiği hizmetler ve tüm bu faaliyetler yürütülürken ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılıp yapılmadığı izlenmiştir.

Belediyelere ilk olarak kendilerinden destek talep eden ve eksenli kadın olup olmadığı sorulmuştur. Bunun için 2019 ve 2020 yılları için 53, 2021 yılı için 31 belediye izlenmiştir. Belediyelerin bu soruya verdikleri cevapların yer aldığı tablo 46 aşağıda sunulmuştur.

Tablo 46. *Belediyelere Başvuran Ev Eksenli Çalışan Kadınların Sayısı*

Belediyeler	Belediyelere Başvuran Ev Eksenli Kadın Sayısı		
	2019	2020	2021
Muğla Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Gümüşhane Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Urla Belediyesi	Evet	Evet	Evet
İzmit Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Seyhan Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Menteşe Belediyesi	Evet	Evet	İzlenmedi
Fethiye Belediyesi	Evet	Evet	İzlenmedi
Beyazaç Belediyesi	Evet	Evet	İzlenmedi
Çameli Belediyesi	Evet	Evet	İzlenmedi
Yenişehir Belediyesi	Evet	Evet	İzlenmedi
Ortahisar Belediyesi	Evet	Hayır	Hayır
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Şişli Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Lüleburgaz Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Çukurova Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Beşikdüzü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Akdeniz Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Nevşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Çardak Belediyesi	Hayır	Hayır	İzlenmedi
Pamukkale Belediyesi	Hayır	Hayır	İzlenmedi
Tavas Belediyesi	Hayır	Hayır	İzlenmedi
Nilüfer Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Maltepe Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Denizli Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Ataşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Beşiktaş Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bilecik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Altınordu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Mezitli Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Acıpayam Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Babadağ Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Baklan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Bekli Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Bozkurt Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Buldan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Çal Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Çivril Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Güney Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Honaz Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Kale Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Merkezefendi Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Sarayköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Serinhisar	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi

Tablo 46 incelendiğinde, öncelikle belediyelerden 28’i 2019 yılı için, 28’i 2020 için ve 14’ü de 2021 için cevap vermemiştir. Tabloya göre, belediyelerden ev eksenli çalışan kadınların kendilerine başvurduklarını belirten belediye sayısı 2019’da 13, 2020’de 12 ve 2021’de 7’dir. Ev eksenli kadınların başvuru yapmadığını söyleyen belediye sayısı ise, 2019 yılı için 12, 2020 yılı için 13 ve 2021 yılı için 10’dur. İzlenen yıllarda hiç ev eksenli başvurusu almadığını belirten belediye sayısı, 12’dir. Belediyelerden destek talep eden ev eksenli kadınların çalışma biçimlerine göre dağılımı ise bir sonraki izleme konusunu oluşturmaktadır. Bunun için belediyeye, ev eksenli kadınların çalışma biçimleri belirtilmiş ve kendilerinden başvuruları buna göre belirtmeleri istenmiştir. Bu çalışma biçimleri,

1-Fason Çalışma,

2-Kendi Adına Çalışma,

3-Sipariş Üzerine Yapılan Çalışma olarak sınıflandırılmıştır.

Belediyelerden destek talep eden ev eksenli kadınların çalışma biçimleri, Tablo 47’de sunulmuştur.

Tablo 47. Belediyelere başvuran Ev Eksenli Kadınların Çalışma Biçimleri

Belediyeler	Çalışma Biçimlerine Göre Ev Eksenli Kadın Sayısı		
	2019	2020	2021
Muğla Büyükşehir Belediyesi	2-Kendi Adına Çalışma	2-Kendi Adına Çalışma	2-Kendi Adına Çalışma
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	2-Kendi Adına Çalışma	2-Kendi Adına Çalışma
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	2-Kendi Adına Çalışma, 3-Sipariş Üzerine Çalışma	2-Kendi Adına Çalışma, 3-Sipariş Üzerine Çalışma	2-Kendi Adına Çalışma, 3-Sipariş Üzerine Çalışma
Gümüşhane Belediyesi	2-Kendi Adına Çalışma	2-Kendi Adına Çalışma	2-Kendi Adına Çalışma
Urla Belediyesi	2-Kendi Adına Çalışma	2-Kendi Adına Çalışma	2-Kendi Adına Çalışma
İzmit Belediyesi	2-Kendi Adına Çalışma	2-Kendi Adına Çalışma	2-Kendi Adına Çalışma
Seyhan Belediyesi	2-Kendi Adına Çalışma, 3-Sipariş Üzerine Çalışma	2-Kendi Adına Çalışma, 3-Sipariş Üzerine Çalışma	2-Kendi Adına Çalışma, 3-Sipariş Üzerine Çalışma
Menteşe Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Fethiye Belediyesi	İzlenmedi	İzlenmedi	İzlenmedi
Beyağaç Belediyesi	3-Sipariş Üzerine Çalışma	3-Sipariş Üzerine Çalışma	3-Sipariş Üzerine Çalışma
Çameli Belediyesi	3-Sipariş Üzerine Çalışma	3-Sipariş Üzerine Çalışma	İzlenmedi
Ortahisar Belediyesi	3-Sipariş Üzerine Çalışma	Başvuru yok	Başvuru yok
Yenişehir Belediyesi	3-Sipariş Üzerine Çalışma	3-Sipariş Üzerine Yapılan Çalışma	İzlenmedi

Tablo 47 incelendiğinde, kendi adına çalışan ev eksenli kadın başvurusu alan belediye sayısı, 2019 için 6; 2020 ve 2021 için 7'dir. Sipariş üzerine çalışan ev eksenli çalışan kadın başvurusu alan belediye sayısı ise 2019'da 6, 2020'de 5 ve 2021'de 3'tür. Tabloya göre fason çalışma yapan ev eksenli kadınlara ilişkin hiçbir belediye başvuru almamıştır.

Belediyelerin kendilerine başvuran ev eksenli kadınlara yönelik faaliyetlerine ilişkin izlemede belediyelere bir faaliyet listesi sunularak, hangisi/hangilerini gerçekleştirdikleri sorulmuştur. Bu faaliyetler, Eğitim, Satış-Pazarlama,

E-ticaret, Mekan temini, Lojistik destek, İş geliştirme, Teknoloji, Medya kullanımı, İşbirliği mekanizmaları, Network (Ağ), Mentorluk, Mevzuat, Güçlenme, Markalaşma, Ürün geliştirme, Tasarım ve Diğer olmak üzere on yedi tanedir.

Belediyelerin ev eksenli çalışan kadınlara yönelik olarak gerçekleştirdikleri ve bu faaliyetlerden yararlanan kadın sayısına ilişkin izlemenin sonuçları, Tablo 48’de sunulmuştur.

Tablo 48. Belediyelerin Ev Eksenli Çalışan Kadınlara Yönelik Faaliyetleri

Belediyeler	Çalışma Biçimlerine Göre Ev Eksenli Kadın Sayısı		
	2019	2020	2021
Muğla Büyükşehir Belediyesi ⁸⁹	-Eğitim:- -Satış-Pazarlama:25 -Mekan temi:7	Eğitim:- Satış-Pazarlama:25 Mekan temi:7	Eğitim:1000 Satış-Pazarlama:25 Mekan temi:7
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Satış-Pazarlama	Satış-Pazarlama	Satış-Pazarlama
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	-Eğitim: -Satış-Pazarlama, -Mekan temini, -Lojistik, destek, -Medya kullanımı, -Mevzuat, -Güçlenme	Satış-Pazarlama, Mekan temini, Lojistik, destek,	Satış-Pazarlama, Mekan temini, Lojistik, destek, Güçlenme,
Gümüşhane Belediyesi	Satış ve pazarlama	Satış ve pazarlama	Satış ve pazarlama
Urla Belediyesi	-Eğitim - Satış ve pazarlama -Ürün geliştirme Toplam:40	-Eğitim - Satış ve pazarlama -Ürün geliştirme	-Eğitim - Satış ve pazarlama -Ürün geliştirme Toplam:90
İzmit Belediyesi	Mekan temini: 825	-Mekan temini: 297 -E-ticaret:	-Mekan temini: 1299 -E-ticaret: 125

89 Muğla Büyükşehir Belediyesi 17 farklı alanda yaptıkları ve 2021 yılında 1000 katılımcısı olan eğitim faaliyetlerini 2019 ve 2021 yıllarında Pandemi nedeniyle gerçekleştiremediklerini belirtmiştir.

Seyhan Belediyesi	-Eğitim -Satış-Pazarlama, -Mekan temini, -İş geliştirme, -Medya kullanımı, -Ürün geliştirme -Tasarım	-Eğitim -Satış -Pazarlama, -Mekan temini, -Medya kullanımı, -Ürün geliştirme -Tasarım	-Eğitim -Satış -Pazarlama, -Mekan temini, -Medya kullanımı, -Ürün geliştirme -Tasarım
Menteşe Belediyesi	Satış-Pazarlama	Satış-Pazarlama	İzlenmedi
Fethiye Belediyesi	İzlenmedi	İzlenmedi	İzlenmedi
Beyağaç Belediyesi	Eğitim Satış pazarlama Mekan temini Lojistik destek	Eğitim Satış pazarlama Mekan temini Lojistik destek	izlenmedi
Çameli Belediyesi	Eğitim E-ticaret Medya kullanımı Güçlenme Markalaşma	Eğitim E-ticaret Medya kullanımı Güçlenme Markalaşma	İzlenmedi
Ortahisar Belediyesi	Eğitim: 18 Lojistik destek: belirtilmemiş	Başvuru yok	Başvuru yok
Yenişehir Belediyesi ⁹⁰	Diğer: Arıcılık Yararlanıcı belirtilmemiş	Diğer: Arıcılık Yararlanıcı belirtilmemiş	İzlenmedi

Tablo 48 incelendiğinde kendilerine başvuran ev eksenli kadın sayısı belirten belediye sayısı, 4'tür. Bunlardan en detaylı bilgiyi Muğla Büyükşehir Belediyesi vermiştir. Belediye 2020 yılında gerçekleştiremediği eğitim faaliyetinin gerekçesini Pandemi olarak açıklamıştır. İzmit Belediyesi 2019'da gerçekleştirdiği faaliyetlerden birisi hariç tüm faaliyetlerinin sayısını belirtmiştir. Urla Belediyesi, 2019 ve 2021 yıllarına ait toplam yararlanıcı sayısını belirtmiştir. Ortahisar Belediyesi sadece 2019 yılında gerçekleştirdiği faaliyetlerden birisinin yararlanıcı sayısını belirtmiştir.

Kendilerine başvuran ev eksenli çalışan kadınların çalışma biçimleri hakkında bilgi sahibi olan ve her biri en az iki faaliyet gerçekleştiren belediyelerin yararlanıcı kadın sayılarını belirtmemeleri düşündürücüdür.

Ayrıca belediyelerden faaliyetlere ilgili olarak yapılan açıklamalar şöyledir:

90 Belediye hangi yıla ait olduğunu belirtmemekle birlikte şu cevabı vermiştir: "Defne yaprağı ayıklama projesi yürütülmüş olunup Pandemi sürecince evde kalan kadınların aileleri ile birlikte yaprak ayıklayarak ekonomilerine katkıda bulunulmasına destek olunmuştur."

Menteşe Belediyesi, satış ve pazarlama desteğini, Çınar Festivali, Tohum ve Fide Şenliği, Turşu Reçel Yarışması gibi etkinlikler aracılığıyla sağlandığını belirtmiştir.

İzmit Belediyesi mekan temini faaliyetini, el emeği satış stantları; e-ticaret faaliyetini de İzmit çarşısı aracılığıyla gerçekleştirdiklerini belirtmiştir.

Urla Belediyesi, 2019 yılında yararlanıcı sayısının verilememesini Pandemi ile açıklamıştır.

Tablo ve bu bilgiler bir arada değerlendirildiğinde, belediyelerin tabloya yansıyan faaliyetlerinin süreklilik arz ettiği, talep doğrultusunda biri yada bir kaçının yapıldığı ve dolayısıyla belirtilen faaliyetlerin büyük bir kısmının gerçekleştirildiği değil, gerçekleştirilme kapasitesinin olduğu düşünülmektedir. Bu tespiti mümkün kılan en önemli veri, belediyelerin büyük bir kısmının her yıl hemen aynı faaliyetleri yapıyor olmalarıdır.

Belediyelerin ev eksenli kadınlara yönelik faaliyetleri gerçekleştirmek için ev eksenli STK'lar başta olmak üzere kurum ve kuruluşlarla yaptıkları işbirliğini inceleyen izleme sonuçları Tablo 49'da sunulmuştur.

Tablo 49. Belediyelerin Ev Eksenli kadınlara Yönelik Faaliyetler Konusunda İşbirliği yaptığı Kurum ve Kuruluşlar

Belediyeler	Çalışma Biçimlerine Göre Ev Eksenli Kadın Sayısı		
	2019	2020	2021
Muğla Büyükşehir Belediyesi	1-Kent Konseyi Kadın Meclisi 2-Karya Kadın Derneği 3-Emek Benim Kadın Derneği	1-Kent Konseyi Kadın Meclisi 2-Karya Kadın Derneği 3-Emek Benim Kadın Derneği	1-Kent Konseyi Kadın Meclisi 2-Karya Kadın Derneği 3-Emek Benim Kadın Derneği
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	1-ELDER KDM 2-TKB: Atölye 3-Türk Anneler Derneği 4-Kadın Girişimciler Derneği 5-SS Çanakkale Üretim ve Pazarlama Kooperatifi 6-Troia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi 7-Çanakkale Kültür ve Sanat Derneği	1-ELDER KDM 2-TKB: Atölye 3-Türk Anneler Derneği 4-Kadın Girişimciler Derneği 5-SS Çanakkale Üretim ve Pazarlama Kooperatifi 6-Troia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi 7-Çanakkale Kültür ve Sanat Derneği	1-ELDER KDM 2-TKB: Atölye 3-Türk Anneler Derneği 4-Kadın Girişimciler Derneği 5-SS Çanakkale Üretim ve Pazarlama Kooperatifi 6-Troia Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi 7-Çanakkale Kültür ve Sanat Derneği
Gümüşhane Belediyesi	Yapılmamıştır	Yapılmamıştır	Yapılmamıştır
Urla Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
İzmit Belediyesi	Yapılmamıştır	1-Good4trust	1-Good4trust
Seyhan Belediyesi	1-EVKAD	Cevap yok	Cevap yok
Menteşe Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Fethiye Belediyesi	İzlenmedi	İzlenmedi	İzlenmedi
Beyazaç Belediyesi	1-Kooperatifler	1-Kooperatifler	İzlenmedi
Çameli Belediyesi	1-Çameli Üreten Kadınlar Derneği 2-Çameli Yerel Eylem Grubu Derneği	1-Çameli Üreten Kadınlar Derneği 2-Çameli Yerel Eylem Grubu Derneği	İzlenmedi
Ortahisar Belediyesi	Cevap yok	Başvuru yok	Başvuru yok
Yenişehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi

Tablo 49. incelendiğinde Gümüşhane Belediyesi'nin izlenen üç yıl için ve İzmit Belediyesi'nin ise 219 yılı için ev eksenli kadın STK'lar başta olmak üzere kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmadıkları görülmektedir. Tabloya göre, belediyelerden dördü işbirliği yapıp yapmadıklarını sorusuna cevap vermemiştir.

Ev eksenli kadınlar yukarıda da belirtildiği gibi emeği görünür olmayan çalışanlardır. Bu emeğin görünür kılınması adına belediyelerden beklenen çalışmalara ev eksenli kadın STK'lar başta olmak üzere sivil toplumun dahil edilmesi, belediyelerin faaliyetlerin planlanması ve uygulanmasındaki gücünü attıracaktır.

4.1.2. AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ

Ayrımcılık temasında yaygın izleme yapılan kurumlardan birisi, Aile Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'dür. "Toplumun her bir ferdine ulaşarak etkin sosyal hizmet sunumuyla ülkemizin sosyal kalkınmasında öncü kurum olmak" vizyonu ile hizmet veren kurumun en önemli görevlerinden birisi, ayrımcılıkla mücadele etmektir⁹¹. ASH İl Müdürlüklerinin ayrımcılığın önlenmesi ve eşitliğin sağlanması amacıyla yürüttüğü/yürüteceği faaliyetler ve bu faaliyetleri hem yararlanıcı toplum kesimleriyle hem de STK'lar başta olmak üzere kurum ve kuruluşlarla işbirliği içerisine gerçekleştirmesi bütüncül hizmet sunumu açısından çok önemlidir. Bu nedenle izleme soruları, kurumun ayrımcılığın önlenmesi bağlamındaki faaliyetleri, çalışanlar, yararlanıcılar ve işbirliklerini kapsayacak şekilde hazırlanmıştır.

Ayrımcılık temasında ASH İl Müdürlüklerine yönelik olarak yedi alt temada on beş izleme yapılmıştır. Bu izlemeler on dört kuruma yönelik olarak on iki örgüt tarafından gerçekleştirilmiştir. Ayrımcılık temasının alt temalarından ilki, "ASH İl Müdürlüklerinin ayrımcılıkla mücadelede kapsamında

91 Aile Sosyal Hizmetler Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevlerine İlişkin Yönergenin 38 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde, "Dezavantajlı sosyal grupların sosyal katılım ve uyumunun sağlanmasına yönelik programlar geliştirmek, bu konuda diğer birimler, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile koordineli olarak çözüm önerileri geliştirmek, iş ve işlemleri planlamak ve faaliyetler düzenleyerek yürütmek" görevi sayılmıştır. <https://www.aile.gov.tr/media/37660/athgm-yonerge-ekim-2017-son-hali.pdf>

yürütülen eğitim ve farkındalık faaliyetleri”dir. Bu alt temada dört örgüt tarafından dört İl Müdürlüğü izlenmiştir. İkinci alt tema, “kadınların çalışma hayatında sürdürülebilir olmalarını destekleyen faaliyetler”dir. Bu alt temada iki örgüt tarafından iki kurumun izlendiği “kadın kooperatifleri” ile bir örgüt tarafından bir kurumun izlendiği “kreş ve gündüz bakımevleri” olmak üzere üç örgüt tarafından üç kurum izlenmiştir. ASH İl Müdürlüğü tarafından “yürütülen faaliyetlerin planlama ve uygulama süreçlerine engellilerin katılımı” alt temasında bir örgüt tarafından bir kurum izlenmiştir. Ayrımcılık temasındaki alt temalardan bir diğeri “nafaka” konusunda bir örgüt bir kurumu izlemiştir. “Kadınların hak ihlali başvuruları için geliştirilen mekanizmalar” alt temasında bir örgüt tarafından bir kurum izlenmiştir. Aynı Örgüt aynı Kurumu, ayrımcılık temasındaki son alt tema olan “kadınların güçlenmesine yönelik mekanizmalarda” da izlemiştir. Dolayısıyla “kadınların güçlenmesine yönelik mekanizmalar” alt temasında üç örgüt tarafından üç kurum izlenmiştir.

4.1.2.1. Ayrımcılıkla Mücadele Kapsamında Yürütülen Eğitim ve Farkındalık Faaliyetleri

Ayrımcılık temasında, ayrımcılıkla ve kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda eğitim ve farkındalık faaliyetleri alt temasında izleme yapan üç örgüt aynı soru formuyla üç ayrı ASH İl Müdürlüğü’nü izlemiştir. İl Müdürlüklerinden sadece biri dilekçeye ve sorulara cevap vermiş, diğer iki kurum dilekçeye cevap vermemiştir.

Örgütler, ASH İl Müdürlüklerine 2018-2020 yılları arasında ayrımcılık ve kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında yürütülen eğitim ve farkındalık çalışmalarının türü, hedef kitlesi, katılımcı sayısı, süresi, içeriği, kimler tarafından yürütüldüğü, hangi kurumlarla yapıldığı ve çalışmaların sonuçlarının ölçülüp ölçülmediğini sormuştur. Sorulara cevap veren tek Kurum, 2018’de kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda ildeki on beş farklı Kurumun personeline yönelik yapılan on yedi eğitim seminerine, 1260 kişinin; muhtarlara yönelik olarak yapılan erken yaşta ve zorla evliliklerle mücadele başlıklı on iki eğitime 378 kişinin; askerlere yönelik olarak yapılan on aile içi ve şiddetle mücadele seminerine 3800 kişinin katıldığını belirtmiştir. 2019 yılında ise kadına yönelik ve aile içi şiddetle mücadele

konusunda yapılan on sekiz eğitime 1275 kişinin, erken yaşta ve zorla evliliklerle mücadele konusunda yapılan dört seminerine 265 kişinin, aile içi şiddetle mücadele konusunda yapılan otuz altı seminere 6863 kişinin ve finansal okuryazarlık ve kadının ekonomik güçlenmesi paneline 209 kişinin katıldığını belirtmiştir. ASH İL Müdürlüğü, bu çalışmaların süresi, içeriği ve sonuçlarının ölçülmesine ilişkin bir bilgi vermemiştir.

Ayrımcılıkla mücadele kapsamında ASH İL Müdürlüğü'nün topluma yönelik eğitim ve farkındalık faaliyetleri kapsamında kurumun yürüttüğü seminerler izlenmiştir. Bu izlemeyi yapan Örgüt Kuruma, ilk başlıkta, Kuruma planlanan ve uygulanan eğitimleri, eğitimlerin katılımcı sayıları ve bu süreçte işbirliği yapılan STK'ları sormuştur. İkinci başlıkta, Kurumun gerçekleştirdiği seminerlerin sayısını, görev alan uzmanların cinsiyet dağılımına göre sayısını, seminere katılanların cinsiyet dağılımına göre katılımcı sayısını, seminere katılan STK'ları ve seminerlerin etki değerlendirmesinin hangi yöntemle yapıldığını sormuştur. Üçüncü başlıkta kurumun düzenlediği seminerlere katılan mülteci/ göçmenlerin cinsiyete göre sayısını sormuştur. Dördüncü başlıkta da Kurumun mülteci/ göçmen statüsündeki kadınlar için hangi hizmetleri verdiğini, eğitim, hukuk sosyal yardım ve barınma hizmetlerine yapılan başvurusu sayısını ve bu başvurulardan kaçının cevaplandığını sormuştur. Kurum örgütün dilekçesine cevap vermemiştir.

4.1.2.2. Kadınların Çalışma Hayatında Sürdürülebilir Olmalarını Destekleyen Faaliyetler-Kadın Kooperatifleri

İL Müdürlüklerine yönelik olarak ayrımcılık temasında izleme yapan örgütlerden 3'ü kadınların çalışma hayatında sürdürülebilir olmalarıyla ilgili olarak izleme yapmıştır. Bu kapsamda ASH İL Müdürlüklerine yönelik izleme yapan 3 örgüt vardır. Bunlardan iki tanesi kadın kooperatifleri konusundaki kurum faaliyetlerini izlemiştir. Bu bağlamda il müdürlüklerine mevcut, yeni kurulan ve kapanan kadın kooperatifi sayısı; kadın kooperatiflerinin kurulması, mevcut kooperatiflerin güçlendirilmesi için yürütülen faaliyetler; bu faaliyetlerden yararlanan kadın ve kadın kooperatifi sayısı ile gelecek dönem için planlanan faaliyetleri sorulmuştur. Bu soruların çerçevesini Aile Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı ve Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından 2018 yılında imzalanan Kadın Kooperatiflerinin Güçlendirilme-

si İşbirliği Protokolü'nde kuruma verilen görevler oluşturmaktadır. Kuruma, kadın kooperatiflerine yönelik gerçekleştirilen ve planlanan eğitimler ve kadın kooperatiflerinin güçlendirilmesi konusunda gerçekleştirilen faaliyetlere ilişkin sorular yöneltilmiştir. İzlenen il müdürlüklerinden biri dilekçeye ve sorulara cevap vermiş, diğeri dilekçeye cevap vermemiştir.

4.1.2.3. Kadınların Çalışma Hayatında Sürdürülebilir Olmalarını Destekleyen Faaliyetler-Kadın Kooperatifleri, Kreş ve Gündüz Bakımevleri

Kadınların çalışma hayatında sürdürülebilir olmalarıyla ilgili olarak izleme yapan örgütlerden birisi, kadınların işgücü piyasasına girişlerinin önündeki en büyük engellerden birisi olan bakım sorumluluğu ile ilgili olarak kreş ve anaokulları konusundaki kurum faaliyetlerini izlemiştir. İl Müdürlüğüne, il düzeyinde faaliyet gösteren kreş ve anaokullarının sayısı ve kapasitesi; standart bir fiyat baremi olup olmadığı, var ise fiyat aralığı; bu kurumlardan ücretsiz ya da düşük ücretli olarak yararlananların sayısı sorulmuştur. Kurum, ilde faaliyet gösteren kreşlerin yararlanıcılarıyla birlikte sayılarını belirterek, anaokullarının görev alanları içinde olmadığını; ücretlere ilişkin hükümlerin yönetmelik doğrultusunda belirlendiğini belirtmiştir. Bunlara ek kurum şu cevabı vermiştir: "...anne ve babanın aile içi yükümlülüklerini, çalışma yaşamındaki sorumluluklarıyla ve toplumsal yaşama katılımlarıyla uyumlaştırılabilmeleri için gerekli destekleyişi sosyal hizmetler ve bu konudaki müdürlüğümüzce gerekli teşvik sağlanmaktadır".

4.1.2.4. Yürütülen Faaliyetlerin Planlama ve Uygulama Süreçlerine Engellilerin Katılımı

Ayrımcılık temasında izleme yapan örgütlerden bir diğeri, kadınlar ile ilgili faaliyetlerin planlanması ve uygulanmasında engelli kadınların yer alıp almadığı konusunu irdelemiştir. Bu doğrultuda izlediği ASH İl Müdürlüğü'ne Valilik aracılığıyla verdiği dilekçesinde dört soru yöneltilmiştir. Bu sorulardan ilkinde örgüt, engelliler ile ilgili bir birim/komisyon olup olmadığı, var ise üyeleri arasında engelli kadınların yer alıp almadığını sormuştur. Kurum "Engelliler Koordinasyon Kurulu" oluşturduklarını, bu kuruldaki

üyeler arasında cinsiyet ayrımı yapılmadığını belirterek, engelli kadın temsilcisi konusuna cevap vermemiştir. Örgütün valilik bünyesindeki herhangi bir kurul/komisyonunda engelli kadın temsilci olup olmadığını sorduğu ikinci soruya kurum, “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Koordinasyon İzleme ve Değerlendirme Komisyonunda “şiddet mağdurlarına hizmet verme yükümlülüğü bulunan bir STK temsilcisi bulunmaktadır” şeklinde cevap vererek engelli temsilci hakkında bilgi vermemiştir. Örgütün yürütülen faaliyetlere engelli kadınlar ve STK’ların dahil edilip edilmediğini sorduğu soruya kurum, gerçekleştirilen faaliyetlere cinsiyet ayrımı gözetilmeksizin sivil toplum kuruluşlarının davet edildiğini belirtmiştir. Örgüt son olarak engelli kadınlara yönelik özel bir faaliyetin olup olmadığını sormuş ve kurum bu soruya, engellilere yönelik özel gün ve haftalarda yürüttükleri faaliyetlere engelli kadınları davet ettiklerini belirterek, belirtmiştir. Özetle izlenen ASH İl Müdürlüğü’nün cevaplarından engelli kadınların kurul veya komisyonda yer almadığı, engellilere yönelik herhangi bir kurul yada komisyonun olmadığı ve engelli kadınlara yönelik “özel gün ve haftalar” dışında her hangi bir faaliyetin yürütülmediği anlaşılmaktadır.

4.1.2.5. Nafaka

Ayrımcılık temasında izleme yapan bir diğer örgüt ise “nafaka” konusu ile ilgili sorular yöneltmiştir. Örgüt, yoksulluk nafakası ile ilgili olarak ilk soruda, yoksulluk nafakasına hükmedilen kaç tane mahkeme kararı olduğu, bu kararlar içinde kaç tane kadına kaç tane erkeğe yoksulluk nafakası verilmesine hükmedildiği, hükmedilen nafakaların maddi miktarlarına ilişkin istatistik çalışma olup olmadığını sormuştur. İkinci soruda, 6284 sayılı kanuna ilişkin olarak verilen kararlarda kaç kararda tedbir nafakasına hükmedildiği ve bu kararlar içinde kaç tane kadına kaç tane erkeğe yoksulluk nafakası verilmesine hükmedildiği, hükmedilen nafakaların maddi miktarlarına ilişkin istatistik çalışması yapıp yapılmadığını sormuştur. Üçüncü soruda ise tüm ilgili kanunlar uyarınca hükmedilen nafakalara ilişkin açılan icra takiplerinin il içinde sayısına ve ilgili dosyalarda tahsilat yapıp yapılmadığına ilişkin istatistiksel çalışması olup olmadığını sormuştur. Kurum dilekçeyi cevapsız bıraktığından bu soruların cevabı alınamamıştır.

4.1.2.6. Kadınların Hakları ve Başvuru Mekanizmaları

Ayrımcılık temasında ASH İl Müdürlüğüne yönelik izleme yapan son örgüt, aynı zamanda şiddet temasında da izleme yapmıştır. Örgüt, ayrımcılık temasında izlediği Kuruma kadınların hakları ve başvuru mekanizmaları alt temasına ilişkin sorularını iki başlık altında yöneltmiştir. Bunlardan ilki, kuruma hak ihlali gerekçesiyle yapılan başvuruların sayısı ve konularına göre dağılımı ile başvuru yapanların cinsiyet, yaş, engelli ve göçmen olup olmama durumuna göre dağılımına ilişkindir. İkinci başlıkta, kurumun kadınları bilgilendirmek amacıyla yaptığı faaliyetlerin türlerine göre sayısı ile kadınlara yönelik faaliyetlerini duyurmak amacıyla kullandığı araçlar veya mecralar (toplantı, yerel/ulusal medya, sosyal medya, billboard, afiş vs. gibi) sorulmuştur. İzlenen kurum dilekçeye cevap vermediğinden sorulara ilişkin cevaplar alınamamıştır.

4.1.2.7. Kadınların Güçlenmesine Yönelik Mekanizmalar

Kurumun ayrımcılıkla mücadele amacıyla çalışanlarını güçlendirmek amacıyla yaptığı eğitim ve farkındalık çalışmalarını izlemiştir. Birden fazla tema ve alt temada izleme yapan örgütün bu alt temada yönelttiği sorular, kurumun çalışanlara yönelik gerçekleştirdiği toplumsal cinsiyet, insan hakları ve ayrımcılık konularında gerçekleştirdiği eğitimler ve bu eğitimlerden yararlanan personelin yaş, cinsiyet, meslek, işyeri unvanına ilişkin dağılımlarına ilişkindir. İzlenen kurum kendisine verilen dilekçeye cevap vermediğinden Örgüt, sorularına cevaplar alamamıştır

Ayrımcılık temasında ASH İl Müdürlüğü izleyen örgütlerden birisi, aynı zamanda şiddet temasında da izleme yapmıştır. Örgütün ayrımcılık temasında yaptığı izleme kadınların güçlenmesine yönelik çalışmalar alt temasında ve iki başlıkta yöneltilen sorularla gerçekleşmiştir. Örgüt, ilk başlıkta, Kurumun kadınlara yönelik olarak verdiği destekleri izlemiştir. Bu amaçla, kadınların güçlenmesine yönelik verilen destekler, desteklerden yararlananların cinsiyet, yaş, engellilik, göçmenlik durumlarına göre dağılımı, destekler konusunda işbirliği yapılan kurum ve kuruluşlar ve desteklerin bütçesini sormuştur. Örgüt ikinci başlıkta, Kurumun toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve ayrımcılıkla mücadele konusundaki faaliyetlerini izlemiştir.

Bu amaçla Kuruma, ayrımcılıkla mücadele konusunda farkındalık çalışmaları yapılıp yapılmadığını, bu faaliyetlerin sıklığını, işbirliği yapılan kurum ve kuruluşları, faaliyetlere katılanların cinsiyet, yaş, engellilik, göçmenlik durumlarına göre dağılımlarını ve söz konusu çalışmaların etki değerlendirmesinin hangi yöntemle yapıldığını sormuştur. Kurum örgütün dilekçesine, “Söz konusu talebin ayrı bir çalışma ve inceleme gerektirmesi nedeniyle başvuru talebine olumsuz cevap verilmektedir” cevabını vermiştir.

Bu temada izleme yapan bir diğer örgüt, aynı zamanda kalıp yargılar ve zararlı uygulamalar temasında da izleme yapmıştır. Örgüt ASH İl Müdürlüğü’ne ilk başlıkta ayrımcılıkla mücadele, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda yürüttüğü farkındalık/güçlenme faaliyetlerinin neler olduğu sormuştur. İkinci başlıkta yürütülen eğitim/seminer çalışmalarının süresi, sıklığı, cinsiyet dağılımına göre katılımcılarının sayısını sormuştur. Üçüncü başlıkta ise bu faaliyetlerin planlama aşamasında kurum kuruluşlarla yapılan işbirliklerinin neler olduğunu; Dördüncü başlıkta, bu faaliyetlerde görev alan uzmanların nasıl seçildiğini ve uzmanların cinsiyet dağılımını sormuştur. Örgüt son olarak söz konusu çalışmalara ilişkin etki değerlendirmesinin hangi yöntem ile yapıldığı sormuştur. Kurum örgütün dilekçesine cevap vermemiştir.

4.1.3. İL VE İLÇE İNSAN HAKLARI KURULU

Ayrımcılıkla Mücadele ana temasında 30 İl İnsan Hakları Kurulu, kurulların oluşumu, işleyişi ve görevleri gibi konularda izlenmiş ve 149 İlçe İnsan Hakları Kurulu izlenmiştir. İl İnsan Hakları Kurullarından 27’si, İlçe İnsan Hakları Kurullarından ise dilekçelere cevap vermiştir. Örgütler izlemede kurulların oluşumu, çalışma usul ve esasları ve görevlerine ilişkin tüm kurullar için 3 başlık altında hazırlanan ortak sorularla izleme yapmıştır.

1-Kurulların oluşumu başlığında, Kurul toplantılarına katılan, sendika, meslek odaları ve STK’ların hangileri olduğu sorulmuştur.

2-Çalışma usul ve esasları başlığında, ilk olarak toplantıların hangi sıklıkta yapıldığını ve yapılamama nedeni sorulmuştur. İkinci olarak, Kurula yapılan başvuruların sayısı, başvuruların konusuna, başvuru mekanizmalarına ve başvuru sahiplerinin cinsiyetine göre dağılımı ve özellikle İnsan Hakları

Başvuru Kutularının açılma sıklığı sorulmuştur. Üçüncü olarak, İhlal başvurularının nasıl doğrulandığı ve başvuruların alınması ve değerlendirilmesi sürecinin gizliliğinin nasıl sağlandığı sorulmuştur. Dördüncü başlıkta ise inceleme ve araştırmaya uygun görülen hak ihlali başvuru sayısı sorulmuştur. Son olarak, başvuruları alan ve Kurullara sunan kişilere insan hakları ve ayrımcılık gibi konularda verilen eğitimler sorulmuştur. Bunun için soru formunda eğitim başlıkları, “insan hakları”, “ayrımcılık”, “şiddet”, “ulusal mevzuat”, “uluslararası sözleşmeler” ve “diğer” olmak üzere ayrımlaştırılmıştır.

Bu başlıkta, 17 İl İnsan Hakları Kurulu ve 81 İlçe İnsan Hakları Kurulu izlenmiştir.

3-İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarının Görevleri başlığında, Kurulların tanıtımı ve insan hakları konusundaki gerçekleştirdiği faaliyetleri incelemeye yönelik soru sorulmuştur.

4.1.3.1. İl ve İlçe İnsan Haklarının Oluşumu:

İl ve İlçe İnsan Hakları Kurulları, Kurul toplantılarına katılan Kurul toplantılarına katılan, sendika, meslek odaları ve STK’ların hangileri olduğu sorusuna, genel olarak İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarının Kuruluş, Görev ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik’e atıf yaparak, “Yönetmeliğin 5. Maddesi kapsamında belirlenen kurul üyeleri katılım sağlamaktadır” cevabını vermiştir. Cevap veren İl ve İlçe İnsan Hakları kurullarında ise STK’ların yeterince temsil edilmediği görülmektedir.

4.1.3.2. İl ve İlçe İnsan Hakları Kurulları Çalışma Usul ve Esasları:

Bu başlık altında Kurullara 5 konuda soru sorulmuştur. Bu konulardan ilkinde Kurullara toplantıların hangi sıklıkta yapıldığını ve toplantı yapılmadıysa yapılamama nedeni sorulmuştur. Kurulların neredeyse tamamı, bu soruya toplantı sıklığını belirtmek yerine, izleme zaman aralığında toplam kaç toplantı yapıldığını belirterek cevap vermiştir.

Ayda birden az toplantı yapan Kurullar, toplantı yapılmama nedenini “başvuru olmaması”, “müracaat olmaması”, “gündem olmaması” ve “Pandemi”

gibi gerekçelerle açıklamışlardır. Öte yandan İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarının Kurulu, Görev ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmeliğe göre Kurulların herhangi bir gerekçeye bağlı olmaksızın ayda bir toplanma zorunluluğu vardır. Dolayısıyla Kurulların toplantı yapma sürecini müracaat/başvuru/gündem gibi hususlarla ilişkilendirdiği görülmektedir. Bir başka ifadeyle, siz konusu Yönetmelik çerçevesinde değerlendirildiğinde⁹², bu hususlar, Kurulların tayda birden az toplantı yapma gerekçesi olarak değil, ayda birden fazla toplantı yapmalarının nedeni olabilir.

İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarının çalışma usul ve esasları konusundaki ikinci başlık, Kurula yapılan başvuruların sayısı ile başvuruların konusuna, başvuru mekanizmalarına ve başvuru sahiplerinin cinsiyetine göre dağılımı ve özellikle İnsan Hakları Başvuru Kutularının açılma sıklığına ilişkindir. Bu sorulara cevap veren Kurullar, genel olarak kendilerine herhangi bir hak ihlali başvurusu yapılmadığını belirtmiştir. Kendilerine hak ihlali başvuru yapıldığını belirten Kurulların cevaplarında, cinsiyete ve konularına göre bir değerlendirme yapmaya uygun şekilde veri bulunmamaktadır. Başvuru mekanizmalarına göre başvuru sayılarına ilişkin verilerde ise kıyaslamaya uygun bilgi verilmemekle birlikte “elektronik posta” yoluyla başvurunun daha fazla olduğu görülmektedir. İnsan Hakları Başvuru Kutularının açılma sıklığına ilişkin soruya cevap veren Kurulların neredeyse tamamı, “ayda bir” cevabını vermiştir. Bunun dışında “on beş günde bir”, “haftada bir”, haftada iki”, “üç ayda bir” ve “yılda iki” cevapları veren kurullar da mevcuttur. İnsan Hakları Başvuru kutularını 2021’de yılda iki defa açtığını belirten Kurul, bunun gerekçesini Pandemi olarak belirtmiş ve yine Pandemi nedeniyle 2020’de ise hiç açmadığını belirtmiştir. Ayrıca ilçesinde İnsan Hakları Başvuru Kutusu olmadığını belirten üç ilçe vardır.

İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarının İhlal başvurularının nasıl doğrulandığına ilişkin soruya genel olarak cevap verilmemiştir. Verilen cevaplar arasında, “araştırma yapılarak”, “alt komisyon incelemesi suretiyle”, “muhakkik görevlendirme”, “kurul üyeleri tarafında değerlendirilir”, “araştırma ve soruşturma”, “kimlik ve imza”, “kurumlardan bilgi alınarak” , “ilgili kuruma

92 İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarının Kurulu, Görev ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmeliğe göre “Kurullar ayda bir defa toplanır. Ancak gerekli görülen durumlarda, başkanın çağrısı üzerine ayda birden fazla da toplanabilir.”(md. 14)

yönlendirme” ve “kurum ile yazışma yapılarak” gibi ifadeler yer almaktadır. Dolayısıyla İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarının güvenilir, geçerli ve tüm Kurullar açısından yaygın uygulanan bir doğrulama mekanizmasının olmadığı görülmektedir.

İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarına yapılan hak ihlali başvurularının alınması ve değerlendirilmesi sürecinin gizliliğine ilişkin mekanizmaların sorulduğu soruya, Kurulların neredeyse tamamının “gizlilik vurgusu yaptığı” görülmektedir. Kurulların verdiği cevaplar içinde, “süreç gizli yürütülmektedir”, “komisyonca gizli tutulur”, “kilitli kutu”, “dilekçe hakkı gizliliği”, “başvuran bilgileri gizli tutulmaktadır” gibi ifadeler yer almaktadır.

İnceleme ve araştırma yapmaya uygun bulunan hak ihlali başvurusu sayılarının sorulduğu soruya Kurulların neredeyse tamamına yakını, uygun görülen başvuru olmadığını belirtmiştir. Sınırlı sayıda Kurul, münferit yıllara ilişkin olarak inceleme ve araştırma yapmaya uygun gördüğü başvuruları belirtmiştir. Dolayısıyla bu konuda kıyaslama ve çıkarım yapmaya uygun veri toplanamamıştır.

İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarının çalışma usul ve esaslarına ilişkin olarak sorulan son soru, Kurullar adın başvuruları alan ve Kurullara sunan kişilere insan hakları ve ayrımcılık gibi konularda verilen eğitimlerle ilgilidir. Kurulların verdiği cevaplarda ilk sırada “insan hakları” gelirken, onu sırasıyla “şiddet”, “ayrımcılık” ve “uluslararası sözleşmeler” ve ulusal mevzuat” takip etmektedir. Ayrıca “kurum mevzuatı” cevabı da “diğer” başlığında belirtilen eğitimler arasındadır.

4.1.3.3. İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarının Görevleri:

İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarının tanıtım için en fazla afiş ve broşür kullandıkları görülmektedir. Ayrıca “web sayfası”, “görsel medya”, “el kitapçığı”, “yazılı ve sözlü medya ve “kurullara yazı yazılarak” gibi araçları kullandığını belirten Kurullar da mevcuttur. Kurullardan çok azı resim ve kompozisyon yarışmaları yaptıklarını belirtmiştir.

Kurulların gerçekleştirdiği etkinlikler konusunda, Kurulların tamamına yakınının etkinlik yapmadığı görülmektedir. Yapılan etkinliklerin insan hakları gibi özel günlerde yapılan konferans ve seminerlerle sınırlı olduğu görülmektedir.

4.1.4. ÜNİVERSİTE

Ayrımcılık temasında üniversitelere yönelik olarak “üniversitelerin ayrımcılıkla mücadele kapsamında yürüttüğü faaliyetler”, diğeri ise “haklar ve başvuru mekanizmaları” olmak üzere iki alt temada izleme gerçekleştirilmiştir. Toplam 15 örgüt tarafından 14 izlemenin gerçekleştirildiği sürece ilişkin bulgular alt temalar şeklinde sunulmuştur.

4.1.4.1. Ayrımcılıkla Mücadele Kapsamında Yürütülen Faaliyetler

Üniversitelerin ayrımcılıkla mücadele konusundaki çalışmalarını görünür kılmak amacıyla 14 Örgüt tarafından 14 Üniversite 2019-2021 yıllarını kapsayacak şekilde izlenmiştir. Örgütlerin üniversitelere yönelik hazırladığı sorular genel olarak iki kapsamda değerlendirilebilir. Bunlardan ilki, üniversitenin teknik ve fiziki alt yapısı, akademik ve idari olarak yapı ve işleyişi ile ilgilidir. Bu kapsamda üniversitelere, akademik ve idari personelin cinsiyet dağılımına göre sayısı, öğrencilerin öğrenim gördükleri eğitim kademesi/program/ABD ve cinsiyet dağılımına göre sayısı, üniversite yerleşkelerinin ve binalarının nicelik ve nitelik olarak durumu, öğrenci yurtlarının nicelik ve nitelik olarak durumu gibi pek çok konuya ilişkin hususlar yer almıştır. Bu konulara ilişkin izlemeler aynı soru formu ile yapılmadığından ve gelen cevaplar kıyaslamaya uygun veri içermediğinden detaylı bir değerlendirme yapılamamıştır. Bununla birlikte üniversiteler, üniversite yerleşkelerinin teknik ve idari kapasite olarak yeterli olduğunu, birçoğunda kreş/gündüz bakımevi/anaokulu benzeri bir hizmetin bulunduğunu, kampüs içi ışıklandırılmaların ve kampüs güvenliğinin yeterli olduğunu belirtmiştir.

Örgütlerin üniversiteleri izlediği ikinci kısım, üniversitelerin eşitliğin sağlanması, ayrımcılıkla mücadele konusundaki kurumsal ve teknik kapasitesi ile bu konuda yürüttüğü faaliyetlerdir. Üniversitelerin izlemeye ilişkin cevapları, kendilerine sorulan sorularla birlikte aşağıda sunulmuştur. Öncelikle üniversitelerden 5'i örgütlerin izleme kapsamında yönelttiği sorulara cevap vermemiştir.

Bu kapsamda Örgütler ilk olarak, üniversitelere toplumsal cinsiyet (eşitliği) veya kadın çalışmaları konusunda uygulama araştırma merkezlerinin olup olmadığı sorulmuştur. Soruya cevap veren üniversitelerden biri hariç 6 üni-

versitede söz konusu alanda faaliyet gösteren uygulama ve araştırma merkezinin olduğu görünmektedir.

Örgütler ikinci olarak üniversitelere, toplumsal cinsiyet (eşitliği) veya kadın çalışmaları alanında lisansüstü programlarının (yüksek lisans veya doktora) olup olmadığını sormuştur. Kendisine bu soru yöneltilenler içinde sadece bir üniversite toplumsal cinsiyet ve kadın çalışmaları alanında hem yüksek lisans hem doktora programları olduğunu belirtmiştir.

Örgütler üçüncü olarak, Üniversitelere ilgili ana bilim dalları dışındakiler de dahil olmak üzere lisansüstü programlarda toplumsal cinsiyet (eşitliği) veya kadın çalışmaları konusunda tezler üretilip üretilmediği sorulmuştur. Bünyesinde lisansüstü program olmasa da alana ilişkin tezlerin başka anabilim dalları üzerinden üretildiği üniversitelerin sayısı, 4'tür.

Örgütler dördüncü olarak, toplumsal cinsiyet (eşitliği) veya kadın çalışmaları konularında yayın ve araştırmaların yapılıp yapılmadığını sormuştur. Bu sorunun sorulduğu 7 üniversite, toplumsal cinsiyet (eşitliği) veya kadın çalışmaları konularında yayın ve araştırmaların yapıldığını belirtmiştir.

Örgütler beşinci olarak, önlisans/lisans/lisansüstü seviyelerinde adında veya içeriğinde toplumsal cinsiyet (eşitliği), ayrımcılık, şiddetle mücadele gibi konularda seçmeli veya zorunlu, dersler olup olmadığını sormuştur. Bu sorunun sorulduğu 7 üniversiteden hepsi toplumsal cinsiyet (eşitliği), ayrımcılık, şiddetle mücadele gibi konularda seçmeli veya zorunlu, dersler verdiklerini belirtmiştir.

Örgütler altıncı olarak, üniversitelerde cinsel tacize ve cinsel saldırıya karşı politika belgesinin hazırlanıp hazırlanmadığını sormuştur. Bu sorunun sorulduğu 3 üniversite de söz konusu politika belgesinin olmadığını belirtmiştir.

Örgütler yedinci olarak, üniversitelere cinsel saldırıyı ve tacizi önleme birimi olup olmadığını sormuştur. Bu sorunun sorulduğu 7 üniversiteden 3'ü bünyelerinde cinsel saldırıyı ve tacizi önleme biriminin olduğunu belirtmiştir.

Örgütler sekizinci olarak, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı (GEP) olup olmadığını sormuştur. Kendisine bu sorunun sorulduğu 7 üniversiteden 3'ü Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı hazırlanmış olduğunu ve 1 üniversite de hazırlık aşamasında olduğunu belirtmiştir.

Örgütler dokuzuncu olarak, toplumsal cinsiyet (eşitliği) konusunda faaliyet gösteren öğrenci toplulukları olup olmadığını sormuştur. Kendisine bu sorunun sorulduğu 5 üniversiteden 3'ü toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda faaliyet gösteren öğrenci toplulukları olduğunu belirtmiştir.

Örgütler onuncu, üniversitelerin toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bütçeleme yapıp yapmadıklarını sormuştur. Kendisine bu sorunun sorulduğu 5 üniversite, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bütçeleme yapmadıklarını belirtmiştir.

Örgütler on birinci olarak on ikinci olarak, üniversitelerin toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve ayrımcılığın önlenmesi gibi konularda çalışanlara yönelik eğitim ve farkındalık faaliyetlerinin yürütülüp yürütülmediğini sormuştur. Kendisine bu sorunun sorulduğu 7 üniversiteden sadece 2'si söz konusu çalışmaları yürüttüklerini belirtmiştir. Cevap veren diğer 5 üniversite çalışanlara yönelik söz konusu faaliyetlerin yapılmadığını belirtmiştir.

Örgütler on ikinci olarak, üniversitelerin toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve ayrımcılığın önlenmesi gibi konularda topluma yönelik eğitim ve farkındalık faaliyetlerinin yürütülüp yürütülmediğini sormuştur. Kendisine bu sorunun sorulduğu 7 üniversite, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve ayrımcılığın önlenmesi gibi konularda topluma yönelik eğitim ve farkındalık faaliyetler yürüttüğünü belirtmiştir.

Örgütler son olarak üniversitelerin toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve ayrımcılığın önlenmesi gibi konularda kurum/kuruluş ve STK'lar ile işbirliği yapıp yapılmadığını sormuştur. Kendisine bu sorunun sorulduğu tüm üniversiteler, çok sayıda işbirliği yapıldığını örnekleriyle beraber belirtmiştir.

4.1.4.2. Kadınların Hakları ve Başvuru Mekanizmaları

Bu alt temada bir örgüt tarafından bir Üniversite izlenmiştir. Üniversiteye 6 başlıkta 14 soru sorulmuştur. Üniversite bu soruların hiç birine cevap vermemiştir. Örgütün izleme soruları özetle şu şekildedir:

Örgüt ilk olarak, Üniversiteye hak ihlali gerekçesiyle yapılan başvurular, başvuruların konularına; cinsiyet, yaş ve engelli olup olmama durumlarına göre sayısını sormuştur. Örgüt ikinci olarak, Üniversiteye, üniversitenin ge-

nel hizmetleri ve kadınlara yönelik hizmetleri ile ilgili olarak bilgi almak için başvuran kadın sayısını ve kurumun kadınları bilgilendirmek için yürüttüğü faaliyetleri sormuştur. Örgüt üçüncü olarak, Üniversitenin kadınlara yönelik faaliyetlerini duyurmak amacıyla kullandığı araçlar veya mecraların neler olduğunu sormuştur. Örgüt dördüncü olarak, toplumsal cinsiyet, ayrımcılık ve insan hakları konusunda verilen eğitimler ve bu eğitimlere katılan personelin yaş, cinsiyet, meslek, işyeri unvanına göre sayısını sormuştur. Örgüt beşinci olarak Üniversiteye kadına yönelik şiddet nedeniyle yapılan başvuru sayısı, şiddet mağduru kadınlara yönelik hizmetlerin türü, içeriği ve yararlanan kadın sayısını, şiddet mağduru kadınlardan konukevi talep eden ve konukevine yönlendirilenlerin sayısını sormuştur. Örgüt son olarak Üniversite hastanesine başvuran şiddet mağduru kadınlardan darp raporu alan kadın sayısını sormuştur.

4.1.4.3. Diğer

Ayrıca üniversitelere yönelik olarak yine ayrımcılık temasında bir Örgüt ilindeki tüm üniversitelere yönelik olarak masa başı bir çalışma yapmıştır. Bu kapsamda 3 Üniversitenin sosyal medya hesaplarını inceleyerek yukarıda belirtilen sorular başta olmak üzere hazırladığı geniş kapsamlı bir soru formu üzerinden bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışmanın sonuçları TKB arşivinde mevcuttur.

4.1.5. MÜFTÜLÜK

Aile ve Dini Rehberlik Bürolarına yönelik yapılan izlemenin sonuçları gizli tutulacak ve il ya da ilçe düzeyinde bir karşılaştırma yapmadan genel olarak verilecektir. Proje kapsamında toplam on yedi İl/İlçe Müftülüğü izlenmiştir. Bunlardan 7'si dilekçelere cevap vermemiş, cevap veren on Müftülükten sadece dördü sorulara cevap vermiştir.

4.1.5.1. Aile ve Dini Rehberlik Bürolarının Kurumsal Yapısı

Bu başlıkta ilki büronun insan kaynağı ve ikincisi büronun tanıtımına yönelik faaliyetler olmak üzere iki konuda inceleme yapılmıştır.

-Aile ve Dini Rehberlik Bürolarının İnsan Kaynakları: Aile ve Dini Rehberlik Bürolarında çalışan personelin sayısı, cinsiyet dağılımı, eğitim durumu meslek profilleri izlenmiştir. İzlemeye cevap veren sınırlı sayıdaki büronun verdiği cevaplar aşağıda özetlenmiştir.

Bu soruya cevap Aile ve Dini Rehberlik Bürosu sayısı 4'tür. Bu büroların çalışan sayılarına cinsiyet dağılımı açısından bakıldığında kadın erkek eşitliğinin sağlandığı kadın çalışanların erkek çalışanlardan fazla olduğu görülmektedir. Çalışanların eğitim seviyesinde en az lise seviyesinde ve en fazla lisans seviyesinde çalışanlar mevcuttur. İzlemeye cevap veren her merkezde yüksek lisans hatta doktora derecesi olan çalışanlar belirtilmiştir. Çalışanların mesleki dağılımında en fazla meslek mensubu Kur'an kursu öğreticisidir. Cevap veren bürolarda Kur'an kursu öğreticisi, diğer meslek mensuplarının 7-8 katı kadardır.

- Aile ve Dini Rehberlik Bürolarının kendi tanıtımlarına yönelik faaliyetleri: Bu soruya gelen cevaplar sıralandığında, bürolardan birisi, "muhtelif platformlarda faaliyet ve misyon tanıtımları yapılmaktadır" derken, diğerleri bu platformları detaylandırmıştır. Bunlar, cuma vaazları, cami kurs vs alanlarda tanıtım faaliyetleri, seminerler, broşürler, köy hizmetleri, afişler, Kur'an kursu öğrencilerine programlar, farklı kurum ziyaretleri, sosyal medya hesapları, kurumlarla işbirliği içinde yapılan çalışmalardır.

4.1.5.2. Aile ve Dini Rehberlik Bürolarının Faaliyetleri

Bu alt temada Aile ve Dini Rehberlik Bürolarının topluma ve çalışanlara yönelik eğitim faaliyetleri izlenmiştir.

Aileye yönelik eğitimler,

Kurumun topluma yönelik hizmetleri kapsamında ailelere verdiği eğitimler ve diğer kurumlara yönlendirilen kişi sayıları incelenmiştir. Aile eğitimleri, evliliğe ilk adım seminerleri, online aile eğitimleri, boşanma süreci ve sonrasında verilen dini danışmanlık hizmetleri, veli seminerleri, çocuk ve gençlere yönelik gerçekleştirilen değerler eğitimidir.

Bunların dışında bürolardan birisi görevleri içinde, "sosyal hizmet kurumlarına manevi destek sağlamak" ve "sorulara cevap sorunlara çözüm" bulmak

olduğunu belirtmiştir. Bu görevler şöyle açıklanmıştır: “Sosyal hizmet kurumlarına manevi destek: Anne kucığına baba ocağına hasret topluma emanet olan yetimlere, Gözü kapılarda kalmış huzurevi sakinlerine, Yuvasını terk etmek zorunda kalmış kadınlara sevgiyle el uzatıyoruz.”

“Sorulara cevap sorunlara çözüm: Aile ve Dini Rehberlik Bürosu olarak; e-mail, telefon yada yüz yüze görüşmelerimizde soru ve sorunlara cevap veriyoruz. Mahremiyet sınırlarına riayet ediyor, eleştirmeden büyük bir dikkat ve titizlikle dinliyor, dini bilgiler ışığında çözüm üretiyoruz. Alanımızın dışında kalan problemlere en sağlıklı çözümlerin bulunması için ilgili kurumlara yönlendiriyoruz.”

4.1.5.3. Hizmet içi Eğitim Planı

Bürolara, hizmet içi eğitim programlarındaki konuların neler olduğu sorusu, hazırlanan eğitim başlıklarıyla birlikte sorulmuştur. Eğitim başlıkları “eşitlik”, “ayrımcılıkla mücadele”, “şiddetle mücadele”, “insan hakları”, “diğer” ayrımlaştırmasıyla verilmiştir.

Bürolardan sadece 2’si bu eğitimlerden “şiddetle mücadele” ve “insan hakları” başlıklarını işaretlerken, kendi eğitim konularını detaylı olarak ekleyen bürolar da vardır. Bu eğitim konuları şunlardır:

2019 için: 1-Ailemden merhamet istiyorum, 2-Sıla-i rahim akrabalık hukuku, 3-Ailemde bir çocuk var, 4-Çocukluk döneminde din eğitimi ve önemi, 5-Aile sohbetleri/ailem,

2020 için: Aileyi ayakta tutan değerler,1-Hikmet ve tecrübelerimizle büyüklerimiz, 2-Ailemde bir genç var, 3- Ailemde bir yaşlı var, 4-Aile ve sosyal hayat, 5-Ailede iffet ve mahremiyet, 2021 yılı için:1-Ailemin iletişim dili, 2-Aileyi zararlı alışkanlıklardan korumak, 3-Manevi hayat izdüşümleriyle kadın, 4-Gelin-kayınvalide ilişkileri, 5-Kurallara uymayı ailemden öğreniyorum.

4.1.5.4. Aile ve Dini Rehberlik Bürolarının Kurumlara Yönlendirdiği Kişiler

Bu başlıkta Aile ve Dini Rehberlik Bürolarına kurumlara yönlendikleri kişilerin sayılarını kurumlarla birlikte belirtmeleri istenmiştir. Bunun için kendilerine “diğer” seçeneğinin olduğu bir kurum listesi yapılmıştır. Listedeki kurumlar, Adli makamlar, kolluk kuvvetleri, İl sağlık Müdürlüğü, ASH İl Müdürlüğü, Baro ve diğer olarak belirtilmiştir. Soruya cevap veren bürolardan birisi, 2019, 2020 ve 2021 yıllarının her birinde, 'da adli makamlara 5 kadın ve 5 erkek; Kolluk kuvvetlerine, 3 kadın ve 3 erkek; ASH İl Müdürlüğüne, 5 kadın ve 5 erkek yönlendiklerini belirtmiştir. Yani büro her aynı kurumlara aynı sayıda kadın ve erkek yönlendirmiştir. Yönlendirilen kişilerin cinsiyet dağılımının eşit olması, bu kişilerin eş yada partner olduklarını düşündürmekle birlikte her sene aynı sayıda yönlendirme anlaşılamamıştır. Diğer bürolardan birisi 2021 yılında 3 kadın yönlendirirken; bir başka büro, yine 2021'de 4 kişi yönlendirmiştir.

4.1.5.5. Aile ve Dini Rehberlik Bürolarının İşbirlikleri

4.1.5.5.1. Kamu Kurum ve Kuruluşlarla İşbirliği

Bu başlıkta yapılan izlemelerde Aile ve Dini Rehberlik Bürolarının gerçekleştirdiği etkinlikler, eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin planlanması ve uygulanmasında işbirliği yapılan Kurum ve Kuruluşların hangileri olduğu sorulmuştur. Bu soru için bürolara yürüttükleri faaliyetlerle ilgili olarak iletişim halinde olması muhtemel kurumları kapsayan bir liste “diğer” kategorisi de eklenerek oluşturulmuştur. Liste şu kurumlardan oluşmaktadır: .Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü, Emniyet Müdürlüğü, İl Göç İdaresi, Milli Eğitim Müdürlüğü, Üniversite, Belediyeler, İŞKUR, Diğer.

Büroların verdiği cevaplarda tüm kurumları işaretledikleri ayrıca Valilik Sosyal yardımlaşma Birimi ve Nüfus Müdürlüğünü de ekledikleri görülmüştür.

4.1.5.5.2. Sivil Toplum Kuruluşlarıyla İşbirliği

Bu başlıkta, Aile ve Dini Rehberlik Bürolarının gerçekleştirdiği etkinlikler, eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin planlanması ve uygulanmasında işbirli-

ği yapılan Sivil toplum Kuruluşları incelenmiştir. Bunun için bürolara hangi STK'lar işbirliği yaptıkları sorulmuştur. Cevap veren iki büro, YEDAM ve Yardım Dernekleri ile işbirliği yaptığını belirtmiştir.

4.1.6. İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

Ayrımcılık temasında il ve ilçe milli eğitim müdürlüklerine yönelik yapılan izlemelerde “ayrımcılıkla mücadele kapsamında yürütülen faaliyetler” alt temasında 16 izleme gerçekleştirilmiştir.

4.1.6.1. Ayrımcılıkla Mücadele Kapsamında Yürütülen Faaliyetler

Bu alt temada 16 Örgüt tarafından 3'ü ilçe olmak üzere 15 Milli Eğitim Müdürlüğü izlenmiştir. Örgütler, 2018 ve 2021 yılları arasında farklı zaman aralıklarına odaklanarak, hazırladıkları soru formlarıyla öğrenciler, veliler ve çalışanları kapsayacak şekilde soru sormuştur.

Örgütler ilk olarak, her bir okul türü ve her bir eğitim kademesine kayıt yaptıran/devam eden/mezun olan öğrencilerin cinsiyet dağılımına göre sayısını, açık öğretime geçen/devam eden/mezun olan öğrencilerin cinsiyet dağılımına göre sayısını sormuştur. İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerinin bu kapsamda verdiği cevaplar, kıyaslamaya uygun olmadığı için burada detaylı olarak ele alınmamıştır.

Örgütler ikinci başlıkta ilk olarak öğrencilerin cinsiyete göre eğitime devam etmeme nedenlerini sormuştur. Milli Eğitim Müdürlükleri, öğrencilerin eğitime devam etmeme nedenleri cinsiyet ayrımı yapmadan şu şekilde belirtmiştir: Öğrencilerin pansiyonda kalmak zorunda olması nedeniyle ailelerinden ayrılmak istememeleri, açık lisede okuma isteği, yurtdışına gidiş, ailelerin göç etmesi, parçalanmış aile problemi, sağlık sebepleri, öğrencinin okumak istememesi, sosyo-ekonomik sebepler, velinin belirtmiş olduğu adresten öğrenciye ulaşılabilmesi, Pandemi nedeniyle ailelerin okula göndermeme isteği ve yabancı uyruklu öğrenciler için de oturma izni konusunda yaşanan sıkıntıdır.

İkinci olarak, devamsızlık yapan öğrencilerin okula devam etmesinin sağlanması için yürütülen faaliyetleri sormuştur. Kurumlar, şu cevapları ver-

miştir: Öğrenci ve veli görüşmeleri, veli ev ziyaretleri, rehberlik faaliyetleri, sosyal etkinliklere özendirme ve katılımlarının sağlanması, konuya ilişkin kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde gerçekleştirilen konferans ve seminer ve eğitimleri, öğrencilere maddi destek, devamsızlık yapamayan öğrencilerin ödüllendirilmesidir.

Üçüncü olarak öğrencilerin okula devam etmesinin sağlanması için yürütölen faaliyetler konusunda yapılan İşbirliği sorulmuştur. Cevap veren İl Milli Eğitim Müdürlükleri kamu kurumları olarak, Valilik, Kaymakamlık, ASH İl Müdürlüğü, Nüfus Müdürlüğü, İl Göç İdaresi, Muhtarlıklar, Emniyet Müdürlüğü, Jandarma Komutanlığı, Rehberlik Araştırma Merkezleri, Müftölük, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, İl sağlık Müdürlüğü, Belediyelerle İşbirliği yaptıklarını belirtmiştir. STK'lar konusunda ise Kızılay, Yeşilay ve ilgili odalar cevabı verilmiştir.

Dördüncü olarak Milli eğitim Müdürlüklerine öğrencilerin okula devam etmesinin sağlanması için yürütölen faaliyetlere katılanların cinsiyet dağılımına göre sayısı sorulmuştur. Bu soruya cevap veren Milli Eğitim Müdürlüklerinden birisi, 2019 için 94 kız, 223 erkek olmak üzere toplam 317 öğrenci, 2020 için 85 kız, 208 erkek olmak üzere toplam 293 öğrenci, 2021 için 59 kız, 274 erkek olmak üzere toplam 333 öğrenci olarak belirtmiştir. Bir diğeri Milli eğitim Müdürlüğü ise 2019 için 188 kız, 266 erkek olmak üzere toplam 454 öğrenci, 2020 için 270 kız, 230 erkek olmak üzere toplam 500 öğrenci, 2021 için 331 kız, 336 erkek olmak üzere toplam 667 öğrenci olarak belirtmiştir.

Örgütler beşinci olarak, bu faaliyetlerin sonucunda okula devamı sağlanan öğrenci sayısını sormuştur. Bu soruya cevap veren Milli Eğitim Müdürlüklerinden birisi, 2019 için 86 kız, 85 erkek olmak üzere toplam 171 öğrenci, 2020 için 44 kız, 83 erkek olmak üzere toplam 127 öğrenci, 2021 için 23 kız, 36 erkek olmak üzere toplam 59 öğrenci olarak belirtmiştir. Cevap veren diğeri Müdürlük, 2019 için 94 kız, 85 erkek olmak üzere toplam 179 öğrenci, 2020 için 85 kız, 83 erkek olmak üzere toplam 168 öğrenci, 2021 için 63 kız, 47 erkek olmak üzere toplam 110 öğrenci olarak belirtmiştir. Cevap veren son Müdürlük ise için 2019 yılı için 24 kız, 21 erkek olmak üzere toplam 45 öğrenci, 2020 için 20 kız, 18 erkek olmak üzere toplam 38 öğrenci, 2021 için 78 kız, 98 erkek olmak üzere toplam 176 öğrenci olarak belirtmiştir.

Örgütlerin Milli Eğitim Müdürlüklerine üçüncü başlıkta sorduğu sorular, toplumsal cinsiyet eşitliği, ayrımcılıkla mücadele ve insan hakları gibi konularda verilen eğitimlerle ilgilidir. Bu kapsamda Kurumlara söz konusu eğitimlerin öğrenci, veli ve çalışanlara yönelik olarak uygulanıp uygulanmadığı, eğitimlere katılanların cinsiyet dağılımına göre sayıları, bu eğitimler konusunda yapılan işbirlikleri ve eğitimlerin etki değerlendirmesinin yapılıp yapılmadığı sorulmuştur. Bu sorulara cevap veren Kurumlar, öğrenci ve velilere yaptıkları eğitimleri belirtmiştir. Bu kapsamda akran zorbalığı, bağımlılıkla mücadele, insan hakları, çocuk hakları, ihmal ve istismar, ayrımcılıkla mücadele, şiddetin önlenmesi konularında eğitimler verilmiştir. Katılımcıların cinsiyet dağılımına göre sayısı belirtilmemiştir.

4.1.7. İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ

Ayrımcılık temasında İl Emniyet Müdürlüklerine yönelik iki alt temada ve toplam 2 izleme yapılmıştır. Bu izlemelerden birisi “ayrımcılıkla mücadele” diğer ise “kadınların hakları ve başvuru mekanizmaları” konularında gerçekleştirilmiştir.

4.1.7.1. Ayrımcılıkla Mücadele Kapsamında Yürütülen Faaliyetler

Ayrımcılık temasında Emniyet Müdürlüklerine ilişkin yapılan izlemelerden birisi Ayrımcılıkla Mücadele alt temasına aittir. Bu alt temada bir örgüt, bir Emniyet Müdürlüğü izlemiştir. Örgüt Emniyet Müdürlüğüne 2018-2020 yıllarına ilişkin olarak iki başlıkta 8 soru yöneltmiştir. Örgütün iki başlıkta yönelttiği sorularda Emniyet Müdürlüğünün kadına yönelik şiddet ve ayrımcılıkla konusunda yapılan eğitim ve farkındalık çalışmalarının sayısı, içeriği, hedef kitlesi, süresi, katılımcıları, birlikte işbirliği yapılan kurum ve kuruluşlar ile çalışmalara yönelik etki değerlendirmesini sormuştur. İzlenen Emniyet Müdürlüğü, Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı kapsamında kurumsal olarak yürüttükleri faaliyetlerden söz ederek, sorulara ilişkin detaylı bilgiler vermemiş ve sayısal veri paylaşmamıştır. Ayrıca yine aynı Eylem Planı kapsamında ASH İl Müdürlüğü tarafından Emniyet personeline verilen eğitimlerden söz etmiş ve yine bunların da sayısal verilerini paylaşmamıştır.

4.1.7.2. Kadınların Hakları ve Başvuru Mekanizmaları

Bu alt temada bir Örgüt tarafından bir Emniyet Müdürlüğü izlenmiştir. Örgüt, izlediği Emniyet Müdürlüğüne, Ocak 2019-Aralık 2020 arasında ve yıllar itibariyle kadınların hakları ve başvuru mekanizmaları konusunda il ve ilçe teşkilatlarını kapsayacak şekilde 5 başlıkta 13 soru sormuştur. Örgüt ilk olarak, kuruma hak ihlali gerekçesiyle yapılan başvurular, başvuruların konularına; cinsiyet, yaş ve engelli olup olmama durumlarına göre sayısını sormuştur. Örgüt ikinci olarak, kuruma kurumun genel hizmetleri ve kadınlara yönelik hizmetleri ile ilgili olarak bilgi almak için başvuran kadın sayısını ve kurumun kadınları bilgilendirmek için yürüttüğü faaliyetleri sormuştur. Örgüt üçüncü olarak, kurumun kadınlara yönelik faaliyetlerini duyurmak amacıyla kullandığı araçlar veya mecraların neler olduğunu sormuştur. Örgüt dördüncü olarak, toplumsal cinsiyet, ayrımcılık ve insan hakları konusunda verilen eğitimler ve bu eğitimlere katılan personelin yaş, cinsiyet, meslek, işyeri unvanına göre sayısını sormuştur. Örgütler beşinci olarak kuruma kadına yönelik şiddet nedeniyle yapılan başvuru sayısı, şiddet mağduru kadınlara yönelik hizmetlerin türü, içeriği ve yararlanan kadın sayısını, şiddet mağduru kadınlardan konukevi talep eden ve konukevine yönlendirilenlerin sayısını sormuştur. İzlenen Emniyet Müdürlüğü sorulara KADES uygulamasının tanıtımı ve yaygınlaştırılması için gerçekleştirdiği faaliyetlerden genel olarak söz etmiş ve faaliyetlerin içerikleri, hedef kitlesi veya katılımcıları hakkında bilgi vermemiştir. Bilgi vermemesinin nedeni olarak “istenilen bilgiler ile ilgili 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı ve Bilgi Edinme Yükümlülüğü kanunun 7. Maddesi gereği (Kurum ve kuruluşlar, ayrı veya özel bir çalışma, araştırma, inceleme yada analiz neticesinde oluşturulabilecek türden istenen bilgi) bilgi iletimi yapılamamaktadır” açıklamasını yapmıştır.

4.1.8. VALİLİK

Ayrımcılık alt temasında izleme yapılan örgütlerden birisi de Valiliktir. Bu kuruma “engelli kadınların temsili” alt temasında 1 örgüt tarafından 1 izleme gerçekleştirilmiştir.

4.1.8.1. Engelli Kadınların Temsili

Ayrımcılıkla mücadele alt temasında engelli kadın temsiline odaklanan bir izleme gerçekleştirilmiştir. Bir Örgüt tarafından bir Valiliğin izlendiği bu çalışmada, 2019 ve 2020 yıllarına odaklanılarak 4 soru sorulmuştur.

Örgüt bu sorulardan ilkinde, valilik bünyesinde engellilerle ilgili bir birim/komisyon/kurul olup olmadığını ve komisyon üyeleri arasındaki engelli kadın sayısını sormuştur. İkinci olarak valilik bünyesinde bulunan birim/komisyon/kurulların hangilerinde engelli kadın temsilci olduğunu sormuştur. Üçüncü olarak gerçekleştirilen faaliyetlerden hangilerine hangi STK'ların dahil edildiğini ve örgütlerde engelli bireylerin olup olmadığı sorulmuştur. Dördüncü olarak özellikle engelli kadınlara yönelik herhangi bir faaliyet olup olmadığını sormuştur. Valilik, örgütün sorularının hiç birine cevap vermemiştir.

4.1.9. KAYMAKAMLIK

Ayrımcılıkla mücadele temasında Kaymakamlıklara yönelik olarak iki izleme gerçekleştirilmiştir. Bu izlemeler, “ayrımcılıkla mücadele kapsamında yürütülen faaliyetler” ve “kadınların hakları ve başvuru mekanizmaları” olmak üzere iki alt temada yapılmıştır. Farklı zaman aralıklarına odaklanan bu izlemeler, iki ayrı örgüt tarafından iki farklı kaymakamlığa yöneliktir.

4.1.9.1. Ayrımcılıkla Mücadele Kapsamında Yürütülen Faaliyetler

Ayrımcılıkla mücadele kapsamında yürütülen faaliyetler alt temasında gerçekleştirilen ve 2018, 2019 ve 2020 yıllarına odaklanılarak bu izlemede bir örgüt tarafından bir kaymakamlık izlenmiştir.

Örgüt ilk başlıkta, toplumsal cinsiyet ve kadına yönelik şiddet konusunda çalışanlara yönelik yapılan eğitim ve farkındalık çalışmalarının hangi sıklıkla yapıldığını, katılımcılarının cinsiyet dağılımını ve bu faaliyetlerin planlanmasında hangi kurum/kuruluş/STK işbirliği yapıldığını sormuştur. Kaymakamlık ilgili kurumlardan aldığı bilgileri derleyerek, söz konusu eğitimlerin yapıldığını fakat Pandemi döneminde eğitim yerine personelin resmi yazılarla bilgilendirildiğini, eğitime katılanların bazı kurumlarda erkelerin

ve bazı kurumlarda kadınların sayıca fazla olduğunu belirtmiş ve işbirliği yapılan tek kurumu da ASH İl müdürlüğü olarak belirtmiştir.

Örgüt ikinci başlıkta, toplumsal cinsiyet ve kadına yönelik şiddet konusunda topluma yönelik yapılan eğitim ve farkındalık çalışmalarının hangi sıklıkla yapıldığını, katılımcılarının cinsiyet dağılımını ve bu faaliyetlerin planlanmasında hangi kurum/kuruluş/STK işbirliği yapıldığını sormuştur. Kaymakamlık ilgili kurumlardan aldığı bilgileri derleyerek verdiği cevapta, toplumsal cinsiyet ve kadına yönelik şiddet konusunda topluma yönelik farkındalık faaliyetleri yürütüldüğünü, bu faaliyetlerin yaygınlaştırılması için mahalle ve köy muhtarlarıyla işbirliği yapıldığını belirtmiştir.

Örgüt üçüncü olarak, toplumsal cinsiyet ve kadına yönelik şiddet konusunda gerçekleştirilen seminerleri, seminerlerin hedef kitlesi olan kurum/kuruluş/STK'lari, cinsiyet dağılımına göre katılımcıların sayısını, bu seminerlerde görev alan uzmanların cinsiyet dağılımı ve bu uzmanların belirlenme kriterlerini, seminerlerin etki değerlendirmesinin hangi yöntemle yapıldığını ve sonuçlarını sormuştur. Kaymakamlık ilgili kurumlardan aldığı bilgileri derleyerek verdiği cevapta, kurumların işbirliği içinde söz konusu alanlarda seminerler gerçekleştirdiklerini belirtmiştir. Seminerlerde görev alan uzmanlar ve etki değerlendirmesi hususunda herhangi bir cevap vermemiştir.

Örgüt dördüncü olarak, kadın ve çocuklara yönelik şiddet ile ilgili ilçe düzeyinde başvuru birimi olup olmadığını, bu birimlere yapılan başvuru sayılarını ve birimlerde çalışanların cinsiyet dağılımını sormuştur. Kaymakamlık ilgili kurumlardan aldığı bilgileri derleyerek verdiği cevapta, kadın ve çocuklara yönelik şiddet ile ilgili başvuruların yapıldığı ilk merci, polis merkezi olduğunu ve dolayısıyla böyle bir birime ihtiyaç olmadığını belirtmiştir. Şiddet nedeniyle emniyet birimlerine yapılan başvuru sayısı 324 kadın ve 5 çocuk olarak belirtilmiştir.

4.1.9.2. Kadınların Hakları ve Başvuru Mekanizmaları

Bu alt temada bir Örgüt tarafından bir Kaymakamlık izlenmiştir. Örgüt, Ocak 2019-Aralık 2020 arasında ve yıllar itibariyle kadınların hakları ve başvuru mekanizmaları konusunda 5 başlıkta 13 soru sormuştur. Örgüt ilk olarak, kuruma hak ihlali gerekçesiyle yapılan başvurular, başvuruların

konularına; cinsiyet, yaş ve engelli olup olmama durumlarına göre sayısını sormuştur. Örgüt ikinci olarak, kuruma kurumun genel hizmetleri ve kadınlara yönelik hizmetleri ile ilgili olarak bilgi almak için başvuran kadın sayısını ve kurumun kadınları bilgilendirmek için yürüttüğü faaliyetleri sormuştur. Örgüt üçüncü olarak, kurumun kadınlara yönelik faaliyetlerini duyurmak amacıyla kullandığı araçlar veya mecraların neler olduğunu sormuştur. Örgüt dördüncü olarak, toplumsal cinsiyet, ayrımcılık ve insan hakları konusunda verilen eğitimler ve bu eğitimlere katılan personelin yaş, cinsiyet, meslek, işyeri unvanına göre sayısını sormuştur. Örgüt beşinci olarak kuruma kadına yönelik şiddet nedeniyle yapılan başvuru sayısı, şiddet mağduru kadınlara yönelik hizmetlerin türü, içeriği ve yararlanan kadın sayısını, şiddet mağduru kadınlardan konukevi talep eden ve konukevine yönlendirilenlerin sayısını sormuştur. İzlenen Kaymakamlık konuya ilişkin olarak mevzuatı özetledikten sonra sorulara cevap vermeme gerekçesini şu şekilde belirtmiştir: “sistem üzerinde oluşturulan hane dosyaları ilgili yazınızda istenilen kriterlere göre sınıflandırılmadığından talep ettiğiniz istatistik verilerle ilgili tarafınıza bilgi verilmemektedir”.

4.1.10. BARO

Ayrımcılık temasında izlenen bir diğer kurum barodur. Barolar iki alt temada iki Örgüt tarafından izlenmiştir. Örgütlerden birisi “kadınların hakları ve başvuru mekanizmaları” alt temasında bir baro ve diğer örgüt de “nafaka” alt temasında bir Baro izlemiştir.

4.1.10.1. Kadınların Hakları ve Başvuru Mekanizmaları

Kadınların hakları ve başvuru mekanizmaları alt temasında bir Örgüt tarafından bir Baro izlenmiştir. İzleme yapan Örgüt Baroya ilk olarak, hak ihlali gerekçesiyle yapılan başvuru sayısını ve bu başvuruların konularına göre dağılımını sormuştur. İkinci olarak, hak ihlali başvurularının yaş, cinsiyet ve engellik durumlarına göre dağılımını sormuştur. Üçüncü olarak Baro hizmetleri hakkında bilgi almak için başvuran kadın sayısını sormuştur. Dördüncü olarak Baronun görev alanlarıyla ilgili olarak kadınları bilgilendirme faaliyetlerinin türüne göre sayısını sormuştur. Beşinci olarak Baronun

kadınlara yönelik faaliyetleri duyurmak için kullandığı araçlar ve mecraları sormuştur. Altıncı olarak baronun kadınlara yönelik hizmetleri hakkında bilgi almak üzere yapılan başvuruların cinsiyet, yaş, medeni durum, meslek, engelli olup olmama durumuna göre dağılımını sormuştur. Yedinci olarak baroya kayıtlı avukatlara ve çalışanlara toplumsal cinsiyet, insan hakları ve ayrımcılık konularında eğitim verilip verilmediğini; bu eğitimlere katılanların yaş, cinsiyet, meslek, işyeri unvanına ilişkin dağılımlarını sormuştur. Sekizinci olarak baroya bağlı insan hakları ve ayrımcılık konularında hizmet veren komisyonların olup olmadığını; bu komisyonların kaç yılında kurulduğunu, üye sayısını ve çalışan personelin cinsiyet, yaş ve mesleki tecrübeye göre dağılımını sormuştur. Dokuzuncu olarak başlangıcından itibaren Kadın Hakları Komisyonundan yararlanan çocuk sayısının kaç olduğunu sormuştur. Onuncu olarak Baro Kadın Hakları Komisyonu'na yapılan başvuruların nedenlerine göre dağılımını sormuştur. Son olarak Baroya başvuran şiddet mağduru kadınlara yönelik hizmetlerin neler olduğu ve bu kadınlardan kaçının konukevine yönlendirildiğini sormuştur. Örgüt sorularından hiçbirine cevap alamamıştır.

4.1.10.2. Nafaka

Ayrımcılık temasında izleme yapan örgütlerden birisi, izleme konusunu ve alt temasını “nafaka” olarak belirlemiştir. Örgüt bu kapsamda Baroya 6 soru sormuştur.

Örgüt ilk soruda, yoksulluk nafakasına hükmedilen kaç tane mahkeme kararı olduğu, karardan yararlananların cinsiyet dağılımını ve hükmedilen nafakaların maddi miktarlarına ilişkin istatistik çalışması olup olmadığı sorulmuştur. Örgüt ikinci olarak 6284 kapsamında verilen kaç kararda tedbir nafakasına hükmedildiği ve bu kararlar içinde kaç tane kadına kaç tane erkeğe yoksulluk nafakası verilmesine hükmedildiği, hükmedilen nafakaların maddi miktarlarına ilişkin istatistik çalışması olup olmadığını sormuştur. Örgüt üçüncü soruda, tüm ilgili kanunlar uyarınca hükmedilen nafakalara ilişkin açılan icra takiplerinin il içinde sayısına ve ilgili dosyalarda tahsilat yapıp yapılmadığına ilişkin istatistiksel çalışması olup olmadığını sormuştur. Örgüt dördüncü soruda, Kadın Hakları ve Hukuk Araştırmaları Merkezinin ‘Nafaka’ ile ilgili çalışması, istatistik değerlendirmesi, raporlaması olup

olmadığını sormuştur. Örgüt beşinci soruda, Kadın Hakları ve Hukuk Araştırmaları Merkezi ile Baro Adli Yardım Merkezine başvuran kadın sayısı ve bu kadınlarının kaçının nafaka talep ettiğine ilişkin verinin olup olmadığını sormuştur. Örgüt altıncı soruda, Baro Adli Yardım Merkezine başvuran kişilerden kaç tanesinin konusu nafaka olan davaları açmayı talep ettiğine ilişkin istatistik olup olmadığını sormuştur. Baro bu sorulardan hiçbirine cevap vermemiştir.

4.1.11. TİCARET İL MÜDÜRLÜĞÜ

Ayrımcılık temasında İl Ticaret Müdürlüğünü izleyen örgütlerin alt teması ayrımcılıkla mücadeledir. Bu kapsamda 6 Örgüt tarafından 6 Ticaret İl Müdürlüğü izlenmiştir. Örgütlerin beşi 2018-2020 zaman aralığı için, diğer ise bu zaman aralığına ek olarak 2021 yılı için de izleme yapmıştır. İzlenen İl Müdürlüklerinden biri hariç diğer 4'ü sorulara cevap vermiştir. Kurumların verdiği cevaplar, kendilerine 6 başlıkta yöneltilen sorularla birlikte şöyledir:

Örgütler ilk başlıkta, Ticaret İl Müdürlüğü'ne bağlı aktif olarak çalışmalarını yürüten kaç kooperatif olduğunu, bunlardan kaçının kadın kooperatifi olduğunu ve kaç kadın kooperatifinin kapandığını sormuştur. Cevap veren İl Müdürlüklerinden birisi, tarih aralığı belirtmeden 10 kadın kooperatifi bulunduğunu belirtmiştir. Cevap veren başka İl Müdürlüğü, tarih aralığı belirtmeden toplam 237 kooperatifin 15'inin kadın kooperatifi olduğunu belirtmiş, kapanan kadın kooperatiflerine ilişkin bilgi vermemiştir. Bir başka İl Müdürlüğü, 2019 yılında 9 ve 2020 yılında 5 kadın kooperatifi kurulduğunu belirtmiş, kapanan kadın kooperatiflerine ilişkin bilgi vermemiştir. Bir diğer İl Müdürlüğü, tarih aralığı belirtmeden aktif olarak faaliyet gösteren kadın kooperatifi sayısını 13 olarak belirtmiştir.

Örgütler ikinci başlıkta kadın kooperatiflerinin finansal kaynaklara erişimini kolaylaştırmak için ne gibi tedbirler alındığı, herhangi bir tedbir alınamadıysa nedeni, Kooperatiflerin Destek Programı (KOOP-DES) kapsamında hangi kadın kooperatiflerine ne kadar hibe desteğinde bulunulduğu, talep edildiği halde hibe desteği verilmeyen kadın kooperatifleri hangileri olduğu, hibe desteği verilemediyse nedenini sormuştur. Cevap veren İl Müdürlükleri kooperatiflerin desteklenmesi programı kapsamında yürütülen faaliyetleri özetlemiştir.

Örgütler üçüncü olarak İl Müdürlüklerine, kadın kooperatiflerinin yurt içi ve yurt dışı fuarlara katılımını sağlamak için yapılan faaliyetleri sormuştur. İl Müdürlükleri, mevzuat çerçevesinde kadın kooperatiflerini desteklemek amacıyla yürüttükleri faaliyetlerden söz etmiştir.

Örgütler dördüncü başlıkta, kadın kooperatiflerinin sürdürülebilirliğine destek olmak amacıyla e-ticaret başta olmak üzere eğitim vb çalışmaları hakkında bilgi istemiştir. Cevap veren il müdürlükleri, kadın kooperatiflerine ve kooperatifçiliği özendirmek amacıyla kadınlara yönelik çok sayıda eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yaptıklarını belirtmiştir.

Örgütler beşinci başlıkta, kooperatiflere kuruluş, yasal, idari, mali yükümlülük, fon/kaynak bulma, proje geliştirme-uygulama, iş-ürün geliştirme, pazarlama, teknoloji kullanımı, markalaşma, muhasebe vb. konularda destek sunmak üzere bir çalışma grubu kurulup kurulmadığı ve bu kapsamda yürütülen faaliyetlerin neler olduğu sorulmuştur. Bu soruya cevap veren İl Müdürlükleri söz konusu çalışma gruplarının oluşturulduğunu fakat Pandemi nedeniyle herhangi bir çalışma yapılamadığını belirtmiştir.

Ayrıca Ticaret İl Müdürlüğüne yönelik izlemeye cevap alamayan örgütlerden birisi, ilde faaliyet gösteren 25 kadın kooperatifine yönelik olarak anket çalışması yapmıştır. Söz konusu çalışmanın raporu TKB arşivinde bulunmaktadır.

4.1.12. İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ

Ayrımcılık temasında Tarım Orman Müdürlüğü izleyen örgütlerin alt teması ayrımcılıkla mücadeledir. Bu kapsamda 7 Örgüt tarafından 1'i ilçe olmak üzere 7 Tarım Orman Müdürlüğü izlenmiştir. Örgütlerin altısı 2018-2020 zaman aralığı için, diğer Örgüt ise bu zaman aralığına ek olarak 2021 yılı için de izleme yapmıştır. İzlenen İl Müdürlüklerinden 3'ü sorulara cevap vermemiş, cevap verenlerden birisi de "soruların muhatabının kendisi olmadığını" belirtmiştir. Kurumların verdiği cevaplar, kendilerine 6 başlıkta yöneltilen sorularla birlikte şöyledir:

Örgütler ilk başlıkta, Tarım İl Müdürlüğü'ne bağlı aktif olarak çalışmalarını yürüten kaç kooperatif olduğunu, bunlardan kaçının kadın kooperatifi olduğunu ve kaç kadın kooperatifinin kapandığını sormuştur. Cevap veren

Müdürlüklerden birisi, tarih aralığı belirtmeden 4 kadın kooperatifi bulunduğunu ve kapanan kadın kooperatifi olmadığını belirtmiştir. Cevap veren başka Müdürlük, tarih aralığı belirtmeden toplam 374 tarımsal amaçlı kooperatifin 3'ünün kadın kooperatifi olduğunu ve 2018-2020 yılları arasında 7 kadın kooperatifinin kapandığını belirtmiştir. Bir başka Müdürlük, tarih aralığı belirtmeden toplam 12 kadın kooperatifi olduğunu ve 2018-2020 arasında kapanan kadın kooperatifi olmadığını belirtmiştir.

Örgütler ikinci başlıkta tarımsal amaçlı kadın kooperatiflerinin finansal kaynaklara erişimini kolaylaştırmak için ne gibi tedbirler alındığı, herhangi bir tedbir alınamadıysa nedeni, Kooperatiflerin Destek Programı (KOOP-DES) kapsamında hangi kadın kooperatiflerine ne kadar hibe desteğinde bulunduğu, talep edildiği halde hibe desteği verilmeyen kadın kooperatifleri hangileri olduğu, hibe desteği verilemediyse nedenini sormuştur. Cevap veren Müdürlüklerden birisi, “bakanlığımız kaynaklı proje uygulayan veya hibe desteğinden yararlanan bir kadın kooperatif bulunmamaktadır” cevabını vermiştir. Diğer Müdürlükler ise bakanlık ve ilgili kurumlarla işbirliği içine faaliyet yürüttüklerini belirtmiştir.

Örgütler üçüncü olarak Müdürlüklerine, tarımsal amaçlı kadın kooperatiflerinin yurt içi ve yurt dışı fuarlara katılımını sağlamak için yapılan faaliyetleri sormuştur. İl Müdürlükleri, mevzuat çerçevesinde kadın kooperatiflerini desteklemek amacıyla yürüttükleri faaliyetlerden söz etmiştir. Cevap veren Müdürlüklerden ikisi tarımsal amaçlı kadın kooperatiflerine yer ve araç tahsisi sağladıklarını, ulaşım giderlerini karşıladıklarını ve lojistik destek verdiklerini belirtmiştir. Diğer Müdürlük ise bu kapsamda kendilerine başvuran kadın kooperatifi olmadığını belirtmiştir.

Örgütler dördüncü başlıkta, tarımsal amaçlı kadın kooperatiflerinin sürdürülebilirliğine destek olmak amacıyla yürütülen faaliyetler hakkında bilgi istenmiştir. Cevap veren müdürlükler, bu kapsamda çok sayıda eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yaptıklarını belirtmiştir.

4.1.13. İŞKUR

Bu alt temada İŞKUR İl Müdürlüğü izleyen örgütlerin sayısı 7, izlenen İl Müdürlüğü sayısı ise 6'dır. Örgütler İl Müdürlüklerine, işe yerleştirme,

mesleki eğitim kursları, girişimcilik kursları, işsizlik sigortası, ücret garanti fonu gibi kurumun temel faaliyet alanlarına ilişkin sorular yöneltilmiştir. Faaliyetlerin olup olmadığı ve yararlananların cinsiyet dağılımına göre sayısı sorulmuştur. Kurumlardan 5'i söz konusu bilgilerin kurum resmi internet sitesinde olduğunu belirtirken, diğer 2 kurum istenen verileri genel olarak paylaşmıştır. Bununla birlikte veriler kıyaslamaya uygun olmadığından ve genel bir değerlendirme için yetersiz olduğundan burada belirtilmemiştir.

4.1.14. KOSGEB

Bu alt temada 3 Örgüt tarafından 2 KOSGEB İl Müdürlüğü izlenmiştir. Örgütler İl Müdürlüklerine, düzenlenen girişimcilik kurslarına ilişkin sayısal veri talep eden sorular yöneltilmiştir. Bu sorular, girişimcilik kurslarına katılan, sertifika alan, işini kuran, hibe desteğinden yararlanan kadın ve erkek sayılarını içermektedir. İl Müdürlüklerinden birisi cevap vermemiş, diğeri oldukça detaylı sayısal veri paylaşmıştır.

4.1.15. SGK

Bu alt temada 3 Örgüt tarafından 2 SGK İl Müdürlüğü izlenmiştir. Örgütler İl Müdürlüklerine, farklı soru formlarıyla sorular yöneltilmiştir. Bu sorularda genel olarak, kurumun kadınlara kendiışlerini kurma ve geliştirme konusunda bir destek mekanizması olup olmadığı, kayıtlı kadın istihdamını geliştirmek ve kayıtdışı istihdamla mücadele etmek amacıyla yürütölen faaliyet sorulmuştur. SGK İl Müdürlüklerinden birisi, sorulara cevap vermemiş, bir diğeri mevzuata atıf yaparak yürütölen ulusal ve uluslararası projelerden söz etmiştir.

4.1.16. ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ

Ayrımcılıkla mücadele alt temasında çalışma hayatıyla ilgili olarak yapılan izlemelerden birisi, Organize Sanayi Bölgesine (OSB) yöneliktir. Bu kapsamda bir Örgüt tarafından bir Organize Sanayi Bölgesi izlenmiştir. Örgüt, OSB'ye 2019-2020 yıllarına ilişkin olarak üç başlık altında soru sormuştur. İlk başlıkta OSB'de çalışanların cinsiyet dağılımına göre sayısını sormuştur.

OSB, 2019 yılında çalışanların 375'inin kadın ve 1728'inin erkek olduğunu belirtmiştir. OSB 2020 yılı için cinsiyet dağılımı verememiş, toplam çalışan sayısının 2504 olduğunu belirtmiştir.

Örgüt ikinci başlıkta, OSB'de kreş/anaokulu olup olmadığı, var ise kreş/anaokulundan yararlanan çalışanların cinsiyet ve iş koluna göre dağılımı, kreş/anaokulu ücretlerinin ne kadar olduğu, yararlanan/ücretsiz yararlanan çocukların sayısını sormuştur. OSB, kreş veya anaokulu bulunmadığını belirtmiştir.

Örgüt son olarak, kreş/anaokulu için bir planlarının olup olmadığını sormuştur. OSB, "gündüz bakımevi binası yapımı devam etmektedir" cevabını vermiştir.

4.1.17. SANAYİ VE TİCARET ODASI

Ayrımcılıkla mücadele konusunda çalışma hayatı ile ilgili olarak Sanayi ve Ticaret Odası izlenmiştir. Bu kapsamda 5 Örgüt tarafından 4 oda izlenmiştir.

Örgütlerden ikisi aynı Sanayi Ticaret Odasını 2018-2020 zaman aralığı için dört soru ile izlemiştir. Bu sorular, odaya kayıtlı işletme sahibi kadın ve erkek sayıları, Kadınlara kendi işlerini kurmaları, işlerini geliştirmeleri ve süreklilik kazandırmaları için sağlanan destekler, kadınların yönetim kurulu üyesi, % 51 hissesinin sahibi olduğu veya şirketi temsil yetkisinin olduğu işletme sayısı ve bu işletmelerden kapananların sayısıdır. İzlenen Sanayi ve Ticaret Odası bu soruların hiç birine cevap vermemiştir.

Örgütlerden diğer ikisi, aynı soru ile iki ayrı Sanayi ve Ticaret Odasını, 2019 ve 2020 yılları için izlemiştir. Örgütler, kadınların da yer aldığı istihdama yönelik kurs veya girişimcilik belgesi içeren hangi faaliyetlerin gerçekleştirildiğini sormuştur. İki Sanayi Ticaret Odası da soruya cevap vermemiştir.

Geriye kalan bir Örgüt, bir Sanayi Odası izlemiştir. Örgüt, Sanayi Odasına 7 başlıkta 10 soru yöneltmiştir. Örgütün soruları, Sanayi Odası cevaplarıyla birlikte şöyledir:

Örgüt ilk olarak, oda üyesi işletmelerde kadın istihdamı oranını sormuştur. Oda, bu konuda verilerinin olmadığını belirtmiştir.

Örgüt ikinci olarak, Odanın kadın istihdamının artırmaya yönelik faaliyetleri ve planlamalarının neler olduğunu sormuştur. Oda, “Bu konuyu sık sık gündeme getiriyoruz. Muhtelif mesleki eğitimlerimizde kadın oranının yüksek olmasına yönelik tercihlerde bulunuyoruz. Orta ve uzun vadede kadın istihdamının artmasına yönelik çalışmalar yapıyoruz” cevabını vermiştir.

Örgüt üçüncü olarak, istihdam edilen kadın personel ve işçilerin eşit haklara sahip olmasının gözetilme oranının ne olduğunu sormuştur. Oda, “Oda bünyesinde her hangi bir fark olmamaktadır. Şirket bazında maalesef veri yo” cevabını vermiştir.

Örgüt dördüncü olarak, Odada görev alan kadın yönetici ve personel sayısını sormuştur. Oda, “Odada hiyerarşik bir yapıdan ziyade yatay bir yönetim anlayışımız var. Genel Sekreter Yardımcımız şu an için yok. Yönetim sorumluluğu verdiğimiz 5 birim amirimiz ve 1 başkan danışmanımız var. Birim amirlerimizin 3’ü kadın 2’si erkek. İşe alımlarda cinsiyetten ziyade yetkinlik bazlı değerlendirmeler yapıyoruz. Tercih noktasında dengeli olmaya çalışıyoruz. Son olarak başladığımız bir proje kapsamında istihdam ettiğimiz 4 yeni personelin 3’ü kadın. Oda içinde görev yapmakta olan 5 stajyerimiz var. Bunların 3’ü kadın 2’si erkektir. Toplam bordrolu personel sayımız yürütülen projeler çerçevesinde 32 kişi. Bunları 12’si (%38) kadındır” cevabını vermiştir.

Örgüt beşinci olarak, Pandemi sürecinde işten çıkarılan kadın sayısını sormuştur. Oda, “pandemi kaynaklı herhangi bir çıkarım olmadı” cevabını vermiştir.

Örgüt altıncı olarak, kadın istihdamını desteklemek amacıyla yürütülen projeleri sormuştur. Oda, yürütülen bir proje olmadığını belirterek, bu konuda farkındalık artırıcı çalışmalar yürüttüklerini ifade etmiştir.

Örgüt son olarak, toplumsal cinsiyet veri tabanı olup olmadığını ve istihdamda cinsiyet eşitliği konusunda eğitimlerinin olup olmadığını sormuştur. Oda her iki soruya ilişkin olarak da herhangi bir çalışmalarının olmadığını belirtmiştir.

4.1.18. ESNAF VE SANATKARLAR ODASI

Ayrımcılıkla mücadele alt temasında çalışma hayatıyla ilgili olarak, Esnaf ve Sanatkârlar Odasına yönelik olarak üç izleme gerçekleştirilmiştir. Bu izlemlerde 3 örgüt tarafından 2 Esnaf ve Sanatkârlar Odası izlenmiştir. Bu izlemlerden ilkinde bir Örgüt ilindeki Esnaf ve Sanatkârlar Odasını 2019-2020 yıllarına ilişkin olarak kadınların da yer aldığı istihdama yönelik kurs veya girişimcilik belgesi içeren hangi faaliyetlerin gerçekleştirildiğini sormuştur. İzlenen Esnaf ve Sanatkârlar Odası soruya cevap vermemiştir.

Bu alt temada Esnaf ve Sanatkârlar Odasına yapılan diğer izleme, iki örgüt tarafından aynı Odaya, aynı sorularla 2018-2020 yıllarına ilişkin olarak yapılmıştır. Örgütler, Odaya kayıtlı olan işletme sahibi kadın ve erkeklerin sayısını ve kadınlara kendi işlerini kurmaları, işlerini geliştirmeleri ve sürdürülebilir olmaları için verilen destekleri (Eğitim, pazarlama, satış, iş geliştirme, teknoloji ve medya kullanımı, kendi aralarında işbirliği ve ağ mekanizmalarının kurulması, mentor vb) sormuştur. Esnaf ve Sanatkârlar Odası, her iki Örgütün de sorusuna cevap vermemiştir.

4.1.19. VERGİ DAİRESİ

Ayrımcılıkla mücadele alt temasında çalışma hayatıyla ilgili olarak iki örgüt tarafından bir Vergi dairesi izlenmiştir. Örgütler izledikleri Vergi Dairesine 2018-2020 yıllarına ilişkin olarak, kapanan işletmelerin sahibinin cinsiyetine göre sayısını ve kadınların yönetim kurulu üyesi, % 51 hissesinin sahibi olduğu veya şirketi temsil yetkisinin olduğu işletmelerden kapananların sayısını sormuştur. İstenen bilgilerin gizlilik, kişisel veriler, kişisel sırlar gibi herhangi bir konuyla uzaktan yakından ilgisinin olmamasına rağmen Vergi Dairesi örgütlere “gizli kalması lazım gelen hususlar nedeniyle istenilen bilgilerin paylaşılması uygun görülmemiştir” cevabını vermiştir.

4.1.20. TİCARET BORSASI

Ayrımcılıkla mücadele alt temasında çalışma hayatıyla ilgili olarak bir diğer izleme, iki örgüt tarafından Ticaret Borsasına yönelik olarak 2018-2020 yıllarını kapsayan izlemedir. Örgütler, Ticaret Borsasına, kadınların çalışma

hayatında süründürülebilir olmaları ile ilgili 4 soru sormuştur. Bu sorular, odaya kayıtlı işletme sahibi kadın ve erkek sayıları, Kadınlara kendiışlerini kurmaları, işlerini geliştirmeleri ve süreklilik kazandırmaları için sağlanan destekler, kadınların yönetim kurulu üyesi, % 51 hissesinin sahibi olduğu veya şirketi temsil yetkisinin olduğu işletme sayısı ve bu işletmelerden kapananların sayısıdır. İzlenen Ticaret Borsası bu soruların hiç birine cevap vermemiştir.

4.1.21. KALKINMA AJANSI

Ayrımcılıkla mücadele alt temasında, izlenen kurumlardan birisi, Kalkınma Ajansıdır. Bir örgüt tarafından bir Kalkınma Ajansı izlenmiştir. Örgüt kalkınma Ajansına 2019-2020 yıllarına ilişkin olarak, Ajansın, kadınların da yer aldığı istihdama yönelik kurs veya girişimcilik belgesi içeren faaliyetlerini sormuştur. İzlenme kalkınma Ajansı Örgütün sorusuna cevap vermemiştir.

4.1.22. JANDARMA

Ayrımcılık temasında izlenen bir diğer kurum Jandarma, “kadınların hakları ve başvuru mekanizmaları” alt temasında bir Örgüt tarafından izlenmiştir

4.1.22.1. Kadınların Hakları ve Başvuru Mekanizmaları

Bu alt temada bir Örgüt tarafından bir İl Jandarma Komutanlığı izlenmiştir. Örgüt, izlediği Kuruma, Ocak 2019-Aralık 2020 arasında ve yıllar itibariyle kadınların hakları ve başvuru mekanizmaları konusunda il ve ilçe teşkilatlarını kapsayacak şekilde 5 başlıkta 13 soru sormuştur. Örgüt ilk olarak, kuruma hak ihlali gerekçesiyle yapılan başvurular, başvuruların konularına; cinsiyet, yaş ve engelli olup olmama durumlarına göre sayısını sormuştur. Örgüt ikinci olarak, kuruma kurumun genel hizmetleri ve kadınlara yönelik hizmetleri ile ilgili olarak bilgi almak için başvuran kadın sayısını ve kurumun kadınları bilgilendirmek için yürüttüğu faaliyetleri sormuştur. Örgüt üçüncü olarak, kurumun kadınlara yönelik faaliyetlerini duyurmak amacıyla kullandığı araçlar veya mecraların neler olduğunu sormuştur. Örgüt dördüncü olarak, toplumsal cinsiyet, ayrımcılık ve insan hakları konusunda

verilen eğitimler ve bu eğitimlere katılan personelin yaş, cinsiyet, meslek, işyeri unvanına göre sayısını sormuştur. Örgütler beşinci olarak kuruma kadına yönelik şiddet nedeniyle yapılan başvuru sayısı, şiddet mağduru kadınlara yönelik hizmetlerin türü, içeriği ve yararlanan kadın sayısını, şiddet mağduru kadınlardan konukevi talep eden ve konukevine yönlendirilenlerin sayısını sormuştur

4.1.23. İL GÖÇ İDARESİ

Ayrımcılık temasında İl Göç idaresine yönelik olarak “kadınların hakları ve başvuru mekanizmaları” alt temasında 2 örgüt tarafından izleme yapılmıştır.

4.1.23.1. Kadınların Hakları ve Başvuru Mekanizmaları

Bu alt temada izleme yapan iki örgüt iki ayrı 2 İl Göç İdaresi Müdürlüğü izlemiştir. Örgütler, 2019 ve 2020 yıllarını izleme zaman aralığı olarak seçmiştir. Aynı soru formuyla yapılan bu izlemelerden birisine cevap verilmiştir.

Örgüt ilk olarak, kuruma hak ihlali gerekçesiyle göçmenler tarafından yapılan başvurular, başvuruların konularına; cinsiyet, yaş, uyruk ve engelli olup olmama durumlarına göre sayısını sormuştur. Soruya cevap veren İl Göç İdaresi Müdürlüğü, söz konusu tarih aralığında kendilerine yapılan bir başvuru olmadığını belirtmiştir.

Örgüt ikinci olarak, kuruma kurumun genel hizmetleri ve kadınlara yönelik hizmetleri ile ilgili olarak bilgi almak için başvuran göçmen kadın sayısını ve kurumun kadınları bilgilendirmek için yürüttüğü faaliyetleri sormuştur. Soruya cevap veren İl Göç İdaresi Müdürlüğü, bilgi almak amacıyla kendilerine yapılan resmi bir başvurunun olmadığını, sözlü olarak bilgilendirme yapıldığını fakat bu konuda ellerinde veri bulunmadığını belirtmiştir. Ayrıca kadınları bilgilendirmek için herhangi bir faaliyet yürütmediklerini belirtmiştir.

Örgüt üçüncü olarak, kurumun kadınlara yönelik faaliyetlerini duyurmak amacıyla kullandığı araçlar veya mecraların neler olduğunu sormuştur. Soruya cevap veren İl Göç İdaresi Müdürlüğü, bir önceki soruya verdiği ce-

vapta, kadınları bilgilendirmek için bir faaliyet yürütmediklerini belirtmiş olmasına rağmen, söz konusu faaliyetlerin duyurulması için farklı mecraları kullandığını belirtmiştir. Bu mecralar, kurum resmi internet sitesi, afiş, billboard, broşür ve yerelde kadın buluşmalarıdır.

Örgüt dördüncü olarak, toplumsal cinsiyet, ayrımcılık ve insan hakları konusunda verilen eğitimler ve bu eğitimlere katılan personelin yaş, cinsiyet, meslek, işyeri unvanına göre sayısını sormuştur. Soruya cevap veren İl Göç İdaresi Müdürlüğü, konusu ve içeriği hakkında bilgi vermemekle birlikte personele yönelik hizmet içi eğitim yürüttüklerini belirtmiştir. Bunun yanı sıra eğitime katılanların yaş, cinsiyet, meslek, işyeri unvanına göre sayısına ilişkin olarak da “personellerle ilgili detaylı bilgi paylaşamamaktadır” cevabını vermiştir.

Örgüt beşinci olarak kuruma kadına yönelik şiddet nedeniyle yapılan başvuru sayısı, şiddet mağduru göçmen kadınlara yönelik hizmetlerin türü, içeriği ve yararlanan kadın sayısını, şiddet mağduru göçmen kadınlardan konukevi talep eden ve konukevine yönlendirilenlerin sayısını sormuştur. Soruya cevap veren İl Göç İdaresi Müdürlüğü, kendilerine şiddet mağduru olarak veya konukevi talebiyle yapılan herhangi bir başvuru olmadığını belirtmiştir.

Örgüt son olarak başvuran şiddet mağduru göçmen kadınlardan darp raporu alan kadın sayısını sormuştur. Soruya cevap veren İl Göç İdaresi Müdürlüğü, darp raporu alan göçmen kadın bulunmadığını belirtmiştir.

4.1.24. HASTANE

Ayrımcılık temasında izleme yapılan kurumlardan birisi de hastanelerdir. Bu izleme bir Örgüt tarafından 9 hastane izlenmiştir. Örgüt bu izlemeyi “kadınların hakları ve başvuru mekanizmaları” temasında ve “kadınların üreme sağlığı ile ilgili hakları” konusunda gerçekleştirmiştir.

Hastanelere yönelik izleme yapılan

4.1.24.1. Kadınların Üreme Sağlığı ile İlgili Hakları

Bu alt temada bir örgüt tarafından bulunduğu ilde hizmet veren 9 hastaneye yönelik olarak 2019 ve 2020 yıllarını kapsayan bir izleme çalışması gerçekleştirilmiştir. Örgüt hastanelere kadınların üreme sağlığı ile ilgili hakları konusunda beş başlıkta 7 soru yöneltmiştir. Hastanelerden 3'ü sorulara hiç cevap vermediği gibi örgütün dilekçesini de cevapsız bırakmıştır. Geri kalan 6 Hastaneden 5'i istenilen bilgilerin daha üst bir merciden istenmesi gerektiği, gizlilik, bünyesinde üreme sağlığı hizmeti verilmediği gibi gerekçelerle sorulara cevap vermemiştir. Dolayısıyla Örgüt, 9 hastaneye yönelik olarak yaptığı izlemeye sadece 1 hastaneden sorularına cevap almıştır. Bu hastane-nin cevabı, Örgütün soruları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Örgüt ilk olarak hastanelere, hangi doğum kontrol yöntemlerinin sunulduğu, bu yöntemlerden yararlananların cinsiyet dağılımına göre sayısını sormuştur. Cevap veren Hastane, “tüm doğum kontrol yöntemleri anlatılmaktadır, fakat hastaların hangi yöntemi kullandıklarına ilişkin bir kayıt bulunmamaktadır” bilgisini paylaşmıştır. Buna rağmen hastane, RİA ve Tüpligasyon kullanıcı verilerini paylaşmıştır.

Örgüt ikinci olarak, bu yöntemlerin ücretsiz olup olmadığını sormuştur. Cevap veren hastane, “kanuni yasal fark bedellerinin alındığını” belirtmiştir.

Örgüt üçüncü olarak, hastanede gerçekleşen kürtaj sayısını ve kürtaj için başvuranların yaş, eğitim durumu ve evli olup olmama durumlarına göre sayısını sormuştur. Kurum, hastaneye yapılan kürtaj başvuru sayısını 2019 için 17 ve 2020 için 32 olarak belirtmiştir. Kürtaj yapılanların yaş dağılımı, 2019 ve 2020 için toplam olmak üzere, 20-30 yaş arası 38, 31-40 yaş arası 55 ve 41-50 yaş arası 24'tür. Kürtaj yapılan kadınların 2019'da 8, 2020'de 14'ünün bekar olduğu; 2019'da 45 ve 2020'de de 50'sinin evli olduğu belirtilmiştir.

Örgüt dördüncü olarak, kürtaj için eş/partner onayı alınıp alınmadığını sormuştur. Kurum, kürtaj için “eş onamı alınmaktadır” cevabını vermiştir. Örgüt son olarak, cinsel istismar ve tecavüz nedeniyle yapılan kürtaj başvurularını sormuştur. Kurum cinsel istismar ve tecavüz nedeniyle kürtaj başvurusu olmadığını belirtmiştir.

Örgüt bu izlemeden sonra cevap veren tek hastaneye aynı sorularla 2021 yılına yönelik bir izleme gerçekleştirmiştir. Hastane örgütün sorularının hiç birine cevap vermemiştir.

Ayrıca aynı Örgüt, kadınların üreme sağlığı ile ilgili hakları konusunda sağlık çalışanları ve sağlık hizmeti alan kadınlara yönelik bir anket çalışması yapmıştır. Sağlık çalışanlarının cevap vermediği ankete, sağlık hizmeti alan 100 kadar kadın cevap vermiştir. Anketin tamamlanmamış olması nedeniyle elde edilen veriler hakkında bilgi sunulamamaktadır.

4.1.24.2. Diğer

Örgütlerden biri, kadınların çalışma hayatında uğradığı ayrımcılıkla ilgili iki anket çalışması yapmıştır. Kendisi bir meslek odası olan Örgüt, anketlerden birisini, farklı sektörlerde çalışan kadın üyelerine yönelik olarak, diğerini de ilde farklı sektörlerde faaliyet gösteren firmalara yönelik olarak gerçekleştirmiştir. Örgütün çalışanlar anketine 57 kadın, işverenler anketine de 80 firma katılmıştır. Örgüt kadınlara yönelik gerçekleştirdiği ankette genel olarak, iş başvurusu, işe alım süreçleri ve çalışma hayatında yaşanan cinsiyete dayalı ayrımcılığı tespit etmeyi amaçlayan sorular sormuştur. İşverenlere ise kadın istihdamı ile ilgili sorular sormuştur. Örgüt her iki anketin sonuçlarını da değerlendirerek raporlaştırmıştır. Söz konusu rapor, TKB arşivinde yer almaktadır.

4.2. ŞİDDET

4.2.1. BELEDİYELER

Topluma ilk elden hizmet sunan belediyelerin şiddetle mücadelede önemli bir yeri vardır. Belediyelerin şiddetin önlenmesi, şiddet mağdurlarının ihtiyaçlarını karşılamak hizmetlerin verilmesi, şiddet faillerine yönelik faaliyetler gerçekleştirilmesi ve tüm toplum kesimlerinde şiddete ilişkin farkındalık oluşturulması gibi pek çok başlıkta çalışmalar yapması gerekmektedir. Dolayısıyla belediyenin bu kapsamdaki faaliyetleri, şiddet mağdurları ve şiddet failleri başta olmak üzere tüm toplum kesimlerini kapsamalıdır. Belediyeler, şiddetle ilgili politika ve stratejilerini bütünsel bakış açısıyla oluşturmali

ve şiddet mağdurları için tüm mekanizmaları harekete geçirmelidir. Şiddet mağdurları için başvuru birimlerinin oluşturulması, mağdurlara özelleştirilmiş hizmetlerin sunulması, beslenme ve barınma başta olmak üzere tüm temel ihtiyaçların karşılanması ve en önemlisi de mağdurların toplumsal hayata güven içinde dönebilmeleri için hukuki, sosyal, ekonomik ve psikolojik desteklerin sağlanması gerekir. Ayrıca belediyeler şiddetle mücadele amacıyla yürütecekleri/yürüttükleri faaliyetleri şiddet faillerini de kapsayacak şekilde yaygınlaştırmalıdır.

Bu tespitlerden hareketle “Eşitliğe Ulaşmak ve Ayrımcılıkla Mücadelede Güvencelerimiz Projesi” kapsamında yapılan bu izlemede, şiddet temasındaki alt başlıklar şiddet faillerini de kapsayacak şekilde oluşturulmuştur. Bu noktada belediyelere ilk sorulan soru şiddet mağdurlarının barınma ve sosyal güçlenmelerinin sağlanmasına aracılık edecek şekilde sığınmaevlerine yönelik sorular sorulmuştur

4.2.1.1 Belediyelerin Şiddet Mağduru Kadınlara Yönelik Faaliyetleri

4.2.1.1.1. Kadın Sığınmaevi/Konukevi

Şiddet temasında izlenen ilk konulardan birisi, belediyelerin bünyelerinde sığınmaevi/konukevi olup olmadığı ve yararlanıcı sayılarıdır. Bunun için 2019 ve 2020 yılı için kırk dört, 2021 yılı için kırk bir belediye izlenmiştir. Belediyelerin sığınmaevi olup olmama durumlarını gösteren Tablo 50 aşağıdadır.

Tablo 50. Belediyelerin Sığınmaevi Olup Olmama Durumları

Belediyeler	Sığınmaevi		
	2019	2020	2021
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Antalya Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Tarsus Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Ataşehir Belediyesi	İzlenmedi	Evet	Cevap yok
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Neşşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Kayseri Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	İzlenmedi
Edirne Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Bilecik Belediyesi	Hayır	Hayır	Cevap yok
Çanakale Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Gümüşhane Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Beşiktaş Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Şişli Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Uzunköprü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Lüleburgaz Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
İzmir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Nilüfer Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Bornova Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Efeler Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Beşikdüzü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Ortahisar Belediyesi ⁹³	Hayır	Hayır	Hayır
Akdeniz Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Mezitli Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Fethiye Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Toroslar Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Yenişehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Altınordu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Eskişehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Hatay Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Seyhan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Maltepe Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

93 Belediye, 2020'de hizmete hazır hale getirdiği bir binayı Konukevi olarak kullanılmak üzere ASH İl Müdürlüğüne teslim etmiştir.

Karaman Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Kepez Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Muratpaşa Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Tablo incelendiğinde, bu konuda cevap vermeyen belediyeler dışarıda tutulduğunda sığınmaevi bulunan 6 belediye vardır. Tabloya göre izlenen belediyelerden 2019 ve 2020 yılında 15, 2021’de 13’ü bünyesinde bir sığınmaevi olup olmadığını soran soruya cevap vermemiştir.

Ayrıca belediyelerin izleme soru forumda konuya ilişkin açıklamaları şöyledir:

Beşiktaş Belediyesi, Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı ile 2009 yılından bu yana devam eden protokol ile Türkiye’deki tek bağımsız kadın sığınağını desteklediğini belirtmiştir. Bornova Belediyesi, sığınmaevini 2018’de kapattığını ve yeniden faaliyete geçmesi için çalışmaların devam ettiğini belirtmiştir.

Ortahisar Belediyesi, 2020’de hizmete hazır hale getirdiği bir binayı konukevi olarak kullanılmak üzere ASH İl Müdürlüğüne teslim ettiğini belirtmiştir.

Belediyelere ait sığınmaevlerinde kalan kadınların sayısını belirlemek için yapılan izleme sonuçlarını göstermek için Tablo 51 hazırlanmıştır.

Tablo 51. Belediyelerin Sığınmaevlerinden Yararlanan Kadın Sayısı

Belediyeler	Sığınmaevi		
	2019	2020	2021
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Toplam: 214	Toplam:196	Toplam:187
Antalya Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
İzmir Büyükşehir Belediyesi	132 kadın ve 130 çocuk	Cevap yok	239 kadın ve 250 çocuk
Tarsus Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Ataşehir Belediyesi	İzlenmedi	Toplam:18 Göçmen: 3 Şiddet mağduru: 18 Çocuk: 23	Cevap yok

Tablo 51 incelendiğinde sığınmaevinden yararlanan kadın sayılarını belirten Ataşehir, bu sayısı, engelli, göçmen ve şiddet mağduru ayrıntılarıyla vermiştir. Mersin Büyükşehir Belediyesi, sığınmaevinin yararlanana kadınların sayısını izlenen üç yıl içinde belirtmiştir.

4.2.1.1.2. Şiddet Mağduru Başvuru Birimi

Belediyelerin şiddetle mücadele kapsamında şiddet mağdurlarına yönelik yürütmesi beklenen bir diğer faaliyet, şiddete uğrayan kadınlar için başvuru birimidir. Böyle bir birimin varlığı, belediyenin şiddetle mücadele konusunu öncelikleri arasına aldığı ve bu konudaki kararlılığının göstergesidir. Bu kapsamda belediyelerin bünyesinde şiddet mağduru başvuru birimi olup olmadığına ilişkin 2019 ve 2020’de 42, 2021’de 41 belediyenin izleme sonuçlarından elde edilen veriler, Tablo 52’de sunulmuştur.

Tablo 52. *Belediyelerin Şiddet Mağduru Kadınlar İçin Bir Başvuru Birimi Olup Olmama Durumları*

Belediyeler	Şiddet Mağduru Başvuru Birimi Olup Olmama		
	2019	2020	2021
Antalya Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Maltepe Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Uzunköprü Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Nilüfer Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Muratpaşa Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Beşiktaş Belediyesi ⁶⁶	Evet	Evet	Evet
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Evet	Evet
Ortahisar Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
Akdeniz Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Mezitli Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet
Şişli Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
İzmit Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Nevşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Edirne Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Gümüşhane Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Ataşehir Belediyesi	İzlenmedi	Hayır	Hayır
Lüleburgaz Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Malkara Belediyesi	Hayır	İzlenmedi	İzlenmedi
Bornova Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Efeler Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Beşikdüzü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Yenişehir Belediyesi	Hayır	Hayır	İzlenmedi
Ferhiye Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Bilecik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Manisa Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Hatay Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Seyhan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Altınordu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kepez Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Tablo 52 incelendiğinde, izlenen 2019’da 15, 2020’de 14 ve 2021’de 12 belediyenin cevap vermediği anlaşılmaktadır. Cevap veren belediyelerden şiddet mağduru kadınlar için bir başvuru birimi olduğunu söyleyen belediyeler, 2019’da 10, 2020’de 14 ve 2021’de 15’tir. Ayrıca tabloya göre 2019’da 17, 2020’de 14 ve 2021’de 12 belediye şiddet mağdurlarına ilişkin bir başvuru birimi olmadığını belirtmiştir. Bünyesinde şiddet mağdurları için bir başvuru birimi olan belediyelerden 2019’da 7’si, 2020’de 8’i ve 2021’de 10’u ilçe belediyesidir.

Belediyelerin şiddet mağdurları için oluşturulmuş birimlerine ilişkin olarak Tablo 53 oluşturulmuştur.

Tablo 53. Belediyelerin Şiddet Mağduru Başvuru Birimleri

Belediyeler	Şiddet Mağduru Başvuru Birimleri		
Antalya Büyükşehir Belediyesi	Şiddet acil yardım hattı	Şiddet acil yardım hattı	Şiddet acil yardım hattı
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	Sosyal Destek Hizmetleri Müd- Sosyal yardım işleri birimi	Sosyal Destek Hizmetleri Müd- Sosyal yardım işleri birimi	Sosyal Destek Hizmetleri Müd- Sosyal yardım işleri birimi
Ordu Büyükşehir Belediyesi	-Sosyal Hizmetler Müdürlüğü -Beyaz Masa	-Sosyal Hizmetler Müdürlüğü -Beyaz Masa	-Sosyal Hizmetler Müdürlüğü -Beyaz Masa
Maltepe Belediyesi	Kadın danışma ve sosyal yaşam merkezi	Kadın danışma ve sosyal yaşam merkezi	Kadın danışma ve sosyal yaşam merkezi

Uzunköprü Belediyesi	Psikolojik Danışmanlık Merkezi	Psikolojik Danışmanlık Merkezi	Psikolojik Danışmanlık Merkezi
Nilüfer Belediyesi	Nilüfer Kadın Dayanışma Merkezi	Nilüfer Kadın Dayanışma Merkezi	Nilüfer Kadın Dayanışma Merkezi
Muratpaşa Belediyesi	Turunc masa	Turunc masa	Turunc masa
Beşiktaş Belediyesi	Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü	Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü	Kadın Dayanışma ve Yaşam Merkezi
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Acil yardım danışma hattı
Ortahisar Belediyesi	Birim yok	Kadın Dayanışma Merkezi çağrı destek hattı	Kadın Dayanışma Merkezi çağrı destek hattı
Akdeniz Belediyesi	Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü	Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü	Kadın ve Aile Danışma Merkezi
Mezitli Belediyesi	Kadın danışma merkezi	Kadın danışma merkezi	Kadın ve Çocuk danışma merkezi
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Birim yok	Birim yok	TİKOM 153 çağrı merkezi
Şişli Belediyesi	Birim yok	Kadın danışma merkezi	Kadın danışma merkezi
İzmit Belediyesi	Birim yok	Aile içi Şiddet Acil yardım hattı	Aile içi Şiddet Acil yardım hattı

Tablo 53 incelendiğinde 2'si ilçe olmak üzere 5 belediyenin şiddet mağduru kadınlar için özel araçlar kullandığı görülmektedir. Bunlar, Antalya Büyükşehir Belediyesi, şiddet acil yardım hattı, Aydın Büyükşehir Belediyesi acil yardım danışma hattı, Ortahisar Belediyesi Kadın Dayanışma Merkezi çağrı destek hattı, Trabzon Büyükşehir Belediyesi İletişim Koordinasyon Merkezi (TİKOM) 153 çağrı merkezi, İzmit Belediyesi Aile içi Şiddet Acil yardım hattıdır.

Öte yandan belediyelerin gerek bu soru bağlamında soru formundaki açıklamaları ve gerekse de birimin sorulduğu soruya verdikleri cevaplar bazı belediyelerin şiddet mağdurlarının başvurularını kadınlara hizmet sunan

birimler veya halkla ilişkiler faaliyetleri kapsamındaki araçlarla aldığı ve özel bir birim oluşturulmadığı anlaşılmaktadır.

Ayrıca izleme soru formundaki bilgilerden hareketle bazı belediyelerin şiddet mağduru kadınların başvuru yaptığı birimler şöyledir:

- Edirne Belediyesi, Psikolojik Danışma Merkezi
- Ataşehir Belediyesi, Kadın Dayanışma Merkezi
- Malkara Belediyesi'nde, Belediye Akademisi (görevlendirilen bir psikolog)
- Beşiktaş Belediyesi, 2019 ve 2020'de Kadın Danışma Merkezi, 2021'de Kadın dayanışma ve Yaşam Merkezi

Çanakkale Büyükşehir Belediyesi, Sosyal Destek Hizmetleri Müdürlüğü'ne bağlı Sosyal yardım işleri birimi

- Maltepe Belediyesi, Kadın danışma ve sosyal yaşam merkezi,
- Ordu Büyükşehir Belediyesi, Sosyal Hizmetler Müdürlüğü ve Beyaza Masa Son olarak Yenişehir Belediyesi, kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında 7/24 kullanılacak danışma hattı oluşturulması için çalışmaların devam ettiğini ifade etmiştir.
- Uzunköprü Belediyesi, Psikolojik Danışmanlık Merkezi,
- Nilüfer Belediyesi, Nilüfer Kadın Dayanışma Merkezi
- Akdeniz Belediyesi, Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü
- Muratpaşa Belediyesi Turunç Masa.

Sonuç olarak izlenen belediyelerde şiddet başvurularının genel olarak mevcut birimler aracılığıyla alındığı ve özel birimlerin sınırlı belediye tarafından oluşturulduğu söylenebilir. Bu birimlere yapılan şiddet mağduru başvuru sayısı için Tablo 54 hazırlanmıştır.

Tablo 54. Belediyelere Şiddet mağduru başvuran sayıları⁹⁵

Belediyeler	Şiddet Mağduru Başvuru sayıları		
Antalya Büyükşehir Belediyesi	İzlenmedi	İzlenmedi	İzlenmedi
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	5	8	12
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Nevşehir Belediyesi	Cevap yok	30	30
Maltepe Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Uzunköprü Belediyesi	3	1	Başvuru yok
Nilüfer Belediyesi	272	290	393
Muratpaşa Belediyesi	İzlenmedi	İzlenmedi	İzlenmedi
Beşiktaş Belediyesi	15	20	20
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Ortahisar Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Akdeniz Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Mezitli Belediyesi ⁹⁵	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Şişli Belediyesi	Birim yok	116	120
İzmit Belediyesi	Birim yok	Cevap yok	Cevap yok
Ataşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	2

Tablo 54 incelendiğinde öncelikle, daha önce şiddet mağduru başvuru birimi olmadığını belirten Nevşehir Belediyesi ve Ataşehir Belediyesi, şiddet mağduru başvuru sayılarını vermiştir. Tabloda dikkat çeken hususu belediyelerin şiddet mağduru başvuru sayılarını belirtmekten kaçınmış olduklarıdır. Tabloya göre mevcut bilgiler ışığında Nilüfer Belediyesi'nin en fazla şiddet mağduru başvurusu aldığı görülmektedir.

Belediyelerin kendilerine başvuru yapan yapılan şiddet mağdurlarını, sığınmaevine yönlendirme sürecinde ve sonrasında hangi hizmetleri verdiği bir sonraki izleme konusudur. Bu konuda 38 belediyeye yönelik olarak yapılan izlemenin sonuçları Tablo 55'te sunulmuştur.

⁹⁵ Belediye 2021 ortasında gerçekleştirilen ilk izlemede, Mart 2018'den itibaren toplam 272 şiddet başvurusu olduğunu belirtmiştir.

Tablo 55. *Belediyelerin Sığınma evine yönlendirilecek kadınlara yönelik hizmetleri*

Belediyeler	Hizmetler		
	2019	2020	2021
Aydın Büyükşehir Belediyesi	1-Ekonomik destek	Cevap yok	Cevap yok
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	1-Ücretsiz kreş 2-Ayni yardım:	1-Ücretsiz kreş 2-Ayni yardım:	1-Ücretsiz kreş 2-Ayni yardım:
Araşehir Belediyesi	1-Danışmanlık 2-Yönlendirme 3-Sosyal destek	1-Danışmanlık 2-Yönlendirme 3-Sosyal destek	1-Danışmanlık 2-Yönlendirme 3-Sosyal destek
Beşiktaş Belediyesi	1-Danışmanlık 2-Yönlendirme 3-Sosyal destek 4-Psikolojik destek 5-Hukuki destek	1-Danışmanlık 2-Yönlendirme 3-Sosyal destek 4-Psikolojik destek 5-Hukuki destek	1-Danışmanlık 2-Yönlendirme 3-Sosyal destek 4-Psikolojik destek 5-Hukuki destek
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	1-Hukuki destek	1-Hukuki destek
Şişli Belediyesi	Hizmet yok	1-Sosyal Destek 2-Psikolojik Destek 3-Hukuki Destek 4- Ekonomik destek	1-Sosyal Destek 2-Psikolojik Destek 3-Hukuki Destek 4- Ekonomik destek
Nilüfer Belediyesi	1-Psikolojik destek 2-Süreç İzleme/ Güçlenme	1-Psikolojik destek 2-Süreç İzleme/ Güçlenme	1-Psikolojik destek 2-Süreç İzleme/ Güçlenme
Mezitli Belediyesi	1-Psikolojik destek 2-Hukuki destek	1-Psikolojik destek 2-Hukuki destek	1-Psikolojik destek 2-Hukuki destek
Fethiye Belediyesi	1-Ekonomik destek	1-Ekonomik destek	1-Ekonomik destek
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Hizmet yok	Hizmet yok	Hizmet yok
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Hizmet yok	Hizmet yok	Hizmet yok
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Hizmet yok	Hizmet yok	Hizmet yok
Nevşehir Belediyesi	Hizmet yok	Hizmet yok	Hizmet yok
Beşikdüzü Belediyesi	Hizmet yok	Hizmet yok	Hizmet yok
Ortahisar Belediyesi	Hizmet yok	Hizmet yok	Hizmet yok
Akdeniz Belediyesi	Hizmet yok	Hizmet yok	Hizmet yok
Gümüşhane Belediyesi	Hizmet yok	Hizmet yok	Hizmet yok
Uzunköprü Belediyesi	Hizmet yok	Hizmet yok	Hizmet yok
Lüleburgaz Belediyesi	Hizmet yok	Hizmet yok	Hizmet yok
İzmit Belediyesi	Hizmet yok	Hizmet yok	Hizmet yok

İzmir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Manisa Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Edirne Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Hatay Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bilecik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Altınordu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Maltepe Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bornova Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Efeler Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Seyhan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Tablo 55 incelendiğinde, izlenen üç yıl için cevap vermeyen belediyelerin sayısı aynıdır. Her bir yılda 19 belediye izlemeye cevap vermemiştir. Tabloya göre, Cevap veren belediyelerden sığınmaevine yönlendirilen kadınlara hizmet sunan belediye sayısı, 2019 için 7, 2020 için 8 ve 2021 için 8'dir. bu doğrultuda sığınmaevine yönlendirilen kadınlara herhangi bir hizmet sunmayan belediye sayısının da 2019 için 12, 2020 için 11 ve 2021 için 11 olduğu görülmektedir. Tabloya göre, hizmet çeşitliliği en fazla belediye Beşiktaş Belediyesi'dir. Ardından Şişli Belediyesi ve Ataşehir Belediyesi gelmektedir.

Sığınmaevine yönlendirilen kadınlara sığınmaevi öncesi ve sonrasında ekonomik destek sağlayan belediyelerin soru formunda ekonomik desteklerin kapsamıyla ilgili açıklamaları şöyledir:

Çanakkale Büyükşehir Belediyesi, market alışveriş kartı, eşya yardımı, günlük yemek yardımı, erzak temini gibi destekleri kapsayan ayni yardım yapmaktadır.

Aydın Büyükşehir Belediyesi, kıyafet, yakacak, eşya, gıda gibi destekleri kapsayan ayni yardım yapmaktadır.

Fethiye belediyesi hem ayni hem nakdi yardım yapmaktadır.

İzlenen belediyelerin sığınmaevine yönlendirilen şiddet mağduru kadınlara yönelik faaliyetlerinin yaygın olmadığını belirtmek gerekir. Kadınlara destek sağlamayan belediye sayısı sağlayan belediye sayısından fazladır. Ayrıca izlenen tarih aralığının şiddete uğrayanların mağduriyetlerinin derinleştiği Pandemi koşullarını kapsadığı göz önünde bulundurulduğunda, belediyelerin bu alandaki politika, strateji ve uygulamalarını gözden geçirmeleri gerektiği söylenebilir.

4.2.1.2. Şiddeti Önlemeye Yönelik Faaliyetleri

Belediyelerin şiddet mağduru kadınlara yönelik faaliyetleri kadar önemli olan konu, şiddetle mücadele kapsamında topluma yönelik olarak yürütüğü faaliyetlerdir. Bu faaliyetlerin kadınlara ve erkeklere yönelik olarak ayrı ayrı planlanması ve uygulanması, şiddetle mücadelenin gücünü artıracaktır. Bu nedenle belediyelerin şiddetle mücadele kapsamında kadınlara ve erkeklere yönelik faaliyetleri iki ayrı izlenmiştir.

4.2.1.2.1. Belediyelerin Şiddetle Mücadele Kapsamında Kadınlara Yönelik Faaliyetleri

Belediyelerin şiddetle mücadele etmek amacıyla kadınlara yönelik olarak uyguladığı faaliyetlerin izlendiği bu alt başlıkta önce faaliyetlerin olup olmadığı, ardından bu faaliyetlerin neler olduğu ve yararlanıcı sayıları ele alınmıştır. Bu faaliyetlerin belediyelerin hangi planlarında yer aldığı da ayrıca izlenmiştir.

İlk olarak şiddetle mücadele amacıyla kadınlara yönelik faaliyetlerinin olup olmadığına ilişkin olarak izlenen 42 belediyenin bilgileri içeren Tablo 56 aşağıda sunulmuştur.

Tablo 56. *Belediyelerin Özellikle Şiddetle Mücadele kapsamında kadınlara Yönelik Faaliyetlerinin Olup Olmama Durumları*

Belediyeler	Faaliyetler		
	2019	2020	2021
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Gümüşhane Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Edirne Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Beşiktaş Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Uzunköprü Belediyesi	Evet	Evet	Evet
İzmit Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Nilüfer Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Muratpaşa Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Bornova Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Fethiye Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Akdeniz Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Maltepe Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Seyhan Belediyesi	Evet	Evet	İzlenmedi
Adana Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	İzlenmedi
Malkara Belediyesi	Evet	İzlenmedi	İzlenmedi
Ataşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Evet
Efeler Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Evet
Şişli Belediyesi	Cevap yok	Evet	Evet
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	Evet	Hayır	Hayır
Ortahisar Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet
Nevşehir Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
Lüleburgaz Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Beşikdüzü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Karaman Belediyesi	Hayır	Hayır	İzlenmedi
Bilecik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Antalya Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Hatay Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kepez Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Altınordu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Mezitli Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Manisa Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Tablo 56 incelendiğinde, belediyelerden 2019 için 17, 2020 için 16 ve 2021 için 14 belediyenin cevap vermediği görünmektedir. Cevap veren belediyelerden 2019 için 19, 2020 için 19 ve 2021 için 20'si özellikle şiddetle mücadeleyle amaçlayan kadınlara yönelik bir faaliyetinin olduğunu belirtmiştir. Belediyelerden 2019 için 6'sı, 2020 için 6'sı ve 2021 için 4'ü de herhangi bir faaliyetinin olmadığını belirtmiştir.

Belediyelerin özellikle şiddetin önlenmesi kapsamında kadınlara yönelik yürüttüğü faaliyetlerin neler olduğu ve yararlanıcı sayılarına ilişkin bilgiler, faaliyetlerin çeşitliliği göz önünde bulundurularak belediyeler üzerinden sunulacaktır.

Belediyelerin Özellikle Şiddetle Mücadele etmek Amacıyla Kadınlara Yönelik Faaliyetleri ve Bu Faaliyetlerin Yararlanıcı Sayıları

1-Ordu Büyükşehir Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-2018/2021 İl Eylem Planı	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş

Ordu Büyükşehir Belediyesi'nin, bu faaliyetle ilgili detay vermemiş olması, bir değerlendirme yapmayı imkânsızlaştırmıştır.

2-Trabzon Büyükşehir Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-Büyükşehir belediyesi Yerel Eşitlik Birimi ve Yerel Eşitlik Meclis Komisyonu	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
2- 18 İlçede Yerel Eşitlik Masalarının Oluşturulması	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
3- Kamu Kurum ve Kuruluşların, Kadın Sivil Toplum Kuruluşlarının tüm projelerine destek	-Cevap yok	-	-

Trabzon Büyükşehir Belediyesi 2019 yılı için listelenen üç faaliyetin, 2020 ve 2021 yılları için ilk iki faaliyetin gerçekleştirildiğini belirtmiştir. Yararlanıcı sayılarına ilişkin bilgi verilmemiştir.

3-Erzurum Büyükşehir Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-Eğitim (kadın hakları, çocuk hakları, hukuk danışmanlığı)	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Erzurum Büyükşehir Belediyesi şiddetle mücadele amacıyla kadınlara yönelik olarak üç yılda da eğitim verdiğini belirtmesine rağmen yararlanıcı sayılarına ilişkin bilgi sunmamıştır.

4-Mersin Büyükşehir Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-Şiddet Broşürü	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
2.Şiddet Farkındalık Videoları	-	Cevap yok	Cevap yok

Mersin Büyükşehir Belediyesi, şiddetle mücadele amacıyla özellikle kadınlara yönelik 3 faaliyet yürütmüştür. Bunlardan ilk sırada faaliyeti 2019 ve her üçünü de 2020 ve 2021 yıllarda gerçekleştirmiştir. Yararlanıcı sayısı belirtmemiştir.

5-Gümüşhane Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-Konferans	350	340	370

Gümüşhane Belediyesi şiddetle mücadele etmek amacıyla özellikle kadınlara yönelik konferans gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Yararlanıcı sayılarını da belirttiği bu faaliyetin içeri hakkında bilgi vermemiştir.

6-Edirne Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1- Acil Yardım Hattının Duyuru ve Farkındalık Çalışmaları	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
2.Şiddet Önleme Eğitimleri	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Edirne Belediyesi, şiddetle mücadele etmek amacıyla özellikle kadınlara yönelik olarak izlenen üç yılda da farkındalık çalışması ve şiddet önleme eğitimleri verdiğini belirtmiştir. Hedef kitlesinin sadece kadınlar olup olmadığı belirsiz olan bu faaliyetlin katılımcı sayılarını belirtmemiştir.

7-Beşiktaş Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-Farkındalık çalışmaları	Cevap yok	Cevap yok	150
2-UN Women Ateş Böceği Projesi	Cevap yok	-	-
3- İstanbul sözleşmesi sokak çalışması	-	Cevap yok	-
4-Kadın dayanışma Çemberi	-	-	Cevap yok
5- Mahalle Buluşmaları	-	-	Cevap yok

Beşiktaş Belediyesi, şiddetle mücadele etmek amacıyla özellikle kadınlara yönelik olarak 2019'da 1 ve 2 numaralı faaliyetleri, 2020'de 1 ve 3 numaralı faaliyetleri, 2021 yılından da 1, 4 ve numaralı faaliyetleri gerçekleştirmiş. Belediye sadece 2021 yılında gerçekleştirdiği farkındalık çalışmasının katılımcı sayılarını vermiştir.

8-Uzunköprü Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-Bireysel danışmanlık seansları	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
2-8 Mart kadınlar yürüyüşü	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
3-Toplu iş sözleşmesine kadınları şiddete karşı koruyucu maddeler eklenmiştir	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Toplam	120	30	30

Uzunköprü Belediyesi, şiddetle mücadele etmek amacıyla özellikle kadınlara yönelik olarak ilk sıradaki faaliyeti bireysel danışmanlık seansını, önleyici ve farkındalık artırıcı çalışmalar kapsamında değerlendirmiş ve kadına yönelik şiddet, erken yaşta evlilik ve istismar gibi konuları kapsadığını belirtmiştir. Bu üç faaliyeti her yıl uygulamıştır.

9-İzmit Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-25 Kasım KYŞM günü kapsamında vatandaşa ve personele mor çınar rozeti dağıtımı	Cevap yok	Faaliyet yok	Faaliyet yok
2-80 kişilik bisiklet grubu pankart açtı	Cevap yok	Faaliyet yok	Faaliyet yok
3-"Şiddetle yok etme Sevgiyle var et" projesi kapsamında aşçı çıraklığı kursu	12	Faaliyet yok	Faaliyet yok
4-8 Mart kadın hakları eğitimi	Faaliyet yok	Cevap yok	Faaliyet yok
5- BM kadın birimi "Sen de bir ateş böceği yak, karalığı aydınlat" kampanyasına katılım sağlandı	Faaliyet yok	Cevap yok	Faaliyet yok
6-25 Kasım KYŞM günü kapsamında Kocaeli Barosuyla söyleşi yapıldı	Faaliyet yok	Cevap yok	Cevap yok
7- Dilek ağacı mor kurdeleler ile süslenerek farkındalık oluşturuldu	Faaliyet yok	Faaliyet yok	Cevap yok
8-25 Kasım'da Saat kulesi turuncu ışık ile ışıklandırıldı	Faaliyet yok	Faaliyet yok	Cevap yok
9-30 Belediye yetkilisiyle Şiddetle Mücadele Çalıştayı düzenlendi.	Faaliyet yok	Faaliyet yok	52
10-Kadın hakları eğitimi (52 Kişi)	Faaliyet yok	Faaliyet yok	Cevap yok
11- Avrupa Yerel Yaşamda Kadın Erkek Eşitliği Şartı imzalandı	Faaliyet yok	Faaliyet yok	Cevap yok
12-25 Kasım'da Aile içi şiddet acil yardım hattı anahtarlığı dağıtıldı	Faaliyet yok	Faaliyet yok	Cevap yok

İzmit Belediyesi, şiddetle mücadele etmek amacıyla özellikle kadınlara yönelik olarak bu faaliyetlerden ilk üçünü 2019'a, 4, 5 ve 6 numaralı faaliyeti 2020'de ve 7, 8, 9, 10, 11, 12 numaralı faaliyetleri de 2021'de gerçekleştirmiştir. Yararlanıcı sayıları hakkında bilgi vermemiştir.

10-Nilüfer Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-T&C eşitliği eğitim	656	678	708

Nilüfer Belediyesi şiddetle mücadele etmek amacıyla özellikle kadınlara yönelik olarak üç yılda da aynı faaliyeti gerçekleştirmiş ve yararlanıcı sayılarını da belirtmiştir.

11-Muratpaşa Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1- Her çarşamba Alyazma Grubu sosyal medya hesabından canlı yayın. Farklı dillerde altyazılı	10074	10074	10074
2- Cuma günleri sosyal medya programı	80573	80573	80573
Toplam			

Muratpaşa belediyesi, şiddetle mücadele etmek amacıyla özellikle kadınlara yönelik olarak her üç yıl için gerçekleştirdiği faaliyetleri ve yararlanıcı sayılarını belirtmiştir. Yararlanıcı sayılarının aynı olması dikkat çekicidir.

12-Bornova Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
Eğitim	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Bornova Belediyesi, şiddetle mücadele etmek amacıyla özellikle kadınlara yönelik olarak izlenen yıllarda şiddetle mücadele amacıyla kadınlara yönelik olarak eğitim faaliyet yaptığını belirtmekle birlikte faaliyete ilişkin detay sunmamıştır

13-Fethiye Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1- Eğitim ve farkındalık faaliyetleri	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Fethiye Belediyesi şiddetle mücadele etmek amacıyla özellikle kadınlara yönelik olarak üç yıl için de yaptığını belirttiği faaliyetin yararlanıcı sayısını belirtmemiştir.

14-Akdeniz Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-Farkındalık çalışmaları	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
2-Eğitimler	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Akdeniz Belediyesi şiddetle mücadele etmek amacıyla özellikle kadınlara yönelik olarak 2019, 2020 ve 2021 yıllarında gerçekleştirdiği faaliyetlerin katılımcı sayılarına ilişkin bilgi vermemiştir.

15-Seyhan Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1- Şiddet mağduru veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların bilgilendirilmesi-6284	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
2-Kadınlara şiddete karşı korunak için öz savunma eğitimi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
3- Dezavantajlı kız çocukları tespit edildi	Faaliyet yok	Cevap yok	İzlenmedi
4- Aşk Dersleri tiyatro oyunu sahnelenmiştir.	Faaliyet yok	Cevap yok	İzlenmedi
5-“Beni Unutma” isimli fotoğraf sergisi	Faaliyet yok	Cevap yok	İzlenmedi
6-“Bir Kadın Uyanıyor” tiyatro oyunu sahnelenmiş	Faaliyet yok	Cevap yok	İzlenmedi

Seyhan belediyesi, şiddetle mücadele etmek amacıyla özellikle kadınlara yönelik olarak ilk sıradaki faaliyetini 25 Kasım etkinlikleri kapsamında 2019 ve 2020 yıllarında gerçekleştirmiştir. İkinci sıradaki faaliyetini kadınların şiddete karşı kendilerinin korumalarını sağlamak için 2019 ve 2020 yıllarında gerçekleştirmiştir. Belediye 2020 yılında dünya kız çocukları gününde dezavantajlı kız çocuklarının tespit edilmesi, kadın cinayetlerine dikkat çekmek için tiyatro oyunu sergilenmesi ve 8 Mart ve 25 Kasım etkinlikleri düzenlemiştir. Belirtilen hiçbir etkinliğin yararlanıcı sayısına ilişkin bilgi verilmemiştir.

16- Malkara Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
25 Kasım 2019’da Kadına Yönelik şiddeti önlemeye yönelik farkındalık yaratmak amacıyla	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

17-Ataşehir Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-Eğitim	Faaliyet yok	Cevap yok	76

Ataşehir Belediyesi'nin şiddetle mücadele etmek amacıyla özellikle kadınlara yönelik olarak 2021 yılında gerçekleştirdiği eğitim faaliyetinin içeriği ve katılımcı sayıları belirtilmiştir. 6284 ve Şiddet türleri: 25 ve KADES:51 olmak üzere 76 kadın katılmıştır.

18-Efeler Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-Kadın Temalı Öykü ve Resim yarışması	Faaliyet yok	Faaliyet yok	Cevap yok
2-Tiyatro Gösterisi (Adı: Biz kadınlar):	Faaliyet yok	Faaliyet yok	250
3-İstanbul Sözleşmesi Neden Önemli isimli program	Faaliyet yok	Faaliyet yok	3500
4-Şehir ve Yaşam Bilgi Şöleni Paneli:	Faaliyet yok	Faaliyet yok	200

Efeler Belediyesi, şiddetle mücadele etmek amacıyla özellikle kadınlara yönelik olarak 2021 yılında gerçekleştirdiği faaliyetler ve yararlanıcı sayılarını belirtmiştir.

19-Şişli Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-Farkındalık çalışmaları	Faaliyet yok	Cevap yok	Cevap yok
2-Türkiye Kadın Dernekleri federasyonu ile Acil yardım hattı protokolü imzalandı	Faaliyet yok	Faaliyet yok	Cevap yok

Şişli Belediyesi, şiddetle mücadele etmek amacıyla özellikle kadınlara yönelik olarak 2019'da herhangi bir faaliyet gerçekleştirilmemiş; 2020 yılında da sadece farkındalık çalışması yapmıştır. 2021 yılında farkındalık çalışmasının yanı sıra Kadın Denekleri Federasyonu ile protokol imzalamıştır. Yararlanıcı sayısı belirtilmemiştir.

20- Çanakkale Büyükşehir Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-Kadının İnsan hakları eğitimi (Yasal haklar hakkında farkındalık)	50 kadın	Faaliyet yok	Faaliyet yok
2-T&C eşitliği ve ekonomik haklar eğitim semineri	50 kişi	Faaliyet yok	Faaliyet yok
3-Flört şiddeti	75 kişi	Faaliyet yok	Faaliyet yok
4-Siber zorbalık/siber şiddet eğitimleri	115 kişi	Faaliyet yok	Faaliyet yok

Çanakkale Büyükşehir Belediyesi şiddetle mücadele etmek amacıyla özellikle kadınlara yönelik olarak sadece 2019'da faaliyet gerçekleştirmiştir. Diğer yıllarda Pandemi koşullarıyla nedeniyle herhangi bir faaliyet gerçekleştirmemiştir. Belediye, 2019 yılında gerçekleştirdiği faaliyetlere ilişkin katılımcı sayılarını da vermiştir. Bu sayılardan sadece ilk sıradakinin katılımcıları kadın olarak belirtilmiştir.

21-Ortahisar Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-KADES Uygulamasının tanıtımı	Faaliyet yok	Faaliyet yok	30

Ortahisar belediyesi, şiddetle mücadele etmek amacıyla özellikle kadınlara yönelik olarak sadece 2021'de faaliyet yürütmüş ve faaliyetin katılımcı sayıları da belirtilmiştir.

22-Nevşehir Belediyesi

Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
	2019	2020	2021
1-Psikolojik destek	Faaliyet yok	30	71

Nevşehir Belediyesi, şiddetle mücadele etmek amacıyla özellikle kadınlara yönelik olarak 2020 ve 2021 yıllarında gerçekleştirdiği psikolojik destek faaliyetinin yararlanıcılarını belirtmiştir

Bu kısımda belediyeler üzerinden ayrıntılı olarak ele alınmaya çalışılan faaliyetlerin, çoğunun özel gün etkinlikleri olduğu görülmektedir. Hedef kitlelerinin tüm toplum kesimleri olduğu söylenebilecek bu faaliyetlerin özellikle kadınlara yönelik olup olmadığı belirsizdir. Ayrıca faaliyetlere ilişkin katılımcı sayıları genellikle belirtilmemiştir. Bunun yanı sıra şiddetle mücadele kapsamında özellikle kadınlara yönelik faaliyetlerin varlığından söz etmek gerekir.

Belediyelerin şiddetle mücadele etmek amacıyla özellikle kadınlara yönelik olarak uyguladığı bu faaliyetleri, bir plan dahilinde yapıp yapmadığını öğrenmek amacıyla söz konusu faaliyetlerin hangi planda yer aldığı sorulmuştur. Bunun için belediyelere soru formunda “diğer” başlığını da ekleyerek planlar, “1-stratejik plan, 2-eğitim planı, 3-yerel eşitlik eylem planı, 4-diğer” şeklinde sunulmuştur. Belediyelerden söz konusu faaliyetlerin hangi plan yada planlarda bulunduğu belirtilmesi istenmiştir. Ayrıca bir önceki konuda izlenen Malkara, Maltepe, Muratpaşa belediyeleri şiddetle mücadele kapsamında özellikle kadına yönelik bir faaliyetleri olmasına rağmen burada izlenmemiştir. Buna ilişkin olarak verileri gösteren Tablo 57 aşağıda sunulmuştur.

Tablo 57. Belediyelerin Özellikle Şiddetle Mücadele Kapsamında Kadınlara Yönelik Yürüttüğü Faaliyetleri Yer Aldığı Planlar

Belediyeler	2019	2020	2021
Ordu Büyükşehir Belediyesi	3-Yerel eşitlik eylem planı	3-Yerel eşitlik eylem planı	3-Yerel eşitlik eylem planı
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	3-Yerel eşitlik eylem planı	3-Yerel eşitlik eylem planı	3-Yerel eşitlik eylem planı
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Hiçbirinde	Hiçbirinde	Hiçbirinde
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Gümüşhane Belediyesi	1-Stratejik Plan 2-Eğitim Planı	1-Stratejik Plan 2-Eğitim Planı	1-Stratejik Plan 2-Eğitim Planı
Edirne Belediyesi	1-Stratejik Plan	1-Stratejik Plan	1-Stratejik Plan
Beşiktaş Belediyesi	1-Stratejik Plan	1-Stratejik Plan	1-Stratejik Plan
Uzunköprü Belediyesi	1-Stratejik Plan 2-Eğitim Planı	1-Stratejik Plan 2-Eğitim Planı	1-Stratejik Plan 2-Eğitim Planı
İzmit Belediyesi	4-Diğer: yıllık faaliyet Planı	4-Diğer: yıllık faaliyet Planı	4-Diğer: yıllık faaliyet Planı
Nilüfer Belediyesi	2-Eğitim Planı	2-Eğitim Planı	2-Eğitim Planı
Bornova Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	2-Eğitim planı 3-Yerel eşitlik eylem planı
Fethiye Belediyesi	1-Stratejik Plan	1-Stratejik Plan	1-Stratejik Plan
Akdeniz Belediyesi	1-Stratejik Plan	1-Stratejik Plan	1-Stratejik Plan
Seyhan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Adana Büyükşehir Belediyesi	1-Stratejik Plan	1-Stratejik Plan	İzlenmedi
Araşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	1-Stratejik Plan
Efeler Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	1-Stratejik Plan
Şişli Belediyesi	Cevap yok	1-Stratejik Plan	1-Stratejik Plan
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	1-Stratejik Plan	Hayır	Hayır
Ortahisar Belediyesi	Hayır	Hayır	2-Stratejik planı 3-Yerel eşitlik eylem planı
Nevşehir Belediyesi	Hayır	Evet	Evet

Tablo 57 incelendiğinde belediyelerin şiddetle mücadele etmek amacıyla özellikle kadınlara yönelik olarak gerçekleştirdiği faaliyetlerin stratejik plan- da olduğunu belirten belediyelerin sayısının fazla olduğu görünür. Stratejik planı belirten belediye sayısı, 2019'da 8, 2020'de 8 ve 2021'de 10 olarak

görülmektedir. Bu faaliyetler yerel eşitlik eylem planı bulunan belediyelerin bu planlarında yer almaktadır. Bu belediyeler, Ordu Büyükşehir Belediyesi, Trabzon Büyükşehir Belediyesi, Ortahisar Belediyesi ve Bornova Belediyesi'dir.

Belediyelerin şiddetle mücadele kapsamında özellikle kadınlara yönelik bir faaliyetlerini irdeleyen bu izlemenin bir diğer alt başlığı, belediye ulaşım hizmetleriyle ilgilidir. Belediyelere sınırları içinde panik butonu bulunan otobüs durağı olup olmadığı sorulmuştur. Bu konuda izlenen 37 belediyeden sadece Mersin Büyükşehir Belediyesi, bu konuda bir hizmeti olduğunu belirtmiştir. Bu hizmetler şöyledir:

-Acil durum butonu: 371

-Kamera sistemi bulunan otobüs sayısı: 365

-İzleme cihazı bulunun otobüs sayısı: 365

Bu hizmetler, şiddete uğrama ihtimali olan veya şiddetle tanıklık eden bireylerin şiddet bildirimi için çok önemlidir.

4.2.1.2.2. Belediyelerin Şiddetle Mücadele Kapsamında Erkeklerle Yönelik Faaliyetleri

Ülkemizde şiddetle mücadele çalışmaları, erkekleri de kapsayacak şekilde genişletilmelidir. Erkeklerin şiddet konusunda farkındalıklarının artırılması, bütüncül politikaların uygulanması ve başarıya ulaşması için gereklidir. Bu nedenle belediyelerin şiddetle mücadele konusunda erkeklerle yönelik faaliyetleri izleme kapsamında sorgulanmıştır.

Tablo 58. *Belediyelerin Şiddetle Mücadele Kapsamında Erkeklere Yönelik Olarak Faaliyet Gerçekleştirme Durumları*

Belediyeler	2019	2020	2021
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Beşiktaş Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Uzunköprü Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Nilüfer Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Akdeniz Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Mezitli Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Kayseri	Evet	Evet	İzlenmedi
Ataşehir Belediyesi	Cevap yok	Evet	Evet
Nevşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Hayır
İzmit Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet
Ortahisar Belediyesi	Hayır	Hayır	Evet
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
Fethiye Belediyesi	Hayır	Evet	Evet
Efeler Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Beşikdüzü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Gümüşhane Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Şişli Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Lüleburgaz Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Bornova Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
İzmir Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Manisa Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Hatay Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Mardin Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Edirne Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bilecik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Maltepe Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Altınordu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Seyhan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Tablo 58'ya göre, 2019 ve 2020'de 39 ve 2021'de 38 belediyenin izlendiği görünmektedir. Tablo incelendiğinde, bu belediyelerden şiddetle mücadele kapsamında erkeklere yönelik çalışma yapanların sayısının 2019'da10, 2020'de 13 ve 2021'de 14 olduğu görünmektedir. Bu doğrultuda izlemeye cevap veren belediyelerden 2019'da 13', 2020'de 11'i ve 2021'de 9'unda şiddetle mücadele etmek amacıyla erkeklere yönelik özel bir çalışma yoktur.

Şiddetle mücadele etmek amacıyla özellikle erkeklere yönelik faaliyet düzenleyen belediyelerin bu faaliyetlerinin detayları aşığıda sunulmuştur. Öncelikle belediyelerin hangi faaliyetleri incelenmiştir. Buna ilişkin Tablo 59 aşığıdadır.

Tablo 59. Belediyelerin Şiddetle Mücadele Kapsamında Erkeklere Yönelik Olarak Gerçekleştirdikleri Faaliyetler

Belediyeler	Faaliyetler		
	2019	2020	2021
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	1-Çalışanlara T&C eşitliği eğitimi	1-Çalışanlara T&C eşitliği eğitimi	1-Çalışanlara T&C eşitliği eğitimi
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	1-Erkek çalışanlara kadına yönelik şiddet eğitimi	1-Erkek çalışanlara kadına yönelik şiddet eğitimi	1-Erkek çalışanlara kadına yönelik şiddet eğitimi
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	1-Baba destek programı	1-Baba destek programı	1-Baba destek programı
Beşiktaş Belediyesi	1-Eğitimler 2-Eşine ve şiddet uygulayan personele mali yaptırım	1-Eğitimler 2-Eşine ve şiddet uygulayan personele mali yaptırım	1-Eğitimler 2-Eşine ve şiddet uygulayan personele mali yaptırım
Uzunköprü Belediyesi	1-Toplu iş sözleşmesine caydırıcı maddeler eklenmiştir	1-Toplu iş sözleşmesine caydırıcı maddeler eklenmiştir	1-Toplu iş sözleşmesine caydırıcı maddeler eklenmiştir
Edirne Belediyesi	1-Stratejik Plan	1-Stratejik Plan	1-Stratejik Plan
Nilüfer Belediyesi	1-T&C Eşitliği eğitimi	1-T&C Eşitliği eğitimi	1-T&C Eşitliği eğitimi
Akdeniz Belediyesi	Cevap yok	1-Kahvehane Eğitimleri	1-Kahvehane Eğitimleri
Mezitli Belediyesi	Eğitim ve atölyeler	1-Erkek çalışanlara Eğitim	1-Erkek çalışanlara Eğitim
Kayseri Büyükşehir Belediyesi	Eğitim	Eğitim	İzlenmedi
Ataşehir Belediyesi	Cevap yok	1-Çalışanlara Şiddetsiz Erkek Atölyesi	1-Çalışanlara Şiddetsiz Erkek Atölyesi
Nevşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	1-Eğitim: T&C eşitliği, kadına yönelik şiddet, kadın hakları
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	1-Otobüs şoförlerine yönelik şiddetle	1-Otobüs şoförlerine yönelik şiddetle	Hayır-pandemi
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Hayır	1-Baba destek programları Eğitimi	1-Baba destek programları Eğitimi 2-Muhtarlar şiddet eğitimi
İzmit Belediyesi	Hayır	Hayır	1-Aile bireylerine şiddet uygulayan belediye çalışanına iş feshi edilmesi
Ortahisar Belediyesi	Hayır	Hayır	1-KADES eğitimleri
Fethiye Belediyesi	Hayır	1-Bilgilendirme faaliyetleri	1-Bilgilendirme faaliyetleri

Tablo 56 incelendiğinde, öncelikle belediyeler genellikle izlenen üç yılda da aynı faaliyetleri gerçekleştirdiği görünmektedir.

İkinci olarak şiddetle mücadele kapsamında erkelere yönelik faaliyet yürüten belediyelerden 7'sinde bu faaliyetleri erkek belediye çalışanları hedeflediği görünmektedir. Bunlardan Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi, Erzurum Büyükşehir Belediyesi, Nevşehir Belediyesi, Nilüfer Belediyesi, Mezitli Belediyesi ve Beşiktaş belediyesi erkek çalışanlara T&C eşitliği başta olmak üzere eğitimler vermektedir.

Eşlerine şiddet uygulayan erkek çalışanlara yaptırım uygulayan 3 belediyeden biri olan Beşiktaş Belediyesi mali yaptırım uygularken, İzmit Belediyesi eşine şiddet uygulayan erkek personelin iş akdi feshi yoluna gitmektedir.

Uzunköprü Belediyesi ise toplu iş sözleşmesine caydırıcı maddeler eklemiştir. Bu madde, Uzunköprü Belediyesi'nin aileiçi şiddet uygulayan personelin sendikal haklarının elinden alınmasını içermektedir. Bu kapsamda aile içi şiddet uygulayan çalışanların tüm sendikal haklarından mahrum bırakılarak mali ve sosyal hakların çalışanın eşine ödeneceği hükme bağlanmıştır.

Nevşehir Belediyesi de, T&C eşitliği, kadına yönelik şiddet, kadın hakları konularında, Ortahisar Belediyesi de KADES uygulaması hakkında eğitimler vermektedir.

Tabloda iyi uygulama örnekleri olarak öne çıkan faaliyetler 4 belediyeye aittir. Bunlardan ilki Akdeniz Belediyesi, kahvehane eğitimleri düzenlemektedir. Trabzon Büyükşehir Belediyesi, otobüs şoförlerine eğitim verirken, Mersin Büyükşehir Belediyesi muhtarlara şiddet eğitimi düzenlemektedir. Ataşehir Belediyesi ise çalışanlarına yönelik olarak şiddetsiz erkek atölyesi faaliyeti yürütmektedir.

Şiddetle mücadele kapsamında erkelere yönelik faaliyetleri aile üzerinden yürüten Çanakkale Büyükşehir Belediyesi ise baba destek programı yürütmektedir. Edirne Belediyesi'nin belirttiği "stratejik plan" faaliyeti anlaşılmamıştır.

Tablo ile ilgili olarak belirtilecek hususlardan birisi, Trabzon Büyükşehir Belediyesi, Pandemi koşulları nedeniyle 2021'de şiddetle mücadele amacıyla erkelere yönelik herhangi bir faaliyet gerçekleştirmemiştir. Bu faaliyetlerin yararlanıcı sayıları için Tablo 57 hazırlanmıştır.

Tablo 57. *Belediyelerin Şiddetle Mücadele Kapsamında Erkeklere Yönelik Olarak Gerçekleştirdikleri Faaliyetlerden Yararlananların Sayısı*

Belediyeler	Faaliyetler	Yararlanıcı Sayıları		
		2019	2020	2021
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	1-Çalışanlara T&C eşitliği eğitimi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	1-Erkek çalışanlara kadına yönelik şiddet eğitimi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	1-Baba destek programı	22	13	25
Beşiktaş Belediyesi	1-Eğitimler	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
	2-Eşine ve şiddet uygulayan personele mali yaptırım	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Uzunköprü Belediyesi	1-Toplu iş sözleşmesinde caydırıcı maddeler	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Nilüfer Belediyesi	1-T&C Eşitliği eğitimi	1560	1582	1674
Akdeniz Belediyesi	1-Kahvehane Eğitimleri	Faaliyet yok	Cevap yok	240 ⁹⁶
Mezitli Belediyesi	1-Eğitim ve atölyeler	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
	2-Erkek çalışanlara Eğitim	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kayseri Büyükşehir Belediyesi ⁹⁷	Eğitim	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Edirne Belediyesi	1-Stratejik Plan	159	159	159
Ataşehir Belediyesi	1-Çalışanlara Şiddetsiz Erkek Atölyesi	Cevap yok	200	260
	2-T&C Eşitliği Eğitimi	Faaliyet yok	Faaliyet yok	961
Neşehir Belediyesi	1-Eğitim: T&C eşitliği, kadına yönelik şiddet, kadın hakları	Faaliyet yok	Faaliyet yok	70
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	1-Otobüs şoförlerine yönelik şiddetle	Cevap yok	Cevap yok	Faaliyet yok
Mersin Büyükşehir Belediyesi	1-Baba destek programları Eğitimi	Faaliyet yok	25	25

96 Belediyenin erkeklere yönelik faaliyetlerinin yararlanıcı sayısı, 240 vatandaş olarak belirtilmiştir. (Akdeniz Belediyesi 2021 Faaliyet Raporu, s.160). . https://www.akdeniz.bel.tr/2021_faaliyet_raporu.pdf

97 Belediye izlemeye kullanılan soru formunda cinsiyet bazlı veri bulundurma-dıklarını belirtmiştir.

	2- Muhtarlaraya şiddet eğitimi	Faaliyet yok	Faaliyet yok	68
İzmit Belediyesi	1-Aile bireylerine şiddet uygulayan belediye çalışanına iş fesih edilmesi	Faaliyet yok	Faaliyet yok	
Ortahisar Belediyesi	1-KADES eğitimleri	Faaliyet yok	Faaliyet yok	20
Fethiye Belediyesi	1-Bilgilendirme faaliyetleri	Faaliyet yok	Faaliyet yok	1-Bilgilendirme faaliyetleri

Tablo 57 incelendiğinde, yerlerin şiddetle mücadele kapsamında erkeklere yürüttükleri faaliyetlerin katılımcılarını belirten belediye sayısı, 7’dir. Bu belediyeler, Ortahisar Belediyesi, Mersin Büyükşehir Belediyesi, Çanakkale Büyükşehir Belediyesi, Nilüfer Belediyesi, Ataşehir Belediyesi, Edirne Belediyesi ve Nevşehir Belediyesi’dir. Özellikle belediyenin erkek çalışanlarına yönelik faaliyetlerin katılımcı sayılarının verilmemesi anlaşılamamıştır. Bir önceki alt bölümde iyi uygulama örneği olarak değerlendirilmiş olan faaliyetlerin katılımcıları da belirtilmemiştir.

Bu faaliyetlerin belediyenin hangi planına uygun olarak yapıldığının incelenmesi için belediyelere soru formunda “diğer” başlığını da ekleyerek planlar, “1-stratejik plan, 2-eğitim planı, 3-yerel eşitlik eylem planı, 4-diğer” şeklinde sunulmuştur. Belediyelerden söz konusu faaliyetlerin hangi plan yada planlarda bulunduğu belirtilmesi istenmiştir. Buna ilişkin izleme sonuçlarının yer aldığı Tablo 58 hazırlanmıştır.

Tablo 58. *Belediyelerin Özellikle Şiddetle Mücadele kapsamında Erkeklerle Yönelik Yürüttüğü Faaliyetleri Yer Aldığı Planlar*

Belediyeler	Planlar		
	2019	2020	2021
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Hiç birinde	Hiç birinde	Hiç birinde
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Beşiktaş Belediyesi	1-Stratejik Plan 2-Eğitim Planı	1-Stratejik Plan 2-Eğitim Planı	1-Stratejik Plan 2-Eğitim Planı
Uzunköprü Belediyesi	1-Stratejik Plan 2-Eğitim Planı	1-Stratejik Plan 2-Eğitim Planı	1-Stratejik Plan 2-Eğitim Planı
Edirne Belediyesi	1-Stratejik Plan	1-Stratejik Plan	1-Stratejik Plan
Nilüfer Belediyesi	1-Stratejik Plan 2-Eğitim Planı	1-Stratejik Plan 2-Eğitim Planı	1-Stratejik Plan 2-Eğitim Planı
Akdeniz Belediyesi	Stratejik Plan	Stratejik Plan	Stratejik Plan
Mezitli Belediyesi	Stratejik Plan	Stratejik Plan	Stratejik Plan
Kayseri Büyükşehir Belediyesi	İzlenmedi	İzlenmedi	İzlenmedi
Ataşehir Belediyesi	Cevap yok	Stratejik plan	Stratejik plan
Nevşehir Belediyesi	Faaliyet yok	Faaliyet yok	Stratejik plan
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Yerel Eşitlik Eylem Planı	Yerel Eşitlik Eylem Planı	Yerel Eşitlik Eylem Planı
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Faaliyet yok	1-Stratejik Plan 2-Eğitim Planı	1-Stratejik Plan 2-Eğitim Planı 3-Yerel Eşitlik Eylem Planı
İzmit Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Ortahisar Belediyesi	Faaliyet yok	Faaliyet yok	1-Stratejik Plan
Fethiye Belediyesi	Faaliyet yok	1-Stratejik Plan	1-Stratejik Plan

Tablo 58 incelendiğinde, şiddetle mücadele amacıyla özellikle erkeklere faaliyet yürüten belediyelerin, söz konusu faaliyetlerinin yer aldığı planlar Mersin Büyükşehir Belediyesi'nin 2021 cevabı hariç izlenen üç yılda da aynıdır. Mersin Büyükşehir Belediyesi, planlara yerel eşitlik eylem planını eklemiştir. Faaliyetlerin yer aldığı planların hangileri olduğuna bakıldığında, 11 belediyenin söz konusu faaliyetleri stratejik planları doğrultusunda yapmaktadır. Ayrıca bu faaliyetler 4 belediyenin eğitim planlarında yer almaktadır. Bu noktada akla gelen soru, eğitim planı ve stratejik planda yer alan ve özellikle

erkek çalışanlara yönelik gerçekleştirilen faaliyetlere ilişkin katılımcı sayısının neden paylaşılmadığıdır.

Bu alt temanın son izleme başlığı, belediyelerin şiddetle mücadele amacıyla yürüttüğü faaliyetlerin planlanması ve uygulanması aşamalarında kurum ve kuruluşlarla işbirliğidir. Bu amaçla hazırlanan Tablo 59 aşağıda sunulmuştur.

Tablo 59. *Belediyelerin Şiddetle Mücadele Kapsamında Yürüttüğü Faaliyetlerde Kurum ve Kuruluşlarla İşbirliği Yapıp Yapmadıkları*

Belediyeler	İşbirliği yapıp yapmadıkları durumları		
	2019	2020	2021
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Edirne Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Nilüfer Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Uzunköprü Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Şişli Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Seyhan Belediyesi	Evet	Evet	İzlenmedi
Akdeniz Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Mezitli Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Adana Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	İzlenmedi
Fethiye Belediyesi	Faaliyet yok	Evet	Evet
Ortahisar Belediyesi	Faaliyet yok	Faaliyet yok	Evet
Ataşehir Belediyesi	Cevap yok	Evet	Evet
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Beşiktaş Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Nevşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Faaliyet yok	Faaliyet yok	Faaliyet yok
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Faaliyet yok	Faaliyet yok	Faaliyet yok
Gümüşhane Belediyesi	Faaliyet yok	Faaliyet yok	Faaliyet yok
Lüleburgaz Belediyesi	Faaliyet yok	Faaliyet yok	Faaliyet yok
İzmit Belediyesi	Faaliyet yok	Faaliyet yok	Faaliyet yok
Bornova Belediyesi	Faaliyet yok	Faaliyet yok	Faaliyet yok
Efeler Belediyesi	Faaliyet yok	Faaliyet yok	Faaliyet yok
Beşikdüzü Belediyesi	Faaliyet yok	Faaliyet yok	Faaliyet yok
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Hatay Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Altınordu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

İzmir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Manisa Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bilecik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Maltepe Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Tablo 59 incelendiğinde öncelikle 2019’da 14, 2020’de 13 ve 2021’de 13 belediyenin bu konudaki, soruya cevap vermediği görünmektedir. Tabloya göre izlenen belediyelerden 2019’da 12, 202’de 14 ve 2021’de ünün ASH il müdürlüğü başta olmak üzere kurum ve kuruluşlarla İşbirliği yaptığı görünmektedir. İzlenen belediyelerin 6’u bu işbirliğini yürütmediklerini belirtmişlerdir. Bu sayıya 2019’da 10, 2020’de 9 ve 2021’de 8 belediyenin faaliyet yürütmediği bilgisi de eklendiğinde belediyelerin kurumlarla şiddet odaklı yürütülen faaliyetlerde işbirliğinin geliştirilmesi gerektiği açıktır.

4.2.1.2.3. Belediyelerin Şiddetle Mücadele Faaliyetleri Konusunda Kurum ve Kuruluşlarla Yaptığı İşbirliği

Belediyelerin şiddetle mücadele kapsamında yürüttüğü faaliyetler için kurum ve kuruluşlarla olası işbirlikleri, yereldeki işbirliği ve dayanışma mekanizmalarını güçlendireceği gibi özellikle STK’ların bu işbirliğine dahil edilmesi, faaliyetlerin sonuç odaklılığına katkı sağlayacaktır. Ayrıca yerelde şiddetle mücadele konusunda yürütülen faaliyetlerin koordinasyonunda sorumlu kurum olarak aile Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğünün sürece dahil edilmesi, faaliyetlerin niteliğini artırmaktadır.

Belediyelerin kurum ve kuruluşlarla işbirliğinin hangi kurum ve kuruluşlarla olduğuna ilişkin izleme sonuçları Tablo 60’ta sunulmuştur.

Tablo 60. *Belediyelerin Şiddetle Mücadele Kapsamında Yürüttüğü Faaliyetlerde İşbirliği yaptığı Kurum ve Kuruluşlar*

Belediyeler	İşbirliği yapıp yapama durumları		
	2019	2020	2021
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Tüm kurum ve kuruluşlar	Tüm kurum ve kuruluşlar	Tüm kurum ve kuruluşlar
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	1-AÇEV 2-Kadının İnsan hakları ve Yeni Çözümler Derneği	1-AÇEV 2-Kadının İnsan hakları ve Yeni Çözümler Derneği	1-AÇEV 2-Kadının İnsan hakları ve Yeni Çözümler Derneği
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	1-Üniversite 2-İŞKUR 3-ASH İl Müd	1-Üniversite 2-İŞKUR 3-ASH İl Müd	1-Üniversite 2-İŞKUR 3-ASH İl Müd
Edirne Belediyesi	1-ASH İl Müd 2-AMATEM 3-Kadın Dernekleri 4-Engelli Dernekleri	1-ASH İl Müd 2-AMATEM 3-Kadın Dernekleri 4-Engelli Dernekleri	1-ASH İl Müd 2-AMATEM 3-Kadın Dernekleri 4-Engelli Dernekleri
Şişli Belediyesi	1-Mor Çatı 2-Türkiye 3-Dernekler federasyonu 4-Baro	1-Mor Çatı 2-Türkiye 3-Dernekler federasyonu 4-Baro	Faaliyet yok
Mersin Büyükşehir Belediyesi	1-ŞÖNİM 2-Üniversite	1-ŞÖNİM	1-ŞÖNİM 2-Üniversite
Nilüfer Belediyesi	1-ASH İl Müd 2-TAPV	1-ASH İl Müd 2-TAPV	1-ASH İl Müd 2-TAPV 3-Sabancı Üni.
Uzunköprü Belediyesi	TÜKD	TÜKD	TÜKD

Seyhan Belediyesi	1-SGDD-ASAM, 2-AÇEV, 3-Seyhan Kent Konseyi Kadın Meclisi, 4-KADER, 5-AKDAM, 6-ÇYDD, 7-Adana Barosu Kadın Hakları Merkezi, 8-Anadolu Kültür ve Sanat Değerlerini Anlama Derneği	1-SGDD- ASAM, 2-AÇEV, 3-Seyhan Kent Konseyi Kadın Meclisi, 4-KADER, 5-AKDAM, 6-ÇYDD, 7-Adana Barosu Kadın Hakları Merkezi, 8-Anadolu Kültür ve Sanat Değerlerini Anlama Derneği	İzlenmedi
Akdeniz Belediyesi	1-ASH İl Müd. 2-İlçe Emniyet	1-ASH İl Müd. 2-İlçe Emniyet	1-ASH İl Müd. 2-İlçe Emniyet
Mezitli Belediyesi	1-ASH İl Müd 2-Kaymakamlık 3-Üniversiteler 4-Kent konseyi 5-STK'lar 6-Diğer belediyeler	1-ASH İl Müd 2-Kaymakamlık 3-Üniversiteler 4-Kent konseyi 5-STK'lar 6-Diğer belediyeler	1-ASH İl Müd 2-Kaymakamlık 3-Üniversiteler 4-Kent konseyi 5-STK'lar 6-Diğer belediyeler
Fethiye Belediyesi	Faaliyet yok	1-ASH İlçe Müd. 2-Kent konseyi 3-FKDD 4-Üniversite	1-ASH İlçe Müd. 2-Kent konseyi 3-FKDD 4-Üniversite
Ortahisar Belediyesi	Faaliyet yok	Faaliyet yok	1-ASH İl Müdürlüğü
Ataşehir Belediyesi	Cevap yok	1-ASH İl Müd.	1-ASH İl Müd.

Tablo 60 incelendiğinde 9 belediyenin Aile Sosyal Hizmetler İl müdürlüğü ile İşbirliği yaptığı görülmektedir. Yine tabloya göre STK'lar ile işbirliği yapan belediye sayısı oldukça fazladır. Erzurum Büyükşehir Belediyesi, Akdeniz Belediyesi, Ortahisar Belediyesi, Ataşehir Belediyesi dışında bütün belediyeler STK'lar ile işbirliği yapmaktadır.

Şiddet temasında buraya kadar belediyelerin şiddet le mücadele kapsamında hangi faaliyetleri, hangi birimleri aracılığıyla ve hangi kurum ve kuruluşlarla

işbirliği içinde yürüttüğü incelenmiştir. Bu noktadan sonra son inceleme bu faaliyetlerin bütçesine yöneliktir.

Belediyelerin şiddetle mücadele kapsamında topluma yönelik olarak gerçekleştirildikleri faaliyetlerin bütçesi konusundaki izleme bu temanın son izleme konusudur.

4.2.1.2.4. Belediyelerin Şiddetle Mücadele Faaliyetlerinin Bütçesi

Belediyelerin şiddetle mücadele kapsamında yürüttükleri faaliyetler için bütçe ayırması, belediyelerin “şiddet” konusundaki farkındalıkları ve yaklaşımlarıyla doğrudan ilgilidir. Şiddetin varlığını kabul etmek ve şiddet mağdurlarının sosyal dışlanmaya uğramaması için çaba sarfetmek, yerel kamu hizmet birimleri olarak belediyelerin görevidir. Öte yandan yukarıda “ayrımıcılık” temasında da görüldüğü gibi, belediyelerin bu faaliyetleri genellikle başka birimlerin bütçesinden ya da temsil ve ağırlama bütçe kaleminden karşıladığı görünmektedir.

Belediyelerin kadına yönelik şiddetle mücadele konusundaki faaliyetleri için bütçe ayırıp ayırmadığı ve ayrılan bütçenin genel bütçe içindeki yerinin ne olduğu soruları önem kazanmaktadır. Bu soruların belediyelere sorulmuş olmasının en temel sebebi, izlemenin aynı zamanda bir “savunuculuk” faaliyeti olmasıdır.

Belediyelerin kadına yönelik şiddet konusunda ayrılmış bir bütçe kalemlerinin olup olmadığı sorusuna verilen cevapların yer aldığı Tablo 61 aşağıda sunulmuştur.

Tablo 61. *Belediyenizin kadına yönelik şiddetle mücadele amacıyla yürüttüğü faaliyetlerin Bütçesi Olup Olmaması Durumu*

Belediyeler	Bütçe Olup Olmama Durumu		
	2019	2020	2021
Fethiye Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Bornova Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Akdeniz Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Mezitli Belediyesi	Evet	Evet	Evet
Adana Büyükşehir Belediyesi	Evet	Evet	İzlenmedi
Aydın Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Antalya Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Ordu Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Trabzon Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Neşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Muratpaşa Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Edirne Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Şişli Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Beşikdüzü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Ortahisar Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Efeler Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Şişli Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Uzunköprü Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Lüleburgaz Belediyesi	Hayır	Hayır	Hayır
Kayseri Belediyesi Büyükşehir Belediyesi	Hayır	Hayır	İzlenmedi
Malkara Belediyesi	Hayır	İzlenmedi	İzlenmedi
İzmir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Manisa Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Hatay Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bilecik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Gümüşhane Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Amasya Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Karaman Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Ataşehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Beşiktaş Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Maltepe Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Seyhan Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
İzmit Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Nilüfer Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kepez Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Altınordu Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Tarsus Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Toroslar Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi
Yenişehir Belediyesi	Cevap yok	Cevap yok	İzlenmedi

Tablo 61 incelendiğinde öncelikle 2019 ve 2020’de 49, 2021’de 42 belediyenin izlendiği görülmektedir. Bu belediyelerden 2019’da 26’sı, 2020’de 26’sı ve 2021’de 22’si bütçe sorusuna cevap vermemiştir. İzlenen ve cevap veren belediyelerden 2019’da 6, 2020’de 6 ve 2021’de 5’i kadına yönelik şiddetle mücadele için ayrılmış bir bütçelerinin olduğunu belirtmiştir. Sayılardaki bu farklılık Adana Büyükşehir Belediyesi’nin 2021 yılı için izlenmemiş olmasında kaynaklanmaktadır. Dördü ilçe belediyesi olan bu belediyeler, Fethiye Belediyesi, Mersin Büyükşehir Belediyesi, Bornova Belediyesi, Akdeniz Belediyesi, Mezitli Belediyesi, Adana Büyükşehir Belediyesi’dir.

Ayrıca kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda ayrılmış bir bütçesi olmayan bazı belediyeler konuya ilişkin açıklama yaparak, bu faaliyetlerin hangi bütçe karşılandığına ilişkin bilgi vermiştir. Bunlardan Trabzon Büyükşehir Belediyesi, 2019 ve 2000 yıllarında Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı bütçesinden karşılanan bu faaliyetlerin 2021’den itibaren de Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı Kadın ve Aile Şube müdürlüğü bütçesinden karşılanması için çalışmaların sürdürüldüğünü belirtmiştir. Edirne Belediyesi, Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü bütçesinden, Malkara Belediyesi, “temsil ve ağırlama” bütçesinden karşılandığını belirtmiştir. Bu bütçenin genel bütçe içindeki yerine ilişkin bulguları gösteren Tablo 62 hazırlanmıştır.

Tablo 62. *Belediyelerin Kadına Yönelik faaliyet Bütçelerinin Genel Bütçe İçindeki Yeri*

Belediyeler	Bütçe Olup Olmama Durumu		
	2019	2020	2021
Fethiye Belediyesi	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Mersin Büyükşehir Belediyesi	Bütçe tüm faaliyetler için bütünsel olduğu gerekçesiyle belirtilmemiş	Bütçe tüm faaliyetler için bütünsel olduğu gerekçesiyle belirtilmemiş	Bütçe tüm faaliyetler için bütünsel olduğu gerekçesiyle belirtilmemiş
Bornova Belediyesi	%40	%40	%40
Akdeniz Belediyesi	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Mezitli Belediyesi	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş
Adana Büyükşehir Belediyesi	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	İzlenmedi

Tablo 62 incelendiğinde, bütçe oranı bilgisi veren tek belediye Bornova Belediyesi'dir. Bu oran genel bütçe için oldukça yüksektir. Dolayısıyla belediyenin genel bütçesi içinde değil, faaliyetlerin yürütüldüğü merkezin bütçesi içinde değerlendirilmelidir. Mersin Büyükşehir Belediyesi "Bütçe tüm faaliyetler için bütünsel olduğu gerekçesiyle belirtilememektedir" açıklamasıyla, diğer belediyeler ise açıklamam yapmadan bu konuda bir bilgi vermemiştir.

Şiddetin her türüne karşı yapılacak mücadelenin en önemli unsurlarından birisi, bütçedir. Bu konuda yapılacak faaliyetlere ilişkin bir bütçe kaleminin ayrılması sadece belediyeler değil tüm kamu kurum ve kuruluşları için zorunludur.

4.2.2. AİLE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜKLERİ

Aile Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'nün şiddet temasında izlenmesine ilişkin veriler ilgili alt temalarla birlikte aşağıda sunulmuştur.

4.2.2.1 Şiddetle Mücadele Kapsamında Çalışanlara Yönelik Eğitimleri

Aile ve Sosyal Hizmet İl Müdürlüklerinin 6284 sayılı kanun kapsamında faaliyetlerini izleyen örgütlerden 2'si kurum çalışanlarının eğitime yöne-

lik izleme yapmıştır. Bu örgütlerden birisi, kuruma sorularını iki başlıkta yöneltmiştir. İlk başlıkta, Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2016-2020) kapsamında çocuk ve kadının insan hakları ile kadın erkek eşitliği konusunda çalışanlara yönelik kurum ya da başka kurumlar tarafından yapılan eğitimler ile ilgilidir. Çalışanlara yönelik kaç eğitim yapıldığı, cinsiyet dağılımına göre kaç personelin bu eğitimlere katıldığı; eğitimlerin sıklığı, etki değerlendirmesinin nasıl yapıldığı ve bütçesinin hangi kalemden karşılandığı sorulmuştur. İkinci başlıkta ise başlığını Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2018-2023) doğrultusunda hizmet içi eğitimlerin ne zaman yapıldığını, cinsiyet dağılımına göre eğitime katılan personelin sayısını, eğitimlerin süre ve sıklığını, eğiticilerin sayısını ve eğitimlerin etki analizinin nasıl yapıldığını sormuştur. Kurum, örgütün dilekçesine cevap vermemiştir.

Diğer örgüt ise burada belirtilen soruların sadece ilk başlığındaki sorularla izleme yapmış ve kuruma Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2016-2020) kapsamında çocuk ve kadının insan hakları ile kadın erkek eşitliği konusunda çalışanlara yönelik kurum ya da başka kurumlar tarafından yapılan eğitimleri sormuştur. İzlenen ASH İl Müdürlüğü, örgütün dilekçesine cevap vermemiştir.

İzleme yapan örgütlerden biri, Kurumun çalışanlarına yönelik eğitimlerini, cinsel şiddet konusu ile ilgili olarak ele almıştır. Bu kapsamda, Kurumun cinsel şiddet konusunda çalışanlara yönelik kapasite geliştirme çalışması, özel eğitim/atölye çalışması/çalıştay/grup çalışmaları yapıp yapmadığını; söz konusu çalışmalara katılanların cinsiyet dağılımına göre sayısı; eğitimlerin zamanı, sıklığı ve eğitmenlerini sormuştur. Örgütün cinsel şiddet bağlamında ŞÖNİM hizmetlerini incelediği soruları, ilgili başlıkta sunulmuştur. Kurum örgütün dilekçesine cevap vermemiştir.

Çalışanlara yönelik eğitimler konusunda, izlenen iki Kurumdan birisi, "... ihtiyaca özel eğitimlerle hizmet içi eğitim planlamakta ve düzenlemektedir" cevabı verirken; diğeri hizmet içi eğitim alan ŞÖNİM çalışanı sayısının 4 olduğunu; aile içi ve kadına yönelik şiddetle mücadele ve kişi hakları konularında konukevi çalışanlarına yönelik 19 eğitim gerçekleştirildiğini belirtmiştir.

4.2.2.2.ASH İl Müdürlüklerinin Şiddet Mağduru Sığınmacı/Mülteci/Göçmenlere Yönelik Faaliyetleri

ASH İl Müdürlüğü'nün şiddet mağduru sığınmacı/mülteci/göçmenlere yönelik faaliyetlerini izleyen Örgüt sorularını üç başlık altında Kuruma yöneltmiştir. Örgüt, ilk başlıkta Kurum tarafından yürütülen faaliyetlere/ eğitimlere mülteci/sığınmacı kadın temsilci dahil edilip edilmediğini, Kurum bünyesindeki sosyal hizmet kuruluşlarından kadın/erkek kaç mülteci/sığınmacının faydalandığını ve özellikle mülteci/sığınmacı kadınlara yönelik yürütülen eğitim ve farkındalık çalışmalarının konularına göre sayısı ve faaliyetlerden yararlanan kadın sayısını sormuştur. İkinci başlıkta, ŞÖNİM'e başvuran mülteci/sığınmacı kadınların maruz kaldıkları şiddet türlerine göre sayısı; konukevlerinde kalan şiddet mağduru mülteci/sığınmacı kadın sayısını sormuştur. Üçüncü başlıkta, Kurumun özellikle kadınlara yönelik kadına yönelik şiddet ve kadının insan hakları ile ilgili olarak yürütülen eğitim ve farkındalık faaliyetlerinin konularına göre sayısı ve u faaliyetlerden yararlanan kadın sayısını sormuştur.

4.2.2.3. Şiddet Mağduru Kadınların Hakları ve Başvuru Mekanizmaları

Örgüt, ASH İl Müdürlüğü'ne, şiddet mağduru başvuru sayısı ve başvuru kanallarına göre dağılımını; şiddet mağduru kadınlara sunulan hizmetleri, şiddet mağduru kadınlara yönelik bilgilendirmenin içeriğine göre sayısını ve yararlanıcı kadın sayısını; şiddet mağduru kadınlardan darp raporu alanların sayısını; şiddet mağduru kadınlardan konukevini (sığınmaevini) talep edenlerin ve sığınmaevine yönlendirilenlerin sayısını sormuştur. Kurum, örgütün dilekçesine cevap vermemiştir.

4.2.2.4. Şiddeti Önlemeye Yönelik Toplumsal Bilinçlendirme ve Farkındalık Çalışmaları

Bu alt temada izleme yapan 34 örgüt aynı soru formuyla 2019, 2020 ve 2021 yıllarına yönelik olarak 28 kurum izlemiştir. Örgütler, şiddetin önlenmesine yönelik hangi toplumsal bilinçlendirme ve farkındalık çalışmalarının yapıldığını; bu faaliyetlerden yararlananların cinsiyete göre sayısını, bu faaliyetlerin planlanması ve uygulanmasında hangi Kurum/Kuruluş/STK

ile işbirliği yapıldığını sormuştur. Kurumlardan sadece 1'i şiddeti önlemeye yönelik toplumsal bilinçlendirme faaliyeti gerçekleştirdiğini belirtmiş ve dört başlıkta faaliyetlerini açıklamıştır. Bunlar kadına yönelik şiddet, erken yaşta ve zorla evlilikle mücadele, mağdurla görüşme ve finansal okuryazarlıktır. Bu eğitimlerden 2019 yılında 14.386, 2020 yılında 5.428 ve 2021 yılında 2366 kişi yararlanmıştır. Aynı Kurum⁹⁸, söz konusu faaliyetler için her üç yılda da tüm paydaş kamu kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaptığı belirterek, “Türk Kadınlar Birliği, Türk Anneler Derneği, Kadın ve Demokrasi Derneği ve Üniversitelerden ayrıca söz etmiştir.

Kurumlardan biri, şiddeti önlemeye yönelik faaliyetlerini belirtmemesine rağmen, işbirliği yapılan kurum ve kuruluşları, her üç yıl için de Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Koordinasyon Planı'nın tarafı olan kurumları işaret ederek, “5 Bakanlık, 1 Başkanlık: Sağlık, Aile ve Sosyal Hizmetler, Adalet, İşçileri, Emniyet ve Diyanet” şeklinde belirtmiştir.

Kurumlardan birisi, şiddeti önlemek için ildeki kamu kurumları ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları çalışanlarına kadın erkek eşitliği, kadının insan hakları ve toplumsal cinsiyet konularında eğitim verdiklerini belirtmiştir. Kurum, 2018 ve 2019 yıllarında yapamadığı eğitimleri, 2020'de de Pandemi nedeniyle yapamadığını, 2021 yılında 1570 kişinin katıldığı 37 eğitim yaptıkları bilgisini vermiştir.

4.2.2.5. Şiddetle Mücadele Konusunda Eğitim ve Farkındalık Faaliyetleri

ASH İl Müdürlüğünün şiddetle mücadele konusunda yürütülen eğitim ve farkındalık çalışmaları kapsamında izleme yapan örgütlerden bir diğeri, aynı zamanda ayrımcılık temasında da izleme yapmıştır. Örgüt ASH İl Müdürlüğü'ne yasal haklar ve şiddetle mücadele konusunda yapılan farkındalık faaliyetlerinin sayısı ve sıklığı, bu faaliyetler için hangi kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapıldığı, bu faaliyetlerden yararlananların cinsiyet, yaş, engellilik,

98 Kurumun burada belirttiği toplumsal bilinçlendirme faaliyetleri ayrımcılık temasında yapılan izlemeye verdiği cevapla benzerdir. Buna rağmen burada da belirtilmiştir. Ayrıca şiddeti önlemeye yönelik faaliyetler arasında şiddetle mücadele konusuyla doğrudan ilgili/ilişkili olmayan “finansal okuryazarlık” eğitiminin belirtilmiş olması, Kurumun gerçekleştirdiği tüm eğitimlerin bilgisini paylaştığını düşündürmektedir.

göçmenlik durumlarına göre dağılımı ve bu çalışmaların etki değerlendirmesinin hangi yöntem ile yapıldığı sorulmuştur. Örgüt ayrımcılık temasında yaptığı izlemde olduğu gibi Kurumdan şu cevabı almıştır: . “Söz konusu talebin ayrı bir çalışma ve inceleme gerektirmesi nedeniyle başvuru talebine olumsuz cevap verilmektedir”

4.2.2.6. Şiddet Mağdurlarına Yönelik Farkındalık ve Güçlendirme Çalışmaları

Bu alt temada bir Örgüt tarafından bir Kurum izlenmiştir. Örgüt Kuruma ilk başlıkta, şiddete maruz kalan kadınlara yönelik yürütülen farkındalık ve güçlendirme çalışmaları olup olmadığını, var ise bu faaliyetlerin neler olduğunu sormuştur. İkinci başlıkta, kadınlara yönelik yürütülen farkındalık ve güçlendirme çalışmalarına katılanların cinsiyet, yaş ve eğitim durumuna göre sayılarını sormuştur. Üçüncü başlıkta, bu çalışmaların planlanması ve uygulanmasında hangi kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapıldığını sormuştur. Son başlıkta ise

Kadınlara yönelik gerçekleştirilen farkındalık ve bilinçlendirme çalışmalarında görev alan uzmanların nitelikleri ve cinsiyetlerine göre sayılarını sormuştur. Kurum örgütün sorularına cevap vermemiştir.

4.2.2.7. ŞÖNİM’in Cinsel Şiddet Mağduru Yetişkinlere Yönelik Hizmetleri

Örgüt cinsel şiddet mağdurlarına yönelik olarak izleme yapmıştır. Örgütün Cinsel şiddet mağduru çocuklara ilişkin izlemesi, kalıp yargılar ve zararlı uygulamalar temasındadır.

Örgüt, cinsel şiddet mağduru yetişkinler konusunda Kurum faaliyetlerini için üç başlık altında sorularını yöneltmiştir. İlk başlıkta, Kuruma cinsel şiddet mağduru olarak başvuranlara ikinin yaş, engellilik, mültecilik, zorla ve erken yaşta evlendirilmeleri durumuna göre ayrıştırılmış verilerin olup olmadığını ve var ise oranlarını sormuştur. İkinci başlıkta, Kurumun kullandığı raporlama siteminde şiddet türlerine göre ayrıştırılmış verilerin olup olmadığını ve varsa oranları sorulmuştur. Üçüncü başlıkta, Kurumun hizmet

verdiği il düzeyinde cinsel şiddet ve istismara uğrayan yetişkinler için destek sunan ihtisaslaşmış kurum ya da birim olup olmadığı sorulmuş; var ise belirtilmesi, yok ise bu durumdaki kişilerin nereye yönlendirildiği sorulmuştur. Kurum örgütün dilekçesine cevap vermemiştir.

4.2.2.8. Şiddet Faillerine Yönelik Bilinçlendirme ve Farkındalık Çalışmaları

Bu alt temada izleme yapan 34 örgüt aynı soru formuyla 2019, 2020 ve 2021 yıllarına yönelik olarak 28 kurum izlemiştir. Örgütler, bu konuda yaptıkları izlemede, ilk olarak kurumun özellikle şiddet faillerine yönelik gerçekleştirilen bir faaliyetleri olup olmadığını sormuş, ikinci olarak da bu “eğitim”, “sağlık”, “rehabilitasyon”, “danışmanlık” ve “diğer” başlıklarında faaliyetleri yararlanıcı sayılarıyla birlikte belirtmesini istemiştir. Bu faaliyetlerin yürütülmesi için hangi Kurum/Kuruluş/STK ile işbirliği yapıldığı ve özellikle Kolluk Kuvvetleri ve Cezaevleri ile işbirliğinin içeriği yine bu konuda sorulan sorular arasındadır.

Soruya cevap veren kurumlardan biri, 2019 ve 2020 yılları için şiddet faillerine yönelik bir faaliyet belirtmemiş, sadece 2021’de gerçekleştirdikleri faaliyeti belirtmiştir. Kurumun cevabı şu şekildedir: “6284 sayılı yasa kapsamında her ay 100 kişiye 2021 Ağustos ayı itibariyle öfke kontrolü eğitimi verilmektedir. Savcılıktan gelen resmi yazılarda şiddet uygulayanla ilgili il müdürlüğü toplantı salonunda öfke kontrolü eğitimi verilmektedir”. Kurum ayrıca söz konusu faaliyetlerin yürütülmesi konusunda işbirliği ilişkin 2019 ve 2020 yılları için cevap vermemiş, 2021 yılı için de “İl Müdürlüğü kadın birimi” cevabını vermiştir. Şiddet faillerine yönelik faaliyetlerle ilgili olarak kolluk kuvvetleri ve cezaevleriyle işbirliği konusunda, denetimli serbestlikten yararlananlar ve cezaevindeki mahkumlara yönelik eğitimler verdiklerini belirtmiştir.

Şiddet faillerine yönelik faaliyeti olan bir diğer Kurum ise her üç yıl için de sağlık hizmeti verdiğini belirtmiştir. Kurum, işbirliği yapılan kurum ve kuruluşları, her üç yıl için de Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Koordinasyon Planı’nın tarafın olan kurumları işaret ederek, “5 Bakanlık, 1 Başkanlık: Sağlık, Aile ve Sosyal Hizmetler, Adalet, İçişleri, Emniyet ve Diyanet” şek-

linde belirtmiştir. Şiddet faillerine yönelik faaliyetlerle ilgili olarak “eşe karşı işlenen suçların takibi” konusunda işbirliği yaptığını belirtmiştir.

Şiddet faillerine yönelik faaliyetler yürüttüğünü belirten bir başka Kurum, 6284 sayılı Kanun kapsamındaki tedbir kararlarını takip ettiklerini ve bu kapsamda 2019 yılında 66, 2020 yılında 69 ve 2021 yılında 107 kişinin takip edildiğini belirtmiştir. Bu kapsamda ayrıca, 2021’de “aile içi şiddetle mücadele farkındalık seminer programı” başlattıklarını eklemiştir. Kurum bu faaliyetlerin yürütülmesinde, ilgili Mahkemeler, İl Sağlık Müdürlüğü, İl Emniyet Müdürlüğü İl Jandarma Komutanlığı ve Ceza infaz Kurumları ile işbirliği yaptıklarını belirtirken, kolluk kuvvetleri ve cezaevleriyle işbirliği konusunda da bu kurumları yazmıştır.

4.2.2.9. Konukevinin Kapasitesi

Bu alt temada izleme yapan 34 örgüt aynı soru formuyla 2019, 2020 ve 2021 yıllarına yönelik olarak 28 kurum izlemiş; 12 örgüt ise 2018-2020 yıllarına ilişkin olarak 10 Kurum izlemiştir.

Örgütler her iki izlemede de ASH İl Müdürlüğü’ne il merkezi ve ilçelerde hizmet veren her bir konukevinin sayısı, kapasitesi ve konukevlerinde başvuru sayısı kapasiteyi aştığında ne tür tedbirler alındığı veya uygulamalar yapıldığını sormuştur.

Kurumlardan biri, kuruma bağlı toplam 89 kişi kapasiteli 4 konukevi olduğunu ve bu konukevlerinin her birinin kapasitesinin de 25,19, 20 ve 25 olduğunu belirtmiştir. Kurum, başvuru kapasiteyi aştığında uygulanan tedbirleri için ise mevzuat kapsamında kamu kurum ve kuruluşlarında misafir olarak kalmaktadır” cevabını vermiştir.

Bu soruya cevap veren Kurumlardan biri, yıllar itibarıyla, konukevi kapasitesinin 2019 yılı için 55 ve 2020 ve 2021 yılları için ise 58 olduğunu belirtmiştir. Başvuru kapasiteyi aştığında uygulanan tedbirleri için ise şu cevabı vermiştir: “İlimizdeki kadın konukevlerinin kapasite üstü çalıştığı durumlarda öncelikle mağdurun kuruluşa kabulü yapılmakta olup müracaatçının da talebi doğrultusunda il içinde veya il dışında durumuna uygun sosyal hizmet modeli belirlenmektedir”.

Bu alt temadaki sorulardan sadece konukevlerinin sayı ve kapasitelerine ilişkin bilgi veren kurumlardan biri, 75 kapasiteli 3 konukevi; diğer Kurum, kadın ve çocuklara dahil 20 kapasiteli 1 konukevi; bir diğeri de 20 ve 30 kapasiteli 2 konukevi ve son olarak da bir başka Kurum da kapasitesinin belirtmeksizin 1 konukevi olduğunu belirtmiştir. Bu üç Kurum, konukevlerinde başvuru sayısı kapasiteyi aştığında ne tür tedbirler alındığına ilişkin bir açıklama yapmamıştır.

Bir başka Kurum, konukevinin sayı ve kapasitesine ilişkin soruyu “ . Konukevi hizmetleri kapsamında olduğu için bilgi verilmemektedir” açıklamasıyla cevaplamamıştır. Kurum, konukevine yapılan başvurular kapasiteyi aştığında yaptıkları uygulamayı şöyle açıklamıştır: “Kapasite aşımında hiçbir şekilde hizmetten mahrum kalmaz, kişi hizmet için başvurur Kuruluş imkanları kendi içinde genişletilir. Barınma hizmeti alanlar için alternatif barınma alanı oluşturulur. Bu kapsamda İlimizde alternatif barınma alanları oluşturularak kullanılır. Şiddet Mağduru, can güvenliği riski olanlar, kati bir şekilde Konukevi hizmeti almakta ve bu anlamda güvenlik ön planda tutulmaktadır”. Bir başka kurum da, “İlimizde ŞÖNİM koordinasyonunda hizmet veren yatılı kuruluşlarımız mevcuttur (...) yönetmelikte belirtilen kapasiteye uygun olarak hizmet vermektedir” açıklamasının ardından, bütün iş ve işlemlerin mevzuata uygun olarak yapıldığını belirtmiştir.

Farklı sorularla izleme yapan örgütlerin sorduğu sorulardan birisi de sığınmaevlerinin engelliler için erişilebilir olup olmadıkları, fiziksel koşullarının engelliler için uygun olup olmadığı ve konukevlerinde kalan kaç engelli kadın ve çocuk sayısına ilişkindir. Bu soru 4 kuruma sorulmuş ve sadece 2 Kurum cevap vermiştir. Cevap veren kurumlardan biri, engellilerin konukevinden yararlanma durumlarını irdeleyen üçüncü başlıktaki sorulara, konukevi binasının engelliler için fiziksel yeterliliğe sahip olduğunu ve 2018-2020 arasında 7 kadın ve 5 çocuk olmak üzere toplam 12 engellinin konukevinden hizmet aldığını belirtmiştir. Diğer Kurum, üç konukevinden sadece birinin engellilerin erişimine uygun olduğunu ve engelli başvurularının bu konukevine yönlendirildiğini belirtmiştir.

Bir başka Kuruma ise, şehir içindeki konumunun ulaşılabilir olup olmadığı ve dezavantajlılar (Türkçe konuşamayanlar ve engelliler) için erişilebilir olup olmadığı sorulmuştur. Kurum, hizmet verdikleri binanın fiziki koşullarının

yeterli olmaması nedeniyle kısa bir süre önce mekan değiştirildiklerini fakat yeni hizmet binasının da engelliler ve hareket kısıtlılığı olanlar için erişilebilir olmadığını, binanın kültür varlığı olması nedeniyle gerekli standartlara kavuşturamadıklarını belirtmiştir.

4.2.2.10. ŞÖNİM ve Konukevinin Kurumsal Kapasitesi

Bu alt temada, 39 örgüt tarafından 29 Kurum izlenmiştir. Örgütlerden 34'ü aynı soru formunu, geriye kalan 5'i ise farklı soru formlarını kullanarak izleme yapmıştır.

Aynı soru formunu kullanan örgütler, ŞÖNİM ve konukevinin kurumsal kapasitesini inceledikleri alt temanın ilk başlığında ŞÖNİM çalışanlarına, ikinci başlıkta konukevi çalışanlarına yönelik izleme yapmıştır. İlk başlıkta kurumlara 3 soru sorulmuştur. Bunlardan birisi, ŞÖNİM personelinin cinsiyet dağılımına göre sayıdır. İkinci soru, ŞÖNİM personelinin hizmet içi eğitim planında “yasal düzenlemeler (6284 ve uluslararası sözleşmeler), şiddet, insan hakları, ayrımcılık, toplumsal cinsiyet eşitliği, vb. konuların yer alıp almadığıdır. Üçüncü soru ise bu eğitimlerin yararlanıcı sayılarıdır. Kurumlara ikinci alt temada konukevi çalışanlarına yönelik olarak aynı şekilde 3 soru sorulmuştur. Sorulardan ilki konukevi personelinin cinsiyet dağılımına göre sayıdır. İkinci soru, konukevi personelinin hizmet içi eğitim planında “yasal düzenlemeler (6284 ve uluslararası sözleşmeler), şiddet, insan hakları, ayrımcılık, toplumsal cinsiyet eşitliği, vb. konuların yer alıp almadığıdır. Üçüncü soru ise bu eğitimlerin yararlanıcı sayılarıdır.

Soruya cevap veren kurumlardan biri, ŞÖNİM ve Konukevi çalışanlarının sayısına ilişkin bir bilgi vermemiştir. Çalışanlara yönelik eğitimler konusunda ise yasal düzenlemeler, şiddet, insan hakları, ayrımcılık, toplumsal cinsiyet eşitliği konularının hizmet içi eğitim planında yer aldığını belirtmesine rağmen yararlanıcı sayıları hakkında bilgi vermemiştir.

Konukevi personel sayısını 45 olarak belirten Kurum, eğitimlerle ilgili olarak “alanında uzman akademisyenler tarafından ihtiyaca binaen eğitimler düzenli olarak verilmektedir.” cevabını vermiştir.

Konukevi personel sayısının 12 olduğunu belirten Kurum ise bu personellere Bakanlık uzmanları tarafından düzenli olarak eğitim verildiğini belirtmiştir.

ŞÖNİM ve Konukevi çalışan sayılarını belirtmeyen bir başka Kurum, “kurum geniş meslek yelpazesinde çalışanlarla hizmet vermektedir” açıklamasını yaparken, eğitimlerin verildiğini belirtmiştir.

ŞÖNİM çalışan sayısını belirtmeyen bir diğer Kurum, Konukevi’nde 19 personelin hizmet verdiğini belirtmiştir. Ayrıca söz konusu eğitimleri ŞÖNİM’den 4 personelin Konukevi’nin ise tüm personelinin aldığını belirtmiştir.

Bir diğer Kurum, ŞÖNİM’de çalışan personel sayısını yıllar itibariyle ve cinsiyet dağılımına göre belirtmiştir. Buna göre, 2019’da 10 kadın ve 6 erkek toplam 19, 2020’de 9 kadın ve 6 erkek olmak üzere toplam 15 ve 2022’de 9 kadın ve 6 erkek olmak üzere toplam 15 personel çalışmaktadır. Kurum personelin hizmet içi eğitim planında yasal düzenlemeler, şiddet, insan hakları, ayrımcılık, toplumsal cinsiyet eşitliği konularının yer aldığını belirtmiştir. Bu eğitimlerden yararlanan sayısı ise yasal düzenlemeler konusunda 2019’da 5, 2020’de 4 ve 2021’de 6 kişi; şiddet konusunda 2019’da 5, 2020’de 4 ve 2021’de 6 kişi; toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda 2019’da 5, 2020’de 4 ve 2021’de 6 kişidir.

Kendisine sadece ŞÖNİM çalışanlarına yönelik sorular yöneltilen bir Kurum, 5 sosyal çalışmacı, 1 psikolog, 3 sosyolog olmak üzere toplam 23 personel ile kesintisiz hizmet verdiklerini belirtmiştir.

Farklı soru formu kullanan örgütler, burada belirtilen soruların dışında, kurum çalışanlarına yönelik olarak gerçekleştirdikleri eğitim programlarının etki değerlendirmesinin nasıl yapıldığı ve bütçesinin hangi kalemden karşılandığını sormuştur. Bu kurumlardan biri, örgütlerden birinin sorusuna, çalışan sayısı hakkında bilgi vermemekle birlikte, “yeterli sayıda personelimiz görev yapmaktadır” açıklamasını yapmıştır. Bununla birlikte çalışanlara yönelik 13 eğitim yapıldığını; 164 kadın ve 18 erkek olmak üzere toplam 182 personelin bu eğitimlere katıldığını ve 2018’de 4, 2019’da 7 ve 2020’de 3 eğitim düzenlendiğini belirtmiştir. Aynı Kurum, bir başka örgütün sorusuna yine çalışan sayısını belirtmemiş ve şu açıklamayı yapmıştır: “...Çalışan personellerimize Genel Müdürlüğümüz, ŞÖNİM ve Kadın Konukevlerinde çalışan meslek elemanları tarafından düzenli aralıklarla eğitim verilmektedir.” .

Kurum ayrıca eğitimlerin etki değerlendirmesinin Kalite Yönetim Sisteminde bulunan Eğitim Değerlendirme formu aracılığıyla yapıldığını, puanlamanın 100 üzerinden 95 olduğunu ve eğitimlerin kurum personeli tarafından verilmesi dolayısıyla bütçelenmediğini belirtmiştir.

4.2.2.11. ŞÖNİM Başvuru ve Yararlanma

Bu alt temada örgütlerden 34'ü aynı soru formunu kullanarak 28 kuruma aynı soruları sormuş, 10 örgüt ise aynı konularda farklı formlarıyla bu konuları izlemiştir. Aynı soru formuyla izleme yapan örgütler Kurumlara, ilki ilk kabul birimi ve ikincisi ŞÖNİM olmak üzere iki başlıkta yararlanan kadınlara ilişkin sorular yöneltmiştir. İlk başlıkta sorulan ilk kabul birimi ile ilgili olan sorular, ilk kabul birimine başvuran kadınların engelli, göçmen, çocuklu vs. ayrımında sayısı, ilk kabul birimine yönlendirme yapan kurum, kuruluş ve STK'lar, destek kararı verilen kadın sayısı ve verilen destek türlerinin her birinden yararlanan kadın sayısına ilişkindir. İkinci başlıkta sorulan ve ŞÖNİM ile ilgili olan sorular ise başvuru yöntemlerine ve maruz kalınan şiddet türlerine göre başvuru sayısı, şiddet mağdurlarına verilen tercümanlık hizmetinden yararlanan sayısı ile konukevine yönlendirilen kadın ve çocuk sayısına ilişkindir. Bu sorular bir arada veya ayrı olarak, yani aynı ya da farklı soru formlarıyla Kurumlara yöneltmiştir. Diğerlerinden farklı olarak iki örgüt ŞÖNİM'e başvuruların gizliliğinin nasıl sağlandığını sormuştur.

4.2.2.12. İlk Kabul Birimi Başvuruları

Örgütlerin ilk kabul birimine ilişkin sorularına cevap veren Kurum sayısı son derece sınırlıdır. Bunun nedenlerinden birisi, Kurumların tamamında İlk kabul biriminin olmamasıdır. Bu bilgi cevap arasında şu şekilde yer almıştır: “ilimizde ilk kabul birimi bulunmamaktadır” cevabını vermiştir. Bir diğer neden “gizlilik gerekçesidir”. Bu durumu destekleyecek şekilde Kurumların cevapları arasında “Konukevi hizmetleri kapsamında olduğu için bilgi verilmemektedir” cevabına sıklıkla rastlanmaktadır.

Bir diğer Kurum, yıllar itibarıyla başvuruları şu şekilde belirtmiştir: 2019'da 25'i göçmen olmak üzere 569 kadın ve 30'u göçmen olmak üzere 437 çocuk; 2020'de 21'i göçmen olmak üzere 457 kadın ve 23'ü çocuk olmak üzere

re 299 çocuk; 2021’de 15’i göçmen olmak üzere 460 kadın ve 15’i göçmen olmak üzere 317 çocuk başvurmuştur. Kurum, yönlendirme yapan kurum, kuruluş ve STK’lar için ise Emniyet, Jandarma, Bireysel Başvuru, Alo 183 ve CİMER olarak belirtmiştir.

İlk kabul birimi başvuru sayıları hakkında bilgi vermeyen bir diğer Kurum, yönlendirme yapan kurum/kuruluş/STK’lar ile ilgili olarak her üç yıl için de sadece “kolluk kuvvetleri” cevabını vermiştir.

İlk kabul birimi başvuruları hakkında, “söz konusu bilgi Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü bünyesinden talep edilebilir” açıklaması ile bilgi vermeyen bir Kurum, yönlendirme yapan kurum/kuruluş/STK’lar ile ilgili olarak da “Konukevi hizmetleri kapsamında olduğu için bilgi verilmemektedir” cevabını vermiştir.

ŞÖNİM başvurularının gizliliğinin nasıl sağlandığı yönündeki soruya izlenen kurumlardan birisi hiç cevap vermemiş, diğeri ise “Konukevi hizmetleri kapsamında olduğu için bilgi verilmemektedir” şeklinde bir açıklama yapmıştır.

4.2.2.13. İlk Kabul Birimi Destek Kararları

Kurumlar genel olarak İlk kabul Biriminin destek kararı verdiği kadın sayılarını paylaşmaktan kaçınmıştır. İzlenen ve kendilerine yöneltilen dilekçelerde ilk kabul birimi ile ilgili soru yöneltilen 27 Kurum, sorulara cevap vermemiştir. Verilen cevaplar içinde, en sık rastlanan ifadeler arasında, “Konukevi hizmetleri kapsamında olduğu için bilgi verilmemektedir” ve “gizlilik nedeniyle cevap verilememiştir” yer almaktadır.

Bu konuda en kapsamlı cevapları veren tek Kurumun verileri şu şekildedir: İlk kabul biriminin destek kararı verdiği kadın sayısını 2019’da 598, 202’de 514 ve 2021’de 461 olarak belirten Kurum, kadınların yaş aralığını da belirtmiştir. Buna göre 2019’da 17 ve daha küçük yaşta 6, 18-29 yaş aralığında 230, 30-39 yaş aralığında 219, 40-49 yaş aralığında 96, 50-59 yaş aralığında 43 ve 60 ve daha büyük yaş aralığında 4 kadın için destek kararı verilmiştir. 2020’de 17 ve daha küçük yaşta 4, 18-29 yaş aralığında 211, 30-39 yaş aralığında 190, 40-49 yaş aralığında 85, 50-59 yaş aralığında 21 ve 60 ve daha büyük yaş aralığında 3 kadın için destek kararı verilmiştir. 2021’de

17 ve daha küçük yaşta 1, 18-29 yaş aralığında 207, 30-39 yaş aralığında 151, 40-49 yaş aralığında 74, 50-59 yaş aralığında 27 ve 60 ve daha büyük yaş aralığında 1 kadın için destek kararı verilmiştir. Kurum, verilen destek kararlarının türlerine göre sayısını ise 2019'da Barınma: 367, Diğer 231 şiddet; 2020'de Barınma: 311, Diğer: 203 Şiddet ve 2021'de Barınma: 285, Diğer: 176 şiddet şeklinde belirtmiştir.

Sorulara genel olarak gizlilik gerekçesiyle doğrudan cevap vermeyen kurumlardan birisi, ilk kabul birimi destekleri hakkında yine "Konukevi hizmetleri kapsamında olduğu için bilgi verilmemektedir" açıklaması yapmıştır. Bu açıklamanın devamında da "...ŞÖNİM hizmet standartları kapsamında kadınlarımıza ve tüm şiddet mağdurlarına kişinin talebi ile hizmet modellerimizin uygun olanları kişinin de talebi ile şekillendirilerek destek sağlanır" şeklinde bir bilgi vermiştir.

4.2.2.14. ŞÖNİM Başvuruları

ŞÖNİM'e yapılan başvuruları, oldukça detaylı bir şekilde belirten Kurum, başvuruları yöntemlerine göre şu şekilde belirtmiştir. Koruyucu/Önleyici tedbir kararı, 2019'da 5767, 2020'de 8932 ve 2021'de 8634 olarak gerçekleşmiştir. Kurum/kuruluş/STK bildirimi, 2020'de 210 ve 2021'de 222 olarak gerçekleşmiştir. Alo 183, 2020'de 174 ve 2021'de 119 olarak gerçekleşmiştir. Başvuruların şiddet türlerine göre dağılımı ise şu şekilde belirtilmiştir: 2019 ve 2020 yıllarında sadece fiziksel şiddet türünde sayılar verilmiştir. Buna göre 2019'da 5787, 2020'de 8918 kadın fiziksel şiddet nedeniyle ŞÖNİM' başvurmuştur. 2021'de ise fiziksel şiddet nedeniyle başvuran kadın sayısı, 9398; duygusal şiddet nedeniyle başvuran kadın sayısı, 1560; cinsel şiddet nedeniyle başvuran kadın sayısı, 33 ve ekonomik şiddet nedeniyle başvuran kadın sayısı 21'dir.

ŞÖNİM başvuruları konusunda bir başka kurumun cevabı şu şekildedir: "Koruyucu/Önleyici/Tedbir kararı, bizzat başvuru ve şikayet, üçüncü kişilerin ihbarı, kurum/kuruluş/STK bildirimi, Alo 183 ve diğer başvuru yöntemlerine göre başvuru sayısı farklılık göstermekte olup müracaat eden tüm mağdurların durumuna uygun sosyal hizmet modeli belirlenmektedir".

ŞÖNİM'e yapılan şiddet mağduru başvurularıyla ilgili olarak kurumlardan biri, sayısal veri paylaşmak yerine, "sosyal ve ekonomik yoksunluk nedeniyle barınma ve şiddet nedeniyle barınma talepleriyle müracaat eden kişilerin başvuruları ilgili mevzuat kapsamında değerlendirilmiş olup mağdurlara durumlarına uygun sosyal hizmet modelleri sunulmuştur." Cevabını vermiştir. Aynı Kurum'a bu soruların yanı sıra Kuruma, mevzuatta belirtilen hizmetlerden hangilerinin verildiği, Psiko-sosyal danışmanlık yönlendirmelerinin takibinin yapılıp yapılmadığı sorulmuştur. Kurum mevzuatta belirtilen tüm hizmetlerin verildiğini belirtmiştir. Ayrıca 2021 yılında 3814 kadın ve 368 çocuğun kurum hizmetlerinden yararlandığını ve aynı yıl içinde Kuruma başvuran 1983 kişinin psiko-sosyal destek, yönlendirme ve rehberlik hizmetinden yararlandığını belirtmiştir.

Şiddet mağduru başvurularıyla ilgili olarak ayrıştırılmış verilere sahip olmadığını belirten Kurum sayısı 2'dir.

Örgütlerden ikisi diğer örgütlerden farklı olarak, ŞÖNİM'in erkeklere hizmet verip vermediğini sormuştur. Kurumlardan birisi bu soruya cevap vermemişken, diğer Kurum şiddet mağduru başvuranların %92'sinin kadın, %8'inin erkek olduğunu, ayrıca şiddet faillerine de hizmet verdiklerini belirtmiştir.

4.2.2.15. Tercüman Desteği

Kurumların dil yeterliliği olmayan şiddet mağduru kadınlara ilişkin tercümanlık desteğine ilişkin hizmetlerinin sorulduğu sorulara verilen cevaplar şöyledir:

Soruyu cevapsız bırakan Kurumların dışında diğer soruların bir kısmına veya tamamına cevap veren Kurumlardan birisi, Türkçe dil yeterliliği bulunmayan başvurular için bir düzenlemelerinin olmadığını belirtmiştir.

Kurum ihtiyaç duyulması halinde tercümanlık hizmeti verildiğini, Arapça, Farsça, İngilizce ve Fransızca dillerinde 2019'da 25, 2020'de 20 ve 2021'de 21 kadına hizmet verildiğini belirtmiştir.

İhtiyaç duyulması halinde tercümanlık hizmeti verildiğini belirtmesine rağmen bir Kurum bu hizmetin hangi dillerde ve kaç kişiye verildiği bilgisini paylaşmamıştır.

Tercümanlık hizmetini 2019, 2020 ve 2021 yıllarında Kürtçe ve Arapça dillerinde verdiklerini belirten bir Kurum ise yararlanıcıların sayısı hakkında bilgi vermemiştir.

Bir başka Kurum, “Yabancı uyruklu her vatandaşın tercüman eşliğinde hizmet talebi ve süreci sonuçlandırılması gerçekleştirilir” cevabını vermiştir.

Şiddet mağduru kadınlara ihtiyaç duyulması halinde tercümanlık desteği verdiklerini belirten bir diğer Kurum, Arapça ve Farsça dillerinde bu hizmetten yararlanan kadın sayılarını yıllar itibarıyla de belirtmiştir. Buna göre, 2019’da 2 kadın Arapça dilinde tercümanlık desteğinden yararlanmıştır. İzlenen bir diğer yıl olarak 2020 yılında 1 kadın Arapça ve 3 kadın Farsça dilinde tercümanlık desteğinden yararlanılmıştır. Yine izlenen yıllardan birisi olan 2021’de 3 kadın Arapça ve 3 kadın da Farsça dilinde tercümanlık hizmetinden yararlanmıştır.

ŞÖNİM tarafından konukevine yönlendirilen kadın ve çocuklara ilişkin olarak kurumlardan birisi, sadece 2021 yılı verilerini paylaşarak 91 kadın ve 62 çocuğun yönlendirmesinin yapıldığını belirtmiştir. Konukevine yönlendirilen kadın ve çocukların sayısına ilişkin herhangi bir veri paylaşmayan bir başka Kurum da 2019, 2020 ve 2021 yılları için “ŞÖNİM’e müracaat eden kadın ve beraberindeki çocuklara kadın konukevinde barınma hizmeti sunulmaktadır” cevabını vermiştir.

4.2.2.16. Konukevinden Yararlananlar

Örgütler, ASH İl Müdürlüklerine Konukevinden yararlanan şiddet mağdurlarına ilişkin sorular sormuştur. Aynı soru formuyla izleme yapan örgütler bulunduğu gibi farklı sorular yönelten örgütler de mevcuttur. Örgütlerden 34’ü aynı soru formu ile izleme yaparken, 9 örgüt benzer veya tamamen farklı sorularla izleme yapmıştır.

Aynı soru formuyla izleme yapan örgütler, ilk başlıkta, kurumlara konukevlerinden yararlanan kadınların sayısı; kadınların beraberindeki çocukların cinsiyet ve yaşlarının dağılımına göre sayısı; Konukevinde şiddet mağduru kadınlardan Müdahale ve Yönlendirme hizmetinden yararlananların sayısını sormuştur. İkinci başlıkta huzurevine yönlendirilen 60 yaş üstü kadın sayısı ve üçüncü başlıkta da Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne yönlendirilen

18 yaşından küçük şiddet mağduru, hamile veya doğum yapmış kız çocuğu sayısı sorulmuştur.

Konukevine başvuran şiddet mağduru kadın ve beraberindeki çocuklara ilişkin detaylı cevap veren Kurum, konukevinde kalan kadın ve çocuklara ilişkin ayrıca bir cevap vermemiştir. Bu durum, başvuran tüm şiddet mağdurlarının konukevinden yararlandığı şeklinde yorumlanmıştır. Kendisine yöneltilen diğer soruları kısmen de olsa cevaplandıran kurumlardan birisi ise “Psiko-sosyal, hukuki, mesleki, sağlık ve eğitim ve ekonomik destek hizmetlerinden yararlanan sayısı farklılık göstermekte olup müracaat eden tüm mağdurların durumuna uygun sosyal hizmet modeli belirlenmektedir.

Farklı sorularla izleme yapan örgütlerin bu alt temada sorduğu sorulardan biri, 12 yaş üstü çocuğu bulunan şiddet mağduru kadınlar için nasıl bir süreç izlendiğidir. Dilekçeye cevap veren kurumlardan biri bu soruya cevap vermemiş, diğer Kurum ise 12 yaş üstü erkek çocukların belirli sürede koruma altına alındığı, diğer zamanlarda çocukların anneleriyle birlikte Konukevinde tutulduğunu belirtmiştir.

Bir diğer soru da sığınma evinde kalan kadınların devlet korumasına alınan engelli ve/veya 11 yaşından büyük erkek çocuklarının sayısıdır. Bu sorulara Kurumlardan birisi, “şiddete uğrayan ya da uğrama tehlikesi bulunan bütün kadınlar ve beraberindeki çocukları hiçbir ayırım yapılmadan Konukevine kabulü yapılır” açıklaması ile “Konukevi hizmetleri kapsamında olduğu için bilgi verilmemektedir” cevabını vermiştir. Diğer Kurum ise yıllar itibariyle 0-18 yaş aralığında cevap vermiştir. Kurumun cevabına göre 2019 yılında 0-6 yaş aralığında 21, 7-12 yaş aralığında 11 ve 13-17 yaş aralığında 3 çocuk; 2020 yılında 0-6 yaş aralığında 11, 7-12 yaş aralığında 26 ve 13-17 yaş aralığında 11 çocuk; 2021 yılında 0-6 yaş aralığında 3, 7-12 yaş aralığında 29 ve 13-17 yaş aralığında 16 çocuk anneleriyle birlikte Kurum hizmetlerinden yararlanmıştır.

Cevap veren kurumlardan biri, konukevinde sunulan hizmetlerin ilgili yönetmeliğe uygun olarak yürütüldüğünü belirterek konukevinden yararlanan kadın ve çocuk sayılarını toplam ve yıllar itibariyle vermiştir. Buna göre, kurulduğu günden bu yana konukevinden 1016 kadın ve 870 çocuğa hizmet verilmiştir. Yıllar itibariyle 2019 yılında, şiddet nedeniyle 73 ve barınma nedeniyle 91 olmak üzere 164 kadın, 2020 yılında şiddet nedeniyle 100 ve

barınma nedeniyle 55 olmak üzere 155 kadın konukevinden yararlanmıştır. Konukevinden yararlanan çocuk sayısı ise 2019 yılında 106 ve 2020 yılında 107'dir. Kurum ayrıca 12 yaşından büyük erkek çocukların 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu uyarınca uygun kurumlara yerleştirildiğini belirtmiştir. Diğer Kurum ise 2018-2020 arasında toplam 2529 kadın ve 1773 çocuğun konukevinde kaldığını belirtmiştir.

Bir başka Kurum, 2018-2020 arasında 2.529 kadın 1.773 çocuğun konukevi hizmetlerinden yararlandığını belirtmiştir.

İzleme yapan örgütlerden 4'ü diğer örgütlerden farklı olarak kurumlara şiddet mağduru göçmen/mülteci/sığınmacı/geçici koruma statüsünde bulunan kadınların sığınmaevlerinden yararlanma durumlarını sormuştur. Dilekçelere cevap veren kurumlardan biri, bu soruya cevap vermemiştir. Diğer Kurum, göçmen/mülteci/sığınmacı/geçici koruma statüsünde bulunan kadınların tedbir kararı olmak kaydıyla kadın konukevinde kalabildiğini ve 2018-2020 arasında (3 yılda) kadın konuk evinde kalan şiddet mağduru yabancı uyruklu kadın sayısının 88 olduğunu belirtmiştir.

ŞÖNİM'in özellikle erkeklere hizmet verip vermediğini izleyen 2 örgütün birisi cevap vermemiş, diğer ise mevzuat gereğince cinsiyet ayrımı gözetmeden tüm mağdurlara hizmet verdiklerini ve ŞÖNİM başvurularının % 8'inin erkek olduğunu belirtmiştir.

4.2.2.17. Başka Kurumlara Yönlendirme

Hemen tüm sorulara sayısal verilerle cevap veren Kurumlardan birisi, huzurevine yönlendirilen 60 yaş üstü kadın sayısı için, mevzuat gereği, 60 yaşından büyükler yatılı bakım hizmetine ihtiyaç duyulan kişilerin Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Müdürlüğüne bağlı olarak hizmet veren kuruluşlara yönlendirildiklerini belirtmiştir. Aynı kurum Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne yönlendirilen 18 yaşından küçük şiddet mağduru, hamile veya doğum yapmış kız çocuğu sayısını ise 2020'de 197, 2021'de 209 olarak belirtmiştir. Bir başka kurum, hem huzurevine yönlendirilen 60 yaş üstü kadın sayısı ve hem de Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne yönlendirilen 18 yaşından küçük şiddet mağduru, hamile veya doğum yapmış kız çocuğu sayısına ilişkin olarak "istatistik tutulmamaktadır" cevabını vermiştir.

Bir başka Kurum ise, her iki grup için de “uygun sosyal hizmet modelinden yararlanması sağlamaktadır” cevabı vermiştir⁹⁹. Kurum dolayısıyla uygun sosyal hizmetin ne olduğu ve bu hizmetlerden yararlanan sayısını belirtmemiştir.

4.2.2.18. Konukevinden Ayrılma ve Tekrar Başvuru

Bu alt temada örgütler, konukevinden ayrılma ve olası tekrar başvuruları izlemiştir. Bu kapsamda öncelikle şiddet mağduru kadınların hangi şartlar oluştuğunda konukevinden ayrıldıklarını, konukevi sonrası iletişim ve işbirliğinin nasıl sürdürüldüğünü, konukevinden ayrılan kadınlara verilen desteklerin türleri ve yararlanıcılarını sormuştur. İkinci olarak da ŞÖNİM’e tekrar (iki ve daha fazla) başvuran kadın sayısını sormuştur.

4.2.2.19. Konukevinden Ayrılma

Kadınların konukevinden ayrılması ile ilgili soruya,

Bir başka Kurum şiddet mağduru kadınların konukevinden hangi durumlarda ayrıldığını sekiz başlıkta belirtmiştir. Bunlar, “yatılı işe yerleşmesi, iş bulup bağımsız yaşama geçmesi, eşi veya birlikte yaşadığı şahıs ile barışması, kendi evine dönmesi, öz ailesi/akraba/arkadaş/yakınları ile sorunlarını çözüp, onların yanına dönmesi, boşanıp öz ailesi/akraba/arkadaş/yakınlarının yanına dönmesi, ayrı bir eve yerleşmesi, başka kuruluşa nakli yapılmasıdır”. Kurum hangi durumlar nedeniyle kaç kadının konukevinden ayrıldığını ilişkin sayısal bir veri paylaşmamıştır. Konukevinden ayrılan kadınlarla işbirliği ve iletişimin ise mağdurun istemesi halinde, izleme ve takip çalışması yapılarak sürdürüldüğünü belirtmiştir.

99 Kurum, huzurevine yönlendirilen 60 yaş üstü kadın sayısı için “60 yaş üstü şiddet mağduru kişilerin barınma talebi olması halinde uygun sosyal hizmet modelinden yararlanması sağlanmaktadır.” Cevabını vermiştir. Aynı şekilde 18 yaşından küçük şiddet mağduru, hamile veya doğum yapmış kız çocuklarına ilişkin de “18 yaşından küçük şiddet mağduru, hamile veya doğum yapmış kız çocuklarının barınma ihtiyacı olması halinde uygun sosyal hizmet modelinden yararlanması sağlanmaktadır” cevabını vermiştir.

Kurumlardan bir diğerkonukevinden ayrılmanın “mağdurun tamamen kendi tercihi ve il dışı nakil” şeklinde gerçekleştiğini belirten Kurum, mağdurlarla iletişim ve işbirliğinin nasıl gerçekleştirildiği sorusuna “izlemeleri yapılmaktadır” şeklinde cevap vermiştir.

Konukevinden ayrılmanın şartlarına ilişkin olarak herhangi bir veri paylaşmayan kurumlardan birisi, “konukevi hizmetleri kapsamında olduğu için bilgi verilmemektedir” cevabını vermiştir.

Konukevinden ayrılmanın şiddet mağdurunun isteği doğrultusunda olduğunu belirten bir diğerkurum ise 2019 yılında 137, 2020 yılında 139 ve 2021 yılında 49 kişinin hizmetlerden yararlandıktan sonra ayrıldığını belirtmiştir. Kurum ayrıca süreci şu şekilde özetlemiştir: “Şiddete maruz kalması sebebiyle kuruluşumuzdan hizmet almakta olan müracaatçı öncelikle can güvenliği riskini ortadan kaldıracak (adres ve kimlik bilgilerinin gizlenmesi, kimlik değişimi, işyeri değişikliği, il dışı nakil, güvenlik planı hazırlanması) önlemlerin alınmasının ardından isteği doğrultusunda kuruluşumuzdan ayrılabilir. Müracaatçının varsa çocukları hakkında Danışmanlık Tedbiri, sosyal ve ekonomik destek gibi hizmetlerden faydalandırılır. Kişinin istihdam hayatına katılımı konusunda desteklenmesi için yönlendirme yapılırken varsa çocuk için Ücretsiz Kreş desteğinden faydalandırılır.”

4.2.2.20. Konukevi Sonrası İletişim ve İşbirliği

Örgütler, farklı ya da aynı sorularla ASH İl Müdürlüklerine, konukevinden ayrıldıktan sonra şiddet mağdurlarıyla iletişimin nasıl sürütüldüğünü ve kadınlara verilen destekler sorulmuştur.

Bu soruya cevap veren kurumlardan birisi, “Kadın Konukevinden ayrılması akabinde kişinin talebi ile Konukevi sonrası takip ve izleme yılda en az 2 defa yapılmakta ve kişinin Konukevi sonrası süreçte talep ettiği hizmetlere yönlendirme, rehberlik ve destek sağlanmaktadır” cevabını vermiştir. Bir diğerkurum ise konukevinden ayrılan kadınların ŞÖNİM tarafından takip edildiğini ve bu hizmetlere ilişkin bilgilerin Aile Bilgi Sistemi’ne kaydedildiğini belirterek, hizmetler ve yararlanıcı sayıları hakkında bilgi vermemiştir.

4.2.2.21. Tekrar Başvuru

Konukevi hizmetlerinden yararlandıktan sonra tekrar benzer bir ihtiyacı duyan ve konukevine başvuran kadınların sayısı, şiddetle mücadele konusunda yürütülen çalışmaların etkisi açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle “tekrar başvuru” izleme yapan örgütlerden 34’ü tarafından sorulmuştur.

Bu soruya cevap veren kurumlardan birisi, yıllar itibariyle sayısal veriler paylaşmaktan kaçınarak, konukevi hizmetinden yararlanan kadınların beşte bir oranında tekrar konukevine başvurduğunu, “%20- %25 bandında olduğu düşünülmektedir” ifadesiyle belirtmiştir.

Konukevine tekrar başvuru konusundaki soruya yıllar itibariyle sayısal verilerle cevap veren bir Kurum ise, 2019 yılında 23, 2020 yılında 33, 2021 yılında ise 12 kadının tekrar başvuru yaptığını belirtmiştir.

Yıllar itibariyle başvuru sayılarını belirten Kurumun cevabı ise şöyledir: 2 defa başvuran sayısı, 2019’da 76, 2020’de 55 ve 2021’de 30’dur. 3 defa başvuran sayısı, 2019’da 16, 2020’de 21 ve 2021’de 16’dır. 4 defa başvuran sayısı, 2019’da 9, 2020’de 10 ve 2021’de 8’dir. Daha fazla sayıda başvuranlar ise, 2019’da 12, 2020’de 15 ve 2021’de 8 olarak gerçekleşmiştir.

Konukeviden ayrıldıktan sonra tekrar başvuruya ilişkin sayısal veri paylaşmayan kurum, “Bakanlığımıza ait Aile Bilgi Sisteminden bu veriler elde edilememektedir” cevabını vermiştir.

4.2.2.22. ŞÖNİM’in Kurum ve Kuruluşlarla Veri Paylaşımı

Kadına yönelik şiddet ve cinsel suçlara ilişkin verilerin raporlama ve paylaşımına ilişkin soruya, “Bakanlığımıza ait Aile Bilgi Sisteminden bu veriler elde edilememekle birlikte söz konusu verilerin paylaşımı konusunda Bakanlığımız yetkilidir” cevabını vermiştir.

Başka bir Kurum, “Veri raporlama Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce yürütülmektedir. İl bazlı raporlar ihtiyaca özel hazırlanarak gizlilik içermektedir. Bu anlamda herhangi bir paylaşım yapılmamaktadır” ifadesiyle raporlamanın yapıldığını ama paylaşamayacağını belirtmiştir. Bir başka Kurum ise kadına yönelik şiddetle ilgili verilenin raporlanmasının ASHB Aile Bilgi Sistemi üzerinden yapıldığını ve paylaşım konusundaki inisiyati-

fin de Bakanlıkta bulunduğunu ifade etmiştir. Kurum ayrıca cinsel suçlara ilişkin herhangi bir veriye sahip olmadıklarını belirtmiştir. Ayrıca Kurumun kadına yönelik şiddet ve cinsel suçlara ilişkin verilerin paylaşımı konusunda belirttiği şu ifadeler, ASH İl Müdürlüklerinin proje kapsamında yapılan izleme sürecinde izledikleri yol ile hemen hemen aynıdır. Kurumun cevabında sorulara cevap verme prosedürü şu şekilde açıklanmıştır: “Verilerin paylaşım durumu Bakanlığın inisiyatifindedir. Herhangi bir STK, kurum ya da kuruluş Müdürlüğümüzden veri talep edince konu İl Müdürlüğümüz ve Bakanlığa iletilmekte ve gelen cevaba göre paylaşım yapılabilmektedir. Genel olarak kısmi veri paylaşımı olmaktadır.”. Bir başka Kurum da veri paylaşımının izne tabi olduğunu belirtmiştir.

4.2.2.23. STK’lar ile İşbirliği

İzleme yapan örgütlerden bazıları, özelde ŞÖNİM ve genelde ASH İl Müdürlüğü’nün yürüttükleri tüm faaliyetler çerçevesinde özellikle hak ve cinsiyet temelli STK’lar ile yaptıkları işbirliğinin düzeyini sorgulamışlardır. Bu kapsamda örgütlerin aldığı cevaplardan birisi, 2019, 2020 ve 2021 yıllarında STK’lar ile herhangi bir işbirliği yapılmadığıdır. Bir başka Kurum, STK’lar ile işbirliğinin talep ve ihtiyaç ekseninde olduğunu STK’ların talebi ve hizmet alanların ihtiyacı doğrultusunda STK’lar ile paydaş çalışmaları yürüttüklerini belirtmiştir. Bununla beraber söz konusu paydaş çalışmaları hakkında bilgi vermemiştir.

Bu konuda sorulara cevap veren bir diğer Kurum ise işbirliğinin barınma, bağımsız hayata geçme ve istihdam aşamalarında gerçekleştiğini ve meslek edindirme kurslarına yönlendirme, iş bulma ve eşya yardımı gibi alanlarda gerçekleştiğini belirtmiştir.

4.2.2.24. Sosyal İnceleme/Araştırma Raporu

Kurumlardan biri, “Hakim ve Savcılık Makamlarının talebi, Hukuk Biriminin talebi ve Müdürlüğümüzce talep edilen tedbirlerde Sosyal Araştırma Raporu hazırlanmaktadır” cevabını vermiştir. Diğer Kurum ise, “Şiddet mağduru kadınlar kadın konukevine yerleştirildikten sonra haklarında ŞÖNİM tarafından sosyal inceleme raporu hazırlanmaktadır. Ayrıca 6284

kapsamında önleyici ve koruyucu tedbir kararı için Müdürlüğümüze başvuruda bulunan şiddet mağduru kişiler hakkında da rapor düzenlenmektedir. Bu konudaki toplam rapor sayısı 2019 yılında 134, 2020 yılında 141, 2021 yılında 52 olmak üzere toplamda 327’dir” cevabını vermiştir.

4.2.2.25. Pandemi Sürecinde Alınan Tedbirler

Bu konuda yapılan izlemede ASH İl Müdürlüklerinin Pandemi sürecinde ŞÖNİM ve konukevlerinde aldığı tedbirler ve yaptığı uygulamalar sorulmuştur.

Cevap veren kurumlardan biri, karantina, ilaçlama, hijyen ve temizlik çalışmaları yürüttüklerinin belirtmiştir. Bir başka Kurum, Pandemi sürecinde alınan tedbirleri üç başlık altında dile getirmiştir. Bunlardan ilki, barınma talebi olan kadınlar için ücreti Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı ve Belediye tarafından karşılanan alternatif barınma alanlarının temin edilmesidir. İkinci uygulama konukevine yerleştirilecek kadınlara İl Sağlık Müdürlüğü işbirliği ile Covid-19 testi yapılmasıdır. Üçüncü uygulama ise konukevi binalarının her hafta düzenli olarak Belediye tarafından dezenfekte edilmesidir.

4.2.2.26. Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı kapsamında Yürütülen Çalışmalar

Kurumlara, Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele IV. Ulusal Eylem Planı (2021-2025) kapsamında yürütülen çalışmalara ilişkin sorular sorulmuştur.

Soruya sınırlı sayıda cevap veren kurumlardan biri, çalıştay gerçekleştirdiklerini, İl Eylem Planını hazırladıklarını, kurumlara resmi yazıların yazıldığını ve faaliyet raporu ve iş takvimlerinin hazır olduğunu belirtmiştir.

Kurumlardan biri kurum, kuruluş ve STK’ların Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Koordinasyon İzleme ve Değerlendirme Komisyonu ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Eylem Planı’na dahil edildiğini belirtmiştir. Bir başka kurum ise, eylem planı kapsamında gerekli faaliyetleri gerçekleştirdiklerini belirtmiştir.

4.2.3. MÜFTÜLÜK

Aile ve Dini Rehberlik Bürolarının Şiddetle Mücadele Kapsamındaki Faaliyetleri Aile ve Dini Rehberlik Bürolarına yönelik yapılan izlemenin sonuçları gizli tutulacak ve il ya da ilçe düzeyinde bir karşılaştırma yapmadan genel olarak verilecektir.

4.2.3.1. Aile ve Dini Rehberlik Bürolarının Şiddetle Mücadele Kapsamındaki Faaliyetleri

4.2.3.1.1. Şiddetle Mücadele Kapsamında Gerçekleştirilen Eğitimler

Aile ve Dini Rehberlik Bürolarının verdiği katılımcı bilgileri şöyledir: Bürolardan birisi, 2019 ve 2020 yıllarına ait bilgi vermemiş ve 2021’de de sadece 100 kadının bu eğitimlerden yararlandığını belirtmiştir. Bir başka büro, 2019’da 30 kadın ve 30 erkek olmak üzere 60 kişi; 2020’de 50 kadın ve 50 erkek olmak üzere 100 kişi ve 2021’de 80 kadın ve 80 erkek olmak üzere 160 kişinin bu eğitimden yararlandığını belirtmiştir. Cevap veren bürolardan sonuncusu, 2019’da 1000 kadın ve 2000 erkek olmak üzere toplam 3000; 2020’de 300 kadın ve 150 erkek olmak üzere toplam 450 ve 2021’de 1000 kadın ve 4000 erkek olmak üzere toplam 5000 kişinin bu eğitimlere katıldığını belirtmiştir. Eğitim katılımcılarının yıllar içinde bu kadar farklılaşması dikkat çekici bir durumdur. Pandemi koşulları nedeniyle 2020’de katılım azalmış görülmektedir. Eğitim içerikleri, işbirlikleri, hizmet içi eğitim planı hakkında hiçbir bilgi vermeyen bu büronun katılımcı sayısına ilişkin verileri, iyi uygulama örneği olarak daha detaylı incelenmelidir. Ayrıca nüfusu birbirine yakın illerde hizmet veren büroların faaliyetlerine katılımcı sayılarının bu kadar farklı olması da düşündürücüdür. Diğer bürolar şiddetle mücadele kapsamındaki eğitimlerle ilgili cevap vermemiştir.

4.2.3.1.2. İhmal ve İstismarla Mücadele Kapsamında Gerçekleştirilen Eğitimler

Bu konuda cevap veren bürolardan birisi 2019 ve 2020 için cevap vermemiş, 2021 için 100-120 kadın cevabını vermiştir. Bir diğer büro, 2019’da 300 kadın ve 350 erkek olmak üzere 650, 2020’de 200 erkek ve 100 kadın olmak üzere 300 ve 2021’de 500 kadın ve 200 erkek olmak üzere 700 kişiye bu eğitimleri verdiğini belirtmiştir. Cevap veren bir diğer büro, 2019 için

soruya cevap vermemiş, 2020 için 25 kadın ve 5 erkek olmak üzere 50 kişi, 2021’de ise 45 kadın ve 45 erkek olmak üzere 90 kişi olarak belirtmiştir.

4.2.3.1.3. Madde ve Teknoloji Bağımlılığı ile Mücadele Kapsamında Gerçekleştirilen Eğitimler.

Bu soruya cevap veren bürolardan birisi 20119 için 300 kadın ve 250 erkek olmak üzere 550, 2020 için 200 kadın ve 100 erkek, olmak üzere 300 ve 2021 için 500 kadın ve 200 erkek olmak üzere 700 kişiye bu eğitimleri vermiştir. Bir diğer büro, 2019’da 35 erkek ve 35 kadın olmak üzere 70 kişi, 2020’de 50 kadın ve 50 erkek olmak üzere 100 kişi ve 2021’de de 65 kadın ve 65 erkek olmak üzere 130 kişiye bu eğitimleri vermiştir.

4.2.3.2. Aile ve Dini Rehberlik Bürolarının İntihar ve Namus Cinayetleriyle Mücadele Kapsamında Gerçekleştirdiği Faaliyetler

Bu soruya cevap veren bürolardan birisi 20119 için 200 kadın ve 400 erkek olmak üzere 600, 2020 için 200 kadın ve 100 erkek, olmak üzere 300 ve 2021 için 500 kadın ve 200 erkek olmak üzere 700 kişiye bu eğitimleri vermiştir. Bir diğer büro, sadece 2021 için 100-120 kadın olarak belirtmiştir.

Aile ve dini danışmanlık bürolarından bazılarının eğitimlere ilişkin katılımcı sayılarında 5000 kişiye kadar ulaşmaları ve ayrıca eğitim konusunun şiddetle mücadele olması, dikkate değer bir konudur.

4.2.3.3. Aile ve Dini Rehberlik Bürolarının Kurumlara Yönlendirdiği Şiddet Mağdurları

Büroların kurumlara yönlendirdiği şiddet mağduru kişi sayıları farklıdır. Bürolardan biri, 2019 yılında 50 ve 2020 yılında 73 şiddet mağduru kadını ihtiyacına göre ilgili kurumlara yönlendiklerini belirtmiştir. Bir başka kurum 2021 yılında 50 şiddet mağdurunu başka kurumlara yönlendirdiğini belirtmiştir. Bir başka büroda 2019’da 8 ve 2020’de 8 kişi yönlendirmiştir. Büroların bu konudaki çalışmaları çok önemlidir. Ayrıca şiddet mağduru kişilere ilişkin sınırlı sayıda da olsa büroların veri paylaşması sevindirici bir durumdur.

4.2.4. KADINA YÖNELİK ŞİDDETLE MÜCADELE İL KOORDİNASYON, İZLEME VE DEĞERLENDİRME KOMİSYONU

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl ve İlçe Koordinasyon İzleme ve Değerlendirme Komisyonları Şiddet temasında yapılan izlemelerden birisidir. Valilikler üzerinden yapılan bu izlemede, 28 İl Kurulu ve 62 ilçe kurulu olmak üzere, toplam 90 Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Koordinasyon İzleme ve Değerlendirme Komisyonu izlenmiştir. Bu izlemede sorular 3 başlık halinde şu şekilde oluşturulmuştur: İlk başlıkta Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl ve İlçe Koordinasyon İzleme ve Değerlendirme Komisyonlarının çalışma usul ve esaslarına yönelik olarak toplantı sıklığı, toplanamama nedeni ve Komisyon toplantılarına sendika, meslek odası ve STK'ların davet edilip edilmediği sorulmuştur. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl ve İlçe Koordinasyon İzleme ve Değerlendirme Komisyonlarının görevleri ile ilgili olarak oluşturulan ikinci başlıkta, Komisyonun şiddetin önlenmesi bağlamındaki çalışmaları, Komisyon toplantılarında alınan kararlar ve KADES Uygulaması ile ilgili olarak yürütülen faaliyetler sorulmuştur. Üçüncü ve son başlıkta ise Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele 4. Ulusal Eylem Planı'nın kapsamında İl Eylem Planının hazırlanıp hazırlanmadığı, İl Teknik Kurulunun oluşturulup oluşturulmadığı ve tüm bu süreçte STK'lar ile yapılan işbirliğinin düzeyi sorulmuştur.

4.2.4.1. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl ve İlçe Koordinasyon İzleme ve Değerlendirme Komisyonlarının Çalışma Usul ve Esasları:

Komisyonlara bu başlıkta sorulan sorulardan ilki komisyon toplantılarının hangi sıklıkta yapıldığıdır. İzleme süreci içinde yeni kurulmuş olan Komisyonlar ve cevabı soru formunu doldurmak yerine “yönetmelikte belirtilen sürelerde” şeklinde olan Komisyon dışındaki tüm Komisyonlar bu soruya cevap vermiştir. İl ve İlçe Komisyonlarından bu soruya verilen cevaplar, “yıl-da bir”, “altı ayda bir”, “dört ayda bir” ve “üç ayda bir” şeklindedir. Bununla birlikte toplantı sıklığı il ve ilçe komisyonları arasında farklılık göstermektedir. İl Komisyonlarında toplanma sıklığı en fazla, “altı ayda bir”, ilçe komisyonlarında toplanma sıklığı en fazla “yıl-da bir” şeklindedir. Dolayısıyla Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Koordinasyon İzleme ve Değerlendirme Komisyonlarının, Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İlçe Koordinasyon

İzleme ve Değerlendirme Komisyonlarından daha sık toplandığı görünmektedir.

Bu başlıktaki Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl ve İlçe Koordinasyon İzleme ve Değerlendirme Komisyonlarına yöneltilen ikinci soru, toplantı yapılmama nedenidir. Bu soruya cevap veren Komisyonların toplantı yapamama nedeni olarak belirttikleri tek durum, Pandemi koşullarıdır. Bu durum hem İl hem de İlçe Komisyonları için söz konusudur.

Komisyonların çalışma usul ve esasları kapsamında sorulan son soru, Komisyon toplantılarına sendika, meslek odası ve STK'ların davet edilip edilmediğidir. Bu soruya cevap veren komisyonların

İlçe komisyonlarından izleme yapılan 2019, 2020 ve 2021 yıllarında toplantılara sendika, meslek odası ve STK'ların davet edilmediğini söyleyenlerin sayısı, 29'dur. İl komisyonlarında ise cevap verenler içinde sadece 10 Komisyon izleme yapılan yıllara ilişkin toplantıların hemen hepsine sendika, meslek odası ve STK'ların davet ettiğini belirtmiştir. Dolayısıyla Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl ve İlçe Koordinasyon İzleme ve Değerlendirme Komisyonlarının toplantılarına sendika, meslek odası ve STK'ları davet ederek, sivil toplum açısından güçlendirilmesi gerektiği söylenebilir.

4.2.4.2. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl ve İlçe Koordinasyon İzleme ve Değerlendirme Komisyonlarının Görevleri

Komisyonların görevleriyle ilgili olarak üç soru sorulmuştur. Bunlardan ilki, Komisyonların şiddet önlenmesi bağlamındaki çalışmalarıdır. Gerek il ve gerekse de ilçe komisyonlarının bu kapsamda gerçekleştirdiği faaliyetler, ŞÖNİM tarafından şiddet mağdurları ve nadir de olsa şiddet faillerine yönelik olarak gerçekleştirilen eğitim, farkındalık ve bilinçlendirme çalışmalarıdır. Bu faaliyetlerin genel olarak konuları, şiddetle mücadele, toplumsal cinsiyet eşitliği, aile içi iletişim, öfke kontrolü, mağdur görüşme teknikleri vs. yer almaktadır.

Komisyonların görevleri ile ilgili olarak sorulan ikinci soru, komisyon toplantılarında alınan kararlarla ilgilidir. Bu soruya cevap veren komisyonların neredeyse tamamı, alınan kararlardan söz etmek yerine komisyon toplantı gündemi ile ilgili bilgiler vermiştir. Dolayısıyla yorumlanabilecek ve kıyaslanabilecek bir bilgi mevcut değildir.

Komisyon toplantıları konusundaki son soru, KADES Uygulamasıdır. Öncelikle bu soruya cevap vermeyen komisyon sayısı diğerlerinden daha azdır. Komisyonların verdiği cevaplardan il ve ilçelerde komisyon eliyle yürütülen en yaygın faaliyetin KADES Uygulaması ile ilgili olduğunu söylemek yanlış olmaz. Komisyonlar, “şehrin işlek caddelerinde stant açmak”, “üniversite öğrencilerine KADES tanıtımı yapmak”, “kurumlar ziyaret edilerek”, “köyler ziyaret edilerek” KADES uygulamasının anlatılması gibi faaliyetlerden söz etmişlerdir.

4.2.4.3. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele 4. Ulusal Eylem Planı (2021-2025)

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl ve İlçe Koordinasyon İzleme ve Değerlendirme Komisyonlarına Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele 4. Ulusal Eylem Planı kapsamındaki faaliyetleri sorulmuştur. Bu bağlamda İl Eylem Planının hazırlanıp hazırlanmadığı, İl Teknik Kurulunun oluşturulup oluşturulmadığı ve tüm bu süreçte STK’lar ile yapılan işbirliğinin düzeyi sorulmuştur. Ulusal Eylem Planının etkili uygulanabilmesi için özellikle 2021’de Komisyonlar eliyle il düzeyinde gerçekleştirilecek faaliyetlere dikkat çekmek amacıyla sorulan bu sorulara cevap veren komisyon sayısı son derece sınırlıdır.

4.2.5. BARO

Şiddet temasında “adli yardım hizmetlerine erişim”, “cinsel şiddet” ve “6284 sayılı kanunun uygulanması” alt temaları olmak üzere üç alt temada 23 Örgüt tarafından 21 Baro izlenmiştir. Bunlardan adli yardım hizmetlerine erişim alt temasında, 15 Örgüt tarafından 13 Baro izlenmiştir. Örgütlerden 10’u aynı soru formunu kullanarak 10 baro izlemiştir. Örgütlerden 2’si aynı soru formuyla 1 baro izlemiştir. Yine örgütlerden 2’si aynı soru formuyla 2 ayrı baro izlemiştir. Geriye kalan örgüt ise farklı bir soru formuyla tek bir baro izlemiştir. Cinsel şiddet alt temasında ise bir örgüt tarafından bir baro izlenmiştir. Son olarak 6284 sayılı kanunun uygulanması alt temasında 17 Örgüt, 17 Baro izlemiştir. Alt temalara geçmeden önce belirtilmesi gereken husus, birden fazla örgütün aynı baroyu izlemiş olduğu veya aynı örgütün aynı baroyu birden fazla alt temada izlemiş olduğudur.

4.2.5.1. 6284 Sayılı Kanunun Uygulanması

6284 sayılı kanunun uygulanması alt temasında yukarıda da belirtildiği gibi 17 izleme yapılmıştır. Alt temalara geçmeden önce belirtilmesi gereken husus, birden fazla örgütün aynı baroyu izlemiş olduğu veya aynı örgütün aynı baroyu birden fazla alt temada izlemiş olduğudur.

Bu alt temada aynı soru formuyla 17 Örgüt¹⁰⁰ tarafından 17 Baro izlenmiştir. İzlemede kullanılan soru formu, 13 sorudan oluşmaktadır. Bu Barolardan 9'u sorulara cevap vermemiştir. Cevap veren 8 Baronun cevapları Örgütlerin 2019, 2020 ve 2021 yılları için yönelttikleri sorularla birlikte şu şekildedir:

Örgütler ilk soruda, Baroya adli yardım kapsamında, 6284 sayılı kanundan tedbir talep eden kaç başvuru yapıldığını ve bu başvuruların (boşanma, velayet ve nafaka davalarında talep edilenler dahil) kaçının 0-18 yaş arası kız çocukları dahil olmak üzere kadın olduğunu sormuştur.

Barolardan birisi, her üç yıl için, “bu konuda istatistik tutulmamıştır” cevabını vermiştir.

Başka bir Baro, her üç yıl için, “adli yardım kapsamında 6284 sayılı kanun için tedbir başvurularında görevlendirme yapılmamaktadır. Bu husustaki başvurular baromuz kadın hakları merkezine yönlendirilmektedir” cevabını vermiştir.

Bir diğer Baro, 2019 yılı için başvuru olmadığını, 2020 yılı için kimlik değiştirme talepli 1 başvuru olduğunu ve yaşının 18'den büyük olduğunu belirtmiştir. Baro ayrıca 2021 yılında da kimlik değiştirme ve kişisel ilişkinin kaldırılması talepli 1 başvuru aldıklarını ve başvuru verenin 18 yaşından büyük olduğunu belirtmiştir. Baro her iki yıl için de belirttiği başvuruların cinsiyetine dair bilgi vermemiştir.

Başka bir Baro, başvuruları, 2019 yılı için 3020, 2020 yılı için 2397 ve 2021 için 2912 olarak belirtmiştir. Başvuruların cinsiyet ve yaşına ilişkin bilgi vermemiştir.

100 Örgütlerden biri, soru formunu iletmek üzere Baroya yaptığı ziyareti, işbirliği ve sosyal diyalog mekanizmasını artırmak amacıyla ilde faaliyet gösteren ve projeye destek veren örgütlerle birlikte gerçekleştirmiştir.

Bir diğ er Baro her     yıl için hem sayıları hem de oranları paylaşmıştır. Buna göre 2019 yılında başvuran 202 kadın toplam başvurunun %73,45'idir. 2020 yılında başvuran 149 kadın, toplam başvurunun %64,22'sidir. 2021'de başvuran 184 kadın toplam başvurunun %69,17'sidir.

Bir diğ er Baro, 6284 sayılı Kanun kapsamında bir başvuru olmadığını belirterek, kendilerine yapılan adli yardım başvuru sayısı ve başvuranlardan kaçının kadın olduğuna dair bilgileri yıllar itibariyle vermiştir. 2019'da yapılan toplam 184 adli yardım başvurusunun 138'i kadındır. 2020'de yapılan toplam 146 adli yardım başvurusunun 139'u kadındır. 2021'de yapılan toplam 172 adli yardım başvurusunun 134'  kadındır.

Barolardan bir diğ eri toplam başvuru ve kadın sayısını şu şekilden vermiştir: Baroya 2019'da yapılan 107 adli yardım başvurusunun tamamı kadınlar tarafından yapılmıştır. 2020'de yapılan toplam 123 adli yardım başvurusunun 121'i ve 2021'de yapılan toplam 191 adli yardım başvurusunun hepsi kadındır.

Bu soruya cevap veren son Baro, 6284 sayılı kanun kapsamında 0-18 yaş arası kız çocukları dahil olmak üzere kadınlar tarafından yapılan başvuru sayılarını yıllar itibariyle vermiştir. Buna göre 2019 yılında 557, 2020 yılında 267 ve 2021 yılında 216'dır. Baro ayrıca bu başvurular arasında boşanma, nafaka ve velayet davasıyla ilgili olarak adli yardım bürosundan avukat talep edenlerin sayısı ise 2019 için 63, 2020 için 64 ve 2021 yılı için de 71 olarak belirtmiştir.

Örgütler ikinci soruda, Baronun 6284 sayılı kanun, boşanma, nafaka ve velayet konulu başvurularda adli yardım kriterlerinin neler olduğunu sormuştur. Baroların cevabı şu şekildedir:

Barolardan birisi, "pozitif ayrımcılık yapılmakta (...) ve herhangi bir kriter aranmamaktadır" cevabını vermiştir.

Bir diğ er Baro, "Baromuzun tüm adli yardım başvurularında aradığı temel iki kriter bulunmaktadır: Davasında haklılık ve ekonomik gücün davayı açmakta yetersiz kalmasıdır. Ayrıca başvurucunun kadın, mülteci veya engelli olması pozitif ayrımcılık için bir sebeptir" cevabını vermiştir.

Bir diğ er Baro, başvuran adına kayıtlı taşınmaz ve araç bulunmaması ve başvuranın gelir getirici bir işte çalıştığına dair SGK kaydının bulunmaması

olmak üzere iki kriterleri olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte bu taleplerin yanında kadına yönelik şiddet içeren dosyalarda ŞÖNİM ve Valilik tarafından yönlendirilen başvurular için de adli yardım hizmetinin sağlandığını belirtmiştir.

Bir diğer Baro, 6284 uyarınca tedbir taleplerinde ekonomik kriter aranmaksızın atama yapılmaktadır. Diğer konularda yapılan başvurularda ise ekonomik koşullar ve hukuki yarar koşulu aranmaktadır.

Başka bir Baro, başvurucunun mali durumuna ilişkin araştırmanın sonucuna göre avukat görevlendirmesi yapıldığını, şiddet içeren dosyalarda herhangi bir araştırma yapılmaksızın hemen atama yapıldığını belirtmiştir.

Bir diğer Baro, iki kriterleri olduğunu, bunlardan birisinin başvuranın üzerine kayıtlı taşınır veya taşınmazın olmaması ve banka hesaplarında bakiye bulunmamasını belirtmiştir.

Bir diğer Baro, “genel adli yardım kriterleri” cevabını vermiş ve kadın konukevinden gelen kurum yazısının kendileri için yeterli olduğunu belirtmiştir.

Başka bir Baro, 6284 sayılı yasa kapsamındaki tek kriterin başvuranın şiddet mağduru olması veya şiddet tehdidi altında bulunması olduğunu, başka bir kriterleri olmadığını belirtmiştir.

Örgütler üçüncü soruda, şiddet mağduru kadınlara CMK servisi kapsamında ceza dosyalarında vekil tayin edilip edilmediği sormuştur. Bu soruya cevap veren bütün barolar, CMK servisi kapsamında ceza dosyalarında vekil tayin edildiğini belirtmiştir.

Örgütler dördüncü soruda, vekil tayin edilen başvuru sayısını sormuştur. Barolardan 5’i bu soruya cevap vermemiştir. Cevap veren 3 Barodan birisi, 2019 için 420 soruşturma, 138 mahkeme için, 2020 yılı için 315 soruşturma ve 87 mahkeme için ve 2021 yılı için 460 soruşturma ve 113 mahkeme için vekil tayin edildiğini belirtmiştir. Cevap veren ikinci Baro, 2021 yılında 19 farklı suç türüne ilişkin toplam 1549 dosya için vekil tayini yapıldığı belirtilmiştir. Cevap veren son Baro ise 2019’da 687, 2020’de 482 ve 2021’de 652 vekil tayini yapıldığını belirtmiştir.

Örgütler beşinci soruda, ceza dosyasına vekil atandıktan sonra davasından vazgeçen kişi sayısını sormuştur. Baroların tamamı, vazgeçme beyanlarının mahkemeye bildirilmesi nedeniyle, kendilerinde herhangi bir bilgi olmadığını belirtmişlerdir.

Örgütler altıncı soruda 6284 sayılı kanun kapsamında alınacak tedbirlere ilişkin adli yardım hizmeti veriliş verilişmediğini sormuştur. Barolardan 2'si 6284 sayılı kanun kapsamında alınacak tedbirlere ilişkin adli yardım hizmeti vermediklerini belirtirken, diğer 6 Baro söz konusu hizmetin verildiğini belirtmiştir.

Örgütler yedinci soruda adli yardım talebi kabul edildikten sonra davadan/süreçten vazgeçen kişi sayısını sormuştur.

Barolardan 5'i bu konuda bir verilerinin olmadığını belirtirken, geri kalan 3 Baro sayısal veriler paylaşmıştır. Buna göre Barolardan birisi, adli yardım talepleri kabul edilmesine rağmen vazgeçme beyanında bulunan kadın başvurucuların sayısını 2019 için 10, 2020 için 5 ve 2021 için 10 olarak belirtmiştir.

Bir diğer Baro, adli yardım talebi kabul edildikten sonra davadan/süreçten vazgeçen kişi sayısını 2019'da 11, 2020'de 19 ve 2021'de 15 olarak belirtmiştir.

Bu soruya ilişkin veri paylaşan son Baro ise, 2019 yılında 33, 2020 yılında 29 ve 2021 yılında 34 kişinin adli yardım talebi kabul edildikten sonra davadan/süreçten vazgeçtiğini belirtmiştir.

Örgüt sekizinci soruda, Baroya kayıtlı avukatların meslek içi eğitim programlarında "kadının insan hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği ve şiddet" vb. konularına yer verilip verilişmediğini sormuştur. Barolardan sadece 3'ü bu konuların programlarda yer aldığını belirtmiştir.

Örgüt dokuzuncu soruda, Baroda kayıtlı stajyer avukatların staj eğitiminde "kadının insan hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği ve şiddet" vb konulara yer veriliyor veriliş verilişmediğini sormuştur. Barolardan sadece 3'ü bu konuların programlarda yer aldığını belirtmiştir.

Örgüt onuncu soruda, Baro tarafından verilen adli yardım hizmetleri ile ilgili cinsiyete, yaşa, engellilik, mülteci olup olmama, medeni durum, başvuru konusuna göre ayrıştırılmış veriler toplanıp toplanmadığını sormuştur. Bu Soruya cevap veren 7 Barodan 4, ayrıştırılmış veri toplamadığını belirtmiştir. Ayrıştırılmış veri toplandığını belirten 3 Barodan 2'si cinsiyet ve mültecilik kırımlarında veri topladığını belirtmiş, diğer baro detay vermemiştir.

Örgütler on birinci soruda, verilen adli yardım hizmetlerinin etkisini ölçecek herhangi bir araştırma, toplumsal cinsiyet etki analizi vb. bir değerlendirme yapıp yapılmadığını sormuştur. Bu soruya cevap veren 6 Baro, etki analizine ilişkin bir değerlendirmelerinin olmadığını belirtmiştir.

Örgütler on ikinci soruda, şiddete ve ayrımcılığa maruz kalan ve adli yardım hizmeti verilen kadınlarla ilgili baronun yaptığı başka çalışma olup olmadığını sormuştur. Cevap veren 6 Barodan 5'i farklı bir faaliyetlerinin olmadığını belirtmiştir. Barolardan birinin belirttiği farklı tek faaliyet, Türkiye'de altı pilot ilde başlatılan Şiddet Mağduru Destek Merkezi uygulamasıdır.

Örgütler on üçüncü soruda, kadına yönelik şiddet konusunda bir izleme programı olup olmadığını sormuştur. Bu soruya cevap veren 6 Baro, kadına yönelik şiddet konusunda bir izleme programlarının olmadığını belirtmiştir.

4.2.5.2. Adli Yardım Hizmetlerine Erişim

Adli yardım hizmetlerine erişim alt temasında, yukarıda da belirtildiği gibi 15 Örgüt tarafından 13 Baro izlenmiştir. Örgütlerden 10'u aynı soru formunu kullanarak 10 baro izlemiştir. Örgütlerden 2'si aynı soru formuyla 1 baro izlemiştir. Yine örgütlerden 2'si aynı soru formuyla 2 ayrı baro izlemiştir. Geriye kalan örgüt ise farklı bir soru formuyla tek bir baro izlemiştir. Bu alt temada dört farklı soru formu kullanılmıştır. Bu soru formlarından ilkini kullanarak 10 baroyu izleyen 10 örgütten 6'sı sorularına cevap almıştır. Örgütler bu izlemede Barolara sorularını üç başlık altında yöneltmiştir. Barolardan 6'sı bu sorulara cevap verirken, 4 Baro cevap vermemiştir. Ayrıca cevap veren 6 Barodan biri, sorulara doğrudan cevap vermek yerine ilgili mevzuatı cevap olarak iletmiştir. Örgütlerin bu izleme sonucunda aldığı cevaplar, sorulan sorularla birlikte şu şekildedir:

Örgütler ilk soruda, Baroya adli yardım talepli kaç kişinin başvurduğu ve bu başvurular içindeki 0-18 yaş arası kız çocuk dahil kadınların sayısıdır. Barolardan birisi, kendilerine yapılan toplam başvuru sayısını, 40251 ve kadın başvuru sayısını da 34138 olarak belirtmiştir. Bir diğer Baro, toplam başvuru sayısını 13304 ve kadın başvuru sayısını da 10068 olarak belirtmiştir. Üçüncü Baro, toplam başvuru sayısını 332 ve kadın başvuru sayısını da 310 olarak belirtmiştir. Dördüncü Baro ise toplam başvuru sa-

yısını 2590, kadın başvuru sayısını da 2351 olarak belirtmiştir. Baroların hiç birisi 0-18 yaş aralığındaki kız çocuklarına ilişkin bir veri paylaşmamıştır. Cevap veren son Baro toplam başvuru sayısını 4990 olarak belirtmiş ve bu sayının %80'inin 18 yaş altı kız çocukları dahil kadın olduğunu ifade etmiştir.

Örgütler ikinci soruda, adli yardım başvuru şartları ve başvuru evraklarının neler olduğunu; sormuştur. Cevap veren Baroların tümü, öncelikle, ekonomik durumu gösterir belgeler, ikametgah ve kimlik belgeleri ile mahkeme dava dosyası bilgilerinin gerektiğini belirtmiştir. Bununla birlikte Barolardan ikisi ek açıklama yapmıştır. Bu açıklamalardan birisi, “talebinde haklı olması yani hukuki yarar koşulunun gerçekleşmesi” gerektirir. Diğer Baro ise, başvurunun göç ve iltica kapsamında olması halinde “belirtilen evrakların toplanma olanağı bulunmadığı için bu alanda çalışan dernekler, STK'lar ve görevlendirilen avukatların yazılı bildirimi üzerine başka belge istenmeksizin mültecilik alanı kapsamında görevlendirme yapılmaktadır. Aynı durum başvuruçunun çocuk ve şiddet mağduru kadın olması hallerinde de geçerlidir” açıklamasını yapmıştır. Cevap veren son Baro, “asgari ücret ve üzerinde geliri olmaması, adına kayıtlı araç ve taşınmaz kaydının olmaması ve yine bankalarda para vs ziynet eşyası gibi kıymetlerin bulunmaması gerekmektedir” açıklamasını yapmıştır.

Örgütler üçüncü soruda, adli yardıma başvuran şiddet ve ayrımcılık mağduru kadınlar için alınan ek tedbir ve önlemlerin neler olduğunu sormuştur. Barolar bu soruya mevcut süreci özetleyerek cevap vermiş ve ek bir tedbir hakkında bilgi vermemiştir.

Örgütler dördüncü soruda, adli yardım başvuruçuları için görüşme yapılacak bir mekanın olup olmadığını ve bu mekanın şiddet mağduru kadınlar ve engelli kadınların ihtiyaçlarına uygun olup olmadığını sormuştur. Baroların hepsi adli yardım başvuruçuları için görüşme mekanı olduğunu ve bu mekanın şiddet mağduru veya engelli kadınlar için yeterli koşullara sahip olduğunu belirtmiştir.

Örgütler beşinci soruda, adli yardım hizmetlerini hangi avukatların verdiğini ve adli yardım hizmeti vermek için avukatlarda aranan şartlar neler olduğunu sormuştur. Barolardan dördü, özel bir şartın olmadığını ve gönüllülük esasına göre avukatların adli yardım hizmeti verdiğini belirtmiştir. Sadece

bir baro, gönüllülük esasına ek olarak “göç/iltica, işkence ve kötü muamele, çocuk ihmal ve istismarı, kadına yönelik şiddet ve 6284 kapsamında görevlendirme alabilmek için avukatların ilgili merkezler tarafından özel olarak düzenlenen eğitim çalışmalarına katılmak zorun olduğunu belirtmiştir.

Örgütler altıncı soruda, şiddete ve ayrımcılığa maruz kalan kadınlara hukuki destek verecek avukatlara yönelik ayrı ve özel şartlar aranıp aranmadığı, bu kapsamda avukatlara ayrıca toplumsal cinsiyet, şiddete maruz kalan kadınlarla görüşme gibi eğitimlerin verilir verilmediği ve veriliyorsa eğitimlerin süresi ve içeriğine ilişkin bilgi talep etmiştir. Barolardan birisi, bu konuda avukatlara yönelik herhangi bir eğitim olmadığını belirtirken, bir diğer Baro ayrı bir eğitim programı olmamakla birlikte Staj merkezinde adli yardım dersi olduğunu belirtmiştir. Avukatlara yönelik konuya ilişkin eğitim programının yürütüldüğünü belirten Barolardan biri, Kadın hakları merkezinde 15 gün arayla 2 günlük seminer programları olduğunu, diğer Baro ise, “6284 sayılı yasa ve kadına yönelik şiddet olgusunun sosyal, psikolojik ve hukuksal boyutu” konulu seminere katılımın zorunlu olduğunu belirtmiştir. Bir diğer Baro ise adli yardım listesine kayıt öncesinde eğitime tabi tutuldukları ve sertifika aldıklarını belirtmiştir.

Örgütler yedinci soruda, adli yardım hizmetleri ile ilgili cinsiyete, yaşa, engellilik, mülteci olup olmama, medeni durum, başvuru konusuna göre ayrıştırılmış verilerin toplanıp toplanmadığını sormuştur. Barolardan dördü ayrıştırılmış veri toplandığını belirtirken, bir Baro ayrıştırılmış veri toplanmadığını belirtmiştir.

Örgütler sekizinci soruda, adli yardım hizmetlerinin etkisini ölçecek herhangi bir araştırma, toplumsal cinsiyet etki analizine ilişkin bir değerlendirme yapıp yapılmadığını sormuştur. Barolardan birisi, Kadın Hakları Merkezi tarafından adli yardım hizmetlerine ilişkin araştırmaların yapıldığını ve kamuoyu ile paylaşıldığını belirtmekle birlikte etki analizine ilişkin bir bilgi vermemiştir. Barolardan üçü etki analizine ilişkin herhangi bir çalışma yapılmadığını belirtirken, diğer Baro ise soruya cevap vermemiştir.

Örgütler dokuzuncu soruda, şiddete ve ayrımcılığa maruz kalan ve adli yardım hizmeti verilen kadınlarla ilgili Baronun yaptığı farklı bir çalışma olup olmadığını sormuştur. Barolardan birisi bu soruya cevap vermemiş, bir Baro Kadın Hakları Komisyonu tarafından gelen talebe göre gerekli değeren-

dirmeleri yaptıklarını belirterek, farklı çalışmalara ilişkin bilgi vermemiştir. Barolardan birisi, Belediye ile yapılan protokol uyarınca dezavantajlı bölgelerde yurttaşların adalete erişimi için “Adalet Aracı” uygulamasını hayata geçirdiklerini ve böylece Türkiye’de ilk adli yardım servisi mobil aracı ile hizmet verdiklerini belirtmiştir. Diğer bir Baro, Türkiye Barolar Birliği ile birlikte yürüttüğü çalışmaları özetlemiştir. Son Baro ise uyuşmazlıkların yoğun olduğu bölgelerde adli yardım bürosu ve temsilcilikleri açtıklarını, hafta içi her gün ŞÖNİM’ de bir adli yardım avukatının nöbet tuttuğunu ve ildeki adliyelerden birisinde “Kadına Karşı Şiddeti Önleme Bürosu” açtıklarını belirtmiştir.

Bu alt temada izlemeyi aynı soru formuyla aynı baroya yönelik olarak yapan 2 örgütün izleme sonuçları sorulan sorularla birlikte şu şekildedir:

Öncelikle örgütler, Baroya 2018-2020 yılları arasında adli yardım talebinde bulunan ve başvurusu kabul edilen kadın sayısını sormuştur. Baro 2018 yılında toplam 557 başvuru olduğunu ve bunların 402’sinin kabul edildiğini; 2019 yılında toplam 515 başvuru olduğunu ve 392 başvurunun kabul edildiğini ve son olarak 2020 yılında ise toplam 379 başvuru olduğunu ve bunların 296’sının kabul edildiğini belirtmiştir. Örgütler ikinci olarak bu başvurulardan kaçının ŞÖNİM aracılığıyla olduğunu sormuştur. Baro, yıl ayrımı gözetmeden 2018-2020 arasında ŞÖNİM aracılığıyla adli yardım başvurusu yapan kadın sayısının 40 olduğunu belirtmiştir.

Örgütler üçüncü soruda 2018-2020 yılları arasında adli yardım talebinde bulunan kadınlardan kaçının boşanma davası açtığı ve bu davalardan kaçının şiddete dayalı olarak açıldığını sormuştur. Baro, 2018-2020 yılları arasında 1023 kadının boşanma davası açtığını fakat kaçının şiddete dayalı olarak açıldığına dair bir verilerinin olmadığını belirtmiştir.

Örgütler, dördüncü soruda, şiddet nedeniyle açılan davaların hangi birim tarafından takip edildiğini ve bu davaların takibi sırasında kaç ölüm yaşandığını sormuştur. Baro, bu davaların Adli Yardım Bürosu ve Kadın ve Çocuk Hakları Komisyonu tarafından takip edildiğini ve şu ana kadar ölümler sonuçlanan bir dava takip edilmediğini belirtmiştir.

Örgütler, beşinci kadına yönelik şiddetin önlenmesi, cinsiyet eşitliğinin sağlanması konusunda ne türlü çalışmalar gerçekleştirdiklerini sormuş ve bu

Çalışmaların niteliği ve niceliği hakkında bilgi talep etmiştir. Baro, kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve cinsiyet eşitliğinin sağlanması konusunda Valilik ve Belediye ile protokol yaptıklarını, protokolün güncellenerek süreklilik kazandığını ve ayrıca bu protokol kapsamında bir proje yürüttüklerini belirtmiştir. Ayrıca bu proje kapsamında açılan Kadına ve Aile Bireylerine Karşı Şiddetin Önlenmesi ve Şiddet Mağdurlarına Hizmet Merkezinde gönüllü avukatlarla 24 saat hizmet verdiklerini belirtmiştir. Bu merkezdeki gönüllü avukat sayısını 129 olarak belirten Baro, 2018’de 17, 2019’da 52, 2020’de 22 avukat görevlendirildiğini belirtmiştir. Buna ek olarak Barodan gönüllü avukatların ŞÖNİM’de haftada bir gün ve belirli saat diliminde (3 saat), kadınlara hukuki danışmanlık hizmeti verdiklerini belirtmiştir. Baro ayrıca Belediye ile 2020’de gerçekleştirdiğı Aile Rehberlik Projesi ile ücretsiz olarak hukuksal destek vermektedir.

Örgütler altıncı soruda Baroya Kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve kadına yönelik ayrımcılığın ortadan kaldırılması konulu ulusal ve uluslararası sözleşmelerin uygulanmasında ne gibi zorluklarla karşılaştığını, bu zorlukları aşmak için ne gibi çalışmalar yapıldığını ve bu kapsamda işbirliği yapılan STK’ları sormuştur. Baro, ulusal ve uluslararası kuruluşlarla işbirliği içinde yürüttüğü faaliyetlerinden söz ederek, ulusal ve uluslararası sözleşmelerin uygulanmasına yönelik yada bu süreçte karşılaşılan güçlüklerle yönelik bir cevap vermemiştir.

Örgütler yedinci soruda, şiddet ve ayrımcılığa uğrayan kadınlar ve LGBTİ+ler için ne gibi çalışmalar gerçekleştirildiğini sormuştur. Baro, “Baromuza başvuran şiddet ve ayrımcılığa uğrayan kadınlar ve LGBTİ+ler için hukuki destek verilmiş ve adli yardım hizmetinden yararlanmaları sağlanmıştır” açıklamasını yaparak detaylı bir bilgi vermemiştir.

Örgütler sekizinci soruda, kadına yönelik şiddet, toplumsal cinsiyet eşitliği, kadın hakları konularında kurumlara/kuruluşlara yönelik eğitimlerin hangi konularda, kimlere ve hangi tarihte verildiğini sormuştur. Baro, ildeki okullardan birisine 2019’da “şiddet ve istismar” konusunda seminer verdiklerini, 25 Kasım’da ziyaret ettikleri bir kuruluştaki seminer verdiklerini belirtmiştir.

Örgütler son soruda kadına yönelik şiddet konusunda baro olarak ayrı bir veri toplanıp toplanmadığını, bu verilerin hangi kaynaktan toplandığını,

sonuçların kamuoyu ile paylaşılıp paylaşılmadığını ve bu verilere ilişkin raporlama yapıp yapılmadığını sormuştur. Baro, belirli aralıklarla başsavcılık ve ASH İl Müdürlüğünden veri talep edildiğini ve bu verilerin kamuoyu ile paylaşıldığını belirtmiştir. Baro bu kapsamda Başsavcılıktan talep ettiği son verinin ayrıca ellerine ulaşan son veriye göre 10 Mart 2020 -14 Mayıs 2020 tarihleri arasında şiddet eylemleri nedeniyle 544 adet tahkikat yapıldığını ve önleyici tedbir kararı verildiği bilgisini paylaşmıştır.

Aynı soru formuyla iki ayrı Baro izleyen iki Örgüt, izlemeyi iki soruyla gerçekleştirmiştir. Barolardan birisi cevap vermemiştir. Örgütler, barolara 2018, 2019 ve 2020 yılları için boşanma, nafaka ve çocuk velayeti bağlamında kaç adli yardım başvurusu olduğunu ve boşanma, nafaka ve çocuk velayeti bağlamında yapılan başvurularda adli yardım kriterlerinin neler olduğunu sormuştur. Cevap veren baro öncelikle yıllar itibariyle boşanma, nafaka ve çocuk velayeti sayılarını vermiştir. Buna göre 2018 yılında Boşanma:296, Nafaka: 61, Çocuk Velayeti: 19; 2019 yılında Boşanma: 314, Nafaka: 36, Çocuk Velayeti: 12 ve 2020 yılında da Boşanma: 237, Nafaka: 40, Çocuk Velayeti: 12 olarak gerçekleşmiştir. Baro ayrıca boşanma, nafaka ve çocuk velayeti bağlamında yapılan başvurularda adli yardım kriterleri için, malvarlığı ve gelir durumuna bakıldığını, fakat şiddet söz konusu olduğunda Baro Kadın Kakları Komisyonu ile iletişime geçildiğini, konukevinden gelen talep söz konusu olduğunda başvuruçuların mağdur oluşunun dikkate alındığını belirtmiştir. Yine boşanma davalarında özellikle başvuru kadının olup geliri yok ise ve üzerine kayıtlı malvarlığı büyük bir ölçüde değil ise talepler kabul edildiğini belirtmiştir.

Bu alt temadaki son izleme, bir örgüt tarafından yapılan bir Baro izlemesidir. Diğerlerinden farklı sunulmasının nedeni, yukarıda da belirtildiği gibi farklı bir soru formuyla izleme yapmasındandır.

Örgüt Baroya, 2019 ve 2020 yıllarına ilişkin olarak altı soru sormuştur. Bu sorulardan ilk ikisinde, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında kaç koruma ve tedbir kararı talep edildiğini ve kaç koruma ve tedbir kararı alındığına ilişkindir. Baro, 14.11.2019-16.12.2020 tarihleri arasında kendilerine yapılan 22 başvurunun 18 'inin 6284 kapsamında koruma ve tedbir talebi olduğunu ve bunlardan 12'sine koruma ve tedbir kararı alındığını belirtmiştir. Baro ay-

rica Kolluğun koruma ve tedbir kararı vermeye yetkisi olmasına karşın başvurucuları Cumhuriyet Savcılığına yönlendirmesini bir şikâyet olarak dile getirdiklerini belirtmiştir.

Örgüt üçüncü ve dördüncü sorularda, verilen tedbir kararlarının süresi her bir dosya için ne kadar olduğunu ve verilen tedbir sürelerinin uzatılması için verilen karar sayısının kaç olduğunu sormuştur. Baro, verilen tedbir kararlarının süresi 3 ay - 6 ay arasında olduğunu ve 8 tanesinde tedbir süresinin uzatılması talebi bulunduğunu ve bu taleplerin de 4'üne olumlu geri dönüş sağlandığını belirtmiştir. Baro ayrıca “mevcut tehlike durumunun varlığı arandığı ve tarih kapsamında fiili faaliyetin varlığının arandığı sözlü yapılan hakaret ve tehditler sonucunda tedbir uzatma taleplerinin reddine karar verildiği gözlenmiştir” cevabını vermiştir.

Örgüt beşinci soruda koruma ve tedbir kararlarının kaçında nafaka ve geçici velayet konusunda karar verildiğini sormuştur. Baro, nafaka ve velayet konusunda koruma ve tedbir kararı alınan başvurunun mevcut olmadığını belirtmiştir.

Örgüt son soruda, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında alınan tedbir ve koruma kararlarından kaçının ihlal edildiğini ve bu ihlaller neticesinde kaç tane tazyik hapsi kararı verildiğini sormuştur. Baro, “6284 kapsamında alınan koruma ve tedbir kararlarının ihlali konusunda şikâyet veya herhangi bir başvuru tarafımıza bildirilmemiştir. Bu neticede tazyik hapsi kararı bulunmamaktadır” cevabını vermiştir.

4.2.5.3. Cinsel Şiddetle Mücadele

Cinsel şiddet alt temasında ise bir örgüt tarafından bir baro izlenmiştir. Bu alt temasında izleme yapan Örgüt, Kuruma, üç başlıkta dört soru yöneltmiştir. Örgüt ilk başlıkta, 0 - 18 yaş aralığında adliyeye yansıyan cinsel istismara uğrayan vaka sayısını ve bu vakalara atanan avukat sayısını sormuştur. İkinci başlıkta ise istismar ve şiddet ile ilgili olarak mevcut ve sonuçlanan davaların sayısını sormuştur. Son olarak Örgüt, Baro Çocuk Hakları Komisyonunun yürüttüğü farkındalık çalışmaları ve bu çalışmaların hedef kitlesini sormuştur. İzlenen baro, örgütün sorularına cevap vermemiştir.

4.2.6. MAHKEMELER

Şiddet temasında Mahkemeleri izleyen örgütler, izlemeyi “6284 sayılı kanunun uygulanması” alt temasında yapmıştır.

4.2.6.1. 6284 Sayılı Kanunun Uygulanması

Bu alt temada 8 Örgüt tarafından 10 Mahkeme izlenmiştir. Örgütlerden ikisi birden fazla (2) Aile Mahkemesi izlemiştir. Ayrıca örgütlerden 3’ü izleme zaman aralığını değiştirerek izleme yapmıştır. Bu zaman aralıklarından birisi 2019 ve 2020 yıllarını içerirken, diğer izleme 2021 yılı için yapılmıştır. İzlemelerin sonuçları, örgütlerin sorularıyla birlikte şöyledir:

Örgütlerden biri, bulunduğu ildeki Aile Mahkemesini Ocak 2019-Aralık 2020 arasına ilişkin olarak ve 6 soru ile izlemiştir. Örgüt ilk soruda, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında kaç koruma ve tedbir kararı talep edildiğini sormuştur. Aile Mahkemesi, 6284 sayılı Kanun kapsamında 2019’da 374 ve 2020’de 627 koruma ve tedbir kararı talep edildiğini belirtmiştir.

Örgüt ikinci soruda, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında kaç koruma ve tedbir kararı alındığını sormuştur. Aile Mahkemesi, “taleplerin ne kadarının ret ne kadarının kabul olduğunun tek tek her dosya içine bakılmak suretiyle tespitin mümkün olması nedeniyle cevap verilememektedir” açıklamasını yaparak sayısal veri paylaşmamıştır.

Örgüt üçüncü soruda, verilen tedbir kararlarının süresinin her bir dosya için ne kadar olduğunu sormuştur. Aile Mahkemesi, “tedbir kararlarının süresi, her bir dosya için değişiklik göstermektedir. Ortalama olarak 14 gün ile 6 ay süreli olarak verilmektedir” cevabını vermiştir.

Örgüt dördüncü olarak, verilen tedbir sürelerinin uzatılması için verilen karar sayısının kaç olduğunu sormuştur. Aile Mahkemesi, “tek tek her dosya içine bakılmak suretiyle tespitin mümkün olması nedeniyle cevap verilememektedir” açıklamasını yaparak sayısal veri paylaşmamıştır.

Örgüt beşinci olarak, koruma ve tedbir kararlarının kaçında nafaka ve geçici velayet konusunda karar verildiğini sormuştur. Aile Mahkemesi, “kayıtla-

rımızın incelenmesi sonucunda 6284 sayılı yasa kapsamında 2 adet geçici velayet ve nafaka konusunda karar verilmiştir” açıklamasını yapmıştır.

Örgüt altıncı soruda, 6284 sayılı kanun kapsamında alınan tedbir ve koruma kararlarından kaçının ihlal edildiğini sormuştur. Aile Mahkemesi, “tek tek her dosya içine bakılmak suretiyle tespitinin mümkün olması nedeniyle cevap verilememektedir” açıklamasını yaparak sayısal veri paylaşmamıştır.

Bulunduğu ildeki 2 ayrı Aile Mahkemesini aynı soru formuyla önce 2018, 2019 ve 2020 yılları için ve ardından da 2021 yılı için izleyen Örgütün izleme sonuçları, şu şekildedir:

Örgüt, Aile Mahkemelerine 2018, 2019, 2020 ve 2021 yıllarına ilişkin olarak, 3 soru sormuştur. Sorulardan ilkinde, Mahkemelere kayıtlı 6284 sayılı Kanun’dan kaynaklanan kaç dosya bulunduğunu; ikinci soruda, kaç dosyada verilen tedbir kararının ihlaline ilişkin şikayet başvurusu yapıldığını ve üçüncü soruda da şikayet neticesinde kaç dosyada tazyik hapsi kararı verildiğini sormuştur.

Aile mahkemelerinden ilki, 2018 yılı için 6284 sayılı Kanun’dan kaynaklanan 464 dosya bulunduğunu, bunlardan 30’unda verilen tedbir kararının ihlaline ilişkin şikayet başvurusunda bulunulduğunu ve 3 dosyada da zorlama hapsi verildiğini belirtmiştir. Aynı mahkeme 2019 yılı için 6284 sayılı Kanun’dan kaynaklanan 485 dosya bulunduğunu, bunlardan 28’inde verilen tedbir kararının ihlaline ilişkin şikayet başvurusunda bulunulduğunu ve 3 dosyada da zorlama hapsi verildiğini belirtmiştir. Aynı mahkeme 2020 yılı için 6284 sayılı Kanun’dan kaynaklanan 1235 dosya bulunduğunu, bunlardan 58’inde verilen tedbir kararının ihlaline ilişkin şikayet başvurusunda bulunulduğunu ve 5 dosyada da zorlama hapsi verildiğini belirtmiştir. Mahkeme 2021 yılı için cevap vermemiştir.

Aile mahkemelerinden ikincisi, 2018 yılı için 6284 sayılı Kanun’dan kaynaklanan 475 dosya bulunduğunu, bunlardan 25’inde verilen tedbir kararının ihlaline ilişkin şikayet başvurusunda bulunulduğunu ve 4 dosyada da zorlama hapsi verildiğini belirtmiştir. Aynı mahkeme 2019 yılı için 6284 sayılı Kanun’dan kaynaklanan 491 dosya bulunduğunu, bunlardan 28’inde verilen tedbir kararının ihlaline ilişkin şikayet başvurusunda bulunulduğunu ve 4 dosyada da zorlama hapsi verildiğini belirtmiştir. Aynı mahkeme

2020 yılı için 6284 sayılı Kanun'dan kaynaklanan 224 dosya bulunduğunu, bunlardan 10'unda verilen tedbir kararının ihlaline ilişkin şikayet başvurusunda bulunulduğunu ve 2 dosyada da zorlama hapsi verildiğini belirtmiştir. Mahkeme 2021 yılı için cevap vermemiştir.

Aynı soru formu ile iki ayrı ildeki iki ayrı Aile Mahkemesini 2019 ve 2020 yılları için izlemiştir. Örgütlerin Aile Mahkemelerinden aldığı cevaplar şu şekildedir:

Örgütler, Aile mahkemelerine ilk olarak 6284 kapsamında talep edilen ve karar verilen koruma ve tedbir kararı sayısını sormuştur. Aile Mahkemelerinden birisi bu soruyu cevaplamamış diğer Aile Mahkemesi ise, her iki yıl için talep edilen toplam koruma ve tedbir sayısını 3610 ve karar verilen koruma ve tedbir sayısını da 3368 olarak belirtmiştir.

Örgütler ikinci olarak verilen tedbir kararlarının süresinin her bir dosya için ne kadar olduğunu sormuştur. Aile Mahkemelerinin ikisi de tedbir kararlarının süresinin 1 ay ile 6 ay arasında değiştiğini belirtmiştir.

Örgütler üçüncü olarak verilen tedbir sürelerinin uzatılması için verilen karar sayısını sormuştur. Aile Mahkemelerinden biri, “bu maddeyi sorgulayacak UYAP kriteri yoktur” cevabını vermiştir. Diğer Aile Mahkemesi, 2019 yılından itibaren toplam 343 uzatma kararı verildiğini ve karar uzatma talebinde bulunanların en az %90'ının kadın olduğunu belirtmiştir. Mahkeme ayrıca uzatma başvurusunun doğrudan kendisi, kolluk raporlarına göre ve savcılık talebi olmak üzere 3 yöntemi olduğunu belirterek şu açıklamayı yapmıştır: “Uzatma kararlarında verilen süre şartlara, olayın kendisine ve Mahkemenin inisiyatifine göre değişmektedir. Olayı değerlendirmek ve ciddi bir risk olup olmadığı anlamak önemlidir. Burada söz konusu olan husus, mağduriyet oluşturmamaktır. Mevcut riskin durumuna göre karar verilmektedir. Örneğin sadece sözlü olarak ihlal yapmışsa uzatmayı alt sınıra yakın, fiziksel bir ihlal varsa en üst sınırdan ya da üst sınıra yakın vermek söz konusudur”.

Örgütler dördüncü olarak, koruma ve tedbir kararlarının kaçında nafaka ve geçici velayet konusunda karar verildiğini sormuştur. Aile Mahkemelerinden biri, “bu maddeyi sorgulayacak UYAP kriteri yoktur” cevabını verirken, diğer Aile Mahkemesi soruyu cevapsız bırakmıştır.

Örgütler beşinci olarak koruma tedbirleri ihlalinde kaç tane tazyik hapsi kararı verildiğini sormuştur. Aile Mahkemelerinden biri, “bu maddeyi sorgulayacak UYAP kriteri yoktur” cevabını verirken, diğer Aile Mahkemesi soruyu cevapsız bırakmıştır.

Örgütler altıncı olarak mahkemelerin adli yardım başvurularını değerlendiren göz önüne bulundurduğu kriterlerin neler olduğunu sormuştur. Aile mahkemelerinden birisi, “sabit bir işinin veya sabit bir gelirinin olmaması” cevabını vermiştir. Diğer Aile mahkemesi ise bu konuyu iki ayrı başlıkta ele alarak açıklamıştır. İlk başlıkta “kolluk tarafından düzenlenen sosyal ekonomik rapor önemlidir. Elde ettiği gelir geçimi için yeterli değilse adli yardım başvurusu kabul edilir. Geliri olan tüm başvurular reddedilmez, geçimini sağlıyor olmak önemlidir. Bu hususlar kadın ve erkek herkes için geçerlidir” açıklamasını yapmıştır. İkinci başlıkta ise “yabancı uyruklu kadınlar açısından, kadının vatandaşlığının bulunduğu ülke ile olan aramızdaki sözleşmeye bakıyoruz. (...) genel olarak Lahey’e bakıp ona göre karar vermeye çalışıyoruz. Yine bu noktada da geçimini sağlayabilmesi kriteri önemli ama biz genellikle mağduriyet olmaması açısından adli yardım başvurularını mümkün olduğunda kabul etmeye çalışıyoruz” açıklamasını yapmıştır.

Örgütler yedinci olarak, adli yardım hizmetinden yararlananların sayısını sormuştur. Aile Mahkemelerinden birisi soruya cevap vermemiş diğer Aile mahkemesi ise yıl ayırımı yapmadan 130 kişinin adli yardım hizmetinden yararlandığını belirtmiştir.

Örgütler sekizinci olarak, adliye büro çalışanları hizmet içi eğitim programında insan hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği ve şiddet konularına ilişkin eğitim verilip verilmediğini ve bu eğitimlerden yararlanan sayısını sormuştur. Aile mahkemelerinden birisi, soruya cevap vermemiş, diğeri ise söz konusu eğitimlerin verilmediğini belirtmiştir.

Aile Mahkemelerine ilişkin olarak yine 6284 sayılı kanunun uygulanması alt temasında yapılan izlemelerden birisi de 6 örgüt tarafından 7 Aile Mahkemesine yöneliktir. Bu izleme aynı soru formuyla ve 2019, 2020 ve 2021 yıllarını kapsayacak şekilde yapılmıştır. İzlenen Aile Mahkemelerinden 4’ü sorulara cevap vermemiştir. Cevap veren 3 Aile Mahkemesinin cevabı sorularla birlikte şu şekildedir:

Örgütler, Aile Mahkemelerine ilk olarak 6284 kapsamında talep edilen koruyucu ve önleyici tedbir kararı sayısını sormuştur. Aile Mahkemelerinden biri, 2019 için 740, 2020 için 87 ve 20231 için 50 olarak belirtmiştir. Diğer Aile Mahkemesi, 2019 için 725, 2020 için 180 ve 2021 için 35 olarak belirtmiştir. Cevap veren son Aile Mahkemesi ise 2019 için 168, 2020 için 192 ve 2021 için 218 olarak belirtmiştir.

Örgütler ikinci olarak, 6284 kapsamında başvurularda adli yardım hizmetlerinden yararlanan sayısının kaç olduğu sormuştur. Aile mahkemelerinden ikisi 6284 kapsamında başvurularda adli yardım hizmetlerinden yararlanan olmadığını belirtmiştir. Cevap veren son Aile Mahkemesi ise 2019 için 168, 2020 için 192 ve 2021 için 218 olarak belirtmiştir.

Örgütler üçüncü olarak, 6284 kapsamında verilen tedbir kararlarından kaçının kaç defa uzatıldığını sormuştur. Aile Mahkemelerinden biri, 2019 için 220 tedbir kararının “1-2 kez” uzatıldığını, 2020 için 26 tedbir kararının “1-2 kez” ve 2021 için 15 tedbir kararının “1-2 kez” uzatıldığını belirtmiştir. Diğer Aile Mahkemesi her üç yıl için tedbir kararlarının “%15-20” oranında “1-2 kez” uzatıldığını belirtmiştir. Son Aile Mahkemesi 2019 için 8 tedbir kararının 3 defa, 2020 için 13 tedbir kararının 4 defa, 2021 için 24 tedbir kararının 7 defa uzatıldığını belirtmiştir.

Örgütler üçüncü olarak, 6284 kapsamında talep edilmesine rağmen uzatma kararı verilmeyen başvuru sayısını ve uzatma kararı verilmeme nedenini sormuştur. Aile Mahkemelerinden ikisi talep edilmesine rağmen verilmeyen uzatma kararı olmadığını belirtmiştir. Diğer Aile Mahkemesi, talep edilmesine rağmen uzatma kararı verilmeyen başvuru sayısını 2019 için 1, 2020 için 3 ve 2021 için 2 olarak belirtmiştir.

Örgütler dördüncü olarak, verilen tedbir kararlarından itiraz üzerine kaldırılanların sayısını ve kaldırılma gerekçelerini sormuştur. Aile mahkemelerinden birisi verilen tedbir kararlarından itiraz üzerine kaldırılanların sayısını, 2019 için 7, 2020 için 4 ve 2021 için 2 olarak belirtmiştir. Mahkeme, kaldırılma gerekçesi olarak ise her üç yıl için şu açıklamayı yapmıştır: “tedbir isteğinin talebinde vazgeçmesi, eşler arasında uzlaşma sağlanması, iddiaların soyut olması, koruma talebinin reddi kararından sonra yeni eylem ve iddiaların ortaya çıkması, tedbir isteğinin ısrarlı takip mağduru haline geldiği, talep konusunun sonuçları itibariyle talep edenin muhtemel zarar

uğramaması için”. Diğer Aile Mahkemesi, verilen tedbir kararlarından itiraz üzerine kaldırılanların sayısına ilişkin olarak bilgi vermemiş olmakla birlikte, kaldırılma gerekçesine “tedbir isteyenin vazgeçmesi” olarak belirtmiştir. Cevap veren son Aile Mahkemesi, verilen tedbir kararlarından itiraz üzerine kaldırılanların sayısını 2019 için 3, 2020 için 19 ve 2021 için 17 olarak belirtmiştir. Kaldırılma gerekçesi olarak da her üç için “barışma” cevabını vermiştir.

Örgütler beşinci olarak, şiddet mağduru olarak 6284 kapsamında tedbir kararı talep eden erkek başvuru sayısını sormuştur. 6284 kapsamında tedbir kararı talep eden erkek başvuru sayısını Aile mahkemelerinden biri, 2019 için 20, 2020 için 4 ve 2021 için 3 olarak belirtmiştir. Diğer Aile mahkemesi, 2019 için 23, 2020 için 9 ve 2021 için 5 olarak belirtmiştir. Cevap veren son Mahkeme ise 2019 için 21, 2020 için 20 ve 2021 için 20 olarak belirtmiştir.

Örgütler altıncı olarak, mahkeme çalışanlarının hizmet içi eğitim programında insan hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği ve şiddet konulara yer verilip verilmediğini ve bu eğitimlerden yararlananların sayısını sormuştur. Aile mahkemelerinin üçü de söz konusu eğitimlerin verilmediğini belirtmiştir.

Örgütler yedinci olarak Mahkeme çalışanlarından 6284 konusunda eğitim alan kişi sayısını sormuştur. Aile mahkemelerinin üçü de 6284 konusunda eğitim verilmediğini belirtmiştir.

Örgütler sekizinci olarak hizmet içi eğitim planında insan hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği ve şiddet konuları yer verilip verilmediği sorulmuştur. Aile Mahkemelerinden biri, sadece 2021 için, diğer Aile Mahkemesi her üç yıl için söz konusu eğitimlere yer verildiğini belirtirken, bir diğer Aile mahkemesi her üç yıl için de bu eğitimlerin olmadığını belirtmiştir.

4.2.7. BAŞSAVCILIK

4.2.7.1. 6284 Sayılı Kanunun Uygulanması

Bu alt temada 8 Örgüt tarafından 2019, 2020 ve 2021 yılları için 8 Başsavcılık izlenmiştir. Ortak soru formu kullanılarak yapılan bu izlemede 7 Başsavcılık sorulara cevap vermemiş, 1 Başsavcılık ise tüm sorulara cevap

vermiştir. Söz konusu başsavcılığın cevapları, örgütlerin izlemeye kullandığı tüm sorularla birlikte şu şekildedir:

Örgütler ilk olarak, aile içi şiddet konulu savcılık soruşturma dosyaları hakkında uzlaştırma kurumu işletilip işletilmediğini sormuştur. Cevap veren tek başsavcılık 2019, 2020 ve 2021 yılları için “işletiliyor” cevabını vermiştir.

Örgütler ikinci olarak, kaç dosyanın uzlaştırmaya gönderildiğini sormuştur. Cevap veren tek Başsavcılık, 2019 için 418 (274 sağlandı, 144 sağlanamadı), 2020 için 432 (268 sağlandı, 164 sağlanamadı) ve 2021 için 375 (219 sağlandı ve 156 sağlanamadı) cevabını vermiştir.

Örgütler, üçüncü olarak hizmet içi eğitim planında insan hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği, şiddet ve 6284 sayılı yasa gibi konuların yer alıp almadığını ve bu konularda eğitim alanların sayısını sormuştur. Cevap veren Başsavcılık, eğitimlerin Adalet Bakanlığı tarafından yapıldığını ve konu hakkında bilginin ilgili yerlerden temin edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

4.2.8. İL VE İLÇE EMNİYET MÜDÜRLÜKLERİ

Şiddet temasında il ve ilçe emniyet müdürlüklerine yönelik olarak iki alt temada izleme yapılmıştır. Bu alt temalar, “6284 sayılı kanunun uygulanması” ve “cinsel şiddetle mücadele” olarak belirlenmiştir. Emniyet müdürlüklerine şiddet temasında 6284 sayılı kanunun uygulanması alt temasında 16 Örgüt tarafından 16 Emniyet Müdürlüğü, cinsel şiddetle mücadele alt temasında 1 Örgüt tarafından İl Emniyet Müdürlüğü izlenmiştir.

4.2.8.1. 6284 Sayılı Kanunun Uygulanması

Bu alt temada il ve ilçe Emniyet Müdürlüklerine toplam 20 izleme yapılmıştır. Bunlardan 16 izlemeye aynı soru formuyla 2019-2021 yıllarına yönelik olarak izleme yapılmıştır. Geriye kalan 4 izlemeden 2’si 2018-2020 yıllarına yönelik; diğer 2 izleme de 2019 ve 2020 yıllarına yönelik olarak yapılmıştır.

İzleme zaman aralığı 2018-2020 olan 2 Örgütün 2 Emniyet Müdürlüğüne yönelik yaptığı izlemenin sonuçları şöyledir:

Örgütler, 2018, 2019 ve 2020 yıllarına dair ve her bir yıl için ayrı olmak üzere kurumlara 6284 sayılı kanun kapsamında 4 soru yöneltmiştir. Örgütler bu soruların ilkinde, 6284 sayılı yasa kapsamında talep edilen koruma ve tedbir kararlarının sayısını ve bu kararları talep edenlerin yaş, engellilik, medeni durum, mültecilik durumuna göre sayısını sormuştur. Örgütler ikinci olarak kurumlara, 6284 sayılı yasa kapsamında alınan koruma ve tedbir kararlarının sayısını ve bu kararları ihlal edenlerin sayısı ve aldığı cezaları sormuştur. Her iki emniyet Müdürlüğü de sorulara ayrı ayrı cevap vermek yerine “gizlilik” gerekçesiyle bilgi paylaşamayacağını belirtmiştir. Ayrıca Emniyet Müdürlüklerinden birisi bir bilgi notu hazırlayarak, mevzuata göre çalıştıklarını, mağdurun beyanını ve gizliliği esas aldıklarını, uzman ve yetkin personel ile çalıştıklarını belirtmiştir.

Bu alt temada 2019 ve 2020 yıllarına yönelik olarak aynı soru formuyla 2 ayrı Emniyet Müdürlüğü izleyen 2 örgütün izleme sonuçları şu şekildedir:

Örgütler Emniyet Müdürlüklerine, 6284 kapsamında kaç koruma ve tedbir kararı talep edildiğini ve kaç koruma ve tedbir kararı alındığını sormuştur. Emniyet Müdürlüklerinden biri, “istemiş olduğunuz tedbir kararları Adli Merciler ve Mülki idare Amiri tarafından verildiğinden ilgili yerlerden talep edilmesi gerektiğini” belirterek, veri paylaşmamıştır. Diğer Emniyet Müdürlüğü, talep edilen koruma ve tedbir kararlarını 2019 yılında 1180, 2020 yılında 1555 ve 2021 yılında 12 Ağustos itibarıyla 1176 olarak belirtmiştir. Karar verilen koruma ve tedbir kararlarını ise 2019 için 156 koruyucu ve 919 önleyici olmak üzere toplam 1075, 2020 için 194 koruyucu ve 1172 önleyici olmak üzere toplam 1366, 2021 yılı için 12 Ağustos itibarıyla 108 koruyucu ve 2219 önleyici olmak üzere toplam 2327 tedbir kararı verildiğini belirtmiştir.

6284 sayılı kanunun uygulanması konusunda 16 Örgüt, aynı soru formuyla 2019-2021 zaman aralığı için izleme yapmıştır. Örgütler, Emniyet Müdürlüklerine yedi başlıkta toplam 19 soru sormuştur. İzlenen 9 Emniyet Müdürlüğü, hiçbir açıklama yapmadan veya gerekçe göstermeden soruları cevapsız bırakmıştır. Geriye kalanlar içinden 5 Emniyet Müdürlüğü, “istenen bilgilerin ayrı bir çalışma gerektirmesi”, “6284 sayılı yasanın hassasiyeti nedeniyle verilerin gizli tutulması” ve “istenen verilerin, Emniyet genel Müdürlüğünün ilgili birimlerinden talep edilmesi gerektiği” gibi gerekçelerle

sorulara cevap vermemiştir. Bunların dışında kalan biri ilçe olmak üzere 2 Emniyet Müdürlüğü kısmen de olsa sorulara cevap vermiştir. Bu cevaplar sorulan sorularla birlikte şu şekildedir:

Örgütler ilk olarak, 6284 kapsamında talep edilen ve verilen koruyucu ve önleyici tedbir kararı sayısını sormuştur. Emniyet Müdürlüğünden birisi, talep edilen ve karar bağlanan koruyucu ve önleyici tedbir kararlarının sayısını birlikte vermiştir. Kurum, 2019 için 86 koruyucu ve 1200 önleyici, 2020 yılı için 77 koruyucu ve 2223 önleyici, 2021 için 67 koruyucu ve 2758 önleyici tedbir olarak belirtmiştir. Diğer Emniyet Müdürlüğü ise bu soruya cevap vermemiştir.

Örgütler ikinci olarak, başvuruya rağmen verilmeyen tedbir kararlarının sayısı ve gerekçesini sormuştur. Emniyet Müdürlüklerinden birisi, “büro amirliğimizde bulunmamaktadır” cevabını vererek, sayısal veri paylaşmamış, diğer Emniyet Müdürlüğü soruya cevap vermemiştir.

Örgütler üçüncü olarak, 6284 kapsamında alınan tedbir kararlarının takibine yönelik olarak şiddet mağduru haftada bir düzenli olarak kontrol amaçlı ziyaret yapıp yapılmadığını sormuştur. Emniyet Müdürlüğünden birisi, “personel eksikliğinden dolayı yapılamamaktadır” cevabını verirken, diğer Emniyet Müdürlüğü söz konusu kanun kapsamında şiddet mağdurlarına yönelik düzenli ziyaret gerçekleştirdiklerini belirtmiştir.

Örgütler dördüncü olarak, 6284 kapsamında alınan tedbir kararlarının ihlale ilişkin yapılan tespitlerin sayısını sormuştur. Emniyet Müdürlüğünden birisi, 2019 yılı için 115, 2020 yılı için 132 ve 2021 yılı için 126 olarak belirtmiştir. Diğer Emniyet Müdürlüğü soruya cevap vermemiştir.

Örgütler beşinci olarak Emniyet Müdürlüğünün personele yönelik olarak aile içi şiddetle mücadele konusunda hangi sıklıkla eğitim verdiklerini, eğitimlerin adını, eğitimlere katılan personelin cinsiyet dağılımına göre sayısını, bu eğitimlerin yıllık eğitim planında yer alıp almadığını ve son olarak da bu eğitimler konusunda işbirliği yapılan kurum/kuruluş/STK’ları sormuştur. Emniyet Müdürlüğünden birisi, izlenen üç yıl için de kadına yönelik şiddet ve elektronik kelepçe konularında eğitim verdiklerini belirtmiştir. Eğitimlerin katılımcıları ise 2019 için 3 kadın ve 5 erkek olmak üzere toplam 8, 2020 yılı için 7 kadın ve 8 erkek olmak üzere toplam 15 ve 2021 yılı için 10 kadın

ve 11 erkek olmak üzere toplam 21 olarak belirtilmiştir. Ayrıca bu eğitimlerin yıllık eğitim planında yer aldığını ve söz konusu eğitimlerin yılda bir yapıldığını belirterek, eğitimlere ilişkin işbirliğine ilişkin olarak da “Emniyet içinde” ifadesinin kullanmıştır. Diğer Emniyet Müdürlüğü, 2019 için aile içi ve kadına karşı şiddetle mücadele, insan hakları ve KADES konularında; 2020 için aile içi ve kadına karşı şiddetle mücadele ve KADES konularında ve 2021 için de elektronik kelepçe ve KADES konularında eğitim verdiklerini belirtmiştir. Eğitimlerin katılımcıları için yıllar ve eğitim konularına ilişkin bir ayırım gözetmeden toplam 6559 olarak belirten Kurum, ayrıca “tüm personelin eğitim alması sağlanacaktır” ifadesini kullanmıştır. Kurum eğitimlerin yıllık eğitim planında yer aldığını belirtirken, hangi sürelerde yapıldığına ilişkin bilgi vermemiştir. Kurum ayrıca bu eğitimler konusunda ASH İl Müdürlüğü ve ŞÖNİM ile işbirliği yaptıklarını belirtmiştir.

Örgütler altıncı olarak, merkez ve ilçeler dahil KADES üzerinden başvuru yapan kadın sayısını, bu başvurulara ilişkin olarak 6284 kapsamında tedbir kararı verilenlerin sayısı, tedbir kararlarının türünü ve son olarak da KADES başvurusu yapan mağdura ortalama ulaşma süresini sormuştur. Emniyet Müdürlüğünden birisi, 2019 yılı için KADES üzerinden yapılan başvuru sayısını, 61 ve uygulanan tedbir karar sayısını 59, 2020 için KADES üzerinden yapılan başvuru sayısını, 412 ve uygulanan tedbir karar sayısını 399, 2021 için KADES üzerinden yapılan başvuru sayısını, 930 ve uygulanan tedbir karar sayısını 919 olarak belirtmiştir. Kurum ayrıca KADES başvurusu yapan mağdura ortalama ulaşma süresini her üç yıl için “ortalama 4-5 dakika” olarak belirtmiştir. Diğer Emniyet Müdürlüğü ise sadece KADES üzerinden yapılan başvuru sayılarını vermiştir. Buna göre 2019 için 111, 2020 için 855 ve 2021 için 3572 olarak belirtmiştir.

Örgütler yedinci olarak, Jandarma Bölgesinden yapılan KADES başvurusunda prosedürünü ve mağdura ortalama ulaşma süresini sormuştur. Bu soruya iki Emniyet Müdürlüğü de cevap vermemiştir.

Sonuç olarak, Emniyet Müdürlüklerine 6284 sayılı kanunun uygulanması konusunda yapılan izlemelerin sonuçları, kurumların veri paylaşma konusundaki isteksizliğini açıkça ortaya sermektedir. İzlemenin herhangi bir kişisel veri talep etmemesine rağmen Emniyet Müdürlüklerinin “istenilen bilgilerin kişisel olması” veya “gizlilik” gibi gerekçelerle veri paylaşmama-

ları düşündürücüdür. Ayrıca aynı veriyi başka bir Emniyet Müdürlüğünün detaylı olarak paylaşması, veri paylaşmama eğiliminin keyfilliğini akla getirmektedir. Bu izlemenin sonuçlarıyla ilgili olarak belirtilmesi gereken belki de en önemli husus, sonuçlara ilişkin olarak KADES uygulamasının aktif olarak kullanıldığı ve yıllar itibarıyla KADES aracılığıyla şiddet bildiriminin arttığıdır.

4.2.8.2. Cinsel Şiddetle Mücadele

Şiddet temasının cinsel şiddet alt temasında bir örgüt tarafından bir Emniyet Müdürlüğü izlenmiştir. İzleme yapan Örgüt, Emniyet Müdürlüğüne 2018-2020 yıllarına ilişkin olarak iki başlıkta soru yöneltmiştir. Sorulardan ilkinde, kurum çalışanlarına cinsel şiddet konusunda eğitim verilir verilmediğini, bu eğitimlere katılan personelin cinsiyet dağılımına göre sayısını, eğitimlerin sıklığını ve eğitimlere ilişkin etki değerlendirmesi yapıp yapılmadığını sormuştur. Örgüt ikinci olarak, cinsel şiddet mağduru olarak başvuranların yaş, engellilik, mültecilik, zorla ve erken yaşta evlendirilmeleri durumuna göre sayısını, şiddet türüne göre raporlama yapıp yapılmadığını, cinsel şiddet mağdurlarının hangi kurum/kuruluş aracılığıyla yönlendirildiğini, cinsel şiddet konusunda uzmanlaşmış bir hizmet birimin olup olmadığını sormuştur. İzlenen Emniyet Müdürlüğü, soruların hiç birine cevap vermemiştir.

4.2.9. İL JANDARMA KOMUTANLIĞI

4.2.9.1. 6284 Sayılı Kanunun Uygulanması

Bu alt temada izleme yapan iki Örgüt, aynı sorularla iki İl Jandarma Komutanlığı izlemiştir. Örgütlerden birisi izleme zaman aralığını değiştirerek aynı Kuruma iki izleme yapmıştır. Örgütlerden birisi sadece 2018-2020 zaman aralığına yönelik izleme yaparken, diğer Örgüt, ilk izlemede 2018-2020 zaman aralığına ve ikinci izlemede de 2021 yılına ait sorgulama yapmıştır. Dolayısıyla bu alt temada İl Jandarma Komutanlıklarına yönelik 3 izleme yapılmıştır.

İzlemede örgütler, 6284 sayılı yasa kapsamında verilen koruma ve tedbir kararı talep edenlerin yaş, engellilik, medeni durum, mültecilik durumuna göre sayısını, alınan koruma ve tedbir kararlarının sayısını ve alınan tedbir kararlarını ihlal edenlerin sayısı ve aldıkları cezaları sormuştur. İzleme zaman aralığı 2018-2020 ile sınırlı olan Örgüt, izlediği İl Jandarma Komutanlığından cevap alamamıştır. İzleme zaman aralığını 2018-2021 olarak belirleyen ve Kuruma aynı sorularla iki ayrı izleme yapan Örgüt ise sorularına cevap alamamakla birlikte, neden cevap verilmediğine dair bir bilgi notu almıştır. Kurum bu bilgi notunda, “6284 sayılı yasa kapsamında kadına yönelik ve aile içi şiddet konusu üzerinde hassasiyetle durmakta ve kadına şiddet ve aile içi şiddet mağdurlarıyla ilgili yürüttüğümüz işlemlerin kişisel verilerin gizliliği ile ilgili olması sebebiyle paylaşılamayacağı değerlendirilmiştir” ifadesine yer vermiştir.

4.2.10. ADLİ YARDIM VE MAĞDUR DESTEK HİZMETLER

4.2.10.1. Adli Yardım Hizmetlerine Erişim

Şiddet temasında 6284 sayılı kanunun uygulanması alt temasında izleme yapan iki örgüt, iki ayrı Adli Yardım ve Mağdur Destek Hizmetleri Müdürlüğü izlemiştir. Örgütler Kuruma, şiddet nedeniyle başvuran kadınların yaş, medeni durum ve maruz kalınan şiddet türü gibi ayrımlarda sayısını, açılan dava sayısını, alınan tedbir kararı sayısını ve kadınların yanlarında çocuk olup olmadığını sormuştur. İzlenen her iki Adli Yardım ve Mağdur Destek Hizmetleri Müdürlüğü de sorulara cevap vermemiştir.

4.2.11. SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ VE HASTANELER

4.2.11.1. Sağlık Müdürlüğü

Bu alt temada izleme yapan 3 örgüt, 3 ayrı İl Sağlık Müdürlüğü izlemiştir. Örgütlerden birisi 2018-2020 yıllarına, diğer ikisi de 2019-2020 yıllarına yönelik izleme gerçekleştirmiştir.

İzleme yapan her üç Örgüt de ilk olarak, şiddet türlerine göre vaka sayılarını ve bu sayıların cinsiyet, yaş, meslek ve öğrenim durumuna göre dağılımını ve vakaların nasıl sonuçlandığını sormuştur. İzlenen İl Sağlık Müdürlükle-

rinden birisi, Örgüte bilgi edinme yasasını hatırlatarak cevap veremeyeceğini belirtmiş, diğer iki Sağlık Müdürlüğü hiç cevap vermemiştir. Örgütlerden ikisi ayrıca izledikleri İl Sağlık Müdürlüklerine, Sağlık Müdürlüğü ve bağlı kurumlarda çalışanlara şiddetle mücadele ve ayrımcılığın önlenmesi konularında verilen eğitimler, bu eğitimlerden yararlananların cinsiyet dağılımına göre sayısı, eğitimlerin içeriği, sıklığı ve bu konuda yapılan işbirliklerini sormuştur. Bu konudaki soruların hiç birisine cevap verilmemiştir.

4.2.11.2. Hastane

Örgütlerden birisi, izlediği bir Hastaneye 2019 ve 2020 yılları için şiddet türlerine göre vaka sayılarını ve bu sayıların cinsiyet, yaş, meslek ve öğrenim durumuna göre dağılımını ve vakaların nasıl sonuçlandığını sormuştur. Hastane, “Pandemi nedeniyle yaşanan yoğunluk dolayısıyla sorulara cevap veremeyeceğini” belirtmiştir.

4.2.12. DİĞER

4.2.12.1. Flört Şiddeti

Örgütlerden şiddet temasında, flört şiddeti ile ilgili bir çalışma yapmıştır. Bu amaçla rehber öğretmenlere yönelik olarak hazırladığı soru formu aracılığıyla derinlemesine görüşme yapmıştır. Çalışmanın örneklemi çok sınırlı olduğundan ve ayrıca elde edilen veriler kıyaslamaya ve değerlendirmeye uygun olmadığından değinilmemiştir. Çalışmanın sonuçları TKB arşivinde yer almaktadır.

4.2.12.2. Şiddete İlişkin Farkındalık

Şiddet temasında ayrıca bir örgüt tarafından uygulanan anket çalışması da yer almaktadır. Örgütlerden birisi, bulunduğu ildeki sağlık çalışanlarının şiddet konusundaki farkındalıklarını ölçmek için bir anket çalışması yapmıştır. Hazırlanan soru formu, demografik verilerin dışında, sağlık çalışanlarının şiddet konusundaki bilgi düzeyleri, hizmet sunumu esnasında karşılaştıkları şiddet biçimleri ve şiddetin bildirimi konularındaki bilgi ve

deneyimlerini ölçmeye yöneliktir. Toplam 75 sağlık çalışanının cevap verdiği anketin sonuçlarına göre, sağlık çalışanları, mesleki eğitimleri süresince ve mezuniyet sonrasında kadına yönelik şiddet konusunda herhangi bir eğitim almadıklarını, en çok karşılaştıkları şiddet türünün fiziksel şiddet olduğunu belirtmişlerdir. Kadına yönelik şiddet olgusu/şüphesi ile karşılaştığınızda çoğu çalışan bildirim yaptığını belirtmiştir. Bildirim yapmayanlar en çok ‘kime bildireceğini bilmeme’ ve ‘şiddete uğrayanı şimdiki bulunduğu durumdan daha kötü duruma sokacağından korkma’ nedenleriyle bildirim yapmadıklarını ifade etmişlerdir.

Örgüt, anket sonucunda elde ettiği veriler doğrultusunda şiddet ile ilgili olarak sağlık çalışanlarına yönelik bir dizi eğitim ve farkındalık çalışması planlamaktadır. Söz konusu anketin sonuçları TKB Arşivinde yer almaktadır.

4.3. KALIP YARGILAR ve ZARARLI UYGULAMALAR

Toplumsal hayatın içinde farklılığın ayrımcılığa dönüşmesinde kalıp yargılar oldukça etkilidir. Kadın ve erkek arasındaki eşitsizliğin oluşması, derinleşmesi ve sürdürülebilir kılınmasında, kalıp yargılar ve bunların bir sonucu olarak zararlı uygulamaların önemli rolü vardır. Kadın ve erkek arasında kalıplaşmış rollerin değiştirilmesi ve eşitliğin fiili olarak sağlanabilmesi toplumsal hayatın içinde tutum, algı ve davranış değişikliği gerektirmektedir. Bu, kalıp yargıları destekleyen ve süründürülebilir olmasını sağlayan, sosyal, ekonomik ve siyasi yapıya ilişkin bir değişimi gerektirdiğinden, uzun soluklu bir mücadeledir. CEDAW, bu değişimin, “Her iki cinsten birinin aşağılığı veya üstünlüğü fikrine veya kadın ile erkeğin kalıplaşmış rollerine dayalı önyargıların, geleneksel ve diğer bütün uygulamaların ortadan kaldırılmasını sağlamak amacıyla kadın ve erkeklerin sosyal ve kültürel davranış kalıplarını değiştirmek” anlamına geldiğini belirtmektedir. (CEDAW, md.5).

Bireylerin sahip olduğu dezavantajları, kültürel ve dini uygulamalarla destekleyen kalıp yargılardan en olumsuz etkilenen toplum kesimleri kadınlar ve çocuklardır. Kalıp yargılar, kadın ve çocuklar başta olmak üzere bireylerin nasıl davranmaları, nasıl yaşamaları ve neyi nasıl yapmaları gerektiğine dair birçok şeyin çerçevesini çizmektedir. Bireyler, kalıp yargıları toplumsallaşma sürecinde zamanla öğrenir ve içselleştirir. Kalıp yargıların oluşmasını

engellemek veya hayatın her alanında kemikleşmiş mevcut kalıp yargılarla mücadele etmek için toplumun bilinçlendirilmesi çok önemlidir.

Bu nedenle kalıp yargılar ve zararlı uygulamalar temasında iki alt temada izleme yapılmıştır. Bunlardan birisi kalıp yargılar ve zararlı uygulamalarla mücadele kapsamında kurumların kendilerinden hizmet alanlar temel olmak üzere topluma yönelik eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarıdır. Bu doğrultuda izleme konusunun çerçevesinin, kamu kurumlarının toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konusunda farkındalık/güçlenme çalışmaları (kadın/erkek, kız/oğlan çocuğu) belirlemiştir. Bu konuda yapılan izlemede, eğitim kurumları olarak İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Halk Eğitim Merkezi ile eşitliğin sağlanması ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda temel aktör olan ASH İl Müdürlükleri seçilmiştir.

Kalıp yargılar konusunda ikinci izleme konusu, çocuk yaşta evliliklerle mücadele alt temasında gerçekleştirilmiştir. Burada da iki konuda izleme yapılmıştır. Bunlardan birisi, “çocuk” ve “evlilik” kavramlarının bir araya geldiği ve çocuk evliliklerinin resmiyet kazanmasına aracılık eden nikah ile ilgilidir. Bu konuda Belediye ve Müftülük izlenmiştir. Çocuk yaşta evlilik alt temasının ikinci izleme konusu, “çocuk” ve “anne” kavramlarını bir araya getiren doğum yapan çocuklarla ilgilidir.

Türkiye’nin taraf olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi’ on sekiz yaşına kadar her insan çocuk saymasına rağmen, çocuk yaşta evlilikler ülkemizde önemli bir sorun alanlarından birisidir. Çocuk yaşta evlilik, taraflardan en az birinin çocuk olduğu hem resmi hem de gayri resmi evliliklere denir (Avrupa Konseyi Parlamenterler Asamblesi, 2005: 1). Henüz çocuk ve fiziksel, duygusal, psikolojik ve cinsel bakımlardan gelişimini tamamlamayan bireylerin evlenmesi hem kendileri hem de toplum açısından çok sorunlu bir konudur. Çocuk için sorunlu nokta, evliliğin kişiyi reşit kılması sebebiyle çocuğun sözleşme ve yasaların özel koruyucu düzenlemelerinin kapsamı dışında kalması ve yaptığı tüm işlemlerden hukuken sorumlu hale gelmesidir (UNFPA, 2020: 18).

Bu alt temada İl Sağlık Müdürlüğü, Tabip Odası ve Mahkemeler olmak üzere üç kurum izlenmiştir. Çocuk yaşta evlilikler konusunda bu evliliğin gerçekleşmesine aracılık eden ve söz konusu çocuklara sağlık hizmeti sunan kurumlar ile hizmet sunan hekimlerin bağlı olduğu meslek kuruluşlarının

izlenmesi, mevcut durumun ortaya konulmasını sağlayacağı gibi, konunun gündeme getirilmesi yoluyla savunuculuğa katkı yapacaktır. Ayrıca sürece müdahil olan Mahkemelerin bu konudaki iş ve işlemlerinin izlenmesi, çocuk yaşta erken ve zorla evliliklerle bütünsel bir mücadeleyi mümkün kılacaktır.

4.3.1. EĞİTİM KURUMLARI

4.3.1.1. Kalıp Yargılar ve Zararlı Uygulamalarla Mücadele

Kalıp yargılar ve zararlı uygulamalarla mücadele, cinsiyet, din, dil, ırk ya da ideoloji gibi farklılıkların “öteki” olmadığı ve tüm bireylerin eşit olduğu bir yaklaşımın topluma benimsetilmesiyle mümkündür. Bu noktada yaygın ve örgün eğitim kurumları öne çıkmaktadır. İlk orta ve lise düzeyindeki okulları izlemek için İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve yaygın eğitimi izlemek için de Halk Eğitim Merkezi seçilmiştir. Bu izlemenin çerçevesini, eğitimin dili, eğitimcilerin “ayrımcılık”, “şiddet” ve “toplumsal cinsiyet” konularındaki bilgi ve bilinç seviyeleri ve en önemlisi de öğrencilere bu konuda kazandırılmaya çalışılan farkındalığın seviyesi oluşturmuştur. Bu çerçevede 3 Örgüt, 2 İl Milli Eğitim Müdürlüğü izlemiştir. Örgütler, izledikleri İl Milli Eğitim Müdürlüklerine ilk olarak, ilk orta ve lise düzeyindeki okullarda, kalıp yargılarla mücadele yoluyla toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve ayrımcılığın önlenmesi konusunda çalışanlar (öğretmen ve idari personel), veliler ve öğrencilere eğitim verilip verilmediğini sormuştur. İkinci olarak, bu eğitimlerin içeriği, süresi ve sıklığını, eğitim içeriklerinin hazırlanma sürecinde kadın ve çocuk odaklı çalışan STK’lar olmak üzere kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılıp yapılmadığı sorulmuştur. İzlenen kurumlar, okullarda özellikle rehberlik birimleri aracılığıyla öğrencilere verilen akran zorbalığı, insan hakları, çocuk hakları konularındaki eğitimlerden söz etmişlerdir. Ayrıca bu eğitimlerin içeriği hakkında bilgi vermeyen Kurumlar, katılımcıları da bu eğitimler özelinde belirtmemiş, okulların tüm yıl boyunca yaptığı ve içinde çok çeşitli konuların yer aldığı eğitimlere katılanların toplam sayısını belirtmiştir. Valilik ve Kaymakamlık başta olmak üzere ildeki tüm kamu kurum ve kuruluşlarıyla işbirliği yapan İl Milli Eğitim Müdürlükleri, STK olarak sadece Yeşilay, Kızılay ve ilgili odalarla işbirliği yaptıklarını belirtmiştir.

Örgütlerden ikisi izlediği iki Halk Eğitim Merkezine ise kalıp yargılarla mücadele yoluyla toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve ayrımcılığın önlenmesi konusunda çalışanlar ve kursiyerlere eğitim verilip verilmediğini sormuştur. İkinci olarak, bu eğitimlerin içeriği, süresi ve sıklığını, eğitim içeriklerinin hazırlanma sürecinde kadın ve çocuk odaklı çalışan STK'lar olmak üzere kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapıp yapılmadığını sormuştur. Halk eğitim merkezleri, bu izlemeye cevap vermemiştir.

4.3.2. AİLE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ

4.3.2.1. Kalıp Yargılar ve Zararlı Uygulamalarla Mücadele

Kalıp yargılar ve zararlı uygulamalar temasının kalıp yargılar ve zararlı uygulamalarla mücadele alt temasında izleme yapan örgütlerden birisi, aynı zamanda şiddet temasında da izleme yapmıştır. Örgüt ASH İl Müdürlüğü'ne iki başlıkta sorularını yöneltmiştir. Bu başlıklardan birisinde, Kurumun çocuk yaştaki erken ve zorla evliliklerle mücadele konusunda ne tür farkındalık çalışmaları yaptığı, bu çalışmalara katılanların sayısı ve çalışmaların etki analizinin hangi yöntemle yapıldığını sormuştur. İkinci başlıkta, 15 yaş öncesi ve 15-18 yaş arası ayrımı yapılarak kurumun fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalan çocuklara yönelik hizmetleri sorulmuştur. Fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalan çocukların sayısı ve cinsiyeti; kurumun bu konuda müdahil olduğu dava sayısı ve bu davaların sonuçları ve dava açılmayan başvurulara yönelik uygulanan koruyucu ve önleyici faaliyetler irdelenmiştir. Kurum örgütün dilekçesine cevap vermediğinden sorulara cevap alınamamıştır.

Bu alt temada izleme yapan bir diğer örgüt ise ASH İl Müdürlüğü'ne 2019,2020 ve 2021 yıllarında Kuruma başvuran 18 yaş altı ebeveyn sayısını sormuştur. Kurum örgütün dilekçesine şu cevabı vermiştir: “Söz konusu talebin ayrı bir çalışma ve inceleme gerektirmesi nedeniyle başvuru talebine olumsuz cevap verilmektedir.”

Şiddet temasında cinsel şiddet mağduru yetişkinler için izleme yapan örgüt, kalıp yargılar ve zararlı uygulamalar temasında cinsel şiddet mağduru çocuklara yönelik izleme yapmıştır. Bu izleme için iki başlıkta soru yöneltmiştir. Bunlardan ilkinde, cinsel şiddet ve istismara uğrayan kişiler ve çocukların hangi kurum aracılığıyla yönlendirildiği sorulmuştur. İkinci başlıkta

ise Kurumun hizmet verdiği il düzeyinde cinsel şiddet ve istismara uğrayan çocuklar için destek sunan ihtisaslaşmış kurum ya da birim olup olmadığı sorulmuş; var ise belirtilmesi, yok ise bu durumdaki çocukların nereye yönlendirildiği sorulmuştur. Kurum örgütün dilekçesine cevap vermemiştir.

4.3.3. BELEDİYELER

4.3.3.1. Çocuk Yaşta Erken ve Zorla Evliliklerle Mücadele

Bireylerin yaşadıkları yerde en yaygın kamu hizmetini sunan belediyelerin kendilerine yapılan nikah başvuruları sorulmuştur. Bunun için seçilmiş yaşlar içeren bir sınıflandırma yapılmış ve belediyelerden kendilerine yapılan nikah başvuru sayılarını belirtmeleri istenmiştir. Bu sınıflandırma, Türk Medeni Kanunu'nda tanımlanan evlenme ehliyeti çerçevesinde "on sekiz yaşını dolduran, on yedi yaşını dolduran ve on altı yaşını dolduran olmak üzere üç başlıktan oluşmaktadır (TMK, md.124). Bu konuda izlenen 40 belediyeden elde edilen veriler için Tablo 1 hazırlanmıştır.

Tablo 1. *Belediyelere Yapılan Nikah Başvurularının Belirlenmiş Yaşlara Göre Sayısı*

Büyükşehir Belediyesi	Var/yok/cevap vermedi	2019	2020	2021
Ordu Büyükşehir Belediyesi	18 yaşını dolduran	Cevap yok	59	50
	17 yaşını dolduran	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
	16 yaşını dolduran	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Nevşehir Belediyesi	18 yaşını dolduran	695	654	681
	17 yaşını dolduran	28	12	12
	16 yaşını dolduran	4	2	13
Mersin Büyükşehir Belediyesi	18 yaşını dolduran	197	404	1001
	17 yaşını dolduran	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
	16 yaşını dolduran	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Edirne Belediyesi	18 yaşını dolduran	1074	941	966
	17 yaşını dolduran	24	34	27
	16 yaşını dolduran	20	17	32
Çanakkale Büyükşehir Belediyesi	18 yaşını dolduran	807	753	809
	17 yaşını dolduran	19	15	13
	16 yaşını dolduran	Başvuru yok	Başvuru yok	1

Gümüşhane Belediyesi	18 yaşını dolduran	620	630	650
	17 yaşını dolduran	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
	16 yaşını dolduran	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Ataşehir Belediyesi	18 yaşını dolduran	Cevap yok	2293	2685
	17 yaşını dolduran	Cevap yok	14	13
	16 yaşını dolduran	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Şişli Belediyesi	18 yaşını dolduran	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
	17 yaşını dolduran	8	Cevap yok	1
	16 yaşını dolduran	Cevap yok	1	1
İzmit Belediyesi	18 yaşını dolduran	2939	2861	3069
	17 yaşını dolduran	17	13	12
	16 yaşını dolduran	1	1	1
Nilüfer Belediyesi	18 yaşını dolduran	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
	17 yaşını dolduran	*	*	*
	16 yaşını dolduran	*	*	*
Efeler Belediyesi	18 yaşını dolduran	1925	1571	1973
	17 yaşını dolduran	53	35	28
	16 yaşını dolduran	4	2	1
Beşikdüzü Belediyesi	18 yaşını dolduran	126	128	136
	17 yaşını dolduran	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
	16 yaşını dolduran	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Ortahisar Belediyesi	18 yaşını dolduran	Belirtilmemiş	1913	2068
	17 yaşını dolduran	2	1	7
	16 yaşını dolduran	Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Seyhan Belediyesi	18 yaşını dolduran	**	**	Cevap yok
	17 yaşını dolduran	**	**	Cevap yok
	16 yaşını dolduran	**	**	Cevap yok
Uzunköprü Belediyesi		Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Altınordu Belediyesi		Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Akdeniz Belediyesi		Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Mezitli Belediyesi		Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Fethiye Belediyesi		Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi		Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
İzmir Büyükşehir Belediyesi		Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Manisa Büyükşehir Belediyesi		Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi		Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Aydın Büyükşehir Belediyesi		Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi		Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Haray Büyükşehir Belediyesi		Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi		Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Mardin Büyükşehir Belediyesi		Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Trabzon Büyükşehir Belediyesi		Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Erzurum Büyükşehir Belediyesi		Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bilecik Belediyesi		Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bolu Belediyesi		Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Beşiktaş Belediyesi		Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Kadıköy Belediyesi		Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Maltepe Belediyesi		Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Pendik Belediyesi		Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Uzunköprü Belediyesi		Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Lüleburgaz Belediyesi		Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Bornova Belediyesi		Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok
Amasya Belediyesi		Cevap yok	Cevap yok	Cevap yok

* Nilişfer Belediyesi, 2019: 18 yaş altı 4 kadın, 2020: 18 yaş altı 2 kadın ve 2021: 8 yaş altı 1 kadın.

** Seyhan Belediyesi, 2019: 18 yaş altı 4 kadın, 2020: 18 yaş altı 2 kadın ve 2021: 8 yaş altı 1 kadın.

Tablo 1 incelendiğinde, belirlenen yaş sınıflandırmalarına göre nikah sayılarının sorulduğu soruya 26 belediyenin hiç cevap vermediği görülmektedir. Belediyelerden sadece 4'ü izlenen üç yıl için belirlenen tüm yaş sınıflandırmasına göre kendilerine yapılan nikah başvurularını belirtmiştir. Bunlar, Nevşehir Belediyesi, Edirne Belediyesi, İzmit Belediyesi ve Efeler Belediyesi'dir. Çanakkale Büyükşehir Belediyesi, 2021 için yaşlarda yapılan nikah başvurularını; 2019 ve 2020 yılları için ise on sekiz yaşını doldurmuş ve on yedi yaşını doldurmuş bireyler için cevap vermiştir.

Evlenmenin mahkeme kararı gerektirdiği on altı yaşını doldurmuş bireylerin en fazla nikah başvurusu yaptığı il, 32 başvuru ile Edirne Belediyesi'dir. Bu başvurular 2021 yılına aittir. Evlenmenin ebeveyn izni gerektirdiği on yedi yaşını doldurmuş bireylerin en fazla nikah başvurusu yaptığı il ise Efeler Belediyesi'dir. Bu başvurular 2020 yılına aittir.

Tabloya göre, belirlenen yaş sınıflandırmasından sadece on sekiz yaşını doldurmuş bireyler için cevap veren belediye sayısı 4'tür. Bunlar, Mersin Bü-

yükşehir Belediyesi, Gümüşhane Belediyesi, Beşikdüzü Belediyesi ve sadece 2020 ve 2021 için cevap veren Ordu Büyükşehir Belediyesi'dir. Yine tabloya göre, on altı yaşını doldurmuş ve on yedi yaşını doldurmuş yaş gruplarından birisine cevap vermeyen 6 belediye, Ordu Büyükşehir Belediyesi, Mersin Büyükşehir Belediyesi, Gümüşhane Belediyesi Ataşehir Belediyesi, Beşikdüzü Belediyesi, Ortahisar Belediyesi'dir.

Ayrıca bu konuda yapılan ikinci izlemeye cevap vermeyen Altınordu Belediyesi, ilk izlemede başvuru sayılarını belirtmeden, "23-45 yaş aralığında yıllık ortalama 1100-1200 nikah yapılıyor" açıklamasını yapmıştır.

Tüm bu bilgiler bir arada değerlendirildiğinde, belediyelerin kendilerine yapılan nikah başvuruları hakkında bilgi vermekten kaçındıkları görülmektedir. Diğer konularda yapılan izlemelere cevap veren bazı belediyelerin bu soruya cevap vermemesi bu tespiti güçlendirmektedir.

4.3.4. MÜFTÜLÜKLER

Çocuk yaşıta evlilikler konusunda izlenen ikinci kurum, müftülüklerdir. Müftülüklere iki soru sorulmuştur. Bunlardan birisi, "on sekiz yaşını dolduran, on yedi yaşını dolduran ve on altı yaşını dolduran olmak üzere üç başlıktan oluşan yaş sınıflandırması sunularak, kendilerine nikah başvurusuna bulunan bireyleri bu yaş sınıflandırmasına göre belirtmeleri istenmiştir. Bu soru belediyelere sorulan sorunun aynısıdır. İkinci soru, nikah yaptırmak için başvuran bireylerin resmi nikah sorgulamalarının nasıl yapıldığına da-ir. İl ve İlçe Müftülükleri olmak üzere toplam 11 Müftülük izlenmiştir.

İzleme Sonuçları:

- 1- Yaşlar İtibariyle Nikah Başvuru Sayıları: Müftülüklerden 4'ü izlemeyi yapan örgüte geri dönüş yapmamış yani izlemeye cevap vermemiştir. Müftülüklerden 2'si "bahse konu sorularınız için Diyanet İşleri Başkanlığı Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü Din Hizmetleri Raporlar bölümünde bahse dair konularla ilgili bilgi edinebilirsiniz" cevabını vermiştir. Diğer 5 müftülükten 1'i, on sekiz yaşını dolduran bireylerin başvurusuna her üç yıl için sayılarla cevap vermiştir. Buna göre 2019 yılında 17, 2020 yılında 29 ve 2021 yılında 22 kişi nikah yaptırmak için başvurmuştur. Diğer 4 Müftülük bu soruya cevap vermemiştir.

- 2- Resmi Nikah Doğrulama Yöntemi: Bu soruya cevap veren tek Müftülük, doğrulamanın nikah defteri ve sistem üzerinden yapıldığını, resmi nikah kıymadan dini nikah kıymanın Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yasaklandığını ve suç olduğunu belirtmiştir.

4.3.5. İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ

Çocuk yaşta evlilik alt temasının son izlemesinde, İl Sağlık Müdürlüğü'ne, "... ili ve ilçelerinde 2019 ve 2020 yıllarında doğum yapan 18 yaş altı hamilelerin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ve mülteci-sığınmacı olarak sayısı kaçtır?" sorusu ile yapılmıştır. İl Sağlık Müdürlüğü, dilekçeyi ilettiği Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü'nden gelen şu cevabı vermiştir: "talep ettiğiniz bilgiler, resmi istatistik kurumu olan TÜİK tarafından kamuoyuna açıklanmaktadır". Dolayısıyla soruya cevap vermemiştir.

İzlenen diğer İl Sağlık Müdürlüğüne, Ocak 2019-Aralık 2020 arasında kuruma başvuru yapan 18 yaş altı doğum yapan, ölü doğum yapan, doğum yapan göçmen, ölü doğum yapan göçmen çocuk sayıları ile resmi nikâh için yapılan testlere başvuranların sayısı ve cinsiyet dağılımı sorulmuştur. Kurum izleme yapan örgütün dilekçesine cevap vermeyerek, soruları cevapsız bırakmıştır.

4.3.6. TABİP ODASI

Kalıp yargılar ve zararlı uygulamalar temasının çocuk yaşta Aynı örgütün aynı ilde izlediği Tabip Odası'na da Ocak 2019-Aralık 2020 arasında kuruma başvuru yapan 18 yaş altı doğum yapan, ölü doğum yapan, doğum yapan göçmen, ölü doğum yapan göçmen çocuk sayıları sorulmuştur. İzlenen Tabip Odası da soruları cevapsız bırakmıştır.

4.3.7. MAHKEMLER

Kalıp yargılar ve zararlı uygulamalar temasının "erken yaşta zorla evliliklerle mücadele" alt temasında izlenen kurumlardan birisi de mahkemelerdir. Aynı Örgüt tarafından 2019, 2020 ve 2021 yıllarına yönelik olarak yapılan izlemede 2 Ağır Ceza Mahkemesi ve 3 Aile Mahkemesi izlenmiştir. Ayrıca

söz konusu Örgüt 2019 ve 2020 yılları için de 1 Asliye Hukuk Mahkemesi izlenmiştir.

4.3.7.1. Ağır Ceza Mahkemeleri

Örgüt, izlediği 2 Ağır Ceza Mahkemesine, 2019, 2020 ve 2021 yılları için Mahkemede görülen çocuk yaşta evlilik nedenli çocuğun cinsel istismarı dosyalarının sayısını sormuştur. Ağır Ceza Mahkemelerinden biri, bu dosyaların sayısını 2019 ve 2020 yılı için toplam 4 ve 2021 için de 4 olarak belirtmiştir. Mahkemelerden diğeri çocuk yaşta evlilik nedenli çocuğun cinsel istismarı dosyalarının sayısını 2021 yılı için 15 olarak belirtmiştir.

4.3.7.2. Aile Mahkemeleri

Örgüt, izlediği 3 Aile Mahkemesine, 2019, 2020 ve 2021 yılları için mahkemede görülen olağan ve olağan dışı evlenme izni talepli dava sayısı ile bu davaların kabul ve ret sayısını sormuştur. Aile Mahkemelerinden ilki, 2019 ve 2020 yılı için toplam 2 evlenme izin talebinin bulunduğu, bunlardan birinin reddine ve diğeri feragat nedeniyle reddine karar verdiklerini belirtmiştir. Aynı mahkeme 2021 için mahkemede görülen olağan ve olağan dışı evlenme izni talepli davanın olmadığını belirtmiştir. Diğer Aile Mahkemesi, 2019 ve 2020 için toplam 3 davanın açıldığını ve davaların tamamının kabul olarak karara bağlandığını; 2021 için ise 2 adet dava dosyasının bulunduğunu ve bu dava dosyaları hakkında bir adet ret ve bir adet kabul kararı verildiğini belirtmiştir. Son Aile Mahkemesi 2019 ve 2020 için toplam 5 dava açıldığını, bu davaların tamamının kabul olarak karar bağlandığını, 2021’de ise mahkemede görülen olağan ve olağan dışı evlenme izni talepli davanın olmadığını belirtmiştir.

4.3.7.3. Asliye Hukuk Mahkemeleri

Örgüt izlediği Asliye Hukuk mahkemesine, Ocak 2019-Aralık 2020 arasında, mahkemede görülen 18 yaşının altındaki kız çocuklarının talebi ile açılmış bulunan yaş büyütme davalarının sayısını sormuştur. Asliye Hukuk Mahkemesi, örgütün sorusuna cevap vermemiştir.

Sonuç ve Değerlendirme

İzleme süreciyle ilgili değerlendirmelere geçmeden önce, bu sonuçların ve değerlendirmelerin sadece izlemeye katılan ve sorulara cevap veren kamu kurum ve kuruluşlarına ilişkin olduğu belirtilmelidir. İkinci olarak izleme sürecinin mantıksal çerçevesi, aynı konunun sürece dahil olan farklı kurumlar üzerinden izlenmesi üzerine kurgulanmıştır. Bu nedenle aynı konu, farklı veya benzer sorularla ilgili birçok kamu kurum ve kuruluşuna sorulmaya çalışılmıştır.

Türk Kadınlar Birliği'nin Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonun desteği ile yürüttüğü “Eşitliğe Ulaşmak ve Ayrımcılıkla Mücadelede Güvencelerimiz Projesi kapsamında 2020-2022 yılları arasında 34 ilde gerçekleştirdiği izlemenin elde ettiği bulgulardan en önemlisi, kamu kurumlarının veri paylaşma konusundaki isteksizliğidir. Hiçbir kişisel veri talep edilmemesine rağmen, kurumların “kişisel veri paylaşılmayacağı” gerekçesi ile sorulara cevap veremediğini belirtmesi, ya da hiçbir soruya cevap vermemesi bu isteksizliğin göstergesi olarak okunabilir. Bu durumun birbiriyle ilişkili olası iki nedeninin olduğu düşünülmektedir. Bunlardan birisi, izlemeye konu olan faaliyetlerin beklenildiği ölçüde gerçekleştirilmediği, diğeri ise kamu ve sivil toplum diyalogunun zayıflamış olması ya da yeteri ölçüde gelişmemiş olmasıdır. Bu bağlamda hak temelli olanlar başta olmak üzere STK'ların kamunun tüm faaliyetlerinin gözlemcisi ve işbirlikleri olduğu göz önünde bulundurulduğunda, kamu kurumlarının sosyal diyalog mekanizmalarını geliştirme ve iyileştirme konusundaki çabaları, ayrımcılığın önlenmesi ve eşitliğin sağlanmasına katkı sağlayacaktır.

Bir diğer önemli bulgu, belediyeler başta olmak üzere kamu kurum ve kuruluşlarının toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması, ayrımcılık ve şiddetle mücadele konusunda hem topluma hem de çalışanlara yönelik faaliyetlerinin sınırlı olduğudur. Bu faaliyetlerin pandemi koşullarının gerekçe/bahane olarak öne sürülerek az sayıda kurum tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Ayrıca bu faaliyetlerin planlama ve yürütülme aşamalarında ASH İl Müdürlükleri ve STK'lar ile çok az işbirliği yapıldığı görülmektedir. Bu noktada bazı belediyelerin özellikle hak temelli STK'lar ile örnek model olacak şekilde işbirliği yürüttükleri de belirtilmelidir.

Kurumların toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması, ayrımcılık ve şiddetle mücadele konusunda faaliyetleri ile ilgili olarak belirtilmesi gereken bir durum da bu faaliyetlerin hedef kitlesinin veya yararlanıcısının genellikle kadınlardan oluşmasıdır. Hedef kitlesinin erkekler olduğu sınırlı sayıda faaliyetin de sadece belediyeler tarafından ve belediyenin erkek çalışanlarına yönelik olarak gerçekleştirildiği görülmektedir.

Genel değerlendirmelere devam etmeden kurumlardan elde edilen verilerden yola çıkarak yapılacak değerlendirmelerden bazıları belediyelerle ilgilidir. Bunlardan ilki belediyelerin çok azında etkin ve sistemli bir çalışan ödüllendirme sisteminin olduğudur. Bununla ilgili olarak elde edilen bir diğer sonuç, belediyelerde ödüllendirilen ve ekonomik destek sağlanan erkek çalışan sayısının kadın çalışan sayısından daha fazla olduğudur. Bu tespit, kadınlar lehine pozitif ayrımcılığı yapıldığını veya toplumsal cinsiyet eşitliğine uygun istihdama önem verdiğini belirten belediyeler dahil, hemen hepsinde erkek çalışan sayısının kadın çalışan sayısında fazla olmasıyla birlikte değerlendirilmelidir.

Yerel Eşitlik Eylem Planı olan Belediye sayısı son derece sınırlıdır. İzlenen ve sorulara cevap Belediyelerin sayısı, 2'si büyükşehir ve 3'ü ilçe olmak üzere, 8'dir.

Belediyelerin çoğu kadınların toplumsal hayata aktif katılımı için faaliyet yürüttüğünü belirtmiştir. Bununla birlikte, yürütülen faaliyetlerin birçoğu belediyelerin tüm topluma yönelik olarak gerçekleştirdiği gezi, doğa yürüyüşü, kurslar, tiyatro ve sinema gibi etkinlikler olduğu görülmektedir.

Belediyelerin çoğu kadın kooperatiflerine yönelik faaliyet yürütmekle birlikte bu faaliyetlerden yararlanılarak kurulan kadın kooperatifi sayısı son derece sınırlı olduğu görülmektedir. Kadınların dayanışma ve işbirliği üzerinden ekonomik ve sosyal açıdan güçlenmelerinin ve çalışma hayatına katılmalarının en önemli araçlarından biri olan kooperatif konusunun, belediyeler tarafından önemsenmesi ve bu konuda sonuç odaklı sistematik bir yaklaşımının geliştirilmesi gerekmektedir.

Belediyelerin kadın girişimciliği konusundaki faaliyetleri ve bu faaliyetlerden yararlanarak kendi işini kuran kadın sayısı son derece sınırlıdır. Kadın girişimciliğini destekleme konusunda öne çıkan belediyelerin çabaları, de-

taylı olarak incelenmeli ve kadın girişimciliği konusunda etkili mekanizmalar geliştirilmelidir. Bu süreç, belediyelerin en az işbirliği yaptığı kurum olan, oysa Türkiye’de girişimciliği destekleme faaliyetlerinin temel aktörünün KOSGEB olduğu gerçeği ile ele alınmalıdır.

Belediyelerin ev eksenli çalışan kadınları destekleme konusunda çok fazla faaliyet yürüttükleri görünmekle birlikte, bu faaliyetlerden yararlanan kadınların sayısının belirtilmemiş olması, bu konuda değerlendirme yapmayı zorlaştırmaktadır.

İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarının tamamının ilgili mevzuatta belirtildiği gibi “ayda bir” toplanmadığı ve toplantıları zaman zaman “müracaat olmaması” veya “gündem olmaması” gibi gerekçelerle açıkladığı görülmektedir. Ayrıca Kurulların İnsan Hakları Başvuru Kutularının açılmasına yönelik olarak belirttiği, “mümkün olan en kısa süre” konusunda farklı uygulamalar yaptığı görülmektedir. Gelen cevaplardan bu uygulamanın il kurulları için bir haftadan altı aya, ilçe kurulları için ise bir haftadan bir yıla kadar değişik süreler şeklinde uygulandığı anlaşılmaktadır. Ayrıca STK’ların kurullarda temsilinin ise son derece sınırlı olduğu söylenebilir. Tüm bunlar bir arada değerlendirildiğinde İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarının temsil, toplanma sıklığı ve başvuruları alma konusundaki süreçlerini gözden geçirmesi ve hak ihlallerinin başvuru mercii olarak süreçlerini iyileştirmesi faydalı olacaktır.

Sivil toplumun çok sınırlı düzeyde katılım sağladığı bir diğer oluşum, Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl ve İlçe Koordinasyon İzleme ve Değerlendirme Komisyonlarıdır. Komisyonların belirttiği faaliyetler içinde en önemli yeri kadına yönelik şiddetin bildirimini amaçlayan KADES Uygulaması oluşturmaktır. Söz konusu uygulamanın yaygınlaştırılması, şiddete müdahale konusunda hayati öneme sahiptir. Bununla birlikte komisyonların şiddetin bildirimini konusundaki çabalarını şiddetin önlenmesi konusunda da göstermesi, bu amaçla yürütülen bütüncül çalışmalara önemli katkı sağlayacaktır. Ayrıca STK’ların komisyonlardaki temsilinin son derece sınırlı olduğu göz önünde bulundurulduğunda, bu konuda yapılacak iyileştirmenin yürütülen faaliyetlerin toplumsal tabanı açısından katkı sağlayacağı söylenebilir.

Kadına yönelik şiddetin en önemli yasal mevzuatlarından birisi olan 6284 sayılı kanunun uygulanması konusunda önemli aktörlerden birisi olan Baro, bu kanun kapsamında yapılan adli yardım başvurularının çoğunun kadın

olduğunu belirtmektedir. Bununla birlikte Baro, bu başvurular sonucunda alınan tedbir kararlarına ilişkin tedbir ihlalinde verilen tazyik hapsi kararları veya nafaka ve geçici velayet gibi konularda veri toplamanın zorluğunu dile getirmiştir. Mevcut Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden bu verilere erişimin olmamasının önemli bir eksiklik olduğunu belirten baroların bu tespitlerinin dikkate alınması ve UYAP Bilişim Sisteminde bir düzenleme yapılmasının veri toplamayı kolaylaştıracağı düşünülmektedir.

İzlemede önemli bir yer tutan üniversitelerin genel olarak toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması konusunda faaliyet yürüttükleri söylenebilir. Üniversitelerin çoğunda toplumsal cinsiyet (eşitliği) veya kadın çalışmaları konusunda yayın ve araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Kadın ve toplumsal cinsiyet konusuyla ilgili Uygulama ve Araştırma Merkezlerinin sayısının her geçen gün arttığı üniversitelerde lisansüstü eğitim veren bölümlerinde de aynı şekilde yaygınlaştırılması gerekmektedir. Ayrıca üniversitelerin eğitim kurumu olarak akademik anlamda yürüttüğü bu faaliyetlerin yanı sıra bir kamu kurumu olarak çalışanlarının da bu konudaki kapasitesini artırması önemlidir. Üniversitelerin bu konudaki çabalarını artırmasının akademik anlamda yürüttüğü çalışmalara destek olacağı düşünülmektedir.

İzlenen kurumların özellikle şiddet mağdurlarına ilişkin bilgi paylaşımından kaçındıkları görülmektedir. İzlenen ASH İl Müdürlüklerinin büyük bir kısmının bu verilerin Bakanlık veya Genel Müdürlükten talep edilmesi gerektiğini belirtmesi, şiddete ilişkin verilerin paylaşılması konusunda yerelle sınırlı olmayan bir yaklaşımın mevcut olduğunun göstergesi olarak okunabilir.

Kamu kurumların bilgi paylaşımından kaçındıkları bir diğer önemli konu da erken yaşta ve zorla evliliklerdir. Yukarıda da belirttiği gibi, bu konularda bilgi paylaşılması veya bilginin gizli tutulmasının, sürece ilişkin iyileştirmelerin geciktirilmesine ve konuya ilişkin bütüncül politikalar üretilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu durumun bir yansıması yine yukarıda belirtildiği gibi şiddet, ayrımcılık ve kalıp yargılarla mücadele konusunda yürütülen faaliyetlerin genellikle kadınları hedef alması ve özellikle erkekleri dışarıda bırakmasıdır. Bu durumun en önemli çıktısı, projenin ve proje kapsamında yapılan izlemenin en önemli nedeni olan kamu kurumlarının eşitliğe ulaşmak ve ayrımcılıkla mücadeleyi ne kadar içselleştirdiğidir.

Son olarak eşitliğe ulaşmak ve ayrımcılıkla mücadelenin temel yol göstericileri olan ve projenin ve proje kapsamında gerçekleştirilen bu izlemenin de çerçevesini oluşturan temel metinlerden olan uluslararası sözleşmelere ilişkin bir değerlendirme yapmak faydalı olacaktır. İzleme sonucunda kamu kurum ve kuruluşlarının uluslararası sözleşmeleri gündeme getirmediği, doğrudan veya dolaylı olarak sözleşmelerden söz etmedikleri görülmektedir. İzlemenin eşitliğe ulaşmak ve ayrımcılıkla mücadele konusunda savunuculuk misyonu da üstlenmesi nedeniyle hazırlanan sorularda sıklıkla bahsi geçen uluslararası sözleşmelerin bilinmesi ve uygulanması konusunda faaliyet yürüten kurum ve kuruluşların sayısı bir elin parmaklarını geçmeyecek kadar azdır. Bu konuda faaliyet gösterdiğini belirten kurumların ise sürece ilişkin hiçbir detay vermemesi, uluslararası sözleşmelerin eşitliğin sağlanması ve ayrımcılığın önlenmesi kapsamındaki çalışmalara entegre edilmediğini düşündürmektedir. İzleme sonuçları, aynı tespitin Anayasa başta olmak üzere ulusal güvencelerimiz olarak değerlendirdiğimiz ulusal mevzuat için de yapılabileceğini göstermektedir. Türkiye'nin bu sözleşmelerin tarafı olduğu ve hatta büyük bir kısmının oluşturulması sürecinin uzmanlar eliyle mimarı olduğu gerçeği hiçbir zaman unutulmamalı ve eşitliğe ulaşmak ve ayrımcılıkla mücadelenin güvenceleri olan bu metinlerin içselleştirilmesi sağlanmalıdır. Bu sürece en büyük katkıyı ise ayrımcılığın önlenmesi ve eşitliğin sağlanması ile ilgili uluslararası sözleşmeler ve ulusal mevzuat konusunda bilgi ve bilinç düzeyi son derece yüksek olan STK'ların sağlayacağı unutulmamalıdır. Türkiye'de kadın hareketi kamu kurumlarına bu desteği verecek kapasiteye sahiptir.

Kaynakça

- Acar, F. (2000). Feride Acar anlattı: İstanbul Sözleşmesi ve etrafındaki tartışmalar <https://www.amnesty.org.tr/icerik/feride-acar-anlatti-istanbul-sozlesmesi-ve-etrafındaki-tartismalar>
- Ackerly, B.A. & D'Costa, B. (2005). *Transnational feminism: political strategies and theoretical resources*, working paper, Australian National University.
- Akçabay, F. Ceren vd., *Cinsiyete Dayalı Şiddetle Mücadelede Yargılama Standartları*, Kadın Dayanışma Vakfı, Ankara, 2019, s. 21.
- Akdeniz Belediyesi 2021 Faaliyet Raporu. https://www.akdeniz.bel.tr/2021_faaliyet_raporu.pdf
- Alptekin, Duygu. "Sokaktan akademiye: Kadın hareketinin kurumsallaşma süreci." *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 26 (2011): 33-43.
- ASHB, 2019. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Koordinasyon Planı (2020-2021).
- Ataşehir Belediyesi 2021 Yılı Faaliyet Raporu, <https://www.atasehir.bel.tr/Uploads/ActivityReport/Files/0c017c791d464f57b3cf2edeae45c6fd.pdf>
- Aybay, Rona (2006). Açıklamalı İnsan Hakları Evrensel Bildirisi. Türkiye Barolar Birliği Yayınları:113, Ankara: Şen Matbaa
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, https://www.echr.coe.int/documents/convention_tur.pdf
- Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi. <http://www.sck.gov.tr/wp-content/uploads/2020/02/Avrupa-Konseyi-%C3%87ocuklar%C4%B1n-Cinsel-S%C3%B6mür%C3%BCr%C3%BC-ve-%C4%B0stismara-Kar%C5%9F%C4%B1-Korunmas%C4%B1-S%C3%B6zleşmesi.pdf>
- Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi <http://www.sck.gov.tr/uluslararasi-sozlesme-ve-protokoller/>
- Avrupa Konseyi Parlamenterler Asamblesi, (2005). <https://rm.coe.int/090000168079eff8>
- Back Allan, "Thinking Clearly About Violence", *Philosophical Studies*, 117: 219-230, s. 220.
- Balcı, M. (2019). İstanbul Sözleşmesi ile neyi imzaladık? <https://www.muharrembalci.com/hukukdunyasi/tce/889.pdf>
- Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü (2007). "Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele ulusal eylem planı 2007-2010." (2007).
- Benard Caparol, Kemalizm ve Kemaliz Sonrası Türk Kadını 1919-1970, Çeviren: Ercan Eyipoğlu, Ankara, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1982.
- Berghan, S. (2014). "Türkiye'de çocuğa karşı cinsel sömürü ve cinsel istismar." *Uluslararası Çocuk Merkezi (ICC), Hollanda Kraliyeti Ankara Büyükelçiliği*. S.1-35.

- Birgün (2019, Şubat 19). Toplumsal cinsiyet' YÖK'ü rahatsız etti. <https://www.birgun.net/haber/toplumsal-cinsiyet-yok-u-rahatsiz-etti-247477>
- Biricikoğlu, H. (2020). *Toplumsal cinsiyet eşitliği ve belediyeler: Avrupa Yerel Yaşamda Kadın Erkek Eşitliği Şartı'nı imzalayan belediyeler üzerinden nitel bir inceleme*. <https://core.ac.uk/download/pdf/387175428.pdf>.
- BM Çocuk Hakları Sözleşmesi (tarihsiz). <https://www.aile.gov.tr/media/45125/birlestirilmis-4-ve-5-periyodik-rapor-17-094-kelime-2.pdf>
- BM (2017). Kadına Yönelik Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Üzerine 19 Numaralı Genel Tavsiyeyi Güncelleyen 35 Numaralı Genel Tavsiye.
- BM (1995). Pekin Deklarasyonu, Konferans tarafından kabul edilen kararlar
- Council of Europe (CE). Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, 11. ve 14. Protokoller ile Değiştirilen Metin. http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_TUR.pdf (10.11.2022).
- Cusack, S. (2013). The CEDAW as a Legal framework for transnational discourses on gender stereotyping. A. Hellum, & H. S. Aasen içinde, Women's Human Rights. Cambridge University Press.
- Çamurcu, Meryem Hazal (2021). «İstanbul Sözleşmesi: Türkiye'de İç Hukuka Etkisi ve Toplumun Tepkisi.» *Ankara Barosu Dergisi* 79 (4), S.63-106.
- Çanakkale Belediyesi 2020 Faaliyet Raporu, (2019: 22). <https://www.canakkale.bel.tr/file/332/sIINUHzYIdEZ5XrQUeMup4loAUc5oEk4.pdf>
- Çanakkale Belediyesi 2020 Faaliyet Raporu, (2020: 20). <https://www.canakkale.bel.tr/file/396/XI7bIVy4qP4X5O4lQenbn17VfOMk43Bl.pdf>
- Çanakkale Belediyesi 2020 Faaliyet Raporu, (2021: 203). <https://www.canakkale.bel.tr/file/449/W8MDTDcj4zdFGrKE7ILSplpWhY3GU4an.pdf>
- Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, 4121
- Diyanet İşleri Başkanlığı (2015). Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Konusunda Görüş ve Yaklaşımları. Halk Kitapları – 259.
- Donovan, J. (2014). *Feminist teori* (2. baskı). İletişim Yayınları
- Dursun, Yücel (2011). Şiddetin İzini Sürmek: Şiddet Nedir? FLSF (Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi), 2011 Güz, sayı: 12, s. 1-18.
- Erdem, M. (2007). Aile içi şiddet ve 4320 sayılı ailenin korunmasına dair kanun. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (73), 46-77.
- Ersanlı, Büşra ve Özdoğan, G. G., (2008), “İkinci Baskıya Önsöz”, Ernest Gellner, John Breuilly'nin Sunuşuyla Uluslar ve Ulusçuluk, İstanbul: Hil Yayınları.
- Erşen, U. B. (2006). “Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi ve denetim mekanizması. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi
- Erzurum Büyükşehir Belediyesi Faaliyet Raporu, <https://www.erkurum.bel.tr/DOSYA/29.4.2022-16-48-132021-FAALİYET-RAPORU.pdf>

- Es, M., & Menteşe, B. (2018). Yerel Yönetimlerde Dezavantajlı Gruplara Yönelik Uygulanan Sosyal Politikalar: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 7(19), 525-551.
- Fatmagül Kale Özçelik, “Kadınlara Karşı Her Biçimiyle Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi”nin Usule ve Esasa İlişkin Düzenlemeleri ve Türk Anayasa Hukuku’na Yansımaları”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, 0 (8), 2016,s. 317-340
- Garver Newton (1972). “On violence”, *Philosophical Issues: A contemporary Introduction* (ed. James Rachels, Frank A. Tillman), New York: Harper&crow publishers., s.223-224.
- Göksel, Burhan. “Atatürk ve kadın hakları.” *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi* 1.1 (1984): 213-235.
- Güçlü, S. (2016). Çocukluk ve Çocukluğun Sosyolojisi Bağlamında Çocuk Hakları, *Sosyoloji Dergisi*, (1ozel), 1-22.
- Güngör A. (2012). Kadın haklarına ilişkin uluslararası hukuk düzenlemeleri, Ankara Barosu Yayınları
- Güneş, A. (2021). “Kesişimsellik Yaklaşımı Bağlamında Kadına Yönelik Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddete İlişkin CEDAW Komitesi Genel Tavsiye 35 Sayılı Kararı’nın Analizi.” *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 29:3 s. 1739-1771.
- Hacımirzaoglu, A. B. (2001). PEKİN+5: Birleşmiş Milletler’de kadının insan hakları ve Türkiye’nin taahhütleri. Kadının İnsan Hakları Projesi
- Henden, H. Burçin ve Rıfkı, Henden (2005). “Yerel Yönetimlerin Hizmet Sunumlarındaki Değişim ve e-Belediyecilik”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 4, Sayı 14, Güz 2005, ss. 48-66.
- Hill, Dilys M, *Democratic Theory And Local Government*, London, 1974.
- İçişleri Bakanlığı (2021). Son 4 Yılda İl ve İlçe Müftülükleri Tarafından 38.053 Resmî Nikâh Kiyıldı <https://www.icisleri.gov.tr/son-4-yilda-il-ve-ilce-muftulukleri-tarafindan-38053-resmi-nikah-kiyildi>
- ILO 100 No’lu Sözleşme. ILO 100 No’lu Eşit Ücret Sözleşmesi. https://www.ilo.org/ankara/conventions-ratified-by-turkey/WCMS_377269/lang--tr/index.htm
- ILO 111 No’lu Sözleşme. ILO 111 No’lu Ayrımcılık (İş ve Meslek) Sözleşmesi. https://www.ilo.org/ankara/conventions-ratified-by-turkey/WC_MS_377273/lang--tr/index.htm
- ILO 122 No’lu Sözleşme. ILO 122 No’lu İstihdam Politikası Sözleşmesi. https://www.ilo.org/ankara/conventions-ratified-by-turkey/WC_MS_3_77278/lang--tr/index.htm
- İş Kanunu No: 4857 (2003). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4857.pdf>
- Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Pekin Eylem Planı, Mart 2003, Ankara

- Kamu Sektörü İstihdam Sayıları (2021). Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı <https://www.sbb.gov.tr/kamu-istihdami/>
- Kamuda ve Genel İşler İşkolunda İstihdam Raporu, 2022:3. <https://www.genel-is.org.tr/inceleme-rapor,3,2851>
- Karınca, E. (2008). Kadına yönelik aile içi şiddetle ilgili ulusal ve uluslararası yasal düzenlemeler, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü
- Kaypak, Ş. (2016). “Türkiye’de Kadının İnsan Hakları ve Anayasal Yansıması”. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, s. 305-306.
- Keyman, E. F. (2000). Küreselleşme, devlet, kimlik/farklılık: uluslararası ilişkiler kuramını yeniden düşünmek. Alfa Yayınları, İstanbul.
- Kiriakos, R. (2003). Status of women, Colorado State University
- Koç, Y. (2000). *Türkiye-ILO ilişkileri*. Ankara: Türk-İş Eğitim Yay. No.44
- KSGM, 2008: KSGM 2008 Yılı Performans Programı, http://www.sp.gov.tr/upload/xSPRapor/files/QPtDc+Kadinin_Statusu_Genel_Mudurlugu_08_PP.pdf
- KSGM, (2012). Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2012-2015. <https://www.aile.gov.tr/uploads/ksgm/uploads/pages/kadina-yonelik-siddetle-mucadele-ulusal-eylem-planı/kadina-yonelik-siddetle-mucadele-ulusal-eylem-planı-2012-2015-icin-tiklayiniz.pdf>
- KSGM, 2022. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele 2022 Yılı Faaliyet Planı. <https://www.aile.gov.tr/media/102379/kadina-yo-nelik-s-iddetle-mu-cadele2022-yili-faaliyet-planı.pdf>
- Lanzarote Sözleşme Rehberi. <https://rm.coe.int/prems-107219-tur-2576-lanzarote-convention-leaflet-a5-web/168098bd18>
- MİLLÎ EĞİTİM TEMEL KANUNU https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_11/08144011_KANUN.pdf
- Neuwirth, J. (2005). “Inequality before the law: Holding states accountable for sex discriminatory laws under the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women and through the Beijing Platform for Action,” *Harvard Human Rights Journal*, 18, S.20-54
- Nilüfer Belediyesi 2021 Yılı Faaliyet Raporu. <https://www.nilufer.bel.tr/i/pdf/87.pdf>
- OECD (2022). Cinsiyet ve yaşa göre işgücüne katılım oranları (2010-2021). Erişim Adresi: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=64197>
- Özçelik Kale, F. (2016). “Kadınlara Karşı Her Biçimiyle Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi”nin usule ve esasa ilişkin düzenlemeleri ve Türk Anayasa Hukuku’na yansımaları”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, 0 (8), s. 317-340
- Özdamar, D. (2009). *CEDAW Sözleşmesi Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesine Dair Sözleşme ve Ek İhtiyari Protokol’ün, iç hukukumuz, özellikle yeni aile hukukumuzla etkisi*. Seçkin yayınları
- Özkan, G. (2017). “Kadına yönelik şiddet-aile içi şiddet ve konuya ilişkin uluslararası metinler üzerine inceleme”, *Hacettepe HFD*, 7 (1), s. 548

- Paksoy, M. (2020, 28 Temmuz). Tartışmaların odağındaki “İstanbul Sözleşmesi”. Anadolu Ajansı. <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/tartismalarin-odagindaki-istanbul-sozlesmesi/1924988>
- Parlak Börü, Ş. (2017). “Kadının korunmasına ilişkin uluslararası sözleşmeler ve Türkiye’nin konumu”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, C.30, S.133
- REED, D., “Universities and the Promotion of Corporate Responsibility: Reinterpreting the Liberal Arts Tradition”, *Journal of Academic Ethics*, Cilt 2, Sayı 1, s. 3-41, 2004.
- Sachs, J., Kroll, C., Lafortune, G., Fuller, G., & Woelm, F. (2022). *Sustainable development report*. Cambridge University Press. Erişim Adresi: <http://unsdsn.boun.edu.tr/sdr2021/>
- Sanal, R (2007). Yeni Yasal Düzenlemeler Işığında Yerel Yönetimlerin Denetimi, *Türk İdare Dergisi*,s.101-128.
- STK’lardan Ortak Bildiri: İstanbul Sözleşmesi feshedilsin! (2020, 22 Şubat). Milli Gazete. <https://www.milligazete.com.tr/haber/3669635/stklardan-ortak-bildiri-istanbul-sozlesmesi-feshedilsin>
- Şişli Belediyesi 2021 Yılı faaliyet Planı, 2022:152. <https://webapi.sisli.bel.tr/file/c1b0963f-17c2-4537-a152-388300aa24f2.pdf>
- Tekçe, S. T. (2019). Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve İstanbul Sözleşmesi’nde kadına karşı şiddeti önleme mekanizmaları ve Türkiye. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, yayımlanmamış yüksek lisans tezi.
- Temel, Ayşen, Mehmet Yakın, and Sema Misci. “Örgütsel cinsiyetlerin örgütsel davranışa yansımaları.” *Yönetim ve Ekonomi* 13.1 (2006): 27-38.
- Tuncer, Selda. “Cinsiyetlendirilmiş bir kurum olarak akademi: Türkiye’de akademinin cinsiyet kültürüne bakmak.” *Kültür ve İletişim* 44 (2019): 173-208.
- TÜBAKKOM Yönergesi, 2011. <https://www.barobirlik.org.tr/Haberler/tubakkom-yonergesi-7325>
- TÜİK, (2022a). İstatistiklerle kadın, 2021. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=İsgucu-İstatistikleri-2021-45645>.
- TÜİK, (2022b). Toplumsal cinsiyet istatistikleri. https://www.tuik.gov.tr/media/announcements/toplumsal_cinsiyet_istatistikleri_2021.pdf
- TÜİK, Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2021 <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Boşanma-İstatistikleri-2021-45568#:~:text=Evlenen%20% C 3 % A 7 i f t l e r i n % 2 0 s a y % C 4 % B 1 s % C 4 % B 1 % 2 0 2 0 2 1 % 2 0 y % C 4 % B 1 1 % C 4 % B 1 n d a , b i n d e % 2 0 6 % 2 C 6 8 % 2 0 o l a r a k % 2 0 g e r % C 3 % A 7 e k l e % C 5 % 9 F t i .>
- TÜRK-İŞ, 2009. 4857 Sayılı İş Kanunu ve Gerekçesi. Ankara: Matsa Basımevi
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2709.pdf>
- TÜSİAD (2020, 22 Temmuz). Basın Bülteni- İstanbul Sözleşmesi Yaşatır: <https://tusiad.org/tr/tum/item/10610-istanbul-sozlesmesi-yasatir>

- Tüzünkan, Demet.(2016). “Kadın işgücüne yönelik İLO sözleşmeleri ve uygulanırlığı: mevzuatlar açısından Türkiye-İtalya karşılaştırması.” *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 12.2 (2016): 313-324.
- UNFPA (2020). Çocuk Yaşta, Erken ve Zorla Evliliklerin Sağlık Riskleri ve Sonuçlarına Çok Sektörlü Yaklaşım
- UN Women. (2020). From insights to action: Gender equality in the wake of COVID-19. <https://www.unwomen.org//media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2020/gender-equality-in-the-wake-of-covid-19-en.pdf?la=en&cs=5142>
- Ülger, Gülçin Erokşal. “Türk anayasalarında kadın hakları ve uygulamalarıyla ilgili bir değerlendirme.” *Yasama Dergisi* 31 (2015): 24-45.
- Wickwar, Hardy, The Political Theory of Local Government, Universty Of South Carolina Pres, Carolina, 1970.
- Wotipka C. M. & Francisco O. R. (2004). World society and human rights: an event history analysis of the convention on the elimination of all forms of discrimination against women, international diffusion of democracy and market conference, Stanford University.
- YÖK, 2022. Özet Öğretim Elemanı Sayıları Raporu. <https://istatistik.yok.gov.tr/>
- Yücel, E. (2016). Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa Birliği Direktiflerinde ayrımcılık yasağı hukuku, *Adam Academy Journal of Social Sciences*, 6(1), 59-84.
- Yüksek Öğretim Kurulu Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Tutum Belgesi, 2015. <https://dekuum.deu.edu.tr/wp-content/uploads/2016/06/Tutum-Belgesi.pdf>
- Yüksel Kaptanoğlu, İlknur, Alanur Çavlin, and Banu Akadlı Ergöçmen. “Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması.” (2015).
- <http://www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11655/23338/KKSA-TRAnaRaporKitap26Mart.pdf?sequence=1&isAllo wed=y>

Ekler

Proje Çerçevesinde İzleme Yapan Örgütler

1.	TKB Edirne Şubesi
2.	TÜKD Edirne Şubesi
3.	TÜKD Uzunköprü Şubesi
4.	Edirne Kadın Dayanışma Merkezi Derneği
5.	TKB Iğdır Şubesi
6.	TKB Bakırköy Şubesi
7.	TKB Beşiktaş Şubesi
8.	TKB İstanbul Şubesi
9.	TKB Pendik Şubesi
10.	TKB Sarıyer Şubesi
11.	TKB Kadıköy Şubesi
12.	TKB Şişli Şubesi
13.	TKB Maltepe Şubesi
14.	TÜKD İstanbul Şubesi
15.	TÜKD Ataşehir Şubesi
16.	TKB Lüleburgaz Şubesi
17.	Lüleburgaz Kent Konseyi
18.	Lüleburgaz Kent Konseyi Kadın Meclisi
19.	Kırklareli Kadın Girişimciler Derneği
20.	Kırklareli Barosu Kadın Hukuku Komisyonu
21.	TKB Tekirdağ Şubesi
22.	TKB Malkara Şubesi
23.	TKB İzmir Şubesi
24.	TKB Bayraklı Şubesi
25.	TKB Bornova Şubesi
26.	TKB Güzelbahçe Şubesi
27.	TKB Menemen Şubesi
28.	TKB Urla Şubesi
29.	TÜKD İzmir Şubesi
30.	İzmir Barosu Kadın Hakları Danışma ve Hukuk Araştırmaları Merkezi
31.	Kadın Haklarını Koruma Derneği İzmir Şubesi
32.	İzmir Kadın Dayanışma Derneği
33.	TKB Eskişehir Şubesi
34.	TÜKD Eskişehir Şubesi
35.	Eskişehir-Bilecik Tabip Odası
36.	TMMOB Eskişehir İl Koordinasyon Kurulu Kadın Çalışma Grubu
37.	TKB Çanakkale Şubesi
38.	Çanakkale Sağlık Çalışanları ve Emeklileri Derneği (ÇASEMDER)
39.	Çanakkale Barosu Kadın Hakları Komisyonu
40.	TKB Manisa Şubesi
41.	TKB Antakya Şubesi

42.	TKB İskenderun Şubesi
43.	İskenderun Demeter Hünnerli Eller Kadın Girişim Üretim ve İşletme Kooperatifi
44.	Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Hatay Şubesi
45.	Samandağ Kadın Dayanışma Derneği
46.	Hatay Barosu Çocuk Hakları Komisyonu
47.	Saadet Öğretmen Çocuk İstismarı İle Mücadele Derneği Hatay Temsilciliği
48.	TKB Kahramanmaraş Şubesi
49.	Kahramanmaraş Barosu Kadın Hakları Komisyonu
50.	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
51.	Kahraman Kadınlar Kooperatifi
52.	TKB Mardin Şubesi
53.	Mardin Barosu Kadın Hakları Merkezi
54.	Lider Kadın Derneği
55.	TKB Adana Şubesi
56.	TÜKD Adana Şubesi
57.	Adana Kadın Dayanışma Merkezi (AKDAM)
58.	Ev Kadınları Derneği (EVKAD)
59.	Adana Çocuk ve Kadın Hakları Derneği
60.	Adana Barosu Kadın Hakları Komisyonu
61.	Çukurova Üniversitesi KADAUM
62.	TKB Gaziantep
63.	TÜKD Gaziantep Şubesi
64.	Ceyhan Karaduman (2020 UNFPA Gaziantep Saha Sorumlusu)
65.	TKB Kocaeli Şubesi
66.	Lotus Kadın Derneği
67.	Kocaeli Barosu
68.	TKB Sakarya Şubesi
69.	Sakarya Barosu
70.	TKB Bolu
71.	TÜKD Bolu Şubesi
72.	TKB Bilecik Şubesi
73.	Bilecik Kadın Kooperatifi
74.	Bilecik Barosu
75.	TKB Bursa Şubesi
76.	TÜKD Bursa Şubesi
77.	Bursa Engelli Kadınlar Derneği
78.	TKB Nevşehir Şubesi
79.	Kapadokya Kadın Dayanışma Derneği
80.	TKB Kayseri Şubesi
81.	TKB Karaman Şubesi
82.	TKB Konya Şubesi
83.	Konya Barosu Kadın Hakları Merkezi
84.	TKB Mersin Şubesi

85.	TKB Tarsus Şubesi
86.	Mersin Barosu Çocuk Hakları Merkezi
87.	Marmaris Kent Konseyi Kadın Meclisi
88.	Karya Kadın Derneği
89.	Menteşe Kent Konseyi Kadın Meclisi
90.	Muğla Kadın Dayanışma Grubu
91.	Emek Benim Derneği
92.	TÜKD Fethiye Şubesi
93.	TKB Antalya Şubesi
94.	TKB Kemer Şubesi
95.	TKB Alanya Şubesi
96.	TÜKD Antalya Şubesi
97.	Antalya Kadın Danışma ve Dayanışma Derneği
98.	Kadın Haklarını Koruma Derneği Denizli Şubesi
99.	TKB Denizli Şubesi
100.	Türk Kadınlar Konseyi Derneği Denizli Şubesi
101.	Denizli Girişimci Kadınları Destekleme Derneği
102.	Denizli Yıldızlar Kadın Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği
103.	TKB Aydın Şubesi
104.	Aydın Barosu Çocuk Hakları Komisyonu
105.	Aydın Kadın Efeler Derneği
106.	Türk Kadınlar Konseyi Derneği Aydın Şubesi
107.	Kadın Haklarını Koruma Derneği Aydın Şubesi
108.	TKB Isparta Şubesi
109.	TÜKD Isparta Şubesi
110.	Isparta Barosu
111.	TKB Amasya Şubesi
112.	TKB Erzurum Şubesi
113.	TOBB Erzurum Kadın Girişimciler Kurulu
114.	TKB Gümüşhane Şubesi
115.	TKB Ordu Şubesi
116.	Ordu Barosu Kadın Hakları Komisyonu
117.	Ordu Kadını Güçlendirme Derneği (ORKAGÜDER)
118.	Ordu Eğitim Kültür Sanat ve Kadın Dayanışma Derneği (ESKAD)
119.	TKB Trabzon Şubesi
120.	Trabzon Barosu Kadın Hakları Komisyonu
121.	Karadeniz Kadın Dayanışma Derneği
122.	Karadeniz İlleri Kadın Platformu Trabzon Derneği (KİKAP)
123.	Kadın Erkek Birlikte Sosyal Eşitlik Derneği (KEBSED)
124.	Trabzon Ev Eksenli Emek Sensin Kadın Derneği
125.	Trabzon Yaşam Kadın Merkezi Derneği
126.	Oğuz Mahallesi Üretici Kadınlar Dayanışma Derneği

İzlemeye Destek Veren Örgütler

1.	TÜKD Bakırköy Şubesi
2.	Gaziantep Barosu Kadın Hakları Komisyonu
3.	Mor Salkım Kadın Dayanışma Derneği
4.	Kayseri Kadın Dayanışma Derneği
5.	Kayseri Eğitim-Sen Şubesi
6.	Mersin Barosu Kadın Hakları Merkezi
7.	Amasya Barosu Kadın Hakları Komisyonu
8.	TOBB Amasya Kadın Girişimciler Kurulu
9.	Nevşehir Barosu Kadın Hakları Merkezi
10.	Kayseri Barosu Kadın Hakları Merkezi

TÜRK KADINLAR BİRLİğİ

Telefon : 0.312 467 17 70

Faks : 0.312 467 93 05

E-posta : turkkadinlاربirliğim@gmail.com
www.turkkadinlاربirliği.org